

Verse Text - (EXO 1:1-EXO 40:38)

<p>EXO 1:1 און דאָס זײַנען די נעמען פֿון די קינדער פֿון ישׂראָל וואָס זײַנען געקומען קיין מִצְרַיִם מיט יעקבֿ; איטלעכער מיט זײַן הויזגעזינט זײַנען זײ געקומען: edit</p>	<p>EXO 1:1 un dos zainen di nemen fun di kinder fun Yisroel vos zainen gekumen kein Mitsrayim mit Yaakoven; itlecher mit zain hoizgezint zainen zei gekumen:</p>	<p>EXO 1:1 Now these are the Shemot Bnei Yisroel, which came into Mitzrayim; every ish and his bais came with Ya'akov:</p>
<p>EXO 1:2 ראובֿן, שמעון, לֵוִי, און יהודה; edit</p>	<p>EXO 1:2 Reuven, Shimon, Levi, un Yehudah;</p>	<p>EXO 1:2 Reuven, Shim'on, Levi, and Yehudah,</p>
<p>EXO 1:3 ישׂשכָּר, זבֿולון, און בנימין; edit</p>	<p>EXO 1:3 Yissakhar, Zevulun, un Binyamin;</p>	<p>EXO 1:3 Yissakhar, Zevulun, and Binyamin,</p>
<p>EXO 1:4 דָּן און נַפְתָּלִי, גָּד און אַשֶׁר. edit</p>	<p>EXO 1:4 Dan un Naphtali, Gad un Asher.</p>	<p>EXO 1:4 Dan, and Naphtali, Gad, and Asher.</p>
<p>EXO 1:5 און אַלע נַפְשֹׁת וואָס זײַנען אַרויסגעגאַנגען פֿון יעקבֿס דיך, זײַנען געווען זיבעציק נַפְשֹׁת; און יוסף איז שוין געווען אין מִצְרַיִם. edit</p>	<p>EXO 1:5 un ale nefoshes vos zainen aroisgegangen fun Yaakovs dich, zainen geven zibetsik nefoshes; un Yosef iz shoin geven in Mitsrayim.</p>	<p>EXO 1:5 And all the nefesh that came out of the loins of Ya'akov were seventy nefesh; for Yosef was in Mitzrayim already.</p>
<p>EXO 1:6 איז געשטאַרבן יוסף, און אַלע זײַנע ברידער, און יענער גאַנצער דֹּור. edit</p>	<p>EXO 1:6 iz geshtorben Yosef, un ale zaine brider, un yener gantser dor.</p>	<p>EXO 1:6 And Yosef died, and all his achim, and all that generation.</p>
<p>EXO 1:7 און די קינדער פֿון ישׂראָל האַבן זיך געפֿרוכפערט, און זיך געווידמענט און געמערט, און זײ זײַנען געוואָרן זײער</p>	<p>EXO 1:7 un di kinder fun Yisroel hoben zich gefruchpert, un zich gevidment un gemert, un zei zainen gevoren zeyer zeyer shtark, un dos gantse land iz ful gevoren mit zei.</p>	<p>EXO 1:7 And the Bnei Yisroel were fruitful, and increased abundantly, and multiplied, and became exceeding strong; and the land was filled with them.</p>

<p>זייער שטאַרק, און דאָס גאַנצע לאַנד איז פֿול געוואָרן מיט זיי. edit</p>		
<p>EXO 1:8 איז אויפֿגעשטאַנען אַ נייער מלך איבער מצרים, וואָס האָט נישט געקענט יוספֿן. edit</p>	<p>EXO 1:8 iz oifgeshtanen a naier melech iber Mitsrayim, vos hot nisht gekent Yosefen.</p>	<p>EXO 1:8 Now there arose a melech chadash over Mitsrayim, which had no da'as of Yosef.</p>
<p>EXO 1:9 און ער האָט געזאָגט צו זיין פֿאַלק: זעט, דאָס פֿאַלק פֿון די קינדער פֿון ישׂראַל איז מערער און שטאַרקער פֿון אונדז. edit</p>	<p>EXO 1:9 un er hot gezogt tsu zain folk: zet, dos folk fun di kinder fun Yisroel iz merer un shtarker fun undz.</p>	<p>EXO 1:9 And he said unto his people, Hinei, the Am Bnei Yisroel are more and stronger than we.</p>
<p>EXO 1:10 קומט לאָמיר זיך קליגן קעגן אים; אַניט וועט ער זיך מערן, און עס וועט זיין, אַז עס וועט זיך טרעפֿן אַ מלחמה, וועט ער אויך צושטיין צו אונדזערע פֿיינט, און ער וועט מלחמה האַלטן אויף אונדז, און וועט אַרויסגיין פֿון לאַנד. edit</p>	<p>EXO 1:10 kumt lomir zich kligen kegen im; anit vet er zich meren, un es vet zain, az es vet zich trefen a milchome, vet er oich tsushtein tsu undzere faint, un er vet milchome halten oif undz, un vet aroisgein fun land.</p>	<p>EXO 1:10 Come, let us outsmart them; lest they multiply, and it come to pass, that, when there falleth out any milchamah, they join also unto our enemies, and fight against us, and so get them up out of the land.</p>
<p>EXO 1:11 האָבן זיי געמאַכט איבער זיי שְׂרֵי מַסִּים, כדי זיי צו פֿייניקן מיט זייערע לאַסטאַרבעט, און ער האָט געבויט שפֿייכלערשטעט פֿאַר פֿרעהן, פֿתּוֹם און רַעַמְסֵס. edit</p>	<p>EXO 1:11 hoben zeि gemacht iber zei Sarai misiim, kedei zeि tsu painiken mit zeyere lastarbet, un er hot geboit shpaichlershtet far Pharaohen, Pitom un Rameses.</p>	<p>EXO 1:11 Therefore they did set over them sarei missim (taskmasters) to afflict them with their burdens. And they built for Pharaoh supply cities, Pitom and Ra'meses.</p>

<p>אָבער ווי זיי האָבן אים EXO 1:12 געפייניקט, אזוי האָט ער זיך געמערט, און אזוי האָט ער זיך צעשפרייט; און זיי זיינען געווען אין שרעק פֿאַר די קינדער פֿון ישׂראל. edit</p>	<p>EXO 1:12 ober vi zei hoben im gepainikt, azoi hot er zich gemert, un azoi hot er zich tseshpreit; un zei zainen geven in shrek far di kinder fun Yisroel.</p>	<p>EXO 1:12 But the more they afflicted them, the more they multiplied and spread out. And they were in dread because of the Bnei Yisroel.</p>
<p>און די מצרים האָבן EXO 1:13 געמאַכט אַרבעטן די קינדער פֿון ישׂראל מיט האַרטיקייט. edit</p>	<p>EXO 1:13 un di Mitsrayim hoben gemacht arbeten di kinder fun Yisroel mit hartikeit.</p>	<p>EXO 1:13 And the Egyptians made the Bnei Yisroel to serve with rigor;</p>
<p>און זיי האָבן EXO 1:14 פֿאַרביטערט זייער לעבן מיט שווערער אַרבעט, ביי ליים און ביי ציגל, און ביי אַלערליי אַרבעט אין פֿעלד; אַלדי אַרבעט זייערע וואָס זיי האָבן מיט זיי געאַרבעט, איז געווען מיט האַרטיקייט. edit</p>	<p>EXO 1:14 un zei hoben farbitert zeyer leben mit shverer arbet, bai leim un bai tsiql, un bai alerlei arbet in feld; aldi arbet zeyere vos zei hoben mit zei gearbet, iz geven mit hartikeit.</p>	<p>EXO 1:14 And they made their lives bitter with avodah kashah (hard bondage), in mortar, and in brick, and in all manner of avodah in the sadeh; all their service, wherein they made them serve, was with rigor.</p>
<p>און דער מלך פֿון מצרים EXO 1:15 האָט גערעדט צו די יודישע הייבאַמען, וואָס דער נאַמען פֿון איינער איז געווען שפֿרה, און דער נאַמען פֿון דער צווייטער פּוּעָה, edit</p>	<p>EXO 1:15 un der melech fun Mitsrayim hot geredt tsu di yudishe heibamen, vos der nomen fun einer iz geven Shiphrah, un der nomen fun der tsveiter Puah,</p>	<p>EXO 1:15 And Melech Mitzrayim spoke to the meyalledot HaIvriyyot (Hebrew midwives) , of which the shem of the one was Shiphrah, and of the other Puah;</p>
<p>און ער האָט געזאָגט: אַז איר העלפֿט די יודישע ווייבער געבערן, זאָלט איר זען אויפֿן </p>	<p>EXO 1:16 un er hot gezogt: az ir helft di yudishe vaiber geben, zolt ir zen oifen brochshtul, oib dos iz a zun, zolt ir im teiten,</p>	<p>EXO 1:16 And he said, When ye do the office of a midwife to HaIvriyyot (the Hebrew women) and see them upon the</p>

<p>בראָכשטול, אויב דאָס איז אַ זון, זאָלט איר אים טייטן, און אויב דאָס איז אַ טאָכטער, זאָל זי בלייבן לעבן. edit</p>	<p>un oib dos iz a tochter, zol zi blaiben leben.</p>	<p>delivery stool; if it be a ben, then ye shall kill him; but if it be a bat, then she shall live.</p>
<p>EXO 1:17 אָבער די הייבאַמען האָבן מורא געהאַט פֿאַר האַלקים, און זיי האָבן נישט געטאָן אַזוי ווי דער מלך פֿון מצרים האָט זיי אָנגעזאָגט, און זיי האָבן געלאָזט לעבן די יינגלעך. edit</p>	<p>EXO 1:17 ober di heibamen hoben moire gehat far HaElokim, un zeı hoben nisht geton azoi vi der melech fun Mitsrayim hot zeı ongezot, un zeı hoben gelozt leben di yinglech.</p>	<p>EXO 1:17 But the meyalledot feared HaElohim, and did not as Melech Mitsrayim commanded them, but saved the yeladim alive.</p>
<p>EXO 1:18 האָט דער מלך פֿון מצרים גערופֿן די הייבאַמען, און האָט צו זיי געזאָגט: פֿאַר וואָס האָט איר געטאָן די דאָזיקע זאַך, און געלאָזט לעבן די יינגלעך? edit</p>	<p>EXO 1:18 hot der melech fun Mitsrayim gerufen di heibamen, un hot tsu zeı gezot: far vos hot ir geton di dozike zach, un gelozt leben di yinglech?</p>	<p>EXO 1:18 So Melech Mitsrayim called for the meyalledot, and said unto them, Why have ye done this thing, and have saved the yeladim alive?</p>
<p>EXO 1:19 האָבן די הייבאַמען געזאָגט צו פֿרעהן: ווייל נישט אַזוי ווי די מצרישע ווייבער זיינען די יודישע; וואָרום זיי זיינען לעבהאַפֿטיק; איידער די הייבאַם קומט צו זיי, האָבן זיי שוין געבאַרן. edit</p>	<p>EXO 1:19 hoben di heibamen gezot tsu Pharaohen: vail nisht azoi vi di mitsrishe vaiber zainen di yudishe; vorem zeı zainen lebhaftik; eider di heibam kumt tsu zeı, hoben zeı shoin geboren.</p>	<p>EXO 1:19 And the meyalledot said unto Pharaoh, Because HaIvriyyot are not as the Egyptian women; for they are vigorous, and are delivered before the meyalledot come in unto them.</p>
<p>EXO 1:20 און אַלקים האָט באַגיטיקט די הייבאַמען; און</p>	<p>EXO 1:20 un Elokim hot bagitikt di heibamen; un dos folk hot zich gemert, un zeı zainen gevoren</p>	<p>EXO 1:20 Therefore Elohim dealt well with the meyalledot; and the people multiplied, and grew</p>

<p>דאָס פֿאַלק האָט זיך געמערט, און זיי זיינען געוואָרן זייער שטאַרק. edit</p>	<p>zeyer shtark.</p>	<p>very strong.</p>
<p>EXO 1:21 און עס איז געווען, ווייל די הייבאַמען האָבן מורא געהאַט פֿאַר האַלקים, האָט ער זיי געמאַכט הייזער. edit</p>	<p>EXO 1:21 un es iz geven, vail di heibamen hoben moire gehat far HaElokim, hot er ze gemacht haizer.</p>	<p>EXO 1:21 And it came to pass, because the meyalledot feared HaElohim, that He established them batim.</p>
<p>EXO 1:22 און פֿרעה האָט באַפֿוילן זיין גאַנצן פֿאַלק, אזוי צו זאָגן: יעטוועדער זון וואָס ווערט געבאָרן, זאָלט איר אים אין טייך אַרײַנוואַרפֿן, און יעטוועדער טאַכטער זאָלט איר לאָזן לעבן. edit</p>	<p>EXO 1:22 un Pharaoh hot bafuilen zain gantsen folk, azoi tsu zogen: yetveder zun vos vert geboren, zolt ir im in taich arainvarfen, un yetveder tochter zolt ir lozen leben.</p>	<p>EXO 1:22 And Pharaoh charged all his people, saying, Every ben that is born ye shall cast into the Nile, and every bat ye shall save alive.</p>
<p>EXO 2:1 און אַ מאַן פֿון דעם הויז פֿון לֵוִי איז געגאַנגען און האָט גענומען אַ טאַכטער פֿון לֵוִי. edit</p>	<p>EXO 2:1 un a man fun dem hoiz fun Levi iz gegangen un hot genumen a tochter fun Levi.</p>	<p>EXO 2:1 And there went an ish of the Bais Levi, and took to wife a bat Levi.</p>
<p>EXO 2:2 און די פֿרוי איז טראָגעדיק געוואָרן, און האָט געבאָרן אַ זון; און זי האָט אים געזען אַז ער איז שיין, און האָט אים באַהאַלטן דריי חדשים. edit</p>	<p>EXO 2:2 un di froi iz trogedik gevoren, un hot geboren a zun; un zi hot im gezen az er iz shein, un hot im bahalten drai Chodeshim.</p>	<p>EXO 2:2 And the isha conceived, and bore a ben; and when she saw him that he was tov, she hid him three months.</p>
<p>EXO 2:3 און אַז זי האָט אים מער נישט געקענט באַהאַלטן, האָט זי גענומען אַ טאַכטער פֿון לֵוִי. edit</p>	<p>EXO 2:3 un az zi hot im mer nisht gekent bahalten, hot zi genumen far im a kestl fun</p>	<p>EXO 2:3 And when she could no longer hide him, she took for him a tevah (ark) of papyrus,</p>

<p>זי גענומען פֿאַר אים אַ קעסטל {תְּבֵה} פֿון פּאַפּירוס, און האָט עס אויסגעקלעפט מיט ליים {חֶמֶר} און מיט פּעך {זַפֶּת}; און זי האָט אַרײַנגעטאַן דערין דאָס קינד, און האָט עס אַהינגעטאַן אין די געמויזעכץ ביים ברעג טײַך. edit</p>	<p>ppirus, un hot es oisgeklept mit leim; un zi hot araingeton derin dos kind, un hot es ahingeton in di gemoizechts baim breg taich.</p>	<p>and daubed it with tar and with pitch, and put the yeled therein; and she set it in the reeds by the bank of the Nile.</p>
<p>EXO 2:4 און זײַן שוועסטער האָט זיך געשטעלט פֿון דער ווייטן, צו וויסן וואָס מיט אים וועט געשען. edit</p>	<p>EXO 2:4 un zain shvester hot zich geshtelt fun der veiten, tsu visen vos mit im vet geshen.</p>	<p>EXO 2:4 And his achot stood afar off, to see what would be done to him.</p>
<p>EXO 2:5 און די טאָכטער פֿון פֿרעהן האָט אַראָפּגענידערט זיך צו באַדן אין טײַך; און אירע מיידלעך זײַנען אומגעגאַנגען ביין זײַט טײַך. האָט זי דערזען דאָס קעסטל {תְּבֵה} צווישן די ריטלעך, און זי האָט געשיקט איר דינסט, און האָט עס געלאָזט נעמען. edit</p>	<p>EXO 2:5 un di tochter fun Pharaohen hot aropgenidert zich tsu boden in taich; un ire meidlech zainen umgegangen bein zeit taich. hot zi derzen dos kestl tsvishen di ritlech, un zi hot geshikt ir dinst, un hot es gelozt nemen.</p>	<p>EXO 2:5 And the Bat Pharaoh came down to bathe herself at the Nile; and her na'arot walked along by the Nile's bank; and when she saw the tevah (ark) among the reeds, she sent her amah (maid servant) to fetch it.</p>
<p>EXO 2:6 און זי האָט עס געעפֿנט, און האָט עס דערזען – דאָס קינד – ערשט אַ ייִנגל וואָס וויינט. האָט זי זיך דערבאַרימט אויף אים, און</p>	<p>EXO 2:6 un zi hot es geeftent, un hot es derzen – dos kind – ersht a yingel vos veint. hot zi zich derbarimt oif im, un hot gezogt: fun di kinder fun di Avarim iz der doziker.</p>	<p>EXO 2:6 And when she had opened it, she saw the yeled; and, hinei, the na'ar was crying. And she had compassion on him, and said, This one is of the yaldei Halvrim (Hebrew children) .</p>

<p>הָאָט געזאָגט: פֿון די קינדער פֿון די עֲבָרִים איז דער דאָזיקער. edit</p>		
<p>הָאָט זײַן שוועסטער געזאָגט צו פֿרעהס טאָכטער: זאָל אײַך גײַן און דיר רופֿן אַ זײַג־פֿרוי פֿון די יודישע ווייבער, אַז זי זאָל זײַגן פֿאַר דיר דאָס קינד? edit</p>	<p>EXO 2:7 hot zain shvester gezogt tsu Pharaohs tochter: zol ich gein un dir rufen a zeigfroi fun di yudishe vaiber, az zi zol zeigen far dir dos kind?</p>	<p>EXO 2:7 Then said his achot to Bat Pharaoh, Shall I go and call to thee a nurse of Halvriyyot, that she may nurse the yeled for thee?</p>
<p>הָאָט פֿרעהס טאָכטער צו איר געזאָגט: גײַ. איז די יונג־פֿרוי {הַעֲלֵמָה} געגאַנגען און האָט גערופֿן די מוטער פֿון דעם קינד. edit</p>	<p>EXO 2:8 hot Pharaohs tochter tsu ir gezogt: gei. iz di yungfroi gegangen un hot gerufen di muter fun dem kind.</p>	<p>EXO 2:8 And Bat Pharaoh said to her, Go. And haalmah went and called the em hayeled.</p>
<p>הָאָט און פֿרעהס טאָכטער הָאָט צו איר געזאָגט: נעם אַוועק דאָס דאָזיקע קינד, און זײַג עס פֿאַר מיר, און אײַך וועל דיר געבן דײַן לױן. האָט די פֿרוי גענומען דאָס קינד, און הָאָט עס געזײַגט. edit</p>	<p>EXO 2:9 un Pharaohs tochter hot tsu ir gezogt: nem avek dos dozike kind, un zeig es far mir, un ich vel dir geben dain loin. hot di froi genumen dos kind, un hot es gezeigt.</p>	<p>EXO 2:9 And Bat Pharaoh said unto her, Take this yeled away, and nurse it for me, and I will give thee thy wages. And the isha took the yeled, and nursed it.</p>
<p>הָאָט און אַז דאָס קינד איז גרעסער געוואָרן, האָט זי אים געבראַכט צו פֿרעהס טאָכטער, און ער איז איר געוואָרן פֿאַר אַ זון. און זי</p>	<p>EXO 2:10 un az dos kind iz greser gevoren, hot zi im gebracht tsu Pharaohs tochter, un er iz ir gevoren far a zun. un zi hot gerufen zain nomen Moshe, un hot gezogt: vail fun vaser hob ich im aroisgetsoigen.</p>	<p>EXO 2:10 And the yeled grew, and she brought him unto Bat Pharaoh, and he became her ben. And she called shmo Moshe: and she said, Because meshitihu (<i>I drew him</i>) out of the mayim.</p>

<p>הָאָט גֵּרֻפֿן זײַן נאָמען מֹשֶׁה, און הָאָט געזאָגט: ווײַל פֿון וואָסער האָב איך אים אַרויסגעצויגן. edit</p>		
<p>EXO 2:11 און עס איז געווען אין יענע טעג, אַז משה איז אויפֿגעוואַקסן, איז ער אַרויסגעגאַנגען צו זײַנע ברידער, און הָאָט זיך צוגעקוקט צו זייערע לאַסטאַרבעט; און ער הָאָט געזען אַ מאַן אַ מצרי שלאָגן אַ מאַן איין עבֿרי, פֿון זײַנע ברידער. edit</p>	<p>EXO 2:11 un es iz geven in yene teg, az Moshe iz oifgevaksen, iz er aroisgegangen tsu zaine brider, un hot zich tsugekukt tsu zeyere lastarbet; un er hot gezen a man a Egyptian shlogen a man ein Ivri, fun zaine brider.</p>	<p>EXO 2:11 And it came to pass in those days, when Moshe was grown, that he went out unto his achim, and looked on their sevalot: and he spied an Egyptian striking an ish Ivri, one of his achim.</p>
<p>EXO 2:12 הָאָט ער זיך אומגעקוקט אַהער און אַהין, און אַז ער הָאָט געזען אַז קיין מענטש איז נישטאַ, הָאָט ער דערשלאָגן דעם מצרי, און הָאָט אים באַהאַלטן אין זאַמד. edit</p>	<p>EXO 2:12 hot er zich umgekukt aher un ahin, un az er hot gezen az kein mentsh iz nishto, hot er dershlogen dem Egyptian, un hot im bahalten in zamd.</p>	<p>EXO 2:12 And he looked this way and that way, and when he saw that there was no ish, he killed the Egyptian, and hid him in the chol (sand) .</p>
<p>EXO 2:13 און ער איז אַרויסגעגאַנגען אויפֿן צווייטן טאָג, ערשט צוויי מענער עבֿרים ראַנגלען זיך; הָאָט ער געזאָגט צו דעם אומגערעכטן: פֿאַר וואָס שלאָגסטו דיין חבֿר? edit</p>	<p>EXO 2:13 un er iz aroisgegangen oifen tsvetten tog, ersht tsvei mener Avarim ranglen zich; hot er gezogt tsu dem umgerechten: far vos shlogstu dain chever?</p>	<p>EXO 2:13 And when he went out the second day, hinei, two anashim Ivrim were fighting; he said to him in the wrong, Why strike thou thy re'a?</p>

<p>הָאָט יענער געזאָגט: EXO 2:14 ווער האָט דײַך געמאַכט פֿאַר אַ מאַן אַ האַר און אַ ריכטער איבער אונדז? צי מײַנסטו מיך צו הרגען, אַזוי ווי דו האָסט געהרגעט דעם מצרי? האָט משה מורא געקראָגן, און ער האָט געזאָגט: פֿאַר וואָר, די זאַך איז דערוויסט געוואָרן. edit</p>	<p>EXO 2:14 hot yener gezogt: ver hot dich gemacht far a man a Har un a richter iber undz? tsi meinstu mich tsu hrgen, azoi vi du host geharget dem Egyptian? hot Moshe moire gekrogen, un er hot gezogt: far vor, di zach iz dervust gevoren.</p>	<p>EXO 2:14 And he said, Who made thee a sar and a shofet over us? Intendest thou to kill me, as thou killedst the Egyptian? And Moshe feared, and thought, Surely this thing is known.</p>
<p>EXO 2:15 און פֿרעה האָט געהערט פֿון דער דאָזיקער זאַך, און ער האָט געוואָלט הרגען משהן. איז משה אַנטלאָפֿן פֿון פֿאַר פֿרעהן, און ער האָט זיך באַזעצט אין לאַנד מִדְיָן; און ער איז געזעסן בײַ אַ ברונעם. edit</p>	<p>EXO 2:15 un Pharaoh hot gehert fun der doziker zach, un er hot gevolt hrgen Mosheen. iz Moshe antlofen fun far Pharaohen, un er hot zich bazetst in land Middin; un er iz gezesen bai a brunem.</p>	<p>EXO 2:15 Now when Pharaoh heard this thing, he sought to slay Moshe. But Moshe fled from the face of Pharaoh, and dwelt in Eretz Midyan; and he sat down by a well.</p>
<p>EXO 2:16 און דער פֿריסטער פֿון מִדְיָן האָט געהאַט זיבן טעכטער; זײַנען זײ געקומען, און האָבן אָנגעשעפט און אָנגעפֿילט די קאַריטעס, כדי אָנצוטרינקען די שאַף פֿון זײער פֿאַטער. edit</p>	<p>EXO 2:16 un der prister fun Middin hot gehat ziben techter; zainen zei gekumen, un hoben ongeshept un ongefilt di korites, kedei ontsutrinken di shof fun zeyer foter.</p>	<p>EXO 2:16 Now the kohen of Midyan had sheva banot; and they came and drew mayim, and filled the troughs to water the tzon of their av.</p>
<p>EXO 2:17 אָבער די פֿאַסטוכער זײַנען געקומען, און האָבן זײ אָוועקגעטריבן. איז משה</p>	<p>EXO 2:17 ober di pastucher zainen gekumen, un hoben ze avekgetriben. iz Moshe oifgeshtanen un hot ze</p>	<p>EXO 2:17 And the ro'im (<i>shepherds</i>) came and drove them away; but Moshe stood up and rescued them, and watered their tzon.</p>

<p>אויפֿגעשטאַנען און האָט זיי געהאַלפֿן, און האָט אָנגעטרונקען זייערע שאַף. edit</p>	<p>geholfen, un hot ongetrunken zeyere shof.</p>	
<p>EXO 2:18 און אַז זיי זיינען געקומען צו זייער פֿאַטער רֶעוּאַל, האָט ער געזאָגט: פֿאַר וואָס זייט איר היינט געקומען אַזוי גיך? edit</p>	<p>EXO 2:18 un az zei zainen gekumen tsu zeyer foter Reuelen, hot er gezogt: far vos zeit ir haint gekumen azoi gich?</p>	<p>EXO 2:18 And when they came to Reuel their av, he said, How is it that ye are come so soon today?</p>
<p>EXO 2:19 האָבן זיי געזאָגט: אַ מאַן אַ מצרי האָט אונדז געהאַלפֿן פֿון דער האַנט פֿון די פֿאַסטוכער, און אויך אָנשעפֿן האָט ער אָנגעשעפט פֿאַר אונדז, און האָט אָנגעטרונקען די שאַף. edit</p>	<p>EXO 2:19 hoben zei gezogt: a man a Egyptian hot undz geholfen fun der hant fun di pastucher, un oich onshepn hot er ongeshept far undz, un hot ongetrunken di shof.</p>	<p>EXO 2:19 And they said, An Egyptian delivered us out of the yad of the ro'im (<i>shepherds</i>), and also drew enough for us, and watered the tzon.</p>
<p>EXO 2:20 האָט ער געזאָגט צו זיינע טעכטער: און וווּ איז ער? פֿאַר וואָס דען האָט איר דעם מאַן איבערגעלאָזט? רופֿט אים, און זאָל ער עסן ברויט. edit</p>	<p>EXO 2:20 hot er gezogt tsu zaine techter: un vu iz er? far vos den hot ir dem man ibergelozt? ruft im, un zol er esen broit.</p>	<p>EXO 2:20 And he said unto his banot, And where is he? Why is it that ye have left the ish? Call him, that he may eat lechem.</p>
<p>EXO 2:21 און משה האָט איינגעוויליקט צו בלייבן ביי דעם מאַן; און ער האָט געגעבן משהן זיין טאכטער צפֿורהן. edit</p>	<p>EXO 2:21 un Moshe hot ingevilikt tsu blaiben bai dem man; un er hot gegeben Mosheen zain tochter Tzipporahen.</p>	<p>EXO 2:21 And Moshe was content to dwell with the ish; and he gave Moshe Tzipporah his bat.</p>
<p>EXO 2:22 און זי האָט געבאָרן אַ זון, און ער האָט גערופֿן זיין</p>	<p>EXO 2:22 un zi hot geboren a zun, un er hot gerufen zain nomen Gershom, vail er hot gezogt: ich</p>	<p>EXO 2:22 And she bore him a ben, and he called shmo Gershom; for he said, I have been a ger in</p>

<p>נאָמען גַרְשׁוּם, ווײַל ער האָט געזאָגט: אײַך בײַן אַ פֿרעמדער {גַר} אײַן אַ פֿרעמדן לאַנד. edit</p>	<p>bin a fremder in a fremden land.</p>	<p>a foreign land.</p>
<p>EXO 2:23 און עס איז געווען אין יענער לאַנגער צײַט, איז געשטאַרבן דער מלך פֿון מִצְרַיִם, און די קינדער פֿון יִשְׂרָאֵל האָבן געזיפֿצט פֿון דער קנעכטשאַפֿט, און זײ האָבן געשריען, און זײער געשרײַ איז אויפֿגעאַנגען צו האַלקים פֿון דער קנעכטשאַפֿט. edit</p>	<p>EXO 2:23 un es iz geven in yener langer tsait, iz geshtorben der melech fun Mitsrayim, un di kinder fun Yisroel hoben geziftst fun der knechtshaft, un zei hoben geshrien, un zeyer geshrei iz oifgegangen tsu HaElokim fun der knechtshaft.</p>	<p>EXO 2:23 And it came to pass in process of time, that Melech Mitzrayim died; and the Bnei Yisroel groaned by reason of haAvodah (the Bondage), and they cried out, and their cry came up unto HaElohim by reason of haAvodah.</p>
<p>EXO 2:24 און אַלקים האָט געהערט זײער קרעכצן, און אַלקים האָט געדאַכט אָן זײַן בְּרִית מיט אַבְרָהָם, מיט יִצְחָק, און מיט יעקבֿן. edit</p>	<p>EXO 2:24 un Elokim hot gehert zeyer krechtsen, un Elokim hot gedacht on zain bris mit Avrahamen, mit Yitzchaken, un mit Yaakoven.</p>	<p>EXO 2:24 And Elohim heard their groaning, and Elohim remembered His brit (covenant) with Avraham, with Yitzchak, and with Ya'akov.</p>
<p>EXO 2:25 און אַלקים האָט געזען די קינדער פֿון יִשְׂרָאֵל, און אַלקים האָט געמערקט. edit</p>	<p>EXO 2:25 un Elokim hot gezen di kinder fun Yisroel, un Elokim hot gemerkt.</p>	<p>EXO 2:25 And Elohim looked upon the Bnei Yisroel, and Elohim had da'as of them.</p>
<p>EXO 3:1 און משה האָט געפֿיטערט די שאַף פֿון זײַן שווער יתרוֹן, דעם פֿריסטער פֿון מִדְיָן, און ער האָט געפֿירט די שאַף צום מדבר צו, און ער</p>	<p>EXO 3:1 un Moshe hot gefitert di shof fun zain shver Yitran, dem prister fun Middin, un er hot gefirt di shof tsum midbar tsu, un er iz gekumen tsum barg fun HaElokim, tsu Chorev.</p>	<p>EXO 3:1 Now Moshe was ro'eh (shepherding) the tzon of Yitro his khoten (father-in-law), the kohen Midyan; and he led the tzon to the backside of the midbar, and came to the Har HaElohim, even to Chorev.</p>

<p>איז געקומען צום באַרג פֿון האַלקים, צו חוֹרֵב. edit</p>		
<p>הָאֵט זיך באַוויזן צו אים EXO 3:2 דער מלאך פֿון ה' אין אַ פֿלאַמפֿייער פֿון מיטן פֿון אַ דאָרן, און ער האָט געזען, ערשט דער דאָרן ברענט אין פֿייער, און דער דאָרן ווערט נישט פֿאַרצערט. edit</p>	<p>EXO 3:2 hot zich bavizen tsu im der malech fun Hashem in a flamfaier fun miten fun a Doren, un er hot gezen, ersht der Doren brent in faier, un der Doren vert nisht fartsert.</p>	<p>EXO 3:2 And the Malach HASHEM appeared unto him in a flame of eish out of the midst of a bush; and he looked, and, hinei, the bush burned with eish, and the bush was not consumed.</p>
<p>הָאֵט משה געזאָגט: EXO 3:3 לאַמיד אַקאַרשט אַפֿקערן און זען די דאָזיקע גרויסע זעונג, פֿאַר וואָס דער דאָרן ווערט נישט פֿאַרברענט. edit</p>	<p>EXO 3:3 hot Moshe gezogt: lomich akorsht opkeren un zen di dozike groise zeung, far vos der Doren vert nisht farbrent.</p>	<p>EXO 3:3 And Moshe thought, I will now turn aside, and see this mareh hagadol, why the bush is not burned up.</p>
<p>און ווי ה' האָט געזען, אַז ער האָט אַפֿגעקערט צו זען, אַזוי האָט אַלקים גערופֿן צו אים פֿון מיטן דאָרן, און האָט געזאָגט: משה! משה! האָט ער געענטפֿערט: דאָ בין איך. edit</p>	<p>EXO 3:4 un vi Hashem hot gezen, az er hot opgekert tsu zen, azoi hot Elokim gerufen tsu im fun miten Doren, un hot gezogt: Moshe! Moshe! hot er geentfert: do bin ich.</p>	<p>EXO 3:4 And when HASHEM saw that he turned aside to see, Elohim called out unto him out of the midst of the bush, and said, Moshe, Moshe. And he said, Hineni.</p>
<p>הָאֵט ער געזאָגט: זאָלסט נישט גענענען אַהער; טו אויס דיַינע שיד פֿון דיַינע פֿיס, וואָרום דער אָרט וואָס דו שטייסט אויף אים, דאָס איז הייליקע ערד. edit</p>	<p>EXO 3:5 hot er gezogt: zolst nisht genenen aher; tu ois daine shich fun daine fis, vorem der ort vos du shteist oif im, dos iz heilike erd.</p>	<p>EXO 3:5 And He said, Draw not nearer here; put off thy na'alayim (<i>sandals</i>) from off thy raglayim, for hamakom whereon thou standest is admat kodesh.</p>

<p>EXO 3:6 און ער האָט געזאָגט: איד בין דער ג-ט פֿון דיין פֿאַטער, אלוקי אַבְרָהָמֵן, אַלוקי יִצְחָק, און אַלוקי יַעֲקֹב. און משה האָט פֿאַרבראַנגן זײַן פנים, ווייל ער האָט מורא געהאַט צו קוקן אויף האַלְקִים. edit</p>	<p>EXO 3:6 un er hot gezogt: ich bin der G-t fun dain foter, Elochei Avrahamen, Elochei Yitzchaken, un Elochei Yaakoven. un Moshe hot farborgen zain ponem, vail er hot moire gehat tsu kuken oif HaElokim.</p>	<p>EXO 3:6 Moreover He said, I am Elohei Avicha, Elohei Avraham, Elohei Yitzchak, and Elohei Ya'akov. And Moshe hid his face; for he was afraid to look upon HaElohim.</p>
<p>EXO 3:7 און ה' האָט געזאָגט: זען געזען האָב איד די פּײַן פֿון מײַן פֿאַלק {עַמִּי}, וואָס אין מִצְרַיִם, און איד האָב צוגעהערט זײַן געשרײַ פֿון וועגן זײַנע דריקער {נגש}, וואָרום איד ווייס זײַנע ווייטיקן {מְכַאֲוֵב}. edit</p>	<p>EXO 3:7 un Hashem hot gezogt: zen gezen hob ich di fain fun main folk , vos in Mitsrayim, un ich hob tsugehert zain geshrei fun vegen zaine driker , vorem ich veis zaine veitiken .</p>	<p>EXO 3:7 And HASHEM said, I have surely seen the oni ami (<i>affliction of My people</i>) which are in Mitzrayim, and have heard their cry by reason of their nogesim (<i>taskmasters</i>) ; for I know their makhovim (<i>sufferings</i>) ;</p>
<p>EXO 3:8 און איד האָב אַראָפּגענידערט אים מציל צו זײַן פֿון דער האַנט פֿון מִצְרַיִם, און אים אויפֿצוברענגען פֿון יענעם לאַנד אין אַ גוטן און אַ ברײַטן לאַנד, אין אַ לאַנד וואָס פֿליסט מיט מילך און האָניק, אין דעם אָרט פֿון דעם כְּנַעֲנִי, און דעם חִתִּי, און דעם אֱמֹרִי, און דעם פְּרִזִּי, און דעם חִוִּי, און דעם יְבוּסִי. edit</p>	<p>EXO 3:8 un ich hob aropgenidert im matsl tsu zain fun der hant fun Mitsrayim, un im oiftsubrengen fun yenem land in a guten un a breiten land, in a land vos flist mit milch un honik, in dem ort fun dem Kenaani, un dem Chitti, un dem Imri, un dem Perizzi, un dem Chivi, un dem Yevusi.</p>	<p>EXO 3:8 And I am come down to deliver them out of the yad Mitzrayim, and to bring them up out of that land unto an eretz tovah, a spacious eretz zavat cholov udevash; unto the place of the Kena'ani, and the Chitti, and the Emori, and the Perizzi, and the Chivi, and the Yevusi.</p>

<p>EXO 3:9 און אַצונד, זע, דאָס געשריי פֿון די קינדער פֿון ישׂראַל איז געקומען צו מיר, און איך האָב אויך געזען די דריקונג וואָס די מצַרַים דריקן זיי. edit</p>	<p>EXO 3:9 un atsund, ze, dos geshrei fun di kinder fun Yisroel iz gekumen tsu mir, un ich hob oich gezen di drikung vos di Mitsrayim driken ze.</p>	<p>EXO 3:9 Now therefore, hinei, the cry of the Bnei Yisroel is come unto Me; and I have also seen the oppression wherewith the Egyptians oppress them.</p>
<p>EXO 3:10 דערום קום אַצונד, און איך וועל דיך שיקן צו פֿרעהן, און צי אַרויס מיין פֿאַלק {עמ״י} , די קינדער פֿון ישׂראַל, פֿון מצַרַים. edit</p>	<p>EXO 3:10 derum kum atsund, un ich vel dich shiken tsu Pharaohen, un tsi arois main folk , di kinder fun Yisroel, fun Mitsrayim.</p>	<p>EXO 3:10 Come now therefore, and I will send thee unto Pharaoh, that thou mayest bring forth My people the Bnei Yisroel out of Mitzrayim.</p>
<p>EXO 3:11 האָט משה געזאָגט צו האַלקים: ווער בין איך, אַז איך זאָל גיין צו פֿרעהן, און אַז איך זאָל אַרויסציען די קינדער פֿון ישׂראַל פֿון מצַרַים? edit</p>	<p>EXO 3:11 hot Moshe gezogt tsu HaElokim: ver bin ich, az ich zol gein tsu Pharaohen, un az ich zol aroistsien di kinder fun Yisroel fun Mitsrayim?</p>	<p>EXO 3:11 And Moshe said unto HaElohim, Who am I, that I should go unto Pharaoh, and that I should bring forth the Bnei Yisroel out of Mitzrayim?</p>
<p>EXO 3:12 האָט ער געזאָגט: אָבער איך וועל זיין מיט דיר; און דאָס וועט דיר זיין דער צייכן, אַז איך האָב דיך געשיקט. ווען דו ציסט אַרויס דאָס פֿאַלק פֿון מצַרַים, וועט איר דינען האַלקים אויף דעם דאָזיקן באַרג. edit</p>	<p>EXO 3:12 hot er gezogt: ober ich vel zain mit dir; un dos vet dir zain der tseichen, az ich hob dich geschikt. ven du tsist arois dos folk fun Mitsrayim, vet ir dinen HaElokim oif dem doziken barg.</p>	<p>EXO 3:12 And He said, Certainly Eh-heh-yeh (<i>I will be</i>) with thee; and this shall be haOt (<i>the Sign</i>) unto thee, that I have sent thee: when thou hast brought forth HaAm out of Mitzrayim, ye shall serve HaElohim upon this Har.</p>
<p>EXO 3:13 האָט משה געזאָגט צו האַלקים: אָט קום איך צו די</p>	<p>EXO 3:13 hot Moshe gezogt tsu HaElokim: ot kum ich tsu di kinder fun Yisroel, un ich vel</p>	<p>EXO 3:13 And Moshe said unto HaElohim, Hinei, when I come unto the Bnei Yisroel, and shall</p>

<p>קינדער פֿון ישׂראַל, און איד וועל זאָגן צו זיי: דער ג-ט פֿון אייערע עלטערן האָט מיד געשיקט צו אייך, און זיי וועלן זאָגן צו מיר: וואָס איז זיין נאָמען? וואָס זאָל איד זאָגן צו זיי? edit</p>	<p>zogen tsu zei: der G-t fun eyere elteren hot mich geshikt tsu ich, un zei velen zogen tsu mir: vos iz zain nomen? vos zol ich zogen tsu zei?</p>	<p>say unto them, Elohei Avoteichem hath sent me unto you; and they shall say to me, What is Shmo? what shall I say unto them?</p>
<p>EXO 3:14 האָט אלקים געזאָגט צו משהן: איד בין ווער איד בין. און ער האָט געזאָגט: אַזוי זאָלסטו זאָגן צו די קינדער פֿון ישׂראַל: איד בין האָט מיד געשיקט צו אייך. edit</p>	<p>EXO 3:14 hot Elokim gezogt tsu Mosheen: ich bin ver ich bin. un er hot gezogt: azoi zolstu zogen tsu di kinder fun Yisroel: <i>ich bin</i> hot mich geshikt tsu ich.</p>	<p>EXO 3:14 And Elohim said unto Moshe, Eh-heh-yeh ashair Eh-heh-yeh (I AM WHO I AM) ; and He said, Thus shalt thou say unto the Bnei Yisroel, EH-HEH-YEH (I AM) hath sent me unto you.</p>
<p>EXO 3:15 און אלקים האָט ווייטער געזאָגט צו משהן: אַזוי זאָלסטו זאָגן צו די קינדער פֿון ישׂראַל: ה', דער ג-ט פֿון אייערע עלטערן, אלוקי אברהמען, אלוקי יצחקן, און אלוקי יעקבן, האָט מיד געשיקט צו אייך. דאָס איז מיין נאָמען אויף אייביק, און דאָס איז מיין געדעכעניש אויף דור-דורות. edit</p>	<p>EXO 3:15 un Elokim hot vaiter gezogt tsu Mosheen: azoi zolstu zogen tsu di kinder fun Yisroel: Hashem, der G-t fun eyere elteren, Elochei Avrahamen, Elochei Yitzchaken, un Elochei Yaakoven, hot mich geshikt tsu ich. dos iz main nomen oif eibik, un dos iz main gedechenish oif dor-dorut.</p>	<p>EXO 3:15 And Elohim said moreover unto Moshe, Thus shalt thou say unto Bnei Yisroel: HASHEM , Elohei Avoteichem, Elohei Avraham, Elohei Yitzchak, and Elohei Ya'akov, hath sent me unto you: this is Shemi l'olam, and this is My remembrance unto all generations.</p>
<p>EXO 3:16 גיי, און זאָלסט איינזאַמלען די עלטסטע פֿון ישׂראַל, און זאָגן צו זיי: ה',</p>	<p>EXO 3:16 gei, un zolst inzamlen di eltste fun Yisroel, un zogen tsu zei: Hashem, der G-t fun eyere elteren, Elochei Avraham,</p>	<p>EXO 3:16 Go, and gather the Ziknei Yisroel together, and say unto them, HASHEM Elohei Avoteichem, Elohei Avraham,</p>

<p>דער ג-ט פֿון אייערע עלטערן, אלוקי אברהם, יצחק, און יעקב, האָט זיך באַוויזן צו מיר, אַזוי צו זאָגן: דאַכטן האָב איך געדאַכט אָן אייך, און אָן וואָס אייך ווערט געטאָן אין מצרים.</p> <p>edit</p>	<p>Yitzchak, un Yaakov, hot zich bavizen tsu mir, azoi tsu zogen: dachten hob ich gedacht on ich, un on vos ich vert geton in Mitsrayim.</p>	<p>Yitzchak, and Ya'akov, appeared unto me, saying, I have surely visited/inspected you, and seen that which is done to you in Mitzrayim;</p>
<p>EXO 3:17 און איך האָב געזאָגט: איך וועל אייך אויפֿברענגען פֿון דער פּיין פֿון מצרים, אין לאַנד פֿון דעם כּנעני, און דעם חתי, און דעם אַמורי, און דעם פרזי, און דעם חוי, און דעם יבּוסי, אין אַ לאַנד וואָס פֿליסט מיט מילך און האָניק.</p> <p>edit</p>	<p>EXO 3:17 un ich hob gezogt: ich vel ich oifbrenge fun der fain fun Mitsrayim, in land fun dem Kenaani, un dem Chitti, un dem Imri, un dem Perizzi, un dem Chivi, un dem Yevusi, in a land vos flist mit milch un honik.</p>	<p>EXO 3:17 And I have said, I will bring you up out of the Oni Mitzrayim unto the eretz Kena'ani, and the Chitti, and the Emori, and the Perizzi, and the Chivi, and the Yevusi unto eretz zavav cholov udevash.</p>
<p>EXO 3:18 און זיי וועלן צוהערן צו דיין קול, און וועסט קומען, דו און די עלטסטע פֿון ישׂראֵל, צו דעם מלך פֿון מצרים, און איר וועט זאָגן צו אים: ה', דער ג-ט פֿון די עברים, האָט זיך געטראָפֿן פֿאַר אונדז. און אַצונד, לאַמיר גיין, איך בעט דיך, דריי טעג וועגס אין דער מדבר, פּדי מיר זאָלן מקריב זיין צו ה' אלוקינו.</p> <p>edit</p>	<p>EXO 3:18 un zei velen tsuheren tsu dain kol, un vest kumen, du un di eltste fun Yisroel, tsu dem melech fun Mitsrayim, un ir vet zogen tsu im: Hashem, der G-t fun di Avarim, hot zich getroffen far undz. un atsund, lomir gein, ich bet dich, drai teg vegs in der midbar, kedei mir zolen makrev zain tsu Hashem Elokeinu.</p>	<p>EXO 3:18 And they shall pay heed to thy voice; and thou shalt go, thou and the Ziknei Yisroel, unto Melech Mitsrayim, and ye shall say unto him, HASHEM Elohei HaIvriyim hath met with us; and let us go, now, derech shloshet yamim into the midbar, that we may sacrifice to HASHEM Eloheinu.</p>

<p>EXO 3:19 און איך ווייס אַז דער מלך פֿון מצרים וועט אייך נישט לאָזן גיין סיידן דורך אַ שטאַרקער האַנט. edit</p>	<p>EXO 3:19 un ich veis az der melech fun Mitsrayim vet ich nisht lozen gein saiden durch a shtarker hant.</p>	<p>EXO 3:19 And I have da'as that Melech Mitzrayim will not let you go, no, except by a yad chazakah.</p>
<p>EXO 3:20 וועל איך אויסשטרעקן מיין האַנט, און איך וועל שלאָגן מצרים מיט אַלע מינע וונדער, וואָס איך וועל טאָן דערין, און דערנאָך וועט ער אייך אַוועקלאָזן. edit</p>	<p>EXO 3:20 vel ich oisshtreken main hant, un ich vel shlogen Mitsrayim mit ale maine vunder, vos ich vel ton derin, un dernoach vet er ich aveklozen.</p>	<p>EXO 3:20 And I will stretch out My yad, and strike Mitzrayim with all My nifle'ot which I will do in the midst thereof; and after that he will let you go.</p>
<p>EXO 3:21 און איך וועל געבן דעם דאָזיקן פֿאַלק חן אין די אויגן פֿון מצרים, און עס וועט זיין, אַז איר וועט אַרויסגיין, וועט איר נישט אַרויסגיין מיט ליידיקן; edit</p>	<p>EXO 3:21 un ich vel geben dem doziken folk chen in di oigen fun Mitsrayim, un es vet zain, az ir vet aroisgein, vet ir nisht aroisgein mit leidiken;</p>	<p>EXO 3:21 And I will give this people chen in the sight of the Egyptians; and it shall come to pass, that, when ye go, ye shall not go empty-handed.</p>
<p>EXO 3:22 נאָר יעטוועדער פֿרוי וועט אַנטלייען פֿון איר שכנטע, און פֿון דער וואָס ווינט מיט איר אין הויז, זילבערנע זאַכן, און גילדערנע זאַכן, און קליידער; און איר וועט זיי אַנטאָן אויף אייערע זין און אויף אייערע טעכטער, און איר וועט אויסליידיקן מצרים. edit</p>	<p>EXO 3:22 nor yetveder froi vet antlaien fun ir shchnte, un fun der vos voint mit ir in hoiz, zilberne zachen, un gilderne zachen, un kleider; un ir vet zei onton oif eyere zin un oif eyere techter, un ir vet oisleidiken Mitsrayim.</p>	<p>EXO 3:22 But every isha shall borrow of her neighbor, and of her that sojourneth in her bais, jewels of kesef, and jewels of zahav, and clothing; and ye shall put them upon your banim, and upon your banot; so ye shall plunder the Egyptians.</p>

<p>הָאֵט געענטפֿערט משה EXO 4:1 און הָאֵט געזאָגט: אָבער זיי וועלן דאָך מיר נישט גלויבן, און וועלן נישט צוהערן צו מיין קול, וואָרום זיי וועלן זאָגן: ה' הָאֵט זיך נישט באַוויזן צו דיר. edit</p>	<p>EXO 4:1 hot geentfert Moshe un hot gezogt: ober zei velen doch mir nisht gloiben, un velen nisht tsuheren tsu main kol, vorem zei velen zogen: Hashem hot zich nisht bavizen tsu dir.</p>	<p>EXO 4:1 And Moshe answered and said, But, what if they will not believe me, nor pay heed unto my voice but will say, HASHEM hath not appeared unto thee.</p>
<p>הָאֵט ה' צו אים געזאָגט: וואָס איז דאָס אין דיין האַנט? הָאֵט ער געזאָגט: אַ שטעקן. edit</p>	<p>EXO 4:2 hot Hashem tsu im gezogt: vos iz dos in dain hant? hot er gezogt: a shteken.</p>	<p>EXO 4:2 And HASHEM said unto him, What is that in thine yad? And he said, A matteh (<i>a rod,</i> <i>staff</i>) .</p>
<p>הָאֵט ער געזאָגט: טו אים אַ וואָרף צו דער ערד. הָאֵט ער אים אַ וואָרף געטאָן צו דער ערד, און ער איז געוואָרן אַ שלאַנג; און משה איז אַנטלאָפֿן פֿאַר איר. edit</p>	<p>EXO 4:3 hot er gezogt: tu im a vorf tsu der erd. hot er im a vorf geton tsu der erd, un er iz gevoren a shlang; un Moshe iz antlofen far ir.</p>	<p>EXO 4:3 And He said, Cast it on the ground. And he cast it on the ground, and it became a nachash; and Moshe fled from before it.</p>
<p>הָאֵט ה' געזאָגט צו משה: שטרעק אויס דיין האַנט, און נעם זי אָן פֿאַרן עק – הָאֵט ער אויסגעשטרעקט זיין האַנט, און הָאֵט זי אַנגענומען, און זי איז געוואָרן אַ שטעקן אין זיין האַנט – edit</p>	<p>EXO 4:4 hot Hashem gezogt tsu Mosheen: shtrek ois dain hant, un nem zi on faran ek – hot er oisgeshtrekt zain hant, un hot zi ongenumen, un zi iz gevoren a shteken in zain hant –</p>	<p>EXO 4:4 And HASHEM said unto Moshe, Put forth thine yad, and take it by the tail. And he put forth his yad, and caught it, and it became a matteh in his yad;</p>
<p>כדי זיי זאלן גלויבן, אַז ה', דער ג-ט פֿון זייערע עלטערן, אלוקי אַברהמען, edit</p>	<p>EXO 4:5 kedei zei zolen gloiben, az Hashem, der G-t fun zeyere elteren, Elochei Avrahamen, Elochei Yitzchaken, un Elochei</p>	<p>EXO 4:5 That they may believe that HASHEM Elohei Avotam, Elohei Avraham, Elohei Yitzchak, and Elohei Ya'akov, hath appeared</p>

<p>אלוקי יצחקו, און אלוקי יעקבֿן, האָט זיך באַוויזן צו דיר. edit</p>	<p>Yaakoven, hot zich bavizen tsu dir.</p>	<p>unto thee.</p>
<p>EXO 4:6 און ה' האָט ווידער צו אים געזאָגט: שטעק אַקאַרשט אַרײַן דיין האַנט אין דיין בוזעם. האָט ער אַרײַנגעשטעקט זײַן האַנט אין זײַן בוזעם; און ווי ער האָט זי אַרויסגעצויגן, ערשט זײַן האַנט איז מצורע [ווייס] ווי שניי. edit</p>	<p>EXO 4:6 un Hashem hot vider tsu im gezogt: shtek akorsht arain dain hant in dain buzem. hot er araingeshtekt zain hant in zain buzem; un vi er hot zi aroisgetsoigen, ersht zain hant iz metsoire [veis] vi shnei.</p>	<p>EXO 4:6 And HASHEM said furthermore unto him, Put now thine yad into thy kheyk. And he put his yad into his kheyk; and when he took it out, hinei, his yad was leprous as snow.</p>
<p>EXO 4:7 האָט ער געזאָגט: קער אום דיין האַנט אין דיין בוזעם. האָט ער אומגעקערט זײַן האַנט אין זײַן בוזעם; און ווי ער האָט זי אַרויסגעצויגן פֿון זײַן בוזעם, ערשט זי איז ווידער געוואָרן אַזוי ווי זײַן לײב. edit</p>	<p>EXO 4:7 hot er gezogt: ker um dain hant in dain buzem. hot er umgekert zain hant in zain buzem; un vi er hot zi aroisgetsoigen fun zain buzem, ersht zi iz vider gevoren azoi vi zain laib.</p>	<p>EXO 4:7 And He said, Put thine yad into thy kheyk again. And he put his yad into his kheyk again; and plucked it out of his kheyk, and, hinei, it was turned again as his other basar.</p>
<p>EXO 4:8 און עס וועט זײַן, אַז זײ וועלן דיר נישט גלױבן, און וועלן נישט צוהערן צו דעם קול פֿון דעם ערשטן צײַכן, וועלן זײ גלױבן דעם קול פֿון דעם לעצטן צײַכן. edit</p>	<p>EXO 4:8 un es vet zain, az zei velen dir nisht gloiben, un velen nisht tsuheren tsu dem kol fun dem ershten tseichen, velen ze gloiben dem kol fun dem letsten tseichen.</p>	<p>EXO 4:8 And it shall come to pass, if they will not believe thee, neither pay heed to the voice of haOt Harishon, that they will believe the voice of haOt haAcharon.</p>

<p>EXO 4:9 און עס וועט זיין, אַז זיי וועלן די דאָזיקע ביידע צייכנס אויך נישט גלויבן, און וועלן נישט צוהערן צו דיין קול, זאָלסטו נעמען פֿון די וואַסערן פֿון טייך, און אויסגיסן אויף דער יבשה, און דאָס וואַסער וואָס דו וועסט נעמען פֿון טייך, וועט ווערן בלוט אויף דער יבשה. edit</p>	<p>EXO 4:9 un es vet zain, az zei velen di dozike beide tseichens oich nisht gloiben, un velen nisht tsuheren tsu dain kol, zolstu nemen fun di vaseren fun taich, un oisgisen oif der yaboshe, un dos vaser vos du vest nemen fun taich, vet veren blut oif der yaboshe.</p>	<p>EXO 4:9 And it shall come to pass, if they will not believe also these two otot, neither pay heed unto thy voice, that thou shalt take of the mayim of the Nile, and pour it upon the yabashah (<i>dry land</i>) ; and the mayim which thou takest out of the Nile shall become dahm upon the yabashah.</p>
<p>EXO 4:10 האָט משה געזאָגט צו ה': איך בעט דיך, אָדני, איך בין נישט קיין מענטש פֿון ווערטער, סיי פֿון נעכטן, סיי פֿון אייערנעכטן, סיי פֿון זינט דו רעדסט צו דיין קנעכט; וואָרום איך בין שווער אויפֿן מויל, און שווער אויף דער צונג. edit</p>	<p>EXO 4:10 hot Moshe gezogt tsu Hashem: ich bet dich, Adonoi, ich bin nisht kein mentsh fun verter, sai fun nechten, sai fun eyernechten, sai fun zint du redst tsu dain knecht; vorem ich bin shver oifen moil, un shver oif der tsung.</p>	<p>EXO 4:10 And Moshe said unto HASHEM , O Adonoi, I am not an ish devarim, neither heretofore, nor since Thou hast spoken unto Thy eved; but I am slow of speech, and of a slow lashon.</p>
<p>EXO 4:11 האָט ה' געזאָגט צו אים: ווער האָט געמאַכט דעם מענטשן אַ מויל? אָדער ווער מאַכט שטום, אָדער טויב, אָדער זעעדיק, אָדער בלינד, אויב נישט איך, ה' ? edit</p>	<p>EXO 4:11 hot Hashem gezogt tsu im: ver hot gemacht dem mentshen a moil? oder ver macht shtum, oder toib, oder zeedik, oder blind, oib nisht ich, Hashem?</p>	<p>EXO 4:11 And HASHEM said unto him, Who hath made man's peh (<i>mouth</i>) ? Or who maketh dumb, or deaf, or seeing, or blind? Is it not I, HASHEM ?</p>
<p>EXO 4:12 דערום גיי אַצונד, און איך וועל זיין מיט דיין מויל,</p>	<p>EXO 4:12 derum gei atsund, un ich vel zain mit dain moil, un vel</p>	<p>EXO 4:12 Now therefore go, and Eh-heh-yeh (<i>I will be</i>) with thy</p>

<p>און וועל דיד לערנען וואָס דו זאָלסט רעדן. edit</p>	<p>dich lernen vos du zolst reden.</p>	<p>mouth, and teach thee what thou shalt say.</p>
<p>האָט ער געזאָגט: איד בעט דיד, אַדנִי, שיק דורך וועמען דו וועסט שיקן. edit</p>	<p>EXO 4:13 hot er gezogt: ich bet dich, Adonoi, shik durch vemen du vest shiken.</p>	<p>EXO 4:13 And he said, O Adonoi, send, now, by the yad of him whom Thou wilt send.</p>
<p>האָט דער צאָרן {אָף} פֿון ה' געגרימט אויף משהן, און ער האָט געזאָגט: איז נישט פֿאַראַן אַהרן דיין ברודער, דער לוי? איד ווייס אַז ער קען יאָ רעדן. און זע, ער גייט דיר נאָך אַרויס אַנטקעגן, און ווי ער וועט דיד דערזען, אַזוי וועט ער זיך האַרציק דערפֿרייען. edit</p>	<p>EXO 4:14 hot der tsoren fun Hashem gegrimt oif Mosheen, un er hot gezogt: iz nisht faran Aharon dain bruder, der Levi? ich veis az er ken yo reden. un ze, er geit dir noch arois antkegen, un vi er vet dich derzen, azoi vet er zich hartsik derfreyen.</p>	<p>EXO 4:14 And the Af HASHEM was kindled against Moshe, and He said, Is there not Aharon thy ach the Levi? I know that he can speak well. And also, hinei, he cometh forth to meet thee; and when he seeth thee, he will be glad in his lev.</p>
<p>און וועסט רעדן צו אים, און וועסט אַרײַנטאָן די ווערטער אין זײַן מויל, און איד וועל זײַן מיט דיין מויל, און מיט זײַן מויל, און וועל אײַך לערנען וואָס איר זאָלט טאָן. edit</p>	<p>EXO 4:15 un vest reden tsu im, un vest arainton di verter in zain moil, un ich vel zain mit dain moil, un mit zain moil, un vel ich lernen vos ir zolt ton.</p>	<p>EXO 4:15 And thou shalt speak unto him, and put words in his mouth; and Eh-heh-yeh (<i>I will be</i>) with thy mouth, and with his mouth, and will teach you what ye shall do.</p>
<p>און ער וועט רעדן פֿאַר דיר צום פֿאַלק; און עס וועט זײַן, ער וועט דיר זײַן פֿאַר אַ מויל, און דו וועסט אים זײַן אַנשטאַט אלקים. edit</p>	<p>EXO 4:16 un er vet reden far dir tsum folk; un es vet zain, er vet dir zain far a moil, un du vest im zain anshtot Elokim.</p>	<p>EXO 4:16 And he shall be thy spokesman unto the people; and he shall be, even he shall be to thee instead of a mouth, and thou shalt be to him instead of Elohim.</p>

<p>און זאלסט נעמען אין EXO 4:17 דיין האנט דעם דאָזיקן שטעקן, וואָס מיט אים וועסטו טאָן די צייכנס. edit</p>	<p>EXO 4:17 un zolst nemen in dain hant dem doziken shteken, vos mit im vestu ton di tseichens.</p>	<p>EXO 4:17 And thou shalt take this matteh in thine yad, wherewith thou shalt do haOtot.</p>
<p>איו משה געגאָנגען און EXO 4:18 האָט זיך אומגעקערט צו זיין שווער יתרוֹן, און האָט צו אים געזאָגט: לאָמיד גיין, איך בעט דיך, און זיך אומקערן צו מיניע ברידער וואָס אין מצרים, און לאָמיד זען אויב זיי לעבן נאָך. האָט יתרו געזאָגט צו משהן: גיי בשלום. edit</p>	<p>EXO 4:18 iz Moshe gegangen un hot zich umgekert tsu zain shver Yitran, un hot tsu im gezogt: lomich gein, ich bet dich, un zich umkeren tsu maine brider vos in Mitsrayim, un lomich zen oib zei leben noch. hot Yitro gezogt tsu Mosheen: gei besholem.</p>	<p>EXO 4:18 And Moshe went and returned to Yitro his khoten <i>(father-in-law)</i> , and said unto him, Let me go, now, and return unto my achim which are in Mitzrayim, and see whether they be yet alive. And Yitro said to Moshe, Lech l'shalom <i>(go in peace)</i> .</p>
<p>און ה' האָט געזאָגט צו EXO 4:19 משהן אין מדין: גיי קער זיך אום קיין מצרים, וואָרום געשטאַרבן זיינען די אַלע מענטשן וואָס האָבן געזוכט דיין לעבן. edit</p>	<p>EXO 4:19 un Hashem hot gezogt tsu Mosheen in Middin: gei ker zich um kein Mitsrayim, vorem geshtorben zainen di ale mentshen vos hoben gezucht dain leben.</p>	<p>EXO 4:19 And HASHEM said unto Moshe in Midyan, Go, shuv <i>(return)</i> into Mitzrayim; for all the anashim are dead which sought thy life.</p>
<p>האָט משה גענומען זיין EXO 4:20 ווייב און זיינע זין, און האָט זיי אַרויפגעזעצט אויף אַן אייזל, און ער האָט זיך אומגעקערט קיין לאַנד מצרים. און משה האָט מיטגענומען דעם שטעקן פֿון האַלקים אין זיין האַנט. edit</p>	<p>EXO 4:20 hot Moshe genumen zain vaib un zaine zin, un hot zei aroi fgezetz oif an eizl, un er hot zich umgekert kein land Mitsrayim. un Moshe hot mitgenumen dem shteken fun HaElokim in zain hant.</p>	<p>EXO 4:20 And Moshe took his isha and his banim, and set them upon a donkey, and he returned to Eretz Mitzrayim; and matteh HaElohim in his yad.</p>

<p>EXO 4:21 און ה' האָט געזאָגט צו משהן: ווען דו גייסט זיך אומקערן קיין מצרים, מערק אַלע ווונדער וואָס איך האָב אַרײַנגעטאָן אין דײַן האַנט, אַז דו זאָלסט זײ טאָן פֿאַר פֿרעהן; אָבער איך וועל פֿעסט מאַכן זײַן האַרץ, און ער וועט נישט אַוועקלאָזן דאָס פֿאַלק.</p> <p>edit</p>	<p>EXO 4:21 un Hashem hot gezogt tsu Mosheen: ven du Gaist zich umkeren kein Mitsrayim, merk ale vunder vos ich hob araingeton in dain hant, az du zolst zei ton far Pharaohen; ober ich vel fest machen zain harts, un er vet nisht aveklozen dos folk.</p>	<p>EXO 4:21 And HASHEM said unto Moshe, When thou goest to return into Mitzrayim, see that thou do all those mofetim before Pharaoh, which I have put in thine yad: but I will harden his lev, that he shall not let HaAm go.</p>
<p>EXO 4:22 און זאָלסט זאָגן צו פֿרעהן: אַזוי האָט ה' געזאָגט: מײַן ערשטגעבאַרענער זון איז ישראָל;</p> <p>edit</p>	<p>EXO 4:22 un zolst zogen tsu Pharaohen: azoi hot Hashem gezogt: main ershtgeborener zun iz Yisroel;</p>	<p>EXO 4:22 And thou shalt say unto Pharaoh, Thus saith HASHEM , Yisroel is beni (My son) , even My bechor (first-born) :</p>
<p>EXO 4:23 און איך האָב צו דיר געזאָגט: לאַז אַוועק מײַן זון, ער זאָל מיר דינען {עבד} , און דו ווילסט אים נישט אַוועקלאָזן; זע, איך הרגע דײַן ערשטגעבאַרענעם זון.</p> <p>edit</p>	<p>EXO 4:23 un ich hob tsu dir gezogt: loz avek main zun, er zol mir dinen , un du vilst im nisht aveklozen; ze, ich hrge dain ershtgeborenem zun.</p>	<p>EXO 4:23 And I say unto thee, Let beni (My son) go, that he may serve Me: and if thou refuse to let him go, hinei, I will slay thy ben, even thy bechor.</p>
<p>EXO 4:24 און עס איז געווען אונטערוועגס אין אַ האַרבעריק, האָט אים באַגעגנט ה', און האָט אים געוואָלט טײַטן.</p> <p>edit</p>	<p>EXO 4:24 un es iz geven untervegs in a harberik, hot im bagegnt Hashem, un hot im gevolt teiten.</p>	<p>EXO 4:24 And it came to pass on the derech at the malon, that HASHEM met him, and sought to kill him.</p>
<p>EXO 4:25 האָט צפֿורה גענומען אַ שאַרפֿן שטיין, און האָט</p>	<p>EXO 4:25 hot Tzipporah genumen a sharfen shtein, un hot</p>	<p>EXO 4:25 Then Tzipporah took a sharp stone, and cut off the</p>

<p>אָפּגעשניטן {כרת} די פֿאַרהויט פֿון איר זון, און האָט צוגערירט צו זיינע פֿיס; און זי האָט געזאָגט: פֿאַר וואָר, אַ בלוט-חתן ביסטו מיר. edit</p>	<p>opgeshniten di forhoit fun ir zun, un hot tsugerirt tsu zaine fis; un zi hot gezogt: far vor, a blut-Cheten bistu mir.</p>	<p>orlat ben (<i>foreskin of son</i>) of her, and cast it at his feet, and said, Surely a choson damim (<i>a bridegroom of blood</i>) art thou to me.</p>
<p>EXO 4:26 און ער האָט אים אָפּגעלאָזט. דענצמאָל האָט זי דאָס געזאָגט אַ בלוט-חתן, פֿון וועגן דער באַשניידונג. edit</p>	<p>EXO 4:26 un er hot im opgelozt. dentsmol hot zi dos gezogt a blut-Cheten, fun vegen der bashnaidung.</p>	<p>EXO 4:26 So He let him go; then she said, A choson damim thou art, because of the circumcision.</p>
<p>EXO 4:27 און ה' האָט געזאָגט צו אַהרֹנען: גיי אַנטקעגן משהן צום מדבר. איז ער געגאַנגען, און האָט אים באַגעגנט אויפֿן באַרג פֿון האַלקים, און ער האָט אים געקושט. edit</p>	<p>EXO 4:27 un Hashem hot gezogt tsu Aharonen: gei antkegen Mosheen tsum midbar. iz er gegangen, un hot im bagegnt oifen barg fun HaElokim, un er hot im gekusht.</p>	<p>EXO 4:27 And HASHEM said to Aharon, Go into the midbar to meet Moshe. And he went, and met him in the Har HaElohim, and kissed him.</p>
<p>EXO 4:28 און משה האָט דערציילט אַהרֹנען אַלע ווערטער פֿון ה', מיט וואָס ער האָט אים געשיקט, און אַלע צייכנס וואָס ער האָט אים באַפֿוילן. edit</p>	<p>EXO 4:28 un Moshe hot dertseilt Aharonen ale verter fun Hashem, mit vos er hot im geshikt, un ale tseichens vos er hot im bafoilen.</p>	<p>EXO 4:28 And Moshe told Aharon kol divrei HASHEM who had sent him, and all haOtot He had commanded him.</p>
<p>EXO 4:29 און משה און אַהרֹן זיינען געגאַנגען און האָבן איינגעזאַמלט אַלע עלטסטע פֿון די קינדער פֿון ישׂראֵל. edit</p>	<p>EXO 4:29 un Moshe un Aharon zainen gegangen un hoben ingezamlt ale eltste fun di kinder fun Yisroel.</p>	<p>EXO 4:29 And Moshe and Aharon went and assembled together kol Ziknei Bnei Yisroel;</p>
<p>EXO 4:30 און אַהרֹן האָט גערעדט</p>	<p>EXO 4:30 un Aharon hot geredt ale</p>	<p>EXO 4:30 And Aharon spoke all</p>

<p>אַלע ווערטער, וואָס ה' האָט גערעדט צו משה, און ער האָט געטאָן די צייכנס פֿאַר די אויגן פֿון פֿאַלק. edit</p>	<p>verter, vos Hashem hot geredt tsu Mosheen, un er hot geton di tseichens far di oigen fun folk.</p>	<p>hadevarim which HASHEM had spoken unto Moshe; and he did haOtot before the eyes of HaAm.</p>
<p>EXO 4:31 און דאָס פֿאַלק האָט געגלויבט; און ווי זיי האָבן געהערט אַז ה' האָט געדאַכט אָן די קינדער פֿון ישׂראַל, און אַז ער האָט געזען זייער פֿיין, אַזוי האָבן זיי זיך גענייגט און זיך געבוקט. edit</p>	<p>EXO 4:31 un dos folk hot gegloibt; un vi zei hoben gehert az Hashem hot gedacht on di kinder fun Yisroel, un az er hot gezen zeyer fain, azoi hoben zei zich geneigt un zich gebukt.</p>	<p>EXO 4:31 And HaAm believed; and when they heard that HASHEM had visited the Bnei Yisroel, and that He had looked upon their oni, then they bowed their heads and worshiped.</p>
<p>EXO 5:1 און דערנאָך זיינען משה און אַהרן געקומען, און האָבן געזאָגט צו פֿרעהן: אַזוי האָט געזאָגט ה', אלוקי ישׂראַל: לאַז אַוועק מיין פֿאַלק, זיי זאָלן האַלטן אַ יום-טובֿ צו מיר אין דער מדבר. edit</p>	<p>EXO 5:1 un dernoach zainen Moshe un Aharon gekumen, un hoben gezogt tsu Pharaohen: azoi hot gezogt Hashem, Elochei Yisroel: loz avek main folk, zei zolen halten a yom-Tov tsu mir in der midbar.</p>	<p>EXO 5:1 And afterward Moshe and Aharon went in, and told Pharaoh, Thus saith HASHEM Elohei Yisroel, Let My people go, that they may hold a chag (<i>feast</i>) unto Me in the midbar.</p>
<p>EXO 5:2 האָט פֿרעה געזאָגט: ווער איז ה', אַז איך זאָל צוהערן צו זיין קול, אַוועקצולאָזן ישׂראַל? נישט איך קען ה', און נישט איך וועל אויך אַוועקלאָזן ישׂראַל. edit</p>	<p>EXO 5:2 hot Pharaoh gezogt: ver iz Hashem, az ich zol tsuheren tsu zain kol, avektsulozen Yisroel? nisht ich ken Hashem, un nisht ich vel oich aveklozen Yisroel.</p>	<p>EXO 5:2 And Pharaoh said, Who is HASHEM , that I should obey His voice to let Yisroel go? I know not HASHEM , neither will I let Yisroel go.</p>
<p>EXO 5:3 האָבן זיי געזאָגט: דער ג-ט פֿון די עבֿרים האָט זיך</p>	<p>EXO 5:3 hoben zei gezogt: der G-t fun di Avarim hot zich bagegean undz. lomir, ich bet</p>	<p>EXO 5:3 And they said, Elohei HaIvrim hath met with us; let us go, now, derech shloshet</p>

<p>באַגעגען אונדז. לאָמיר, איד בעט דיד, גיין דריי טעג וועגס אין דער מדבר, און מיר וועלן שלאַכטן צו ה' אלוקינו, כדי ער זאל אונדז נישט פלאָגן {פגע} מיט אַ מגפָה אָדער מיט שווערד. edit</p>	<p>dich, gein drai teg vegs in der midbar, un mir velen shlachten tsu Hashem Elokeinu, kedei er zol undz nisht plogen mit a mageyfe oder mit shverd.</p>	<p>yamim into the midbar, and sacrifice unto HASHEM Eloheinu; lest He fall upon us with dever (<i>cattle disease</i>), or with the cherev.</p>
<p>EXO 5:4 האָט דער מלך פֿון מִצְרַיִם צו זיי געזאָגט: נאָך וואָס, משה און אַהרן, רייסט איר אָפּ דאָס פֿאַלק פֿון זיין אַרבעט? גייט צו אייערע לאַסטאַרבעט. edit</p>	<p>EXO 5:4 hot der melech fun Mitsrayim tsu zei gezogt: noch vos, Moshe un Aharon, raist ir op dos folk fun zain arbet? geit tsu eyere lastarbet.</p>	<p>EXO 5:4 And Melech Mitzrayim said unto them, Why do ye, Moshe and Aharon, disturb the people from their works? Get you back unto your own sevalot (<i>burdens</i>).</p>
<p>EXO 5:5 און פֿרעה האָט געזאָגט: דאָס פֿאַלק פֿון לאַנד איז שוין אַצונד אויך צו פֿיל, און איר ווילט זיי נאָך שטערן פֿון זייערע לאַסטאַרבעט. edit</p>	<p>EXO 5:5 un Pharaoh hot gezogt: dos folk fun land iz shoin atsund oich tsu fil, un ir vilt zei noch shteren fun zeyere lastarbet.</p>	<p>EXO 5:5 And Pharaoh said, Hinei, the Am HaAretz now are many, and ye make them rest from their sevalot.</p>
<p>EXO 5:6 און פֿרעה האָט באַפֿוילן אין יענעם טאָג די צווינגערס אין דעם פֿאַלק, און זיינע אויפֿזעערס, אַזוי צו זאָגן: edit</p>	<p>EXO 5:6 un Pharaoh hot bafuilen in yenem tog di tsvingers in dem folk, un zaine oifzeers, azoi tsu zogen:</p>	<p>EXO 5:6 And Pharaoh commanded the same day the nogesim of the people, and their foremen, saying,</p>
<p>EXO 5:7 איר זאלט מער נישט געבן דעם פֿאַלק שטרוי אויף צו מאַכן די ציגל, אַזוי ווי נעכטן-אייערנעכטן. זיי אַליין</p>	<p>EXO 5:7 ir zolt mer nisht geben dem folk shtroi oif tsu machen di tsiql, azoi vi nechten- eyernechten. zei alein zolen gein, un zich onklaiben shtroi.</p>	<p>EXO 5:7 Ye shall no more give HaAm straw to make brick, as heretofore; let them go and gather straw for themselves.</p>

<p>זאלן גיין, און זיך אַנקלייבן שטרוי. edit</p>		
<p>EXO 5:8 און די צאָל ציגל, וואָס זיי האַבן געמאַכט נעכטן- אייערנעכטן, זאָלט איר אַרויפֿלייגן אויף זיי; איר זאָלט דערפֿון נישט מינערן; וואָרום פֿויל זיינען זיי, דערום שרייען זיי, אַזוי צו זאָגן: מיר ווילן גיין שלאַכטן צו אלוקינן. edit</p>	<p>EXO 5:8 un di tsol tsigl, vos zei hoben gemacht nechten- eyernechten, zolt ir aroifleigen oif zei; ir zolt derfun nisht mineren; vorem foil zainen zei, derum shraien zei, azoi tsu zogen: mir vilen gein shlachten tsu Elokeinu.</p>	<p>EXO 5:8 And the matkonet (<i>quota</i>) of the bricks, which they did make heretofore, ye shall lay upon them; ye shall not diminish ought thereof; for they are idle; therefore they cry out, saying, Let us go and sacrifice to Eloheinu.</p>
<p>EXO 5:9 זאָל די אַרבעט שווערער זיין אויף די לייט, אַז זיי זאָלן זיין פֿאַרטאָן מיט איר, און זיך נישט פֿאַרנעמען מיט פֿאַלשע גערײדן. edit</p>	<p>EXO 5:9 zol di arbet shverer zain oif di lait, az zei zolen zain farton mit ir, un zich nisht farnemen mit falshe gereiden.</p>	<p>EXO 5:9 Let there more avodah be laid upon the anashim, that they may labor therein; and let them not regard divrei sheker.</p>
<p>EXO 5:10 זיינען אַרויסגעגאַנגען די צווינגערס פֿון דעם פֿאַלק, און זיינע אויפֿזעערס, און האָבן געזאָגט צום פֿאַלק, אַזוי צו זאָגן: אַזוי האָט געזאָגט פֿרעה: איך גיב אייך נישט קיין שטרוי. edit</p>	<p>EXO 5:10 zainen aroisgegangen di tsvingers fun dem folk, un zaine oifzeers, un hoben gezogt tsum folk, azoi tsu zogen: azoi hot gezogt Pharaoh: ich gib ich nisht kein shtroi.</p>	<p>EXO 5:10 And the nogesim of HaAm went out, and their foremen; they spoke to HaAm, saying, Thus saith Pharaoh, I will not give you straw.</p>
<p>EXO 5:11 גייט איר, קריגט אייך שטרוי פֿון וווּ איר קענט געפֿינען; וואָרום פֿון אייער אַרבעט ווערט גאַרנישט</p>	<p>EXO 5:11 geit ir, krigt ich shtroi fun vu ir kent gefinen; vorem fun ier arbet vert gornisht geminert.</p>	<p>EXO 5:11 Go ye, get you straw where ye can find it; yet not ought of your avodah shall be diminished.</p>

<p>edit געמינערט.</p>		
<p>EXO 5:12 האָט זיך דאָס פֿאַלק צעשפּרייט איבערן גאַנצן לאַנד מִצְרַיִם, צו קלייבן סטערניע פֿאַר שטרוי. edit</p>	<p>EXO 5:12 hot zich dos folk tseshpreit iberen gantsen land Mitsrayim, tsu klaiben sternie far shtroi.</p>	<p>EXO 5:12 So HaAm were scattered abroad throughout kol Eretz Mitzrayim to gather stubble instead of straw.</p>
<p>EXO 5:13 און די צווינגערס האָבן געטריבן, אַזוי צו זאָגן: ענדיקט אייערע טאַגטעגלעכע אַרבעט, אַזוי ווי בעת עס איז געווען שטרוי. edit</p>	<p>EXO 5:13 un di tsvingers hoben getriben, azoi tsu zogen: endikt eyere togtegleche arbet, azoi vi beis es iz geven shtroi.</p>	<p>EXO 5:13 And the nogesim pressed them, saying, Fulfil your ma'asim, your daily tasks, as when there was straw.</p>
<p>EXO 5:14 און די אויפֿזעערס פֿון די קינדער פֿון ישׂראַל, וואָס די צווינגערס פֿון פֿרעהן האָבן אויפֿגעזעצט איבער זיי, האָבן געקריגן געשלאָגן, אַזוי צו זאָגן: פֿאַר וואָס האָט איר נישט געענדיקט אייער סכּום ציגל אַזוי ווי פֿריער, אי נעכטן אי היינט? edit</p>	<p>EXO 5:14 un di oifzeers fun di kinder fun Yisroel, vos di tsvingers fun Pharaohen hoben oifgezetst iber zei, hoben gekriegen geshlogen, azoi tsu zogen: far vos hot ir nisht geendikt ier schum tsigl azoi vi frier, i nechten i haint?</p>	<p>EXO 5:14 And the foremen of the Bnei Yisroel, which Pharaoh's nogesim had set over them, were beaten, and were asked, Why have ye not fulfilled your task in making brick both yesterday and today, as heretofore?</p>
<p>EXO 5:15 זיינען געקומען די אויפֿזעערס פֿון די קינדער פֿון ישׂראַל, און האָבן געשריען צו פֿרעהן, אַזוי צו זאָגן: פֿאַר וואָס טוסטו אַזוי צו דייע קנעכט? edit</p>	<p>EXO 5:15 zainen gekumen di oifzeers fun di kinder fun Yisroel, un hoben geshrien tsu Pharaohen, azoi tsu zogen: far vos tustu azoi tsu daine knecht?</p>	<p>EXO 5:15 Then the foremen of the Bnei Yisroel came and cried unto Pharaoh, saying, Why dealest thou thus with thy avadim?</p>
<p>EXO 5:16 קיין שטרוי ווערט נישט</p>	<p>EXO 5:16 kein shtroi vert nisht</p>	<p>EXO 5:16 There is no straw given</p>

<p>געגעבן דיִינע קנעכט, און מע הייסט אונדז: מאַכט ציגל; און זע, דיִינע קנעכט קריגן געשלאָגן, און די שולד איז אין דיין פֿאַלק. edit</p>	<p>gegeben daine knecht, un me heist undz: macht tsigl; un ze, daine knecht krigen geshlogen, un di shuld iz in dain folk.</p>	<p>unto thy avadim, and they say to us, Make brick. And, hinei, thy avadim are beaten; but the fault is in thine own people.</p>
<p>EXO 5:17 האָט ער געזאָגט: פֿויל זייט איר, פֿויל; דערום זאָגט איר: מיר ווילן גיין שלאַכטן צו ה'. edit</p>	<p>EXO 5:17 hot er gezogt: foil zeit ir, foil; derum zogt ir: mir vilen gein shlachten tsu Hashem.</p>	<p>EXO 5:17 But he said, Ye are idle, ye are idle: therefore ye say, Let us go and do sacrifice to HASHEM .</p>
<p>EXO 5:18 און אַצונד, גייט אַרבעט, וואַרום קיין שטרױ וועט אייך נישט געגעבן ווערן, און די צאָל ציגל מוזט איר צושטעלן. edit</p>	<p>EXO 5:18 un atsund, geit arbet, vorem kein shtroi vet ich nisht gegeben veren, un di tsol tsigl muzt ir tsushtelen.</p>	<p>EXO 5:18 Go therefore now, and work; for there shall no straw be given you, yet shall ye deliver the tokhen (full measure) of bricks.</p>
<p>EXO 5:19 האָבן די אויפֿזעערס פֿון די קינדער פֿון ישׂראֵל זיך געזען אין אַן אומגליק, צו מוזן זאָגן: איר טאַרט נישט מינערן פֿון אייערע טאַגטעגלעכע ציגל. edit</p>	<p>EXO 5:19 hoben di oifzeers fun di kinder fun Yisroel zich gezen in an umglik, tsu muzen zogen: ir tort nisht mineren fun eyere togtegleche tsigl.</p>	<p>EXO 5:19 And the foremen of the Bnei Yisroel did see that they were in rah (trouble) , after it was said, Ye shall not reduce ought from your bricks of your daily task.</p>
<p>EXO 5:20 און זיי האָבן געטראָפֿן משהן און אַהרנען, שטייענדיק אַקעגן זיי, ביי זייער אַרויסגיין פֿון פֿרעהן; edit</p>	<p>EXO 5:20 un zei hoben getroffen Mosheen un Aharonen, shteyendik akegen ze, bai zeyer aroisgein fun Pharaohen;</p>	<p>EXO 5:20 And they went to meet Moshe and Aharon, who stood waiting to meet them, as they came forth from Pharaoh:</p>
<p>EXO 5:21 און זיי האָבן צו זיי געזאָגט: זאָל ה' אַראָפֿקוקן</p>	<p>EXO 5:21 un zei hoben tsu ze gezogt: zol Hashem aropkuken oif ich, un mishpeten, vos ir hot</p>	<p>EXO 5:21 And they said unto them, HASHEM look upon you, and judge; because ye have made us</p>

<p>אויף אייך, און משפטן, וואָס איר האָט פֿאַרמיאוסט אונדזער ריח אין די אויגן פֿון פֿרעהן, און אין די אויגן פֿון זיינע קנעכט, צו געבן אַ שווערד אין זייער האַנט אונדז צו הרגען. edit</p>	<p>farmiust undzer reyech in di oigen fun Pharaohen, un in di oigen fun zaine knecht, tsu geben a shverd in zeyer hant undz tsu hrgen.</p>	<p>stench to be abhorred in the eyes of Pharaoh, and in the eyes of his avadim, to put a cherev in their yad to slay us.</p>
<p>EXO 5:22 האָט משה זיך צוריקגעקערט צו ה', און האָט געזאָגט: אָדני, פֿאַר וואָס טוסטו שלעכטס דעם דאָזיקן פֿאָלק? צו וואָס גאַר האָסטו מיד געשיקט? edit</p>	<p>EXO 5:22 hot Moshe zich tsurikgekert tsu Hashem, un hot gezogt: Adonoi, far vos tustu shlechts dem doziken folk? tsu vos gor hostu mich geshikt?</p>	<p>EXO 5:22 And Moshe returned unto HASHEM , and said, Adonoi, why hast Thou brought evil upon this people? why is it that Thou hast sent me?</p>
<p>EXO 5:23 אַז זינט איך בין געקומען צו פֿרעהן, צו רעדן אין דיין נאָמען, באַגייט ער זיך נאָך ערגער מיט דעם דאָזיקן פֿאָלק, און מציל זיין האָסטו נישט מציל געווען דיין פֿאָלק. edit</p>	<p>EXO 5:23 az zint ich bin gekumen tsu Pharaohen, tsu reden in dain nomen, bageit er zich noch erger mit dem doziken folk, un matsl zain hostu nisht matsl geven dain folk.</p>	<p>EXO 5:23 For since I came to Pharaoh to speak in Thy Shem, he hath done evil to this people; neither hast Thou delivered Thy people at all.</p>
<p>EXO 6:1 האָט ה' געזאָגט צו משהן: אַצונד וועסטו זען וואָס איך וועל טאָן צו פֿרעהן; וואָרום דורך אַ שטאַרקער האַנט וועט ער זיי אַוועקלאָזן, און דורך אַ שטאַרקער האַנט וועט ער זיי אַרויסטרייבן פֿון</p>	<p>EXO 6:1 hot Hashem gezogt tsu Mosheen: atsund vestu zen vos ich vel ton tsu Pharaohen; vorem durch a shtarker hant vet er ze aveklozen, un durch a shtarker hant vet er ze aroiStraiben fun zain land.</p>	<p>EXO 6:1 Then HASHEM said unto Moshe, Now shalt thou see what I will do to Pharaoh; for through a yad chazakah shall he let them go, and with a yad chazakah shall he drive them out of his land.</p>

<p>זיין לאַנד. edit</p>		
<p>EXO 6:2 און אלקים האָט גערעדט צו משהן, און האָט צו אים געזאָגט: איך בין ה'; edit</p>	<p>EXO 6:2 un Elokim hot geredt tsu Mosheen, un hot tsu im gezogt: ich bin Hashem;</p>	<p>EXO 6:2 And Elohim spoke unto Moshe, and said unto him, I am HASHEM ;</p>
<p>EXO 6:3 און איך האָב זיך באַוויזן צו אברהמען, צו יצחקן, און צו יעקבן, ווי אַל שדי, אָבער מיט מיין נאָמען ה' האָב איך זיך נישט געלאָזט דערקענען צו זיי. edit</p>	<p>EXO 6:3 un ich hob zich bavizen tsu Avrahamen, tsu Yitzchaken, un tsu Yaakoven, vi El Shaddai, ober mit main nomen Hashem hob ich zich nisht gelozt derkenen tsu zei.</p>	<p>EXO 6:3 And I appeared unto Avraham, unto Yitzchak, and unto Ya'akov, as El Shaddai, but by My Shem HASHEM I did not make Myself known to them.</p>
<p>EXO 6:4 און איך האָב אויך אויפגעשטעלט מיין בְּרִית מיט זיי, זיי צו געבן דאָס לאַנד כְּנַעַן, דאָס לאַנד פֿון זייער איבערזיין, וואָס זיי האָבן דערין איבערזיין. edit</p>	<p>EXO 6:4 un ich hob oich oifgeshtelt main bris mit zei, zei tsu geben dos land Kenaan, dos land fun zeyer iberzain, vos zei hoben derin iberzain.</p>	<p>EXO 6:4 And I have also established My brit (covenant) with them, to give them Eretz Kena'an, the land of their sojourning, wherein they sojourned.</p>
<p>EXO 6:5 און איך האָב אויך געהערט דאָס קרעכצן פֿון די קינדער פֿון ישׂראֵל, וואָס די מצרים פֿאַרקנעכטן זיי, און איך האָב געדאַכט אָן מיין בְּרִית. edit</p>	<p>EXO 6:5 un ich hob oich gehert dos krechtsen fun di kinder fun Yisroel, vos di Mitsrayim farknechten zei, un ich hob gedacht on main bris.</p>	<p>EXO 6:5 And I have also heard the groaning of the Bnei Yisroel, whom the Egyptians keep in bondage; and I have remembered My brit (covenant) .</p>
<p>EXO 6:6 דערום זאָג צו די קינדער פֿון ישׂראֵל: איך בין ה', און איך וועל אייך אַרויסציען פֿון אונטער די לאַסטן פֿון מצרים,</p>	<p>EXO 6:6 derum zog tsu di kinder fun Yisroel: ich bin Hashem, un ich vel ich aroistsien fun unter di lasten fun Mitsrayim, un vel ich matsl zain fun zeyer</p>	<p>EXO 6:6 Therefore say unto the Bnei Yisroel, I am HASHEM , and I will bring you out from under the sivlot Mitzrayim, and I will free you out of their</p>

<p>און וועל אייך מציל זיין פֿון זייער קנעכטשאַפֿט, און איך וועל אייך אויסלייזן מיט אַן אויסגעשטרעקטן אָרעם, און מיט גרויסע משפּטים. edit</p>	<p>knechtshaft, un ich vel ich oisleizen mit an oisgeshtrekten orem, un mit groise mishpotim.</p>	<p>bondage, and I will redeem you with a stretched out zero'a, and with mishpatim gedolim:</p>
<p>EXO 6:7 און איך וועל אייך נעמען צו מיר פֿאַר אַ פֿאַלק, און איך וועל אייך זיין צום אלקים; און איר וועט וויסן, אַז איך בין ה' אלוקיכם, וואָס האָט אייך אַרויסגעצויגן פֿון אונטער די לאַסטן פֿון מצרים. edit</p>	<p>EXO 6:7 un ich vel ich nemen tsu mir far a folk, un ich vel ich zain tsum Elokim; un ir vet visen, az ich bin Hashem Elokeichem, vos hot ich aroisgetsoigen fun unter di lasten fun Mitsrayim.</p>	<p>EXO 6:7 And I will take you to Me for a people, and I will be to you Elohim; and ye shall know that I am HASHEM Eloheichem, which bringeth you out from under the sivlot Mitzrayim.</p>
<p>EXO 6:8 און איך וועל אייך ברענגען אין דעם לאַנד, וואָס איך האָב אויפֿגעהויבן מיין האַנט, עס צו געבן צו אַברהמען, צו יצחק, און צו יעקבֿן, און איך וועל עס געבן צו אייך פֿאַר אַן אַרב; איך בין ה'. edit</p>	<p>EXO 6:8 un ich vel ich brengen in dem land, vos ich hob oifgehoiben main hant, es tsu geben tsu Avrahamen, tsu Yitzchaken, un tsu Yaakoven, un ich vel es geben tsu ich far an Arav; ich bin Hashem.</p>	<p>EXO 6:8 And I will bring you in unto HaAretz, concerning the which I did lift up My hand to swear to give it to Avraham, to Yitzchak, and to Ya'akov; and I will give it to you for a morashah (heritage); I am HASHEM .</p>
<p>EXO 6:9 האָט משה אַזוי גערעדט צו די קינדער פֿון ישׂראֵל, אַבער זיי האָבן נישט צוגעהערט צו משהן פֿון קורץ געמיט און פֿון שווערער אַרבעט. edit</p>	<p>EXO 6:9 hot Moshe azoi geredt tsu di kinder fun Yisroel, ober ze hoben nisht tsugehert tsu Mosheen fun kurts gemit un fun shverer arbet.</p>	<p>EXO 6:9 And Moshe spoke so unto the Bnei Yisroel; but they did not listen unto Moshe because of their kotzer ruach (shortness of spirit, broken spirit), and for avodah kesheh (cruel bondage) .</p>

<p>EXO 6:10 און ה' האָט גערעדט צו משהן, אַזוי צו זאָגן: edit</p>	<p>EXO 6:10 un Hashem hot geredt tsu Mosheen, azoi tsu zogen:</p>	<p>EXO 6:10 And HASHEM spoke unto Moshe, saying,</p>
<p>EXO 6:11 גיי רעד צו פֿרעה דעם מלך פֿון מצרים, ער זאָל אַוועקלאָזן די קינדער פֿון ישׂראל פֿון זיין לאַנד. edit</p>	<p>EXO 6:11 gei red tsu Pharaoh dem melech fun Mitsrayim, er zol aveklozen di kinder fun Yisroel fun zain land.</p>	<p>EXO 6:11 Go in, speak unto Pharaoh Melech Mitzrayim, that he let the Bnei Yisroel go out of his land.</p>
<p>EXO 6:12 האָט משה גערעדט פֿאַר ה', אַזוי צו זאָגן: זע, די קינדער פֿון ישׂראל האָבן נישט צוגעהערט צו מיר, היינט ווי וועט פֿרעה מיך צוהערן, אַז איך האָב פֿאַרשטאַפּטע ליפּן? edit</p>	<p>EXO 6:12 hot Moshe geredt far Hashem, azoi tsu zogen: ze, di kinder fun Yisroel hoben nisht tsugehert tsu mir, haint vi vet Pharaoh mich tsuheren, az ich hob farshtopte lipen?</p>	<p>EXO 6:12 And Moshe spoke before HASHEM , saying, See, the Bnei Yisroel have not paid heed unto me; how then shall Pharaoh hear me, who am of oral sefatayim (<i>uncircumcised lips, stumbling speech, sealed lips</i>) ?</p>
<p>EXO 6:13 און ה' האָט גערעדט צו משהן און צו אַהרנען, און זיי באַפֿוילן צו די קינדער פֿון ישׂראל, און צו פֿרעה דעם מלך פֿון מצרים, כדי אַרויסצוציען די קינדער פֿון ישׂראל, פֿון לאַנד מצרים. edit</p>	<p>EXO 6:13 un Hashem hot geredt tsu Mosheen un tsu Aharonen, un zei bafuilen tsu di kinder fun Yisroel, un tsu Pharaoh dem melech fun Mitsrayim, kedei aroistsutsien di kinder fun Yisroel, fun land Mitsrayim.</p>	<p>EXO 6:13 And HASHEM spoke unto Moshe and unto Aharon, and gave them a charge unto the Bnei Yisroel, and unto Pharaoh Melech Mitzrayim, to bring the Bnei Yisroel out of Eretz Mitzrayim.</p>
<p>EXO 6:14 דאָס זיינען די הויפטן פֿון זייערע פֿאַטערהייזער: די זין פֿון ראובן, ישׂראלס בכור: חנוך, און פֿלוא, חצרון, און כרמי. דאָס זיינען די משפחות פֿון ראובן. edit</p>	<p>EXO 6:14 dos zainen di hoipten fun zeyere foterhaizer: di zin fun Reuven, Yisroels bchor: Chanoke, un Pallu, Chetzron, un Carmi. dos zainen di mishpoches fun Reuven.</p>	<p>EXO 6:14 These are the Rashei Bais Avotam: The Bnei Reuven the bechor Yisroel; Chanokh, and Pallu, Chetzron, and Carmi: these are the mishpokhot of Reuven.</p>

<p>EXO 6:15 און די זין פֿון שמעונען: ימואל, און ימין, און אוהד, און יכין, און צוחר, און שאול דער זון פֿון אַ פֿנעגנית. דאָס זיינען די משפחות פֿון שמעון. edit</p>	<p>EXO 6:15 un di zin fun shmeunen: Yemuel, un Yamin, un Ohad, un Yachin, un Yetzochar, un Shaul der zun fun a knaeanit. dos zainen di mishpoches fun Shimon.</p>	<p>EXO 6:15 And the Bnei Shim'on; Yemuel, and Yamin, and Ohad, and Yachin, and Tzochar, and Sha'ul ben of HaKena'anit: these are the mishpokhot of Shim'on.</p>
<p>EXO 6:16 און דאָס זיינען די נעמען פֿון לויס זין, לויט זייערע געבורטן: גרשון, און קהת, און מררי. און די יאָרן פֿון לויס לעבן זיינען געווען הונדערט און זיבן און דרייסיק יאָר. edit</p>	<p>EXO 6:16 un dos zainen di nemen fun Levis zin, loit zeyere geburten: Gershon, un Kohat, un Merari. un di yoren fun Levis leben zainen geven hundert un ziben un draisik yor.</p>	<p>EXO 6:16 And these are the shemot Bnei Levi according to their toldot; Gershon, and Kohat, and Merari: and the years of the life of Levi were a hundred thirty and seven shanah.</p>
<p>EXO 6:17 די זין פֿון גרשונען: לבני, און שמעי, לויט זייערע משפחות. edit</p>	<p>EXO 6:17 di zin fun Gershonen: Livni, un Shimei, loit zeyere mishpoches.</p>	<p>EXO 6:17 The Bnei Gershon; Livni, and Shime'i, according to their mishpokhot.</p>
<p>EXO 6:18 און די זין פֿון קהתן: עמרם, און יצהר, און חֶבְרוֹן, און עוזיאל. און די יאָרן פֿון קהתעס לעבן זיינען געווען הונדערט און דריי און דרייסיק יאָר. edit</p>	<p>EXO 6:18 un di zin fun Kohaten: Amram, un Yitzhar, un Chevron, un euziel. un di yoren fun khotes leben zainen geven hundert un drai un draisik yor.</p>	<p>EXO 6:18 And the Bnei Kohat; Amram, and Yitzhar, and Chevron, and Uzziel: and the years of the life of Kehat were a hundred thirty and three shanah.</p>
<p>EXO 6:19 און די זין פֿון מררין: מחלי, און מושי. דאָס זיינען די משפחות פֿון לוי לויט זייערע געבורטן. edit</p>	<p>EXO 6:19 un di zin fun Merarien: Machli, un Mushi. dos zainen di mishpoches fun Levi loit zeyere geburten.</p>	<p>EXO 6:19 And the Bnei Merari; Machli and Mushi: these are the mishpokhot of Levi according to their toledot.</p>
<p>EXO 6:20 און עמרם האָט זיך גענומען זיין מומע יוכבֿדן פֿאַר</p>	<p>EXO 6:20 un Amram hot zich genumen zain mume Yocheveden far a vaib, un zi</p>	<p>EXO 6:20 And Amram took him Yocheved his father's sister to wife; and she bore him Aharon</p>

<p>א ווייב, און זי האָט אים געבאַרן אַהרנען און משהן. און די יאָרן פֿון עמרמס לעבן זיינען געווען הונדערט און זיבן און דרייסיק יאָר. edit</p>	<p>hot im geboren Aharonen un Mosheen. un di yoren fun Amrams leben zainen geven hundert un ziben un draisik yor.</p>	<p>and Moshe: and the years of the life of Amram were a hundred and thirty and seven shanah.</p>
<p>EXO 6:21 און די זין פֿון יצהרן: קרח, און נפֿג, און זכרי. edit</p>	<p>EXO 6:21 un di zin fun Yitzharen: Korach, un Nepheg, un Zichri.</p>	<p>EXO 6:21 And the Bnei Yitzhar; Korach, Nepheg, and Zichri.</p>
<p>EXO 6:22 און די זין פֿון עוזיאָלן: מישאַל, און אַלצפֿן, און סתרי. edit</p>	<p>EXO 6:22 un di zin fun euzielen: Mishael, un Eltzaphan, un Sitri.</p>	<p>EXO 6:22 And the Bnei Uzziel; Mishael, Eltzaphan, and Sitri.</p>
<p>EXO 6:23 און אהרן האָט זיך גענומען אַלישבע די טאָכטער פֿון עמינדבֿן, די שוועסטער פֿון נחשונען, פֿאַר אַ ווייב, און זי האָט אים געבאַרן נדבֿן, און אַביהואן, אַלעזרן, און איתמרן. edit</p>	<p>EXO 6:23 un Aharon hot zich genumen Elisheva di tochter fun Amminadaven, di shvester fun Nachshonen, far a vaib, un zi hot im geboren Nodaven, un Avihuen, Elazaren, un Itamaren.</p>	<p>EXO 6:23 And Aharon took him Elisheva, bat Amminadav, achot Nachshon, to wife; and she bore him Nadav, and Avihu, El'azar and Itamar.</p>
<p>EXO 6:24 און די זין פֿון קרחן: אַסיר, און אַלקנָה, און אַביאַסָף. דאָס זיינען די משפחות פֿון די קרחים. edit</p>	<p>EXO 6:24 un di zin fun Korachen: Assir, un Elkanah, un Aviasape. dos zainen di mishpoches fun di korachim.</p>	<p>EXO 6:24 And the Bnei Korach; Assir, and Elkanah, and Aviasaph: these are the mishpokhot of the Korchi.</p>
<p>EXO 6:25 און אַלעזר דער זון פֿון אַהרנען האָט זיך גענומען איינע פֿון די טעכטער פֿון פוטיאלן זיך פֿאַר אַ ווייב; און זי האָט אים געבאַרן פינחסן.</p>	<p>EXO 6:25 un Elazar der zun fun Aharonen hot zich genumen eine fun di techter fun Putielen zich far a vaib; un zi hot im geboren Pinchasen. dos zainen di hoipten fun di foterhaizer fun di Leviim loit zeyere</p>	<p>EXO 6:25 And El'azar ben Aharon took him one of the banot Putiel to wife; and she bore him Pinchas: these are the Rashei Avot HaLevi'im according to their mishpokhot.</p>

<p>דאָס זיינען די הויפטן פֿון די פֿאַטערהייזער פֿון די לויים לויט זייערע משפחות. edit</p>	<p>mishpoches.</p>	
<p>דאָס זיינען אַהרן און משה, וואָס ה' האָט צו זיי געזאָגט: ציט אַרויס די קינדער פֿון ישׂראַל פֿון לאַנד מִצְרַיִם לויט זייערע מחנות. edit</p>	<p>EXO 6:26 dos zainen Aharon un Moshe, vos Hashem hot tsu zei gezogt: tsit arois di kinder fun Yisroel fun land Mitsrayim loit zeyere machnus.</p>	<p>EXO 6:26 These are that Aharon and Moshe, to whom HASHEM said, Bring out the Bnei Yisroel from Eretz Mitzrayim according to their tzve'os.</p>
<p>זיי זיינען דאָס די וואָס האַבן גערעדט צו פֿרעה דעם מלך פֿון מִצְרַיִם, כדי אַרויסצוציען די קינדער פֿון ישׂראַל פֿון מִצְרַיִם. דאָס זיינען משה און אַהרן. edit</p>	<p>EXO 6:27 zei zainen dos di vos hoben geredt tsu Pharaoh dem melech fun Mitsrayim, kedei aroistsutsien di kinder fun Yisroel fun Mitsrayim. dos zainen Moshe un Aharon.</p>	<p>EXO 6:27 These are they which spoke to Pharaoh Melech Mitzrayim, to bring out the Bnei Yisroel from Mitzrayim: these are that Moshe and Aharon.</p>
<p>און עס איז געווען אין דעם טאָג וואָס ה' האָט גערעדט צו משהן אין לאַנד מִצְרַיִם. edit</p>	<p>EXO 6:28 un es iz geven in dem tog vos Hashem hot geredt tsu Mosheen in land Mitsrayim.</p>	<p>EXO 6:28 And it came to pass on the day when HASHEM spoke unto Moshe in Eretz Mitzrayim,</p>
<p>האָט ג-ט געזאָגט צו משהן, אַזוי צו זאָגן: איך בין ה'; רעד צו פֿרעה דעם מלך פֿון מִצְרַיִם אַלץ וואָס איך רעד צו דיר. edit</p>	<p>EXO 6:29 hot G-t gezogt tsu Mosheen, azoi tsu zogen: ich bin Hashem; red tsu Pharaoh dem melech fun Mitsrayim alts vos ich red tsu dir.</p>	<p>EXO 6:29 That HASHEM spoke unto Moshe, saying, I am HASHEM : speak thou unto Pharaoh Melech Mitzrayim all that I say unto thee.</p>
<p>האָט משה געזאָגט פֿאַר ה': איך האָב דאָך פֿאַרשטאַפֿטע ליפֿן, און ווי</p>	<p>EXO 6:30 hot Moshe gezogt far Hashem: ich hob doch farshtopte lipen, un vi vet Pharaoh tsuheren tsu mir?</p>	<p>EXO 6:30 And Moshe said before HASHEM , See, I am of oral sefatayim, and why should Pharaoh pay heed unto me.</p>

<p>וועט פֿרעה צוהערן צו מיר? edit</p>		
<p>הָאָט ה' געזאָגט צו משהן: זע, אַיך האָב דִּיך געמאַכט ווי אַ ג-ט צו פֿרעהן, און אַהרן דִּיין ברודער וועט זיין דִּיין נבֿיא. edit</p>	<p>EXO 7:1 hot Hashem gezogt tsu Mosheen: ze, ich hob dich gemacht vi a G-t tsu Pharaohen, un Aharon dain bruder vet zain dain novi.</p>	<p>EXO 7:1 And HASHEM said unto Moshe, See, I have made thee as Elohim to Pharaoh: and Aharon thy brother shall be thy navi.</p>
<p>דו וועסט רעדן אַלץ וואָס איך וועל דיר באַפֿעלן, און אַהרן דִּיין ברודער וועט רעדן צו פֿרעהן, ער זאָל אַוועקלאָזן די קינדער פֿון ישְׂרָאֵל פֿון זיין לאַנד. edit</p>	<p>EXO 7:2 du vest reden alts vos ich vel dir bafelen, un Aharon dain bruder vet reden tsu Pharaohen, er zol aveklozen di kinder fun Yisroel fun zain land.</p>	<p>EXO 7:2 Thou shalt speak all that I command thee: and Aharon thy brother shall speak unto Pharaoh, that he send the Bnei Yisroel out of his land.</p>
<p>און איך וועל האַרט מאַכן פֿרעהס האַרץ, און וועל מערן מיינע צייכנס און מיינע ווּנדער אין לאַנד מִצְרַיִם. edit</p>	<p>EXO 7:3 un ich vel hart machen Pharaohs harts, un vel meren maine tseichens un maine vunder in land Mitsrayim.</p>	<p>EXO 7:3 And I will harden the lev Pharaoh, and multiply My Otot and My Mofetim in Eretz Mitzrayim.</p>
<p>אַבער פֿרעה וועט נישט צוהערן צו אַיך, און איך וועל אַרויפֿטאָן מייַן האַנט אויף מִצְרַיִם, און וועל אַרויסציען מיינע מחנות, מייַן פֿאַלק, די קינדער פֿון ישְׂרָאֵל, פֿון לאַנד מִצְרַיִם, מיט גרויסע משפֿטים. edit</p>	<p>EXO 7:4 ober Pharaoh vet nisht tsuheren tsu ich, un ich vel aroifton main hant oif Mitsrayim, un vel aroistsien maine machnus, main folk, di kinder fun Yisroel, fun land Mitsrayim, mit groise mishpotim.</p>	<p>EXO 7:4 But Pharaoh shall not pay heed unto you, that I may lay My yad upon Mitsrayim, and bring forth Mine tzve'os, and My people the Bnei Yisroel, out of Eretz Mitsrayim by shefatim gedolim (<i>great judgments</i>) .</p>
<p>און די מִצְרַיִם וועלן וויסן, אַז איך בין ה', ווען איך וועל</p>	<p>EXO 7:5 un di Mitsrayim velen visen, az ich bin Hashem, ven ich vel oisshtreken main hant</p>	<p>EXO 7:5 And the Egyptians shall know that I am HASHEM , when I stretch forth My yad upon</p>

<p>אויסשטרעקן מיין האַנט אויף מִצְרַיִם, און וועל אַרויסציען די קינדער פֿון יִשְׂרָאֵל פֿון צווישן זיי. edit</p>	<p>oif Mitsrayim, un vel aroistsien di kinder fun Yisroel fun tsvishen zeI.</p>	<p>Mitzrayim, bringing out Bnei Yisroel from among them.</p>
<p>EXO 7:6 האָבן משה און אַהרן אַזוי געטאַן; אַזוי ווי ה' האָט זיי באַפֿוילן, אַזוי האָבן זיי געטאַן. edit</p>	<p>EXO 7:6 hoben Moshe un Aharon azoi geton; azoi vi Hashem hot zei bafoilen, azoi hoben zeI geton.</p>	<p>EXO 7:6 And Moshe and Aharon did as HASHEM commanded them, so did they.</p>
<p>EXO 7:7 און משה איז געווען אַ מאַן פֿון אַכציק יאָר, און אַהרן אַ מאַן פֿון דריי און אַכציק יאָר, ווען זיי האָבן גערעדט צו פֿרעהן. edit</p>	<p>EXO 7:7 un Moshe iz geven a man fun achtsik yor, un Aharon a man fun drai un achtsik yor, ven zeI hoben geredt tsu Pharaohen.</p>	<p>EXO 7:7 And Moshe was fourscore years old, and Aharon fourscore three years, when they spoke unto Pharaoh.</p>
<p>EXO 7:8 און ה' האָט געזאָגט צו משהן און צו אַהרנען, אַזוי צו זאָגן: edit</p>	<p>EXO 7:8 un Hashem hot gezogt tsu Mosheen un tsu Aharonen, azoi tsu zogen:</p>	<p>EXO 7:8 And HASHEM spoke unto Moshe and Aharon, saying,</p>
<p>EXO 7:9 אַז פֿרעה וועט רעדן צו איך, אַזוי צו זאָגן: גיט פֿון איך אַ ווונדער; זאָלסטו זאָגן צו אַהרנען: נעם דיין שטעקן, און טו אַ וואַרף פֿאַר פֿרעהן, וועט ער ווערן אַ שלאַנג. edit</p>	<p>EXO 7:9 az Pharaoh vet reden tsu ich, azoi tsu zogen: git fun ich a vunder; zolstu zogen tsu Aharonen: nem dain shteken, un tu a vorf far Pharaohen, vet er veren a shlang.</p>	<p>EXO 7:9 When Pharaoh shall speak unto you, saying, Show a mofet (miracle) for you: then thou shalt say unto Aharon, Take thy matteh, and cast it before Pharaoh, and it shall become a serpent.</p>
<p>EXO 7:10 זיינען משה און אַהרן געקומען צו פֿרעהן, און זיי האָבן אַזוי געטאַן, ווי ה' האָט באַפֿוילן; און אַהרן האָט אַ</p>	<p>EXO 7:10 zainen Moshe un Aharon gekumen tsu Pharaohen, un zeI hoben azoi geton, vi Hashem hot bafoilen; un Aharon hot a vorf geton zain shteken far</p>	<p>EXO 7:10 And Moshe and Aharon went in unto Pharaoh, and they did so as HASHEM had commanded: and Aharon cast down his matteh before</p>

<p>וואָרף געטאָן זיין שטעקן פֿאַר פֿרעהן, און פֿאַר זיינע קנעכט, און ער איז געוואָרן אַ שלאַנג. edit</p>	<p>Pharaohen, un far zaine knecht, un er iz gevoren a shlang.</p>	<p>Pharaoh, and his avadim, and it became a serpent.</p>
<p>EXO 7:11 האָט אויך פֿרעה גערופֿן די חכמים און די מכשפים, און אויך זיי, די חרטומים פֿון מצרים, האָבן געטאָן דעס גלייכן מיט זייערע פֿאַרבאָרגענע קונצן. edit</p>	<p>EXO 7:11 hot oich Pharaoh gerufen di chachomim un di mechashfim, un oich ze, di chartumim fun Mitsrayim, hoben geton des gleichen mit zeyere farborgene kuntsen.</p>	<p>EXO 7:11 Then Pharaoh also called the chachamim and the mechashefim: now the charetumei Mitzrayim, they also did in like manner with their secret lore.</p>
<p>EXO 7:12 און זיי האָבן אַ וואָרף געטאָן אַיטלעכער זיין שטעקן, און זיי זיינען געוואָרן שלאַנגען; אָבער אַהרנס שטעקן האָט אַיינגעשלונגען זייערע שטעקנס. edit</p>	<p>EXO 7:12 un ze hoben a vorf geton itlecher zain shteken, un ze zainen gevoren shlangen; ober Aharons shteken hot ingeshlungen zeyere shtekens.</p>	<p>EXO 7:12 For they cast down every man his matteh, and they became serpents: but the matteh Aharon swallowed up their mattot.</p>
<p>EXO 7:13 און פֿרעהס האַרץ איז געבליבן פֿעסט, און ער האָט נישט צוגעהערט צו זיי, אַזוי ווי ה' האָט גערעדט. edit</p>	<p>EXO 7:13 un Pharaohs harts iz gebliben fest, un er hot nisht tsugehert tsu ze, azoi vi Hashem hot geredt.</p>	<p>EXO 7:13 And He hardened lev Pharaoh, that he paid heed not unto them; as HASHEM had said.</p>
<p>EXO 7:14 און ה' האָט געזאָגט צו משהן: פֿרעהס האַרץ איז האַרט, ער וויל נישט אוועקלאָזן דאָס פֿאָלק. edit</p>	<p>EXO 7:14 un Hashem hot gezogt tsu Mosheen: Pharaohs harts iz hart, er vil nisht aveklozen dos folk.</p>	<p>EXO 7:14 And HASHEM said unto Moshe, the lev Pharaoh is hardened, he refuseth to let the people go.</p>
<p>EXO 7:15 גיי צו פֿרעהן אין דער פֿרי; זע, ער גייט אַרויס צום</p>	<p>EXO 7:15 gei tsu Pharaohen in der peire; ze, er geit arois tsum vaser, vestu zich shtelen im</p>	<p>EXO 7:15 Get thee unto Pharaoh in the boker; hinei, he goeth out unto the mayim; and thou shalt</p>

<p>וואַסער, וועסטו זיך שטעלן אים אַנטקעגן, ביים ברעג טייך, און דעם שטעקן וואָס איז פֿאַרקערט געוואָרן אין אַ שלאַנג, זאָלסטו נעמען אין דיין האַנט. edit</p>	<p>antkegen, baim breg taich, un dem shteken vos iz farkert gevoren in a shlang, zolstu nemen in dain hant.</p>	<p>stand by the bank of the Nile to meet him; and the matteh which was turned to a nachash shalt thou take in thine yad.</p>
<p>EXO 7:16 און זאָלסט זאָגן צו אים: ה', דער ג-ט פֿון די עבֿרים, האַט מיך געשיקט צו דיר, אַזוי צו זאָגן: לאַז אַוועק מיין פֿאָלק, זיי זאָלן מיר דינען אין דער מדבר; און זע, האָסט נישט צוגעהערט ביז אַהער. edit</p>	<p>EXO 7:16 un zolst zogen tsu im: Hashem, der G-t fun di Avarim, hot mich geshikt tsu dir, azoi tsu zogen: loz avek main folk, zei zolen mir dinen in der midbar; un ze, host nisht tsugehert biz aher.</p>	<p>EXO 7:16 And thou shalt say unto him, HASHEM Elohei HaIvrim hath sent me unto thee, saying, Let My people go, that they may serve Me in the midbar: and, hinei, hitherto thou wouldest not hear.</p>
<p>EXO 7:17 האָט ה' אַזוי געזאָגט: דערמיט וועסטו וויסן, אַז איך בין ה': זע, איך שלאָג מיט דעם שטעקן וואָס אין מיין האַנט, אויפֿן וואַסער וואָס אין טייך, און עס וועט פֿאַרקערט ווערן אין בלוט. edit</p>	<p>EXO 7:17 hot Hashem azoi gezogt: dermit vestu visen, az ich bin Hashem: ze, ich shlog mit dem shteken vos in main hant, oifen vaser vos in taich, un es vet farkert veren in blut.</p>	<p>EXO 7:17 Thus saith HASHEM , In this thou shalt know that I am HASHEM : hinei, I will strike with the matteh that is in Mine yad upon the mayim which are in the Nile, and they shall be turned to dahm.</p>
<p>EXO 7:18 און די פֿיש וואָס אין טייך וועלן אויסשטאַרבן, און דער טייך וועט פֿאַרשטונקען ווערן, און די מצרים וועלן זיך עקלען צו טרינקען וואַסער אויסן טייך. edit</p>	<p>EXO 7:18 un di fish vos in taich velen oisshtarben, un der taich vet farshtunken veren, un di Mitsrayim velen zich eklen tsu trinken vaser oisen taich.</p>	<p>EXO 7:18 And the dag (fish) that is in the Nile shall die, and the Nile shall stink; and the Egyptians shall loathe to drink of the mayim of the Nile.</p>

<p>EXO 7:19 און ה' האָט געזאָגט צו משהן: זאָג צו אַהרנען: נעם דיין שטעקן, און שטרעק אויס דיין האַנט אויף די וואַסערן פֿון מצרים, אויף זייערע שטראַמען, אויף זייערע טייכן, און אויף זייערע געמויזעכצן, און אויף אַלע זייערע אַנזאַמלונגען פֿון וואַסער, און זיי זאָלן ווערן בלוט; און עס זאָל זיין בלוט אין גאַנצן לאַנד מצרים, סיי אין הילצערנע כלים, סיי אין שטיינערנע. edit</p>	<p>EXO 7:19 un Hashem hot gezogt tsu Mosheen: zog tsu Aharonen: nem dain shteken, un shtrek ois dain hant oif di vaseren fun Mitsrayim, oif zeyere shtromen, oif zeyere taichen, un oif zeyere gemoizechtsen, un oif ale zeyere onzamlungen fun vaser, un zei zolen veren blut; un es zol zain blut in gantsen land Mitsrayim, sai in hiltserne keilim, sai in shtainerne.</p>	<p>EXO 7:19 And HASHEM spoke unto Moshe, Say unto Aharon, Take thy matteh, and stretch out thine yad upon the mayim of Mitzrayim, upon their streams, upon their rivers, and upon their ponds, and upon all their mikveh of mayim, that they may become dahm; and that there may be dahm throughout kol Eretz Mitzrayim, both in vessels of wood, and in vessels of stone.</p>
<p>EXO 7:20 האָבן משה און אַהרן אַזוי געטאָן, ווי ה' האָט באַפֿוילן. און ער האָט אויפֿגעהויבן דעם שטעקן, און האָט געשלאָגן דאָס וואַסער וואָס אין טייך, פֿאַר די אויגן פֿון פֿרעהן, און פֿאַר די אויגן פֿון זיינע קנעכט; און דאָס גאַנצע וואַסער וואָס אין טייך איז פֿאַרקערט געוואָרן אין בלוט. edit</p>	<p>EXO 7:20 hoben Moshe un Aharon azoi geton, vi Hashem hot bafuilen. un er hot oifgehoiben dem shteken, un hot geshlogen dos vaser vos in taich, far di oigen fun Pharaohen, un far di oigen fun zaine knecht; un dos gantse vaser vos in taich iz farkert gevoren in blut.</p>	<p>EXO 7:20 And Moshe and Aharon did so, as HASHEM commanded; and he lifted up the matteh, and smote the waters that were in the Nile, in the sight of Pharaoh, and in the sight of his avadim; and all the mayim that were in the Nile were turned to dahm.</p>
<p>EXO 7:21 און די פֿיש וואָס אין טייך זיינען אויסגעשטאַרבן, און דער טייך איז</p>	<p>EXO 7:21 un di fish vos in taich zainen oisgeshtorben, un der taich iz farshtunken gevoren, un di Mitsrayim hoben nisht</p>	<p>EXO 7:21 And the dag (fish) that was in the Nile died; and the Nile stank, and the Egyptians could not drink of the mayim of</p>

<p>פֶּאָרשטונקען געוואָרן, און די מִצְרַיִם הָאָבֶן נִישַׁט גַּעקֶענַט טרינקען וואָסער אויסן טײַד; און דאָס בלוט איז געווען אין גאַנצן לאַנד מִצְרַיִם. edit</p>	<p>gekent trinken vaser oisen taich; un dos blut iz geven in gantsen land Mitsrayim.</p>	<p>the Nile; and there was dahm throughout kol Eretz Mitzrayim.</p>
<p>EXO 7:22 הָאָבֶן די חֲרַטוּמִּים פֿון מִצְרַיִם גַּעטאַן דעס גלײַכן מיט זייערע פֶּאַרבאַרגענע קונצן; און פֶּרעהס האַרץ איז געבליבן פֶּעסט, און ער האָט נישט צוגעהערט צו זײַ; אַזױ ווי ה' ה' האָט גערעדט. edit</p>	<p>EXO 7:22 hoben di chartumim fun Mitsrayim geton des glaichen mit zeyere farborgene kuntsen; un Pharaohs harts iz gebliben fest, un er hot nisht tsugehert tsu zei; azoi vi Hashem hot geredt.</p>	<p>EXO 7:22 And the charetumei Mitzrayim did so with their secret lore: and lev Pharaoh was hardened, neither did he pay heed unto them; as HASHEM had said.</p>
<p>EXO 7:23 און פֶּרעה האָט זיך אומגעקערט און איז אַרײַנגעגאַנגען אין זײַן הויז, און האָט אויך דאָס נישט גענומען צום האַרצן. edit</p>	<p>EXO 7:23 un Pharaoh hot zich umgekert un iz araingegangen in zain hoiz, un hot oich dos nisht genumen tsum hartsen.</p>	<p>EXO 7:23 And Pharaoh turned and went into his bais, neither did he set his mind to this also.</p>
<p>EXO 7:24 און אַלע מִצְרַיִם הָאָבֶן געגראָבן אַרום טײַד נאָך וואָסער צום טרינקען, וואָרום זײַ הָאָבֶן נישט געקענט טרינקען פֿון די וואָסערן פֿון טײַד. edit</p>	<p>EXO 7:24 un ale Mitsrayim hoben gegrogen arum taich noch vaser tsum trinken, vorem zei hoben nisht gekent trinken fun di vaseren fun taich.</p>	<p>EXO 7:24 And all the Egyptians dug around the Nile for mayim to drink; they could not drink of the mayim of the Nile.</p>
<p>EXO 7:25 און עס זײַנען דערפֿילט געוואָרן זיבן טעג, נאָך דעם ווי ה' האָט געשלאָגן דעם טײַד. edit</p>	<p>EXO 7:25 un es zainen derfilt gevoren ziben teg, noch dem vi Hashem hot geshlogen dem taich.</p>	<p>EXO 7:25 And seven days came and went, after HASHEM had struck the Nile.</p>

<p>EXO 7:26 און ה' האָט געזאָגט צו משהן: קום צו פֿרעהן, און זאָג צו אים: אַזוי האָט ה' געזאָגט: לֹא־ז אַוועק מיין פֿאָלק, זיי זאָלן מיר דינען. edit</p>	<p>EXO 7:26 un Hashem hot gezogt tsu Mosheen: kum tsu Pharaohen, un zog tsu im: azoi hot Hashem gezogt: loz avek main folk, zei zolen mir dinen.</p>	<p>EXO 7:26 And HASHEM spoke unto Moshe, Go unto Pharaoh, and say unto him, Thus saith HASHEM , Let My people go, that they may serve Me.</p>
<p>EXO 7:27 און אויב דו ווילסט זיי נישט אַוועקלאָזן, אָט פֿלאָג איך דיין גאַנצן גבֿול מיט פֿרעש. edit</p>	<p>EXO 7:27 un oib du vilst zei nisht aveklozen, ot plog ich dain gantsen gvul mit Parosh.</p>	<p>EXO 7:27 And if thou refuse to let them go, hinei, I will strike all thy borders with tzefardaya:</p>
<p>EXO 7:28 און דער טײַך וועט ווידמענען פֿרעש, און זיי וועלן אַרויפֿגיין, און וועלן קומען אין דיין הויז, און אין דיין שלאָפֿקאַמער, און אויף דיין בעט, און אין הויז פֿון דייע קנעכט, און אויף דיין פֿאָלק, און אין דייע אויוונס, און אין דייע מולטערס. edit</p>	<p>EXO 7:28 un der taich vet vidmenen Parosh, un zei velen aroifgein, un velen kumen in dain hoiz, un in dain shlofkamer, un oif dain bet, un in hoiz fun daine knecht, un oif dain folk, un in daine oivns, un in daine multers.</p>	<p>EXO 7:28 And the river shall bring forth tzefardaya abundantly, which shall go up and come into thine bais, and into thy cheder mishkav, and upon thy bed, and into the bais of thy avadim, and upon thy people, and into thine ovens, and into thy kneading bowls:</p>
<p>EXO 7:29 אי אויף דיר, אי אויף דיין פֿאָלק, אי אויף אַלע דייע קנעכט, וועלן אַרויפֿגיין די פֿרעש. edit</p>	<p>EXO 7:29 i oif dir, i oif dain folk, i oif ale daine knecht, velen aroifgein di Parosh.</p>	<p>EXO 7:29 And the tzefardaya shall come up both on thee, and upon thy people, and upon all thy avadim.</p>
<p>EXO 8:1 און ה' האָט געזאָגט צו משהן: זאָג צו אַהרנען: שטרעק אויס דיין האַנט מיט דיין שטעקן אויף די</p>	<p>EXO 8:1 un Hashem hot gezogt tsu Mosheen: zog tsu Aharonen: shtrek ois dain hant mit dain shteken oif di shtromen, oif di taichen, un oif di gemoizechtsen, un breng</p>	<p>EXO 8:1 And HASHEM spoke unto Moshe, Say unto Aharon, Stretch forth thine yad with thy matteh over the streams, over the rivers, and ponds, and cause tzefardaya to come up upon</p>

<p>שטרִאָמען, אויף די טײַכן, און אויף די געמויזעכצן, און ברענג אַרויף פֿרעש אויפֿן לאַנד מִצְרַיִם. edit</p>	<p>aroufbliekendik Parosh oifen land Mitsrayim.</p>	<p>Eretz Mitzrayim.</p>
<p>EXO 8:2 און אַהרן האָט אויסגעשטרעקט זײַן האַנט, אויף די וואַסערן פֿון מִצְרַיִם, און די פֿרעש זײַנען אַרויפֿגעאַנגען, און האָבן באַדעקט דאָס לאַנד מִצְרַיִם. edit</p>	<p>EXO 8:2 un Aharon hot oisgeshtrekt zain hant oif di vaseren fun Mitsrayim, un di Parosh zainen aroifgegangen, un hoben badekt dos land Mitsrayim.</p>	<p>EXO 8:2 And Aharon stretched out his yad over the waters of Mitsrayim; and the tzefardaya came up, and covered Eretz Mitsrayim.</p>
<p>EXO 8:3 האָבן די חֲרטומים געטאַן דעס גלײַכן מיט זײַערע פֿאַרבאַרגענע קונצן, און זײ האָבן אַרויפֿגעבראַכט פֿרעש אויפֿן לאַנד מִצְרַיִם. edit</p>	<p>EXO 8:3 hoben di chartumim geton des glaichen mit zeyere farborgene kuntsen, un zei hoben aroifgebracht Parosh oifen land Mitsrayim.</p>	<p>EXO 8:3 And the chartumim did so with their secret lore, and brought up tzefardaya upon Eretz Mitsrayim.</p>
<p>EXO 8:4 און פֿרעה האָט גערופֿן משהן און אַהרנען, און האָט געזאָגט: בעט צו ה', ער זאָל אַפֿטאַן די פֿרעש פֿון מיר און פֿון מײַן פֿאָלק, און אײך וועל אַוועקלאָזן דאָס פֿאָלק, זײ זאָלן שלאַכטן צו ה'. edit</p>	<p>EXO 8:4 un Pharaoh hot gerufen Mosheen un Aharonen, un hot gezogt: bet tsu Hashem, er zol opton di Parosh fun mir un fun main folk, un ich vel aveklozen dos folk, zei zolen shlachten tsu Hashem.</p>	<p>EXO 8:4 Then Pharaoh called for Moshe and Aharon, and said, Entreat HASHEM , that He may take away the tzefardaya from me, and from My people; and I will let HaAm go, that they may do sacrifice unto HASHEM .</p>
<p>EXO 8:5 האָט משה געזאָגט צו פֿרעהן: האָב דעם כְּבוֹד איבער מיר; אויף ווען זאָל אײך בעטן פֿאַר דיר, און פֿאַר דײַנע</p>	<p>EXO 8:5 hot Moshe gezogt tsu Pharaohen: hob dem koved iber mir; oif ven zol ich beten far dir, un far daine knecht, un far dain folk, tsu farshnaiden di</p>	<p>EXO 8:5 And Moshe said unto Pharaoh, Please thyself over me: when shall I entreat for thee, and for thy avadim, and for thy people, to destroy the</p>

<p>קנעכט, און פֿאַר דיין פֿאַלק, צו פֿאַרשניידן {כרת} די פֿרעש פֿון דיר, און פֿון דינע הייזער, אַז נאָר אין טייד זאָלן זיי בלייבן? edit</p>	<p>Parosh fun dir, un fun daine haizer, az nor in taich zolen ze blaiben?</p>	<p>tzefardaya from thee and thy batim (houses), that they may remain in the Nile only?</p>
<p>EXO 8:6 האָט ער געענטפֿערט: אויף מאָרגן. האָט ער געזאָגט: אַזוי ווי דיין וואָרט! כדי זאָלסט וויסן, אַז נישטאַ אַזאַ ווי ה' אַלוקינן. edit</p>	<p>EXO 8:6 hot er geentfert: oif morgen. hot er gezogt: azoi vi dain vort! kedei zolst visen, az nishto aza vi Hashem Elokeinu.</p>	<p>EXO 8:6 And he said, Tomorrow. And he said, Be it according to thy word: that thou mayest know that there is none like unto HASHEM Eloheinu.</p>
<p>EXO 8:7 און די פֿרעש וועלן זיך אַפֿטאַן פֿון דיר, און פֿון דינע הייזער, און פֿון דינע קנעכט, און פֿון דיין פֿאַלק; נאָר אין טייד וועלן זיי בלייבן. edit</p>	<p>EXO 8:7 un di Parosh velen zich opton fun dir, un fun daine haizer, un fun daine knecht, un fun dain folk; nor in taich velen zei blaiben.</p>	<p>EXO 8:7 And the tzefardaya shall depart from thee, from thy batim, from thy avadim, and from thy people; they shall remain in the Nile only.</p>
<p>EXO 8:8 זיינען משה און אַהרן אַרויסגעגאַנגען פֿון פֿרעהן, און משה האָט געשריען צו ה' פֿון וועגן די פֿרעש וואָס ער האָט אַרויפֿגעטאַן אויף פֿרעהן. edit</p>	<p>EXO 8:8 zainen Moshe un Aharon aroisgegangen fun Pharaohen, un Moshe hot geshrien tsu Hashem fun vegen di Parosh vos er hot aroifgeton oif Pharaohen.</p>	<p>EXO 8:8 And Moshe and Aharon went out from Pharaoh: and Moshe cried unto HASHEM because of the tzefardaya which He had brought against Pharaoh.</p>
<p>EXO 8:9 און ה' האָט געטאַן אַזוי ווי דאָס וואָרט פֿון משה, און די פֿרעש זיינען אויסגעשטאַרבן פֿון די הייזער, פֿון די הויפֿן, און פֿון די פֿעלדער. edit</p>	<p>EXO 8:9 un Hashem hot geton azoi vi dos vort fun Mosheen, un di Parosh zainen oisgeshtorben fun di haizer, fun di hoifen, un fun di felder.</p>	<p>EXO 8:9 And HASHEM did according to the word of Moshe; and the tzefardaya died out of the batim (houses), out of the khatzerot, and out of the sadot.</p>

<p>און מע האָט זיי EXO 8:10 צונויפֿגעשאַרט הויפֿנס אויף הויפֿנס, און דאָס לאַנד איז פֿאַרשטונקען געוואָרן. edit</p>	<p>EXO 8:10 un me hot zei tsunoifgeshart hoifns oif hoifns, un dos land iz farshtunken gevoren.</p>	<p>EXO 8:10 And they gathered them together upon heaps; and the land stank.</p>
<p>און ווי פֿרעה האָט EXO 8:11 געזען, אַז עס איז געוואָרן אַ דערלייכטערונג, אַזוי האָט ער האַרט געמאַכט זיין האַרץ, און האַט נישט צוגעהערט צו זיי; אַזוי ווי ה' האָט גערעדט. edit</p>	<p>EXO 8:11 un vi Pharaoh hot gezen, az es iz gevoren a derlaichterung, azoi hot er hart gemacht zain harts, un hot nisht tsugehert tsu zei; azoi vi Hashem hot geredt.</p>	<p>EXO 8:11 But when Pharaoh saw that there was respite, he hardened his lev, and paid heed not unto them; as HASHEM had said.</p>
<p>און ה' האָט געזאָגט צו משהן: זאָג צו אַהרנען: שטרעק אויס דיין שטעקן, און שלאָג דעם שטויב פֿון דער ערד, און ער זאָל ווערן אומגעציפֿער אין גאַנצן לאַנד מִצְרַיִם. edit</p>	<p>EXO 8:12 un Hashem hot gezogt tsu Mosheen: zog tsu Aharonen: shtrek ois dain shteken, un shlog dem shtoib fun der erd, un er zol veren umgetsifer in gantsen land Mitsrayim.</p>	<p>EXO 8:12 And HASHEM said unto Moshe, Say unto Aharon, Stretch out thy matteh, and smite the aphar ha'aretz, that it may become kinim throughout kol Eretz Mitzrayim.</p>
<p>און EXO 8:13 האָבן זיי אַזוי געטאָן; און אַהרן האָט אויסגעשטרעקט זיין האַנט מיט זיין שטעקן, און ער האָט געשלאָגן דעם שטויב פֿון דער ערד, און עס איז געוואָרן אומגעציפֿער אויף מענטשן און אויף בהמות; דער גאַנצער שטויב פֿון דער ערד איז געוואָרן אומגעציפֿער אין גאַנצן לאַנד מִצְרַיִם. edit</p>	<p>EXO 8:13 hoben zei azoi geton; un Aharon hot oisgeshtrekt zain hant mit zain shteken, un er hot geschlogen dem shtoib fun der erd, un es iz gevoren umgetsifer oif mentshen un oif beheimes; der gantser shtoib fun der erd iz gevoren umgetsifer in gantsen land Mitsrayim.</p>	<p>EXO 8:13 And they did so; for Aharon stretched out his yad with his matteh, and smote the aphar ha'aretz, and it became kinim in adam, and in behemah; all the aphar ha'aretz became kinim throughout kol Eretz Mitzrayim.</p>

<p>און די חרטומים האָבן EXO 8:14 דעס גלייכן געאַרבעט מיט זייערע פֿאַרבאַרגענע קונצן אַרויסצוברענגען אומגעציפֿער, אַבער זיי האָבן נישט געקענט. און דאָס אומגעציפֿער איז געווען אויף מענטשן און אויף בהמות. edit</p>	<p>EXO 8:14 un di chartumim hoben des gleichen gearbet mit zeyere farborgene kuntsen aroistsubringen umgetsifer, ober ze i hoben nisht gekent. un dos umgetsifer iz geven oif mentshen un oif beheimes.</p>	<p>EXO 8:14 And the chartumim did so with their secret lore to bring forth kinim, but they could not: so there were kinim upon adam, and upon behemah.</p>
<p>און די חרטומים האָבן EXO 8:15 געזאָגט צו פֿרעהן: דאָס איז דער פֿינגער פֿון אַלקים. אַבער פֿרעהס האַרץ איז געבליבן פֿעסט, און ער האָט נישט צוגעהערט צו זיי; אַזוי ווי ה' האָט גערעדט. edit</p>	<p>EXO 8:15 un di chartumim hoben gezogt tsu Pharaohen: dos iz der finger fun Elokim. ober Pharaohs harts iz gebliben fest, un er hot nisht tsugehert tsu zei; azoi vi Hashem hot geredt.</p>	<p>EXO 8:15 Then the chartumim said unto Pharaoh, This is the Etzba Elohim (<i>Finger of G-d</i>) : and the lev Pharaoh was hardened, and he paid heed not unto them; as HASHEM had said.</p>
<p>און ה' האָט געזאָגט צו משהן: פֿעדער זיך אין דער פֿרי, און שטעל זיך פֿאַר פֿרעהן; זע, ער גייט אַרויס צום וואַסער, זאָלסטו זאָגן צו אים: אַזוי האָט ה' געזאָגט: לאַז אַוועק מיין פֿאַלק, זיי זאָלן מיר דינען. edit</p>	<p>EXO 8:16 un Hashem hot gezogt tsu Mosheen: feder zich in der peire, un shtel zich far Pharaohen; ze, er geit arois tsum vaser, zolstu zogen tsu im: azoi hot Hashem gezogt: loz avek main folk, ze i zolen mir dinen.</p>	<p>EXO 8:16 And HASHEM said unto Moshe, Rise up early in the boker, and stand before Pharaoh; hinei, he cometh forth to the mayim; and say unto him, Thus saith HASHEM , Let My people go, that they may serve Me.</p>
<p>וואַרום אויב דו לאַזט נישט אַוועק מיין פֿאַלק, אָט שיק איך אַן אויף דיר, און אויף דינע קנעכט, און אויף</p>	<p>EXO 8:17 vorem oib du lozt nisht avek main folk, ot shik ich on oif dir, un oif daine knecht, un oif dain folk, un in daine haizer, a gemish fligen, un di haizer</p>	<p>EXO 8:17 Else, if thou wilt not let My people go, hineni, I will send swarms of arov upon thee, and upon thy avadim, and upon thy people, and into thy batim</p>

<p>דיין פֿאַלק, און אין דיִינע היִיזער, אַ געמיש פֿליגן, און די היִיזער פֿון מצרים וועלן אַנגעפֿילט ווערן מיט דעם געמיש פֿליגן, און אויך די ערד וואָס זיי זיינען אויף איר. edit</p>	<p>fun Mitsrayim velen ongefilt veren mit dem gemish fligen, un oich di erd vos zei zainen oif ir.</p>	<p>(houses) ; and the batim (houses) of the Egyptians shall be full of swarms of arov, and also the ground whereon they are.</p>
<p>EXO 8:18 און איך וועל אָפּזונדערן אין יענעם טאָג דאָס לאַנד גושן, וואָס מיין פֿאַלק האַלט זיך אויף דערין, אַז דאָס געמיש פֿליגן זאָל דאָרטן נישט זיין, כדי זאָלסט וויסן, אַז איך, ה', בין אין לאַנד. edit</p>	<p>EXO 8:18 un ich vel opzunderen in yenem tog dos land Goshen, vos main folk halt zich oif derin, az dos gemish fligen zol dorten nisht zain, kedei zolst visen, az ich, Hashem, bin in land.</p>	<p>EXO 8:18 And I will deal differently in that day with Eretz Goshen, in which My people dwell, that no swarms of arov shall be there; to the end thou mayest know that I am HASHEM in the midst of the earth.</p>
<p>EXO 8:19 און איך וועל מאַכן אַן אַפּשיידונג צווישן מיין פֿאַלק און צווישן דיין פֿאַלק. אויף מאָרגן וועט געשען דער דאָזיקער צייכן. edit</p>	<p>EXO 8:19 un ich vel machen an opscheidung tsvishen main folk un tsvishen dain folk. oif morgen vet geshen der doziker tseichen.</p>	<p>EXO 8:19 And I will put a distinction between My people and thy people; tomorrow shall this Ot be.</p>
<p>EXO 8:20 און ה' האָט אַזוי געטאָן: און עס איז געקומען אַ געדיכט געמיש פֿליגן אין הויז פֿון פֿרעהן, און אין הויז פֿון זיינע קנעכט, און אין גאַנצן לאַנד מצרים. דאָס לאַנד איז פֿאַרוויסט געוואָרן פֿון וועגן דעם געמיש פֿליגן. edit</p>	<p>EXO 8:20 un Hashem hot azoi geton: un es iz gekumen a gedicht gemish fligen in hoiz fun Pharaohen, un in hoiz fun zaine knecht, un in gantsen land Mitsrayim. dos land iz farvist gevoren fun vegen dem gemish fligen.</p>	<p>EXO 8:20 And HASHEM did so; there came a grievous swarm of arov into the bais Pharaoh, into batim of his avadim, into kol Eretz Mitsrayim; the land was corrupted from the swarm of arov.</p>

<p>הָאֵט פֶּרַעַה גִּעְרֹפֶן EXO 8:21 מִשֶּׁהָן אֹון אֶהֲרֹנֶען, אֹון הָאֵט גִּעְזֹאָגֶט: גִּיִּט שְׁלֹאֲכֶט צו אֱלוֹקֵיכֶם אִין לְאָנֶד. edit</p>	<p>EXO 8:21 hot Pharaoh gerufen Mosheen un Aharonen, un hot gezogt: geit shlacht tsu Elokeichem in land.</p>	<p>EXO 8:21 And Pharaoh called for Moshe, for Aharon, and said, Go ye, sacrifice to Eloheichem in the land.</p>
<p>הָאֵט מִשֶּׁהָ גִּעְזֹאָגֶט: עֵס אִיז נִישְׁט רֵעֲכֶט אַזוֹי צו טָאָן, וּוְאָרוֹם דִּי אֹומוּעֲרֵדִיקֵיִט פֿון דִּי מִצְרַיִם וועלן מיר שְׁלֹאֲכֶטן צו ה' אֱלוֹקֵינוּ; זע, אַז מִיר וועלן שְׁלֹאֲכֶטן דִּי אֹומוּעֲרֵדִיקֵיִט פֿון דִּי מִצְרַיִם פֿאַר זייערע אֹויגן, צי וועלן זיי אונדז נִישְׁט פֿאַרשטיינען? edit</p>	<p>EXO 8:22 hot Moshe gezogt: es iz nisht recht azoi tsu ton, vorem di umverdikeit fun di Mitsrayim velen mir shlachten tsu Hashem Elokeinu; ze, az mir velen shlachten di umverdikeit fun di Mitsrayim far zeyere oigen, tsi velen zei undz nisht farshteynen?</p>	<p>EXO 8:22 And Moshe said, It is not meet so to do; for we shall sacrifice the to'avot Egyptians to HASHEM Eloheinu; lo, shall we sacrifice the to'avot Egyptians before their eyes, and will they not stone us?</p>
<p>דְּרִי טֵעַג וועגס וועלן EXO 8:23 מִיר גִּיין אִין דֵּער מִדְבַּר, אֹון מִיר וועלן שְׁלֹאֲכֶטן צו ה' אֱלוֹקֵינוּ, אַזוֹי ווי ער וועט אונדז הייסן. edit</p>	<p>EXO 8:23 drai teg vegs velen mir gein in der midbar, un mir velen shlachten tsu Hashem Elokeinu, azoi vi er vet undz heisen.</p>	<p>EXO 8:23 We will go derech shloshet yamim into the midbar, and sacrifice to HASHEM Eloheinu, as He shall command us.</p>
<p>הָאֵט פֶּרַעַה גִּעְזֹאָגֶט: אִיד EXO 8:24 וועל אִיד אַוועקלאָזן, אִיר זאַלט שְׁלֹאֲכֶטן צו ה' אֱלוֹקֵיכֶם אִין דֵּער מִדְבַּר, נָאָר זייער ווייט זאַלט אִיר נִישְׁט גִּיין. בעט פֿאַר מִיר. edit</p>	<p>EXO 8:24 hot Pharaoh gezogt: ich vel ich aveklozen, ir zolt shlachten tsu Hashem Elokeichem in der midbar, nor zeyer vait zolt ir nisht gein. bet far mir.</p>	<p>EXO 8:24 And Pharaoh said, I will let you go, that ye may sacrifice to HASHEM Eloheichem in the midbar; only ye shall not go very far away; entreat for me.</p>
<p>הָאֵט מִשֶּׁהָ גִּעְזֹאָגֶט: זע, EXO 8:25 אִיד גִּי אַרֹוּס פֿון דִּיר, אֹון</p>	<p>EXO 8:25 hot Moshe gezogt: ze, ich gei arois fun dir, un vel beten tsu Hashem, az dos gemish</p>	<p>EXO 8:25 And Moshe said, Hinei, I go out from thee, and I will entreat HASHEM that the</p>

<p>וועל בעטן צו ה', אַז דאָס געמיש פֿליגן זאָל זיך מאַרגן אַפּטאָן פֿון פֿרעהן, פֿון זיינע קנעכט, און פֿון זיין פֿאַלק; זאָל אָבער פֿרעה נישט ווידער מאַכן געשפּעט, נישט אוועקצולאָזן דאָס פֿאַלק צו שלאַכטן צו ה'. edit</p>	<p>fligen zol zich morgen opton fun Pharaohen, fun zaine knecht, un fun zain folk; zol ober Pharaoh nisht vider machen geshpet, nisht avektsulozen dos folk tsu shlachten tsu Hashem.</p>	<p>swarms of arov may depart from Pharaoh, from his avadim, and from his people, tomorrow; but let not Pharaoh deal deceitfully anymore in not letting the people go to sacrifice to HASHEM .</p>
<p>EXO 8:26 און משה איז אַרויסגעגאַנגען פֿון פֿרעהן, און האַט געבעטן צו ה'. edit</p>	<p>EXO 8:26 un Moshe iz aroisgegangen fun Pharaohen, un hot gebeten tsu Hashem.</p>	<p>EXO 8:26 And Moshe went out from Pharaoh, and entreated HASHEM .</p>
<p>EXO 8:27 און ה' האָט געטאָן אזוי ווי דאָס וואָרט פֿון משהן, און האַט אָפּגעטאָן דאָס געמיש פֿליגן, פֿון פֿרעהן, פֿון זיינע קנעכט, און פֿון זיין פֿאַלק; נישט אַן איינציקע איז געבליבן. edit</p>	<p>EXO 8:27 un Hashem hot geton azoi vi dos vort fun Mosheen, un hot opgeton dos gemish fligen, fun Pharaohen, fun zaine knecht, un fun zain folk; nisht an eintsike iz gebliben.</p>	<p>EXO 8:27 And HASHEM did according to the devar Moshe; and He removed the swarms of arov from Pharaoh, from his avadim, from his people; there remained not one.</p>
<p>EXO 8:28 אָבער פֿרעה האָט אויך דאָס מאָל האָרט געמאַכט זיין האַרץ, און האָט נישט אוועקגעלאָזן דאָס פֿאַלק. edit</p>	<p>EXO 8:28 ober Pharaoh hot oich dos mol hart gemacht zain harts, un hot nisht avekgelozen dos folk.</p>	<p>EXO 8:28 And Pharaoh hardened his lev at this time also, neither would he let the people go.</p>
<p>EXO 9:1 און ה' האָט געזאָגט צו משהן: קום צו פֿרעהן, און רעד צו אים: אַזוי האָט געזאָגט ה', דער ג-ט פֿון די</p>	<p>EXO 9:1 un Hashem hot gezogt tsu Mosheen: kum tsu Pharaohen, un red tsu im: azoi hot gezogt Hashem, der G-t fun di Avarim: loz avek main folk, zei zolen mir dinen.</p>	<p>EXO 9:1 Then HASHEM said unto Moshe, Go in unto Pharaoh, tell him, Thus saith HASHEM Elohei HaIvrim, Let My people go, that they may serve Me.</p>

<p>עֲבָרִים: לֹא־זָאָה אֲוֹעַק מִיַּיִן פְּאָלֶק, זיי זאלן מיר דינען. edit</p>		
<p>וואָרום אויב דו ווילסט נישט אַוועקלאָזן, און האַלטסט זיי נאָך ווייטער, edit</p>	<p>EXO 9:2 vorem oib du vilst nisht aveklozen, un haltst zei noch vaiter,</p>	<p>EXO 9:2 For if thou refuse to let them go, and wilt hold them still,</p>
<p>זע, וועט די האַנט פֿון ה' זיין אויף דיין פֿיך וואָס אין פֿעלד, אויף די פֿערד, אויף די איזלען, אויף די קעמלען, אויף די רינדער, און אויף די שאָף; אַ זייער שווערע מגפֿה. edit</p>	<p>EXO 9:3 ze, vet di hant fun Hashem zain oif dain fich vos in feld, oif di ferd, oif di eizlen, oif di kemlen, oif di rinder, un oif di shof; a zeyer shvere mageyfe.</p>	<p>EXO 9:3 Hinei, the Yad HASHEM is upon thy mikneh (livestock) which is in the sadeh, upon the susim, upon the donkeys, upon the camels, upon the herd, and upon the tzon; there shall be a very grievous dever.</p>
<p>און ה' וועט אַפּזונדערן צווישן דעם פֿיך פֿון ישׂראֵל און צווישן דעם פֿיך פֿון מִצְרַיִם, און פֿון אַלץ וואָס געהערט צו די קינדער פֿון ישׂראֵל וועט גאַרנישט שטאַרבן. edit</p>	<p>EXO 9:4 un Hashem vet opzunderen tsvishen dem fich fun Yisroel un tsvishen dem fich fun Mitsrayim, un fun alts vos gehert tsu di kinder fun Yisroel vet gornisht shtarben.</p>	<p>EXO 9:4 And HASHEM shall separate between the mikneh Yisroel and the mikneh Mitzrayim; and there shall nothing die of all that belongs to the Bnei Yisroel.</p>
<p>און ה' האָט געמאַכט אַ צײַט, אַזוי צו זאָגן: מָאַרְגָן וועט ה' טאָן די דאָזיקע זאַך אין לאַנד. edit</p>	<p>EXO 9:5 un Hashem hot gemacht a tsait, azoi tsu zogen: morgen vet Hashem ton di dozike zach in land.</p>	<p>EXO 9:5 And HASHEM appointed a mo'ed, saying, Tomorrow HASHEM shall do this thing in the land.</p>
<p>און ה' האָט געטאָן די דאָזיקע זאַך אויף מָאַרְגָן, און דאָס גאַנצע פֿיך פֿון מִצְרַיִם</p>	<p>EXO 9:6 un Hashem hot geton di dozike zach oif morgen, un dos gantse fich fun Mitsrayim iz oisgeshtorben, ober fun dem fich fun di kinder fun Yisroel iz</p>	<p>EXO 9:6 And HASHEM did that thing on the next day, and all the mikneh of Mitzrayim died; but of the mikneh of the Bnei Yisroel died not one.</p>

<p>איז אויסגעשטאָרבן, אָבער פֿון דעם פֿיך פֿון די קינדער פֿון ישׂראַל איז אַן איינציקס נישט געשטאָרבן. edit</p>	<p>an eintsiks nisht geshtorben.</p>	
<p>EXO 9:7 און פֿרעה האָט געשיקט, ערשט פֿון דעם פֿיך פֿון ישׂראַל איז צו מאָל אַן איינציקס נישט געשטאָרבן. אָבער פֿרעהס האַרץ איז געבליבן האַרט, און ער האָט נישט אַוועקגעלאָזן דאָס פֿאַלק. edit</p>	<p>EXO 9:7 un Pharaoh hot geshikt, ersht fun dem fich fun Yisroel iz tsu mol an eintsiks nisht geshtorben. ober Pharaohs harts iz gebliben hart, un er hot nisht avekgelozen dos folk.</p>	<p>EXO 9:7 And Pharaoh sent, and, hinei, there was not one of the mikneh Yisroel dead. And the lev Pharaoh was hardened, and he did not let HaAm go.</p>
<p>EXO 9:8 און ה' האָט געזאָגט צו משהן און צו אַהרֶנען: נעמט אייך אייערע פֿולע הויפֿנס אַש פֿון אַ קאַלכאָויוון, און משה זאָל עס אַ וואַרף טאָן אַקעגן הימל, פֿאַר די אויגן פֿון פֿרעהן. edit</p>	<p>EXO 9:8 un Hashem hot gezogt tsu Mosheen un tsu Aharonen: nemt ich eyere fule hoifns ash fun a kalchoiven, un Moshe zol es a vorf ton akegen himel, far di oigen fun Pharaohen.</p>	<p>EXO 9:8 And HASHEM said unto Moshe and unto Aharon, Take to you handfuls of piach of the furnace, and let Moshe sprinkle it toward Shomayim in the sight of Pharaoh.</p>
<p>EXO 9:9 און עס וועט ווערן צו שטויב איבערן גאַנצן לאַנד מִצְרַיִם, און ווערן אַ גרינד וואָס שלאָגט אויס אין בלאַטערן, אויף מענטשן און אויף בהמות, אין גאַנצן לאַנד מִצְרַיִם. edit</p>	<p>EXO 9:9 un es vet veren tsu shtoib iberen gantsen land Mitsrayim, un veren a grind vos shlogt ois in bloteren, oif mentshen un oif beheimes, in gantsen land Mitsrayim.</p>	<p>EXO 9:9 And it shall become fine dust in kol Eretz Mitsrayim, and shall be a sh'khin (boil) breaking forth with festers upon adam, and upon behemah, throughout kol Eretz Mitsrayim.</p>

<p>הָאָבֶן זֵי גֶענוֹמען אֵש פֿון EXO 9:10 אֵ קאַלכאָויוון, און זיי האָבן זיך געשטעלט פֿאַר פֿרעהן, און משה האָט עס אַ וואָרף געטאַן אַקעגן הימל, און עס איז געוואָרן אַ גרינד וואָס שלאָגט אויס אין בלאָטערן, אויף מענטשן און אויף בהמות. edit</p>	<p>EXO 9:10 hoben zeı genumen ash fun a kalchoiven, un zeı hoben zich geshtelt far Pharaohen, un Moshe hot es a vorf geton akegen himel, un es iz gevoren a grind vos shlogt ois in bloteren, oif mentshen un oif beheimes.</p>	<p>EXO 9:10 And they took piach of the furnace, and stood before Pharaoh; and Moshe sprinkled it up toward Shomayim; and it became a sh'khin breaking forth with festers upon adam, and upon behemah.</p>
<p>EXO 9:11 און די חֶרטומים האָבן נישט געקענט שטיין פֿאַר משהן פֿון וועגן דעם גרינד, וואָרום דער גרינד איז געווען אויף די חֶרטומים אַזוי ווי אויף גאַנץ מצרים. edit</p>	<p>EXO 9:11 un di chartumim hoben nisht gekent shtein far Mosheen fun vegen dem grind, vorem der grind iz geven oif di chartumim azoi vi oif gants Mitsrayim.</p>	<p>EXO 9:11 And the charetumim could not stand before Moshe because of the sh'khin; for the sh'khin was upon the charetumim, and upon kol Mitzrayim.</p>
<p>EXO 9:12 אָבער ה' האָט פֿעסט געמאַכט פֿרעהס האַרץ, און ער האָט נישט צוגעהערט צו זיי; אַזוי ווי ה' האָט גערעדט צו משהן. edit</p>	<p>EXO 9:12 ober Hashem hot fest gemacht Pharaohs harts, un er hot nisht tsugehert tsu zeı; azoi vi Hashem hot geredt tsu Mosheen.</p>	<p>EXO 9:12 And HASHEM hardened the lev Pharaoh, and he paid heed not unto them; as HASHEM had spoken unto Moshe.</p>
<p>EXO 9:13 און ה' האָט געזאָגט צו משהן: פֿעדער זיך אין דער פֿרי, און שטעל זיך פֿאַר פֿרעהן, און זאָג צו אים: אַזוי האָט געזאָגט ה' דער ג-ט פֿון די עבֿרים: לאַז אַוועק מיין פֿאָלק, זיי זאָלן מיר דינען. edit</p>	<p>EXO 9:13 un Hashem hot gezogt tsu Mosheen: feder zich in der peire, un shtel zich far Pharaohen, un zog tsu im: azoi hot gezogt Hashem der G-t fun di Avarim: loz avek main folk, zeı zolen mir dinen.</p>	<p>EXO 9:13 And HASHEM said unto Moshe, Rise up early in the boker, and stand before Pharaoh, and say unto him, Thus saith HASHEM Elohei HaIvrim, Let My people go, that they may serve Me.</p>

<p>ווייל דאָס מאָל שיק איך EXO 9:14 אָן אַלע מיינע פּלאַגן אויף דיר האַרץ, אויף דייןע קנעכט, און אויף דיין פּאָלק, כדי זאָלסט וויסן, אַז נישטאַ אַזאַ ווי איך אויף דער גאַנצער ערד. edit</p>	<p>EXO 9:14 vail dos mol shik ich on ale maine plogen oif dir harts, oif daine knecht, un oif dain folk, kedei zolst visen, az nishto aza vi ich oif der gantser erd.</p>	<p>EXO 9:14 For I will at this time send all My maggefot upon thine lev, and upon thy avadim, and upon thy people; that thou mayest have da'as that there is none like Me in kol ha'aretz.</p>
<p>וואָרום איך וואָלט אַצונד אויסגעשטרעקט מיין האַנט, און וואָלט געשלאָגן דיך און דיין פּאָלק מיט אַ מגפּה, אַז דו וואָלסט פּאַרטיליקט געוואָרן פֿון דער ערד. edit</p>	<p>EXO 9:15 vorem ich volt atsund oisgeshtrekt main hant, un volt geschlogen dich un dain folk mit a mageyfe, az du volst fartilikt gevoren fun der erd.</p>	<p>EXO 9:15 For now I will stretch out My Yad, that I may strike thee and thy people with dever; and thou shalt be cut off from ha'aretz.</p>
<p>און נאָר דערום האָב איך דיך אויפֿגעשטעלט, כדי דיר צו ווייזן מיין כּוּחַ, און כדי מע זאָל דערציילן מיין נאָמען איבער דער גאַנצער ערד. edit</p>	<p>EXO 9:16 un nor derum hob ich dich oifgeshtelt, kedei dir tsu vaizen main koiech, un kedei me zol dertseilen main nomen iber der gantser erd.</p>	<p>EXO 9:16 In fact for this cause have I raised thee up, for to show in thee My ko'ach; and that My Shem may be declared throughout kol ha'aretz.</p>
<p>נאָך אַלץ דערהייבסטו זיך אַקעגן מיין פּאָלק, זיי נישט אַוועקצולאַזן. edit</p>	<p>EXO 9:17 noch alts derheibstu zich akegen main folk, zei nisht avektsulozen.</p>	<p>EXO 9:17 Thou still are exalting thyself against My people, that thou wilt not let them go.</p>
<p>זע, איך מאַך רעגענען מאָרגן אין דער צייט זייער אַ שווערן האַגל, וואָס אַזאַ ווי ער איז נישט געווען אין מצרים פֿון דעם טאָג וואָס זי איז געגרונטפֿעסט געוואָרן און ביז</p>	<p>EXO 9:18 ze, ich mach regenen morgen in der tsait zeyer a shveren hogel, vos aza vi er iz nisht geven in Mitsrayim fun dem tog vos zi iz gegruntfest gevoren un biz atsund.</p>	<p>EXO 9:18 Hinei, tomorrow about this time I will cause it to rain very grievous barad (hail), such as hath not been in Mitzrayim since the foundation thereof even until now.</p>

<p align="center">edit אַצונד.</p>		
<p>און אַצונד שיק EXO 9:19 אַרײַנטרײַבן דײַן פֿיך, און אַלץ וואָס דו האָסט אין פֿעלד; יעטוועדער מענטש און בהמה וואָס וועט זיך געפֿינען אין פֿעלד, און וועט נישט אַרײַנגענומען ווערן אין הויז, וועט אויף זיי נידערן דער האַגל, און זיי וועלן שטאַרבן. edit</p>	<p>EXO 9:19 un atsund shik araintraiben dain fich, un alts vos du host in feld; yetveder mentsh un beheime vos vet zich gefinen in feld, un vet nisht araingenumen veren in hoiz, vet oif zei nideren der hogel, un zei velen shtarben.</p>	<p>EXO 9:19 Send therefore now, and gather thy mikneh, and all that thou hast in the sadeh; for upon every adam (<i>man</i>) and behemah (<i>beast</i>) which shall be found in the sadeh, and shall not be brought into shelter, the barad shall come down upon them, and they shall die.</p>
<p>דער פֿון פֿרעהס דינער EXO 9:20 וואָס האָט מורא געהאַט פֿאַר ה'ס וואָרט, האָט געמאַכט אַנטרײַנען זײַנע קנעכט און זײַן פֿיך אין די הײַזער. edit</p>	<p>EXO 9:20 der fun Pharaohs diner vos hot moire gehat far Hashem's vort, hot gemacht antrinen zaine knecht un zain fich in di haizer.</p>	<p>EXO 9:20 He that feared the Devar HASHEM among the avadim of Pharaoh made his avadim and his mikneh flee into the shelters;</p>
<p>און ווער עס האָט נישט געטאָן זײַן האַרץ אויף ה'ס וואָרט, האָט איבערגעלאָזן זײַנע קנעכט און זײַן פֿיך אין פֿעלד. edit</p>	<p>EXO 9:21 un ver es hot nisht geton zain harts oif Hashem's vort, hot ibergelozen zaine knecht un zain fich in feld.</p>	<p>EXO 9:21 And he that took not to heart the Devar HASHEM left his avadim and his mikneh in the sadeh.</p>
<p>און ה' האָט געזאָגט צו משהן: שטרעק אויס דײַן האַנט אַקעגן הימל, און זאָל ווערן אַ האַגל אין גאַנצען לאַנד מִצְרַיִם, אויף מענטשן, און אויף בהמות, און אויף אַלעם</p>	<p>EXO 9:22 un Hashem hot gezogt tsu Mosheen: shtrek ois dain hant akegen himel, un zol veren a hogel in gantsen land Mitsrayim, oif mentshen, un oif beheimes, un oif alem groz fun feld in dem land Mitsrayim.</p>	<p>EXO 9:22 And HASHEM said unto Moshe, Stretch forth thine yad toward Shomayim, that there may be barad in kol Eretz Mitzrayim, upon adam, and upon behemah, and upon kol esev hasadeh, throughout Eretz</p>

<p>גראַז פֿון פֿעלד אין דעם לאַנד מִצְרַיִם. edit</p>		<p>Mitzrayim.</p>
<p>הָאָט מֹשֶׁה EXO 9:23 אויסגעשטרעקט זײַן שטעקן אַקעגן הימל, און ה' הָאָט געגעבן דונערן און האָגל, און אַ פֿײַער איז אַראָפּגעפֿאַלן אויף דער ערד; און ה' הָאָט געמאַכט רעגענען אַ האָגל אויפֿן לאַנד מִצְרַיִם. edit</p>	<p>EXO 9:23 hot Moshe oisgeshtrekt zain shteken akegen himel, un Hashem hot gegeben duneren un hogel, un a faier iz aropgefallen oif der erd; un Hashem hot gemacht regenen a hogel oifen land Mitsrayim.</p>	<p>EXO 9:23 And Moshe stretched forth his matteh toward Shomayim; and HASHEM sent thunder and barad, and the eish flashed down upon the ground; and HASHEM rained barad upon Eretz Mitzrayim.</p>
<p>און עס איז געווען אַ הָאָגל, מיט אַ פֿלאַקעריקן פֿײַער אין מיטן האָגל, זײַער אַ שווערער, וואָס אַזאַ ווי ער איז נישט געווען אין גאַנצן לאַנד מִצְרַיִם, פֿון זײַנט עס איז געוואָרן צום פֿאַלק. edit</p>	<p>EXO 9:24 un es iz geven a hogel, mit a flakeriken faier in miten hogel, zeyer a shverer, vos aza vi er iz nisht geven in gantsen land Mitsrayim, fun zint es iz gevoren tsum folk.</p>	<p>EXO 9:24 So there was barad, and eish mingled with the barad, very grievous, such as there was none like it in kol Eretz Mitzrayim since it became a nation.</p>
<p>און דער האָגל הָאָט אײַנגעשלאָגן אין גאַנצן לאַנד מִצְרַיִם אַלץ וואָס אויפֿן פֿעלד, פֿון אַ מענטשן ביז אַ בהמה; אויך יעטוועדער קרײַטעכץ פֿון פֿעלד הָאָט דער האָגל אויסגעשלאָגן, און יעטוועדער בוים פֿון פֿעלד הָאָט ער צעבראַכן. edit</p>	<p>EXO 9:25 un der hogel hot ingeshlogen in gantsen land Mitsrayim alts vos oifen feld, fun a mentshen biz a beheime; oich yetveder kraitechts fun feld hot der hogel oisgeschlogen, un yetveder boim fun feld hot er tsebrachen.</p>	<p>EXO 9:25 And the barad struck throughout kol Eretz Mitzrayim all that was in the sadeh, both adam and behemah; the barad struck kol esev hasadeh, and beat down kol etz of the sadeh.</p>

<p>נֶאֱרַר אִין לְאַנְד גּוֹשֶׁן, EXO 9:26 וּוּאָס דאַרְטן זײַנען געווען די קינדער פֿון יִשְׂרָאֵל, אִיז קיין האַגל נישט געווען. edit</p>	<p>EXO 9:26 nor in land Goshen, vos dorten zainen geven di kinder fun Yisroel, iz kein hogel nisht geven.</p>	<p>EXO 9:26 Only in Eretz Goshen, where the Bnei Yisroel were, was there no barad.</p>
<p>EXO 9:27 האָט פֿרעה געשיקט און גערופֿן משהן און אַהרֶנען, און ער האָט צו זיי געזאָגט: אִיך האַב געזינדיקט דאָס מאָל; ה' איז גערעכט (הצדיק), און אִיך און מײַן פֿאַלק זײַנען אומגערעכט. edit</p>	<p>EXO 9:27 hot Pharaoh geshikt un gerufen Mosheen un Aharonen, un er hot tsu zei gezogt: ich hob gezindikt dos mol; Hashem iz gerecht (htsdik), un ich un main folk zainen umgerecht.</p>	<p>EXO 9:27 And Pharaoh sent, and called for Moshe and Aharon, and said unto them, chatati (I have sinned) this time: HASHEM HaTzaddik (is righteous) , and I and my people are haresha'im (wicked, guilty, wrong) .</p>
<p>EXO 9:28 בעט צו ה', און זאל זיין גענוג די דונערן פֿון אַלקים און דער האָגל, און אִיך וועל אִיך אַוועקלאָזן, און איר וועט מער נישט בלייבן. edit</p>	<p>EXO 9:28 bet tsu Hashem, un zol zain genug di duneren fun Elokim un der hogel, un ich vel ich aveklozen, un ir vet mer nisht blaiben.</p>	<p>EXO 9:28 Entreat HASHEM for it is enough, that there be no more Elohim thunderings and barad; and I will let you go, and ye shall stay no longer.</p>
<p>EXO 9:29 האָט משה צו אים געזאָגט: ווי אִיך גיי אַרויס פֿון שטאַט, וועל אִיך אויסשפּרייטן מײַנע הענט צו ה'; וועלן די דונערן אויפֿהערן, און דער האָגל וועט מער נישט זיין; כּדי זאַלסט וויסן אַז צו ה' געהערט די ערד. edit</p>	<p>EXO 9:29 hot Moshe tsu im gezogt: vi ich gei arois fun shtot, vel ich oishspreiten maine hent tsu Hashem; velen di duneren oifheren, un der hogel vet mer nisht zain; kedei zolst visen az tsu Hashem gehert di erd.</p>	<p>EXO 9:29 And Moshe said unto him, As soon as I am gone out of the Ir, I will spread out my palms unto HASHEM ; and the thunder shall cease, neither shall there be any more barad; that thou mayest have da'as that ha'aretz is HASHEM 's.</p>
<p>EXO 9:30 און דו און דייןע קנעכט – אִיך ווייס, אַז איר האָט נאָך</p>	<p>EXO 9:30 un du un daine knecht – ich veis, az ir hot noch alts nisht moire far Hashem Elokim.</p>	<p>EXO 9:30 But as for thee and thy avadim, I know that ye will not yet fear HASHEM Elohim.</p>

<p>אַלץ נישט מורא פֿאַר ה' אַלקים. edit</p>		
<p>און דער פֿלאַקס און דער גערשט זיינען אויסגעשלאָגן געוואָרן, וואָרום דער גערשט איז געווען אין זאַנג, און דער פֿלאַקס אין בלינג. edit</p>	<p>EXO 9:31 un der flaks un der gersht zainen oisgeschlogen gevoren, vorem der gersht iz geven in zang, un der flaks in bliung.</p>	<p>EXO 9:31 And the flax and the barley was struck; for the barley was ripe, and the flax was in bud.</p>
<p>אַבער דער ווייץ און דער טונקלווייץ זיינען נישט אויסגעשלאָגן געוואָרן, ווייל זיי ווערן שפּעט צייטיק. edit</p>	<p>EXO 9:32 ober der veits un der tunklveits zainen nisht oisgeschlogen gevoren, vail zei veren shpet tsaitik.</p>	<p>EXO 9:32 But the wheat and the spelt were not struck; for they were not yet come up.</p>
<p>און משה איז אַרויסגעגאַנגען פֿון פֿרעהן אויסן שטאָט, און האָט אויסגעשפּרייט זיינע הענט צו ה', און די דונערן און דער האָגל האָבן אויפֿגעהערט, און דער רעגן האָט מער נישט געגאַסן אויף דער ערד. edit</p>	<p>EXO 9:33 un Moshe iz aroisgegangen fun Pharaohen oisen shtot, un hot oisgeschpreit zaine hent tsu Hashem, un di duneren un der hogel hoben oifgehert, un der regen hot mer nisht gegosen oif der erd.</p>	<p>EXO 9:33 And Moshe went out of the Ir from Pharaoh, and spread out his palms unto HASHEM ; and the thunders and barad ceased, and the rain was not poured upon ha'aretz.</p>
<p>און ווי פֿרעהן האָט געזען, אַז דער רעגן און דער האָגל און די דונערן האָבן אויפֿגעהערט, אַזוי האָט ער ווייטער געזינדיקט, און האָט האָרט געמאַכט זיין האַרץ, ער</p>	<p>EXO 9:34 un vi Pharaoh hot gezen, az der regen un der hogel un di duneren hoben oifgehert, azoi hot er vaiter gezindikt, un hot hart gemacht zain harts, er un zaine knecht.</p>	<p>EXO 9:34 And when Pharaoh saw that the rain and the barad and the thunders were ceased, he sinned yet more, and hardened his lev, he and his avadim.</p>

<p>און זיינע קנעכט. edit</p>		
<p>און פֿרעהס האַרץ איז EXO 9:35 געבליבן פֿעסט, און ער האָט נישט אַוועקגעלאָזן די קינדער פֿון ישׂראָל; אַזוי ווי ה' האָט גערעדט דורך משהן. edit</p>	<p>EXO 9:35 un Pharaohs harts iz gebliben fest, un er hot nisht avekgelozen di kinder fun Yisroel; azoi vi Hashem hot geredt durch Mosheen.</p>	<p>EXO 9:35 And the lev Pharaoh was hardened, neither would he let the Bnei Yisroel go; as HASHEM had spoken by Moshe.</p>
<p>און ה' האָט געזאָגט צו משהן: קום צו פֿרעהן, וואָרום איך האָב האַרט געמאַכט זיין האַרץ און דאָס האַרץ פֿון זיינע קנעכט, כדי איך זאָל טאָן מינע דאָזיקע צייכנס צווישן אים; edit</p>	<p>EXO 10:1 un Hashem hot gezogt tsu Mosheen: kum tsu Pharaohen, vorem ich hob hart gemacht zain harts un dos harts fun zaine knecht, kedei ich zol ton maine dozike tseichens tsvishen im;</p>	<p>EXO 10:1 And HASHEM said unto Moshe, Go in unto Pharaoh; for I have hardened his lev, and the lev of his avadim, that I might show these My otot before him;</p>
<p>און כדי זאָלסט דערציילן אין די אויערן פֿון דיין זון, און פֿון דיין זונס זון, וואָס איך האָב אָנגעטאָן מִצְרַיִם, און מינע צייכנס וואָס איך האָב געמאַכט צווישן זיי; און איר זאָלט וויסן, אַז איך בין ה'. edit</p>	<p>EXO 10:2 un kedei zolst dertseilen in di oieren fun dain zun, un fun dain zuns zun, vos ich hob ongeton Mitsrayim, un maine tseichens vos ich hob gemacht tsvishen zei; un ir zolt visen, az ich bin Hashem.</p>	<p>EXO 10:2 And that thou mayest tell in the ears of thy ben, and of thy ben's ben, what things I have wrought in Mitsrayim, and My otot which I have done among them; that ye may have da'as that I am HASHEM .</p>
<p>זיינען משה און אַהרן געקומען צו פֿרעהן, און זיי האַבן צו אים געזאָגט: אַזוי האַט געזאָגט ה' דער ג-ט פֿון די עבֿרים: ביז וואָנען וועסטו זיך נישט וועלן בייגן פֿאַר מיר?</p>	<p>EXO 10:3 zainen Moshe un Aharon gekumen tsu Pharaohen, un zei hoben tsu im gezogt: azoi hot gezogt Hashem der G-t fun di Avarim: biz vanen vestu zich nisht velen beigen far mir? loz avek main folk, zei zolen mir dinen.</p>	<p>EXO 10:3 And Moshe and Aharon came in unto Pharaoh, and said unto him, Thus saith HASHEM Elohei HaIvrim, How long wilt thou refuse to humble thyself before Me? Let My people go, that they may serve Me.</p>

<p>לֹאֲז אַוועק מיין פֿאַלק, זיי זאַלן מיר דינען. edit</p>		
<p>וואָרום אויב דו וויסלסט נישט אַוועקלאָזן מיין פֿאַלק, אַט ברענג איך מאָרגן אַ היישעריק אין דיין גבול. edit</p>	<p>EXO 10:4 vorem oib du vislt nisht aveklozen main folk, ot breng ich morgen a heisherik in dain gvul.</p>	<p>EXO 10:4 Else, if thou refuse to let My people go, hineni, tomorrow will I bring the arbeh into thy border;</p>
<p>און ער וועט פֿאַרדעקן דעם אַנבליק פֿון דער ערד, אַז מע וועט נישט קענען אַרויסזען די ערד; און ער וועט אויפֿעסן דעם רעשט פֿון דער אַנטרינונג, וואָס אייך איז געבליבן פֿון דעם האָגל, און וועט אויפֿעסן יעטוועדער בוים וואָס וואַקסט ביי אייך אויפֿן פֿעלד. edit</p>	<p>EXO 10:5 un er vet fardeken dem onblik fun der erd, az me vet nisht kenen aroiszen di erd; un er vet oifesen dem resht fun der antrindung, vos ich iz gebliben fun dem hogel, un vet oifesen yetveder boim vos vakst bai ich oifen feld.</p>	<p>EXO 10:5 And they shall cover the face of ha'aretz, that one cannot be able to see ha'aretz; and they shall devour the remnant of that which is escaped, which remaineth unto you from the barad, and shall eat kol haetz which groweth for you out of the sadeh;</p>
<p>און אַנגעפֿילט וועלן ווערן דייןע הייזער, און די הייזער פֿון אַלע דייןע קנעכט, און די הייזער פֿון גאַנץ מִצְרַיִם; וואָס דייןע עלטערן און דייןע עלטערנס עלטערן האַבן נישט געזען פֿון דעם טאַג, וואָס זיי זיינען געווען אויף דער ערד, און ביז היינטיקן טאַג. – און ער האָט זיך אומגעקערט, און איז</p>	<p>EXO 10:6 un ongefilt velen veren daine haizer, un di haizer fun ale daine knecht, un di haizer fun gants Mitsrayim; vos daine elteren un daine elterns elteren hoben nisht gezen fun dem tog, vos zei zainen geven oif der erd, un biz haintiken tog. – un er hot zich umgekert, un iz aroisgegangen fun Pharaohen.</p>	<p>EXO 10:6 And they shall fill thy batim (houses) , and the batim (houses) of all thy avadim, and the batim (houses) of kol Mitzrayim; which neither thy avot, nor the avot of thy avot have seen, since the day that they were upon ha'aretz unto this day. And he turned himself, and went out from Pharaoh.</p>

<p>edit אַרויסגעגאַנגען פֿון פֿרעהן.</p>		
<p>EXO 10:7 האָבן פֿרעהס קנעכט צו אים געזאָגט: ביז וואָנען וועט דער דאָזיקער אונדז זיין פֿאַר אַ שטרויכלונג? לאַז אַוועק די לייט, און זאָלן זיי דינען ה' זייער ג-ט. צי נאָך ווייסטו נישט אַז מצרים גייט אונטער?</p> <p>edit</p>	<p>EXO 10:7 hoben Pharaohs knecht tsu im gezogt: biz vanen vet der doziker undz zain far a shtroichlung? loz avek di lait, un zolen zeu dinen Hashem zeyer G-t. tsi noch veistu nisht az Mitsrayim geit unter?</p>	<p>EXO 10:7 And Pharaoh's avadim said unto him, How long shall this man be a mokesh (snare) unto us? Let the anashim go, that they may serve HASHEM Eloheihem; knowest thou not yet that Mitsrayim is destroyed?</p>
<p>EXO 10:8 האָט מען אומגעקערט משהן און אַהרנען צו פֿרעהן, און ער האָט צו זיי געזאָגט: גייט דינט ה' אלוקיכם; אָבער ווער און ווער זיינען די גייער?</p> <p>edit</p>	<p>EXO 10:8 hot men umgekert Mosheen un Aharonen tsu Pharaohen, un er hot tsu zeu gezogt: geit dint Hashem Elokeichem; ober ver un ver zainen di geyer?</p>	<p>EXO 10:8 And Moshe and Aharon were brought again unto Pharaoh; and he said unto them, Go, serve HASHEM Eloheichem; but who are they that shall go?</p>
<p>EXO 10:9 האָט משה געזאָגט: מיט אונדזערע יונגע און מיט אונדזערע אַלטע וועלן מיר גיין; מיט אונדזערע זין און מיט אונדזערע טעכטער, מיט אונדזערע שאָף און מיט אונדזערע רינדער וועלן מיר גיין; וואָרום אַ יום-טובֿ צו ה' איז ביי אונדז.</p> <p>edit</p>	<p>EXO 10:9 hot Moshe gezogt: mit undzere yunge un mit undzere alte velen mir gein; mit undzere zin un mit undzere techter, mit undzere shof un mit undzere rinder velen mir gein; vorem a yom-Tov tsu Hashem iz bai undz.</p>	<p>EXO 10:9 And Moshe said, We will go with ne'areinu and with zekeineinu, with baneinu and with benoteinu, with tzoneinu and with bekareinu (our herds) will we go; for Chag HASHEM lanu.</p>
<p>EXO 10:10 האָט ער צו זיי געזאָגט: זאָל ה' אַזוי זיין מיט אייך, ווי איך וועל אייך אַוועקלאָזן מיט</p>	<p>EXO 10:10 hot er tsu zeu gezogt: zol Hashem azoi zain mit ich, vi ich vel ich aveklozen mit eyere gezinten! zet, az ir hot epes</p>	<p>EXO 10:10 And he said unto them, HASHEM will indeed be with you, if ever I let you go, and your little ones; look to it, evil</p>

<p>אייערע געזינטן! זעט, אַז איר האַט עפעס שלעכטס אין אויסקוק. edit</p>	<p>shlechts in oiskuk.</p>	<p>[intent] is before you.</p>
<p>EXO 10:11 נישט אזוי! גייט אַקאַרשט איר מענער און דינט ה', וואָרום דאָס איז דאָך וואָס איר פֿאַרלאַנגט. – און מע האָט זיי אַרויסגעטריבן פֿון פֿאַר פֿרעהן. edit</p>	<p>EXO 10:11 nisht azoi! geit akorsht ir mener un dint Hashem, vorem dos iz doch vos ir farlangt. – un me hot zei aroisgetriben fun far Pharaohen.</p>	<p>EXO 10:11 Not so; go now ye that are gevarim, and serve HASHEM ; for that ye did request. And they were driven out from Pharaoh's presence.</p>
<p>EXO 10:12 האָט ה' געזאָגט צו משהן: שטרעק אויס דיין האַנט אויפֿן לאַנד מצרים וועגן דעם היישעריק, און ער וועט אַרויפגיין אויפֿן לאַנד מצרים, און וועט אויפֿעסן יעטוועדער קרייטעכץ פֿון דער ערד, אַלץ וואָס דער האַגל האָט איבערגעלאָזן. edit</p>	<p>EXO 10:12 hot Hashem gezogt tsu Mosheen: shtrek ois dain hant oifen land Mitsrayim vegen dem heisherik, un er vet aroifgein oifen land Mitsrayim, un vet oifesen yetveder kraitechts fun der erd, alts vos der hogel hot ibergelozen.</p>	<p>EXO 10:12 And HASHEM said unto Moshe, Stretch out thine yad over Eretz Mitzrayim for the arbeh, that they may come up upon Eretz Mitzrayim, and devour kol esev ha'aretz, even all that the barad hath left as remnant.</p>
<p>EXO 10:13 און משה האָט אויסגעשטרעקט זיין שטעקן אויפֿן לאַנד מצרים, און ה' האַט געטריבן אַ מזרח-ווינט אויפֿן לאַנד יענעם גאַנצן טאָג און די גאַנצע נאַכט; ווי עס איז געוואָרן פֿרימאָרגן, אזוי האַט דער מזרח-ווינט אַנגעטראָגן דעם היישעריק.</p>	<p>EXO 10:13 un Moshe hot oisgeshtrekt zain shteken oifen land Mitsrayim, un Hashem hot getriben a mizrech-vint oifen land yenem gantsen tog un di gantse nacht; vi es iz gevoren frimorgen, azoi hot der mizrech-vint ongetrogen dem heisherik.</p>	<p>EXO 10:13 And Moshe stretched forth his matteh over Eretz Mitzrayim, and HASHEM brought a ruach kadim upon the land all that yom, and all that lailah; and when it was boker, the ruach hakadim brought the arbeh.</p>

<p style="text-align: right;">edit</p>		
<p>און דער היישריק איז EXO 10:14 אָרויפֿגעגאַנגען אויפֿן גאַנצן לאַנד מִצְרַיִם, און האָט זיך אַראָפֿגעלאָזט אין דעם גאַנצן גבֿול פֿון מִצְרַיִם זייער שווער; נישט פֿאַר אים איז געווען אַזאַ היישריק ווי ער, און נישט נאָך אים וועט זײַן אַזאַ. edit</p>	<p>EXO 10:14 un der heisherik iz arofgegangen oifen gantsen land Mitsrayim, un hot zich aropgelozt in dem gantsen gvul fun Mitsrayim zeyer shver; nisht far im iz geven aza heisherik vi er, un nisht noch im vet zain aza.</p>	<p>EXO 10:14 And the arbeh went up over kol Eretz Mitzrayim, and rested on the entire border of Mitzrayim: very grievous were they; before them there were no such arbeh as they, neither after them shall be such.</p>
<p>און ער האָט פֿאַרדעקט EXO 10:15 דעם אַנבליק פֿון דער גאַנצער ערד, און די ערד איז פֿינצטער געוואָרן; און ער האָט אויפֿגעגעסן יעטוועדער קרייטעכץ פֿון דער ערד, און יעטוועדער פֿרוכט פֿון בוים, וואָס דער האַגל האָט איבערגעלאָזן; און עס איז נישט געבליבן קיין גרינס פֿון אַ בוים אָדער פֿון אַ קרייטעכץ פֿון פֿעלד אין גאַנצן לאַנד מִצְרַיִם. edit</p>	<p>EXO 10:15 un er hot fardekt dem onblik fun der gantser erd, un di erd iz fintster gevoren; un er hot oifgegesen yetveder kraitechts fun der erd, un yetveder frucht fun boim, vos der hogel hot ibergelozen; un es iz nisht gebliben kein grins fun a boim oder fun a kraitechts fun feld in gantsen land Mitsrayim.</p>	<p>EXO 10:15 For they covered the kol ha'aretz, so that the land was darkened; and they did eat kol esev ha'aretz, and kol p'ri haetz which the barad had left as remnant; and there remained not any yerek baetz, or in the esev hasadeh, through kol Eretz Mitzrayim.</p>
<p>און האָט פֿרעה גערופֿן אויף EXO 10:16 גיך משהן און אַהרנען, און האָט געזאָגט: איך האָב געזינדיקט צו ה' אלוקיכם, און צו אייך. edit</p>	<p>EXO 10:16 hot Pharaoh gerufen oif gich Mosheen un Aharonen, un hot gezogt: ich hob gezindikt tsu Hashem Elokeichem, un tsu ich.</p>	<p>EXO 10:16 Then Pharaoh called for Moshe and Aharon in haste; and he said, chatati (I have sinned) against HASHEM Eloheichem, and against you.</p>

<p>און אַצונד פֿאַרגיב, איך EXO 10:17 בעט דיך, מיין חטא בלויז דאָס מאַל, און בעט צו ה' אלוקיכם, ער זאָל אָפּטאָן פֿון מיר נאָר די דאָזיקע טויט. edit</p>	<p>EXO 10:17 un atsund fargib, ich bet dich, main chet bloiz dos mol, un bet tsu Hashem Elokeichem, er zol opton fun mir nor di dozike toit.</p>	<p>EXO 10:17 Therefore forgive, now, my sin only this once, and entreat HASHEM Eloheichem, that He would only take away from me this mavet.</p>
<p>איז ער אַרויסגעגאַנגען פֿון פֿרעהן, און האָט געבעטן צו ה'. edit</p>	<p>EXO 10:18 iz er aroisgegangen fun Pharaohen, un hot gebeten tsu Hashem.</p>	<p>EXO 10:18 And he went out from Pharaoh, and entreated HASHEM .</p>
<p>און ה' האָט פֿאַרקערט זייער אַ שטאַרקן מערבֿ-ווינט, וואָס האָט אַוועקגעטראָגן דעם היישעריק, און האָט אים אַריינגעשטופּט אין ים-סוף; נישט אַן איינציקער היישעריק איז געבליבן אין גאַנצן גבול פֿון מצרים. edit</p>	<p>EXO 10:19 un Hashem hot farkert zeyer a shtarken mayrev-vint, vos hot avekgetrogen dem heisherik, un hot im araingeshtupt in Yam-Suf; nisht an eintsiker heisherik iz gebliben in gantsen gvul fun Mitsrayim.</p>	<p>EXO 10:19 And HASHEM turned a west ruach chazak me'od, which took away the arbeh, and cast them into the Yam Suf; there remained not one arbeh in all the borders of Mitsrayim.</p>
<p>אַבער ה' האָט פֿעסט געמאַכט פֿרעהס האַרץ, און ער האָט נישט אַוועקגעלאָזן די קינדער פֿון ישׂראַל. edit</p>	<p>EXO 10:20 ober Hashem hot fest gemacht Pharaohs harts, un er hot nisht avekgelozen di kinder fun Yisroel.</p>	<p>EXO 10:20 But HASHEM hardened lev Pharaoh, so that he would not let the Bnei Yisroel go.</p>
<p>און ה' האָט געזאָגט צו משהן: שטרעק אויס דיין האַנט אַקעגן הימל, און זאָל ווערן אַ פֿינצטערניש איבערן לאַנד מצרים, אַז מע זאָל קענען אַנטאַפֿן די</p>	<p>EXO 10:21 un Hashem hot gezogt tsu Mosheen: shtrek ois dain hant akegen himel, un zol veren a fintsternish iberen land Mitsrayim, az me zol kenen ontapn di fintsternish.</p>	<p>EXO 10:21 And HASHEM said unto Moshe, Stretch out thine yad toward Shomayim, that there may be choshech over Eretz Mitsrayim, even choshech which he can feel.</p>

<p>edit פֿינצטערניש.</p>		
<p>הָאָט מֹשֶׁה EXO 10:22 אויסגעשטרעקט זײַן האַנט אַקעגן הימל, און עס איז געווען אַ שטאַק פֿינצטערניש אין גאַנצן לאַנד מִצְרַיִם דרײַ טעג. edit</p>	<p>EXO 10:22 hot Moshe oisgeshtrekt zain hant akegen himel, un es iz geven a shtokfintsternish in gantsen land Mitsrayim drai teg.</p>	<p>EXO 10:22 And Moshe stretched forth his yad toward Shomayim; and there was a thick choshech in kol Eretz Mitzrayim shloshet yamim;</p>
<p>זײ האָבן אײנער דעם אַנדערן נישט געזען, און זײ האָבן זיך קײנער נישט אויפֿגעהויבן פֿון זײַן אָרט דרײַ טעג. אָבער בײַ אַלע קינדער פֿון ישׂראֵל איז געווען ליכטיק אין זײערע ווױנערטער. edit</p>	<p>EXO 10:23 zei hoben einer dem anderen nisht gezen, un zei hoben zich keiner nisht oifgehoiben fun zain ort drai teg. ober bai ale kinder fun Yisroel iz geven lichtik in zeyere voinerter.</p>	<p>EXO 10:23 They saw not one another, neither rose any from his place for shloshet yamim; but kol Bnei Yisroel had Ohr in their dwellings.</p>
<p>הָאָט פֿרעה גערופֿן EXO 10:24 משה, און האָט געזאָגט: גײט דינט ה'; נאַר אײערע שאַף און אײערע רינדער זאָלן זיך אַפֿשטעלן; אײערע געזינטן זאָלן אויך גײן מיט אײך. edit</p>	<p>EXO 10:24 hot Pharaoh gerufen Mosheen, un hot gezogt: geit dint Hashem; nor eyere shof un eyere rinder zolen zich opshtelen; eyere gezinten zolen oich gein mit ich.</p>	<p>EXO 10:24 And Pharaoh called unto Moshe, and said, Go ye, serve HASHEM ; only let your tzon and your herds remain behind; let your little ones also go with you.</p>
<p>הָאָט משה געזאָגט: אײ דו מוזט אונדז מיטגעבן שלאַכטאָפֿער {זִבַּח} און בראַנדאָפֿער {עֹלָה}, כדי מיר זאָלן מקריבֿ זײן צו ה' אלוקינו, edit</p>	<p>EXO 10:25 hot Moshe gezogt: i du muzt undz mitgeben shlachtopfer un brandopfer, kedei mir zolen makrev zain tsu Hashem Elokeinu,</p>	<p>EXO 10:25 And Moshe said, Thou must give us also zevakhim and olot, that we may sacrifice unto HASHEM Eloheinu.</p>

<p>אי אונדזער פֿיך מוז EXO 10:26 מיטגיין מיט אונדז; נישט אַ טלאָ זאָל איבערבלייבן; וואָרום דערפֿון וועלן מיר נעמען אויף צו דינען ה' אלוקינו; און מיר ווייסן נישט מיט וואָס מיר וועלן דאַרפֿן דינען ה', ביז מיר קומען אַהין. edit</p>	<p>EXO 10:26 i undzer fich muz mitgein mit undz; nisht a tlo zol iberblaiben; vorem derfun velen mir nemen oif tsu dinen Hashem Elokeinu; un mir weisen nisht mit vos mir velen darfen dinen Hashem, biz mir kumen ahin.</p>	<p>EXO 10:26 Also mikneinu shall go with us; there shall not a hoof be left behind; for thereof must we take to serve HASHEM Eloheinu; and we know not with what we must serve HASHEM , until we come to there.</p>
<p>אַבער ה' האָט פֿעסט EXO 10:27 געמאַכט פֿרעהס האַרץ, און ער האָט זיי נישט געוואָלט אַוועקלאָזן. edit</p>	<p>EXO 10:27 ober Hashem hot fest gemacht Pharaohs harts, un er hot zei nisht gevolt aveklozen.</p>	<p>EXO 10:27 But HASHEM hardened lev Pharaoh, and he would not let them go.</p>
<p>און פֿרעה האָט צו אים EXO 10:28 געזאָגט: גיי אַוועק פֿון מיר; היט זיך, זאָלסט מער מיין פנים נישט זען, וואָרום אין דעם טאָג וואָס דו זעסט מיין פנים, וועסטו שטאַרבן. edit</p>	<p>EXO 10:28 un Pharaoh hot tsu im gezogt: gei avek fun mir; hit zich, zolst mer main ponem nisht zen, vorem in dem tog vos du zest main ponem, vestu shtarben.</p>	<p>EXO 10:28 And Pharaoh said unto him, Get thee from me, take heed to thyself, see my face no more; for in that day thou seest my face thou shalt die.</p>
<p>האָט משה געזאָגט: EXO 10:29 האָסט ריכטיק גערעדט; איד וועל מער ווידער דיין פנים נישט זען. edit</p>	<p>EXO 10:29 hot Moshe gezogt: host richtik geredt; ich vel mer vider dain ponem nisht zen.</p>	<p>EXO 10:29 And Moshe said, Thou hast spoken well, I will see thy face again no more.</p>
<p>און ה' האָט געזאָגט צו EXO 11:1 משהן: נאָך איין פּלאַג {נִגַע} וועל איד ברענגען אויף פֿרעהן און אויף מצרים, דערנאָך וועט</p>	<p>EXO 11:1 un Hashem hot gezogt tsu Mosheen: noch ein plog vel ich brenge oif Pharaohen un oif Mitsrayim, dernoch vet er ich aveklozen fun danen; az er lozt</p>	<p>EXO 11:1 And HASHEM said unto Moshe, Yet will I bring one nega (<i>plague; see</i> regarding Moshiach) more upon Pharaoh, and upon Mitzrayim; afterwards</p>

<p>ער אייך אַוועקלאָזן פֿון דאַנען; אַז ער לאָזט אייך אַוועק, וועט ער אייך טרײַבנדיק אין גאַנצן אַרויסטרייבן פֿון דאַנען. edit</p>	<p>ich avek, vet er ich traibndik in gantsen aroistraiben fun danen.</p>	<p>he will let you go hence: when he shall let you go, he shall surely drive you out hence altogether.</p>
<p>EXO 11:2 רעד אַקאַרשט אין די אויערן פֿון פֿאַלק, זיי זאַלן אַנטלייען איטלעכער פֿון זײַן חבֿר, און איטלעכע פֿון איר חבֿרטע, זילבערנע זאַכן און גילדערנע זאַכן. edit</p>	<p>EXO 11:2 red akorsht in di oieren fun folk, zei zolen antlaien itlecher fun zain chever, un itleche fun ir chvrte, zilberne zachen un gilderne zachen.</p>	<p>EXO 11:2 Speak now in the ears of HaAm, let every ish request of his neighbor, every isha of her neighbor, articles of kesef and articles of zahav.</p>
<p>EXO 11:3 און ה' האָט געגעבן דעם פֿאַלק חן אין די אויגן פֿון מִצְרַיִם. אויך איז דער מאַן משה געווען זייער גרויס אין לאַנד מִצְרַיִם, אין די אויגן פֿון פֿרעהס קנעכט, און אין די אויגן פֿון פֿאַלק. edit</p>	<p>EXO 11:3 un Hashem hot gegeben dem folk chen in di oigen fun Mitsrayim. oich iz der man Moshe geven zeyer grois in land Mitsrayim, in di oigen fun Pharaohs knecht, un in di oigen fun folk.</p>	<p>EXO 11:3 And HASHEM gave the people chen in the sight of the Egyptians. Moreover the ish Moshe was gadol me'od in Eretz Mitzrayim, in the sight of Pharaoh's avadim, and in the sight of the people.</p>
<p>EXO 11:4 און משה האָט געזאָגט: אַזוי האָט ה' געזאָגט: אַרום האַלבע נאַכט וועל איך אַרויסגיין צווישן מִצְרַיִם; edit</p>	<p>EXO 11:4 un Moshe hot gezogt: azoi hot Hashem gezogt: arum halbe nacht vel ich aroisgein tsvishen Mitsrayim;</p>	<p>EXO 11:4 And Moshe said, Thus saith HASHEM , About khatzot halailah (midnight) will I go out into the midst of Mitzrayim;</p>
<p>EXO 11:5 און עס וועט שטאַרבן יעטוועדער בכֹּר אין לאַנד מִצְרַיִם, פֿון דעם בכֹּר פֿון פֿרעהן וואָס דאַרף זיצן אויף זײַן טראָן, ביז דעם בכֹּר פֿון מילשטיין; edit</p>	<p>EXO 11:5 un es vet shtarben yetveder bchor in land Mitsrayim, fun dem bchor fun Pharaohen vos darf zitsen oif zain tron, biz dem bchor fun der dinst vos hinter di milshteiner; oich yetveder</p>	<p>EXO 11:5 And all the bechor in Eretz Mitzrayim shall die, from the bechor Pharaoh that sitteth upon his kisse, even unto the bechor hashifchah that is behind the millstone; and all the bechor behemah.</p>

<p>דער דינסט וואָס הינטער די מילשטיינער; אויך יעטוועדער בכּור פֿון אַ בהמה. edit</p>	<p>bchor fun a beheime.</p>	
<p>EXO 11:6 און עס וועט ווערן אַ גרויס געשריי אין גאַנצן לאַנד מִצְרַיִם, וואָס אַזאַ איז נישט געווען, און אַזאַ וועט מער נישט זײַן. edit</p>	<p>EXO 11:6 un es vet veren a grois geshrei in gantsen land Mitsrayim, vos aza iz nisht geven, un aza vet mer nisht zain.</p>	<p>EXO 11:6 And there shall be a great cry throughout kol Eretz Mitzrayim, such as there was none like it, nor shall be like it any more.</p>
<p>EXO 11:7 אָבער קעגן אַלע קינדער פֿון ישׂראֵל וועט אַ הונט נישט שאַרפֿן זײַן צונג, סײַ קעגן אַ מענטשן, סײַ קעגן אַ בהמה; כדי איר זאָלט וויסן, אַז ה' שיידט אָפּ צווישן מִצְרַיִם און צווישן ישׂראֵל. edit</p>	<p>EXO 11:7 ober kegen ale kinder fun Yisroel vet a hunt nisht sharfen zain tsung, sai kegen a mentshen, sai kegen a beheime; kedei ir zolt visen, az Hashem sheidt op tsvishen Mitsrayim un tsvishen Yisroel.</p>	<p>EXO 11:7 But against any of the Bnei Yisroel shall not a kelev move his leshon, against ish or behemah; that ye may have da'as that HASHEM doth differentiate between Mitsrayim and Yisroel.</p>
<p>EXO 11:8 און אַלע די דאָזיקע קנעכט דײַנע וועלן אַראָפּנידערן צו מיר, און וועלן זיך בוקן צו מיר, אַזוי צו זאָגן: גיי אַרויס, דו מיט דײַן גאַנצן פֿאָלק וואָס הינטער דיר; און נאָך דעם וועל איך אַרויסגיין. – און ער איז אַרויסגעגאַנגען פֿון פֿרעהן אין גרימצאָרן. edit</p>	<p>EXO 11:8 un ale di dozike knecht daine velen aropridenen tsu mir, un velen zich buken tsu mir, azoi tsu zogen: gei arois, du mit dain gantsen folk vos hinter dir; un noch dem vel ich aroisgein. – un er iz aroisgegangen fun Pharaohen in grimtsoren.</p>	<p>EXO 11:8 And all these thy avadim shall come down unto me, and bow down themselves unto me, saying, Get thee out, and kol HaAm that follow thee; and after that I will go out. And he went out from Pharaoh in a great anger.</p>
<p>EXO 11:9 און ה' האָט געזאָגט צו משהן: פֿרעה וועט נישט</p>	<p>EXO 11:9 un Hashem hot gezogt tsu Mosheen: Pharaoh vet nisht tsuheren tsu ich; kedei tsu</p>	<p>EXO 11:9 And HASHEM said unto Moshe, Pharaoh shall not pay heed unto you; that My</p>

<p>צוהערן צו אייך; כדי צו מערן מיינע ווונדער אין אלנד מצרים. edit</p>	<p>meren maine vunder in alnd Mitsrayim.</p>	<p>mofetim may be multiplied in Eretz Mitzrayim.</p>
<p>EXO 11:10 און משה און אהרן האָבן געטאָן אלע די דאָזיקע ווונדער פֿאַר פֿרעהן; אָבער ה' האָט פֿעסט געמאַכט פֿרעהס האַרץ, און ער האָט נישט אוועקגעלאָזן די קינדער פֿון ישׂראל פֿון זיין לאַנד. edit</p>	<p>EXO 11:10 un Moshe un Aharon hoben geton ale di dozike vunder far Pharaohen; ober Hashem hot fest gemacht Pharaohs harts, un er hot nisht avekgelozen di kinder fun Yisroel fun zain land.</p>	<p>EXO 11:10 And Moshe and Aharon did all these mofetim before Pharaoh; and HASHEM hardened lev Pharaoh, so that he would not let the Bnei Yisroel go out of his land.</p>
<p>EXO 12:1 און ה' האָט געזאָגט צו משהן און צו אַהרנען אין לאַנד מצרים, אַזוי צו זאָגן: edit</p>	<p>EXO 12:1 un Hashem hot gezogt tsu Mosheen un tsu Aharonen in land Mitsrayim, azoi tsu zogen:</p>	<p>EXO 12:1 And HASHEM spoke unto Moshe and Aharon in Eretz Mitzrayim saying,</p>
<p>EXO 12:2 דער דאָזיקער חודש זאָל אייך זיין דער אָנהייב פֿון חדשים; דער, ערשטער פֿון די חדשים פֿון יאָר זאָל ער אייך זיין. edit</p>	<p>EXO 12:2 der doziker chodesh zol ich zain der onheib fun Chodeshim; der, ershter fun di Chodeshim fun yor zol er ich zain.</p>	<p>EXO 12:2 Hachodesh hazeh (this month) shall be unto you the beginning of months; it shall be the first month of the year to you.</p>
<p>EXO 12:3 רעד צו דער גאַנצער עדה פֿון ישׂראל, אַזוי צו זאָגן: אין צענטן טאָג פֿון דעם דאָזיקן חודש, זאָלן זיי איטלעכער זיך נעמען צו לאַם {שֶׁה} פֿאַר אַ פֿאַטערהויז, צו לאַם פֿאַר אַ הויזגעזינט. edit</p>	<p>EXO 12:3 red tsu der gantser eide fun Yisroel, azoi tsu zogen: in tsenten tog fun dem doziken chodesh, zolen zei itlecher zich nemen tsu lam far a foterhoiz, tsu lam far a hoizgezint.</p>	<p>EXO 12:3 Speak ye unto kol Adat Yisroel, saying, In the tenth day of this month they shall take to them every man a seh (lamb), according to the bais avot, a seh for each bais;</p>
<p>EXO 12:4 און אויב דאָס הויזגעזינט</p>	<p>EXO 12:4 un oib dos hoizgezint iz</p>	<p>EXO 12:4 And if the household be</p>

<p>איז צו ווינציק פֿאַר אַ לאַם, זאָל ער נעמען מיט זײַן שכן וואָס איז נאָנט צו זײַן הויז, לויט דער צאָל נפֿשות; איטלעכן וועדליק זײַן עסן זאָלט איר ציילן אויפֿן לאַם. edit</p>	<p>tsu vintsik far a lam, zol er nemen mit zain shchen vos iz nont tsu zain hoiz, loit der tsol nefoshes; itlechen vedlik zain esen zolt ir tseilen oifen lam.</p>	<p>too small for the seh (lamb) , let him and his neighbor next unto his bais take according to the number of the nefashot; every ish according to what he eats shall make up your count for the seh.</p>
<p>EXO 12:5 אַ לאַם אָן אַ פֿעלער , אַ זָכַר אַ יאָר אַלט, זאָל עס אײַך זײַן; פֿון שעפֿסן אָדער פֿון ציגן זאָלט איר נעמען. edit</p>	<p>EXO 12:5 a lam on a feler , a Zecher a yor alt, zol es ich zain; fun shepsen oder fun tsigen zolt ir nemen.</p>	<p>EXO 12:5 Your seh (lamb) shall be tamim (without blemish) , a zachar (male) within its first year; ye shall take it out from the sheep, or from the goats;</p>
<p>EXO 12:6 און ער זאָל בײַ אײַך זײַן אין אָפהיטונג ביזן פֿערצנטן טאָג פֿון דעם דאָזיקן חודש, און די גאַנצע אײַנזאַמלונג פֿון דער עדה פֿון ישׂראַל זאָל אים שעכטן קעגן אָוונט. edit</p>	<p>EXO 12:6 un er zol bai ich zain in ophitung bizen fertsnten tog fun dem doziken chodesh, un di gantse inzamlung fun der eide fun Yisroel zol im shechten kegen ovent.</p>	<p>EXO 12:6 And it will be with you for mishmeret (examination, checking for blemishes) up until the fourteenth day of the same month; and kol Kehal Adat Yisroel shall slaughter (shachat) it in the afternoon [before dark].</p>
<p>EXO 12:7 און זײ זאָלן נעמען פֿון דעם בלוט און אַרױפֿטאָן אויף ביידע בײַשטידלעך, און אויף דעם אײַבערשטידל, אויף די הײזער וואָס זײ וועלן אים עסן אין זײ. edit</p>	<p>EXO 12:7 un zei zolen nemen fun dem blut un aroifton oif beide baishtidlech, un oif dem eibershtidl, oif di haizer vos ze velen im esen in ze.</p>	<p>EXO 12:7 And they shall take of the dahm, and strike it upon the two mezuzot (doorposts) and on the mashkof (lintel) of the batim (houses) , wherein they shall eat it.</p>
<p>EXO 12:8 און זײ זאָלן עסן דאָס פֿלײש אין דער דאָזיקער נאַכט, געבראַטן אויפֿן פֿײער; מיט מצות און מיט ביטערע</p>	<p>EXO 12:8 un zei zolen esen dos fleish in der doziker nacht, gebroten oifen faier; mit matsus un mit bitere kraitechtser zolen zei es esen.</p>	<p>EXO 12:8 And they shall eat the basar in that night, roasted over eish, and matzot; and with maror they shall eat it.</p>

<p>קרייטעכצער זאלן זיי עס עסן. edit</p>		
<p>איר זאלט נישט עסן פֿון אים האַלב געבראַטן, אָדער געקאָכט, אָפּגעקאָכט אין וואַסער, נײַערט געבראַטן אויפֿן פֿײַער; זײַן קאָפּ מיט זײַנע קני און מיט זײַנע אינגעווייד. edit</p>	<p>EXO 12:9 ir zolt nisht esen fun im halb gebroten, oder gekocht, opgekocht in vaser, naiert gebroten oifen faier; zain kop mit zaine kni un mit zaine ingeveid.</p>	<p>EXO 12:9 Eat not of it raw, nor soaked or boiled in mayim, but roasted over eish; this includes its rosh with its legs, and with the inner parts thereof.</p>
<p>און איר זאלט נישט איבערלאָזן פֿון אים ביז אין דער פֿרי, און וואַס וועט איבערבלייבן פֿון אים ביז אין דער פֿרי, זאלט איר אין פֿײַער פֿאַרברענען. edit</p>	<p>EXO 12:10 un ir zolt nisht iberlozen fun im biz in der peire, un vos vet iberblaiben fun im biz in der peire, zolt ir in faier farbrenen.</p>	<p>EXO 12:10 And ye shall let nothing of it remain until the boker; and that which remaineth of it until the boker ye shall burn with eish.</p>
<p>און אזוי זאלט איר אים עסן: אייערע לענדן אָנגעגורט, אייערע שיד אויף אייערע פֿיס, און אייער שטעקן אין אייער האַנט; און איר זאלט אים עסן אין געאײל. אַ קרבֿן-פֿסח איז דאָס צו ה'. edit</p>	<p>EXO 12:11 un azoi zolt ir im esen: eyere lenden ongegurt, eyere shich oif eyere fis, un ier shteken in ier hant; un ir zolt im esen in geail. a korben-pesach iz dos tsu Hashem.</p>	<p>EXO 12:11 And thus shall ye eat it; with your robe girded up, your sandals on your feet, and your walking staff in your yad; and ye shall eat it with urgent haste; it is HASHEM 's Pesach.</p>
<p>און איך וועל דורכגיין דורכן לאַנד מִצְרַיִם אין דער דאָזיקער נאַכט, און וועל שלאָגן יעטוועדער בכֹּר אין לאַנד מִצְרַיִם, פֿון אַ מענטשן</p>	<p>EXO 12:12 un ich vel durchgein durchen land Mitsrayim in der doziker nacht, un vel shlogen yetveder bchor in land Mitsrayim, fun a mentshen biz a beheime; un oif ale G-ter fun</p>	<p>EXO 12:12 For I will pass through Eretz Mitsrayim balailah hazeh, and will strike fatally kol bechor Eretz Mitsrayim, both adam and behemah; and against all the elohei Mitsrayim</p>

<p>ביז אַ בהמה; און אויף אַלע ג-טער פֿון מצרים וועל איך טאָן אַ משפט; איך בין ה'. edit</p>	<p>Mitsrayim vel ich ton a mishpot; ich bin Hashem.</p>	<p>I will execute judgment; I am HASHEM .</p>
<p>EXO 12:13 און דאָס בלוט וועט איך זיין פֿאַר אַ צייכן אויף די היזער וואָס איר זייט דאָרטן, און איך וועל זען דאָס בלוט, און וועל איבערהיפן איבער איך, און עס וועט נישט זיין צווישן איך קיין פּלאַג {נַגַף} אומצוברענגען, ווען איך שלאָג אין לאַנד מצרים. edit</p>	<p>EXO 12:13 un dos blut vet ich zain far a tseichen oif di haizer vos ir zeit dorten, un ich vel zen dos blut, un vel iberhipn iber ich, un es vet nisht zain tsvishen ich kein plog umtsubringen, ven ich shlog in land Mitsrayim.</p>	<p>EXO 12:13 And the dahm shall be for you, an ot (sign) upon the batim (houses) where ye are; and when I see the dahm, oofasacht (then I will pass over, skip, spare) you [plural], and the negef (plague, blow, striking, i.e., death of firstborn) shall not be upon you to destroy you, when I strike fatally with a blow against Eretz Mitzrayim.</p>
<p>EXO 12:14 און דער דאָזיקער טאָג זאָל איך זיין פֿאַר אַ געדעכעניש, און איר זאָלט אים פֿייערן אַ פֿייערטאָג צו ה'; אויף אייערע דור-דורות, ווי אַן אייביק געזעץ, זאָלט איר אים פֿייערן. edit</p>	<p>EXO 12:14 un der doziker tog zol ich zain far a gedechenish, un ir zolt im faieren a faiertog tsu Hashem; oif eyere dor-dorut, vi an eibik gezets, zolt ir im faieren.</p>	<p>EXO 12:14 And hayom hazeh shall be unto you for zikaron (remembrance, remembering) ; and ye shall keep it a Chag (Feast) to HASHEM throughout your generations; ye shall keep it a Chag (Feast) by a chukkat olam.</p>
<p>EXO 12:15 זיבן טעג זאָלט איר עסן מצות; באלד ביים ערשטן טאָג זאָלט איר אָפּטאָן זויערטייג פֿון אייערע היזער, וואָרום איטלעכער וואָס עסט חמץ פֿון ערשטן טאָג ביזן זיבעטן טאָג, יענע זעל זאָל</p>	<p>EXO 12:15 ziben teg zolt ir esen matsus; bald baim ershten tog zolt ir opton zoierteig fun eyere haizer, vorem itlecher vos est chomets fun ershten tog bizen zibeten tog, yene zel zol farshniten veren fun Yisroel.</p>	<p>EXO 12:15 Shivat yamim shall ye eat matzot; but the first day ye shall put away se'or (yeast, leaven) out of your batim (houses) ; for whosoever eateth chametz from the first day until the seventh day, that nefesh shall be cut off from Yisroel.</p>

<p>פֿאַרשניטן {כרת} ווערן פֿון ישראל. edit</p>		
<p>און אין ערשטן טאָג זאָל זיין אַ הייליקע צונויפֿרוֹנוג, און אין זיבעטן טאָג זאָל זיין אַ הייליקע צונויפֿרוֹנוג ביי אײַך; קיין אַרבעט זאָל אין זיי נישט געטאָן ווערן, נאָר וואָס דאָרף געגעסן ווערן פֿון איטלעכן מענטשן, דאָס אַליין מעג צוגעגרייט ווערן ביי אײַך. edit</p>	<p>EXO 12:16 un in ershten tog zol zain a heilike tsunoifrufung, un in zibeten tog zol zain a heilike tsunoifrufung bai ich; kein arbet zol in zei nisht geton veren, nor vos darf gegesen veren fun itlechen mentshen, dos alein meg tsugegreit veren bai ich.</p>	<p>EXO 12:16 And in the yom harishon there shall be a mikra kodesh, and in the yom hashevi'i there shall be a mikra kodesh to you; no manner of melachah shall be done in them, except that which every nefesh must eat, that only may be done of you.</p>
<p>און איר זאָלט אָפֿהיטן די מַצוֹת; וואָרום אין דעם דאָזיקן אייגענעם טאָג האָב איך אַרויסגעצויגן אייערע מחנות פֿון לאַנד מִצְרַיִם. און איר זאָלט היטן דעם דאָזיקן טאָג אויף אייערע דור-דורות ווי אַן אייביק געזעץ. edit</p>	<p>EXO 12:17 un ir zolt ophiten di matsus; vorem in dem doziken eigenem tog hob ich aroisgetsoigen eyere machnus fun land Mitsrayim. un ir zolt hiten dem doziken tog oif eyere dor-dorut vi an eibik gezets.</p>	<p>EXO 12:17 And ye shall be shomer to safeguard the matzot; for on this very day I brought your tzva'os out of Eretz Mitzrayim; therefore shall ye be shomer over this day in your generations by a chukkat olam.</p>
<p>אין ערשטן חודש, פֿון פֿערצנטן טאָג אין חודש אין אָוונט, זאָלט איר עסן מַצוֹת, ביזן איין און צוואַנציקסטן טאָג אין חודש אין אָוונט. edit</p>	<p>EXO 12:18 in ershten chodesh, fun fertsnten tog in choidesh in ovent, zolt ir esen matsus, bizen ein un tsvantsiksten tog in chodesh in ovent.</p>	<p>EXO 12:18 In the first month, on the fourteenth day of the month at erev, ye shall eat matzot, until the one and twentieth day of the month at erev.</p>
<p>זיבן טעג זאָל זיך נישט געפֿינען זויערטייג אין אייערע</p>	<p>EXO 12:19 ziben teg zol zich nisht gefinen zoierteig in eyere haizer, vorem itlecher vos est</p>	<p>EXO 12:19 Shivat yamim shall there be no se'or (yeast, leaven) found in your batim (houses) ;</p>

<p>הַיִּזְעָר, וּוְאָרוֹם אִיטְלֶעכער וּוְאָס עֶסֶט חֶמֶץ, יֵעֲנֶע זַעל זָאָל פֿאַרשניטן {כרת} ווערן פֿון דער עדה פֿון יִשְׂרָאֵל, סײַ אַ פֿרעמדער, און סײַ אַן אײַנגעבאַרענער פֿון לאַנד. edit</p>	<p>chomets, yene zel zol farshniten veren fun der eide fun Yisroel, sai a fremder, un sai an ingeborener fun land.</p>	<p>whosoever eateth that which is leavened, even that nefesh shall be cut off from Adat Yisroel, whether he be a ger, or native born in ha'aretz.</p>
<p>EXO 12:20 קײן חֶמֶץ זָאָלֹט אִיר נִישְׁט עֶסֶן; אִין אַלֶּע אײַערע ווינערטער זָאָלֹט אִיר עֶסֶן מִצּוֹת. edit</p>	<p>EXO 12:20 kein chomets zolt ir nisht esen; in ale eyere voinerter zolt ir esen matsus.</p>	<p>EXO 12:20 Ye shall eat nothing leavened; in all your dwelling- places shall ye eat matzot.</p>
<p>EXO 12:21 און משה האָט גערופֿן אַלֶּע עלטסטע פֿון יִשְׂרָאֵל, און האָט צו זײ געזאָגט: צײַט אַרויס און נעמט אײַך שׂאָף לױט אײַערע משפחות, און שעכט דעם קָרְבָּן-פֶּסַח. edit</p>	<p>EXO 12:21 un Moshe hot gerufen ale eltste fun Yisroel, un hot tsu zei gezogt: tsit arois un nemt ich shof loit eyere mishpoches, un shecht dem korben-pesach.</p>	<p>EXO 12:21 Then Moshe called for all the Ziknei Yisroel, and said unto them, Draw out as separate and take for yourselves a lamb according to your mishpokhot, and slaughter (<i>shachat</i>) the Pesach.</p>
<p>EXO 12:22 און אִיר זָאָלֹט נעמען אַ בִּינְטֹל אַזּוֹב־גֶּרָאָז און אײַנטונקען אִין דעם בלוט וּוְאָס אִין בעקן, און אִיר זָאָלֹט צורירן צו דעם אײַבערשטידל און צו די בײַדע בײַשטידלעך פֿון דעם בלוט וּוְאָס אִין בעקן, און אִיר זָאָלֹט קײנער נישט אַרויסגיין פֿון דעם אײַנגאַנג פֿון זײַן הויז ביז אִין דער פֿרי. edit</p>	<p>EXO 12:22 un ir zolt nemen a bintel ezov-groz un intunken in dem blut vos in beken, un ir zolt tsuriren tsu dem eibershtidl un tsu di beide baishtidlech fun dem blut vos in beken, un ir zolt keiner nisht aroisgein fun dem ingang fun zain hoiz biz in der peire.</p>	<p>EXO 12:22 And ye shall take a bunch of hyssop, and dip it in the dahm that is in the basin, and strike the mashkof (<i>lintel</i>) and the two mezuzot (<i>door sideposts</i>) with the dahm that is in the basin; and none of you shall go out the door of his bais until boker.</p>

<p>און אַז ה' וועט דורכגיין EXO 12:23 צו שלאָגן מצרים, וועט ער זען דאָס בלוט אויפֿן אייבערשטידל און אויף די ביידע ביישטידלעך, און ה' וועט איבערהיפן איבערן איינגאַנג, און ער וועט נישט לאָזן דעם אומברענגער אַריינקומען אין אייער הויז צו שלאָגן. edit</p>	<p>EXO 12:23 un az Hashem vet durchgein tsu shlogen Mitsrayim, vet er zen dos blut oifen eibershtidl un oif di beide baishtidlech, un Hashem vet iberhipn iberen ingang, un er vet nisht lozen dem umbrenger arainkumen in ier hoiz tsu shlogen.</p>	<p>EXO 12:23 For HASHEM will pass through to strike the Mitzrayim; and when He seeth the dahm upon the mashkof, and on the two mezuzot, HASHEM will pasach (<i>pass over, spare, skip</i>) the entrance, and will not permit the Mashkhit (<i>Destroyer</i>) , to enter unto your batim to strike.</p>
<p>און איר זאָלט אָפּהיטן EXO 12:24 די דאָזיקע זאָך ווי אַ געזעץ פֿאַר דיר און פֿאַר דייע קינדער אויף אייביק. edit</p>	<p>EXO 12:24 un ir zolt ophiten di dozike zach vi a gezets far dir un far daine kinder oif eibik.</p>	<p>EXO 12:24 And ye shall be shomer over this word as a chok (<i>ordinance</i>) to thee and your children ad olam (<i>forever</i>) .</p>
<p>און עס וועט זיין, אַז EXO 12:25 איר וועט קומען אין דעם לאַנד וואָס ה' וועט אייך געבן, אַזוי ווי ער האָט צוגעזאָגט, זאָלט איר אָפּהיטן דעם דאָזיקן דינסט. edit</p>	<p>EXO 12:25 un es vet zain, az ir vet kumen in dem land vos Hashem vet ich geben, azoi vi er hot tsugezagt, zolt ir ophiten dem doziken dinst.</p>	<p>EXO 12:25 And it shall come to pass, when ye come to ha'aretz which HASHEM will give to you, according as He hath promised, that ye shall be shomer over this avodah.</p>
<p>און עס וועט זיין, אַז EXO 12:26 אייערע קינדער וועלן אייך פֿרעגן: וואָס איז ביי אייך דער דאָזיקער דינסט? edit</p>	<p>EXO 12:26 un es vet zain, az eyere kinder velen ich fregen: vos iz bai ich der doziker dinst?</p>	<p>EXO 12:26 And it shall come to pass, when your banim shall say unto you, Mah haavodah hazot lachem (<i>What is this avodah to you</i>) ?</p>
<p>זאָלט איר זאָגן: אַ EXO 12:27 קרבֿן-פֿסח {זִבַּח} איז דאָס צו</p>	<p>EXO 12:27 zolt ir zogen: a korben- pesach iz dos tsu Hashem, vail er hot ibergehipt iber di haizer</p>	<p>EXO 12:27 That ye shall say, It is the zevach of HASHEM 's Pesach, who pasach (<i>passed</i></p>

<p>ה', ווייל ער האָט איבערגעהיפט איבער די הייזער פֿון די קינדער פֿון יִשְׂרָאֵל אין מִצְרַיִם, ווען ער האָט געשלאָגן מִצְרַיִם, און אונדזערע הייזער האָט ער מציל געווען. האָט דאָס פֿאַלק זיך גענייגט און זיך געבוקט.</p> <p>edit</p>	<p>fun di kinder fun Yisroel in Mitsrayim, ven er hot geshlogen Mitsrayim, un undzere haizer hot er matsl geven. hot dos folk zich geneigt un zich gebukt.</p>	<p><i>over, skipped, spared</i>) the batim (<i>households</i>) of the Bnei Yisroel in Mitzrayim, when He struck down the Egyptians, and spared bateinu (<i>our houses</i>) . And the people bowed down and worshiped.</p>
<p>און די קינדער פֿון יִשְׂרָאֵל זיינען געגאַנגען און האָבן געטאַן; אזוי ווי ה' האָט באָפוילן משהן און אַהרנען, אזוי האָבן זיי געטאַן. edit</p>	<p>EXO 12:28 un di kinder fun Yisroel zainen gegangen un hoben geton; azoi vi Hashem hot bafoilen Mosheen un Aharonen, azoi hoben zei geton.</p>	<p>EXO 12:28 And the Bnei Yisroel went away, and did as HASHEM had commanded Moshe and Aharon, so did they.</p>
<p>און עס איז געווען אין האַלבע נאַכט, אזוי האָט ה' געשלאָגן יעטוועדער בכּוֹר אין לאַנד מִצְרַיִם, פֿון דעם בכּוֹר פֿון פֿרעהן וואָס האָט געזאַלט זיצן אויף זיין טראָן, ביז דעם בכּוֹר פֿון געפֿאַנגענעם וואָס אין תּפִּיסה; און יעטוועדער בכּוֹר פֿון אַ בהמה. edit</p>	<p>EXO 12:29 un es iz geven in halbe nacht, azoi hot Hashem geschlogen yetveder bchor in land Mitsrayim, fun dem bchor fun Pharaohen vos hot gezolt zitsen oif zain tron, biz dem bchor fun gefangenem vos in tfish; un yetveder bchor fun a beheime.</p>	<p>EXO 12:29 And it came to pass, that at midnight HASHEM struck down kol bechor in Eretz Mitzrayim, from the bechor of Pharaoh sitting on his throne unto the bechor of the captive that was in the dungeon; and all the bechor behemah.</p>
<p>אויפֿגעשטאַנען ביי דער נאַכט, ער און אַלע זיינע קנעכט, און גאַנץ מִצְרַיִם, און עס איז</p>	<p>EXO 12:30 iz Pharaoh oifgeshtanen bai der nacht, er un ale zaine knecht, un gants Mitsrayim, un es iz gevoren a grois geshrei in Mitsrayim, vorem es iz nisht</p>	<p>EXO 12:30 And Pharaoh rose up in the lailah, he, and all his avadim, and kol Mitzrayim; and there was a tze'akah gedolah (<i>great wail</i>) in Mitzrayim; for</p>

<p>געוואָרן אַ גרויס געשריי אין מצרים, וואָרום עס איז נישט געווען אַ הויז וואָס דאַרטן זאָל נישט זיין אַ טויטער. edit</p>	<p>geven a hoiz vos dorten zol nisht zain a toiter.</p>	<p>there was not a bais where there was not one dead.</p>
<p>EXO 12:31 און ער האָט גערופֿן משהן און אַהרנען ביי דער נאַכט, און האָט געזאָגט: שטייט אויף, גייט אַרויס פֿון צווישן מיין פֿאַלק, אי איר, אי די קינדער פֿון ישׂראַל, און גייט דינט ה', אַזוי ווי איר האָט געזאָגט. edit</p>	<p>EXO 12:31 un er hot gerufen Mosheen un Aharonen bai der nacht, un hot gezogt: shteit oif, geit arois fun tsvishen main folk, i ir, i di kinder fun Yisroel, un geit dint Hashem, azoi vi ir hot gezogt.</p>	<p>EXO 12:31 And he called for Moshe and Aharon by night, and said, Rise up, and get you forth, leave from among my people, both ye and the Bnei Yisroel; and go, serve HASHEM , as ye have said.</p>
<p>EXO 12:32 נעמט אי אַייערע שאָף, אי אַייערע רינדער, אַזוי ווי איר האָט געזאָגט, און גייט; און בענטשט מיך אויך. edit</p>	<p>EXO 12:32 nemt i eyere shof, i eyere rinder, azoi vi ir hot gezogt, un geit; un bentsht mich oich.</p>	<p>EXO 12:32 Also take your tzon and your herds, as ye have said, and be gone; and bless me also.</p>
<p>EXO 12:33 און די מצרים זיינען צוגעשטאַנען צו דעם פֿאַלק, זיי אַרויסצושיקן וואָס גיכער פֿון לאַנד, וואָרום זיי האָבן געזאָגט: מיר וועלן אַלע אויסשטאַרבן. edit</p>	<p>EXO 12:33 un di Mitsrayim zainen tsugeshtanen tsu dem folk, ze aroistsushiken vos gicher fun land, vorem ze hoben gezogt: mir velen ale oisshtarben.</p>	<p>EXO 12:33 And the Egyptians were urgent upon the people, that they might send them out of ha'aretz in haste; for they said, Kullanu mesim (We are all dead ones) .</p>
<p>EXO 12:34 און דאָס פֿאַלק האָט גענומען זייער טייג איידער ער איז געזייערט געוואָרן; זייערע מולטערס זיינען געווען</p>	<p>EXO 12:34 un dos folk hot genumen zeyer teig eider er iz gezaiert gevoren; zeyere multers zainen geven ingebunden in zeyere ticher oif zeyere akslen.</p>	<p>EXO 12:34 And the people took their batzek (deaf dough, having no indication of fermentation) before it was leavened, their kneading pans being wrapped up in their</p>

<p>איינגעבונדן אין זייערע טיכער אויף זייערע אַקסלען. edit</p>		<p>clothes [and carried] upon their shoulders.</p>
<p>און די קינדער פֿון EXO 12:35 יִשְׂרָאֵל הָאָבֵן גֵּטְאָן אַזוֹי ווִי דָאָס וואָרט פֿון משה, און זיי הָאָבֵן אַנטליען פֿון די מִצְרַיִם זילבערנע זאַכן און גילדערנע זאַכן, און קליידער. edit</p>	<p>EXO 12:35 un di kinder fun Yisroel hoben geton azoi vi dos vort fun Mosheen, un zeı hoben antlien fun di Mitsrayim zilberne zachen un gilderne zachen, un kleider.</p>	<p>EXO 12:35 And the Bnei Yisroel did according to the devar Moshe; they requested of the Egyptians k'lei kesef, and k'lei zahav, and garments;</p>
<p>וואָרום ה' האָט געגעבן EXO 12:36 דעם פֿאַלק חן אין די אויגן פֿון די מִצְרַיִם, און זיי האָבן זיי געליען; און זיי האָבן אויסגעליידיקט מִצְרַיִם. edit</p>	<p>EXO 12:36 vorem Hashem hot gegeben dem folk chen in di oigen fun di Mitsrayim, un zeı hoben zeı gelien; un zeı hoben oisgeleidikt Mitsrayim.</p>	<p>EXO 12:36 And HASHEM gave the people favor in the sight of the Mitzrayim, so that they granted their request. So they plundered the Egyptians.</p>
<p>און די קינדער פֿון EXO 12:37 יִשְׂרָאֵל הָאָבֵן אַרויסגעצויגן פֿון רַעַמְסֵס קיין סוכות, אַרום זעקס הונדערט טויזנט פֿוסגייער, מענער, אַחוץ קינדער. edit</p>	<p>EXO 12:37 un di kinder fun Yisroel hoben aroisgetsoigen fun Rameses kein sukot, arum zeks hundert toizent fusgeyer, mener, achuts kinder.</p>	<p>EXO 12:37 And the Bnei Yisroel journeyed from Ra'meses towards Sukkot, about 600,000 gevarim on foot, not counting women and children.</p>
<p>און אויך אַ סך געמישט EXO 12:38 פֿאַלק איז אַרויסגעגאַנגען מיט זיי; און שאָף און רינדער זייער אַ גרויסע סטאַדע. edit</p>	<p>EXO 12:38 un oich a sach gemisht folk iz aroisgegangen mit zeı; un shof un rinder zeyer a groise stade.</p>	<p>EXO 12:38 And an erev rav (<i>mixed multitude, a mixed company that was large</i>) went along also with them; and tzon, and herds, even very many domestic animals.</p>
<p>און זיי האָבן געבאַקן EXO 12:39 פֿון דעם טייג וואָס זיי האָבן</p>	<p>EXO 12:39 un zeı hoben gebaken fun dem teig vos zeı hoben aroisgetrogen fun Mitsrayim,</p>	<p>EXO 12:39 And they baked the batzek (<i>deaf dough</i>) which they brought forth out of Mitzrayim,</p>

<p>אַרויסגעטראָגן פֿון מצרים, קוכנס מצה, וואָרום ער איז נישט געזייערט געוואָרן, ווייל זיי זיינען אַרויסגעטריבן געוואָרן פֿון מצרים, און האָבן זיך נישט געקענט אויפהאַלטן, און אַפילו צערונג האָבן זיי זיך נישט צוגעגרייט. edit</p>	<p>kuchns Motzah, vorem er iz nisht gezaiert gevoren, vail zei zainen aroisgetriben gevoren fun Mitsrayim, un hoben zich nisht gekent oifhalten, un afile tserung hoben zeich nisht tsugegreit.</p>	<p>into round flat cakes of matzot; ki lo chametz, because they were thrust out of Mitzrayim, and could not tarry (<i>linger</i>), neither had they prepared for tzeitah (<i>supply of food, provision</i>).</p>
<p>און דאָס זיצן פֿון די קינדער פֿון ישראל, וואָס זיי זיינען געזעסן אין מצרים, איז געווען פֿיר הונדערט יאָר און דרייסיק יאָר. edit</p>	<p>EXO 12:40 un dos zitsen fun di kinder fun Yisroel, vos zeizainen gezesen in Mitsrayim, iz geven fir hundred yor un draisik yor.</p>	<p>EXO 12:40 Now the moshav (<i>time period of residence</i>) of the Bnei Yisroel dwelling in Mitsrayim was four hundred and thirty shanah.</p>
<p>און עס איז געווען צום סוף פֿון פֿיר הונדערט יאָר און דרייסיק יאָר, איז, גענוי אין דעם דאָזיקן טאָג, זיינען אַלע מחנות פֿון ה' אַרויסגעגאַנגען פֿון לאַנד מצרים. edit</p>	<p>EXO 12:41 un es iz geven tsum sof fun fir hundred yor un draisik yor, iz, genoi in dem doziken tog, zainen ale machnus fun Hashem aroisgegangen fun land Mitsrayim.</p>	<p>EXO 12:41 And it came to pass at the ketz (<i>end</i>) of the four hundred and thirty shanah, even the exact day it came to pass, that kol Tzivos HASHEM went out from Eretz Mitsrayim.</p>
<p>און וואַכנאַכט איז דאָס געווען ביי ה' זיי אַרויסצוציען פֿון לאַנד מצרים; איז די דאָזיקע אייגענע נאַכט און וואַכנאַכט צו ה' ביי אַלע קינדער פֿון ישראל אויף זייערע דור-דורות. edit</p>	<p>EXO 12:42 a vachnacht iz dos geven bai Hashem zeiz aroistsutsien fun land Mitsrayim; iz di dozike eigene nacht a vachnacht tsu Hashem bai ale kinder fun Yisroel oif zeyere dor-dorut.</p>	<p>EXO 12:42 It is a night of shimmurim (<i>keepings, watchings, vigils</i>) for HASHEM to keep watch to bring them out from Eretz Mitsrayim; this is halailah hazeh unto HASHEM; shimmurim (<i>watchings, vigils</i>) for kol Bnei Yisroel in their dorot.</p>

<p>EXO 12:43 און ה' האָט געזאָגט צו משהן און אַהרנען: דאָס איז דער דין פֿון דעם קָרְבֿן-פֿסַח: קיין פֿרעמד-געבאָרענער טאָר פֿון אים נישט עסן. edit</p>	<p>EXO 12:43 un Hashem hot gezogt tsu Mosheen un Aharonen: dos iz der din fun dem korben-pesach: kein fremd-geborener tor fun im nisht esen.</p>	<p>EXO 12:43 And HASHEM said unto Moshe and Aharon, This is the Chukkat HaPesach: there shall no ben nekhar eat thereof;</p>
<p>EXO 12:44 און וווּ נאָר עמיצנס אַ קנעכט געקויפֿט פֿאַר געלט, אַז דו האָסט אים געמלֶט, דענצמאָל מעג ער פֿון אים עסן. edit</p>	<p>EXO 12:44 un vu nor emitsns a knecht gekoift far gelt, az du host im gemalt, dentsmol meg er fun im esen.</p>	<p>EXO 12:44 But every man's eved that is bought for kesef, when thou hast given him bris milah, then shall he eat thereof.</p>
<p>EXO 12:45 אַן איינגעוואַנדערטער און אַ געדונגענער טאָר פֿון אים נישט עסן. edit</p>	<p>EXO 12:45 an ingevanderter un a gedungener tor fun im nisht esen.</p>	<p>EXO 12:45 A toshav and a sachir shall not eat thereof.</p>
<p>EXO 12:46 אין איין הויז זאָל ער געגעסן ווערן; זאָלסט נישט אַרויסטראָגן פֿון דעם פֿלייש אויסן הויז; און אַ ביין זאָלט איר נישט צעברעכן אין אים. edit</p>	<p>EXO 12:46 in ein hoiz zol er gegesen veren; zolst nisht aroistrogen fun dem fleish oisen hoiz; un a bein zolt ir nisht tsebrechen in im .</p>	<p>EXO 12:46 In bais echad shall it be eaten; thou shalt not carry forth any of the basar outside the bais; neither shall ye break a bone thereof.</p>
<p>EXO 12:47 די גאַנצע עדה פֿון יִשְׂרָאֵל זאָל אים מאַכן. edit</p>	<p>EXO 12:47 di gantse eide fun Yisroel zol im machen.</p>	<p>EXO 12:47 Kol Adat Yisroel shall celebrate it.</p>
<p>EXO 12:48 און אַז בייַ דיר וועט זיך אויפֿהאַלטן אַ פֿרעמדער, און ער וועט וועלן מאַכן אַ קָרְבֿן-פֿסַח צו ה', זאָל בייַ אים געמלֶט ווערן יעטוועדער</p>	<p>EXO 12:48 un az bai dir vet zich oifhalten a fremder, un er vet velen machen a korben-pesach tsu Hashem, zol bai im gemalt veren yetveder mansparshoin, un dentsmol ken er genenen im tsu machen; un er zol zain azoi</p>	<p>EXO 12:48 And when a ger shall sojourn with thee, and will keep the Pesach unto HASHEM , let all his zachar receive bris milah, and then let him come near and keep it; and he shall be as one that is native born in</p>

<p>מֵאֲנֹס־פְּאֲרֻשׁוֹי, אֹן דַּעֲנַמְאָל קֶען ער גענענען אים צו מאַכן; און ער זאל זײַן אַזוי ווי אַן אײַנגעבאַרענער פֿון לאַנד; אַבער קײן אומבאַשניטענער טאַר פֿון אים נישט עסן. edit</p>	<p>vi an ingeborener fun land; ober kein umbashnitener tor fun im nisht esen.</p>	<p>ha'aretz; for no arel (uncircumcised person) shall eat thereof.</p>
<p>EXO 12:49 אײן געזעץ זאל זײַן פֿאַר דעם אײַנגעבאַרענעם, און פֿאַר דעם פֿרעמדן וואָס האַלט זיך אויף צווישן אײַך. edit</p>	<p>EXO 12:49 ein gezets zol zain far dem ingeborenem, un far dem fremden vos halt zich oif tsvishen ich.</p>	<p>EXO 12:49 Torah echad shall be to him that is native-born, and unto the ger that sojourneth among you.</p>
<p>EXO 12:50 און אַלע קינדער פֿון יִשְׂרָאֵל האָבן דאָס געטאַן; אַזוי ווי ה' האָט באַפֿוילן משהן און אַהרֹנען, אַזוי האָבן זײ געטאַן. edit</p>	<p>EXO 12:50 un ale kinder fun Yisroel hoben dos geton; azoi vi Hashem hot bafoilen Mosheen un Aharonen, azoi hoben ze geton.</p>	<p>EXO 12:50 Thus did kol Bnei Yisroel; as HASHEM commanded Moshe and Aharon, so did they.</p>
<p>EXO 12:51 און עס איז געווען אין דעם דאָזיקן אײַגענעם טאַג, האָט ה' אַרויסגעצויגן די קינדער פֿון יִשְׂרָאֵל, פֿון לאַנד מִצְרַיִם, לויט זײַערע מחנות. edit</p>	<p>EXO 12:51 un es iz geven in dem doziken eigenem tog, hot Hashem aroisgetsoigen di kinder fun Yisroel, fun land Mitsrayim, loit zeyere machnus.</p>	<p>EXO 12:51 And it came to pass the very same day, that HASHEM did bring the Bnei Yisroel out of Eretz Mitzrayim by their tzvaos.</p>
<p>EXO 13:1 און ה' האָט גערעדט צו משהן, אַזוי צו זאָגן: edit</p>	<p>EXO 13:1 un Hashem hot geredt tsu Mosheen, azoi tsu zogen:</p>	<p>EXO 13:1 And HASHEM spoke unto Moshe, saying,</p>
<p>EXO 13:2 הײליק צו מיר יעטוועדער בכֹּר ; אײַטלעכס וואָס עפֿנט דעם טראַכט</p>	<p>EXO 13:2 heilik tsu mir yetveder bchor ; itlecher vos efent dem tracht tsvishen di kinder fun Yisroel, fun a mentshen oder fun a beheime, zol geheren tsu</p>	<p>EXO 13:2 Set apart as kodesh unto Me kol bechor, whatsoever openeth the rechem (womb) among the Bnei Yisroel, both of adam and of behemah; it is</p>

<p>צווישן די קינדער פֿון ישׂראל, פֿון אַ מענטשן אָדער פֿון אַ בהמה, זאָל געהערן צו מיר. edit</p>	<p>mir.</p>	<p>Mine.</p>
<p>EXO 13:3 און משה האָט געזאָגט צו דעם פֿאָלק: געדענקט דעם דאָזיקן טאָג וואָס איר זייט אַרויסגעגאַנגען פֿון מצרים, פֿון דעם הויז פֿון קנעכטשאַפֿט; וואָרום מיט אַ שטאַרקער האַנט האָט אײַך ה' אַרויסגעצויגן פֿון דאַנען; דערום זאָל נישט געגעסן ווערן חמץ. edit</p>	<p>EXO 13:3 un Moshe hot gezogt tsu dem folk: gedenkt dem doziken tog vos ir zeit aroisgegangen fun Mitsrayim, fun dem hoiz fun knechtshaft; vorem mit a shtarker hant hot ich Hashem aroisgetsoigen fun danen; derum zol nisht gegesen veren chomets.</p>	<p>EXO 13:3 And Moshe said unto HaAm, Remember this day, in which ye came out from Mitzrayim, out of the bais avadim; for by chozek yad HASHEM brought you out from this place; there shall no chametz be eaten.</p>
<p>EXO 13:4 היינט גייט איר אַרויס, אין חודש אָבִיב, edit</p>	<p>EXO 13:4 haint geit ir arois, in chodesh oviv,</p>	<p>EXO 13:4 This day came ye out in the month Aviv.</p>
<p>EXO 13:5 איז, אַז ה' וועט דיך ברענגען אין לאַנד פֿון דעם כְּנַעַנִי, און דעם חִתִּי, און דעם אֱמֹרִי, און דעם חִוִּי, און דעם יְבוּסִי, וואָס ער האָט געשוואָרן דיינע עלטערן, דיר צו געבן, אַ לאַנד וואָס פֿליסט מיט מילך און האָניק, זאָלסטו טאָן דעם דאָזיקן דינסט אין דעם דאָזיקן חודש. edit</p>	<p>EXO 13:5 iz, az Hashem vet dich brenge in land fun dem Kenaani, un dem Chitti, un dem Imri, un dem Chivi, un dem Yevusi, vos er hot geshvoren daine elteren, dir tsu geben, a land vos flist mit milch un honik, zolstu ton dem doziken dinst in dem doziken chodesh.</p>	<p>EXO 13:5 And it shall be when HASHEM shall bring thee into the land of the Kena'ani, and the Chitti, and the Emori, and the Chivi, and the Yevusi, which He swore unto thy Avot to give thee, an eretz flowing with cholor and devash, that thou shalt observe this avodah (<i>service</i>) in this month.</p>

<p>זיבן טעג זאלסטו עסן EXO 13:6 מַצוֹת און אויפֿן זיבעטן טאָג זאַל זײַן אַ יום-טובֿ צו ה'. edit</p>	<p>EXO 13:6 ziben teg zolstu esen matsus un oifen zibeten tog zol zain a yom-Tov tsu Hashem.</p>	<p>EXO 13:6 Shivat yamim thou shalt eat matzot, and in the seventh day shall be a Chag (Feast) to HASHEM .</p>
<p>EXO 13:7 מַצוֹת זאַל געגעסן ווערן אין די זיבן טעג, און עס זאַל נישט געזען ווערן בײַ דיר חמץ, און עס זאַל נישט געזען ווערן בײַ דיר זויערטייג, אין דײַן גאַנצן גבֿול. edit</p>	<p>EXO 13:7 matsus zol gegesen veren in di ziben teg, un es zol nisht gezen veren bai dir chomets, un es zol nisht gezen veren bai dir zoierteig, in dain gantsen gvul.</p>	<p>EXO 13:7 Matzot shall be eaten shivat hayamim; and there shall no chametz be seen with thee, neither shall there be se'or seen with thee within all thy borders.</p>
<p>EXO 13:8 און זאלסט דערציילן דײַן זון אין יענעם טאָג, אַזוי צו זאָגן: דאָס איז פֿון וועגן דעם וואָס ה' האָט מיר געטאָן בײַ מײַן אַרויסגיין פֿון מצרים. edit</p>	<p>EXO 13:8 un zolst dertseilen dain zun in yenem tog, azoi tsu zogen: dos iz fun vegen dem vos Hashem hot mir geton bai main aroisgein fun Mitsrayim.</p>	<p>EXO 13:8 And thou shalt show thy ben in that day, saying, This is because of what HASHEM did for me when I came forth out of Mitzrayim.</p>
<p>EXO 13:9 און עס זאל דיר זײַן פֿאַר אַ צײַכן אויף דײַן האַנט, און פֿאַר אַ דערמאָנונג צווישן דײַנע אויגן, כדי די תורה פֿון ה' זאַל זײַן אין דײַן מויל; וואָרום מיט אַ שטאַרקער האַנט האָט דײַך ה' אַרויסגעצויגן פֿון מצרים. edit</p>	<p>EXO 13:9 un es zol dir zain far a tseichen oif dain hant, un far a dermonung tsvishen daine oigen, kedei di ture fun Hashem zol zain in dain moil; vorem mit a shtarker hant hot dich Hashem aroisgetsoigen fun Mitsrayim.</p>	<p>EXO 13:9 And it shall be for an ot (sign) unto thee upon thine yad, and for a zikaron (reminder) between thine eyes, in order that the torat HASHEM may be in thy mouth; because with a yad chazakah hath HASHEM brought thee out of Mitzrayim.</p>
<p>EXO 13:10 און זאלסט אָפֿהיטן דאָס דאָזיקע געזעץ אין זײַן געשטעלטער צײַט, פֿון יאָר צו יאָר. edit</p>	<p>EXO 13:10 un zolst ophiten dos dozike gezets in zain geshtelter tsait, fun yor tsu yor.</p>	<p>EXO 13:10 Thou shalt therefore be shomer over this chukkah in its mo'ed (season, fixed time) perpetually.</p>

<p>EXO 13:11 און עס וועט זיין, אַז ה' וועט דיר ברענגען אין לאַנד פֿון דעם כּנַעֲנִי, אַזוי ווי ער האָט געשוואָרן דיר און דיינע עלטערן, און ער וועט עס דיר געבן, edit</p>	<p>EXO 13:11 un es vet zain, az Hashem vet dich brengen in land fun dem Kenaani, azoi vi er hot geshvoren dir un daine elteren, un er vet es dir geben,</p>	<p>EXO 13:11 And it shall be when HASHEM shall bring thee into the land of the Kena'ani, as He swore unto thee and to thy avot, and shall give it thee,</p>
<p>EXO 13:12 זאַלסטו אָפּשיידן איטלעכס וואָס עפֿנט דעם טראַכט, צו ה'; און איטלעך ערשטגעבאַרנס פֿון אַ בהמה וואָס דו וועסט האָבן, אויב זכָרים, זאַל געהערן צו ה'. edit</p>	<p>EXO 13:12 zolstu opscheiden itlecher vos efent dem tracht, tsu Hashem; un itlech ershtgeborns fun a beheime vos du vest hoben, oib Zecherim, zol geheren tsu Hashem.</p>	<p>EXO 13:12 That thou shalt set apart unto HASHEM all that openeth the rechem (womb), and every firstling that is born of a behemah which thou hast; hazecharim (the males) shall be HASHEM 's.</p>
<p>EXO 13:13 און יעטוועדער ערשטלינג פֿון אַן אייזל זאַלסטו אויסלייזן מיט אַ לאַם, און אויב דו וועסט נישט אויסלייזן, זאַלסטו אים אָפּהאַקן דאָס געניק. און יעטוועדער בכֹּר פֿון מענטשן צווישן דיינע זין זאַלסטו אויסלייזן. edit</p>	<p>EXO 13:13 un yetveder ershtling fun an eizl zolstu oisleizen mit a lam, un oib du vest nisht oisleizen, zolstu im ophaken dos genik. un yetveder bchor fun mentshen tsvishen daine zin zolstu oisleizen.</p>	<p>EXO 13:13 And every firstling of a he-donkey thou shalt redeem with a seh; and if thou wilt not redeem it, then thou shalt break its neck; and kol bechor adam among thy banim shalt thou redeem.</p>
<p>EXO 13:14 און עס וועט זיין, אַז דייַן זון וועט דיר פֿרעגן שפּעטער אַהין, אַזוי צו זאָגן: וואָס איז דאָס? זאַלסטו זאָגן צו אים: מיט אַ שטאַרקער האַנט האָט אונדז ה' אַרויסגעצויגן פֿון</p>	<p>EXO 13:14 un es vet zain, az dain zun vet dich fregen shpeter ahin, azoi tsu zogen: vos iz dos? zolstu zogen tsu im: mit a shtarker hant hot undz Hashem aroisgetsoigen fun Mitsrayim, fun dem hoiz fun knechtshaft.</p>	<p>EXO 13:14 And it shall be when thy ben asketh thee in time to come, saying, Mah zot? (What is this?) that thou shalt say unto him, By chozek yad HASHEM brought us out from Mitsrayim, from the bais</p>

<p>מְצַרִּים, פֶּן דַּעַם הוּיז פֶּן קִנְעַכְט־שֶׁאֵפֶט. edit</p>		<p>avadim;</p>
<p>אֲזֵי אֲזֵי גַעֲוֹעֵן, אֲזֵי פֶּרַעַה הָאֵט זִיךְ אֲזֵי גַעֲוֹעֵן, אֲזֵי קִעֲגֵן אֲוֹנְדֵז אֲוֹעֲקֵלֶאֶזֶן, הָאֵט ה' גַּעֲהֶרְגַעֵט יַעֲטוּוֹעֲדַעֲר בְּכֹר אֲזֵי לֶאֱנֵד מְצַרִּים, פֶּן אֲזֵי בְּכֹר פֶּן אֲזֵי מַעֲנִטֶשֶׁן בִּיז אֲזֵי בְּכֹר פֶּן אֲזֵי בַהֲמָה; דַּעֲרוֹם בִּין אֲזֵי מִקְרִיב צו ה' אֲזֵי אֲזֵי אֲזֵי וּוְאֵס עֲפִנֵט דַּעַם טֶרֶאֶכְט, אֲזֵי זְכָרִים; אֲזֵי יַעֲטוּוֹעֲדַעֲר בְּכֹר פֶּן מִיִּנַע זִין לִיז אֲזֵי אֲזֵי. edit</p>	<p>EXO 13:15 un es iz geven, az Pharaoh hot zich ingeshport kegen undz aveklozen, hot Hashem geharget yetveder bchor in land Mitsrayim, fun a bchor fun a mentshen biz a bchor fun a beheime; derum bin ich makrev tsu Hashem itlecher vos efent dem tracht, oib Zecherim; un yetveder bchor fun maine zin leiz ich ois.</p>	<p>EXO 13:15 And it came to pass, when Pharaoh stubbornly refused to let us go, that HASHEM killed kol bechor of Eretz Mitsrayim, both the bechor adam, and the bechor behemah; therefore Ani zovei'ach la HASHEM (<i>I sacrifice to</i> HASHEM) kol that openeth the rechem (<i>womb</i>) , being hazecharim (<i>the males</i>) ; but kol bechor of my banim I redeem.</p>
<p>אֲזֵי אֲזֵי זֵיין פֶּאָר אֲזֵי צֵיִיבֵן אֲזֵי דֵיין הָאֲנֵט, אֲזֵי פֶּאָר אֲזֵי שְׁטַעֲרֵנְבֶאֱנֵד צוּוִישֵׁן דֵיִינַע אֲזֵי וּוְאֲרוֹם מִיט אֲזֵי שְׁטַאָרְקַעֲר הָאֲנֵט הָאֵט אֲוֹנְדֵז ה' אֲרוִיסְגַעֲצוּיִגֵן פֶּן מְצַרִּים. edit</p>	<p>EXO 13:16 un es zol zain far a tseichen oif dain hant, un far a shternband tsvishen daine oigen; vorem mit a shtarker hant hot undz Hashem aroisgetsoigen fun Mitsrayim.</p>	<p>EXO 13:16 And it shall be for an ot (<i>sign</i>) upon thine hand, and for totafos (<i>ornaments, frontlets, bands, phylactery</i>) between thine eyes; for by chozek yad HASHEM brought us forth out of Mitzrayim.</p>
<p>אֲזֵי אֲזֵי גַעֲוֹעֵן, אֲזֵי פֶּרַעַה הָאֵט אֲזֵי אֲזֵי אֲזֵי דַּאָס פֶּאָלֶק, הָאֵט זֵי אֲלֶקִים נִישְׁט גַּעֲפִירֵט אֲזֵי דַּעַם וּוְעַג פֶּן דַּעַם לֶאֱנֵד פֶּן דֵי פֶּלֶשְׁתִּים, הַגִּם עַר אֲזֵי גַעֲוֹעֵן נֶאָנֵט; וּוְאֲרוֹם אֲלֶקִים הָאֵט גַּעֲזֶאָגֵט:</p>	<p>EXO 13:17 un es iz geven, az Pharaoh hot avekgehozen dos folk, hot zei Elokim nisht gefirt oif dem veg fun dem land fun di Peleshetim, hagam er iz geven nont; vorem Elokim hot gezogt: dos folk vet noch charote hoben, az zei velen derzen milchome, un zei velen zich</p>	<p>EXO 13:17 And it came to pass, when Pharaoh had let the people go, that Elohim led them not through the derech of the eretz of the Pelishtim (<i>Philistines</i>) , although that was near; for Elohim said, Lest perhaps the people change their mind when they see</p>

<p>דאָס פֿאַלק וועט נאָך חרטה האַבן, אַז זיי וועלן דערזען מלחמה, און זיי וועלן זיך אומקערן קיין מצרים. edit</p>	<p>umkeren kein Mitsrayim.</p>	<p>milchamah, and they return to Mitzrayim;</p>
<p>EXO 13:18 און אלקים האָט געפֿירט דאָס פֿאַלק אַרום, אויפֿן וועג פֿון מדבר ביים ים- סוף. און די קינדער פֿון ישׂראַל זיינען באַוואָפֿנטע אַרויפֿגעאַנגען פֿון לאַנד מצרים. edit</p>	<p>EXO 13:18 un Elokim hot gefirt dos folk arum, oifen veg fun midbar baim Yam-Suf. un di kinder fun Yisroel zainen bavofnte aroifgegangen fun land Mitsrayim.</p>	<p>EXO 13:18 So Elohim led HaAm about, through the derech of the midbar of the Yam Suf; and the Bnei Yisroel went up out of Eretz Mitzrayim ready for battle.</p>
<p>EXO 13:19 און משה האָט מיטגענומען מיט זיך די ביינער פֿון יוספֿן; וואָרום באַשווערן האָט ער באַשוואָרן די קינדער פֿון ישׂראַל, אַזוי צו זאָגן: דערמאָנען וועט זיך אלקים דערמאָנען אָן אַיִך; זאָלט איר אויפֿברענגען מיינע ביינער פֿון דאַנען מיט אַיִך. edit</p>	<p>EXO 13:19 un Moshe hot mitgenumen mit zich di beiner fun Yosefen; vorem bashveren hot er bashvoren di kinder fun Yisroel, azoi tsu zogen: dermonen vet zich Elokim dermonen on ich; zolt ir oifbrenge maine beiner fun danen mit ich.</p>	<p>EXO 13:19 And Moshe took the atzmot Yosef with him; for Yosef had made the Bnei Yisroel swear unconditionally, saying, Elohim will surely visit you; and ye shall carry up my atzmot away from here with you.</p>
<p>EXO 13:20 און זיי האָבן געצויגן פֿון סוכות, און האָבן גערוט אין אַתם ביים עק מדבר. edit</p>	<p>EXO 13:20 un zeï hoben getsoigen fun sukot, un hoben gerut in Etam baim ek midbar.</p>	<p>EXO 13:20 And they took their journey from Sukkot, and encamped in Etam, at the edge of the midbar.</p>
<p>EXO 13:21 און ה' איז געגאַנגען זיי פֿאַרויס, ביי טאָג אין אַ זייל פֿון וואַלקן, זיי צו פֿירן אויפֿן</p>	<p>EXO 13:21 un Hashem iz gegangen zei forois, bai tog in a zail fun volken, zeï tsu firen oifen veg, un bai nacht in a zail fun faier,</p>	<p>EXO 13:21 And HASHEM went before them by day in an ammud anan, to guide them haderech; and by lailah in an</p>

<p>וועג, און ביי נאַכט אין אַ זייל פֿון פֿייער, זיי צו לייכטן; כדי צו קענען גיין ביי טאָג און ביי נאַכט. edit</p>	<p>zei tsu laichten; kedei tsu kenen gein bai tog un bai nacht.</p>	<p>ammud eish, to give them ohr; so they could travel yomam valailah (<i>day or night</i>) ;</p>
<p>EXO 13:22 דער זייל פֿון וואָלקן פֿלעגט זיך נישט אָפּטאָן ביי טאָג, און דער זייל פֿון פֿייער ביי נאַכט, פֿון פֿאַרן פֿאַלק. edit</p>	<p>EXO 13:22 der zail fun volken flegt zich nisht opton bai tog, un der zail fun faier bai nacht, fun faran folk.</p>	<p>EXO 13:22 He took not away the ammud heanan by day, nor the ammud haeish by night, from before HaAm.</p>
<p>EXO 14:1 און ה' האָט גערעדט צו משהן, אַזוי צו זאָגן: edit</p>	<p>EXO 14:1 un Hashem hot geredt tsu Mosheen, azoi tsu zogen:</p>	<p>EXO 14:1 Then HASHEM spoke unto Moshe, saying,</p>
<p>EXO 14:2 רעד צו די קינדער פֿון יִשְׂרָאֵל, זיי זאָלן זיך אומקערן, און רוען פֿאַר פי-הַחִירוֹת, צווישן מגדול און צווישן ים, פֿאַר בעל-צפֿון; אַקעגן אים זאָלט איר רוען ביים ים. edit</p>	<p>EXO 14:2 red tsu di kinder fun Yisroel, zeI zolen zich umkeren, un ruen far Pi-HaChiot, tsvishen Migdol un tsvishen yam, far Baal-Tzaphon; akegen im zolt ir ruen baim yam.</p>	<p>EXO 14:2 Speak unto the Bnei Yisroel, that they turn back and encamp before Pi-Hachiot, between Migdol and the yam, in front of Ba'al-Tzephon; opposite it shall ye encamp by the yam.</p>
<p>EXO 14:3 און פֿרעה וועט זאָגן אויף די קינדער פֿון יִשְׂרָאֵל: זיי זיינען צעטומלט אין לאַנד, דער מדבר האָט זיי איינגעשלאָסן. edit</p>	<p>EXO 14:3 un Pharaoh vet zogen oif di kinder fun Yisroel: zeI zainen tsetumlt in land, der midbar hot zeI ingeshlosen.</p>	<p>EXO 14:3 For Pharaoh will think of the Bnei Yisroel, They are entangled in the land, the midbar hath shut them in.</p>
<p>EXO 14:4 און איך וועל פֿעסט מאַכן פֿרעהס האַרץ, און ער וועט זיי נאַכיאָגן; און איך וועל געערלעכט ווערן דורך פֿרעהן, און דורך זיין גאַנצן חיל, און די</p>	<p>EXO 14:4 un ich vel fest machen Pharaohs harts, un er vet zeI nochyogen; un ich vel geerlecht veren durch Pharaohen, un durch zain gantsen cheil, un di Mitsrayim velen visen, az ich bin Hashem. – un zeI hoben</p>	<p>EXO 14:4 And I will harden lev Pharaoh, that he shall pursue after them; and I will be glorified over Pharaoh, and upon all his army; so that the Egyptians may have da'as that I am HASHEM . And they did</p>

<p>מְצַרִּים וועלן וויסן, אַז איד בין ה'. - און זיי האָבן אַזוי געטאַן. edit</p>	<p>azoi geton.</p>	<p>accordingly.</p>
<p>EXO 14:5 איז אָנגעזאָגט געוואָרן דעם מלך פֿון מְצַרִּים, אַז דאָס פֿאַלק איז אַנטלאָפֿן, און דאָס האַרץ פֿון פֿרעהן און פֿון זיינע קנעכט איז פֿאַרקערט געוואָרן אַקעגן דעם פֿאַלק, און זיי האַבן געזאָגט: וואָס האָבן מיר דאָ געטאַן, וואָס מיר האָבן אַוועקגעלאָזן יִשְׂרָאֵל פֿון אונדז צו דינען? edit</p>	<p>EXO 14:5 iz ongezogt gevoren dem melech fun Mitsrayim, az dos folk iz antlofen, un dos harts fun Pharaohen un fun zaine knecht iz farkert gevoren akegen dem folk, un ze hoben gezogt: vos hoben mir do geton, vos mir hoben avekgelozen Yisroel fun undz tsu dinen?</p>	<p>EXO 14:5 And it was told the melech Mitzrayim that HaAm had fled; and the lev Pharaoh and of his avadim was turned against HaAm, and they said, Why have we done this, that we have let Yisroel go from slaving for us?</p>
<p>EXO 14:6 האָט ער איינגעשפּאַנט זיין רייטוואָגן, און האָט גענומען מיט זיך זיין פֿאַלק. edit</p>	<p>EXO 14:6 hot er ingeshpant zain raitvogen, un hot genumen mit zich zain folk.</p>	<p>EXO 14:6 And he made ready his merkavah, and took his army with him;</p>
<p>EXO 14:7 און ער האָט מיטגענומען זעקס הונדערט געקליבענע רייטוועגן, און אַלע רייטוועגן פֿון מְצַרִּים, און עלטסטע איבער זיי אַלע. edit</p>	<p>EXO 14:7 un er hot mitgenumen zeks hundert geklibene raitvegen, un ale raitvegen fun Mitsrayim, un eltste iber ze ale.</p>	<p>EXO 14:7 And he took six hundred select chariots, and all the chariots of Mitzrayim, and commanders over every one of them.</p>
<p>EXO 14:8 און ה' האָט פֿעסט געמאַכט דאָס האַרץ פֿון פֿרעה דעם מלך פֿון מְצַרִּים, און ער האָט נאַכגעיאָגט די קינדער פֿון יִשְׂרָאֵל; און די קינדער פֿון יִשְׂרָאֵל זיינען</p>	<p>EXO 14:8 un Hashem hot fest gemacht dos harts fun Pharaoh dem melech fun Mitsrayim, un er hot nochgeiogt di kinder fun Yisroel; un di kinder fun Yisroel zainen aroisgegangen mit a hoicher hant.</p>	<p>EXO 14:8 And HASHEM hardened the lev Pharaoh Melech Mitzrayim, so that he pursued after the Bnei Yisroel; and the Bnei Yisroel went out with a high hand.</p>

<p>אַרויסגעגאַנגען מיט אַ הויכער האַנט. edit</p>		
<p>אַון די מצרים האָבן זיי נאַכגעיאָגט, אַלע פֿערד, די רייטוועגן פֿון פֿרעהן, און זיינע רייטער, און זיין חיל, און זיי האָבן זיי אָנגעיאָגט ווי זיי האָבן גערוט ביים ים, ביי פֿי- החירות, פֿאַר בעל-צפֿון. edit</p>	<p>EXO 14:9 un di Mitsrayim hoben ze nochgeiogt, ale ferd, di raitvegen fun Pharaohen, un zaine raiter, un zain cheil, un zei hoben ze ongeiogt vi ze hoben gerut baim yam, bai Pi- HaChirof, far Baal-Tzaphon.</p>	<p>EXO 14:9 But the Mitzrayim pursued after them, all the susim and chariots of Pharaoh, and his parash, and his army, and overtook them encamping by the yam, by Pi-Hachirof, in front of Ba'al-Tzephon.</p>
<p>אַון ווי פֿרעה האָט זיך דערנענטערט, אַזוי האָבן די קינדער פֿון ישׂראַל אויפֿגעהויבן זייערע אויגן, ערשט די מצרים ציען הינטער זיי, און זיי האָבן זייער מורא געהאַט; און די קינדער פֿון ישׂראַל האָבן געשריען צו ה'.</p> <p>edit</p>	<p>EXO 14:10 un vi Pharaoh hot zich dementert, azoi hoben di kinder fun Yisroel oifgehoiben zeyere oigen, ersht di Mitsrayim tsien hinter ze, un ze hoben zeyer moire gehat; un di kinder fun Yisroel hoben geshrien tsu Hashem.</p>	<p>EXO 14:10 And when Pharaoh drew near, the Bnei Yisroel lifted up their eyes, and, hinei, the Egyptians marched after them; and they were very terrified; and the Bnei Yisroel cried out unto HASHEM .</p>
<p>אַון זיי האָבן געזאָגט צו משהן: צי וויל קיין קברים זיינען נישטאָ אין מצרים, האַסטו אונדז אַרויסגענומען צו שטאַרבן אין דער מדבר? וואָס האָסטו דאָ געטאָן צו אונדז, אונדז אַרויסצוציען פֿון מצרים? edit</p>	<p>EXO 14:11 un ze hoben gezogt tsu Mosheen: tsi vail kein kvorim zainen nishto in Mitsrayim, hostu undz aroisgenumen tsu shtarben in der midbar? vos hostu do geton tsu undz, undz aroistsutsien fun Mitsrayim?</p>	<p>EXO 14:11 And they said unto Moshe, Because there were no kevarim in Mitzrayim, hast thou taken us away to die in the midbar? What hast thou done to us, in bringing us forth out of Mitzrayim?</p>

<p>איז דאָס נישט דאָס EXO 14:12 וואָרט וואָס מיר האָבן גערעדט צו דיר אין מצרים, אַזוי צו זאָגן: טו זיך אָפּ פֿון אונדז, און לאָמיר דינען מצרים? וואָרום בעסער פֿאַר אונדז צו דינען מצרים, איידער מיר זאָלן שטאַרבן אין דער מדבר. edit</p>	<p>EXO 14:12 iz dos nisht dos vort vos mir hoben geredt tsu dir in Mitsrayim, azoi tsu zogen: tu zich op fun undz, un lomir dinen Mitsrayim? vorem beser far undz tsu dinen Mitsrayim, eider mir zolen shtarben in der midbar.</p>	<p>EXO 14:12 Is not this the very thing that we did tell thee in Mitzrayim, saying, Let us alone, that we may slave for the Egyptians? For it had been better for us to slave for the Egyptians, than that we should die in the midbar.</p>
<p>EXO 14:13 האָט משה געזאָגט צום פֿאָלק: איר זאָלט נישט מורא האַבן; שטייט און זעט די ישועה פֿון ה' וואָס ער וועט איין היינט טאָן; וואָרום ווי איר זעט היינט די מצרים, וועט איר זיי אויף אייביק מער ווידער נישט אָנזען. edit</p>	<p>EXO 14:13 hot Moshe gezogt tsum folk: ir zolt nisht moire hoben; shteit un zet di yeshue fun Hashem vos er vet ich haint ton; vorem vi ir zet haint di Mitsrayim, vet ir zei oif eibik mer vider nisht onzen.</p>	<p>EXO 14:13 And Moshe said unto HaAm, Fear ye not, stand still, and see the Yeshu'at HASHEM , which He will bring to you today; for the Egyptians whom ye have seen today, ye shall see them again no more ad olam.</p>
<p>EXO 14:14 ה' וועט מלחמה האַלטן פֿאַר אייך, און איר וועט שטיין שטיל. edit</p>	<p>EXO 14:14 Hashem vet milchome halten far ich, un ir vet shtein shtil.</p>	<p>EXO 14:14 HASHEM shall fight for you, and ye shall keep still.</p>
<p>EXO 14:15 און ה' האָט געזאָגט צו משהן: וואָס שרייסטו צו מיר? רעד צו די קינדער פֿון ישׂראֵל, זיי זאָלן ציען. edit</p>	<p>EXO 14:15 un Hashem hot gezogt tsu Mosheen: vos shraistu tsu mir? red tsu di kinder fun Yisroel, zei zolen tsien.</p>	<p>EXO 14:15 And HASHEM said unto Moshe, Why criest thou unto Me? Speak unto the Bnei Yisroel, so that they move on;</p>
<p>EXO 14:16 און דו הייב אויף דיין שטעקן, און שטרעק אויס דיין</p>	<p>EXO 14:16 un du heib oif dain shteken, un shtrek ois dain hant oifen yam, un shpalt yam, un di</p>	<p>EXO 14:16 But lift thou up thy staff, and stretch out thine yad over the yam, and divide it; and the</p>

<p>הַאֲנֹת אוֹיְפֵן יָם, און שפּאַלט יָם, און די קינדער פֿון יִשְׂרָאֵל וועלן אַרײַן אין מיטן ים אויף טריקעניש. edit</p>	<p>kinder fun Yisroel velen arain in miten yam oif trikenish.</p>	<p>Bnei Yisroel shall go on yabashah (dry land) through the midst of the yam.</p>
<p>EXO 14:17 און איד, זע, איד מאַך פֿעסט דאָס האַרץ פֿון די מִצְרַיִם, און זיי וועלן אַרײַן נאָך זיי; און איד וועל געערלעכט ווערן דורך פֿרעהן, און דורך זײַן גאַנצן חיל, דורך זײַנע רײַטוועגן, און דורך זײַנע רײַטער. edit</p>	<p>EXO 14:17 un ich, ze, ich mach fest dos harts fun di Mitsrayim, un zei velen arain noch ze; un ich vel geerlecht veren durch Pharaohen, un durch zain gantsen cheil, durch zaine raitvegen, un durch zaine raiter.</p>	<p>EXO 14:17 And I, hineni, I will harden the lev Mitzrayim, and they shall go after them; and I will get Me glory over Pharaoh, and over all his army, over his chariots, and upon his parash (horsemen) .</p>
<p>EXO 14:18 און די מִצְרַיִם וועלן וויסן אַז איד בין ה', ווען איד ווער געערלעכט דורך פֿרעהן, דורך זײַנע רײַטוועגן, און דורך זײַנע רײַטער. edit</p>	<p>EXO 14:18 un di Mitsrayim velen visen az ich bin Hashem, ven ich ver geerlecht durch Pharaohen, durch zaine raitvegen, un durch zaine raiter.</p>	<p>EXO 14:18 And the Egyptians shall know that I am HASHEM , when I have gotten Me glory over Pharaoh, over his chariots, and over his parash.</p>
<p>EXO 14:19 און דער מלאך פֿון האַלקים וואָס איז געגאַנגען פֿאַר דער מחנה פֿון יִשְׂרָאֵל, האַט אַוועקגעצויגן און איז געגאַנגען פֿון הינטער זיי; און דער וואַלקן-זײַל האָט אַוועקגעצויגן פֿון פֿאַר זיי, און האַט זיך געשטעלט הינטער זיי; edit</p>	<p>EXO 14:19 un der malech fun HaElokim vos iz gegangen far der machne fun Yisroel, hot avekgetsoigen un iz gegangen fun hinter ze; un der volken- zail hot avekgetsoigen fun far zei, un hot zich geshtelt hinter zei;</p>	<p>EXO 14:19 And the Malach HaElohim, which goes in front of the Machaneh Yisroel, moved and went behind them; and the pillar of cloud moved from before their face, and stood behind them;</p>

<p>און ער איז געקומען EXO 14:20 צווישן דער מחנה פֿון מצרים, און צווישן דער מחנה פֿון ישראל; און דארטן איז געווען דער וואַלקן און די פֿינצטערניש (צו די מצרים) און דאָ האָט ער באַלוכטן (צו די ישראל) די נאַכט; און איינע האָט נישט גענענט צו דער אַנדערער די גאַנצע נאַכט. edit</p>	<p>EXO 14:20 un er iz gekumen tsvishen der machne fun Mitsrayim, un tsvishen der machne fun Yisroel; un dorten iz geven der volken un di fintsternish (tsu di Mitsrayim) un do hot er baluchten (tsu di Yisroel) di nacht; un eine hot nisht genent tsu der anderer di gantse nacht.</p>	<p>EXO 14:20 And it came between the machaneh Mitzrayim and the Machaneh Yisroel; there was the anan bringing choshech to the Egyptians, but bringing light by night to Yisroel; so that none came near the other, kol halailah.</p>
<p>און משה האָט EXO 14:21 אויסגעשטרעקט זיין האַנט אויפֿן ים, און ה' האָט געטריבן דעם ים מיט אַ שטאַרקן מזרח-ווינט אַ גאַנצע נאַכט, און געמאַכט דעם ים פֿאַר אַ טריקעניש, און די וואַסערן האַבן זיך צעשפּאַלטן. edit</p>	<p>EXO 14:21 un Moshe hot oisgeshtrekt zain hant oifen yam, un Hashem hot getriben dem yam mit a shtarken mizrech-vint a gantse nacht, un gemacht dem yam far a trikenish, un di vaseren hoben zich tsespalten.</p>	<p>EXO 14:21 Then Moshe stretched out his yad over the yam; and HASHEM caused the yam to go back by a strong east wind all that night, so that the yam was made dry land, and the mayim were divided.</p>
<p>און די קינדער פֿון EXO 14:22 ישראל זיינען אַריינגעגאַנגען אין מיטן ים אויף טריקעניש; און די וואַסערן זיינען זיי געווען אַ מויער פֿון זייער רעכטער זייט און פֿון זייער לינקער. edit</p>	<p>EXO 14:22 un di kinder fun Yisroel zainen araingegangen in miten yam oif trikenish; un di vaseren zainen zei geven a moier fun zeyer rechter zeit un fun zeyer linker.</p>	<p>EXO 14:22 And the Bnei Yisroel then went into the middle of the yam upon the yabashah (dry land); and the mayim were a chomah (wall) unto them on their right, and on their left.</p>
<p>און די מצרים האָבן EXO 14:23 נאַכגעיאָגט, און אַלע פֿערד</p>	<p>EXO 14:23 un di Mitsrayim hoben nochgeiogt, un ale ferd fun</p>	<p>EXO 14:23 And the Egyptians pursued, and went in after them</p>

<p>פֿון פֿרעהן, זײַנע רײַטוועגן, און זײַנע רײַטער, זײַנען אַרײַן נאָך זײַ אין מיטן ים. edit</p>	<p>Pharaohen, zaine raitvegen, un zaine raiter, zainen arain noch zei in miten yam.</p>	<p>into the middle of the yam, even kol sus Pharaoh, his chariots, and his parash.</p>
<p>און עס איז געווען אין EXO 14:24 דער פֿרימאַרגנוואַך, האָט ה' אַראָפֿגעקוקט אויף דער מחנה פֿון מצרים מיט אַ זײַל פֿון פֿײַער און וואַלקן, און ער האָט פֿאַרטומלט די מחנה פֿון מצרים. edit</p>	<p>EXO 14:24 un es iz geven in der frimorgnvach, hot Hashem aropgekukt oif der machne fun Mitsrayim mit a zail fun faier un volken, un er hot fartumlt di machne fun Mitsrayim.</p>	<p>EXO 14:24 So it came to pass, that when came the watch of the boker, HASHEM looked down on the machaneh Mitsrayim through the amud eish (<i>pillar of fire</i>) and of the anan, and caused confusion over the machaneh Mitsrayim,</p>
<p>און ער האָט אָפֿגעטאַן EXO 14:25 די רעדער פֿון זײַערע רײַטוועגן, און זײַ געמאַכט פֿאַרן מיט שוועריקייט, און די מצרים האָבן געזאָגט: לאָמיר אַנטלויפֿן פֿון ישראָל, וואַרום ה' האַלט מלחמה פֿאַר זײַ מיט מצרים. edit</p>	<p>EXO 14:25 un er hot opgeton di reder fun zeyere raitvegen, un zei gemacht Paran mit shverikeit, un di Mitsrayim hoben gezogt: lomir antloifen fun Yisroel, vorem Hashem halt milchome far ze mit Mitsrayim.</p>	<p>EXO 14:25 And turned awry their chariot wheels, that they drove them with difficulty; so that the Egyptians said, Let us flee from the presence of Yisroel; because HASHEM fighteth for them against the Egyptians.</p>
<p>און ה' האָט געזאָגט צו EXO 14:26 משה: שטרעק אויס דיין האַנט אויפֿן ים, און זאָלן די וואַסערן זיך אומקערן אויף די מצרים, אויף זײַערע רײַטוועגן, און אויף זײַערע רײַטער. edit</p>	<p>EXO 14:26 un Hashem hot gezogt tsu Mosheen: shtrek ois dain hant oifen yam, un zolen di vaseren zich umkeren oif di Mitsrayim, oif zeyere raitvegen, un oif zeyere raiter.</p>	<p>EXO 14:26 And HASHEM said unto Moshe, Stretch out thine yad over the yam, that the mayim may come again upon the Egyptians, upon their chariots, and upon their parash.</p>
<p>און זײַנע רײַטער EXO 14:27 האַט משה אויסגעשטרעקט זײַן האַנט</p>	<p>EXO 14:27 hot Moshe oisgeshtrekt zain hant oifen yam, un der yam hot zich umgekert akegen</p>	<p>EXO 14:27 And Moshe stretched forth his yad over the yam, and the yam rushed back to its place</p>

<p>אויפֿן ים, און דער ים האָט זיך אומגעקערט אַקעגן פֿרימאַרגן צו זײַן שטאַרקייט, און די מצרים זײַנען אים אָנגעלאָפֿן אַנטקעגן; און ה' האָט אַרײַנגעטרייסלט די מצרים אין מיטן ים. edit</p>	<p>frimorgen tsu zain shtarkeit, un di Mitsrayim zainen im ongelopen antkegen; un Hashem hot araingetreislt di Mitsrayim in miten yam.</p>	<p>as dawn of the boker appeared; and the Egyptians tried to flee away from meeting it; but HASHEM swept the Egyptians into the middle of the yam.</p>
<p>EXO 14:28 און די וואַסערן האָבן זיך אומגעקערט, און האָבן צוגעדעקט די רײטוועגן, און די רײטער – דעם גאַנצן חיל פֿון פֿרעהן, וואָס איז אַרײַן נאָך זײ אין ים; נישט געבליבן פֿון זײ צו מאַל אַן אײַנציקער. edit</p>	<p>EXO 14:28 un di vaseren hoben zich umgekert, un hoben tsugedekt di raitvegen, un di raiter – dem gantsen cheil fun Pharaohen, vos iz arain noch ze in yam; nisht gebliben fun ze tsu mol an eintsiker.</p>	<p>EXO 14:28 And the mayim rushed back, and covered the chariots, and the parashim, and all the army of Pharaoh that came into the yam after them; there remained as survivors not so much as one of them.</p>
<p>EXO 14:29 און די קינדער פֿון ישראל זײַנען געגאַנגען אין מיטן ים אויף טריקעניש און די וואַסערן זײַנען זײ געווען אַ מויער פֿון זײער רעכטער זײט און פֿון זײער לינקער. edit</p>	<p>EXO 14:29 un di kinder fun Yisroel zainen gegangen in miten yam oif trikenish un di vaseren zainen ze geven a moier fun zeyer rechter zeit un fun zeyer linker.</p>	<p>EXO 14:29 But the Bnei Yisroel walked upon yabashah through the yam; and the mayim were a chomah unto them on their right, and on their left.</p>
<p>EXO 14:30 און ה' האָט אין יענעם טאָג געהאַלפֿן ישראל פֿון דער האַנט פֿון מצרים, און ישראל האַט געזען די מצרים טויט אויפֿן ברעג פֿון ים. edit</p>	<p>EXO 14:30 un Hashem hot in yenem tog geholfen Yisroel fun der hant fun Mitsrayim, un Yisroel hot gezen di Mitsrayim toit oifen breg fun yam.</p>	<p>EXO 14:30 Thus HASHEM saved Yisroel yom hahu out of the hand of Mitzrayim; and Yisroel saw the Egyptians dead upon the seashore.</p>
<p>EXO 14:31 און ישראל האָט געזען אויפֿן ברעג פֿון ים. edit</p>	<p>EXO 14:31 un Yisroel hot gezen di groise shtarkeit vos Hashem hot</p>	<p>EXO 14:31 And Yisroel saw the yad hagedolah which HASHEM did</p>

<p>די גרויסע שטאַרקייט וואָס ה' האָט געטאַן אַקעגן מצרים, און דאָס פֿאַלק האָט מורא געהאַט פֿאַר ה', און זיי האָבן געגלויבט אין ה', און אין זיין קנעכט משהן. edit</p>	<p>geton akegen Mitsrayim, un dos folk hot moire gehat far Hashem, un zei hoben gegloibt in Hashem, un in zain knecht Mosheen.</p>	<p>upon the Egyptians; and HaAm feared HASHEM , and put their trust in HASHEM , and in His eved Moshe.</p>
<p>EXO 15:1 דענצמאָל טוט זינגען משה און די קינדער פֿון ישראל דאָס דאָזיקע געזאַנג צו ג-ט, און זיי האָבן געזאַגט, אַזוי צו זאָגן: איך וועל זינגען צו ה', וואָרום ער איז הויך דערהייכט; דעם פֿערד מיט זיין רייטער האָט ער געשליידערט אין ים. edit</p>	<p>EXO 15:1 dentsmol tut zingen Moshe un di kinder fun Yisroel dos dozike gezang tsu G-t, un zei hoben gezogt, azoi tsu zogen: ich vel zingen tsu Hashem, vorem er iz hoich derheicht; dem ferd mit zain raiter hot er geshlaidert in yam.</p>	<p>EXO 15:1 Then sang Moshe and the Bnei Yisroel this shirah (song) to HASHEM , and spoke, saying, I will sing unto HASHEM , for He hath triumphed gloriously: the sus and its rider hath He cast into the yam.</p>
<p>EXO 15:2 מיין שטאַרקייט און לויב-געזאַנג איז ה', און ער איז מיר געווען ישועה. דאָס איז מיין ג-ט, און איך וועל אים באַשיינען; ג-ט פֿון מיין פֿאַטער, און איך וועל אים דערהייבן. edit</p>	<p>EXO 15:2 main shtarkeit un loib-gezung iz Hashem, un er iz mir geven yeshue. dos iz main G-t, un ich vel im basheinen; G-t fun main foter, un ich vel im derheiben.</p>	<p>EXO 15:2 HASHEM is my oz and zimrah (song of praise) , and He is become to me Yeshu'ah (salvation) ; He is Eli (my G-d) , and I will praise Him; Elohei Avi, and I will exalt Him.</p>
<p>EXO 15:3 ה' איז אַ קריגסמאַן, ה' איז זיין נאָמען. edit</p>	<p>EXO 15:3 Hashem iz a krigsman, Hashem iz zain nomen.</p>	<p>EXO 15:3 HASHEM is an Ish Milchamah; HASHEM shmo.</p>
<p>EXO 15:4 פֿרעהס רייטוועגן און זיין חיל האָט ער געוואָרפֿן אין ים,</p>	<p>EXO 15:4 Pharaohs raitvegen un zain cheil hot er gevorfen in yam, un di beste fun zaine eltste</p>	<p>EXO 15:4 Markevot Pharaoh and his army hath He cast into the yam; his select commanders</p>

<p>און די בעסטע פֿון זײַנע עלטסטע זײַנען אין ים-סוף דערטרונקען. edit</p>	<p>zainen in Yam-Suf dertrunken.</p>	<p>also are drowned in Yam Suf.</p>
<p>די תהומען טוען זיי צודעקן, זיי האָבן ווי אַ שטיין אין די טיפֿענישן גענידערט. edit</p>	<p>EXO 15:5 di thumen tuen zei tsudeken, zei hoben vi a shtein in di tifenishen genidert.</p>	<p>EXO 15:5 The tehomot (<i>depths</i>) have covered them; they sank into the bottom like an even (<i>stone</i>) .</p>
<p>דיין רעכטע האַנט, ה', דו פראַכטיקער אין שטאַרקיט, דיין רעכטע האַנט, ה', טוט צעברעכן דעם פֿײַנט. edit</p>	<p>EXO 15:6 dain rechte hant, Hashem, du prachtiker in shtarkeit, dain rechte hant, Hashem, tut tsebrechen dem faint.</p>	<p>EXO 15:6 Thy right hand, HASHEM , is become glorious in ko'ach; Thy right hand, HASHEM , hath dashed into pieces the oyev.</p>
<p>און מיט דיין גרויס מאַכטיקייט צעשטערסטו דיינע קעגנשטייער; שיקסט אַרויס דיין גרימצאָרן, פֿאַרצערט ער זיי ווי שטרוי. edit</p>	<p>EXO 15:7 un mit dain grois machtikeit tseshterstu daine kegnshteyer; shikst arois dain grimtsoren, fartsert er zei vi shtroi.</p>	<p>EXO 15:7 And in the greatness of Thine majesty Thou hast overthrown them that rose up against Thee; Thou sentest forth Thy charon (<i>wrath</i>) , which consumed them as stubble.</p>
<p>און פֿון דעם הויך פֿון דיינע נאָזלעכער האָבן זיך די וואַסערן צונויפֿגעזאַמלען; אזוי ווי אַ סטויג זײַנען די סטויג געשטאַנען; די תהומען האָבן געגליווערט אין האַרצן פֿון ים. edit</p>	<p>EXO 15:8 un fun dem hoich fun daine nozlecher hoben zich di vaseren tsunoifgezamlen; azoi vi a stoig zainen di stoig geshtanen; di thumen hoben geglivert in hartsen fun yam.</p>	<p>EXO 15:8 And with the blast of Thy nostrils the mayim were gathered together, the floods stood upright like a stack, and the tehomot were congealed in the lev yam (<i>heart of the sea</i>) .</p>
<p>דער פֿײַנט האָט געזאָגט: איך וועל יאָגן, איך וועל כאַפֿן, איך וועל אויסטיילן רויב, מיין</p>	<p>EXO 15:9 der faint hot gezogt: ich vel yogen, ich vel chapen, ich vel oisteilen roib, main zel vet zich onfilen mit zei; ich vel</p>	<p>EXO 15:9 The oyev said, I will pursue, I will overtake, I will share the plunder; my battle- lust shall be satisfied upon</p>

<p>זעל וועט זיך אָנפֿילן מיט זיי; איך וועל ציען מיין שווערד, אויסראָטן וועט זיי מיין האַנט. edit</p>	<p>tsien main shverd, oisroten vet zei main hant.</p>	<p>them; I will draw my cherev, my yad shall take possession of</p>
<p>האַסטו מיט דיין אָטעם אַ בלאַז געטאַן, האָט דער ים זיי צוגעדעקט; זיי זיינען איינגעזונקען ווי בליי אין די מאַכטיקע וואַסערן. edit</p>	<p>EXO 15:10 hostu mit dain otem a bloz geton, hot der yam ze tsugedekt; ze zainen ingezunken vi blai in di machtike vaseren.</p>	<p>EXO 15:10 Thou didst blow with Thy ruach, the yam covered them; they sank like lead in the mighty waters.</p>
<p>ווער איז ווי דו, ה', צווישן די מאַכטיקע? ווער איז ווי דו, פּראַכטיק אין הייליקייט, פּאַרכטיק אין לויבונגען, טוער פֿון ווּנדער? edit</p>	<p>EXO 15:11 ver iz vi du, Hashem, tsvishen di machtike? ver iz vi du, prachtik in heilikeit, forchtik in loibungen, tuer fun vunder?</p>	<p>EXO 15:11 Mi chamochah ba'elim, Adonoi (<i>Who is like unto Thee,</i> HASHEM , <i>among the elim</i>) ? Who is like Thee, glorious in kodesh (<i>holiness</i>) , awesome in praiseworthy acts, doing wonders?</p>
<p>האַסט אויסגעשטרעקט דיין רעכטע האַנט, האָט די ערד זיי איינגעשלונגען. edit</p>	<p>EXO 15:12 host oisgeshtrekt dain rechte hant, hot di erd ze ingeshlungen.</p>	<p>EXO 15:12 Thou didst stretch out Thy right hand, ertz swallowed them.</p>
<p>האַסט געפֿירט מיט דיין חֶסֶד דאָס פֿאַלק וואָס דו האַסט אויסגעלייזט; באַלייט מיט דיין שטאַרקייט צו דיין הייליקער ווּוּנונג. edit</p>	<p>EXO 15:13 host gefirt mit dain chesed dos folk vos du host oisgeleitz; baleit mit dain shtarkeit tsu dain heiliker voinung.</p>	<p>EXO 15:13 Thou in Thy chesed hast led forth the people which Thou hast redeemed (<i>acquired back</i>) ; Thou hast guided them in Thy oz unto Thy neveh kodesh (<i>holy habitation</i>) .</p>
<p>פֿעלקער האָבן געהערט, האָבן זיי געציטערט, אַן אַנגסט האָט באַנומען די ווּינער פֿון פּלֶשֶׁת. edit</p>	<p>EXO 15:14 felker hoben gehert, hoben ze getsitert, an angst hot banumen di voiner fun Peleshet.</p>	<p>EXO 15:14 The nations shall hear, and be afraid; anguish shall take hold on the inhabitants of Peleshet (<i>Philistia</i>) .</p>

<p>דערשראָקן האָבן זיך EXO 15:15 דענצמאַל די פֿירשטן פֿון אַדום, די לידער פֿון מואָב, זיי האַט אַ שוידער באַנומען, צעגאַנגען געוואָרן זיינען אַלע ווינער פֿון כְּנַעַן; edit</p>	<p>EXO 15:15 dershroken hoben zich dentsmol di firsheten fun Edom, di lider fun Moav, zeï hot a shoïder banumen, tsegangen gevoren zainen ale voiner fun Kenaan;</p>	<p>EXO 15:15 Then the chief men of Edom shall be amazed; the mighty men of Moav, trembling shall take hold upon them; all the inhabitants of Kena'an shall melt away with weakness.</p>
<p>EXO 15:16 אַן אימה און אַ פֿחד איז געפֿאַלן אויף זיי. דורך דער גרויסקייט פֿון דיין אָרעם זיינען זיי שטיל ווי אַ שטיין געוואָרן, בעת דיין פֿאַלק איז אַריבער, ה', בעת אַריבער איז דאָס פֿאַלק וואָס דו האָסט אויסגעקויפֿט. edit</p>	<p>EXO 15:16 an eime un a pachad iz gefallen oif zeï. durch der groiskeit fun dain orem zainen zeï shtil vi a shtein gevoren, beis dain folk iz ariber, Hashem, beis ariber iz dos folk vos du host oisgekoift.</p>	<p>EXO 15:16 Terror and pachad shall fall upon them; by the greatness of Thine zero'a they shall be struck dumb as an even (stone) ; till Thy people pass by, HASHEM , till the people pass by, which Thou hast purchased.</p>
<p>EXO 15:17 וועסט זיי ברענגען און זיי פֿלאַנצן אויף דעם באַרג פֿון דיין אַרב, דעם אָרט וואָס דו האָסט געמאַכט פֿאַר דיה, ה', צו ווינען, דעם מִקְדָּשׁ, אַדְנִי, וואָס דייןע הענט האָבן אויפֿגעשטעלט. edit</p>	<p>EXO 15:17 vest zeï brengen un zeï flantsen oif dem barg fun dain Arav, dem ort vos du host gemacht far dir, Hashem, tsu voinen, dem mikdash, Adonoi, vos daine hent hoben oifgeshtelt.</p>	<p>EXO 15:17 Thou shalt bring them in, and plant them in the har of Thine nachalah, in the place, HASHEM , which Thou hast made for Thee to dwell in, in the Mikdash, Adonoi, which Thy hands have established.</p>
<p>EXO 15:18 ה' וועט קיניגן אויף אייביק און שטענדיק. edit</p>	<p>EXO 15:18 Hashem vet kinigen oif eibik un shtendik.</p>	<p>EXO 15:18 HASHEM shall reign l'olam va'ed.</p>
<p>EXO 15:19 וואָרום פֿרעהס פֿערד מיט זיינע רייטוועגן און זיינע רייטער זיינען אַריין אין ים, און</p>	<p>EXO 15:19 vorem Pharaohs ferd mit zaine raitvegen un zaine raiter zainen arain in yam, un Hashem hot umgekert oif zeï di</p>	<p>EXO 15:19 For the sus Pharaoh went in with his chariots and with his parash into the yam, and HASHEM brought again the</p>

<p>ה' הָאֵט אומגעקערט אויף זיי די וואַסערן פֿון ים, און די קינדער פֿון יִשְׂרָאֵל זיינען געגאַנגען אין מיטן ים אויף טריקעניש. edit</p>	<p>vaseren fun yam, un di kinder fun Yisroel zainen gegangen in miten yam oif trikenish.</p>	<p>waters of the yam upon them; but the Bnei Yisroel went on yabashah (dry land) in the middle of the yam.</p>
<p>EXO 15:20 און מְרִים די נְבִיאָה, אַהֲרֹנִס שוועסטער, הָאֵט גענומען די פּוֹיק אין איר האַנט, און אַלע ווייבער זיינען אַרויסגעגאַנגען נאָך איר מיט פּוֹיקן און מיט טענץ. edit</p>	<p>EXO 15:20 un Miryam di neviye, Aharons shvester, hot genumen di poik in ir hant, un ale vaiber zainen aroisgegangen noch ir mit poiken un mit tents.</p>	<p>EXO 15:20 And Miryam the neviah, the achot Aharon, took the tof (hand drum) in her yad; and all the nashim went out after her with hand-drums and with dancing.</p>
<p>EXO 15:21 און מְרִים הָאֵט געזונגען פֿאַר זיי: זינגט צו ה', וואָרום ער איז הויך דערהייבט; דעם פֿערד מיט זיין רייטער הָאֵט ער געשליידערט אין ים. edit</p>	<p>EXO 15:21 un Miryam hot gezungen far zei: zingt tsu Hashem, vorem er iz hoich derheicht; dem ferd mit zain raiter hot er geshlaidert in yam.</p>	<p>EXO 15:21 And Miryam sang to them, Sing ye to HASHEM , for He hath triumphed gloriously; the sus and its rider hath He thrown into the yam.</p>
<p>EXO 15:22 און משה הָאֵט געמאַכט ציען די יִשְׂרָאֵל פֿון ים-סוּף, און זיי זיינען אַרויסגעגאַנגען צום מדבר שור; און זיי זיינען געגאַנגען דריי טעג אין דער מדבר, און האָבן נישט געפֿונען קיין וואַסער. edit</p>	<p>EXO 15:22 un Moshe hot gemacht tsien di Yisroel fun Yam-Suf, un zei zainen aroisgegangen tsum midbar Shur; un ze zainen gegangen drai teg in der midbar, un hoben nisht gefunen kein vaser.</p>	<p>EXO 15:22 So Moshe brought Yisroel from the Yam Suf, and they went out into the midbar of Shur; and they went shloshet yamim in the midbar, and found no mayim.</p>
<p>EXO 15:23 און זיי זיינען געקומען קיין מְרָה; אָבער זיי האָבן נישט געקענט טרינקען דאָס</p>	<p>EXO 15:23 un zei zainen gekumen kein Marah; ober zei hoben nisht gekent trinken dos vaser fun Marah, vail es iz geven</p>	<p>EXO 15:23 And when they came to Marah (Bitter Place) , they could not drink of the mayim from Marah, for they were</p>

<p>וואַסער פֿון מַרָה, ווייל עס איז געווען ביטער. דערום האָט מען גערופֿן איר נאָמען מַרָה.</p> <p>edit</p>	<p>biter. derum hot men gerufen ir nomen Marah.</p>	<p>marim; therefore the shem of it was called Marah.</p>
<p>און דאָס פֿאַלק האָט געמורמלט אַקעגן משהן, אזוי צו זאָגן: וואָס זאָלן מיר טרינקען?</p> <p>edit</p>	<p>EXO 15:24 un dos folk hot gemurmlt akegen Mosheen, azoi tsu zogen: vos zolen mir trinken?</p>	<p>EXO 15:24 So the people murmured against Moshe, saying, Mah nishteh (<i>what shall we drink</i>) ?</p>
<p>האָט ער געשריען צו ה', און ה' האָט אים אָנגעוויזן אַ בוים, און ער האָט אים אַרײַנגעוואָרפֿן אין וואַסער, און דאָס וואַסער איז געוואָרן זיס. דאָרטן האָט ער זיי געמאַכט חוקים און געזעצן, און דאָרטן האָט ער זיי געפרוּווט.</p> <p>edit</p>	<p>EXO 15:25 hot er geshrien tsu Hashem, un Hashem hot im ongevizen a boim, un er hot im araingevorfen in vaser, un dos vaser iz gevoren zis. dorten hot er zei gemacht chukkim un gezetsen, un dorten hot er zei gepruvet.</p>	<p>EXO 15:25 And he cried unto HASHEM ; and HASHEM showed him an etz (<i>tree</i>) which when he had cast into the mayim, the waters were made sweet; at that place He made for them a chok (<i>statute, requirement, obligation</i>) and a mishpat (<i>divine judgment</i>) , and there He tested them,</p>
<p>און ער האָט געזאָגט: אויב צוהערן וועסטו צוהערן צו דעם קול פֿון ה' דיין ג-ט, און וועסט טאָן וואָס איז רעכטפֿאַרטיק אין זײַנע אויגן, און וועסט האָרען צו זײַנע געבאָט, און היטן אַלע זײַנע חוקים, וועל איך אַלדײ קראַנקשאַפֿט וואָס איך האָב אַרויפֿגעטאָן אויף מִצְרַיִם, נישט אַרויפֿטאָן אויף דיר;</p>	<p>EXO 15:26 un er hot gezogt: oib tsuheren vestu tsuheren tsu dem kol fun Hashem dain G-t, un vest ton vos iz rechtfartik in zaine oigen, un vest horchen tsu zaine gebot, un hiten ale zaine chukkim, vel ich aldi krankshaft vos ich hob aroifgeton oif Mitsrayim, nisht aroifton oif dir; vorem ich bin G-t vos heilt.</p>	<p>EXO 15:26 And said, If thou wilt diligently pay heed to the voice of HASHEM Eloheicha, and will do that which is yashar in His sight, and will give ear to do His mitzvot, and be shomer over all His chok, I will put none of these machalah (<i>diseases</i>) upon thee, which I put upon the Egyptians; for Ani Adonoi rofecha (<i>I am HASHEM that healeth thee</i>) .</p>

<p>וואַרום איד בין ג-ט · וואַס היילט {רפא}. edit</p>		
<p>און זיי זיינען געקומען קיינ איילם; און דאָרטן זיינען געווען צוועלף קוואַלן וואַסער, און זיבעציק טייטלביימער; און זיי האָבן דאָרטן גערוט ביים וואַסער. edit</p>	<p>EXO 15:27 un zei zainen gekumen kein Elim; un dorten zainen geven tsvelf kvalen vaser, un zibetsik teitlbeimer; un zei hoben dorten gerut baim vaser.</p>	<p>EXO 15:27 And they came to Elim (<i>Great Trees</i>) . There were twelve springs of mayim, and threescore and ten date-palm trees; and they encamped there by the mayim.</p>
<p>און זיי האָבן אוועקגעצויגן פֿון איילם, און די גאַנצע עדה פֿון די קינדער פֿון ישראל איז אָנגעקומען אין מדבר סין וואַס צווישן איילם און צווישן סיני, אין פֿופֿצנטן טאָג פֿון צווייטן חודש נאָך זייער אַרויסגיין פֿון לאַנד מצרים. edit</p>	<p>EXO 16:1 un zei hoben avekgetsoigen fun Elim, un di gantse eide fun di kinder fun Yisroel iz ongekumen in midbar Siyn vos tsvishen Elim un tsvishen Sinai, in fuftsnten tog fun tsveiten chodesh noch zeyer aroisgein fun land Mitsrayim.</p>	<p>EXO 16:1 And they took their journey from Elim, and kol Adat Bnei Yisroel came unto the midbar of Sin (<i>pronounced “Seen”</i>) , which is between Elim and Sinai, on the fifteenth day of the second month after their departing out of Eretz Mitzrayim.</p>
<p>און די גאַנצע עדה פֿון די קינדער פֿון ישראל האָט געמורמלט אַקעגן משהן און אַקעגן אַהרנען אין מדבר; edit</p>	<p>EXO 16:2 un di gantse eide fun di kinder fun Yisroel hot gemurmlt akegen Mosheen un akegen Aharonen in midbar;</p>	<p>EXO 16:2 And kol Adat Bnei Yisroel murmured against Moshe and Aharon in the midbar;</p>
<p>און די קינדער פֿון ישראל האָבן צו זיי געזאָגט: הלוואַי וואַלטן מיר געשטאַרבן דורך דער האַנט פֿון ה' אין לאַנד מצרים ווען מיר זיינען</p>	<p>EXO 16:3 un di kinder fun Yisroel hoben tsu zei gezogt: halevay volten mir geshtorben durch der hant fun Hashem in land Mitsrayim ven mir zainen gezesen iberen fleish ven mir hoben gegesen broit tsu zat;</p>	<p>EXO 16:3 And the Bnei Yisroel said unto them, If only G-d would have made us die by the yad HASHEM in Eretz Mitzrayim, when we sat by the sir habasar (<i>pot of meat</i>) , and when we did eat lechem to the full; for ye</p>

<p>געזעסן איבערן פֿלייש ווען מיר האָבן געגעסן ברויט צו זאָט; וואָרום איר האָט אונדז אַרויסגעבראַכט אין דעם דאָזיקן מדבר, צו טייטן די דאָזיקע גאַנצע איינזאַמלונג דורך הונגער. edit</p>	<p>vorem ir hot undz aroisgebracht in dem doziken midbar, tsu teiten di dozike gantse inzamlung durch hunger.</p>	<p>have brought us forth into this midbar, to kill this kol hakahal with ra'av (hunger) .</p>
<p>EXO 16:4 האָט ה' געזאָגט צו משהן: זע, איך מאַך אייך רעגענען ברויט פֿון הימל, און דאָס פֿאַלק וועט אַרויסגיין און קלייבן איטלעכן טאָג די באַדערפֿעניש פֿון טאָג, כדי איך זאָל אים פֿרווון אויב ער וועט גיין אין מיין תורה אָדער נישט. edit</p>	<p>EXO 16:4 hot Hashem gezogt tsu Mosheen: ze, ich mach ich regenen broit fun himel, un dos folk vet aroisgein un klaiben itlechen tog di baderfenish fun tog, kedei ich zol im pruyen oib er vet gein in main ture oder nisht.</p>	<p>EXO 16:4 Then said HASHEM unto Moshe, Hineni, I will rain lechem from Shomayim upon you; and HaAm shall go out and gather a certain daily provision, that I may test them, whether they will walk in My torah, or no.</p>
<p>EXO 16:5 און עס וועט זיין, אויפֿן זעקסטן טאָג, אַז זיי וועלן אַפּמעסטן וואָס זיי וועלן אַהיימברענגען, וועט עס זיין צוויי מאָל אַזוי פֿיל ווי זיי קלייבן אויף טאָגטעגלעך. edit</p>	<p>EXO 16:5 un es vet zain, oifen zeksten tog, az zei velen opmesten vos ze velen aheimbrenge, vet es zain tsvei mol azoi fil vi ze klaiben oif togteglech.</p>	<p>EXO 16:5 And it shall come to pass, that on the yom hashishi (sixth day) they shall prepare that which they bring in; and it shall be twice as much as they gather daily.</p>
<p>EXO 16:6 און משה און אהרן האָבן געזאָגט צו אַלע קינדער פֿון ישׂראֵל: אין אַוונט וועט איר וויסן, אַז ה' האָט אייך אַרויסגעצויגן פֿון לאַנד מצרים;</p>	<p>EXO 16:6 un Moshe un Aharon hoben gezogt tsu ale kinder fun Yisroel: in ovent vet ir visen, az Hashem hot ich aroisgetsoigen fun land Mitsrayim;</p>	<p>EXO 16:6 And Moshe and Aharon said unto kol Bnei Yisroel, At erev, then ye shall know that HASHEM hath brought you out from Eretz Mitzrayim;</p>

<p style="text-align: right;">edit</p>		
<p>און אין דער פֿרי וועט EXO 16:7 איר זען די פראַכט פֿון ה'; וואָרום ער האָט צוגעהערט אייַערע מורמלערייען אַקעגן ה'. און וואָס זיינען מיר, וואָס איר מורמלט אַקעגן אונדז? edit</p>	<p>EXO 16:7 un in der peire vet ir zen di pracht fun Hashem; vorem er hot tsugehert eyere murmmleraien akegen Hashem. un vos zainen mir, vos ir murmmlt akegen undz?</p>	<p>EXO 16:7 And in the boker, then ye shall see the kevod HASHEM ; because He heareth your telunnot (<i>murmurings,</i> <i>grumbings</i>) against HASHEM ; and who are we, that ye murmur against us?</p>
<p>און משה האָט געזאָגט: EXO 16:8 דאָס וועט געשען ווען ה' וועט אייד געבן אין אָוונט פֿלייש צום עסן, און אין דער פֿרי ברויט צו זאָט; וואָרום ה' האָט געהערט אייַערע מורמלערייען וואָס איר מורמלט אַקעגן אים; און וואָס זיינען מיר? נישט אַקעגן אונדז זיינען אייַערע מורמלערייען, נייערט אַקעגן ה'. edit</p>	<p>EXO 16:8 un Moshe hot gezogt: dos vet geshen ven Hashem vet ich geben in ovent fleish tsum esen, un in der peire broit tsu zat; vorem Hashem hot gehert eyere murmmleraien vos ir murmlt akegen im; un vos zainen mir? nisht akegen undz zainen eyere murmmleraien, naiert akegen Hashem.</p>	<p>EXO 16:8 And Moshe said, This shall be, when HASHEM shall give you basar in the erev to eat, and in the boker lechem to the full; because HASHEM heareth your telunnot which ye murmur against Him; and who are we? Your telunnot are not against us, but against HASHEM .</p>
<p>און משה האָט געזאָגט EXO 16:9 צו אַהרנען: זאָג צו דער גאַנצער עדה פֿון די קינדער פֿון ישׂראֵל: גענענט פֿאַר ה', וואָרום ער האָט צוגעהערט אייַערע מורמלערייען. edit</p>	<p>EXO 16:9 un Moshe hot gezogt tsu Aharonen: zog tsu der gantser eide fun di kinder fun Yisroel: genent far Hashem, vorem er hot tsugehert eyere murmmleraien.</p>	<p>EXO 16:9 And Moshe spoke unto Aharon, Say unto kol Adat Bnei Yisroel, Come near before HASHEM ; for He hath heard your telunnot.</p>
<p>און עס איז געווען, ווי EXO 16:10 אַהרן האָט גערעדט צו דער גאַנצער עדה פֿון די קינדער</p>	<p>EXO 16:10 un es iz geven, vi Aharon hot geredt tsu der gantser eide fun di kinder fun Yisroel, hoben zei zich umgekukt tsum midbar,</p>	<p>EXO 16:10 And it came to pass, as Aharon spoke unto kol Adat Bnei Yisroel, that they looked toward the midbar, and, hinei,</p>

<p>פֿון ישׂראל, האָבן זיי זיך אומגעקוקט צום מדבר, ערשט די פראַכט פֿון ה' האָט זיך באַוויזן אין וואַלקן. edit</p>	<p>ersht di pracht fun Hashem hot zich bavizen in volken.</p>	<p>the kevod HASHEM appeared in the anan.</p>
<p>EXO 16:11 און ה' האָט גערעדט צו משהן, אַזוי צו זאָגן: edit</p>	<p>EXO 16:11 un Hashem hot geredt tsu Mosheen, azoi tsu zogen:</p>	<p>EXO 16:11 And HASHEM spoke unto Moshe, saying,</p>
<p>EXO 16:12 איך האָב געהערט די מורמלערייען פֿון די קינדער פֿון ישׂראל. רעד צו זיי אַזוי צו זאָגן: קעגן אַוונט וועט איר עסן פֿלייש, און אין דער פֿרי וועט איר זיך זעטן מיט ברויט, און איר וועט וויסן, אַז איך בין ה' אלוקיכם. edit</p>	<p>EXO 16:12 ich hob gehert di murmлераien fun di kinder fun Yisroel. red tsu zei azoi tsu zogen: kegen ovent vet ir esen fleish, un in der peire vet ir zich zeten mit broit, un ir vet visen, az ich bin Hashem Elokeichem.</p>	<p>EXO 16:12 I have heard the telunnot Bnei Yisroel; speak unto them, saying, At twilight ye shall eat basar, and in the boker ye shall be gluted with lechem; and ye shall know that I am HASHEM Eloheichem.</p>
<p>EXO 16:13 און עס איז געווען אין אַוונט, זיינען אַרויפֿגעקומען וואַכטלפֿויגלען און האָבן באַדעקט דעם לאַגער; און אין דער פֿרי איז געווען אַ שיכט טוי רונד אַרום לאַגער. edit</p>	<p>EXO 16:13 un es iz geven in ovent, zainen aroifgekumen vachtlfoiglen un hoben badekt dem lager; un in der peire iz geven a shicht toi rund arum lager.</p>	<p>EXO 16:13 And it came to pass, that at erev the quails came up, and covered the machaneh; and in the boker there was a layer of tal (<i>dew</i>) about the machaneh.</p>
<p>EXO 16:14 און אַז די שיכט טוי האָט זיך אויסגעדאַמפֿן, ערשט אויפֿן געזיכט פֿון מדבר איז דינס, שופיקס, דין אַזוי ווי פֿראַסט אויף דער ערד. edit</p>	<p>EXO 16:14 un az di shicht toi hot zich oisgedampn, ersht oifen gezicht fun midbar iz dins, shupiks, din azoi vi prost oif der erd.</p>	<p>EXO 16:14 And when the layer of tal evaporated, hinei, upon the surface of the midbar there lay thin flakes, as thin as a layer of kfor (<i>frost</i>) upon ha'aretz.</p>
<p>EXO 16:15 און ווי די קינדער פֿון</p>	<p>EXO 16:15 un vi di kinder fun</p>	<p>EXO 16:15 And when the Bnei</p>

<p>יִשְׂרָאֵל הָאָבֵן דָּאָס גֵּזְעוּן, אַזוֹי הָאָבֵן זײ גֵּזְאָגט אײנער צום אַנדערן: מָן הוּאָ? ווײל זײ הָאָבֵן נישט געוויסט וואָס דָּאָס איז. הָאָט משה צו זײ גֵּזְאָגט: דָּאָס איז דָּאָס ברויט, וואָס ה' הָאָט אײך געגעבן צום עסן. edit</p>	<p>Yisroel hoben dos gezen, azoi hoben zeı gezogt einer tsum anderen: man hu? vail zeı hoben nisht gevust vos dos iz. hot Moshe tsu zeı gezogt: dos iz dos broit, vos Hashem hot ich gegeben tsum esen.</p>	<p>Yisroel saw it, they said one to another, Mahn hu (<i>What is it?</i>) For they knew not mah hu (what [is] this). And Moshe said unto them, This is the lechem which HASHEM hath given you to eat.</p>
<p>EXO 16:16 דָּאָס איז די זאַך, וואָס ה' הָאָט באַפֿוילן: קלייבט דערפֿון אײטלעכער לױט זײן עסן; אַן עוֹמֶר אויף אַ קאַפּ, לױט דער צאַל פֿון אײערע נפֿשות, אײטלעכער פֿאַר די וואָס אין זײן געצעלט זאַלט איר נעמען. edit</p>	<p>EXO 16:16 dos iz di zach, vos Hashem hot bafoilen: klaibt derfun itlecher loit zain esen; an eomer oif a kop, loit der tsol fun eyere nefoshes, itlecher far di vos in zain getselt zolt ir nemen.</p>	<p>EXO 16:16 This is the thing which HASHEM hath commanded, Gather of it every man according to his eating [need], an omer per person, according to the number of your nefashot; take ye every man for them which are in his ohel.</p>
<p>EXO 16:17 און די קינדער פֿון יִשְׂרָאֵל הָאָבֵן אַזוֹי גֵּעֵטאַן, און זײ הָאָבֵן גֵּעקליבן ווער פֿיל און ווער ווינציק. edit</p>	<p>EXO 16:17 un di kinder fun Yisroel hoben azoi geton, un zeı hoben gekliben ver fil un ver vintsik.</p>	<p>EXO 16:17 And the Bnei Yisroel did so, and gathered, some more, some less.</p>
<p>EXO 16:18 און אַז זײ הָאָבֵן געמאַסטן מיט אַן עוֹמֶר, הָאָט דער וואָס הָאָט גֵּעקליבן פֿיל נישט געהאַט אײבעריק, און דעם וואָס הָאָט גֵּעקליבן ווינציק הָאָט נישט גֵּעפֿעלט; אײטלעכער וועדליק זײן עסן הָאָבֵן זײ אויפֿגעקליבן. edit</p>	<p>EXO 16:18 un az zeı hoben gemesten mit an eomer, hot der vos hot gekliben fil nisht gehat iberik, un dem vos hot gekliben vintsik hot nisht gefelt; itlecher vedlik zain esen hoben zeı oifgekliben.</p>	<p>EXO 16:18 And when they did measure it by the omer, he that gathered much had nothing extra, and he that gathered little had no lack; they gathered every man according to his eating [need].</p>

<p>און משה האָט צו זיי EXO 16:19 געזאָגט: קיינער זאָל דערפֿון נישט איבערלאָזן ביז אין דער פֿרי. edit</p>	<p>EXO 16:19 un Moshe hot tsu zei gezogt: keiner zol derfun nisht iberlozen biz in der peire.</p>	<p>EXO 16:19 And Moshe said, Let no ish leave of it until boker.</p>
<p>אָבער זיי האָבן נישט EXO 16:20 צוגעהערט צו משהן, און לייט האָבן איבערגעלאָזט דערפֿון ביז אין דער פֿרי, און עס איז געוואָרן ווערימדיק, און האָט געשטונקען; און משה האָט געזעענען אויף זיי. edit</p>	<p>EXO 16:20 ober zei hoben nisht tsugehert tsu Mosheen, un lait hoben ibergelozt derfun biz in der peire, un es iz gevoren verimdik, un hot geshtunken; un Moshe hot getsernt oif zei.</p>	<p>EXO 16:20 Notwithstanding, they paid heed not unto Moshe; but some left part of it until boker, and [the leftovers] bred tola'im (worms), and stank; and Moshe was angry with them.</p>
<p>און זיי האָבן עס EXO 16:21 געקליבן פֿרימאָרגן אין פֿרימאָרגן, איטלעכער וועדליק זיין עסן; און ווי די זון איז הייס געוואָרן, אזוי איז עס צעגאָנגען. edit</p>	<p>EXO 16:21 un zei hoben es gekliben frimorgen in frimorgen, itlecher vedlik zain esen; un vi di zun iz heis gevoren, azoi iz es tsegangen.</p>	<p>EXO 16:21 And they gathered it every boker, every man according to his eating [need]; and when the shemesh grew hot, it melted.</p>
<p>און עס איז געווען אויפֿן EXO 16:22 זעקסטן טאָג, האָבן זיי געקליבן צוויי מאָל אזוי פֿיל ברויט, צוויי עומָרס פֿאַר איטלעכן; און אַלע פֿירשטן פֿון דער עדה זיינען געקומען, און האָבן דערציילט משהן. edit</p>	<p>EXO 16:22 un es iz geven oifen zeksten tog, hoben zei gekliben tsvei mol azoi fil broit, tsvei eomers far itlechen; un ale firshten fun der eide zainen gekumen, un hoben dertseilt Mosheen.</p>	<p>EXO 16:22 And it came to pass, that on yom hashishi they gathered twice as much lechem, two omers for one man; and all the nesi'im of the Edah came and told Moshe.</p>
<p>האָט ער צו זיי געזאָגט: EXO 16:23 דאָס איז וואָס ה' האָט</p>	<p>EXO 16:23 hot er tsu zei gezogt: dos iz vos Hashem hot geredt: a ruung, a heiliker shbt iz morgen</p>	<p>EXO 16:23 And he said unto them, This is that which HASHEM hath said, Tomorrow is a</p>

<p>גערעדט: אַ רוונג, אַ הייליקער שבת איז מאַרגן צו ה'; וואָס איר ווילט באַקן באַקט, און וואָס איר ווילט קאָכן באַקט, און און אַלץ וואָס בלייבט איבער, לייגט אייך אַוועק צו האַלטן ביז אין דער פֿרי. edit</p>	<p>tsu Hashem; vos ir vilt baken bakt, un vos ir vilt kochen kocht, un alts vos blaiht iber, leigt ich avek tsu halten biz in der peire.</p>	<p>Shabbaton (<i>day of rest</i>) , Shabbos Kodesh unto HASHEM ; bake that which ye will bake today, and boil that ye will boil; and that which remaineth over lay up for you for mishmeret (<i>for keeping</i>) until boker.</p>
<p>האַבן זיי עס EXO 16:24 אַוועקגעלייגט ביז אין דער פֿרי, אַזוי ווי משה האָט באַפֿוילן, און עס האָט נישט געשטונקען, און קיין ווערים זיינען דערין נישט געווען. edit</p>	<p>EXO 16:24 hoben ze es avekgeleigt biz in der peire, azoi vi Moshe hot bafuilen, un es hot nisht geshtunken, un kein verim zainen derin nisht geven.</p>	<p>EXO 16:24 And they laid it up, saving it until boker, as Moshe commanded; and it did not stink, neither was there any infestation therein.</p>
<p>און משה האָט געזאָגט: עסט עס היינט, וואָרום היינט איז שבת צו ה', היינט וועט איר עס נישט געפֿינען אויפֿן פֿעלד. edit</p>	<p>EXO 16:25 un Moshe hot gezogt: est es haint, vorem haint iz shbt tsu Hashem, haint vet ir es nisht gefinen oifen feld.</p>	<p>EXO 16:25 And Moshe said, Eat that today; for today is a Shabbos unto HASHEM ; today ye shall not find it in the sadeh.</p>
<p>זעקס טעג זאָלט איר עס קלייבן, אָבער אויפֿן זיבעטן טאָג איז שבת, דענצמאָל וועט עס נישט זיין. edit</p>	<p>EXO 16:26 zeks teg zolt ir es klaiben, ober oifen zibeten tog iz shbt, dentsmol vet es nisht zain.</p>	<p>EXO 16:26 Sheshet yamim ye shall gather it; but on the yom hashevi'i, which is Shabbos, in it there shall be none.</p>
<p>און עס איז געווען אויפֿן זיבעטן טאָג, זיינען פֿון פֿאַלק אַרויסגעגאַנגען קלייבן, אָבער זיי האָבן נישט געפֿונען. edit</p>	<p>EXO 16:27 un es iz geven oifen zibeten tog, zainen fun folk aroisgegangen klaiben, ober ze hoben nisht gefunen.</p>	<p>EXO 16:27 And it came to pass, that there went out some from HaAm on the yom hashevi'i to gather, and they found none.</p>

<p>הָאֵט ה' געזאָגט צו EXO 16:28 משהן: ביז וואָנען וועט איר נישט וועלן היטן מיינע געבאָט און מיינע לערנונגען? edit</p>	<p>EXO 16:28 hot Hashem gezogt tsu Mosheen: biz vanen vet ir nisht velen hiten maine gebot un maine lernungen?</p>	<p>EXO 16:28 And HASHEM said unto Moshe, How long refuse ye to be shomer over My mitzvot and My torot?</p>
<p>EXO 16:29 זעט, אַז ה' הָאֵט אײַך געגעבן דעם שבת, גיט ער אײַך דערפֿאַר אין זעקסטן טאָג ברויט אויף צוויי טעג. זיצט איטלעכער בײַ זיך; קײנער זאָל נישט אַרויסגיין פֿון זײַן אָרט אין זיבעטן טאָג. edit</p>	<p>EXO 16:29 zet, az Hashem hot ich gegeben dem shbt, git er ich derfar in zeksten tog broit oif tsvei teg. zitst itlecher bai zich; keiner zol nisht aroisgein fun zain ort in zibeten tog.</p>	<p>EXO 16:29 See, that HASHEM hath given you the Shabbos, therefore He giveth you on yom hashishi lechem for two days; abide ye every man in his place, let no man go out from his place on yom hashevi'i.</p>
<p>EXO 16:30 און דאָס פֿאַלק הָאֵט גערוט אין זיבעטן טאָג. edit</p>	<p>EXO 16:30 un dos folk hot gerut in zibeten tog.</p>	<p>EXO 16:30 So HaAm rested on yom hashevi'i.</p>
<p>EXO 16:31 און דאָס הויז פֿון יִשְׂרָאֵל הָאֵט גערופֿן דעם נאַמען דערפֿון מֶן; און עס איז געווען אַזוי ווי קאַריאַנדערזאַמען, ווייס; און דער טעם דערפֿון איז געווען אַזוי ווי אַ פֿלעצל אויף האַניק. edit</p>	<p>EXO 16:31 un dos hoiz fun Yisroel hot gerufen dem nomen derfun man; un es iz geven azoi vi korianderzomen, veis; un der tem derfun iz geven azoi vi a pletsl oif honik.</p>	<p>EXO 16:31 And Bais Yisroel called the shem thereof Manna; and it was like coriander seed, lavan (white); and the taste of it was like flat cakes fried in devash.</p>
<p>EXO 16:32 און משה הָאֵט געזאָגט: דאָס איז די זאַך וואָס ה' הָאֵט באַפֿוילן: אַן עזֶמֶר-פֿול דערפֿון זאָל זײַן פֿאַר אַ היטונג אויף אײערע דור-דורות, כדי זײ זאָלן זען דאָס ברויט וואָס אײַך</p>	<p>EXO 16:32 un Moshe hot gezogt: dos iz di zach vos Hashem hot bafoilen: an eomer-ful derfun zol zain far a hitung oif eyere dor-dorut, kedei zei zolen zen dos broit vos ich hob ich gegeben esen in der midbar,</p>	<p>EXO 16:32 And Moshe said, This is the thing which HASHEM commandeth, Fill an omer of it to be mishmeret (kept) for your dorot; that they may see the lechem wherewith I have fed you in the midbar, when I</p>

<p>הָאָב אֵיךְ גַּעְגַּבְנָן עִסְנָן אִין דַּעַר מִדְבַּר, וּוְעַן אֵיךְ הָאָב אֵיךְ אַרְוִיסְגַּעְצוּיִגְן פֿון לְאַנְד מִצְרַיִם. edit</p>	<p>ven ich hob ich aroisgetsoigen fun land Mitsrayim.</p>	<p>brought you forth from Eretz Mitzrayim.</p>
<p>EXO 16:33 און משה האָט געזאָגט צו אַהֲרֹנֶען: נַעַם אַ קְרוּג, און טו אַהֵין אַרְיִין אַן עוֹמֶר-פֿול מִן, און שטעל עס אַוועק פֿאַר ה', פֿאַר אַ הִיטונג אויף edit אייערע דור-דורות.</p>	<p>EXO 16:33 un Moshe hot gezogt tsu Aharonen: nem a krug, un tu ahin arain an eomer-ful man, un shtel es avek far Hashem, far a hitung oif eyere dor-dorut.</p>	<p>EXO 16:33 And Moshe said unto Aharon, Take a jar, and put an omer full of manna therein, and lay it up before HASHEM , to be kept for your dorot.</p>
<p>EXO 16:34 אַזוי ווי ה' האָט באַפֿוֹלֶן מִשֶּׁהָן, אַזוי האָט עס אַהֲרֹן אַוועקגעשטעלט פֿאַרן אָרוֹן [הַעֲדוּת], פֿאַר אַ הִיטונג. edit</p>	<p>EXO 16:34 azoi vi Hashem hot bafailen Mosheen, azoi hot es Aharon avekgeshtelt faran Oren [haeides], far a hitung.</p>	<p>EXO 16:34 As HASHEM commanded Moshe, so Aharon laid it up before the Edut (the [Ark] of the Testimony), for mishmeret <i>(to be kept)</i> .</p>
<p>EXO 16:35 און די קינדער פֿון יִשְׂרָאֵל האָבן געגעסן דעם מִן פֿערציק יָאָר, ביז זיי זיינען געקומען צו באַווינטן לְאַנְד; זיי האָבן געגעסן דעם מִן ביז זיי זיינען געקומען צום ברעג פֿון לְאַנְד כְּנַעַן. edit</p>	<p>EXO 16:35 un di kinder fun Yisroel hoben gegesen dem man fertsik yor, biz ze zainen gekumen tsu bavointen land; ze hoben gegese dem man biz ze zainen gekumen tsum breg fun land Kenaan.</p>	<p>EXO 16:35 And the Bnei Yisroel did eat manna arba'im shanah, until they came to an eretz noshavet <i>(an inhabited land)</i> ; they did eat manna, until they came unto the borders of Eretz Kena'an.</p>
<p>EXO 16:36 און אַן עוֹמֶר דָּאָס איז אַ צענטל אֵיפֶּה. edit</p>	<p>EXO 16:36 un an eomer dos iz a tsentl eife.</p>	<p>EXO 16:36 Now an omer is the tenth part of an ephah.</p>
<p>EXO 17:1 און די גאַנצע עדה פֿון די קינדער פֿון יִשְׂרָאֵל האָט געצויגן פֿון מדבר סין אויף</p>	<p>EXO 17:1 un di gantse eide fun di kinder fun Yisroel hot getsoigen fun midbar Siyn oif zeyere tsiungen, loit dem moil fun Hashem, un ze hoben gerut in</p>	<p>EXO 17:1 And kol Adat Bnei Yisroel journeyed from the midbar of Sin, setting out, according to the commandment of HASHEM , and encamped in Rephidim;</p>

<p>זייערע ציונגען, לויט דעם מויל פֿון ה', און זיי האָבן גערוט אין רפֿידים; און עס איז נישט געווען קיין וואַסער פֿאַרן פֿאַלק צום טרינקען. edit</p>	<p>Rephidim; un es iz nisht geven kein vaser faran folk tsum trinken.</p>	<p>and there was no mayim for HaAm to drink.</p>
<p>EXO 17:2 און דאָס פֿאַלק האָט זיך געקריגט מיט משהן, און זיי האָבן געזאָגט: גיט אונדז וואַסער, מיר זאָלן טרינקען. האָט משה צו זיי געזאָגט: וואַס קריגט איר זיך מיט מיר? וואַס פֿרוווט איר ה' ? edit</p>	<p>EXO 17:2 un dos folk hot zich gekriegt mit Mosheen, un zei hoben gezogt: git undz vaser, mir zolen trinken. hot Moshe tsu zei gezogt: vos krigt ir zich mit mir? vos pruvet ir Hashem?</p>	<p>EXO 17:2 Wherefore the people did chide (<i>quarrel, become dissatisfied with</i>) Moshe, and said, Give us mayim that we may drink. And Moshe said unto them, Why chide ye with me? Why do ye put HASHEM to the test?</p>
<p>EXO 17:3 און דאָס פֿאַלק האָט דאָרטן געדאָרשט נאָך וואַסער, און דאָס פֿאַלק האָט געמורמלט אַקעגן משהן, און האָט געזאָגט: נאָך וואַס גאָר האָסטו אונדז אויפֿגעבראַכט פֿון מצרים, צו טייטן מיד און מיינע קינדער און מיינע פֿיך דורך דאָרשט? edit</p>	<p>EXO 17:3 un dos folk hot dorten gedorsht noch vaser, un dos folk hot gemurmlt akegen Mosheen, un hot gezogt: noch vos gor hostu undz oifgebracht fun Mitsrayim, tsu teiten mich un maine kinder un maine fich durch dorsht?</p>	<p>EXO 17:3 And HaAm thirsted there for mayim; and the people murmured against Moshe, and said, Why is this that thou hast brought us up out of Mitzrayim, to kill me and my banim and my livestock with tzama (<i>thirst</i>) ?</p>
<p>EXO 17:4 האָט משה געשריען צו ה', אַזוי צו זאָגן: וואַס זאָל איר טאָן צו דעם דאָזיקן פֿאַלק? נאָך אַ ביסל און זיי וועלן מיר פֿאַרשטיינען. edit</p>	<p>EXO 17:4 hot Moshe geshrien tsu Hashem, azoi tsu zogen: vos zol ich ton tsu dem doziken folk? noch a bisel un zei velen mich farshteinen.</p>	<p>EXO 17:4 And Moshe cried unto HASHEM , saying, What shall I do with this people? They are almost ready to stone me.</p>

<p>הָאֵט ה' גַּעזָאָגט צו EXO 17:5 משהן: גיי פֿאַרויס פֿאַרן פֿאַלק, און נעם מיט דיר פֿון די עלטסטע פֿון יִשְׂרָאֵל; און דיין שטעקן, וואָס דו האָסט מיט אים געשלאָגן דעם טײַך, נעם אין דיין האַנט, און זאָלסט גײן. edit</p>	<p>EXO 17:5 hot Hashem gezogt tsu Mosheen: gei forois faran folk, un nem mit dir fun di eltste fun Yisroel; un dain shteken, vos du host mit im geshlogen dem taich, nem in dain hant, un zolst gein.</p>	<p>EXO 17:5 And HASHEM said unto Moshe, Go on ahead of HaAm, and take with thee Ziknei Yisroel; and thy matteh (<i>staff</i>) wherewith thou struck the Nile, take in thine yad, and go.</p>
<p>EXO 17:6 זע, איד וועל דאָרטן שטיין פֿאַר דיר אויפֿן פֿעלז {צור} אין חוֹרֵב; און זאָלסט שלאָגן דעם פעלדזנשטיין, און עס וועט אַרויסגיין פֿון אים וואָסער, און דאָס פֿאַלק וועט טרינקען. און משה האָט אַזוי געטאָן פֿאַר די אויגן פֿון די עלטסטע פֿון יִשְׂרָאֵל. edit</p>	<p>EXO 17:6 ze, ich vel dorten shtein far dir oifen felz in Chorev; un zolst shlogen dem feldznshtein , un es vet aroisgein fun im vaser, un dos folk vet trinken. un Moshe hot azoi geton far di oigen fun di eltste fun Yisroel.</p>	<p>EXO 17:6 Hineni, I will stand before thee there upon the tzur in Chorev; thou shalt strike the tzur, and there shall come mayim out of it, that HaAm may drink. Moshe did so in the sight of the Ziknei Yisroel.</p>
<p>EXO 17:7 און ער האָט גערופֿן דעם נאָמען פֿון דעם אָרט מֶסָה און מריבָה, פֿון וועגן דעם קריגן זיך פֿון די קינדער פֿון יִשְׂרָאֵל, און פֿון וועגן זייער פֿרווון ג-ט, אַזוי צו זאָגן: איז ה' פֿאַראַן צווישן אונדז אָדער נישט? edit</p>	<p>EXO 17:7 un er hot gerufen dem nomen fun dem ort Massah un Merivat-Kadesh, fun vegen dem krigen zich fun di kinder fun Yisroel, un fun vegen zeyer pruven G-t, azoi tsu zogen: iz Hashem faran tsvishen undz oder nisht?</p>	<p>EXO 17:7 And he called the shem of the place Massah (<i>Testing</i>), and Merivah (<i>Dissatisfaction</i>), because of the riv (<i>chiding,</i> <i>quarreling</i>) of the Bnei Yisroel, and because they put HASHEM to the test, saying, Is HASHEM among us, or not?</p>
<p>EXO 17:8 און עמֶלֶק איז געקומען, און האָט מלחמה געהאַלטן מיט יִשְׂרָאֵל אין רֶפְדִּידִים. edit</p>	<p>EXO 17:8 un Amalek iz gekumen, un hot milchome gehalten mit Yisroel in Rephidim.</p>	<p>EXO 17:8 Then came Amalek, and did battle against Yisroel in Rephidim.</p>

<p>הָאָט מֹשֶׁה גַּעזְאָגט צו EXO 17:9 יְהוֹשׁוּעַ: קְלַיֵּיב אונדז אויס מענער, און גיי אַרויס, האַלט מלחמה מיט עַמְלֵק. מאָרגן וועל איך זיך שטעלן אויפֿן שפיץ באַרג, מיט דעם שטעקן פֿון האַלקים אין מיין האַנט. edit</p>	<p>EXO 17:9 hot Moshe gezogt tsu Yehoshuaen: klaib undz ois mener, un gei arois, halt milchome mit Amalek. morgen vel ich zich shtelen oifen shpits barg, mit dem shteken fun HaElokim in main hant.</p>	<p>EXO 17:9 And Moshe said unto Yehoshua, Choose for us anashim, and go out, do battle with Amalek; tomorrow I will station myself on the top of the hill with the matteh HaElohim in mine yad.</p>
<p>הָאָט יְהוֹשׁוּעַ גַּעטאַן EXO 17:10 אַזוי ווי משה האָט אים אַנגעזאַגט – מלחמה צו האַלטן מיט עַמְלֵק. און משה, אַהרן, און חור זיינען אַרויפֿגעגאַנגען אויפֿן שפיץ באַרג. edit</p>	<p>EXO 17:10 hot Yehoshua geton azoi vi Moshe hot im ongezogt – milchome tsu halten mit Amalek. un Moshe, Aharon, un Chur zainen aroifgegangen oifen shpits barg.</p>	<p>EXO 17:10 So Yehoshua did as Moshe had said to him, and did battle with Amalek; and Moshe, Aharon, and Chur went up to the top of the hill.</p>
<p>EXO 17:11 און עס איז געווען, ווי משה האָט אויפֿגעהויבן זיין האַנט, אַזוי האָט גובר געווען יִשְׂרָאֵל, און ווי ער האָט אַראָפֿגעלאָזט זיין האַנט, אַזוי הָאָט גובר געווען עַמְלֵק. edit</p>	<p>EXO 17:11 un es iz geven, vi Moshe hot oifgehoiben zain hant, azoi hot Gever geven Yisroel, un vi er hot aropgelozt zain hant, azoi hot Gever geven Amalek.</p>	<p>EXO 17:11 And it came to pass, as long as Moshe held up his yad, that Yisroel prevailed; and when he let down his yad, Amalek prevailed.</p>
<p>EXO 17:12 און משהס הענט זיינען געוואָרן שווער; האָבן זיי גענומען אַ שטיין און אוועקגעלייגט אונטער אים, און ער האָט זיך דערויף געזעצט. און אַהרן און חור האָבן אונטערגעלענט זיינע</p>	<p>EXO 17:12 un Moshes hent zainen gevoren shver; hoben ze genumen a shtein un avekgeleigt unter im, un er hot zich deroif gezetst. un Aharon un Chur hoben untergelent zaine hent, einer fun der zeit, un einer fun der ander zeit; un</p>	<p>EXO 17:12 When the hands of Moshe grew heavy, they took an even (stone), and put it under him, and he sat thereon; and Aharon and Chur supported his hands, the one on the one side, and the other on the other side; and his hands held</p>

<p>הענט, איינער פֿון דער זײַט, און איינער פֿון דער אַנדער זײַט; און זײַנע הענט זײַנען געבליבן פֿעסט ביז זון- אונטערגאַנג. edit</p>	<p>zaine hent zainen gebliben fest biz zun-untergang.</p>	<p>emunah (<i>steady</i>) until bo hashemesh (<i>sunset</i>) .</p>
<p>EXO 17:13 און יְהוֹשׁוּעַ הָאָט פֿאַרשלאַפֿט עַמְלֵק און זײַן פֿאָלק מיטן שאַרף פֿון שווערד. edit</p>	<p>EXO 17:13 un Yehoshua hot farshlapt Amalek un zain folk miten sharf fun shverd.</p>	<p>EXO 17:13 And Yehoshua disabled Amalek and his army with the edge of the cherev.</p>
<p>EXO 17:14 און ה' הָאָט געזאָגט צו משהן: שרײַב דאָס אויף פֿאַר אַ געדעכעניש אין אַ בוך, און טו עס אין די אויערן פֿון יְהוֹשׁוּעַ, אַז אויסמעקן וועל איך אויסמעקן דעם זִכָּר פֿון עַמְלֵק, פֿון אונטערן הימל. edit</p>	<p>EXO 17:14 un Hashem hot gezogt tsu Mosheen: shraib dos oif far a gedechenish in a buch, un tu es in di oieren fun Yehoshuaen, az oismeken vel ich oismeken dem Zecher fun Amalek, fun unteren himel.</p>	<p>EXO 17:14 And HASHEM said unto Moshe, Write this for a zikaron (<i>memorial, remembering</i>) in a sefer, and rehearse it in the ears of Yehoshua; for I will utterly efface the memory of Amalek from under Shomayim.</p>
<p>EXO 17:15 און משה הָאָט געבויט אַ מזבח, און הָאָט גערופֿן זײַן נאָמען ה'־נְסִי. edit</p>	<p>EXO 17:15 un Moshe hot geboit a mizbeyeche, un hot gerufen zain nomen Hashem-nisi.</p>	<p>EXO 17:15 And Moshe built a Mizbe'ach, and called the shem of it HASHEM Nissi (<i>HASHEM is my Standard</i>) ;</p>
<p>EXO 17:16 און ער הָאָט געזאָגט: פֿאַר וואָר, די האַנט אויפֿן טראָן פֿון ה'! מלחמה איז בײַ ה' מיט עַמְלֵק פֿון דֹּר צו דֹּר. edit</p>	<p>EXO 17:16 un er hot gezogt: far vor, di hant oifen tron fun Hashem! milchome iz bai Hashem mit Amalek fun dor tsu dor.</p>	<p>EXO 17:16 For he said, Because a yad has been against the kes HASHEM (<i>throne of HASHEM</i>) , HASHEM hath milchamah against Amalek from dor to dor.</p>
<p>EXO 18:1 און יתרו דער פֿריסטער פֿון מִדְיָן, משהס שווער, הָאָט</p>	<p>EXO 18:1 un Yitro der prister fun Middin, Moshes shver, hot gehert alts vos Elokim hot geton</p>	<p>EXO 18:1 When Yitro, the kohen of Midyan, Moshe's khoten (<i>father-in-law</i>) , heard of all</p>

<p>געהערט אַלץ וואָס אַלקים האַט געטאָן צו משהן, און צו זיין פֿאַלק ישׂראַל, ווי ה' האָט אַרויסגעצויגן ישׂראַל פֿון מצרים. edit</p>	<p>tsu Mosheen, un tsu zain folk Yisroel, vi Hashem hot aroisgetsoigen Yisroel fun Mitsrayim.</p>	<p>that Elohim had done for Moshe, and for Yisroel His people, and that HASHEM had brought Yisroel out of Mitzrayim;</p>
<p>EXO 18:2 האָט יתרו, משהס שווער, גענומען צפֿורה, משהס ווייב, נאָך דעם ווי ער האַט זי געהאַט אוועקגעשיקט, edit</p>	<p>EXO 18:2 hot Yitro, Moshes shver, genumen Tzipporah, Moshes vaib, noch dem vi er hot zi gehat avekgeschikt,</p>	<p>EXO 18:2 Then Yitro, Moshe's khoten, received Tzipporah, Moshe's wife, after Moshe had sent her away,</p>
<p>EXO 18:3 און אירע צוויי זין, וואָס דער נאָמען פֿון איינעם איז געווען גרשום, ווייל ער האָט געזאָגט: איך בין אַ פֿרעמדער אין אַ פֿרעמדן לאַנד, edit</p>	<p>EXO 18:3 un ire tsvei zin, vos der nomen fun einem iz geven Gershom, vail er hot gezogt: ich bin a fremder in a fremden land,</p>	<p>EXO 18:3 And her two banim; of which the shem of the one was Gershom; for he said, I have been a ger in a foreign land;</p>
<p>EXO 18:4 און דער נאָמען פֿון אַנדערן איז געווען אַליעזר, ווייל: דער ג-ט פֿון מיין פֿאַטער איז מיר געווען צו הילף, און ער האָט מיר מציל געווען פֿון פֿרעהס שווערד. edit</p>	<p>EXO 18:4 un der nomen fun anderen iz geven Eliezer, vail : der G-t fun main foter iz mir geven tsu hilf, un er hot mich matsl geven fun Pharaohs shverd.</p>	<p>EXO 18:4 And the shem of the other was Eli'ezer; for the Elohei Avi, said he, was ezri (my help) , and delivered me from the cherev of Pharaoh;</p>
<p>EXO 18:5 און יתרו, משהס שווער, איז געקומען מיט זיינע זין און זיין ווייב צו משהן אין דעם מדבר וואָס ער האָט דאָרטן גערוט, ביים באַרג פֿון</p>	<p>EXO 18:5 un Yitro, Moshes shver, iz gekumen mit zaine zin un zain vaib tsu Mosheen in dem midbar vos er hot dorten gerut, baim barg fun HaElokim.</p>	<p>EXO 18:5 And Yitro, Moshe's khoten, came with his banim and his isha unto Moshe into the midbar, where he encamped at the Har HaElohim;</p>

<p>האלקים. edit</p>		
<p>און ער האָט געלאָזט EXO 18:6 זאָגן משה: איך דיין שווער יתרו קום צו דיר, און דיין ווייב, און אירע צוויי זין מיט איר. edit</p>	<p>EXO 18:6 un er hot gelozt zogen Mosheen: ich dain shver Yitro kum tsu dir, un dain vaib, un ire tsvei zin mit ir.</p>	<p>EXO 18:6 And he said unto Moshe, I thy khoten (father-in-law) Yitro am come unto thee, and thy isha, and her two banim with her.</p>
<p>איז משה אַרויסגעגאַנגען EXO 18:7 אַנטקעגן זיין שווער, און ער האָט זיך געבוקט, און האָט אים געקושט, און זיי האָבן איינער דעם אַנדערן געפֿרעגט אויף פֿריד, און זיי זיינען אַריינגעגאַנגען אין געצעלט. edit</p>	<p>EXO 18:7 iz Moshe aroisgegangen antkegen zain shver, un er hot zich gebukt, un hot im gekusht, un zei hoben einer dem anderen gefregt oif frid, un zei zainen araingegangen in getselt.</p>	<p>EXO 18:7 And Moshe went out to meet his khoten, bowed low, and kissed him; and they asked each other of their shalom (welfare) ; and they came into the ohel.</p>
<p>און משה האָט EXO 18:8 דערציילט זיין שווער אַלץ וואָס ה' האָט געטאָן צו פֿרעהן און צו מצרים פֿון וועגן ישׂראֵל, אַלדי מאַטערניש וואָס זיי האָט געטראָפֿן אויפֿן וועג, און ווי ה' האָט זיי מציל געווען. edit</p>	<p>EXO 18:8 un Moshe hot dertseilt zain shver alts vos Hashem hot geton tsu Pharaohen un tsu Mitsrayim fun vegem Yisroel, aldi maternish vos zei hot getrofen oifen veg, un vi Hashem hot zei matsl geven.</p>	<p>EXO 18:8 And Moshe told his khoten all that HASHEM had done unto Pharaoh and to the Egyptians for the sake of Yisroel, and all the travail that had befallen them along the derech, and how HASHEM saved and delivered them.</p>
<p>האָט זיך יתרו געפֿרייט EXO 18:9 איבער אַלעם גוטן וואָס ה' האָט געטאָן צו ישׂראֵל, וואָס ער האָט זיי מציל געווען פֿון דער האַנט פֿון מצרים. edit</p>	<p>EXO 18:9 hot zich Yitro gefreit iber alem guten vos Hashem hot geton tsu Yisroel, vos er hot zei matsl geven fun der hant fun Mitsrayim.</p>	<p>EXO 18:9 And Yitro rejoiced for all the tovah which HASHEM had done for Yisroel, whom He had delivered out of the hand of the Egyptians.</p>

<p>EXO 18:10 און יתרו האָט געזאָגט: ברוך ה' וואָס האָט אייך מציל געווען פֿון דער האַנט פֿון מִצְרַיִם, און פֿון דער האַנט פֿון פֿרַעֲהוֹ; וואָס ער האָט מציל געווען דאָס פֿאָלק פֿון אונטער דער האַנט פֿון מִצְרַיִם. edit</p>	<p>EXO 18:10 un Yitro hot gezogt: Baruch Hashem vos hot ich matsl geven fun der hant fun Mitsrayim, un fun der hant fun Pharaohen; vos er hot matsl geven dos folk fun unter der hant fun Mitsrayim.</p>	<p>EXO 18:10 And Yitro said, Baruch HASHEM , Who hath rescued you out of the hand of the Egyptians, and out of the hand of Pharaoh, and Who hath delivered HaAm from under the hand of the Egyptians.</p>
<p>EXO 18:11 אַצונד ווייס איך, אַז ה' איז גרעסער פֿון אַלע ג-טער, וואָרום דערפֿאַר וואָס זיי האַבן געמוטוויליקט איז דאָס געקומען אויף זיי. edit</p>	<p>EXO 18:11 atsund veis ich, az Hashem iz greser fun ale G-ter, vorem derfar vos zei hoben gemutvilikt iz dos gekumen oif zei.</p>	<p>EXO 18:11 Now I have da'as that HASHEM is gadol than kol haelohim; for in the thing wherein they dealt proudly He was above them.</p>
<p>EXO 18:12 און יתרו, משה שווער, האָט געבראַכט אַ בראַנדאָפֿער {עֲלֵה} און שלאַכטאָפֿער {זֶבַח} צו אַלקים; און אַהרן און אַלע עלטסטע פֿון יִשְׂרָאֵל זיינען געקומען עסן ברויט מיט משה שווער פֿאַר האַלקים. edit</p>	<p>EXO 18:12 un Yitro, Moshes shver, hot gebracht a brandopfer un shlachtopfer tsu Elokim; un Aharon un ale eltste fun Yisroel zainen gekumen esen broit mit Moshes shver far HaElokim.</p>	<p>EXO 18:12 And Yitro, Moshe's khoten, brought an olah and zevakhim for Elohim; and Aharon came, and kol Ziknei Yisroel, to eat lechem with Moshe's khoten before HaElohim.</p>
<p>EXO 18:13 און עס איז געווען אויף מאָרגן, האָט זיך משה געזעצט משפטן דאָס פֿאָלק, און דאָס פֿאָלק איז געשטאַנען פֿאַר משהן פֿונעם פֿרימאָרגן ביזן אַוונט. edit</p>	<p>EXO 18:13 un es iz geven oif morgen, hot zich Moshe gezetst mishpeten dos folk, un dos folk iz geshtanen far Mosheen funem frimorgen bizen ovent.</p>	<p>EXO 18:13 And it came to pass on next day, that Moshe sat to judge HaAm; and HaAm stood around Moshe from the boker unto erev.</p>

<p>הָאָט מִשֶּׁהִם שׁוֹעֵר EXO 18:14 צוגעזען אַלץ וואָס ער טוט מיט דעם פֿאַלק, און ער האָט געזאָגט: וואָס איז די דאָזיקע זאַך וואָס דו טוסט מיט דעם פֿאַלק? פֿאַר וואָס זיצסט דו אַליין, און דאָס גאַנצע פֿאַלק שטייט פֿאַר דיר פֿון פֿרימאַרגן ביז אָוונט? edit</p>	<p>EXO 18:14 hot Moshes shver tsugezen alts vos er tut mit dem folk, un er hot gezogt: vos iz di dozike zach vos du tust mit dem folk? far vos zitsst du alein, un dos gantse folk shteit far dir fun frimorgen biz ovent?</p>	<p>EXO 18:14 And when Moshe's khoten saw all that he was doing for HaAm, he said, What is this thing that thou doest to the people? Why sittest thou thyself alone, and kol HaAm stand around thee from boker unto erev?</p>
<p>הָאָט מִשֶּׁה געזאָגט צו זיין שׁוֹעֵר: ווייל דאָס פֿאַלק קומט צו מיר פֿרעגן ביי אַלקים; edit</p>	<p>EXO 18:15 hot Moshe gezogt tsu zain shver: vail dos folk kumt tsu mir fregen bai Elokim;</p>	<p>EXO 18:15 And Moshe said unto his khoten, Because HaAm come unto me to inquire of Elohim;</p>
<p>אַז זיי האָבן אַ זאַך, קומט זי פֿאַר מיר, און איד משפט צווישן אַ מאַן און צווישן זיין חבֿר, און מאַך וויסן די געזעצן פֿון האַלקים און זיינע לערנונגען. edit</p>	<p>EXO 18:16 az zei hoben a zach, kumt zi far mir, un ich mishpot tsvishen a man un tsvishen zain chever, un mach visen di gezetsen fun HaElokim un zaine lernungen.</p>	<p>EXO 18:16 When they have a matter, they come unto me; and I judge between one and another, and I do make them know the chukkei HaElohim, and His torot.</p>
<p>הָאָט מִשֶּׁה שׁוֹעֵר צו אים געזאָגט: נישט גוט איז די זאַך וואָס דו טוסט. edit</p>	<p>EXO 18:17 hot Moshes shver tsu im gezogt: nisht gut iz di zach vos du tust.</p>	<p>EXO 18:17 And Moshe's khoten said unto him, The thing that thou doest is not tov.</p>
<p>מִיד וועסטו מִיד ווערן, אי דו, אי דאָס דאָזיקע פֿאַלק וואָס מיט דיר, ווייל די זאַך איז צו שׁוֹעֵר פֿאַר דיר; קענסט</p>	<p>EXO 18:18 mid vestu mid veren, i du, i dos dozike folk vos mit dir, vail di zach iz tsu shver far dir; kenst es nisht ton alein.</p>	<p>EXO 18:18 Thou wilt surely wear out, both thou, and HaAm hazeh that is with thee; for this thing is too heavy for thee; thou art not able to perform it thyself alone.</p>

<p>עס נישט טאָן אַליין. edit</p>		
<p>אָצונד הער צו מיין קול; איך וועל דיר אַן עצה געבן, און אלקים וועט זיין מיט דיר: זיי דו דעם פֿאַלק פֿאַר האלקים, און דו זאָלסט ברענגען די זאַכן צו האַלקים. edit</p>	<p>EXO 18:19 atsund her tsu main kol; ich vel dir an eitse geben, un Elokim vet zain mit dir: zei du dem folk far HaElokim, un du zolst brengen di zachen tsu HaElokim.</p>	<p>EXO 18:19 Shema (<i>pay heed</i>) now unto my voice, I will give thee counsel, and may Elohim be with thee; be thou for HaAm before HaElohim, that thou mayest bring the disputes unto HaElohim;</p>
<p>און זאָלסט זיי קלאָר מאַכן די געזעצן און די לערנונגען, און זיי מאַכן וויסן דעם וועג וואָס זיי זאָלן אין אים גיין, און די טוונג וואָס זיי זאָלן טאָן. edit</p>	<p>EXO 18:20 un zolst ze i klor machen di gezetsen un di lernungen, un zei machen visen dem veg vos zei zolen in im gein, un di tuung vos ze i zolen ton.</p>	<p>EXO 18:20 And thou shalt teach them chukkim and torot, and shalt show them the derech wherein they must walk, and the ma'aseh that they must do.</p>
<p>און דו זאָלסט זען פֿון גאַנצן פֿאַלק טויגלעכע מענטשן, יראי אלקים, אמתע מענטשן, וואָס האָבן פֿיינט גייעיקייט, און זאָלסט זיי מאַכן איבער זיי פֿאַר עלטסטע פֿון טויזנט, עלטסטע פֿון הונדערט, עלטסטע פֿון פֿופֿציק, און עלטסטע פֿון צען. edit</p>	<p>EXO 18:21 un du zolst zen fun gantsen folk toigleche mentshen, yri Elokim, emese mentshen, vos hoben faint geitsikeit, un zolst ze i machen iber ze i far eltste fun toizent, eltste fun hundred, eltste fun fuftsik, un eltste fun Tzoan.</p>	<p>EXO 18:21 Moreover thou shalt provide out of kol HaAm anshei chayil (<i>able men</i>), yirei Elohim, anshei emes, hating bribes; and place such over them, to be over thousands, and over hundreds, over fifties, and over tens;</p>
<p>און זיי זאָלן משפטן דאָס פֿאַלק צו יעטוועדער צייט; און עס וועט זיין,</p>	<p>EXO 18:22 un ze i zolen mishpeten dos folk tsu yetveder tsait; un es vet zain, yetveder groise zach velen ze i brengen tsu dir, un</p>	<p>EXO 18:22 And let them judge HaAm at all times; and it shall be, that every davar hagadol they shall bring unto thee, but</p>

<p>יעטוועדער גרויסע זאך וועלן זיי ברענגען צו דיר, און יעטוועדער קליינע זאך וועלן זיי אליין משפטן, און זיי וועלן דיר פֿאַרגרינגערן, און מיטטראָגן מיט דיר. edit</p>	<p>yetveder kleine zach velen ze alein mishpeten, un ze velen dir fargringeren, un mittrogen mit dir.</p>	<p>every davar hakaton they shall judge; so shall it be eased for thysel, and they shall bear the burden with thee.</p>
<p>EXO 18:23 אויב דו וועסט טאָן די דאָזיקע זאָך, און אַלקים וועט דיר אַזוי הייסן, וועסטו קענען באַשטיין, און אויך דאָס דאָזיקע גאַנצע פֿאַלק וועט גיין אַהיים אין שְׁלוֹם. edit</p>	<p>EXO 18:23 oib du vest ton di dozike zach, un Elokim vet dir azoi heisen, vestu kenen bashtein, un oich dos dozike gantse folk vet gein aheim in shalom.</p>	<p>EXO 18:23 If thou shalt do this thing, and Elohim command thee so, then thou shalt be able to endure, and kol HaAm hazeh shall also go to their place in shalom.</p>
<p>EXO 18:24 האָט משה צוגעהערט צו דעם קול פֿון זיין שווער, און ער האָט געטאָן אַלץ וואָס ער האָט געזאָגט. edit</p>	<p>EXO 18:24 hot Moshe tsugehert tsu dem kol fun zain shver, un er hot geton alts vos er hot gezogt.</p>	<p>EXO 18:24 So Moshe paid heed to the voice of his khoten, and did all that he had said.</p>
<p>EXO 18:25 און משה האָט אויסגעקליבן טויגלעכע מענטשן פֿון גאַנץ ישְׂרָאֵל, און האָט זיי געמאַכט פֿאַר הויפטלייט איבערן פֿאַלק, פֿאַר עלטסטע פֿון טויזנט, עלטסטע פֿון הונדערט, עלטסטע פֿון פֿופֿציק, און עלטסטע פֿון צען. edit</p>	<p>EXO 18:25 un Moshe hot oisgekliben toigleche mentshen fun gants Yisroel, un hot ze gemacht far hoiptlait iberen folk, far eltste fun toizent, eltste fun hundert, eltste fun fuftsik, un eltste fun Tzoan.</p>	<p>EXO 18:25 And Moshe chose anshei chayil out of kol Yisroel, and made them rashim over HaAm, over thousands, hundreds, fifties, and tens.</p>
<p>EXO 18:26 און זיי האָבן געמשפט</p>	<p>EXO 18:26 un ze hoben gemishpet dos folk tsu yetveder tsait; a</p>	<p>EXO 18:26 And they judged HaAm at all times; the davar hakasheh</p>

<p>דאָס פֿאַלק צו יעטוועדער צייט; אַ שווערע זאך האָבן זיי געבראַכט צו משה, און יעטוועדער קליינע זאך האָבן זיי אַליין געמשפּט. edit</p>	<p>shvere zach hoben zei gebracht tsu Mosheen, un yetveder kleine zach hoben zei alein gemishpet.</p>	<p><i>(difficult case)</i> they brought unto Moshe, but every devar hakaton they judged themselves.</p>
<p>EXO 18:27 און משה האָט אַרויסבאַלייט זיין שווער, און ער איז זיך אַוועקגעגאַנגען אין זיין לאַנד. edit</p>	<p>EXO 18:27 un Moshe hot aroisbaleit zain shver, un er iz zich avekgegangen in zain land.</p>	<p>EXO 18:27 And Moshe let his khoten depart; and he went his way into his own land.</p>
<p>EXO 19:1 אין דריטן חודש נאָכן אַרויסגיין פֿון די קינדער פֿון ישׂראל פֿון לאַנד מצרים, אין דעם דאָזיקן טאָג, זיינען זיי אַנגעקומען אין מדבר סיני. edit</p>	<p>EXO 19:1 in driten chodesh nochen aroisgein fun di kinder fun Yisroel fun land Mitsrayim, in dem doziken tog, zainen zei ongekumen in midbar Sinai.</p>	<p>EXO 19:1 In the chodesh hashelishi <i>(third new moon)</i>, after the Bnei Yisroel had their exodus from Eretz Mitzrayim, on that very day they came into the Midbar Sinai.</p>
<p>EXO 19:2 און אז זיי האָבן געצויגן פֿון רפֿידים, און זיינען געקומען אין מדבר סיני, האָבן זיי גערוט אין מדבר; און ישׂראל האָט דאָרטן גערוט אַקעגן באַרג. edit</p>	<p>EXO 19:2 un az zei hoben getsoigen fun Rephidim, un zainen gekumen in midbar Sinai, hoben zei gerut in midbar; un Yisroel hot dorten gerut akegen barg.</p>	<p>EXO 19:2 For they were departed from Rephidim, and were come to Midbar Sinai, and had encamped in the midbar; and there Yisroel camped before HaHar.</p>
<p>EXO 19:3 און משה איז אַרויפֿגעגאַנגען צו האַלקים, און ה' האָט גערופֿן צו אים פֿון באַרג, אזוי צו זאָגן: אזוי זאָלסטו זאָגן צום הויז פֿון יעקב, און דערציילן די קינדער</p>	<p>EXO 19:3 un Moshe iz aroifgegangen tsu HaElokim, un Hashem hot gerufen tsu im fun barg, azoi tsu zogen: azoi zolstu zogen tsum hoiz fun Yaakov, un dertseilen di kinder fun Yisroel:</p>	<p>EXO 19:3 And Moshe went up to HaElohim, and HASHEM called out unto him from HaHar, saying, Thus shalt thou say to the Bais Ya'akov, and declare unto the Bnei Yisroel;</p>

<p>פֿון ישׂראל: edit</p>		
<p>איר האָט געזען וואָס EXO 19:4 אײַך האָב געטאַן צו מצרים, און ווי אײַך האָב אײַך געטראָגן אויף אַדלערפליגלען, און האָב אײַך געבראַכט צו מיר. edit</p>	<p>EXO 19:4 ir hot gezen vos ich hob geton tsu Mitsrayim, un vi ich hob ich getrogen oif odlerpliglen, un hob ich gebracht tsu mir.</p>	<p>EXO 19:4 You yourselves have seen what I did unto the Mitzrayim, and how I carried you on eagles' wings, and brought you unto Myself.</p>
<p>און אַצונד, אויב צוהערן EXO 19:5 וועט איר צוהערן צו מיין קול, און איר וועט היטן מיין בְּרִית, וועט איר זיין מיין באַזונדער אייגנס פֿון צווישן אַלע אומות; וואָרום צו מיר געהערט די גאַנצע ערד. edit</p>	<p>EXO 19:5 un atsund, oib tsuheren vet ir tsuheren tsu main kol, un ir vet hiten main bris, vet ir zain main bazunder eigens fun tsvishen ale umes; vorem tsu mir gehert di gantse erd.</p>	<p>EXO 19:5 Now therefore, if ye will obey My voice very carefully, and be shomer over My brit, then ye shall be a segullah <i>(treasured possession)</i> unto Me above all people; for kol ha'aretz is Mine;</p>
<p>און איר וועט מיר זיין אַ EXO 19:6 קיניגרייך פֿון פֿהנים, און אַ הייליק פֿאַלק. דאָס זיינען די ווערטער וואָס דו זאָלסט רעדן צו די קינדער פֿון ישׂראל. edit</p>	<p>EXO 19:6 un ir vet mir zain a kinigraich fun koyanim, un a heilik folk. dos zainen di verter vos du zolst reden tsu di kinder fun Yisroel.</p>	<p>EXO 19:6 And ye shall be unto Me a mamlechet kohanim, and a goy kadosh. These are the words which thou shalt recount unto the Bnei Yisroel.</p>
<p>און משה איז געקומען EXO 19:7 און האָט צונויפֿגערופֿן די עלטסטע פֿון פֿאַלק, און ער האָט פֿאַר זיי געלייגט אַלע די דאָזיקע ווערטער וואָס ה' האָט אים באַפֿוילן. edit</p>	<p>EXO 19:7 un Moshe iz gekumen un hot tsunoifgerufen di eltste fun folk, un er hot far zei gelegt ale di dozike verter vos Hashem hot im bafoilen.</p>	<p>EXO 19:7 And Moshe came and summoned the Ziknei HaAm, and set authoritatively before their faces all these words just as HASHEM commanded him.</p>
<p>האָט געענטפֿערט דאָס EXO 19:8 גאַנצע פֿאַלק אין איינעם און</p>	<p>EXO 19:8 hot geentfert dos gantse folk in einem un gezogt: alts vos Hashem hot geredt, velen mir</p>	<p>EXO 19:8 And kol HaAm answered together, and said, All that HASHEM hath spoken we will</p>

<p>געזאָגט: אַלץ וואָס ה' האָט גערעדט, וועלן מיר טאָן. און משה האָט צוריקגעבראַכט די ווערטער פֿון פֿאַלק צו ה'. edit</p>	<p>ton. un Moshe hot tsurikgebracht di verter fun folk tsu Hashem.</p>	<p>do. And Moshe brought back the words of HaAm unto HASHEM .</p>
<p>EXO 19:9 און ה' האָט געזאָגט צו משהן: זע, איך קום צו דיר אין אַ געדיכטן וואָלקן, כדי דאָס פֿאַלק זאָל הערן ווי איך רעד מיט דיר, און אויך אין דיר זאָלן זיי גלויבן אויף אייביק. און משה האָט דערציילט די ווערטער פֿון פֿאַלק צו ה'. edit</p>	<p>EXO 19:9 un Hashem hot gezogt tsu Mosheen: ze, ich kum tsu dir in a gedichten volken, kedei dos folk zol heren vi ich red mit dir, un oich in dir zolen zei gloiben oif eibik. un Moshe hot dertseilt di verter fun folk tsu Hashem.</p>	<p>EXO 19:9 And HASHEM said unto Moshe, Hinei, I am coming unto thee in a thick cloud, that HaAm may hear when I speak with thee, and believe thee l'olam. Then Moshe told the words of HaAm unto HASHEM .</p>
<p>EXO 19:10 און ה' האָט געזאָגט צו משהן: גיי צום פֿאַלק, און זאָלסט זיי הייליקן היינט און מאָרגן, און זיי זאָלן וואַשן זייערע קליידער; edit</p>	<p>EXO 19:10 un Hashem hot gezogt tsu Mosheen: gei tsum folk, un zolst zei heiliken haint un morgen, un zei zolen vashen zeyere kleider;</p>	<p>EXO 19:10 So HASHEM said unto Moshe, Go unto HaAm, and set them apart as kodesh today and tomorrow, and let them wash their clothing,</p>
<p>EXO 19:11 און זיי זאָלן זיין אַנגעברייט אויפֿן דריטן טאָג, וואָרום אויפֿן דריטן טאָג וועט ה' אַראָפֿנידערן פֿאַר די אויגן פֿון גאַנצן פֿאַלק אויפֿן באַרג סיני. edit</p>	<p>EXO 19:11 un zei zolen zain ongebreit oifen driten tog , vorem oifen driten tog vet Hashem aropnideren far di oigen fun gantsen folk oifen barg Sinai.</p>	<p>EXO 19:11 And be ready by Yom HaShelishi; for Yom HaShelishi HASHEM will come down in the sight of kol HaAm upon Mt. Sinai.</p>
<p>EXO 19:12 און זאָלסט אָפֿגרענעצן דאָס פֿאַלק רונד אַרום, אַזוי צו זאָגן: היט איך אַרויפֿצוגיין</p>	<p>EXO 19:12 un zolst opgrenetsen dos folk rund arum, azoi tsu zogen: hit ich aroifstugein oifen barg, oder zich onriren on zain breg.</p>	<p>EXO 19:12 And thou shalt set boundaries unto HaAm all around, saying, Take heed to yourselves, that ye go not up</p>

<p>אויפֿן באַרג, אָדער זיך אָנרירן אָן זיין ברעג. איטלעכער וואָס רירט זיך אָן אָן דעם באַרג זאָל טייטן געטייט ווערן; edit</p>	<p>itlecher vos rirt zich on on dem barg zol teiten geteit veren;</p>	<p>into HaHar, or touch the edge of it; whosoever toucheth HaHar shall be surely put to death;</p>
<p>EXO 19:13 אַ האַנט זאָל זיך נישט אָנרירן אָן אים, נייַערט פֿאַרשטיינען זאָל ער פֿאַרשטיינט ווערן, אָדער שיסן זאָל ער געשאָסן ווערן; סיי אַ בהמה, סיי אַ מענטש, זאָל ער נישט בלייבן לעבן. ערשט אַז דער האָרן גיט אָן אויסגעצויגענעם בלאַז, מעגן זיי אַרויפֿגיין אויפֿן באַרג. edit</p>	<p>EXO 19:13 a hant zol zich nisht onriren on im, naiert farshtein zol er farshteint veren, oder shisen zol er geschosen veren; sai a beheime, sai a mentsh, zol er nisht blaiben leben. ersht az der haren git an oisgetsoigenem bloz, megen zei aroifgein oifen barg.</p>	<p>EXO 19:13 There shall no yad touch him, but he shall surely be stoned, or surely mortally shot; whether it be behemah or ish, it shall not live; when the yovel soundeth long, they shall come up to HaHar.</p>
<p>EXO 19:14 האָט משה אַראַפֿגענידערט פֿון באַרג צום פֿאַלק, און האָט געהייליקט דאָס פֿאַלק, און זיי האָבן געוואָשן זייערע קליידער. edit</p>	<p>EXO 19:14 hot Moshe aropgenidert fun barg tsum folk, un hot geheilikt dos folk, un zei hoben gevashen zeyere kleider.</p>	<p>EXO 19:14 So Moshe came down from HaHar unto HaAm, and set apart as kodesh HaAm; and they washed their clothes.</p>
<p>EXO 19:15 און ער האָט געזאָגט צום פֿאַלק: זייט אָנגעברייט אויפֿן דריטן טאָג; איר זאָלט נישט גענענען צו אַ פֿרוי. edit</p>	<p>EXO 19:15 un er hot gezogt tsum folk: zeit ongebreit oifen driten tog; ir zolt nisht genenen tsu a froi.</p>	<p>EXO 19:15 Then he said to HaAm, Be ready by Sheloshet Yamim; come not into your isha.</p>
<p>EXO 19:16 און עס איז געווען אויפֿן דריטן טאָג, ווי עס איז געוואָרן פֿרימאָרגן, אַזוי זיינען געוואָרן</p>	<p>EXO 19:16 un es iz geven oifen driten tog, vi es iz gevoren frimorgen, azoi zainen gevoren duneren un blitsen, un a</p>	<p>EXO 19:16 And it came to pass on the Yom HaShelishi when the boker was breaking, that there were thunderings and</p>

<p>דונערן און בליצן, און אַ שווערער וואָלקן אויפֿן באַרג, און דער קול פֿון שופֿר איז געווען זייער שטאַרק, און דאָס גאַנצע פֿאַלק וואָס אין לאַגער האָט געציטערט. edit</p>	<p>shverer volken oifen barg, un der kol fun shoifer iz geven zeyer shtark, un dos gantse folk vos in lager hot getsitert.</p>	<p>lightnings, and a heavy cloud upon HaHar, and the blast of the shofar exceeding loud; so that kol HaAm that was in the machaneh trembled with terror.</p>
<p>EXO 19:17 און משה האָט אַרויסגעפֿירט דאָס פֿאַלק פֿון לאַגער האַלקים אַנטקעגן, און זיי האָבן זיך געשטעלט אונטערן באַרג. edit</p>	<p>EXO 19:17 un Moshe hot aroisgefirt dos folk fun lager HaElokim antkegen, un zeı hoben zich geshtelt unteren barg.</p>	<p>EXO 19:17 And Moshe led HaAm forth out of the machaneh to encounter HaElohim; and they stood at the foot of HaHar.</p>
<p>EXO 19:18 און דער באַרג סיני איז געווען אין גאַנצן אין רויך, פֿון וועגן וואָס ה' האָט אַראָפֿגענידערט אויף אים מיט פֿייער; און זיין רויך איז אויפֿגעגאַנגען אזוי ווי דער רויך פֿון אַ קאַלכאָוון, און דער גאַנצער באַרג האָט זייער געציטערט. edit</p>	<p>EXO 19:18 un der barg Sinai iz geven in gantsen in roich, fun vegen vos Hashem hot aropgenidert oif im mit faier; un zain roich iz oifgegangen azoi vi der roich fun a kalchoiven, un der gantser barg hot zeyer getsitert.</p>	<p>EXO 19:18 And Mt. Sinai was altogether smoking, because HASHEM descended upon it in eish; and the smoke thereof ascended as the smoke of the furnace, and kol HaHar shook violently.</p>
<p>EXO 19:19 און דער קול פֿון שופֿר איז געוואָרן אַלץ שטאַרקער און שטאַרקער; משה האָט גערעדט, און האַלקים האָט אים געענטפֿערט אויפֿן קול. edit</p>	<p>EXO 19:19 un der kol fun Shepher iz gevoren alts shtarker un shtarker; Moshe hot geredt, un HaElokim hot im geentfert oifen kol.</p>	<p>EXO 19:19 And when the sound of the shofar was moving [closer], and grew louder and louder, Moshe spoke, and HaElohim answered him in thunder.</p>

<p>און ה' האָט EXO 19:20 אָראָפּגענידערט אויפֿן באַרג סיני, אויפֿן שפיץ באַרג, און ה' האָט גערופֿן משהן אויפֿן שפיץ באַרג, און משה איז אָרויפֿגעגאַנגען. edit</p>	<p>EXO 19:20 un Hashem hot aropgenidert oifen barg Sinai, oifen shpits barg, un Hashem hot gerufen Mosheen oifen shpits barg, un Moshe iz aroifgegangen.</p>	<p>EXO 19:20 And HASHEM came down upon Mt. Sinai, onto the top of HaHar; and HASHEM summoned Moshe up to the top of HaHar; and Moshe went up.</p>
<p>און ה' האָט געזאָגט צו משהן: נידער אַראָפּ, וואָרן דאָס פֿאַלק; זיי וועלן זיך חלילה דורכרייסן צו ה' צו קוקן, און עס וועלן פֿאַלן פֿון זיי אַ סך. edit</p>	<p>EXO 19:21 un Hashem hot gezogt tsu Mosheen: nider arop, voren dos folk; zei velen zich cholile durchraisen tsu Hashem tsu kuken, un es velen falen fun ze a sach.</p>	<p>EXO 19:21 And HASHEM said unto Moshe, Go down, warn HaAm, lest they push through toward HASHEM to gaze, and many of them fall perishing.</p>
<p>און אויך די כהנים וואָס גענענען צו ה', זאָלן זיך הייליקן, כדי ה' זאָל נישט מאַכן אַ בראַך צווישן זיי. edit</p>	<p>EXO 19:22 un oich di koyanim vos genenen tsu Hashem, zolen zich heiliken, kedei Hashem zol nisht machen a broch tsvishen zei.</p>	<p>EXO 19:22 And let the kohanim also, which come near to HASHEM , set themselves apart as kodesh, lest HASHEM break forth upon them.</p>
<p>און ה' האָט משה געזאָגט צו ה': דאָס פֿאַלק קען נישט אָרויפֿגיין אויפֿן באַרג סיני, וואָרום דו האָסט דאָך אונדז אַנגעזאָגט, אַזוי צו זאָגן: גרענעץ אָפּ דעם באַרג, און זאָלסט אים הייליקן. edit</p>	<p>EXO 19:23 hot Moshe gezogt tsu Hashem: dos folk ken nisht aroifgein oifen barg Sinai, vorem du host doch undz ongezogt, azoi tsu zogen: grenets op dem barg, un zolst im heiliken.</p>	<p>EXO 19:23 And Moshe said unto HASHEM , HaAm cannot come up to Mt. Sinai; for You Yourself charged us, saying, Establish boundaries for HaHar, and set it apart as kodesh.</p>
<p>און ה' האָט צו אים געזאָגט: גיי נידער אַראָפּ, און זאָלסט אָרויפֿקומען, דו, און אַהרן</p>	<p>EXO 19:24 hot Hashem tsu im gezogt: gei nider arop, un zolst aroifkumen, du, un Aharon mit dir; ober di koyanim un dos folk</p>	<p>EXO 19:24 And HASHEM said unto him, Away, get thee down, and thou shalt come up, thou, and Aharon with thee; but let not</p>

<p>מיט דיר; אָבער די פֿהנים און דאָס פֿאַלק זאָלן זיך נישט דורכרײַסן אַרױפֿצױיין צו ה', כּדי ער זאָל נישט מאַכן אַ בראַך צױישן זײ. edit</p>	<p>zolen zich nisht durchraisen aroiftsugein tsu Hashem, kedei er zol nisht machen a broch tsvishen ze.</p>	<p>the kohanim and HaAm push through to come up unto HASHEM , lest He break forth upon them.</p>
<p>האַט משה EXO 19:25 אַראָפֿגענידערט צום פֿאַלק, און זײ געזאָגט. edit</p>	<p>EXO 19:25 hot Moshe aropgenidert tsum folk, un ze gezogt.</p>	<p>EXO 19:25 So Moshe went down unto HaAm and told them.</p>
<p>און אלקים האָט EXO 20:1 גערעדט אַלע די דאָזיקע ווערטער, אַזױ צו זאָגן: edit</p>	<p>EXO 20:1 un Elokim hot geredt ale di dozike verter, azoi tsu zogon:</p>	<p>EXO 20:1 Then Elohim spoke all these words, saying,</p>
<p>אײך בין ה' דײַן ג-ט, וואָס האָט דײך אַרױסגעצױגן פֿון לאַנד מִצְרַיִם, פֿון דעם הױז פֿון קנעכטשאַפֿט. edit</p>	<p>EXO 20:2 ich bin Hashem dain G-t, vos hot dich aroisgetsoigen fun land Mitsrayim, fun dem hoiz fun knechtshaft.</p>	<p>EXO 20:2 I am HASHEM Eloheicha, Who brought thee out of Eretz Mitzrayim, out of the bais avadim (<i>house of slaves</i>) .</p>
<p>זאָלסט נישט האָבן EXO 20:3 אַנדערע ג-טער פֿאַר מײַן פֿנים. edit</p>	<p>EXO 20:3 zolst nisht hoben andere G-ter far main ponem.</p>	<p>EXO 20:3 Thou shalt have no elohim acherim in My presence.</p>
<p>זאָלסט דיר נישט מאַכן אַ בילד געשניץ, אָדער אַ קײנערלײ געשטאַלט פֿון וואָס אין הימל אויבן, אָדער וואָס אויף דער ערד אונטן, אָדער וואָס אין וואַסער אונטער דער ערד. edit</p>	<p>EXO 20:4 zolst dir nisht machen a bild geshnits, oder a keinerlei geshtalt fun vos in himel oiben, oder vos oif der erd unten, oder vos in vaser unter der erd.</p>	<p>EXO 20:4 Thou shalt not make unto thee any pesel, or any temunah of any thing that is in Shomayim above, or that is in ha'aretz beneath, or that is in the mayim under ha'aretz.</p>

<p>זאָלסט זיך נישט בוקן צו EXO 20:5 זיי, און זאָלסט זיי נישט דינען; וואָרום איך ה' דיין ג-ט בין אַן אַל קנוא , וואָס רעכנ זיך פֿאַר די זינד פֿון די פֿאַטערס מיט די קינדער, מיטן דריטן און מיטן פֿירטן דור פֿון די וואָס האַבן מיך פֿיינט, edit</p>	<p>EXO 20:5 zolst zich nisht buken tsu zei, un zolst zei nisht dinen; vorem ich Hashem dain G-t bin an El kanu , vos rechen zich far di zind fun di foters mit di kinder, miten driten un miten firten dor fun di vos hoben mich faint,</p>	<p>EXO 20:5 Thou shalt not tishtacheveh to them, nor serve them; for I HASHEM Eloheicha am an El kanna, visiting the avon Avot upon the Banim unto the third and fourth generation of them that hate Me;</p>
<p>EXO 20:6 און טו חסד מיטן טויזנטסטן גליד פֿון די וואָס האַבן מיך ליב, און פֿון די וואָס היטן מיינע געבאָט. edit</p>	<p>EXO 20:6 un tu chesed miten toizntsten glid fun di vos hoben mich lib, un fun di vos hiten maine gebot.</p>	<p>EXO 20:6 But showing chesed unto thousands of them that love Me, and are shomer over My mitzvot.</p>
<p>EXO 20:7 זאָלסט נישט אַרויפֿברענגען דעם נאָמען פֿון ה' דיין ג-ט צום פֿאַלשן, וואָרום ה' שענקט נישט דעם וואָס ברענגט אַרויף זיין נאָמען צום פֿאַלשן. edit</p>	<p>EXO 20:7 zolst nisht aroifbrenge dem nomen fun Hashem dain G-t tsum falshen, vorem Hashem shenkt nisht dem vos brengt aroifblikendik zain nomen tsum falshen.</p>	<p>EXO 20:7 Thou shalt not take the Shem HASHEM Eloheicha in vain; for HASHEM will not hold him guiltless that taketh Shmo in vain.</p>
<p>EXO 20:8 געדענק דעם טאָג פֿון שבת, אים צו האַלטן הייליק. edit</p>	<p>EXO 20:8 gedenk dem tog fun shbt, im tsu halten heilik.</p>	<p>EXO 20:8 Remember Yom HaShabbos, to keep it kodesh.</p>
<p>EXO 20:9 זעקס טעג זאָלסטו אַרבעטן, און טאָן אַלע דייע מלאַכות; edit</p>	<p>EXO 20:9 zeks teg zolstu arbeten, un ton ale daine meloches;</p>	<p>EXO 20:9 Sheshet yamim shalt thou labor, and do all thy work:</p>
<p>EXO 20:10 אָבער דער זיבעטער טאָג איז שבת צו ה' דיין ג-ט,</p>	<p>EXO 20:10 ober der zibeter tog iz shbt tsu Hashem dain G-t, zolstu nisht ton kein meloche,</p>	<p>EXO 20:10 But the Yom HaShevi'i is the Shabbos of HASHEM Eloheicha; in it thou shalt not</p>

<p>זאָלסטו נישט טאָן קיין מלאַכה, דו, און דיין זון, און דיין טאָכטער, דיין קנעכט, און דיין דינסט, און דיין בהמה, און דיין פֿרעמדער וואָס אין דיינע טויערן. edit</p>	<p>du, un dain zun, un dain tochter, dain knecht, un dain dinst, un dain beheime, un dain fremder vos in daine toieren.</p>	<p>do any melachah, thou, nor thy ben, nor thy bat, thy eved, nor thy maidservant, nor thy cattle, nor thy ger that is within thy gates;</p>
<p>EXO 20:11 וואָרום זעקס טעג האָט ה' געמאַכט דעם הימל און די ערד, דעם ים, און אַלץ וואָס איז זיי, און אויפֿן זיבעטן טאָג האָט ער גערוט; דערום האָט ה' געבענטשט דעם טאָג פֿון שבת, און האָט אים געהייליקט. edit</p>	<p>EXO 20:11 vorem zeks teg hot Hashem gemacht dem himel un di erd, dem yam, un alts vos in zei, un oifen zibeten tog hot er gerut; derum hot Hashem gebentsht dem tog fun shbt, un hot im geheilikt.</p>	<p>EXO 20:11 For in sheshet yamim HASHEM made Shomayim and Ha'Aretz, the yam, and all that in them is, and rested Yom HaShevi'i; for this reason HASHEM blessed Yom HaShabbos, and set it apart as kodesh.</p>
<p>EXO 20:12 האַלט אין כבוד דיין פֿאָטער און דיין מוטער, כדי דיינע טעג זאָלן זיך לענגערן אויף דער ערד וואָס ה' דיין ג-ט גיט דיר. edit</p>	<p>EXO 20:12 halt in koved dain foter un dain muter, kedei daine teg zolen zich lengeren oif der erd vos Hashem dain G-t git dir.</p>	<p>EXO 20:12 Honor thy av and thy em; that thy yamim may be long upon ha'adamah which HASHEM Eloheicha giveth thee.</p>
<p>EXO 20:13 זאָלסט נישט הרגען. זאָלסט נישט מַזְנֶה זיין. זאָלסט נישט גנבֿען. זאָלסט נישט זאָגן אויף דיין חבר פֿאַלשע עדות. edit</p>	<p>EXO 20:13 zolst nisht hrgen. zolst nisht mizane zain. zolst nisht gnven. zolst nisht zogen oif dain chever falshe eides.</p>	<p>EXO 20:13 Thou shalt not murder. Thou shalt not commit adultery. Thou shalt not steal. Thou shalt not bear ed sheker against thy neighbor.</p>
<p>EXO 20:14 זאָלסט נישט גלוסטן דיין חברס הויז; זאָלסט נישט גלוסטן דיין חברס ווייב, אָדער</p>	<p>EXO 20:14 zolst nisht glusten dain Chavors hoiz; zolst nisht glusten dain Chavors vaib, oder zain knecht, oder zain dinst, oder</p>	<p>EXO 20:14 Thou shalt not covet thy neighbor's bais, thou shalt not covet thy neighbor's isha, nor his eved, nor his maidservant,</p>

<p>זיין קנעכט, אָדער זיין דינסט, אָדער זיין אָקס, אָדער זיין איזל, אָדער וואָס נאָר עס איז דיין חבֿרס. edit</p>	<p>zain oks, oder zain eizl, oder vos nor es iz dain Chavors.</p>	<p>nor his ox, nor his donkey, nor anything that is thy neighbor's.</p>
<p>EXO 20:15 און דאָס גאַנצע פֿאַלק האַט בייגעווינט די דונערן, און די פֿלאַמען, און דעם קול פֿון שופֿר, און דעם רויכיקן באַרג; און ווי דאָס פֿאַלק האַט עס געזען, אַזוי האָבן זיי געציטערט, און זיינען געשטאַנען פֿון דער ווייטן. edit</p>	<p>EXO 20:15 un dos gantse folk hot beigevoint di duneren, un di flamen, un dem kol fun Shepher, un dem roichiken barg; un vi dos folk hot es gezen, azoi hoben zeï getsitert, un zainen geshtanen fun der veiten.</p>	<p>EXO 20:15 And kol HaAm saw the thunderings, and the lightnings, and the sound of the shofar, and HaHar smoking; and when HaAm saw it, they drew back, and stood afar off.</p>
<p>EXO 20:16 און זיי האָבן געזאָגט צו משהן: רעד דו צו אונדז, און מיר וועלן הערן, און זאָל נישט רעדן צו אונדז אלקים; מיר וועלן חלילה שטאַרבן. edit</p>	<p>EXO 20:16 un zeï hoben gezogt tsu Mosheen: red du tsu undz, un mir velen heren, un zol nisht reden tsu undz Elokim; mir velen cholile shtarben.</p>	<p>EXO 20:16 And they said unto Moshe, Thou speak with us, and we will hear; but let not Elohim speak with us, lest we die.</p>
<p>EXO 20:17 האָט משה געזאָגט צום פֿאַלק: איר זאָלט נישט מורא האַבן, וואָרום בדי אייך צו פרוון איז האַלקים געקומען, און בדי זיין מורא זאָל זיין פֿאַר אייער פנים, אַז איר זאָלט נישט זינדיקן. edit</p>	<p>EXO 20:17 hot Moshe gezogt tsum folk: ir zolt nisht moire hoben, vorem kedei ich tsu pruyen iz HaElokim gekumen, un kedei zain moire zol zain far ier ponem, az ir zolt nisht zindiken.</p>	<p>EXO 20:17 And Moshe said unto HaAm, Fear not: for HaElohim is come to test you, and that His fear may be upon your faces, that ye sin not.</p>
<p>EXO 20:18 איז דאָס פֿאַלק געשטאַנען פֿון דער ווייטן, און</p>	<p>EXO 20:18 iz dos folk geshtanen fun der veiten, un Moshe hot genent tsu dem nebl vos dorten</p>	<p>EXO 20:18 And HaAm stood afar off, while Moshe drew near unto the thick cloud where</p>

<p>משה האָט גענענט צו דעם נעבל {בְּרָפֶל} וואָס דאָרטן איז געווען ג-ט. edit</p>	<p>iz geven G-t.</p>	<p>HaElohim was.</p>
<p>EXO 20:19 און ה' האָט געזאָגט צו משהן: אַזוי זאָלסטו זאָגן צו די קינדער פֿון ישׂראָל: איר האָט געזען אַז פֿון הימל האָב איר גערעדט צו אײַך. edit</p>	<p>EXO 20:19 un Hashem hot gezogt tsu Mosheen: azoi zolstu zogen tsu di kinder fun Yisroel: ir hot gezen az fun himel hob ich geredt tsu ich.</p>	<p>EXO 20:19 And HASHEM said unto Moshe, Thus thou shalt say unto the Bnei Yisroel, You yourselves have seen that from Shomayim I have spoken with you.</p>
<p>EXO 20:20 איר זאָלט נישט מאַכן לעבן מיר ג-טער פֿון זילבער, און ג-טער פֿון גאָלד זאָלט איר אײַך נישט מאַכן. edit</p>	<p>EXO 20:20 ir zolt nisht machen leben mir G-ter fun zilber, un G-ter fun gold zolt ir ich nisht machen.</p>	<p>EXO 20:20 Ye shall not make beside Me elohei kesef, neither shall ye make for yourselves elohei zahav.</p>
<p>EXO 20:21 אַ מזבח פֿון ערד זאָלסטו מיר מאַכן, און שלאַכטן אויף אים דײַנע בראָנדאָפֿער {עֹלָה} און דײַנע פֿרידאָפֿער {זֶבֶח שְׁלָמִים}, דײַנע שאָף און דײַנע רינדער; אין יעטוועדער אָרט וון איר וועל מאַכן דערמאָנען מײַן נאָמען, וועל איר קומען צו דיר, און וועל דיר בענטשן. edit</p>	<p>EXO 20:21 a mizbeyeche fun erd zolstu mir machen, un shlachten oif im daine brandopfer un daine fridopfer, daine shof un daine rinder; in yetveder ort vu ich vel machen dermonen main nomen, vel ich kumen tsu dir, un vel dich bentshen.</p>	<p>EXO 20:21 Mizbe'ach adamah thou shalt make unto Me, and shalt sacrifice thereon thy olot, and thy shelamim, thy tzon, and thine oxen; in all places where I cause My Shem to be remembered, I will come unto thee, and I will bless thee.</p>
<p>EXO 20:22 און אויב אַ מזבח פֿון שטיינער וועסטו מיר מאַכן, זאָלסטו זיי נישט בויען געהאַקטע, וואָרום דײַן</p>	<p>EXO 20:22 un oib a mizbeyeche fun shtainer vestu mir machen, zolstu zei nisht boien gehakte, vorem dain hakaizen hostu oifgehoiben deroif, un host es farshvecht.</p>	<p>EXO 20:22 And if thou wilt make Me a Mizbe'ach avanim, thou shalt not build it of cut stone; for if thou lift up thy tool upon it, thou hast rendered it polluted.</p>

<p>הַאֲקֵאֵיזֶן הָאָסְטוֹ אוֹיִפְגֵּהוּיבֵן דַּעְרוּיִף, און האָסט עס פֿאַרשוועכט. edit</p>		
<p>און זאָלסט נישט EXO 20:23 אַרויִפְגֵּיין מיט טרעפּ אויף מיין מזבֿח, כדי זיין נאַקעטקייט זאָל נישט אַנטפלעקט ווערן אויף אים. edit</p>	<p>EXO 20:23 un zolst nisht aroifgein mit trep oif main mizbeyeche, kedei zain naketkeit zol nisht antplekt veren oif im.</p>	<p>EXO 20:23 Neither shalt thou go up by stairs unto Mine Mizbe'ach, that thy nakedness be not discovered thereon.</p>
<p>און דאָס זיינען די געזעצן וואָס דו זאָלסט לייגן פֿאַר זיי: edit</p>	<p>EXO 21:1 un dos zainen di gezetsen vos du zolst leigen far ze:</p>	<p>EXO 21:1 Now these are the mishpatim which thou shalt set before them.</p>
<p>אַז דו וועסט קויפֿן אַ יודישען קנעכט, זאָל ער זעקס יאָר דינען, און אויפֿן זיבעטן זאָל ער אַרויסגיין פֿרײַ אומזיסט. edit</p>	<p>EXO 21:2 az du vest koifen a yudishen knecht, zol er zeks yor dinen, un oifen zibeten zol er aroisgein frai umzist.</p>	<p>EXO 21:2 If thou acquire an eved Ivri, shesh shanim he shall serve; and in the seventh he shall go out lachafeshi (<i>to the freedom</i>) for no charge.</p>
<p>אויב ער איז אַליין געקומען, זאָל ער אַליין אַרויסגיין; אויב ער איז אַ באַווייבטער, זאָל זיין ווייב אַרויסגיין מיט אים. edit</p>	<p>EXO 21:3 oib er iz alein gekumen, zol er alein aroisgein; oib er iz a bavaibter, zol zain vaib aroisgein mit im.</p>	<p>EXO 21:3 If he came in by himself, he shall go out by himself; if he were a ba'al isha, then his isha shall go out with him.</p>
<p>אויב זיין האָר וועט אים געבן אַ ווייב, און זי וועט אים געבערן זין אָדער טעכטער, זאָל די ווייב מיט אירע קינדער געהערן צו איר האָר, און ער</p>	<p>EXO 21:4 oib zain Har vet im geben a vaib, un zi vet im geberen zin oder techter, zol di vaib mit ire kinder geheren tsu ir Har, un er zol aroisgein alein.</p>	<p>EXO 21:4 If his adon have given him an isha, and to him she gives birth to banim or banot; the isha and her yeledim shall be her adon's, and he shall go out [free] by himself.</p>

<p>זאל אַרויסגיין אליין. edit</p>		
<p>EXO 21:5 און אויב זאָגן וועט זאָגן דער קנעכט: איך האָב ליב מיין האַר, מיין ווייב, און מיין קינדער, איך וויל נישט אַרויסגיין פֿרײַ; edit</p>	<p>EXO 21:5 un oib zogen vet zogen der knecht: ich hob lib main Har, main vaib, un maine kinder, ich vil nisht aroisgein frai;</p>	<p>EXO 21:5 And if the eved shall plainly say, I love adoni, my isha, and my banim; I will not go out lachafeshi (to the freedom) ;</p>
<p>EXO 21:6 זאל זיין האַר אים מאַכן גענענען צו האַלקים, און אים מאַכן גענענען צום טיר, אָדער צום ביישטידל, און זיין האַר זאל דורכשטעכן זיין אויער מיט אַן נאַל; און ער זאל אים דינען אויף שטענדיק. edit</p>	<p>EXO 21:6 zol zain Har im machen genenen tsu HaElokim, un im machen genenen tsum tir, oder tsum baishtidl, un zain Har zol durchshtechen zain oier mit an nol; un er zol im dinen oif shtendik.</p>	<p>EXO 21:6 Then his adon shall bring him unto HaElohim; he shall also bring him to the delet (door) , or unto the mezuzah; and his adon shall pierce through his ozen (ear) with a piercing-tool; then he shall serve him l'olam.</p>
<p>EXO 21:7 און אַז אַ מאַן וועט פֿאַרקויפֿן זיין טאָכטער פֿאַר אַ דינסט, זאל זי נישט אַרויסגיין אַזוי ווי עס גייען אַרויס די קנעכט. edit</p>	<p>EXO 21:7 un az a man vet farkoifen zain tochter far a dinst, zol zi nisht aroisgein azoi vi es geyen arois di knecht.</p>	<p>EXO 21:7 And if an ish sell his bat to be an amah (maidservant) , she shall not go out as the avadim [go free].</p>
<p>EXO 21:8 אויב זי געפֿעלט נישט אין די אויגן פֿון איר האַר, וואָס האָט זי געהאַט באַשטימט פֿאַר זיך, זאל ער זי לאַזן אויסלייזן; ער זאל נישט געוועלטיקן זי צו פֿאַרקויפֿן צו פֿרעמדע מענטשן, ווען ער פֿעלשט אַן איר. edit</p>	<p>EXO 21:8 oib zi gefelt nisht in di oigen fun ir Har, vos hot zi gehat bashtimt far zich, zol er zi lozen oisleizen; er zol nisht geveltiken zi tsu farkoifen tsu fremde mentshen, ven er felst on ir.</p>	<p>EXO 21:8 If she please not her adon, who hath betrothed her to himself, then shall he let her be redeemed [go free]; to sell her unto an am nochri (foreign people) he shall have no power, seeing he hath dealt deceitfully with her.</p>

<p>און אויב ער וועט זי EXO 21:9 באַשטימען פֿאַר זיין זון, זאָל ער טאָן צו איר אַזוי ווי דער שטייגער מיט טעכטער. edit</p>	<p>EXO 21:9 un oib er vet zi bashtimen far zain zun, zol er ton tsu ir azoi vi der shteiiger mit techter.</p>	<p>EXO 21:9 And if he have betrothed her unto his ben, he shall deal with her according to the mishpat habanot (<i>rights of [free] daughters</i>) .</p>
<p>אויב ער וועט זיך נעמען EXO 21:10 אַן אַנדערע, זאָל ער איר שפּײַז, איר קליידונג, און איר ווייברעכט, נישט מינערן. edit</p>	<p>EXO 21:10 oib er vet zich nemen an andere, zol er ir shpaiz, ir kleidung, un ir vaibrecht, nisht mineren.</p>	<p>EXO 21:10 If he take him another, her food, her covering of clothing, and her onah (<i>conjugal rights</i>) shall he not deprive.</p>
<p>און אויב ער וועט איר EXO 21:11 נישט טאָן די דאָזיקע דרײַ זאַכן, זאָל זי אַרויסגיין אומזיסט, אָן געלט. edit</p>	<p>EXO 21:11 un oib er vet ir nisht ton di dozike drai zachen, zol zi aroisgein umzist, on gelt.</p>	<p>EXO 21:11 And if he does not perform these three unto her, then shall she go out free without kesef.</p>
<p>דער וואָס שלאָגט אַ EXO 21:12 מענטשן און ער שטאַרבט, זאָל טייטן געטייט ווערן. edit</p>	<p>EXO 21:12 der vos shlogt a mentshen un er shtarbt, zol teiten geteit veren.</p>	<p>EXO 21:12 He that strikes down an ish, so that the ish die, shall be surely put to death.</p>
<p>אַבער דער וואָס האָט EXO 21:13 נישט געמיינט, נאָר האַלקים האַט עס אונטערגעשיקט אונטער זיין האַנט, וועל איך דיר מאַכן אַן אָרט וואָס ער זאָל אַהין אַנטרינען. edit</p>	<p>EXO 21:13 ober der vos hot nisht gemeint, nor HaElokim hot es untergeschikt unter zain hant, vel ich dir machen an ort vos er zol ahin antrinen.</p>	<p>EXO 21:13 And if he lie not in ambush, but HaElohim deliver him into his yad, then I will appoint thee a makom where he shall flee there.</p>
<p>און אַז אַ מאַן וועט EXO 21:14 מוטוויליק קומען אויף זיין חבֿר, אים צו הרגען מיט ליסטיקייט, זאָלסטו פֿון מיין מזבח אים אַראָפּנעמען צו</p>	<p>EXO 21:14 un az a man vet mutvilik kumen oif zain chever, im tsu hrgen mit listikeit, zolstu fun main mizbeyeich im aropnemen tsu shtarben.</p>	<p>EXO 21:14 But if an ish come premeditatedly upon his re'a, to murder him by guile; thou shalt take him from Mine Mizbe'ach for capital punishment.</p>

<p>שטאַרבן. edit</p>		
<p>און דער וואָס שלאָגט EXO 21:15 זיין פֿאַטער, אָדער זיין מוטער, זאָל טייטן געטייט ווערן. edit</p>	<p>EXO 21:15 un der vos shlogt zain foter, oder zain muter, zol teiten geteit veren.</p>	<p>EXO 21:15 And he that striketh down his av, or his em, shall be surely put to death.</p>
<p>און דער וואָס גנבֿעט אַ מענטשן און פֿאַרקויפֿט אים, אָדער ער ווערט געפֿונען אין זיין האַנט, זאָל טייטן געטייט ווערן. edit</p>	<p>EXO 21:16 un der vos gnvct a mentshen un farkoift im, oder er vert gefunen in zain hant, zol teiten geteit veren.</p>	<p>EXO 21:16 And he that kidnaps an ish, and selleth him, or if he be found in his power, the kidnapper shall surely be put to death.</p>
<p>און דער וואָס שילט זיין פֿאַטער, אָדער זיין מוטער, זאָל טייטן געטייט ווערן. edit</p>	<p>EXO 21:17 un der vos shilt zain foter, oder zain muter, zol teiten geteit veren.</p>	<p>EXO 21:17 And he that curseth his av, or his em, shall surely be put to death.</p>
<p>און אַז מענטשן וועלן זיך קריגן, און איינער וועט שלאָגן דעם אַנדערן מיט אַ שטיין, אָדער מיטן פֿויסט, און ער וועט נישט שטאַרבן, נאָר ער וועט זיך אַוועקלייגן אין בעט, edit</p>	<p>EXO 21:18 un az mentshen velen zich krigen, un einer vet shlogen dem anderen mit a shtein, oder miten foist, un er vet nisht shtarben, nor er vet zich avekleigen in bet,</p>	<p>EXO 21:18 And if anashim quarrel, and one strike another with an even (stone) , or with his egrof (fist) , and he die not, but is bedfast;</p>
<p>איז, אויב ער וועט אויפֿשטיין און אַרומגיין דרויסן אויף זיין שטעקן, זאָל דער שלעגער זיין פֿריי; נאָר פֿאַר זיין זיצן ליידיק מוז ער באַצאָלן, און אויסהיילן מוז ער אים לאָזן אויסהיילן {רפא} .</p>	<p>EXO 21:19 iz, oib er vet oifshtein un arumgein droisen oif zain shteken, zol der shleger zain frai; nor far zain zitsen leidik muz er batsolen, un oisheilen muz er im lozen oisheilen .</p>	<p>EXO 21:19 If he rise again, and walk around outside upon his staff, then shall he that struck down him be absolved; only shivto yiten (he shall give for his lost time) , and shall provide for him to be thoroughly healed.</p>

	edit	
<p>און אַז אַ מאַן וועט שלאַגן זיין קנעכט, אָדער זיין דינסט, מיט אַ שטעקן, און ער וועט שטאַרבן אונטער זיין האַנט, זאָל ער שטראַפֿן באַשטראַפֿט ווערן. edit</p>	<p>EXO 21:20 un az a man vet shlogen zain knecht, oder zain dinst, mit a shteken, un er vet shtarben unter zain hant, zol er shtrofen bashtroft veren.</p>	<p>EXO 21:20 And if an ish strikes his eved, or his amah, with a shevet (rod), and he die under his yad; he shall be surely avenged.</p>
<p>אויב אָבער ער וועט זיך האַלטן אַ טאָג אָדער צוויי טעג, זאָל ער נישט באַשטראַפֿט ווערן; וואָרום דאָס איז זיין געלט. edit</p>	<p>EXO 21:21 oib ober er vet zich halten a tog oder tsvei teg, zol er nisht bashtroft veren; vorem dos iz zain gelt.</p>	<p>EXO 21:21 Notwithstanding, if he continue a yom or two, he shall not be avenged; for he is his kesef.</p>
<p>און אַז מענער וועלן זיך ראַנגלען, און וועלן אַנשטויסן אַ טראָגעדיקע פֿרוי, און אירע קינדער וועלן אַרויסגיין, אָבער קיין אומגליק וועט נישט געשען, זאָל קנסען געקנסעט ווערן דער שולדיקער, לויט ווי דער פֿרויס מאַן וועט אויף אים אַרויפֿלייגן, און ער זאָל עס געבן פֿאַר די דיינים. edit</p>	<p>EXO 21:22 un az mener velen zich ranglen, un velen onshtoisn a trogedike froi, un ire kinder velen aroisgein, ober kein umglik vet nisht geshen, zol kansen gekanset veren der shuldiker, loit vi der frois man vet oif im aroifleigen, un er zol es geben far di deinim.</p>	<p>EXO 21:22 If men fight, and hurt an isha harah (pregnant woman), so that she gives birth prematurely but not with any injury; he shall be surely punished, according as the ba'al haisha will assess a fine upon him; and he shall pay as the judges determine.</p>
<p>אויב אָבער אַן אומגליק וועט געשען, זאָלסטו געבן אַ נפֿש פֿאַר אַ נפֿש. edit</p>	<p>EXO 21:23 oib ober an umglik vet geshen, zolstu geben a nefesh far a nefesh.</p>	<p>EXO 21:23 And if any ason (harm, fatality) follow, then thou shalt take nefesh for nefesh,</p>
<p>אַן אויג פֿאַר אַן אויג, אַ</p>	<p>EXO 21:24 an oig far an oig, a tson far a tson, a hant far a hant, a</p>	<p>EXO 21:24 Ayin for ayin, shen for shen, yad for yad, regel for</p>

<p>צָאן פֿאַר אַ צאָן, אַ האַנט פֿאַר אַ האַנט, אַ פֿוס פֿאַר אַ פֿוס. edit</p>	<p>fus far a fus.</p>	<p>regel,</p>
<p>EXO 21:25 אַ ברען פֿאַר אַ ברען, אַ וונד פֿאַר אַ וונד, אַ בייל {חבורה} פֿאַר אַ בייל {חבורה} . edit</p>	<p>EXO 21:25 a Beraen far a Beraen, a vund far a vund, a bail far a bail .</p>	<p>EXO 21:25 Burn for burn, wound for wound, chaburah (<i>stripe laceration</i>) for chaburah.</p>
<p>EXO 21:26 און אַז אַ מאַן וועט שלאַגן דאָס אויג פֿון זײַן קנעכט, אָדער דאָס אויג פֿון זײַן דינסט, און וועט עס איבערפֿירן, זאָל ער אים אַרויסלאָזן פֿרײַ פֿאַר זײַן אויג. edit</p>	<p>EXO 21:26 un az a man vet shlogen dos oig fun zain knecht, oder dos oig fun zain dinst, un vet es iberfiren, zol er im aroislozen frai far zain oig.</p>	<p>EXO 21:26 And if an ish strike the ayin of his eved, or the ayin of his amah, that it perish; he shall let him go free for his ayin's sake.</p>
<p>EXO 21:27 און אַז ער וועט אויסהאַקן אַ צאָן פֿון זײַן קנעכט, אָדער אַ צאָן פֿון זײַן דינסט, זאָל ער אים אַרויסלאָזן פֿרײַ פֿאַר זײַן צאָן. edit</p>	<p>EXO 21:27 un az er vet oishaken a tson fun zain knecht, oder a tson fun zain dinst, zol er im aroislozen frai far zain tson.</p>	<p>EXO 21:27 And if he strike his eved's shen (<i>tooth</i>) , or his amah's shen; he shall let him go free for his shen's sake.</p>
<p>EXO 21:28 און אַז אַן אָקס וועט שטויסן אַ מאַן אָדער אַ פֿרוי, און זײ וועלן שטאַרבן, זאָל פֿאַרשטיינען פֿאַרשטיינט ווערן דער אָקס, און זײַן פֿלייש זאָל נישט געגעסן ווערן; און דער בעל־הבית פֿון</p>	<p>EXO 21:28 un az an oks vet shtoisn a man oder a froi, un zei velen shtarben, zol farshteinen farshteint veren der oks, un zain fleish zol nisht gegesen veren; un der baeal-hbit fun oks iz frai.</p>	<p>EXO 21:28 If an ox gore an ish or an isha, that they die; then the ox shall be surely stoned, and his basar shall not be eaten; but the ba'al hashor (<i>owner of the ox</i>) shall be exempt from punishment.</p>

<p>edit אַקס איז פֿרײַ.</p>		
<p>EXO 21:29 אויב אָבער ער איז אַ שטויסיקער אַקס פֿון נעכטן-אייערנעכטן, און זײַן בעל־הבית איז געוואָרנט געוואָרן, און האָט אים נישט געהיט, און ער וועט טייטן אַ מאַן אָדער אַ פֿרוי, זאָל פֿאַרשטיינט ווערן דער אַקס, און אויך זײַן בעל־הבית זאָל געטייט ווערן. edit</p>	<p>EXO 21:29 oib ober er iz a shtoisiker oks fun nechten-eyernechten, un zain baeal-hbit iz gevorent gevoren, un hot im nisht gehit, un er vet teiten a man oder a froi, zol farshteint veren der oks, un oich zain baeal-hbit zol geteit veren.</p>	<p>EXO 21:29 But if the shor habitually from mitmol (<i>yesterday</i>) gored, and its ba'al has been warned, and he hath not kept it in the bull pen, and it hath killed an ish or an isha; the shor shall be stoned, and his ba'al also shall be put to death.</p>
<p>EXO 21:30 אויב אַן אויסלייז וועט אַרויפֿגעלייגט ווערן אויף אים, זאָל ער געבן פֿאַרן אויסקויף פֿון זײַן נפֿש ווי פֿיל עס וועט אַרויפֿגעלייגט ווערן אויף אים. edit</p>	<p>EXO 21:30 oib an oisleiz vet aroifgeleigt veren oif im, zol er geben faran oiskoif fun zain nefesh vi fil es vet aroifgeleigt veren oif im.</p>	<p>EXO 21:30 If there be laid on him a kofer (<i>atonement payment, ransom</i>), then he shall give for the redemption of his nefesh whatsoever is assessed upon him.</p>
<p>EXO 21:31 סײַ ער וועט שטויסן אַ יינגל, סײַ ער וועט שטויסן אַ מיידל, זאָל אַזוי ווי דער דאָזיקער משפט געטאָן ווערן צו אים. edit</p>	<p>EXO 21:31 sai er vet shtoisen a yingel, sai er vet shtoisen a meidl, zol azoi vi der doziker mishpot geton veren tsu im.</p>	<p>EXO 21:31 Whether he have gored a ben, or have gored a bat, according to this mishpat shall it be done unto him.</p>
<p>EXO 21:32 אויב דער אַקס וועט שטויסן אַ קנעכט אָדער אַ דינסט, זאָל ער געבן זײַן האָר דרייסיק שקל זילבער, און דער אַקס זאָל פֿאַרשטיינט ווערן.</p>	<p>EXO 21:32 oib der oks vet shtoisen a knecht oder a dinst, zol er geben zain Har draisik shekl zilber, un der oks zol farshteint veren.</p>	<p>EXO 21:32 If the ox shall gore an eved or an amah; he shall give unto their adon sheloshim shekalim kesef, and the ox shall be stoned.</p>

<p style="text-align: right;">edit</p>		
<p> EXO 21:33 און אַז אַ מאַן וועט עפֿענען אַ גרוב, אָדער אַז אַ מאַן וועט גראָבן אַ גרוב, און וועט זי נישט צודעקן, און אַהין וועט אַרײַנפֿאַלן אַן אָקס אָדער אַן אייזל, edit </p>	<p> EXO 21:33 un az a man vet efenen a grub, oder az a man vet groben a grub, un vet zi nisht tsudeken, un ahin vet arainfalen an oks oder an eizl, </p>	<p> EXO 21:33 And if an ish shall open a bor (pit), or if an ish shall dig a bor and not cover it, and an ox or a donkey fall therein; </p>
<p> EXO 21:34 זאָל דער בעל־הבית פֿון דער גרוב באַצאָלן; געלט זאָל ער אומקערן צו זייער בעל־הבית, און די טויטע בהמה זאָל געהערן צו אים. edit </p>	<p> EXO 21:34 zol der baeal-hbit fun der grub batsolen; gelt zol er umkeren tsu zeyer baeal-hbit, un di toite beheime zol geheren tsu im. </p>	<p> EXO 21:34 The ba'al habor shall make restitution, and give kesef unto their ba'alim; and the carcass shall be his. </p>
<p> EXO 21:35 און אַז אַ מאַנס אָקס וועט שעדיקן דעם אָקס פֿון זײַן חבֿר, און ער וועט אָוועקפֿאַלן, זאָלן זיי פֿאַרקויפֿן דעם לעבעדיקן אָקס, און זיך צעטיילן מיטן געלט; און אויך מיטן טויטן זאָלן זיי זיך צעטיילן. edit </p>	<p> EXO 21:35 un az a mans oks vet shediken dem oks fun zain chever, un er vet avekfalen, zolen zei farkoifen dem lebediken oks, un zich tseteilen miten gelt; un oich miten toiten zolen zei zich tseteilen. </p>	<p> EXO 21:35 And if the shor ish (ox of a man) hurt the ox of a neighbor, that it die; then they shall sell the shor hachai (live ox), and divide the kesef of it; and the carcass also they shall divide. </p>
<p> EXO 21:36 אויב עס איז באַוויסט, אַז ער איז אַ שטויסיקער אָקס פֿון לאַנג אָן, און זײַן בעל־הבית האָט אים נישט געהיט, זאָל ער צאָלן באַצאָלן אַן אָקס פֿאַרן אָקס, און דער טויטער זאָל געהערן צו אים. </p>	<p> EXO 21:36 oib es iz bavust, az er iz a shtoisiker oks fun lang on, un zain baeal-hbit hot im nisht gehit, zol er tsolen batsolen an oks faran oks, un der toiter zol geheren tsu im. </p>	<p> EXO 21:36 Or if it be known that the shor hath habitually from mitmol (yesterday) gored, and his ba'al hath not kept it in the bull pen; he shall surely pay ox for ox; and the carcass shall belong to him. </p>

<p style="text-align: right;">edit</p>		
<p>אֲזֵ אַ מֵאֵן וועט גַנְבֵען אַן EXO 21:37 אָקס אָדער אַ שעפּס, און וועט אים שעכטן, אָדער ער וועט אים פֿאַרקויפֿן, זאָל ער באַצאָלן פֿינף רינדער פֿאַרן אָקס, און פֿיר שאָף פֿאַרן שעפּס. edit</p>	<p>EXO 21:37 az a man vet gnven an oks oder a Shaaphs, un vet im shechten, oder er vet im farkoifen, zol er batsolen finf rinder faran oks, un fir shof faran Shaaphs.</p>	<p>EXO 21:37 If a ganav takes a shor, or a seh, and slaughter it, or sell it; he shall restore five cattle for an ox, and the seh.</p>
<p>אֲזֵ אַ גַנֵב וועט געכאַפּט ווערן בײַ אַן איינברעכונג, און וועט קריגן געשלאָגן און וועט שטאַרבן, איז נישטאָ פֿאַר אים קיין בלוטשולד. edit</p>	<p>EXO 22:1 az a ganev vet gechapt veren bai an inbrechung, un vet krigen geshlogen un vet shtarben, iz nishto far im kein blutshuld.</p>	<p>EXO 22:1 If a ganav be caught breaking in, and be struck down so that he die, there shall be no guilt of bloodshed for him.</p>
<p>אויב אָבער די זון איז אויפֿגעגאַנגען איבער אים, איז דאָ פֿאַר אים בלוטשולד. באַצאָלן מוז ער באַצאָלן; אויב ער האָט נישט, זאָל ער פֿאַרקויפֿט ווערן פֿאַר זײַן גַנְבֵה. edit</p>	<p>EXO 22:2 oib ober di zun iz oifgegangen iber im, iz do far im blutshuld. batsolen muz er batsolen; oib er hot nisht, zol er farkoift veren far zain gnve.</p>	<p>EXO 22:2 If the shemesh be risen upon him, there shall be guilt of bloodshed; the ganav should make full restitution; if he have nothing, then the ganav shall be sold to make restitution for his theft.</p>
<p>אויב געפֿונען וועט געפֿונען ווערן די גַנְבֵה אין זײַן האַנט אַ לעבעדיקע, סײַ אַן אָקס, סײַ אַן אייזל, סײַ אַ שעפּס, זאָל ער באַצאָלן טאַפּל. edit</p>	<p>EXO 22:3 oib gefunen vet gefunen veren di gnve in zain hant a lebedike, sai an oks, sai an eizl, sai a Shaaphs, zol er batsolen topl.</p>	<p>EXO 22:3 If the theft be certainly found in his yad chayyim, whether it be ox, or donkey, or seh; he shall pay back double.</p>

<p>אֶז אַ מַאָן וועט לֹאזן EXO 22:4 אָפּעסן אַ פֿעלד אָדער אַ וויינגאַרטן, און וועט אַרויסלאָזן זיין בהמה, און זי וועט אָפּעסן אין אַן אַנדערנס פֿעלד, זאָל ער מיט דעם בעסטן פֿון זיין פֿעלד, און מיט דעם בעסטן פֿון זיין וויינגאַרטן באַצאָלן. edit</p>	<p>EXO 22:4 az a man vet lozen opesen a feld oder a vaingorten, un vet aroislozen zain beheime, un zi vet opesen in an andern's feld, zol er mit dem besten fun zain feld, un mit dem besten fun zain vaingorten batsolen.</p>	<p>EXO 22:4 If a man shall allow livestock to graze over a sadeh or kerem (vineyard), or he lets it loose and it graze over the sadeh of another, then from the best of his own sadeh, and of the best of his own kerem (vineyard), shall he make restitution.</p>
<p>אֶז אַ פֿייער וועט אַרויסגיין, און וועט אָנטרעפֿן דערנער, און עס וועט פֿאַרצערט ווערן אַ סטויג, אָדער שטייענדיקע תבואה, אָדער אַ פֿעלד, זאָל צאָלן באַצאָלן דער וואָס האָט אַנגעצונדן די שרפה. edit</p>	<p>EXO 22:5 az a faier vet aroisgein, un vet ontrefen derner, un es vet fartsert veren a stoig, oder shteyendike tvuh, oder a feld, zol tsolen batsolen der vos hot ongetsunden di srfe.</p>	<p>EXO 22:5 If eish break out, and spreads in kotzim (thorns), so that the stacks of grain, or the standing grain, or the sadeh, be consumed therewith; he that kindled the eish shall surely make restitution.</p>
<p>אֶז אַ מַאָן וועט געבן זיין חבֿר געלט אָדער זאָכן צום היטן, און עס וועט געגנבֿעט ווערן פֿון דעם מאַנס הויז, אויב דער גנבֿ וועט געפֿונען ווערן, זאָל ער באַצאָלן טאַפּל; edit</p>	<p>EXO 22:6 az a man vet geben zain chever gelt oder zachen tsum hiten, un es vet gegnvvet veren fun dem mans hoiz, oib der ganev vet gefunen veren, zol er batsolen topl;</p>	<p>EXO 22:6 If an ish shall give unto his re'a kesef or vessels to be shomer over, and it be stolen out of the bais haish; if the ganav be found, let him pay back double.</p>
<p>אויב דער גנבֿ וועט נישט געפֿונען ווערן, זאָל דער בַּעל־הבית פֿון הויז גענענען צו EXO 22:7</p>	<p>EXO 22:7 oib der ganev vet nisht gefunen veren, zol der baeal-hbit fun hoiz genenen tsu HaElokim: tsi er hot nisht</p>	<p>EXO 22:7 If the ganav be not found, then the ba'al habais shall be brought before HaElohim, to see whether he has put his yad</p>

<p>האלקים: צי ער האָט נישט אויסגעשטרעקט זיין האַנט אויף זיין חֶבֶרס האָב. edit</p>	<p>oisgeshtrekt zain hant oif zain Chavors hob.</p>	<p>on the property of his neighbor.</p>
<p>EXO 22:8 ביי אַיטלעכן חשד פֿון אומערלעכקייט, וועגן אַן אַקס, וועגן אַן אייזל, וועגן אַ שעפּס, וועגן אַ קלייד, וועגן וואָסער עס איז פֿאַרלאָרענער זאָך, וואָס יענער זאָגט, אַז דאָס איז עס, זאָל די זאָך פֿון ביידן קומען פֿאַר האַלקים; דער וועמען אַלקים וועט מאַכן שולדיק, זאָל באַצאָלן זיין חֶבֶר טאַפּל. edit</p>	<p>EXO 22:8 bai itlechen chshd fun umerlechkeit, vegen an oks, vegen an eizl, vegen a Shaaphs, vegen a kleid, vegen vaser es iz farlorener zach, vos yener zogt, az dos iz es, zol di zach fun beiden kumen far HaElokim; der vemen Elokim vet machen shuldik, zol batsolen zain chever topl.</p>	<p>EXO 22:8 For all manner of pesha (trespass, liability) , whether it be for ox, for donkey, for seh, for clothing, or for any manner of avedah (lost property, missing thing) which another says, This is it, the case of both shall come before HaElohim; and whom Elohim shall condemn, he shall pay back double unto his re'a.</p>
<p>EXO 22:9 אַז אַ מאַן וועט געבן זיין חֶבֶר אַן אייזל, אָדער אַן אַקס, אָדער אַ שעפּס, אָדער וואָסער עס איז בהמה צום היטן, און זי וועט אַוועקפֿאַלן, אָדער געשעדיקט ווערן, אָדער געפֿאַנגען ווערן, ווען קיינער זעט נישט, edit</p>	<p>EXO 22:9 az a man vet geben zain chever an eizl, oder an oks, oder a Shaaphs, oder vaser es iz beheime tsum hiten, un zi vet avekfalen, oder gshedikt veren, oder gefangen veren, ven keiner zet nisht,</p>	<p>EXO 22:9 If an ish deliver unto his re'a a donkey, or an ox, or a seh, or any behemah, to be shomer over; and it die, or be injured, or carried away, with no eye witness;</p>
<p>EXO 22:10 זאָל אַ שבֿועה פֿון ה' זיין צווישן זיי ביידן, אויב ער האָט נישט אויסגעשטרעקט זיין האַנט אויף זיין חֶבֶרס האָב; און איר בעל-הבית זאָל</p>	<p>EXO 22:10 zol a shvue fun Hashem zain tsvishen zei beiden, oib er hot nisht oisgeshtrekt zain hant oif zain Chavors hob; un ir baeal-hbit zol es onnemen, un er darf nisht batsolen.</p>	<p>EXO 22:10 Then shall a shevuat HASHEM be between them both, that he hath not laid his yad on the property of his re'a; and the property's ba'al shall accept thereof, and he shall not make</p>

<p>עס אָננעמען, און ער דאַרף נישט באַצאָלן. edit</p>		<p>restitution.</p>
<p>אויב אָבער גנבֿען איז זי געגנבֿעט געוואָרן פֿון אים, מוז ער באַצאָלן איר בעל־הבית. edit</p>	<p>EXO 22:11 oib ober gnven iz zi gegnvet gevoren fun im, muz er batsolen ir baeal-hbit.</p>	<p>EXO 22:11 And if it be certainly stolen from him, he shall make restitution unto the ba'al thereof.</p>
<p>אויב פֿאַרצוקן איז זי פֿאַרצוקט געוואָרן, זאָל ער ברענגען פֿון איר צום עדות; פֿאַר אַ פֿאַרצוקטער דאַרף ער נישט באַצאָלן. edit</p>	<p>EXO 22:12 oib fartsuken iz zi fartsukt gevoren, zol er brengen fun ir tsum eides; far a fartsukter darf er nisht batsolen.</p>	<p>EXO 22:12 If it be indeed tarof (torn by a wild animal, predator) , then let him bring it for ed (witness) , and he shall not make restitution for the terefah (torn animal) .</p>
<p>און אַז אַ מאַן וועט באָרגן אַ בהמה פֿון זיין חבֿר, און זי וועט געשעדיקט ווערן, אָדער אַוועקפֿאַלן – איז איר בעל־הבית נישט מיט איר, מוז ער צאָלן באַצאָלן. edit</p>	<p>EXO 22:13 un az a man vet borgen a beheime fun zain chever, un zi vet gshedikt veren, oder avekfalen – iz ir baeal-hbit nisht mit ir, muz er tsolen batsolen.</p>	<p>EXO 22:13 And if an ish asks to borrow of his re'a, and the animal borrowed be injured, or die, the ba'al thereof being not with it, he shall surely make restitution.</p>
<p>אויב איר בעל־הבית איז מיט איר, דאַרף ער נישט באַצאָלן. אויב זי איז אַ געדונגענע, גייט דאָס אַריין אין איר לויין. edit</p>	<p>EXO 22:14 oib ir baeal-hbit iz mit ir, darf er nisht batsolen. oib zi iz a gedungene, geit dos arain in ir loin.</p>	<p>EXO 22:14 But if the ba'al thereof be with it, he shall not make restitution; if it be sakhir (rented, hired) , it came for its hire.</p>
<p>און אַז אַ מאַן וועט פֿאַרפֿירן אַ יונגפֿרוי וואָס איז נישט פֿאַרקנסט, און וועט ליגן מיט איר, זאָל ער מיט נדן זי</p>	<p>EXO 22:15 un az a man vet farfiren a yungfroi vos iz nisht farknast, un vet ligen mit ir, zol er mit Noden zi machen far zain vaib.</p>	<p>EXO 22:15 And if an ish entice a betulah that is not orasah (betrothed, pledged) , and lie with her, he shall surely endow her with a marriage contract as his isha.</p>

<p>מֵאֵכֶן פֶּאָר זײַן ווייב. edit</p>		
<p>EXO 22:16 אויב איר פֿאַטער וועט זי אים נישט וועלן געבן, זאָל ער באַצאָלן געלט לויט דעם נדן פֿון יונגפֿרויען. edit</p>	<p>EXO 22:16 oib ir foter vet zi im nisht velen geben, zol er batsolen gelt loit dem Noden fun yungfroien.</p>	<p>EXO 22:16 If her av utterly refuse to give her unto him, he shall pay kesef according to the mohar habetulot (<i>marriage contract, dowry of the virgins</i>) .</p>
<p>EXO 22:17 אַ מכשפֿה זאָלסטו נישט לאַזן לעבן. edit</p>	<p>EXO 22:17 a mchshfe zolstu nisht lozen leben.</p>	<p>EXO 22:17 Thou shalt not allow a mekhashefah (<i>witch, sorceress</i>) to live.</p>
<p>EXO 22:18 איטלעכער וואָס ליגט מיט אַ בהמה זאָל טייטן געטייט ווערן. edit</p>	<p>EXO 22:18 itlecher vos ligt mit a beheime zol teiten geteit veren.</p>	<p>EXO 22:18 Kol shochev (<i>every one having sexual relations</i>) with a behemah shall surely be put to death.</p>
<p>EXO 22:19 דער וואָס שלאַכט צו ג-טער, אַחוץ צו ה' אַליין, זאָל ווערן חרם. edit</p>	<p>EXO 22:19 der vos shlacht tsu G-ter, achuts tsu Hashem alein, zol veren Chorem.</p>	<p>EXO 22:19 He that sacrificeth unto elohim (<i>the g-ds</i>) , other than unto HASHEM only, he shall be destroyed.</p>
<p>EXO 22:20 און אַ פֿרעמדן זאָלסטו נישט קריוודען, און זאָלסט אים נישט דריקן, וואָרום פֿרעמדע זייט איר געווען אין לאַנד מצרים. edit</p>	<p>EXO 22:20 un a fremden zolstu nisht krivden, un zolst im nisht driken, vorem fremde zeit ir geven in land Mitsrayim.</p>	<p>EXO 22:20 Thou shalt neither mistreat a ger, nor oppress him; for ye were gerim in Eretz Mitzrayim.</p>
<p>EXO 22:21 אַן אַלמנה און אַ יתום זאָלט איר נישט פֿייניקן. edit</p>	<p>EXO 22:21 an almone un a ytum zolt ir nisht painiken.</p>	<p>EXO 22:21 Ye shall not cause pain to any almanah, or yatom.</p>
<p>EXO 22:22 אויב פֿייניקן וועסטו אים פֿייניקן, איז, ווי נאָר ער וועט שרייען צו מיר, וועל איך זיכער צוהערן זײַן געשריי. edit</p>	<p>EXO 22:22 oib painiken vestu im painiken, iz, vi nor er vet shraien tsu mir, vel ich zeker tsuheren zain geshrei.</p>	<p>EXO 22:22 If thou cause them pain in any way, and they cry at all unto Me, I will surely hear their cry;</p>

<p>EXO 22:23 און מיין צאָרן {אַף} וועט גרימען, און איך וועל אייד הרגען מיטן שווערד, און אייערע ווייבער וועלן זיין אַלמנות, און אייערע קינדער יתומים. edit</p>	<p>EXO 22:23 un main tsoren vet grimen, un ich vel ich hrge n miten shverd, un eyere vaiber velen zain almones, un eyere kinder Yotamim.</p>	<p>EXO 22:23 And My wrath shall be kindled, and I will kill you with the cherev; and your nashim shall be almanot, and your banim shall be yetomim.</p>
<p>EXO 22:24 אַז דו וועסט געלט לייען מיין פֿאַלק, דעם אָרימאַן ביי דיר, זאַלסטו נישט זיין צו אים ווי אַ בעל-חוב; איר זאַלט נישט אַרויפֿלייגן אויף אים צינזן. edit</p>	<p>EXO 22:24 az du vest gelt leyen main folk, dem oriman bai dir, zolstu nisht zain tsu im vi a Baal-chov; ir zolt nisht arofleigen oif im tsinzen.</p>	<p>EXO 22:24 If thou lend kesef to any of My people that is poor among thee, thou shalt not be to him as a nosheh (<i>a usurer</i>), neither shalt thou lay upon him neshekh (<i>usury, interest</i>).</p>
<p>EXO 22:25 אַז דו וועסט נעמען אין משכון דיין חבֿרס קלייד, זאַלסטו עס אים אומקערן איידער די זון גייט אונטער; edit</p>	<p>EXO 22:25 az du vest nemen in mshkun dain Chavors kleid, zolstu es im umkeren eider di zun geit unter;</p>	<p>EXO 22:25 If thou at all take the cloak of thy re'a as security, thou shalt return it unto him by bo hashemesh (<i>sunset</i>);</p>
<p>EXO 22:26 וואָרום דאָס איז זיין אינציקער צודעק, דאָס איז זיין קלייד פֿאַר זיין ליב; אין וואָס וועט ער שלאָפֿן? איז, אַז ער וועט שרייען צו מיר, וועל איך צוהערן, וואָרום איך בין לייטזעליק. edit</p>	<p>EXO 22:26 vorem dos iz zain eintsiker tsudek, dos iz zain kleid far zain laib; in vos vet er shlofen? iz, az er vet shraien tsu mir, vel ich tsuheren, vorem ich bin laitzelik.</p>	<p>EXO 22:26 For that is his covering only, it is his cloak for his skin; wherein shall he sleep? And it shall come to pass, when he crieth unto Me, that I will hear; for I am channun (<i>compassionate</i>).</p>
<p>EXO 22:27 אַלקים זאַלסטו נישט שילטן, און אַ פֿירשט אין דיין פֿאַלק זאַלסטו נישט פֿלוכן. edit</p>	<p>EXO 22:27 Elokim zolstu nisht shilten, un a firsht in dain folk zolstu nisht fluchen.</p>	<p>EXO 22:27 Thou shalt not revile Elohim, nor curse the nasi of thy people.</p>

<p>די גאָב פֿון דיין פֿולקייט EXO 22:28 און דיין שפֿע זאָלסטו נישט שפֿעטיקן. דעם בכֹּר פֿון דיִינע זין זאָלסטו אָפּגעבן צו מיר. edit</p>	<p>EXO 22:28 di gob fun dain fulkait un dain shefe zolstu nisht shpetiken. dem bchor fun daine zin zolstu opgeben tsu mir.</p>	<p>EXO 22:28 Thou shalt not delay to offer thy fullness offering or thy kohen's heave offering; the bechor of thy banim shalt thou present unto Me.</p>
<p>דעס גלייכן זאָלסטו טאָן EXO 22:29 מיט דיין אָקס, מיט דיִינע שאָף; זיבן טעג זאָל עס זיין בייַ זיין מוטער, אויפֿן אַכטן טאָג זאָלט איר עס אָפּגעבן צו מיר. edit</p>	<p>EXO 22:29 des glaichen zolstu ton mit dain oks, mit daine shof; ziben teg zol es zain bai zain muter, oifen achten tog zolt ir es opgeben tsu mir.</p>	<p>EXO 22:29 Likewise shalt thou do with thine oxen, and with thy tzon; shivat yamim it shall be with its em; on the yom hashemi'ni thou shalt give it Me.</p>
<p>און הייליקע מענטשן EXO 22:30 זאָלט איר מיר זיין, און פֿלייש פֿון אַ פֿאַרצוקטער אויפֿן פֿעלד זאָלט איר נישט עסן; פֿאַרן הונט זאָלט איר עס אָוועקוואַרפֿן. edit</p>	<p>EXO 22:30 un heilike mentshen zolt ir mir zain, un fleish fun a fartsukter oifen feld zolt ir nisht esen; faran hunt zolt ir es avekvarfen.</p>	<p>EXO 22:30 And ye shall be anshei kodesh unto Me; neither shall ye eat any basar that is terefah (<i>torn of beasts</i>) in the sadeh; ye shall cast it to the kelev (<i>dog</i>) .</p>
<p>זאָלסט נישט אַרויסלאָזן EXO 23:1 אַ פֿאַלשן קלאַנג; זאָלסט נישט מאַכן איין האַנט מיט דעם רשע צו זיין אַן עדות אויף אומרעכט. edit</p>	<p>EXO 23:1 zolst nisht aroislozen a falshen klang; zolst nisht machen ein hant mit dem roshe tsu zain an eides oif umrecht.</p>	<p>EXO 23:1 Thou shalt not spread a false report; put not thine hand with the rashah to be an ed chamas (<i>malicious witness</i>) .</p>
<p>זאָלסט נישט נאַכגיין EXO 23:2 נאָך אַ רבים צום בייזן; און אין אַ קריג זאָלסטו נישט עדות זאָגן פֿדי זיך צו נייגן נאָך אַ רבים צו פֿאַרדרייען. edit</p>	<p>EXO 23:2 zolst nisht nochgein noch a rabem tsum beizen; un in a krig zolstu nisht eides zogen kedei zich tsu neigen noch a rabem tsu fardreyen.</p>	<p>EXO 23:2 Thou shalt not follow a multitude to do evil; neither shalt thou speak in a riv (<i>cause,</i> <i>lawsuit</i>) to turn aside after many to pervert justice;</p>

<p>און אַן אָרימאַן זאָלסטו נישט שאַנעווען אין זײַן קריג. edit</p>	<p>EXO 23:3 un an oriman zolstu nisht shaneven in zain krig.</p>	<p>EXO 23:3 Neither shalt thou favor a poor man in his riv (<i>cause, lawsuit</i>) .</p>
<p>אַז דו וועסט טרעפֿן דיין שױנאַס אָקס, אָדער זײַן אייזל, וואָס איז פֿאַראַרט, זאָלסטו אומקערן אים אומקערן צו אים. edit</p>	<p>EXO 23:4 az du vest trefen dain sons oks, oder zain eizl, vos iz farirt, zolstu umkeren im umkeren tsu im.</p>	<p>EXO 23:4 If thou meet thine enemy's shor (<i>ox</i>) or his chamor (<i>donkey</i>) going astray, thou shalt surely bring it back to him again.</p>
<p>אַז דו וועסט זען דיין שױנאַס אייזל ליגן אונטער זײַן משא, זאָלסטו זיך אָפּהאַלטן פֿון איבערלאָזן צו אים; זאָלסטו דו אים דאָך העלפֿן. edit</p>	<p>EXO 23:5 az du vest zen dain sons eizl ligen unter zain Massa, zolstu zich ophalten fun iberlozen tsu im; zolstu du im doch helfen.</p>	<p>EXO 23:5 If thou see the chamor of him that hateth thee lying under his massa, and wouldest refrain from helping him, thou shalt surely help with him.</p>
<p>זאָלסט נישט פֿאַרדרייען דאָס רעכט פֿון דיין אביון אין זײַן קריג. edit</p>	<p>EXO 23:6 zolst nisht fardreyen dos recht fun dain evyen in zain krig.</p>	<p>EXO 23:6 Thou shalt not pervert the mishpat of thy poor in his riv (<i>cause, lawsuit</i>) .</p>
<p>פֿון אַ פֿאַלשן פסק זאָלסטו זיך דערווייטערן, און אַן אומשולדיקן און גערעכטן זאָלסטו נישט הרגען; וואָרום איך וועל נישט לאָזן בלייבן גערעכט דעם שולדיקן. edit</p>	<p>EXO 23:7 fun a falshen psk zolstu zich dervaiteren, un an umshuldiken un gerechten zolstu nisht hrgen; vorem ich vel nisht lozen blauben gerecht dem shuldiken.</p>	<p>EXO 23:7 Keep thee far from a devar sheker (<i>false matter</i>) ; and the naki (<i>innocent</i>) and tzaddik slay thou not; for I will not acquit the rashah.</p>
<p>און שוחד זאָלסטו נישט נעמען, וואָרום שוחד מאַכט בלינד זעעדיקע, און פֿאַרדרייט די ווערטער פֿון</p>	<p>EXO 23:8 un shochad zolstu nisht nemen, vorem shochad macht blind zeedike, un fardreit di verter fun gerechte.</p>	<p>EXO 23:8 And thou shalt take no shochad (<i>bribe, gift</i>) ; for the shochad blindeth the seeing, and perverteth the words of the tzaddikim.</p>

<p>edit גערעכטע.</p>		
<p>EXO 23:9 און אַ גֵר זאָלסטו נישט דריקן, וואָרום איר ווייסט דאָס נפֿש פֿון דעם גֵר, ווייל גֵרים זייט איר געווען אין לאַנד מִצְרַיִם. edit</p>	<p>EXO 23:9 un a ger zolstu nisht driken, vorem ir veist dos nefesh fun dem ger, vail geirem zeit ir geven in land Mitsrayim.</p>	<p>EXO 23:9 Also thou shalt not oppress a ger; for ye know the nefesh of a ger, seeing ye were gerim in Eretz Mitzrayim.</p>
<p>EXO 23:10 און זעקס יאָר זאָלסטו זייען דיין לאַנד, און איינזאַמלען איר תבואה; edit</p>	<p>EXO 23:10 un zeks yor zolstu zeyen dain land, un inzamlen ir tvuh;</p>	<p>EXO 23:10 And shesh shanim thou shalt sow thy land, and shalt gather in the crops thereof;</p>
<p>EXO 23:11 אָבער דאָס זיבעטע יאָר {שמיתה} זאָלסטו עס פֿאַרלאָזן און עס איבערלאָזן פֿרײַ, כדי די אביונים פֿון דיין פֿאַלק זאָלן עסן; און וואָס בלייבט פֿון זיי, זאָל עסן די חיה פֿון פֿעלד. דעס גלייכן זאָלסטו טאָן מיט דיין וויינגאַרטן, מיט דיין איילבערטגאַרטן. edit</p>	<p>EXO 23:11 ober dos zibete yor zolstu es farlozen un es iberlozen frai, kedei di evyoinim fun dain folk zolen esen; un vos blaiht fun zei, zol esen di chaye fun feld. des glaichen zolstu ton mit dain vaingorten, mit dain eilbertgorten.</p>	<p>EXO 23:11 But the shevi'it thou shalt leave it shamat (unplowed) and let it lie fallow; that the evyon (poor) of thy people may eat; and what they leave the beasts of the sadeh shall eat. In like manner thou shalt deal with thy kerem (vineyard), and with thy zayit (olive) grove.</p>
<p>EXO 23:12 זעקס טעג זאָלסטו טאָן דייןע אַרבעט, און אויפֿן זיבעטן טאָג זאָלסטו רוען, כדי עס זאָל רוען דיין אָקס און דיין אייזל, און עס זאָל אָפּעטעמען דער זון פֿון דיין דינסט, און דער גֵר. edit</p>	<p>EXO 23:12 zeks teg zolstu ton daine arbet, un oifen zibeten tog zolstu ruen, kedei es zol ruen dain oks un dain eizl, un es zol opetemen der zun fun dain dinst, un der ger.</p>	<p>EXO 23:12 Sheshet yamim thou shalt do thy work, and on the yom hashevi'i thou shalt rest; that thine shor (ox) and thine chamor (donkey) may rest, and the ben of thy amah (handmaid), and the ger, may be refreshed.</p>

<p>און אין אלץ, וואס איך EXO 23:13 האָב אייך אָנגעזאָגט, זאָלט איר זיין אָפּגעהיט; און דעם נאָמען פֿון פֿרעמדע ג-טער זאָלט איר נישט דערמאָנען; עס זאָל פֿון דיין מויל נישט געהערט ווערן. edit</p>	<p>EXO 23:13 un in alts, vos ich hob ich ongezot, zolt ir zain opgehit; un dem nomen fun fremde G-ter zolt ir nisht dermonen; es zol fun dain moil nisht gehert veren.</p>	<p>EXO 23:13 And in all things that I have said unto you be circumspect; and make no mention of the shem elohim acherim, neither let it be heard out of thy mouth.</p>
<p>דריי מאָל אין יאָר EXO 23:14 זאָלסטו האַלטן אַ יום-טובֿ צו מיר. edit</p>	<p>EXO 23:14 drai mol in yor zolstu halten a yom-Tov tsu mir.</p>	<p>EXO 23:14 Three times thou shalt keep a Chag unto Me in the shanah.</p>
<p>דעם יום-טובֿ פֿון מצות EXO 23:15 זאָלסטו היטן: זיבן טעג זאָלסטו עסן מצות, אזוי ווי איך האָב דיר באַפֿוילן, צו דער געשטעלטער צייט אין חודש אָבִיב וואָרום אין אים ביסטו אַרויסגעגאַנגען פֿון מצרים; און מע זאָל זיך נישט ווייזן פֿאַר מיר מיט ליידיקן; edit</p>	<p>EXO 23:15 dem yom-Tov fun matsus zolstu hiten: ziben teg zolstu esen matsus, azoi vi ich hob dir bafuilen, tsu der geshtelter tsait in chodesh oviv vorem in im bistu aroisgegangen fun Mitsrayim; un me zol zich nisht vaizen far mir mit leidiken;</p>	<p>EXO 23:15 Thou shalt be shomer to keep the Chag HaMatzot; thou shalt eat matzot shivah yamim, as I commanded thee, in the time appointed of the month Aviv; for in it thou camest out from Mitzrayim; and none shall appear before Me empty- handed;</p>
<p>און דעם יום-טובֿ פֿון EXO 23:16 שניט, פֿון די ערשטפֿרוכט פֿון דיינע אַרבעט, פֿון וואָס דו וועסט פֿאַרזייען אין פֿעלד; און דעם יום-טובֿ פֿון איינזאַמלונג ביים אויסלאַז פֿון יאָר, ווען דו זאַמלסט איין דיינע אַרבעט</p>	<p>EXO 23:16 un dem yom-Tov fun shnit, fun di ershtfrucht fun daine arbet, fun vos du vest farzeyen in feld; un dem yom- Tov fun inzamlung baim oisloz fun yor, ven du zamlst ein daine arbet fun feld.</p>	<p>EXO 23:16 And the Chag HaKatzir, Bikkurim (Firstfruits) of thy labors, which thou hast sown in the sadeh; and the Chag HaAsif (Feast of Ingathering), which is in the end of the shanah, when thou hast gathered in thy labors out of the sadeh.</p>

<p>פֿון פֿעלד. edit</p>		
<p>דרייַ מאָל אין יאָר זאָלן אַלע דייַנע מאַנספאַרשוינען זיך ווייזן פֿאַר האָדון, ה'. edit</p>	<p>EXO 23:17 drai mol in yor zolen ale daine mansparshoinen zich vaizen far hoodon, Hashem.</p>	<p>EXO 23:17 Shalosh pe'amim in the shanah all thy zachar shall appear before HaAdon HASHEM .</p>
<p>זאָלסט נישט מקריב זיין מיט חמץ דאָס בלוט פֿון מיין שלאַכטאָפֿפֿער {זבַּח}; און דאָס פסח-אָפֿפֿער פֿון מיין יום-טובַ זאָל נישט איבערנעכטיקן ביז אין דער פֿרי. edit</p>	<p>EXO 23:18 zolst nisht makrev zain mit chomets dos blut fun main shlachtopfer; un dos psch-opfer fun main yom-Tov zol nisht ibernechtiken biz in der peire.</p>	<p>EXO 23:18 Thou shalt not offer the dahm of My zevach with chametz; neither shall the chelev of My sacrifice remain until the boker.</p>
<p>די ערשט פֿריציטיקע פֿון דיין ערד זאָלסטו ברענגען אין הויז פֿון ה' דיין ג-ט. זאָלסט נישט קאָכן אַ ציקעלע אין זיין מוטערס מילך. edit</p>	<p>EXO 23:19 di ersht fritsaitike fun dain erd zolstu brengen in hoiz fun Hashem dain G-t. zolst nisht kochen a tsikele in zain muters milch.</p>	<p>EXO 23:19 The reshit bikkurim of thy land thou shalt bring into the Bais HASHEM Eloheicha. Thou shalt not cook a kid in his mother's cholov.</p>
<p>זע, איך שיק דיר פֿאַרויס אַ מלאַך, דיך צו היטן אויפֿן וועג {דִּרְדֵּךְ}, און דיך צו ברענגען צו דעם אָרט וואָס איך האָב אָנגעברייט. edit</p>	<p>EXO 23:20 ze, ich shik dir forois a malech, dich tsu hiten oifen veg, un dich tsu brengen tsu dem ort vos ich hob ongebreit.</p>	<p>EXO 23:20 Hinei, I send Malach before thee, to be shomer over thee in the derech, and to bring thee into the place which I have prepared.</p>
<p>היט דיך פֿאַר אים, און הער צו זיין קול; זאָלסט נישט ווידערשפעניקן אָן אים, וואָרום ער וועט נישט פֿאַרגעבן אייער פֿאַרברעך,</p>	<p>EXO 23:21 hit dich far im, un her tsu zain kol; zolst nisht vidershpeniken on im, vorem er vet nisht fargeben ier farbrech, vail main nomen iz in im.</p>	<p>EXO 23:21 Pay heed to him, and obey his voice, provoke him not; for he will not pardon your peyscha'im; for My Shem is in him.</p>

<p>ווייל מיין נאָמען איז אין אים. edit</p>		
<p>אָבער אויב צוהערן EXO 23:22 וועסטו צוהערן צו זיין קול, און וועסט טאָן אַלץ וואָס איך רעד, וועל איך פֿינטן דייע פֿינט, און דרענגן דייע דרענגערס. edit</p>	<p>EXO 23:22 ober oib tsuheren vestu tsuheren tsu zain kol, un vest ton alts vos ich red, vel ich fainten daine faint, un drengen daine drengers.</p>	<p>EXO 23:22 But if thou shalt indeed obey his [bat] kol, and do all that I speak; then I will be an enemy unto thine enemies, and an adversary unto thine adversaries.</p>
<p>וואָרום מיין מלאך וועט גיין דיר פֿאַרויס, און ער וועט דיך ברענגען צו דעם אָמורי, און דעם חתי, און דעם פֿרזי, און דעם כְּנַעֲנִי, דעם חוי, און דעם יבֹּסִי; און איך וועל זיי פֿאַרטיליקן. edit</p>	<p>EXO 23:23 vorem main malech vet gein dir forois, un er vet dich brengeu tsu dem Imri, un dem Chitti, un dem Perizzi, un dem Kenaani, dem Chivi, un dem Yevusi; un ich vel zeifartiliken.</p>	<p>EXO 23:23 For My Malach shall go before thee, and bring thee in unto the Emori, and the Chitti, and the Perizzi, and the Kena'ani, the Chivi, and the Yevusi; I will cut them off.</p>
<p>זאָלסט זיך נישט בוקן צו זייערע ג-טער, און זאָלסט זיי נישט דינען, און זאָלסט נישט טאָן אַזוי ווי זייערע מעשים; נייערט צעשטערן זאָלסטו זיי צעשטערן, און צעברעכן זאָלסטו צעברעכן זייערע זיילשטיינער. edit</p>	<p>EXO 23:24 zolst zich nisht buken tsu zeyere G-ter, un zolst zeif nisht dinen, un zolst nisht ton azoi vi zeyere maisim; naiert tseshteren zolstu zeif tseshteren, un tsebrechen zolstu tsebrechen zeyere zailshtainer.</p>	<p>EXO 23:24 Thou shalt not bow down to their elohim, nor serve them, nor follow after their works; but thou shalt utterly overthrow them, and completely break down their matztzvot (<i>memorial columns dedicated to idols</i>) .</p>
<p>און איר זאָלט דינען ה' אלוקיכם, און ער וועט בענטשן דיין ברויט און דיין וואָסער; און איך וועל אָפּטאָן</p>	<p>EXO 23:25 un ir zolt dinen Hashem Elokeichem, un er vet bentshen dain broit un dain vaser; un ich vel opton krankshaft fun tsvishen dir.</p>	<p>EXO 23:25 And ye shall serve HASHEM Eloheichem, and He shall bless thy lechem, and thy mayim; and I will take machalah (<i>sickness</i>) away from</p>

<p>קראַנקשאַפֿט פֿון צווישן דיר. edit</p>		<p>the midst of thee.</p>
<p>עס וועט נישט זיין אַ פֿאַרוואַרפֿערין אָדער אַן עקרה אין דיין לאַנד; די צאָל פֿון דייע טעג וועל איד אויספֿילן. edit</p>	<p>EXO 23:26 es vet nisht zain a farvarferin oder an akore in dain land; di tsol fun daine teg vel ich oisfilen.</p>	<p>EXO 23:26 There shall nothing miscarry their young, nor be barren, in thy land; the mispar (number) of thy yamim I will fulfill.</p>
<p>מיין אימה וועל איד שיקן דיר פֿאַרויס, און וועל פֿאַרטומלען אַל דאָס פֿאַלק וואָס דו וועסט קומען צווישן זיי, און איד וועל קערן אַלע דייע פֿיינט מיטן נאַקן צו דיר. edit</p>	<p>EXO 23:27 main eime vel ich shiken dir forois, un vel fartumlen al dos folk vos du vest kumen tsvishen zei, un ich vel keren ale daine faint miten naken tsu dir.</p>	<p>EXO 23:27 I will send My ehmah (terror) ahead of thee, and will throw into confusion all the people to whom thou shalt come, and I will make all thine enemies turn their backs unto thee.</p>
<p>און איד וועל שיקן דיר פֿאַרויס די האַרנבין, און זי וועט פֿאַרטרייבן דעם חוי, דעם כנעני, און דעם חתי, פֿון פֿאַר דיר. edit</p>	<p>EXO 23:28 un ich vel shiken dir forois di hornbin, un zi vet fartraiben dem Chivi, dem Kenaani, un dem Chitti, fun far dir.</p>	<p>EXO 23:28 And I will send the tzirah (hornet) ahead of thee, which shall drive out the Chivi, the Kena'ani, and the Chitti, from before thee.</p>
<p>איד וועל זיי נישט פֿאַרטרייבן פֿון פֿאַר דיר אין איין יאָר, טאַמער וועט דאָס לאַנד ווערן אַ וויסטעניש און עס וועט זיך מערן אויף דיר די חיה פֿון פֿעלד. edit</p>	<p>EXO 23:29 ich vel zei nisht fartraiben fun far dir in ein yor, tomer vet dos land veren a vistenish un es vet zich meren oif dir di chaye fun feld.</p>	<p>EXO 23:29 I will not drive them out from before thee in shanah echat; lest ha'aretz become desolate, and the beast of the sadeh multiply against thee.</p>
<p>ביסלעכביסלעכווייז וועל איד זיי פֿאַרטרייבן פֿון</p>	<p>EXO 23:30 bislechbislechvaiz vel ich zei fartraiben fun far dir, biz vanen du vest zich fruchperen,</p>	<p>EXO 23:30 Me'at me'at (little by little) I will drive them out from before thee, until thou be</p>

<p>פֶּאָר דיר, ביז וואָנען דו וועסט זיך פֿרוכפערן, און וועסט אַרבעטן דאָס לאַנד. edit</p>	<p>un vest arben dos land.</p>	<p>increased, and inherit ha'aretz.</p>
<p>און איך וועל מאַכן דיין EXO 23:31 געמאַרק פֿון ים-סוף און ביז דעם ים פֿון די פֿלשתיים, און פֿון מדבר ביזן טייך; וואָרום איך וועל געבן אין אייער האַנט די באַווינער פֿון לאַנד, און וועסט זיי פֿאַרטרייבן פֿון פֿאַר דיר. edit</p>	<p>EXO 23:31 un ich vel machen dain gemark fun Yam-Suf un biz dem yam fun di Peleshetim, un fun midbar bizen taich; vorem ich vel geben in ier hant di bavoiner fun land, un vest ze fartraiben fun far dir.</p>	<p>EXO 23:31 And I will establish thy borders from the Yam Suf even unto the Yam Pelishtim, and from the Midbar unto the [Euphrates] River: for I will deliver the inhabitants of ha'aretz into your hand; and thou shalt drive them out before thee.</p>
<p>זאָלסט נישט שליסן EXO 23:32 {כרת} אַ בְּרִית זיי און זייערע ג-טער. edit</p>	<p>EXO 23:32 zolst nisht shlisen a bris zei un zeyere G-ter.</p>	<p>EXO 23:32 Thou shalt make no brit (covenant) with them, nor with their elohim.</p>
<p>זיי זאָלן נישט זיצן אין EXO 23:33 דיין לאַנד, כדי זיי זאָלן דיך נישט מאַכן זינדיקן צו מיר, אַז דו וועסט דינען זייערע ג-טער; וואָרום דאָס וועט דיר זיין פֿאַר אַ שטרױכלונג. edit</p>	<p>EXO 23:33 zei zolen nisht zitsen in dain land, kedei ze zolen dich nisht machen zindiken tsu mir, az du vest dinen zeyere G-ter; vorem dos vet dir zain far a shtroichlung.</p>	<p>EXO 23:33 They shall not dwell in thy land, lest they make thee sin against Me; for if thou serve their elohim, it will surely be a mokesh (snare) unto thee.</p>
<p>און צו משהן האָט ער EXO 24:1 געזאָגט: גיי אַרויף צו ה', דו, און אַהרן, נָדָב, און אַבִּיהוּא, און זיבעציק פֿון די עלטסטע פֿון יִשְׂרָאֵל, און איר זאָלט זיך בוקן פֿון דער ווייטן. edit</p>	<p>EXO 24:1 un tsu Mosheen hot er gezogt: gei aroifblikendik tsu Hashem, du, un Aharon, Nadav, un Avihu, un zibetsik fun di eltste fun Yisroel, un ir zolt zich buken fun der veiten.</p>	<p>EXO 24:1 And He said unto Moshe, Come up unto HASHEM , thou, and Aharon, Nadav, and Avihu, and shive'im (seventy) of the Ziknei Yisroel; and worship ye afar off.</p>

<p>און משה אליין זאל EXO 24:2 גענענען צו ה'; אבער זיי זאלן נישט גענענען. און דאס פאלק זאל נישט ארויפגיין מיט אים. edit</p>	<p>EXO 24:2 un Moshe allein zol genenen tsu Hashem; ober zei zolen nisht genenen. un dos folk zol nisht aroifgein mit im.</p>	<p>EXO 24:2 And Moshe alone shall come near HASHEM ; but they shall not come near; neither shall HaAm go up with him.</p>
<p>איז משה געקומען, און EXO 24:3 האט דערציילט דעם פאלק אלע ווערטער פון ה', און אלע געזעצן; און דאס גאנצע פאלק האט געענטפערט מיט איין קול, און געזאגט: אלע ווערטער וואס ה' האט גערעדט וועלן מיר טאן. edit</p>	<p>EXO 24:3 iz Moshe gekumen, un hot dertseilt dem folk ale verter fun Hashem, un ale gezetsen; un dos gantse folk hot geentfert mit ein kol, un gezogt: ale verter vos Hashem hot geredt velen mir ton.</p>	<p>EXO 24:3 And Moshe came and told HaAm kol divrei HASHEM , and all the mishpatim; and kol HaAm answered with one voice, and said, All the words which HASHEM hath said will we do.</p>
<p>און משה האט EXO 24:4 פארשריבן אלע ווערטער פון ה', און ער האט זיך געפֿעדערט אין דער פֿרי, און האט געבויט אַ מזבח אונטערן באָרג, און צוועלף זיילשטיינער אַקעגן די צוועלף שבטים פֿון ישראל. edit</p>	<p>EXO 24:4 un Moshe hot farshriben ale verter fun Hashem, un er hot zich gefedert in der peire, un hot geboit a mizbeyech unteren barg, un tselv zailshteiner akegen di tselv shvotim fun Yisroel.</p>	<p>EXO 24:4 And Moshe wrote kol divrei HASHEM , and rose up early in the boker, and built a Mizbe'ach at the base of HaHar, and twelve matzevah (stone pillars) , according to the twelve Shivtei Yisroel.</p>
<p>און ער האט געשיקט די EXO 24:5 יונגע לייט פֿון די קינדער פֿון ישראל, און זיי האָבן אויפֿגעבראַכט בראַנדאָפֿער {עלה} און געשלאַכט אַקסן פֿרידאָפֿער {זבֿח שְׁלָמִים} צו</p>	<p>EXO 24:5 un er hot geshikt di yunge lait fun di kinder fun Yisroel, un zei hoben oifgebracht brandopfer un geshlacht oxen fridopfer tsu Hashem.</p>	<p>EXO 24:5 And he sent out na'arei Bnei Yisroel, which offered olot (burnt offerings) , and sacrificed shelamim (peace offerings) of bulls unto HASHEM .</p>

<p>ה'. edit</p>		
<p>EXO 24:6 און משה האָט גענומען העלפֿט פֿון דעם בלוט, און אַרײַנגעטאָן אין בעקנס, און העלפֿט פֿון דעם בלוט האָט ער געשפרענגט אויפֿן מזבח. edit</p>	<p>EXO 24:6 un Moshe hot genumen helft fun dem blut, un araingeton in bekns, un helft fun dem blut hot er geshprengt oifen mizbeyeche.</p>	<p>EXO 24:6 And Moshe took half of the dahm, and put it in bowls; and the other half of the dahm he sprinkled upon the Mizbe'ach.</p>
<p>EXO 24:7 און ער האָט גענומען דאָס בוך פֿון בְּרִית, און געלייענט אין די אויערן פֿון פֿאַלק; און זיי האָבן געזאָגט: אַלץ וואָס ה' האָט גערעדט וועלן מיר טאָן און געהאָרכן. edit</p>	<p>EXO 24:7 un er hot genumen dos buch fun bris, un geleyent in di oieren fun folk; un zei hoben gezogt: alts vos Hashem hot geredt velen mir ton un gehorschen.</p>	<p>EXO 24:7 Then he took the Sefer HaBrit, and read it aloud in the ears of HaAm, and they responded, All that HASHEM hath said we will do, and be obedient.</p>
<p>EXO 24:8 און משה האָט גענומען דאָס בלוט, און האָט געשפרענגט אויפֿן פֿאַלק, און האָט געזאָגט: אָט איז דאָס בלוט פֿון דעם בְּרִית וואָס ה' האָט געמאַכט {כרת} מיט איין אויף אַלע די דאָזיקע ווערטער. edit</p>	<p>EXO 24:8 un Moshe hot genumen dos blut, un hot geshprengt oifen folk, un hot gezogt: ot iz dos blut fun dem bris vos Hashem hot gemacht mit ich oif ale di dozike verter.</p>	<p>EXO 24:8 And Moshe took the remaining dahm, and sprinkled it on HaAm, and said, Hinei dahm habrit, which HASHEM hath cut with you concerning all these words.</p>
<p>EXO 24:9 און משה, און אַהרן, נָדָב, און אַבִּיהוּא, און זיבעציק פֿון די עלטסטע פֿון יִשְׂרָאֵל, זיינען אַרויפֿגעגאַנגען; edit</p>	<p>EXO 24:9 un Moshe, un Aharon, Nadav, un Avihu, un zibetsik fun di eltste fun Yisroel, zainen aroifgegangen;</p>	<p>EXO 24:9 Then went up Moshe, and Aharon, Nadav, and Avihu, and shive'im Ziknei Yisroel;</p>
<p>EXO 24:10 און זיי האָבן געזען דעם</p>	<p>EXO 24:10 un zei hoben gezen dem</p>	<p>EXO 24:10 And they saw the Elohei</p>

<p>אלוקי ישראל; און אונטער זיינע פֿיס איז געווען אזוי ווי אַ פֿלאַסטער־ווערק פֿון סאַפֿירשטיין, און אזוי ווי דער הימל אַליין אין לויטערקייט.</p> <p>edit</p>	<p>Elochei Yisroel; un unter zaine fis iz geven azoi vi a flasterverk fun sapirshtein, un azoi vi der himel alein in loiterkeit.</p>	<p>Yisroel; and there was under His feet the likeness of sapphire stone pavement, and like the very Shomayim in its clearness.</p>
<p>EXO 24:11 און אויף די אַדל־לייט פֿון די קינדער פֿון ישראל האָט ער נישט אויסגעשטרעקט זיין האַנט; און זיי האָבן געזען האַלקים, און האָבן געגעסן און געטרונקען.</p> <p>edit</p>	<p>EXO 24:11 un oif di adllait fun di kinder fun Yisroel hot er nisht oisgeshtrekt zain hant; un zei hoben gezen HaElokim, un hoben gegesen un getrunken.</p>	<p>EXO 24:11 And against the leaders of the Bnei Yisroel He laid not His yad; also they saw HaElohim, and did eat and drink.</p>
<p>EXO 24:12 און ה' האָט געזאָגט צו משהן: קום אַרויף צו מיר אויפֿן באַרג, און זיי דאַרטן, און איך וועל דיר געבן די שטיינערנע לוחות מיט דער תּורה און דעם געבאָט וואָס איך האָב אויפֿגעשריבן זיי צו לערנען.</p> <p>edit</p>	<p>EXO 24:12 un Hashem hot gezogt tsu Mosheen: kum aroifblikendik tsu mir oifen barg, un zei dorten, un ich vel dir geben di shtainerne luches mit der ture un dem gebot vos ich hob oifgeschriben zei tsu lernen.</p>	<p>EXO 24:12 And HASHEM said unto Moshe, Come up to Me into HaHar, and remain there; and I will give thee the Luchot HaEven, and the torah, and the mitzvot which I have written to teach them.</p>
<p>EXO 24:13 איז אויפֿגעשטאַנען משה, און זיין באַדינער יְהוֹשׁוּעַ, און משה איז אַרויפֿגעגאַנגען אויפֿן באַרג פֿון האַלקים.</p> <p>edit</p>	<p>EXO 24:13 iz oifgeshtanen Moshe, un zain badiner Yehoshua, un Moshe iz aroifgegangen oifen barg fun HaElokim.</p>	<p>EXO 24:13 And Moshe rose up, and Yehoshua meshareto (<i>the one aiding him, the one ministering to him</i>) ; and Moshe went up into the Har HaElohim.</p>
<p>EXO 24:14 און צו די עלטסטע האָט ער געזאָגט: האַרט דאָ אויף</p>	<p>EXO 24:14 un tsu di eltste hot er gezogt: hart do oif undz, biz</p>	<p>EXO 24:14 And he said unto the Zekenim, Tarry ye here for us,</p>

<p>אונדז, ביז וואָנען מיר וועלן זיך אומקערן צו אייך. און אָט זיינען אַהרן און חור מיט אייך; ווער עס האָט אַ משפט זאָל גענענען צו זיי. edit</p>	<p>vanen mir velen zich umkeren tsu ich. un ot zainen Aharon un Chur mit ich; ver es hot a mishpot zol genenen tsu ze.</p>	<p>until we come again unto you; and, hinei, Aharon and Chur are with you; if any man have a grievance, let him come unto them.</p>
<p>EXO 24:15 און משה איז אַרויפגעגאַנגען אויפן באַרג, און דער וואַלקן האָט צוגעדעקט דעם באַרג. edit</p>	<p>EXO 24:15 un Moshe iz aroifgegangen oifen barg, un der volken hot tsugedekt dem barg.</p>	<p>EXO 24:15 And Moshe went up into HaHar, and an anan concealed HaHar.</p>
<p>EXO 24:16 און די פראַכט פֿון ה' האָט גערוט אויפן באַרג סיני, און דער וואַלקן האָט אים איינגעדעקט זעקס טעג; און אויפן זיבעטן טאָג האָט ער גערופֿן צו משהן פֿון וואַלקן. edit</p>	<p>EXO 24:16 un di pracht fun Hashem hot gerut oifen barg Sinai, un der volken hot im ingedekt zeks teg; un oifen zibeten tog hot er gerufen tsu Mosheen fun volken.</p>	<p>EXO 24:16 And the Kevod HASHEM abode upon Mt. Sinai, and the anan concealed it sheshet yamim; and the yom hashevi'i He called unto Moshe out of the midst of the anan.</p>
<p>EXO 24:17 און דאָס אויסזען פֿון ה'ס פראַכט איז געווען אַזוי ווי אַ פֿלאַמיק פֿייער אויפן שפיץ באַרג, פֿאַר די אויגן פֿון די קינדער פֿון ישׂראַל. edit</p>	<p>EXO 24:17 un dos oiszen fun Hashem's pracht iz geven azoi vi a flamik faier oifen shpits barg, far di oigen fun di kinder fun Yisroel.</p>	<p>EXO 24:17 And the sight of the Kevod HASHEM was like eish ochelet (<i>devouring fire</i>) on the top of HaHar in the eyes of the Bnei Yisroel.</p>
<p>EXO 24:18 און משה איז אַריינגעגאַנגען אין מיטן וואַלקן, און איז אַרויף אויפן באַרג; און משה איז געווען אויפן באַרג פֿערציק טעג און פֿערציק נעכט. edit</p>	<p>EXO 24:18 un Moshe iz araingegangen in miten volken, un iz aroifblikendik oifen barg; un Moshe iz geven oifen barg fertsik teg un fertsik necht.</p>	<p>EXO 24:18 And Moshe went into the midst of the anan, going up into HaHar; and Moshe was in HaHar arba'im yom v'arba'im lailah.</p>

<p>EXO 25:1 און ה' האָט גערעדט צו משהן, אזוי צו זאָגן: edit</p>	<p>EXO 25:1 un Hashem hot geredt tsu Mosheen, azoi tsu zogen:</p>	<p>EXO 25:1 And HASHEM spoke unto Moshe, saying,</p>
<p>EXO 25:2 רעד צו די קינדער פֿון ישׂראָל, זיי זאָלן נעמען פֿאַר מיר אַ אָפשיידונג {תְּרוּמָה}; פֿון יעטוועדער מאַן וואָס זײַן האַרץ וועט אים באַוויליקן, זאָלט איר נעמען מיין אָפשיידונג {תְּרוּמָה}. edit</p>	<p>EXO 25:2 red tsu di kinder fun Yisroel, zei zolen nemen far mir a opsheidung; fun yetveder man vos zain harts vet im babiliken, zolt ir nemen main opsheidung.</p>	<p>EXO 25:2 Speak unto the Bnei Yisroel, that they bring Me a terumah (<i>offering</i>) ; of every man that giveth it willingly with his lev ye shall receive My terumah (<i>offering</i>) .</p>
<p>EXO 25:3 און דאָס איז די אָפשיידונג {תְּרוּמָה} וואָס איר זאָלט נעמען פֿון זײַ: גאָלד, און זילבער, און קופּער; edit</p>	<p>EXO 25:3 un dos iz di opsheidung vos ir zolt nemen fun zei: gold, un zilber, un kuper;</p>	<p>EXO 25:3 And this is the terumah (<i>offering</i>) which ye shall receive of them; zahav, and kesef, and nechoshet,</p>
<p>EXO 25:4 און בלאַע וואָל, און פּורפל, און ווערמילרויט, און לײנען, און ציגנאהאַר; edit</p>	<p>EXO 25:4 un bloe vol, un purpl, un vermilroit, un lainen, un tsignhor;</p>	<p>EXO 25:4 And turquoise, and purple, and scarlet wool, and linen, and goat hair,</p>
<p>EXO 25:5 און רויטגעפֿאַרבטע ווידערפֿעלן, און תַּחשפֿעלן, און שטים-האַלץ; edit</p>	<p>EXO 25:5 un roitgefarbte viderfelen, un tachashfelen, un Sheetim-holts;</p>	<p>EXO 25:5 And ram skins dyed red, and tachash skins, and acacia wood,</p>
<p>EXO 25:6 אײל פֿאַר דער לײכטונג, בשמים פֿאַר דעם אײל פֿון זאַלבונג, און פֿאַר דעם ווײרעך פֿון שמעקעדיקע געווירצן; edit</p>	<p>EXO 25:6 eil far der laichtung, b'shomaim far dem eil fun zalbung, un far dem vairech fun shmekedike gevirtsen;</p>	<p>EXO 25:6 Shemen for the light, spices for shemen hamishchah (<i>anointing oil</i>) and aromatic ketoret (<i>incense</i>) ,</p>
<p>EXO 25:7 אָניקלשטיינער, און שטיינער צום אײנפֿאַסן, פֿאַר</p>	<p>EXO 25:7 oniklshteiner, un shteiner tsum infasen, far dem Ephod,</p>	<p>EXO 25:7 Shoham stone, and stones to be set in the Ephod, and in</p>

<p>דעם אַפֿוֹד, און פֿאַר דעם חֹשֶׁן. edit</p>	<p>un far dem choshen.</p>	<p>the Choshen (<i>Breastplate</i>) .</p>
<p>און זיי זאָלן מיר מאַכן אַ מקדש, אַז איך זאָל רוּען צווישן זיי. edit</p>	<p>EXO 25:8 un zei zolen mir machen a mikdash, az ich zol ruen tsvishen ze.</p>	<p>EXO 25:8 And let them make Me a Mikdash; that I may dwell among them.</p>
<p>אַזוי ווי אַלץ וואָס איך ווייז דיר, די געשטאַלט פֿון דעם מישכן, און די געשטאַלט פֿון אַלע זיינע כלים, אַט אַזוי זאָלט איר מאַכן. edit</p>	<p>EXO 25:9 azoi vi alts vos ich vaiz dir, di geshtalt fun dem mishken, un di geshtalt fun ale zaine keilim, ot azoi zolt ir machen.</p>	<p>EXO 25:9 According to all that I show thee, after the tavnit HaMishkan (<i>pattern of the Tabernacle</i>) , and the tavnit of all the vessels thereof, even so shall ye make it.</p>
<p>און זיי זאָלן מאַכן אַן אַרון פֿון שטים-האַלץ; צוויי איילן און אַ האַלב זיין לענג, און אַן אייל און אַ האַלב זיין ברייט, און אַן אייל און אַ האַלב זיין הייך. edit</p>	<p>EXO 25:10 un zei zolen machen an oren fun Sheetim-holts; tsvei ilen un a halb zain leng, un an eil un a halb zain breit, un an eil un a halb zain heich.</p>	<p>EXO 25:10 And they shall make an Aron (<i>Ark</i>) of acacia wood; two cubits and a half shall be the length thereof, and a cubit and a half the width thereof, and a cubit and a half the height thereof.</p>
<p>און זאָלסט אים איבערציען מיט ריינעם גאָלד – פֿון אינעווייניק און פֿון אויסנווייניק זאָלסטו אים איבערציען; און זאָלסט מאַכן אויף אים אַ גילדערנעם קראַנץ רונד אַרום. edit</p>	<p>EXO 25:11 un zolst im ibertsien mit reinem gold – fun ineveinik un fun oisenveinik zolstu im ibertsien; un zolst machen oif im a gildernem krants rund arum.</p>	<p>EXO 25:11 And thou shalt overlay it with zahav tahor, within and without shalt thou overlay it, and shalt make upon it a gold crown all around.</p>
<p>און זאָלסט אויסגיטן פֿאַר אים פֿיר גילדערנע רינגען, און אַרױפֿטאָן אויף</p>	<p>EXO 25:12 un zolst oisgisen far im fir gilderne ringen, un aroifton oif zaine fir fis; un tsvei ringen zolen zain oif zain ein zeit, un</p>	<p>EXO 25:12 And thou shalt cast four rings of zahav for it, and put them in the four corners thereof; and two rings shall be</p>

<p>זײַנע פֿיר פֿיס; און צוויי רינגען זאָלן זײַן אויף זײַן אײן זײַט, און צוויי רינגען אויף זײַן צווייטער זײַט. edit</p>	<p>tsvei ringen oif zain tsveiter zeit.</p>	<p>in the one side of it, and two rings in the other side of it.</p>
<p>און זאָלסט מאַכן EXO 25:13 שטאַנגען פֿון שטיים-האַלץ, און זיי איבערציען מיט גאָלד. edit</p>	<p>EXO 25:13 un zolst machen shtangen fun Sheetim-holts, un ze iibert sien mit gold.</p>	<p>EXO 25:13 And thou shalt make poles of acacia wood, and overlay them with zahav.</p>
<p>און זאָלסט אַרײַנציען די שטאַנגען אין די רינגען בײַ די זײַטן פֿון אַרון, צו טראָגן אויף זיי דעם אַרון. edit</p>	<p>EXO 25:14 un zolst araint sien di shtangen in di ringen bai di zaiten fun oren, tsu trogen oif ze dem oren.</p>	<p>EXO 25:14 And thou shalt put the poles into the rings by the sides of the Aron, that the Aron may be carried with them.</p>
<p>אין די רינגען פֿון אַרון זאָלן די שטאַנגען זײַן, זיי זאָלן נישט אָפּגעטאָן ווערן פֿון אים. edit</p>	<p>EXO 25:15 in di ringen fun oren zolen di shtangen zain, ze zolen nisht opgeton veren fun im.</p>	<p>EXO 25:15 The poles shall be in the rings of the Aron; they shall not be removed from it.</p>
<p>און זאָלסט אַרײַנטאָן אין דעם אַרון דאָס צײַגנים {עדות פֿון עשרת הדברים, סהדא, צײַגע, עד התביעה} וואָס אײך וועל דיר געבן. edit</p>	<p>EXO 25:16 un zolst arainton in dem oren dos tseignim {eides fun eshrt hdbrim, shd, tseige, Iddo htbieh} vos ich vel dir geben.</p>	<p>EXO 25:16 And thou shalt put into the Aron the Edut (Testimony) [of Tablets] which I shall give thee.</p>
<p>און זאָלסט מאַכן אַ דעק {כַּפֶּרֶת} פֿון רײַנעם גאָלד; צוויי אײלן און אַ האַלב זײַן לענג, און אַן אײל און אַ האַלב זײַן ברייט. edit</p>	<p>EXO 25:17 un zolst machen a dek fun reinem gold; tsvei ilen un a halb zain leng, un an eil un a halb zain breit.</p>	<p>EXO 25:17 And thou shalt make a kapporet of zahav tahor; two cubits and a half shall be the length thereof, and a cubit and a half the width thereof.</p>

<p>EXO 25:18 און זאָלסט מאַכן צוויי גילדערנע כּרוֹבִים; געהאַמערט זאָלסטו זיי מאַכן, ביי ביידע עקן פֿון דעק {כּפֿרֶת}. edit</p>	<p>EXO 25:18 un zolst machen tsvei gilderne Keruvim; gehamert zolstu zeï machen, bai beide Akan fun dek.</p>	<p>EXO 25:18 And thou shalt make two keruvim of zahav, of beaten work shalt thou make them, in the two ends of the kapporet.</p>
<p>EXO 25:19 און מאַך איין כּרוֹב ביים עק פֿון דער זייט, און איין כּרוֹב ביים עק פֿון דער אַנדער זייט; פֿון דעם דעק {כּפֿרֶת} גופֿא זאָלט איר מאַכן די כּרוֹבִים ביי זיינע ביידע עקן. edit</p>	<p>EXO 25:19 un mach ein Keruv baim ek fun der zeit, un ein Keruv baim ek fun der ander zeit; fun dem dek guf zolt ir machen di Keruvim bai zaine beide Akan.</p>	<p>EXO 25:19 And make one keruv on the one end, and the other keruv on the other end, with the kapporet (<i>atonement cover</i>) shall ye make the keruvim on the two ends thereof.</p>
<p>EXO 25:20 און די כּרוֹבִים זאָלן אויסשפּרייטן די פֿליגלען צו דער הייך, שירעמענדיק מיט זייערע פֿליגלען איבער דעם דעק, מיט זייערע פּנימער איינער אַקעגן אַנדערן; צום דעק {כּפֿרֶת} צו זאָלן זיין די פּנימער פֿון די כּרוֹבִים. edit</p>	<p>EXO 25:20 un di Keruvim zolen oisshpreiten di fliglen tsu der heich, shiremendik mit zeyere fliglen iber dem dek, mit zeyere penemer einer akegen anderen; tsum dek tsu zolen zain di penemer fun di Keruvim.</p>	<p>EXO 25:20 And the keruvim shall stretch forth their wings upward, covering the kapporet with their wings, and their faces shall look one to another; toward the kapporet shall the faces of the keruvim be.</p>
<p>EXO 25:21 און זאָלסט אַרויפֿטאָן דעם דעק {כּפֿרֶת} אויבן אויפֿן אַרון; און אין דעם אַרון זאָלסטו אַרײַנטאָן דאָס צייגנים {עֲדוֹת פֿון עֶשְׂרַת הַדְּבָרִים, סהדא, צייגע, עד התביעה} וואָס איך וועל דיר געבן. edit</p>	<p>EXO 25:21 un zolst aroifton dem dek oiben oifen oren; un in dem oren zolstu arainton dos tseignim {eides fun eshrt hdbrim, shd, tseige, Iddo htbieh} vos ich vel dir geben.</p>	<p>EXO 25:21 And thou shalt place the kapporet on the Aron from above; and into the Aron thou shalt place the Edut that I shall give thee.</p>

<p>און איך וועל זיך דאָרטן EXO 25:22 אָנטפּלעקן צו דיר, און וועל רעדן מיט דיר פֿון איבערן דעק, פֿון צווישן די צוויי כּרובֿים וואָס איבער דעם אָרון פֿון צייגנים {עֲדוֹת פֿון עֶשְׂרֵת הַדְּבָרִים, סֵהָדָא, צִיִּגְע, עַד הַתְּבִיעָה}, אַלץ וואָס איך וועל דיר באַפֿעלן פֿאַר די קינדער פֿון יִשְׂרָאֵל. edit</p>	<p>EXO 25:22 un ich vel zich dorten antpleken tsu dir, un vel reden mit dir fun iberen dek, fun tsvishen di tsvei Keruvim vos iber dem oren fun tseignim {eides fun eshrt hdbrim, shd, tseige, Iddo htbieh}, alts vos ich vel dir bafelen far di kinder fun Yisroel.</p>	<p>EXO 25:22 And there I will meet with thee, and I will commune with thee from above the kapporet, from between the two keruvim which are upon the Aron HaEdut, of all things which I will give thee in commandment unto the Bnei Yisroel.</p>
<p>און זאָלסט מאַכן אַ EXO 25:23 טיש {שְׁלֶחָן} פֿון שְׁטִים-הָאֶלֶץ; צוויי איילן זיין לענג, און אַן אייל זיין ברייט, און אַן אייל און אַ האַלב זיין הייך. edit</p>	<p>EXO 25:23 un zolst machen a tish fun Sheetim-holts; tsvei ilen zain leng, un an eil zain breit, un an eil un a halb zain heich.</p>	<p>EXO 25:23 Thou shalt also make a Shulchan of acacia wood; two cubits shall be the length thereof, and a cubit the width thereof, and a cubit and a half the height thereof.</p>
<p>און זאָלסט אים EXO 25:24 איבערציען מיט ריינעם גאָלד, און מאַכן צו אים אַ גילדערנעם קראַנץ רונד אַרום. edit</p>	<p>EXO 25:24 un zolst im ibertsien mit reinem gold, un machen tsu im a gildernem krants rund arum.</p>	<p>EXO 25:24 And thou shalt overlay it with zahav tahor, and make thereto a crown of zahav around.</p>
<p>און זאָלסט מאַכן צו EXO 25:25 אים אַ לייסט פֿון אַ האַנטברייט רונד אַרום, און מאַכן אַ גילדערנעם קראַנץ צו זיין לייסט רונד אַרום. edit</p>	<p>EXO 25:25 un zolst machen tsu im a laist fun a hantbreit rund arum, un machen a gildernem krants tsu zain laist rund arum.</p>	<p>EXO 25:25 And thou shalt make unto it a border of a handbreadth round about, and thou shalt make a golden crown on the rim thereof round about.</p>
<p>און זאָלסט מאַכן פֿאַר EXO 25:26 אים פֿיר גילדערנע רינגען, און</p>	<p>EXO 25:26 un zolst machen far im fir gilderne ringen, un aroifton</p>	<p>EXO 25:26 And thou shalt make for it four rings of zahav, and place</p>

<p>אַרױפֿטאָן די רינגען אויף די פֿיר װינקלען װאָס אויף זײַנע פֿיר פֿיס. edit</p>	<p>di ringen oif di fir vinklen vos oif zaine fir fis.</p>	<p>the rings in the four corners that are on the four legs thereof.</p>
<p>EXO 25:27 לעבן דעם לײסט זאָלן זײַן די רינגען, פֿאַר אויערן פֿאַר די שטאַנגען צו טראָגן דעם טיש {שְׁלֶחָן}. edit</p>	<p>EXO 25:27 leben dem laist zolen zain di ringen, far oieren far di shtangen tsu trogen dem tish.</p>	<p>EXO 25:27 Over against the rim shall the rings be for holders of the poles to carry the Shulchan.</p>
<p>EXO 25:28 און זאָלסט מאַכן די שטאַנגען פֿון שְׁטִים-האַלץ, און זיי איבערציען מיט גאָלד; און דער טיש {שְׁלֶחָן} זאָל געטראָגן װערן אויף זיי. edit</p>	<p>EXO 25:28 un zolst machen di shtangen fun Sheetim-holts, un zei ibertsien mit gold; un der tish zol getrogen veren oif ze.</p>	<p>EXO 25:28 And thou shalt make the poles of acacia wood, and overlay them with zahav, that the Shulchan may be carried with them.</p>
<p>EXO 25:29 און זאָלסט מאַכן זײַנע שיסלען, און זײַנע שאָלן, און זײַנע קאַנען, און זײַנע בעכערס, װאָס מיט זיי װערט געגאָסן; פֿון רײנעם גאָלד זאָלסטו זיי מאַכן. edit</p>	<p>EXO 25:29 un zolst machen zaine shislen, un zaine Shealen, un zaine kanen, un zaine bechers, vos mit ze vert gegosen; fun reinem gold zolstu ze machen.</p>	<p>EXO 25:29 And thou shalt make the dishes thereof, and spoons thereof, and shelving-tubes thereof, and bowls thereof, with which it shall be used to pour libations; of zahav tahor shalt thou make them.</p>
<p>EXO 25:30 און זאָלסט אַרױפֿטאָן אויפֿן טיש {שְׁלֶחָן} דאָס לֶחֶם פֿנֶה פֿאַר מיר תּמיד. edit</p>	<p>EXO 25:30 un zolst aroifton oifen tish dos lechem poneh far mir tmid.</p>	<p>EXO 25:30 And thou shalt set upon the Shulchan the Lechem Panim before Me always.</p>
<p>EXO 25:31 און זאָלסט מאַכן אַ מנורה פֿון רײנעם גאָלד; געהאַמערט זאָל די מנורה געמאַכט װערן, איר פֿוסגעשטעל, און איר שטאַם;</p>	<p>EXO 25:31 un zolst machen a menoyre fun reinem gold; gehamert zol di menoyre gemacht veren, ir fuseshtel, un ir shtam; ire becherlech – ire baze un ire blumen – zolen zain fun ir guf.</p>	<p>EXO 25:31 And thou shalt make a Menorah of zahav tahor; hammered out shall the Menorah be made; its base, its shaft, and its cups, its knobs, and its blossoms, shall be of the same.</p>

<p>אירע בעכערלעך – אירע באזע און אירע בלומען – זאלן זיין פון איר גופא. edit</p>		
<p>און זעקס רערן זאלן EXO 25:32 ארויסגיין פון אירע זייטן, דריי רערן פון דער מנורה פון איר איין זייט, און דריי רערן פון דער מנורה פון איר צווייטער זייט. edit</p>	<p>EXO 25:32 un zeks reren zolen aroisgein fun ire zaiten, drai reren fun der menoyre fun ir ein zeit, un drai reren fun der menoyre fun ir tsveiter zeit.</p>	<p>EXO 25:32 And six branches shall come out of the sides of it; three branches of the menorah out of the one side, and three branches of the menorah out of the other side;</p>
<p>דריי מאַנדלקווייטיקע EXO 25:33 בעכערלעך פון אַ קנאָפּ און אַ בלום אויף איין רער, און דריי מאַנדלקווייטיקע בעכערלעך פון אַ קנאָפּ און אַ בלום אויפֿן אַנדער רער; אַזוי פֿאַר די זעקס רערן, וואָס גייען אַרויס פון דער מנורה. edit</p>	<p>EXO 25:33 drai mandlkveitike becherlech fun a knop·un a blum oif ein rer, un drai mandlkveitike becherlech fun a knop·un a blum oifen ander rer; azoi far di zeks reren, vos geyen arois fun der menoyre.</p>	<p>EXO 25:33 Three cups engraved with almonds on the one branch, a knob and a flower; and three cups made like almonds in the other branch, with a knob and a flower; so for the six branches that come out of the Menorah.</p>
<p>און אויף דער מנורה EXO 25:34 פֿיר מאַנדלקווייטיקע בעכערלעך – אירע קנעפּ און אירע בלומען. edit</p>	<p>EXO 25:34 un oif der menoyre fir mandlkveitike becherlech – ire knef·un ire blumen.</p>	<p>EXO 25:34 And on the Menorah shall be four cups engraved like almonds, its knobs and its flowers.</p>
<p>און אַ קנאָפּ אונטער EXO 25:35 צוויי רערן פון איר, און אַ קנאָפּ אונטער צוויי רערן פון איר, און אַ קנאָפּ אונטער צוויי רערן פון איר, פֿאַר די זעקס</p>	<p>EXO 25:35 un a knop·unter tsvei reren fun ir, un a knop·unter tsvei reren fun ir, un a knop· unter tsvei reren fun ir, far di zeks reren vos geyen arois fun der menoyre.</p>	<p>EXO 25:35 And there shall be a knob under two branches of the same, and a knob under two branches of the same, and a knob under two branches of the same, according to the six branches that proceed out of</p>

<p>רערן וואָס גייען אַרויס פֿון דער מנורה. edit</p>		<p>the Menorah.</p>
<p>זייערע קנעף און זייערע רערן זאָלן זיין פֿון איר גופא, אין גאַנצן איין אויסהאַמערונג פֿון ריינעם גאָלד. edit</p>	<p>EXO 25:36 zeyere knef-un zeyere reren zolen zain fun ir guf, in gantsen ein oishamerung fun reinem gold.</p>	<p>EXO 25:36 Their knobs and their branches shall be of the same; all of it shall be one hammered out work of zahav tahor.</p>
<p>און זאָלסט מאַכן צו איר זיבן רערלעך, און מע זאָל אַנצינדן אירע רערלעך, און מאַכן לייכטן צו איר פֿאַדערזייט צו. edit</p>	<p>EXO 25:37 un zolst machen tsu ir ziben rerlech, un me zol ontsinden ire rerlech, un machen laichten tsu ir foderzait tsu.</p>	<p>EXO 25:37 And thou shalt make the nerot shivah thereof; and they shall kindle the nerot thereof, that they may give light toward its face.</p>
<p>און אירע צווענגלעך און אירע אַשפֿענדלעך זאָלן זיין פֿון ריינעם גאָלד. edit</p>	<p>EXO 25:38 un ire tsvenglech un ire ashfendlech zolen zain fun reinem gold.</p>	<p>EXO 25:38 And the tongs thereof, and the spoons thereof, shall be of zahav tahor.</p>
<p>פֿון צענטנער ריינעם גאָלד זאָל מען זי מאַכן מיט אַלע די דאָזיקע כליים. edit</p>	<p>EXO 25:39 fun tsentner reinem gold zol men zi machen mit ale di dozike keilim.</p>	<p>EXO 25:39 Of a talent of zahav tahor shall he make it, with all these vessels.</p>
<p>און זע זאָלסט מאַכן לויט זייער מוסטער, וואָס דיר ווערט געוויזן אויפֿן באַרג. edit</p>	<p>EXO 25:40 un ze zolst machen loit zeyer muster, vos dir vert gevizen oifen barg.</p>	<p>EXO 25:40 And see that thou make them after their tavnit, which was shown thee in HaHar.</p>
<p>און דעם מישכן זאָלסטו מאַכן פֿון צען פֿאַרהאַנגען; פֿון געדרייטן ליינען, און בלאַער וואָל, און פּורפל, און ווערמילרויט, מיט כּרובֿים קונציק אויסגעאַרבעט זאָלסטו</p>	<p>EXO 26:1 un dem mishken zolstu machen fun Tzoan forhangen; fun gedraiten lainen, un bloer vol, un purpl, un vermilroit, mit Keruvim kuntsik oisgearbet zolstu ze machen.</p>	<p>EXO 26:1 Moreover thou shalt make the Mishkan (Tabernacle) with ten curtains of twisted linen with turquoise, purple, and scarlet wool; with keruvim of artistic needle work shalt thou make them.</p>

<p>זיי מאַכן. edit</p>		
<p>די לענג פֿון איטלעכן EXO 26:2 פֿאַרהאַנג אַכט און צוואַנציק איילן, און די ברייט פֿון איטלעכן פֿאַרהאַנג פֿיר איילן; איין מאָס פֿאַר אַלע פֿאַרהאַנגען. edit</p>	<p>EXO 26:2 di leng fun itlechen forhang acht un tsvantsik ilen, un di breit fun itlechen forhang fir ilen; ein mos far ale forhangen.</p>	<p>EXO 26:2 The length of one curtain shall be eight and twenty cubits, and the width of one curtain four cubits; and every one of the curtains shall have middah achat (<i>one size</i>) .</p>
<p>פֿינף פֿאַרהאַנגען זאָלן זיין באַהעפֿט איינער אָן אַנדערן, און ווידער פֿינף פֿאַרהאַנגען באַהעפֿט איינער אָן אַנדערן. edit</p>	<p>EXO 26:3 finf forhangen zolen zain baheft einer on anderen, un vider finf forhangen baheft einer on anderen.</p>	<p>EXO 26:3 The five curtains shall be choverot (<i>joined together</i>) one to another; and the other five curtains shall be choverot one to another.</p>
<p>און זאָלסט מאַכן שליפֿן פֿון בלאַער וואָל אויף דעם זוים פֿון איין פֿאַרהאַנג ביים עק פֿון איין באַהעפֿטונג, און אַזוי זאָלסטו מאַכן אויף דעם זוים פֿון דעם עקסטן פֿאַרהאַנג אין דער צווייטער באַהעפֿטונג. edit</p>	<p>EXO 26:4 un zolst machen shleifen fun bloer vol oif dem zoim fun ein forhang baim ek fun ein baheftung, un azoi zolstu machen oif dem zoim fun dem eksten forhang in der tseiver baheftung.</p>	<p>EXO 26:4 And thou shalt make loops of turquoise wool upon the edge of the outermost curtain of the set; and likewise shalt thou make loops upon the edge of the outermost curtain, in the second set.</p>
<p>פֿופֿציק שליפֿן זאָלסטו מאַכן אויף דעם איין פֿאַרהאַנג, און פֿופֿציק שליפֿן זאָלסטו מאַכן אויף דעם ברעג פֿון דעם פֿאַרהאַנג וואָס אין דער צווייטער באַהעפֿטונג;</p>	<p>EXO 26:5 fuftsik shleifen zolstu machen oif dem ein forhang, un fuftsik shleifen zolstu machen oif dem breg fun dem forhang vos in der tseiver baheftung; einer kegen anderen zolen di shleifen zain.</p>	<p>EXO 26:5 Fifty loops shalt thou make in the first curtain, and fifty loops shalt thou make on the edge of the outermost curtain that is in the second set; that the loops may be opposite one another.</p>

<p>איינער קעגן אַנדערן זאָלן די שלייפֿן זיין. edit</p>		
<p>EXO 26:6 און זאָלסט מאַכן פֿופֿציק גילדערנע האָקן, און באַהעפֿטן די פֿאַרהאַנגען איינעם צום אַנדערן מיט די האַקן, אַז דער מישכן זאָל זיין איינס {אַחד}. edit</p>	<p>EXO 26:6 un zolst machen fuftsik gilderne hoken, un baheften di forhangen einem tsum anderen mit di hoken, az der mishken zol zain eins.</p>	<p>EXO 26:6 And thou shalt make fifty hooks of zahav, and join the curtains together with the hooks: so that the Mishkan shall become echad.</p>
<p>EXO 26:7 און זאָלסט מאַכן פֿאַרהאַנגען פֿון ציגנהאַר פֿאַר אַ געצעלט {אַהל} איבערן מישכן; עלף פֿאַרהאַנגען זאָלסטו זיי מאַכן. edit</p>	<p>EXO 26:7 un zolst machen forhangen fun tsignhor far a getselt iberen mishken; elf forhangen zolstu ze machen.</p>	<p>EXO 26:7 And thou shalt make curtains of goat hair to be an Ohel over the Mishkan: eleven curtains shalt thou make.</p>
<p>EXO 26:8 די לענג פֿון איטלעכן פֿאַרהאַנג דרייסיק איילן, און די ברייט פֿון איטלעכן פֿאַרהאַנג פֿיר איילן; איין מאָס פֿאַר די עלף פֿאַרהאַנגען. edit</p>	<p>EXO 26:8 di leng fun itlechen forhang draisik ilen, un di breit fun itlechen forhang fir ilen; ein mos far di elf forhangen.</p>	<p>EXO 26:8 The length of one curtain shall be thirty cubits, the width of one curtain four cubits: and the eleven curtains shall be all of the middah achat (<i>same size</i>) .</p>
<p>EXO 26:9 און זאָלסט באַהעפֿטן פֿינף פֿאַרהאַנגען באַזונדער, און זעקס פֿאַרהאַנגען באַזונדער; און דעם זעקסטן פֿאַרהאַנג זאָלסטו צונויפֿטאַפלען אויף דער פֿאַדערזייט פֿון געצעלט {אַהל}. edit</p>	<p>EXO 26:9 un zolst baheften finf forhangen bazunder, un zeks forhangen bazunder; un dem zeksten forhang zolstu tsunoiftopen oif der foderzait fun getselt.</p>	<p>EXO 26:9 And thou shalt join into one five curtains by themselves, and six curtains by themselves, and shalt fold the sixth curtain over the front of the Ohel.</p>

<p>און זאָלסט מאַכן EXO 26:10 פּוֹפְצִיק שְׁלֵיפֵן אויף דעם זוים פֿון איין פֿאַרהאַנג, דעם עקסטן אין דער באַהעפֿטונג, און פּוֹפְצִיק שְׁלֵיפֵן אויף דעם זוים פֿון דעם פֿאַרהאַנג אין דער צווייטער באַהעפֿטונג. edit</p>	<p>EXO 26:10 un zolst machen fuftsik shleifen oif dem zoim fun ein forhang, dem eksten in der baheftung, un fuftsik shleifen oif dem zoim fun dem forhang in der tsveiter baheftung.</p>	<p>EXO 26:10 And thou shalt make fifty loops along the edge of the first curtain at the end of one choveret (set) , and fifty loops on the edge of the curtain of the second choveret (set) .</p>
<p>און זאָלסט מאַכן EXO 26:11 פּוֹפְצִיק קופּערנע האָקן, און אַרײַנטאָן די האָקן אין די שְׁלֵיפֵן, און באַהעפֿטן דאָס געצעלט {אָהַל}, אַז עס זאָל זײַן איינס {אַחַד}. edit</p>	<p>EXO 26:11 un zolst machen fuftsik kuperne hoken, un arainton di hoken in di shleifen, un baheften dos getselt, az es zol zain eins.</p>	<p>EXO 26:11 And thou shalt make fifty hooks of nechoshet, and put the hooks into the loops, and attach the Ohel, so that it may become echad (one) .</p>
<p>און דער אַריבערהאַנג EXO 26:12 וואָס בלייבט פֿון די פֿאַרהאַנגען פֿון געצעלט {אָהַל}, דער איבעריקער האַלבער פֿאַרהאַנג, זאָל אַראָפהענגען אויף דער הינטערשטער זײַט פֿון מישכן. edit</p>	<p>EXO 26:12 un der ariberhang vos blaibt fun di forhangen fun getselt, der iberiker halber forhang, zol arophengen oif der hintershter zeit fun mishken.</p>	<p>EXO 26:12 And the remnant of the overhang of the curtains of the Ohel, half of the curtain that remaineth, shall hang over the back of the Mishkan.</p>
<p>און די אייל פֿון דער EXO 26:13 זײַט, און די אייל פֿון דער אַנדער זײַט, וואָס בלייבט איבער פֿון דער לענג פֿון די פֿאַרהאַנגען פֿון געצעלט {אָהַל}, זאָל אַראָפהענגען</p>	<p>EXO 26:13 un di eil fun der zeit, un di eil fun der ander zeit, vos blaibt iber fun der leng fun di forhangen fun getselt, zol arophengen oif di zaiten fun mishken, fun der zeit un fun der ander zeit, im tsu fardeken.</p>	<p>EXO 26:13 And a cubit on the one side, and a cubit on the other side of that which remaineth in the length of the curtains of the Ohel, shall hang over the sides of the Mishkan on this side and the other, to cover it.</p>

<p>אויף די זייטן פֿון מישכן, פֿון דער זייט און פֿון דער אַנדער זייט, אים צו פֿאַרדעקן. edit</p>		
<p>און זאָלסט מאַכן אַ צודעק פֿאַר דעם געצעלט {אָהל} פֿון רויט-געפֿאַרבעט ווידערפֿעלן, און אַ צודעק פֿון תַּחַש-פֿעלן פֿון אויבן. edit</p>	<p>EXO 26:14 un zolst machen a tsudek far dem getselt fun roit-gefarbte viderfelen, un a tsudek fun tachash-felen fun oiben.</p>	<p>EXO 26:14 And thou shalt make a Mikhseh for the Ohel of ram skins dyed red, and a Mikhseh of tachash skins above.</p>
<p>און זאָלסט מאַכן די ברעטער צום מישכן פֿון שטים-האַלץ, שטייענדיק. edit</p>	<p>EXO 26:15 un zolst machen di breter tsum mishken fun Sheetim-holts, shteyendik.</p>	<p>EXO 26:15 And thou shalt make the kerashim (planks) of the Mishkan of acacia wood, standing erect.</p>
<p>צען איילן די לענג פֿון אַ ברעט, און אַן אייל און אַ האַלבע אייל די ברייט פֿון איטלעכן ברעט. edit</p>	<p>EXO 26:16 Tzoan ilen di leng fun a bret, un an eil un a halbe eil di breit fun itlechen bret.</p>	<p>EXO 26:16 Ten cubits shall be the length of each keresh (plank), and a cubit and a half shall be the width of each keresh (plank).</p>
<p>צוויי צאַפּנס צו איטלעכן ברעט, איינער קעגן אַנדערן אַזוי ווי שטאַפּלען; אַזוי זאָלסטו מאַכן צו אַלע ברעטער פֿון מישכן. edit</p>	<p>EXO 26:17 tsvei tsapns tsu itlechen bret, einer kegen anderen azoi vi shtaplen; azoi zolstu machen tsu ale breter fun mishken.</p>	<p>EXO 26:17 Two yadot (tenons, projections) shall there be in each keresh (plank), set in order one against another: thus shalt thou make for all the kerashim (planks) of the Mishkan.</p>
<p>און זאָלסט מאַכן די ברעטער צום מישכן, צוואַנציק ברעטער פֿאַר דער דרום-זייט צו דרום. edit</p>	<p>EXO 26:18 un zolst machen di breter tsum mishken, tsvantsik breter far der dorem-zeit tsu dorem.</p>	<p>EXO 26:18 And thou shalt make the kerashim (planks) for the Mishkan, twenty kerashim (planks) on the south side southward.</p>
<p>און פֿערציק זילבערנע edit</p>	<p>EXO 26:19 un fertsik zilberne shvelen zolstu machen unter di</p>	<p>EXO 26:19 And thou shalt make arba'im sockets of kesef under</p>

<p>שוועלן זאָלסטו מאַכן אונטער די צוואַנציק ברעטער; צו צוויי שוועלן אונטער איין ברעט פֿאַר זיינע צוויי צאָפנס, צו צוויי שוועלן אונטער איין ברעט פֿאַר זיינע צוויי צאָפנס. edit</p>	<p>tsvantsik breter; tsu tsvei shvelen unter ein bret far zaine tsvei tsapns, tsu tsvei shvelen unter ein bret far zaine tsvei tsapns.</p>	<p>the twenty kerashim (planks) ; two sockets under one keresh (plank) for its two yadot (tenons, projections) , and two sockets under the next keresh (plank) for its two yadot.</p>
<p>EXO 26:20 און פֿאַר דער צווייטער זייט פֿון מישכן, פֿאַר דער צפֿון-זייט, צוואַנציק ברעטער, edit</p>	<p>EXO 26:20 un far der tsveter zeit fun mishken, far der tsofen-zeit, tsvantsik breter,</p>	<p>EXO 26:20 And for the second wall of the Mishkan on the tzafof (north) side there shall be twenty kerashim (planks) :</p>
<p>EXO 26:21 מיט פֿערציק זילבערנע שוועלן צו זיי: צוויי שוועלן אונטער איין ברעט, צוויי שוועלן אונטער איין ברעט. edit</p>	<p>EXO 26:21 mit fertsik zilberne shvelen tsu ze: tsvei shvelen unter ein bret, tsvei shvelen unter ein bret.</p>	<p>EXO 26:21 And their arba'im sockets of kesef; two sockets under one keresh (plank) , and two sockets under the next keresh (plank) .</p>
<p>EXO 26:22 און פֿאַר דער הינטערשטער זייט פֿון מישכן צו מערב, זאָלסטו מאַכן זעקס ברעטער. edit</p>	<p>EXO 26:22 un far der hintershter zeit fun mishken tsu mayrev, zolstu machen zeks breter.</p>	<p>EXO 26:22 And for the back of the Mishkan on the west, thou shalt make six kerashim (planks) .</p>
<p>EXO 26:23 און צוויי ברעטער זאָלסטו מאַכן פֿאַר די ווינקלען פֿון מישכן, אויף דער הינטערשטער זייט. edit</p>	<p>EXO 26:23 un tsvei breter zolstu machen far di vinklen fun mishken, oif der hintershter zeit.</p>	<p>EXO 26:23 And two kerashim (planks) shalt thou make for the corners of the Mishkan in the rear.</p>
<p>EXO 26:24 און זיי זאָלן זיין אַריינגעפאַסט אונטן, און דעס גלייכן זאָלן זיי זיין אַריינגעפאַסט אויבן ביז צום</p>	<p>EXO 26:24 un ze: zolen zain araingepast unten, un des glaichen zolen ze: zain araingepast oiben biz tsum ershten ring; azoi zol zain bai</p>	<p>EXO 26:24 And they shall be even beneath at the bottom, and they shall be joined together at the top of it unto one ring: thus shall it be for them both; they</p>

<p>ערשטן רינג; אזוי זאל זיין ביי זיי ביידן; זיי זאלן זיין פאר די צוויי ווינקלען. edit</p>	<p>zei beiden; zei zolen zain far di tsvei vinklen.</p>	<p>shall be for the two corners.</p>
<p>EXO 26:25 און עס וועלן זיין אַכט ברעטער מיט זייערע זילבערנע שוועלן – זעכצן שוועלן: צוויי שוועלן אונטער איין ברעט, צוויי שוועלן אונטער איין ברעט. edit</p>	<p>EXO 26:25 un es velen zain acht breter mit zeyere zilberne shvelen – zechtsen shvelen: tsvei shvelen unter ein bret, tsvei shvelen unter ein bret.</p>	<p>EXO 26:25 And they shall be shemoneh kerashim (eight planks) , and their sockets of kesef, sixteen sockets; two sockets under one keresh, two sockets under the next keresh.</p>
<p>EXO 26:26 און זאלסט מאַכן ריגלען פֿון שטים-האַלץ; פֿינף פֿאַר די ברעטער פֿון איין זייט מישכן; edit</p>	<p>EXO 26:26 un zolst machen riglen fun Sheetim-holts; finf far di breter fun ein zeit mishken;</p>	<p>EXO 26:26 And thou shalt make crossbars of acacia wood; five for the kerashim (planks) of the one side of the Mishkan,</p>
<p>EXO 26:27 און פֿינף ריגלען פֿאַר די ברעטער פֿון דער צווייטער זייט מישכן, און פֿינף ריגלען פֿאַר די ברעטער פֿון דער הינטערשטער זייט מישכן, צו מערב; edit</p>	<p>EXO 26:27 un finf riglen far di breter fun der tsveiter zeit mishken, un finf riglen far di breter fun der hintershter zeit mishken, tsu mayrev;</p>	<p>EXO 26:27 And five crossbars for the kerashim (planks) of the second wall of the Mishkan, and five crossbars for the kerashim (planks) of the wall of the Mishkan at the back, westward.</p>
<p>EXO 26:28 און דעם מיטלסטן ריגל אין מיטן פֿון די ברעטער, וואָס זאל דורכריגלען פֿון עק צו עק. edit</p>	<p>EXO 26:28 un dem mitlsten rigl in miten fun di breter, vos zol durchriglen fun ek tsu ek.</p>	<p>EXO 26:28 And the middle crossbar inside the kerashim (planks) shall extend from end to end.</p>
<p>EXO 26:29 און די ברעטער זאלסטו איבערציען מיט גאָלד, און מאַכן צו זיי רינגען פֿון גאָלד,</p>	<p>EXO 26:29 un di breter zolstu ibertsien mit gold, un machen tsu zei ringen fun gold, oieren far di riglen; un zolst ibertsien di riglen mit gold.</p>	<p>EXO 26:29 And thou shalt overlay the kerashim (planks) with zahav, and make their rings of zahav as housing for the crossbars: and thou shalt</p>

<p>אויערן פֿאַר די ריגלען; און זאָלסט איבערציען די ריגלען מיט גאַלד. edit</p>		<p>overlay the crossbars with zahav.</p>
<p>EXO 26:30 און זאָלסט אויפֿשטעלן דעם מישכן אַזוי ווי זײַן מוסטער וואָס איז דיר באַווײַזן געוואָרן אויפֿן באַרג. edit</p>	<p>EXO 26:30 un zolst oifshtelen dem mishken azoi vi zain muster vos iz dir bavizen gevoren oifen barg.</p>	<p>EXO 26:30 And thou shalt erect the Mishkan according to the mishpat (<i>plan, specifications</i>) thereof which was showed thee in HaHar.</p>
<p>EXO 26:31 און זאָלסט מאַכן אַ פֿרוֹכֶת פֿון בלאַער וואָל, און פּורפל, און ווערמילרויט, און געדרייטן לײַנען; קונציק אויסגעאַרבעט, מיט כּרובֿים זאָל מען אים מאַכן. edit</p>	<p>EXO 26:31 un zolst machen a Parochet fun bloer vol, un purpl, un vermilroit, un gedraiten lainen; kuntsik oisgearbet, mit Keruvim zol men im machen.</p>	<p>EXO 26:31 And thou shalt make a Parochet of turquoise, purple, and scarlet wool, and twisted linen of ma'aseh choshev (<i>artistic craftwork</i>) with keruvim shall it be made:</p>
<p>EXO 26:32 און זאָלסט אים אַרויפֿטאַן אויף פֿיר זײַלן פֿון שֵׁטִים-האַלץ איבערגעצויגן מיט גאַלד, מיט זייערע העקלעך פֿון גאַלד, אויף פֿיר זילבערנע שוועלן. edit</p>	<p>EXO 26:32 un zolst im aroifton oif fir zailen fun Sheetim-holts ibergetsoigen mit gold, mit zeyere heklech fun gold, oif fir zilberne shvelen.</p>	<p>EXO 26:32 And thou shalt hang it upon four am mudim of acacia wood overlaid with zahav: their hooks shall be of zahav, upon the four sockets of kesef.</p>
<p>EXO 26:33 און זאָלסט אַרויפֿטאַן דעם פֿרוֹכֶת אונטער די האַקן; און זאָלסט אַרײַנברענגען אַהין, אינעווייניק פֿון פֿרוֹכֶת, דעם אַרון פֿון צײַגנים {עדות פֿון עשרת הדברים, סהדא, צײַגע, עד התביעה}; און דער</p>	<p>EXO 26:33 un zolst aroifton dem Parochet unter di hoken; un zolst arainbrenge ahin, ineveinik fun Parochet, dem oren fun tseignim {eides fun eshrt hdbrim, shd, tseige, Iddo htbieh}; un der Parochet vet ich opscheiden tsvishen dem heiliktum un dem kodshei-</p>	<p>EXO 26:33 And thou shalt hang up the Parochet under the hooks, that thou mayest bring in there behind the Parochet, the Aron HaEdut: and the Parochet shall separate unto you between HaKodesh and the Kodesh HaKodashim.</p>

<p>פְּרוֹכֶת וועט אייך אָפּשיידן צווישן דעם הייליקטום און דעם קדשי-קדשים. edit</p>	<p>kodshim.</p>	
<p>EXO 26:34 און זאָלסט אַרויפֿטאָן דעם דעק {כַּפֶּרֶת} אויף דעם אַרֶון פֿון צייגנים {עֵדוּת פֿון עשרת הדברים, סהדא, צייגע, עד התביעה}, אין קדשי- קדשים. edit</p>	<p>EXO 26:34 un zolst aroifton dem dek oif dem oren fun tseignim {eides fun eshrt hdbrim, shd, tseige, Iddo htbieh}, in kodshei- kodshim.</p>	<p>EXO 26:34 And thou shalt put the Kapporet upon the Aron HaEdu in the Kodesh HaKodashim.</p>
<p>EXO 26:35 און זאָלסט אָוועקשטעלן דעם טיש {שְׁלֶחָן} דרויסן פֿון פְּרוֹכֶת, און די מנורה אַקעגן דעם טיש {שְׁלֶחָן}, אין דרום-זייט מישכן; און דעם טיש {שְׁלֶחָן} זאָלסטו שטעלן אין צפֿון-זייט. edit</p>	<p>EXO 26:35 un zolst avekshtelen dem tish droisen fun Parochet, un di menoyre akegen dem tish, in dorem-zeit mishken; un dem tish zolstu shtelen in tsofen-zeit.</p>	<p>EXO 26:35 And thou shalt place the Shulchan michutz (outside) the Parochet, and the Menorah opposite the Shulchan on the south side of the Mishkan: and thou shalt place the Shulchan on the north side.</p>
<p>EXO 26:36 און זאָלסט מאַכן אַ פֿאַרהאַנג צום איינגאַנג פֿון געצעלט {אַהֶל}, פֿון בלאַער וואָל, און פּורפֿל, און ווערמילרויט, און געדרייטן ליינען, געשטיקטע אַרבעט. edit</p>	<p>EXO 26:36 un zolst machen a forhang tsum ingang fun getselt, fun bloer vol, un purpl, un vermilroit, un gedraiten lainen, geshtikte arbet.</p>	<p>EXO 26:36 And thou shalt make a Masach (Screen, Curtain) for the petach (entrance) of the Ohel, of turquoise, purple, and scarlet wool, and twisted linen, wrought with ma'aseh rokem (embroidering craft) .</p>
<p>EXO 26:37 און זאָלסט מאַכן צום פֿאַרהאַנג פֿינף זיילן פֿון שטים-האַלץ, און זיי איבערציען מיט גאָלד; זייערע</p>	<p>EXO 26:37 un zolst machen tsum forhang finf zailen fun Sheetim- holts, un zei ibertsien mit gold; zeyere heklech fun gold; un zolst oisgisen far zei finf</p>	<p>EXO 26:37 And thou shalt make for the Masach five ammudim of acacia wood, and overlay them with zahav, and their hooks shall be of zahav; and thou</p>

<p>העקלעך פֿון גאַלד; און זאָלסט אויסגיסן פֿאַר זיי פֿינף קופערנע שוועלן. edit</p>	<p>kuperne shvelen.</p>	<p>shalt cast five sockets of nechoshet for them.</p>
<p>און זאָלסט מאַכן דעם מזבח פֿון שטים-האַלץ, פֿינף איילן די לענג, און פֿינף איילן די ברייט; פֿירעקעכדיק זאָל דער מזבח זײַן, און דריי איילן זײַן הייך. edit</p>	<p>EXO 27:1 un zolst machen dem mizbeyeche fun Sheetim-holts, finf ilen di leng, un finf ilen di breit; firekechdik zol der mizbeyeche zain, un drai ilen zain heich.</p>	<p>EXO 27:1 And thou shalt build the Mizbe'ach of acacia wood, five cubits long, and five cubits wide; the Mizbe'ach shall be foursquare; and the height thereof shall be shalosh cubits.</p>
<p>און זאָלסט מאַכן זײַנע הערנער אויף זײַנע פֿיר ווינקלען; פֿון אים גופא זאָלן זײַן זײַנע הערנער; און זאָלסט אים איבערציען מיט קופער. edit</p>	<p>EXO 27:2 un zolst machen zaine herner oif zaine fir vinklen; fun im guf zolen zain zaine herner; un zolst im ibertsien mit kuper.</p>	<p>EXO 27:2 And thou shalt make the karnot of it upon the four corners thereof; its karnot shall be of one piece with it; and thou shalt overlay it with nechoshet.</p>
<p>און זאָלסט מאַכן זײַנע טעף אויף אַוועקנעמען זײַנע אַש, און זײַנע שופלען, און זײַנע שפרענגבעקנס, און זײַנע גאַפּלען און זײַנע פֿייערפֿאַנען; אַלע זײַנע כלים זאָלסטו מאַכן פֿון קופער. edit</p>	<p>EXO 27:3 un zolst machen zaine tef oif aveknemen zaine ash, un zaine shuflen, un zaine shprengbekns, un zaine goplen un zaine faierfanen; ale zaine keilim zolstu machen fun kuper.</p>	<p>EXO 27:3 And thou shalt make its pots to receive its ashes, and its shovels, and its basins, and its meat forks, and its firepans; all the vessels thereof thou shalt make of nechoshet.</p>
<p>און זאָלסט מאַכן צו אים אַ קופערנע זיף פֿון נעצאַרבעט, און זאָלסט מאַכן אויף דער נעץ פֿיר קופערנע רינגען אויף זײַנע פֿיר עקן. edit</p>	<p>EXO 27:4 un zolst machen tsu im a kuperne Zipe fun netsarbet, un zolst machen oif der nets fir kuperne ringen oif zaine fir Akan.</p>	<p>EXO 27:4 And thou shalt build for it a mikhbar (grate), a strainer reshet (mesh, netting) of nechoshet; and upon the meshwork shalt thou make four taba'ot (rings) of nechoshet in</p>

		the four corners thereof.
<p>EXO 27:5 און זאָלסט זי אַרויפֿטאָן אונטער דעם געזימס פֿון מזבח, פֿון אונטן, און די נעץ זאָל זיין ביז דער העלפֿט פֿון מזבח. edit</p>	<p>EXO 27:5 un zolst zi aroifton unter dem gezims fun mizbeyeche, fun unten, un di nets zol zain biz der helft fun mizbeyeche.</p>	<p>EXO 27:5 And thou shalt put it under the karkov <i>([surrounding] border, ledge)</i> of the Mizbe'ach from below, that the meshwork may be half the height of the Mizbe'ach.</p>
<p>EXO 27:6 און זאָלסט מאַכן שטאַנגען צום מזבח, שטאַנגען פֿון שטים-האַלץ, און זיי איבערציען מיט קופּער. edit</p>	<p>EXO 27:6 un zolst machen shtangen tsum mizbeyeche, shtangen fun Sheetim-holts, un ze i bertsien mit kuper.</p>	<p>EXO 27:6 And thou shalt make badim <i>(carrying poles)</i> designed for the Mizbe'ach, poles of acacia wood, and overlay them with nechoshet.</p>
<p>EXO 27:7 און זיינע שטאַנגען זאָלן אַריינגעצויגן ווערן אין די רינגען, און די שטאַנגען זאָלן זיין אויף ביידע זייטן פֿון מזבח ווען מע טראָגט אים. edit</p>	<p>EXO 27:7 un zaine shtangen zolen araingetsoigen veren in di ringen, un di shtangen zolen zain oif beide zaiten fun mizbeyeche ven me trogt im.</p>	<p>EXO 27:7 And the badim shall be put into the taba'ot, and the badim shall be upon the two sides of the Mizbe'ach, to carry it.</p>
<p>EXO 27:8 הויל אינעווייניק, פֿון ברעטער, זאָלסטו אים מאַכן; אַזוי ווי מע האָט דיר געוויזן אויפֿן באַרג, אַזוי זאָל מען מאַכן. edit</p>	<p>EXO 27:8 hoil ineveinik, fun breter, zolstu im machen; azoi vi me hot dir gevizen oifen barg, azoi zol men machen.</p>	<p>EXO 27:8 Hollow, with luchot <i>(planks, boards, panels)</i>, shalt thou make as it was showed thee on HaHar, so shall they make it.</p>
<p>EXO 27:9 און זאָלסט מאַכן דעם הויף פֿון מישכן: פֿאַר דער דרום-זייט צו דרום, אַרומהאַנגען פֿאַרן הויף פֿון געדרייטן ליינען, הונדערט איילן די לענג פֿאַר דער איין</p>	<p>EXO 27:9 un zolst machen dem hoif fun mishken: far der dorem-zeit tsu dorem, arumhangen faran hoif fun gedraiten lainen, hundert ilen di leng far der ein zeit.</p>	<p>EXO 27:9 And thou shalt make the Khatzer <i>(Courtyard)</i> of the Mishkan; for the south side southward there shall be kela'im <i>(curtains, hangings)</i> for the Khatzer <i>(Courtyard)</i> of twisted linen of a hundred cubits long for one side;</p>

<p>זייט. edit</p>		
<p>און די זיילן דערצו EXO 27:10 צוואַנציק, און זייערע שוועלן צוואַנציק, פֿון קופּער; די העקלעך פֿון די זיילן, און זייערע רייפּבענדער, פֿון זילבער. edit</p>	<p>EXO 27:10 un di zailen dertsu tsvantsik, un zeyere shvelen tsvantsik, fun kuper; di heklech fun di zailen, un zeyere reifbender, fun zilber.</p>	<p>EXO 27:10 And the twenty ammudim thereof and their twenty sockets shall be of nechoshet; the hooks of the ammudim and their bands shall be of kesef.</p>
<p>און דעס גלייכן פֿאַר EXO 27:11 דער צפֿון-זייט, פֿאַר לענג: אַרומהאַנגען הונדערט איילן די לענג, און די זיילן דערצו צוואַנציק, און זייערע שוועלן צוואַנציק, פֿון קופּער; די העקלעך פֿון די זיילן, און זייערע רייפּבענדער, פֿון זילבער. edit</p>	<p>EXO 27:11 un des glaichen far der tsofen-zeit, far leng: arumhangen hundert ilen di leng, un di zailen dertsu tsvantsik, un zeyere shvelen tsvantsik, fun kuper; di heklech fun di zailen, un zeyere reifbender, fun zilber.</p>	<p>EXO 27:11 And likewise for the north side in length there shall be kela'im (<i>curtains, hangings</i>) of a hundred cubits long, and its twenty ammudim and their twenty sockets of nechoshet; the hooks of the ammudim and their bands of kesef.</p>
<p>און פֿאַר ברייט פֿון הויף EXO 27:12 אין מערבֿ-זייט, אַרומהאַנגען פֿון פֿופּציק איילן: די זיילן דערצו צען, און זייערע שוועלן צען. edit</p>	<p>EXO 27:12 un far breit fun hoif in mayrev-zeit, arumhangen fun fuftsik ilen: di zailen dertsu Tzoan, un zeyere shvelen Tzoan.</p>	<p>EXO 27:12 And for the width of the Khatzer (<i>Courtyard</i>) on the west side shall be kela'im (<i>curtains, hangings</i>) of fifty cubits; their ammudim ten, and their sockets ten.</p>
<p>און די ברייט פֿון הויף EXO 27:13 אין מזרח-זייט צו זונאוּפֿגאַנג פֿופּציק איילן. edit</p>	<p>EXO 27:13 un di breit fun hoif in mizrech-zeit tsu zunoifgang fuftsik ilen.</p>	<p>EXO 27:13 And the width of the Khatzer (<i>Courtyard</i>) on the east side mizrachah (<i>eastward,</i> <i>toward sunrise</i>) shall be fifty cubits.</p>
<p>און פֿופּצן איילן EXO 27:14</p>	<p>EXO 27:14 un fuftsen ilen arumhangen far ein zeit; di</p>	<p>EXO 27:14 The kela'im (<i>curtains,</i> <i>hangings</i>) of one shoulder [of</p>

<p>אַרומהאַנגען פֿאַר איין זײַט; די זײַלן דערצו דרײַ, און זײערע שוועלן דרײַ. edit</p>	<p>zailen dertsu drai, un zeyere shvelen drai.</p>	<p>the entrance] shall be fifteen cubits; their ammudim shloshah, and their sockets shloshah.</p>
<p>אַון פֿאַר דער צווייטער זײַט פֿופֿצן איילן אַרומהאַנגען; די זײַלן דערצו דרײַ, און זײערע שוועלן דרײַ. edit</p>	<p>EXO 27:15 un far der tsveiter zeit fuftsien ilen arumhangen; di zailen dertsu drai, un zeyere shvelen drai.</p>	<p>EXO 27:15 And on the other shoulder [of the entrance] shall be hangings fifteen cubits; their ammudim shloshah, and their sockets shloshah.</p>
<p>אַון פֿאַרן טויער פֿון הויף אַ פֿאַרהאַנג פֿון צוואַנציק איילן, פֿון בלאָער וואָל, און פֿורפל, און ווערמילרויט, און געדרייטן לײנען, געשטיקטע אַרבעט; די זײַלן דערצו פֿיר, און זײערע שוועלן פֿיר. edit</p>	<p>EXO 27:16 un faran toier fun hoif a forhang fun tsvantsik ilen, fun bloer vol, un purpl, un vermilroit, un gedraiten lainen, geshtikte arbet; di zailen dertsu fir, un zeyere shvelen fir.</p>	<p>EXO 27:16 And for the sha'ar (gate) of the Khatzer (Courtyard) shall be a Masach (Screen) of twenty cubits, of turquoise, and purple, and scarlet, and twisted linen, wrought with ma'aseh rokem (craft or work of embroidering); and their ammudim shall be four, and their sockets four.</p>
<p>אַלע זײַלן פֿון הויף רונד אַרום, אַרומגערייפֿט מיט זילבער; זײערע העקלעך פֿון זילבער, און זײערע שוועלן פֿון קופֿער. edit</p>	<p>EXO 27:17 ale zailen fun hoif rund arum, arumgereift mit zilber; zeyere heklech fun zilber, un zeyere shvelen fun kuper.</p>	<p>EXO 27:17 All the ammudim around the Khatzer (Courtyard) shall be banded with kesef; their hooks shall be of kesef, and their sockets of nechoshet.</p>
<p>די לענג פֿון הויף הונדערט איילן, און די ברייט פֿופֿציק אַקעגן פֿופֿציק, און די הייך פֿינף איילן, פֿון געדרייטן לײנען; און די שוועלן דערצו פֿון קופֿער. edit</p>	<p>EXO 27:18 di leng fun hoif hundert ilen, un di breit fuftsik akegen fuftsik, un di heich finf ilen, fun gedraiten lainen; un di shvelen dertsu fun kuper.</p>	<p>EXO 27:18 The length of the Khatzer (Courtyard) shall be a hundred cubits, and the width fifty by fifty, and the height five cubits of twisted linen, and their sockets of nechoshet.</p>

<p>אַלע געצײג פֿון מישכן EXO 27:19 פֿאַר זײַן גאַנצער אַרבעט, און אַלע זײַנע פֿלעקלעך, און אַלע פֿלעקלעך פֿון הויף, פֿון קופּער. edit</p>	<p>EXO 27:19 ale getsaig fun mishken far zain gantser arbet, un ale zaine fleklech, un ale fleklech fun hoif, fun kuper.</p>	<p>EXO 27:19 All the vessels of the Mishkan in all the avodah (service) thereof, and all the pegs thereof, and all the pegs of the Khatzer (Courtyard) , shall be of nechoshet.</p>
<p>און דו זאָלסט באַפֿעלן EXO 27:20 די קינדער פֿון ישׂראָל, זיי זאָלן דיר ברענגען ריינע געשלאָגענע בוימל פֿאַר דער לײכטונג, אויף אָנצײנדן אַ לײכט {נֶר} תמיד. edit</p>	<p>EXO 27:20 un du zolst bafelen di kinder fun Yisroel, ze zolen dir brenge reine geshlogene boimel far der laichtung, oif ontsinden a licht tmid.</p>	<p>EXO 27:20 And thou shalt command the Bnei Yisroel, that they bring thee pure pressed shemen zayit (olive oil) for the ohr, to kindle the Ner Tamid (Perpetual Lamp) .</p>
<p>אין אַהל-מוֹעַד, דרויסן EXO 27:21 פֿון פֿרוֹכֶת וואָס פֿאַרן צײַגנים {עֲדוֹת פֿון עֲשֶׂרֶת הַדְּבָרִים, סְהַדָּא, צײַגע, עַד הַתְּבִיעָה}, זאָל עס אַהרן און זײַנע קינדער צורײכטן אויף פֿון אַוונט ביז אין דער פֿרי, פֿאַר ה'; אַן אײביק געזעץ אויף זײערע דור-דורות פֿאַר די קינדער פֿון ישׂראָל. edit</p>	<p>EXO 27:21 in ohl-moed, droisen fun Parochet vos faran tseignim {eides fun eshrt hdbrim, shd, tseige, Iddo htbieh}, zol es Aharon un zaine kinder tsurichten oif fun ovent biz in der peire, far Hashem; an eibik gezets oif zeyere dor-dorut far di kinder fun Yisroel.</p>	<p>EXO 27:21 In the Ohel Moed outside the Parochet, which is before the Edut, Aharon and his banim shall arrange it from erev to boker before HASHEM ; it shall be a chukkat olam unto their dorot from the Bnei Yisroel.</p>
<p>און דו מאַך גענענען צו EXO 28:1 דיר דיין ברודער אַהרנען, און זײַנע זין מיט אים, פֿון צווישן די קינדער פֿון ישׂראָל, כדי זיי זאָלן זײַן פֿהנים צו מיר; אַהרן, נָדָב, און אַבִּיהוּא, אָלְעָזָר, און</p>	<p>EXO 28:1 un du mach genenen tsu dir dain bruder Aharonen, un zaine zin mit im, fun tsvishen di kinder fun Yisroel, kedei ze zolen zain koyanim tsu mir; Aharon, Nadav, un Avihu, Elazar, un Itamar, Aharons zin.</p>	<p>EXO 28:1 And bring thou near unto thee Aharon thy brother, and his banim with him, from the midst of the Bnei Yisroel, that he may minister unto Me in the kohen's office, even Aharon, Nadav and Avihu, El'azar and Itamar, Bnei Aharon.</p>

<p>איתָמַר, אַהרֶנֶס זײַן. edit</p>		
<p>און זאַלסט מאַכן דיין EXO 28:2 ברודער אַהרֶנֶען הייליקע קליידער פֿאַר אַ כְּבוֹד און פֿאַר אַ שײַנקייט. edit</p>	<p>EXO 28:2 un zolst machen dain bruder Aharonen heilike kleider far a koved un far a sheinkeit.</p>	<p>EXO 28:2 And thou shalt make Bigdei Kodesh for Aharon thy brother for kavod and tiferet.</p>
<p>און דו זאַלסט רעדן צו EXO 28:3 אַלע קלוגהאַרציקע, וואָס איך האַב זיי אָנגעפֿילט מיט אַ רוּחַ פֿון חכמה, זיי זאַלן מאַכן די קליידער פֿאַר אַהרֶנֶען, כּדי אים צו הייליקן אַז ער זאַל זײַן אַ פֿהן צו מיר. edit</p>	<p>EXO 28:3 un du zolst reden tsu ale klughartsike, vos ich hob ze ongefilt mit a ruach fun chochme, ze zolen machen di kleider far Aharonen, kedei im tsu heiliken az er zol zain a koyen tsu mir.</p>	<p>EXO 28:3 And thou shalt speak unto all that are of chochmei lev, whom I have filled with the Ruach Chochmah, that they may make Bigdei Aharon to set him apart as kodesh, that he may minister unto Me in the kohen's office.</p>
<p>און דאָס זײַנען די EXO 28:4 קליידער, וואָס זיי זאַלן מאַכן: אַ חוּשׁוֹן, און אַן אֶפֿוֹד, און אַ מַעִיל, און אַ געקעסטלט כֶּתֶנֶת, אַ מִצְנֶפֶת, און אַ אַבְנֵיט; און זיי זאַלן מאַכן הייליקע קליידער פֿאַר דיין ברודער אַהרֶנֶען און פֿאַר זײַנע זײַן, כּדי זיי זאַלן זײַן כּהנים צו מיר. edit</p>	<p>EXO 28:4 un dos zainen di kleider, vos ze zolen machen: a choshen, un an Ephod, un a maeil, un a gekestlt ch̄net, a mitsnefes, un a abanet; un ze zolen machen heilike kleider far dain bruder Aharonen un far zaine zin, kedei ze zolen zain koyanim tsu mir.</p>	<p>EXO 28:4 And these are HaBegadim which they shall make: a Choshen, and an Ephod, and a Me'il, and a Kesones of a box- like knitting work, a Mitznefet, and an Avnet; and they shall make Bigdei Kodesh for Aharon thy brother, and his Banim, that he may minister unto Me in the kohen's office.</p>
<p>און זיי זאַלן נעמען דאָס EXO 28:5 גאַלד, און די בלאַע וואָל, און דעם פּורפּל, און דאָס ווערמילרויט, און דעם לײַנען. edit</p>	<p>EXO 28:5 un ze zolen nemen dos gold, un di bloe vol, un dem purpl, un dos vermilroit, un dem lainen.</p>	<p>EXO 28:5 And they shall take zahav, and turquoise, and purple, and scarlet wool, and linen.</p>

<p>און זיי זאלן מאַכן דעם EXO 28:6 אֵפֹד פֿון גאַלד, בלאַעֶר וואָל, און פּורפֿל, ווערמילרויט, און געדרײַטן לײַנען, קונציק אויסגעאַרבעט. edit</p>	<p>EXO 28:6 un zei zolen machen dem Ephod fun gold, bloer vol, un purpl, vermilroit, un gedraiten lainen, kuntsik oisgearbet.</p>	<p>EXO 28:6 And they shall make the Ephod of zahav, of turquoise, and of purple, of scarlet wool, and twisted linen, with ma'aseh choshev (<i>artistic embroidery</i>) .</p>
<p>צוויי אַקסלבענדער זאָל ער האָבן, באַהעפֿט צו זײַנע צוויי עקן, פּדי ער זאָל זײַן באַהעפֿט. edit</p>	<p>EXO 28:7 tsvei akslbender zol er hoben, baheft tsu zaine tsvei Akan, kedei er zol zain baheft.</p>	<p>EXO 28:7 It shall have the two ketefot (<i>shoulder straps</i>) thereof joined at the two sides thereof; and so it shall be joined together.</p>
<p>און דער גאַרטל־באַנד וואָס אויף אים, זאָל זײַן אַזוי ווי זײַן אַרבעט, פֿון אים גופֿא; פֿון גאַלד, בלאַעֶר וואָל, און פּורפֿל, און ווערמילרויט, און געדרײַטן לײַנען. edit</p>	<p>EXO 28:8 un der gartlband vos oif im, zol zain azoi vi zain arbet, fun im guf; fun gold, bloer vol, un purpl, un vermilroit, un gedraiten lainen.</p>	<p>EXO 28:8 And the Cheishev of his Ephod, which is upon it, shall be of the same, according to the work thereof; even of zahav, of turquoise, and purple, and scarlet wool, and twisted linen.</p>
<p>און זאָלסט נעמען צוויי אַניקלשטיינער, און אויסקריצן אויף זיי די נעמען פֿון די קינדער פֿון ישׂראַל; edit</p>	<p>EXO 28:9 un zolst nemen tsvei oniklshtainer, un oiskritsen oif zei di nemen fun di kinder fun Yisroel;</p>	<p>EXO 28:9 And thou shalt take two avnei shoham (<i>onyx stones</i>) , and engrave on them the Shemot of the Bnei Yisroel:</p>
<p>זעקס פֿון זייערע נעמען אויף איין שטיין, און די איבעריקע זעקס נעמען אויפֿן צווייטן שטיין, לויט זייערע געבורטן. edit</p>	<p>EXO 28:10 zeks fun zeyere nemen oif ein shtein, un di iberike zeks nemen oifen tsveiten shtein, loit zeyere geburten.</p>	<p>EXO 28:10 Shisha of their Shemot on one even (<i>stone</i>) , and the other Shemot of the shisha remaining on the other even (<i>stone</i>) , according to toledot (<i>in the order in which they were born</i>) .</p>
<p>ווי אַרבעט פֿון אַ שטיינשניידער, ווי</p>	<p>EXO 28:11 vi arbet fun a shteinshnaider, vi oiskritsungen</p>	<p>EXO 28:11 With the work of a charash even (<i>engraver in</i></p>

<p>אויסקריצונגען פֿון אַ זיגל, זאָלסטו אויסקריצן די צוויי שטיינער לויט די נעמען פֿון די קינדער פֿון ישׂראָל; אינגעראַמט אין איינפֿאַסונגען פֿון גאָלד זאָלסטו זיי מאַכן. edit</p>	<p>fun a zigl, zolstu oiskritsen di tsvei shtainer loit di nemen fun di kinder fun Yisroel; ingeramt in infasungen fun gold zolstu zei machen.</p>	<p><i>gemstones</i>) , like the engravings of a chotam (<i>signet ring</i>) , shalt thou engrave the two avanim with the Shemot Bnei Yisroel; thou shalt make them to be set in mishbetzot zahav (<i>filigrees of gold</i>) .</p>
<p>EXO 28:12 און זאָלסט אַרױפֿטאָן די צוויי שטיינער אויף די אַקסלבענדער פֿון איפֿוד – שטיינער פֿון דערמאַנונג פֿאַר די קינדער פֿון ישׂראָל; און אַהרן זאָל טראָגן זייערע נעמען פֿאַר ה' אויף זיינע צוויי אַקסלען פֿאַר אַ דערמאַנונג. edit</p>	<p>EXO 28:12 un zolst aroifton di tsvei shtainer oif di akslbender fun ifod – shtainer fun dermonung far di kinder fun Yisroel; un Aharon zol trogen zeyere nemen far Hashem oif zaine tsvei akslen far a dermonung.</p>	<p>EXO 28:12 And thou shalt fasten the two avanim upon the Kitfot HaEphod for avnei zikaron (<i>memorial stones</i>) unto the Bnei Yisroel; and Aharon shall bear their Shemot before HASHEM upon his two ketefayim for a zikaron.</p>
<p>EXO 28:13 און זאָלסט מאַכן איינפֿאַסונגען פֿון גאָלד; edit</p>	<p>EXO 28:13 un zolst machen infasungen fun gold;</p>	<p>EXO 28:13 And thou shalt make mishbetzot zahav (<i>filigrees of gold</i>) ;</p>
<p>EXO 28:14 און צוויי קייטן פֿון ריינעם גאָלד; געדרייט זאָלסטו זיי מאַכן, פֿלעכטאַרבעט; און זאָלסט אַרױפֿטאָן די געפֿלאַכטענע קייטן אויף די איינפֿאַסונגען. edit</p>	<p>EXO 28:14 un tsvei keiten fun reinem gold; gedreit zolstu ze machen, flechtarbet; un zolst aroifton di geflochtene keiten oif di infasungen.</p>	<p>EXO 28:14 And two sharsherot zahav tahor (<i>chains of pure gold</i>) at the edges; of braided artistic work shalt thou make them, and fasten the braided sharsherot (<i>chains</i>) to the mishbetzot (<i>filigrees</i>) .</p>
<p>EXO 28:15 און זאָלסט מאַכן אַ חױשן פֿון באַשייד, קונציק אויסגעאַרבעט; אַזוי ווי די</p>	<p>EXO 28:15 un zolst machen a choshen fun basheid, kuntsik oisgearbet; azoi vi di arbet fun Ephod zolstu im machen: fun</p>	<p>EXO 28:15 And thou shalt make the Choshen Mishpat with artistic work; like the work of the Ephod thou shalt make it; of</p>

<p>אַרבעט פֿון אַפֿוד זאָלסטו אים מאַכן: פֿון גאָלד, בלאָער וואָל, און פּורפֿל, און ווערמילרויט, און געדרייטן ליינען, זאָלסטו אים מאַכן. edit</p>	<p>gold, bloer vol, un purpl, un vermilroit, un gedraiten lainen, zolstu im machen.</p>	<p>zahav, of turquoise, and of purple, and of scarlet wool, and of twisted linen, shalt thou make it.</p>
<p>EXO 28:16 פֿירעקעכדיק זאָל ער זיין, געטאַפֿלט, אַ שפּאַן זיין לענג, און אַ שפּאַן זיין ברייט. edit</p>	<p>EXO 28:16 firekechdik zol er zain, getoplt, a shpan zain leng, un a shpan zain breit.</p>	<p>EXO 28:16 Ravu'a (foursquare, square) it shall be folded; a span shall be the length thereof, and a span shall be the width thereof.</p>
<p>EXO 28:17 און זאָלסט אַרײַנזעצן אין אים אַן אײַנזעצונג פֿון שטיינער, פֿיר ציילן שטיינער. אַ צייל פֿון רובין, טאַפּאַז, און שמאַראַק, איין צייל; edit</p>	<p>EXO 28:17 un zolst arainzetsen in im an inzetsung fun shtainer, fir tseilen shtainer. a tseil fun rubin, tafaz, un shmorak, ein tseil;</p>	<p>EXO 28:17 And thou shalt set in it settings of even (stone) , four rows of gemstones: the first row shall be an odem, a pitdah, and bareket: this shall be the first row.</p>
<p>EXO 28:18 און די צווייטע צייל: גאַרפֿונקל, סאַפּירשטיין, און דימענט; edit</p>	<p>EXO 28:18 un di tsveite tseil: garfunkl, sapirshtein, un diment;</p>	<p>EXO 28:18 And the second row shall be nofech, sapphire, and yahalom.</p>
<p>EXO 28:19 און די דריטע צייל: יאַכצום, אַגאַט, און אַמעטיסט; edit</p>	<p>EXO 28:19 un di drite tseil: yachtsum, agat, un ametist;</p>	<p>EXO 28:19 And the third row a leshem, shevo, and achlamah.</p>
<p>EXO 28:20 און די פֿירטע צייל: גאַלדשטיין, און אָניקל, און יאַשפּיז; אײַנגעזעצט אין גאָלד זאָלן זיי זיין אין זייערע אײַנפֿאַסונגען. edit</p>	<p>EXO 28:20 un di firte tseil: goldshtein, un onikl, un yashpiz; ingezetst in gold zolen zei zain in zeyere infasungen.</p>	<p>EXO 28:20 And the fourth row tarshish, shoham, and yashfeh; they shall be set in zahav in their settings.</p>
<p>EXO 28:21 און די שטיינער זאָלן זיין edit</p>	<p>EXO 28:21 un di shtainer zolen zain</p>	<p>EXO 28:21 And the avanim</p>

<p>לויט די נעמען פֿון די קינדער פֿון ישׂראל, צוועלף, לויט זייערע נעמען; ווי אויסקריצונגען פֿון אַ זיגל, איטלעכער לויט זיין נאָמען זאָלן זיי זיין, אַקעגן די צוועלף שבֿטים. edit</p>	<p>loit di nemen fun di kinder fun Yisroel, tselv, loit zeyere nemen; vi oiskritsungen fun a zigl, itlecher loit zain nomen zolen zei zain, akegen di tselv shvotim.</p>	<p><i>(gemstones)</i> shall be for the Shemot Bnei Yisroel, Shteym Esreh <i>(Twelve)</i> , according to their Shemot, like the engravings of a chotam <i>(signet ring)</i> ; every one with shmo shall they be according to the Shnei Asar Shevet <i>(Twelve Tribes)</i> .</p>
<p>EXO 28:22 און זאָלסט מאַכן אויפֿן חושן געדרייטע קייטן, פֿלעכטאַרבעט, פֿון ריינעם גאָלד. edit</p>	<p>EXO 28:22 un zolst machen oifen chushen gedreite keiten, flechtarbet, fun reinem gold.</p>	<p>EXO 28:22 And thou shalt make for the Choshen at the edges of braided artistic work of zahav tahor <i>(pure gold)</i> .</p>
<p>EXO 28:23 און זאָלסט מאַכן צום חושן צוויי גילדערנע רינגען, און אַרויפֿטאָן די צוויי רינגען אויף די צוויי עקן פֿון חושן. edit</p>	<p>EXO 28:23 un zolst machen tsum choshen tsvei gilderne ringen, un aroifton di tsvei ringen oif di tsvei Akan fun choshen.</p>	<p>EXO 28:23 And thou shalt make upon the Choshen two rings of zahav, and shalt fasten the two rings on the two ends of the Choshen.</p>
<p>EXO 28:24 און זאָלסט אַרײַנטאָן די צוויי גילדערנע פֿלעכטן אין די צוויי רינגען בײַ די עקן פֿון חושן. edit</p>	<p>EXO 28:24 un zolst arainton di tsvei gilderne flechten in di tsvei ringen bai di Akan fun choshen.</p>	<p>EXO 28:24 And thou shalt fasten the two ropes of zahav on the two rings which are on the ends of the Choshen.</p>
<p>EXO 28:25 און די צוויי עקן פֿון די צוויי פֿלעכטן זאָלסטו אַרויפֿטאָן אויף די צוויי אַײַנפֿאַסונגען, און אַרויפֿטאָן אויף די אַקסלבענדער פֿון אַפֿוד, אויף זײַן פֿאַדערזײַט. edit</p>	<p>EXO 28:25 un di tsvei Akan fun di tsvei flechten zolstu aroifton oif di tsvei infasungen, un aroifton oif di akslbender fun ifod, oif zain foderzait.</p>	<p>EXO 28:25 And the other two ends of the two ropes thou shalt fasten in the two mishbetzot <i>(filigrees)</i> , and attach them to the Ketefot HaEphod <i>(Shoulder Straps of the Ephod)</i> toward its front.</p>

<p>און זאַלסט מאַכן צוויי EXO 28:26 גילדערנע רינגען, און זיי אַרויפֿזעצן אויף די צוויי עקן פֿון חוּשֶׁן בײַ זײַן זוים וואָס צו דער זײַט פֿון אַפֿוֹד, אינעווייניק צו. edit</p>	<p>EXO 28:26 un zolst machen tsvei gilderne ringen, un ze aroifzetsen oif di tsvei Akan fun choshen bai zain zoim vos tsu der zeit fun Ephod, ineveinik tsu.</p>	<p>EXO 28:26 And thou shalt make two rings of zahav, and thou shalt put them upon the two ends of the Choshen on the lower border thereof, on the inside toward the Ephod.</p>
<p>און זאַלסט מאַכן צוויי EXO 28:27 גילדערנע רינגען, און זיי אַרויפֿטאַן אויף די צוויי אַקסלבענדער פֿון אַפֿוֹד, פֿון אונטן, אויף זײַן פֿאַדערזײַט, לעבן זײַן באַהעפֿטונג, איבער דעם חֶשֶׁב פֿון אַפֿוֹד. edit</p>	<p>EXO 28:27 un zolst machen tsvei gilderne ringen, un ze aroifton oif di tsvei akslbender fun ifod, fun unten, oif zain foderzait, leben zain baheftung, iber dem chesheb fun Ephod.</p>	<p>EXO 28:27 And two other rings of zahav thou shalt make, and shalt put them on at the bottom of the Kitfot HaEphod toward the front thereof, opposite the seam thereof, above the Cheishev HaEphod (Belt of the Ephod) .</p>
<p>און מע זאל צושנירן EXO 28:28 דעם חוּשֶׁן דורך זײַנע רינגען צו די רינגען פֿון אַפֿוֹד מיט אַ שנור פֿון בלאַער וואָל, כדי ער זאל זײַן אויף דעם חֶשֶׁב פֿון אַפֿוֹד, און דער חוּשֶׁן זאל זיך נישט אַראָפֿרוקן פֿון אַפֿוֹד. edit</p>	<p>EXO 28:28 un me zol tsushniren dem choshen durch zaine ringen tsu di ringen fun Ephod mit a shnur fun bloer vol, kedei er zol zain oif dem chesheb fun Ephod, un der choshen zol zich nisht aropruken fun Ephod.</p>	<p>EXO 28:28 And they shall bind the Choshen by the rings thereof unto the rings of the Ephod with a turquoise woolen cord, that it may be above the Cheishev HaEphod, and that the Choshen be not loosed from the Ephod.</p>
<p>און אַהרן זאל טראָגן די EXO 28:29 נעמען פֿון די קינדער פֿון יִשְׂרָאֵל אין דעם חוּשֶׁן פֿון באַשײַד אויף זײַן האַרצן, ווען ער קומט אין הייליקטום, פֿאַר אַ דערמאַנונג פֿאַר ה' תמיד. edit</p>	<p>EXO 28:29 un Aharon zol trogen di nemen fun di kinder fun Yisroel in dem chushen fun basheid oif zain hartsen, ven er kumt in heiliktum, far a dermonung far Hashem tmid.</p>	<p>EXO 28:29 And Aharon shall bear the Shemot Bnei Yisroel in the Choshen HaMishpat upon his lev, when he goeth in unto HaKodesh, for a zikaron (memorial) before HASHEM tamid.</p>

<p>און זאָלסט אַרײַנטאָן EXO 28:30 אין דעם חושן פֿון באַשייד די אורים-ותומים, און זיי זאָלן זײַן בײַ אַהרנען אויפֿן האַרצן, ווען ער קומט פֿאַר ה'; און אַהרן זאָל טראָגן דעם באַשייד פֿון די קינדער פֿון ישׂראַל אויף זײַן האַרצן פֿאַר ה' תמיד. edit</p>	<p>EXO 28:30 un zolst arainton in dem choshen fun basheid di Urim- utumim, un zei zolen zain bai Aharonen oifen hartsen, ven er kumt far Hashem; un Aharon zol trogen dem basheid fun di kinder fun Yisroel oif zain hartsen far Hashem tmid.</p>	<p>EXO 28:30 And thou shalt put in the Choshen HaMishpat the Urim and the Tummim; and they shall be upon the lev Aharon, when he goeth in before HASHEM ; and Aharon shall nasa (bear) the Mishpat Bnei Yisroel upon his lev before HASHEM tamid.</p>
<p>און זאָלסט מאַכן דעם מַעִיל פֿון אֵפֹד פֿון לויטער בלאָער וואָל. edit</p>	<p>EXO 28:31 un zolst machen dem maeil fun Ephod fun loiter bloer vol.</p>	<p>EXO 28:31 And thou shalt make the Me'il HaEphod all of turquoise wool.</p>
<p>און זײַן עפֿענונג פֿאַרן קאָפּ זאָל זײַן אין זײַן מיטן; אַ זײַם זאָל זײַן בײַ זײַן עפֿענונג רונד אַרום, וועבאַרבעט; אַזױ ווי די עפֿענונג פֿון אַ פּאַנצער־העמד זאָל זײַן בײַ אײַם, ער זאָל זיך נישט צערײַסן. edit</p>	<p>EXO 28:32 un zain efenung faran kop zol zain in zain miten; a zoim zol zain bai zain efenung rund arum, vearbet; azoi vi di efenung fun a pantserhemd zol zain bai im, er zol zich nisht tseraisen.</p>	<p>EXO 28:32 And there shall be a head opening in the top of it, in the middle thereof; it shall have a border of artistic embroidery around the head opening of it, like the head opening of a coat of mail; that it be not torn.</p>
<p>און זאָלסט מאַכן אויף זײַנע ברעגן מילגרוימען פֿון בלאָער וואָל, און פּורפּל, און ווערמילרויט, אויף זײַנע ברעגן רונד אַרום, און גילדערנע גלעקלעך צווישן זיי רונד אַרום; edit</p>	<p>EXO 28:33 un zolst machen oif zaine bregen milgroimen fun bloer vol, un purpl, un vermilroit, oif zaine bregen rund arum, un gilderne gliklech tsvishen ze rund arum;</p>	<p>EXO 28:33 And beneath upon the hem of it thou shalt make pomegranates of turquoise, and of purple, and of scarlet, around the hem thereof; and bells of zahav between them round about:</p>

<p>אֶ גִּלְדֵרֵן גִּלְעָקֵל אֹן אַ EXO 28:34 מִלְגְּרוֹיִם, אֶ גִּלְעָרֵן גִּלְעָקֵל אֹן אַ מִלְגְּרוֹיִם, אוֹיף די ברעגן פֿון דעם מְעִיל רונד אַרום. edit</p>	<p>EXO 28:34 a gilderen glekl un a milgroim, a gileren glekl un a milgroim, oif di bregen fun dem maeil rund arum.</p>	<p>EXO 28:34 A bell of zahav and a pomegranate, a bell of zahav and a pomegranate, upon the hem of the Me'il round about.</p>
<p>EXO 28:35 אֹן עס זאָל זײַן אויף אַהֲרֹנֵן בײַם דינען, אֹן דער קוֹל דערפֿון זאָל זײַן זײַךְ הערן ווען ער קומט אַרײַן אין הייליקטום פֿאַר ה', אֹן ווען ער גײט אַרויס, כּדי ער זאָל נישט שטאַרבן. edit</p>	<p>EXO 28:35 un es zol zain oif Aharonen baim dinen, un der kol derfun zol zich heren ven er kumt arain in heiliktum far Hashem, un ven er geit arois, kedei er zol nisht shtarben.</p>	<p>EXO 28:35 And it shall be upon Aharon lesharet (<i>to minister</i>) ; and his sound shall be heard when he goeth in unto HaKodesh before HASHEM , and when he cometh out, that he die not.</p>
<p>EXO 28:36 אֹן זאָלסט מאַכן אַ שטערנבלעך פֿון רײנעם גאָלד, אֹן אויסקריצן אויף אים ווי אויסקריצונגען פֿון אַ זיגל הייליק צו ה' . edit</p>	<p>EXO 28:36 un zolst machen a shternblech fun reinem gold, un oiskritsen oif im vi oiskritsungen fun a zigl <i>heilik</i> tsu Hashem .</p>	<p>EXO 28:36 And thou shalt make a Tzitz zahav tahor (<i>head plate of pure gold</i>) , and engrave upon it, like the engravings of a chotam (<i>signet ring</i>) , KODESH LAHASHEM.</p>
<p>EXO 28:37 אֹן זאָלסט עס אַרויפֿטאָן אויף אַ שׁנור פֿון בלאַער וואָל, אֹן עס זאָל זײַן אויף דער מִצְנֶפֶת; אויף דער פֿאַדערזײַט פֿון דער מִצְנֶפֶת זאָל עס זײַן. edit</p>	<p>EXO 28:37 un zolst es aroifton oif a shnur fun bloer vol, un es zol zain oif der mitsnefes; oif der foderzait fun der mitsnefes zol es zain.</p>	<p>EXO 28:37 And thou shalt put it on a turquoise cord, that it may be upon the Mitznefet; upon the forefront of the Mitznefet it shall be.</p>
<p>EXO 28:38 אֹן עס זאָל זײַן אויף אַהֲרֹן שטערן, אֹן אַהֲרֹן זאָל נעמען אויף זײַךְ די זינד אַקעגן די הייליקע זאַכן, וואָס די</p>	<p>EXO 28:38 un es zol zain oif Aharon's shteren, un Aharon zol nemen oif zich di zind akegen di heilike zachen, vos di kinder fun Yisroel heiliken, bai ale zeyere heilike goben; un es zol</p>	<p>EXO 28:38 And it shall be upon metzach Aharon (<i>forehead of Aharon</i>) , that Aharon may nasa (<i>bear</i>) the avon of the kodashim (<i>holy things</i>) , which the Bnei Yisroel shall set apart</p>

<p>קינדער פֿון ישׂראל הייליקן, ביי אַלע זייערע הייליקע גאַבן; און עס זאָל זיין אויף זיין שטערן תמיד, כדי זיי זאָלן באַוויליקט {רצון} ווערן פֿאַר ה'. edit</p>	<p>zain oif zain shteren tmid, kedei zei zolen bavilikt veren far Hashem.</p>	<p>as kodesh in all their mattanot kadoshot (holy gifts) ; and it shall be always upon his metzach (forehead) , that they may be leratzon (accepted, acceptable) before HASHEM .</p>
<p>EXO 28:39 און זאָלסט מאַכן דאָס כתנת געקעסטלט, פֿון ליינען; און זאָלסט מאַכן אַ מצנפת פֿון ליינען; און אַ אַבנט זאָלסטו מאַכן, געשטיקטע אַרבעט. edit</p>	<p>EXO 28:39 un zolst machen dos chtnet gekestlt, fun lainen; un zolst machen a mitsnefes fun lainen; un a abanet zolstu machen, geshtikte arbet.</p>	<p>EXO 28:39 And thou shalt embroider the Kesones of fine linen, and thou shalt make the Mitznefet of fine linen, and thou shalt make the Avnet of artistic embroidery.</p>
<p>EXO 28:40 און אַהרנס זיין זאָלסטו מאַכן העמדלעד; און זאָלסט זיי מאַכן גאַרטלען; און היטלען זאָלסטו זיי מאַכן פֿאַר אַ כבוד און פֿאַר אַ שיינקייט. edit</p>	<p>EXO 28:40 un Aharons zin zolstu machen hemdlech; un zolst ze machen gartelen; un hitlen zolstu ze machen far a koved un far a sheinkeit.</p>	<p>EXO 28:40 And for Bnei Aharon thou shalt make Kuttanot (Tunics) , and thou shalt make for them Avnetim, and Migba'ot shalt thou make for them, for kavod and for tiferet.</p>
<p>EXO 28:41 און זאָלסט זיי אָנטאָן דיין ברודער אַהרנען און זיינע זיין מיט אים; און זאָלסט זיי זאָלן, און דערפֿילן זייער האַנט, און זיי הייליקן, אַז זיי זאָלן זיין פֿהנים צו מיר. edit</p>	<p>EXO 28:41 un zolst ze bruder Aharonen un zaine zin mit im; un zolst ze zalben , un derfilen zeyer hant, un ze heiliken, az ze zolen zain koyanim tsu mir.</p>	<p>EXO 28:41 And thou shalt put them upon Aharon thy brother, and his banim with him; and shalt anoint them, and ordain them, and set them apart as kodesh, that they may minister unto Me in the kohen's office.</p>
<p>EXO 28:42 און מאַך זיי ליינענע הויזן צו פֿאַרדעקן דאָס שאַנדפֿלייש; פֿון די לענדן און</p>	<p>EXO 28:42 un mach ze hoizen tsu fardeken dos shandfleish; fun di lenden un biz di dichen zolen ze zain.</p>	<p>EXO 28:42 And thou shalt make them mikhnesei bahd (linen undergarments) to cover their nakedness; from the loins even</p>

<p>ביז די דיכּן זאָלן זיי זיין. edit</p>		<p>unto the thighs they shall reach;</p>
<p>און זיי זאָלן זיין אויף EXO 28:43 אָהרֹנֶען און זיינע זין, ווען זיי קומען אין אוהל-מועד, אָדער ווען זיי גענענען צום מזבח, צו דינען אין הייליקטום; כדי זיי זאָלן נישט טראָגן אַ זינד און שטאַרבן; אַן אייביק געזעץ פֿאַר אים און פֿאַר זיין זאַמען נאָך אים. edit</p>	<p>EXO 28:43 un zei zolen zain oif Aharonen un zaine zin, ven zei kumen in ohl-moed, oder ven zei genenen tsum mizbeyeche, tsu dinen in heiliktum; kedei ze zolen nisht trogen a zind un shtarben; an eibik gezets far im un far zain zomen noch im.</p>	<p>EXO 28:43 And they shall be upon Aharon, and upon his banim, when they come in unto the Ohel Mo'ed, or when they come near unto the Mizbe'ach lesharet (to minister) in HaKodesh; that they incur not avon, and die; it shall be a chukkat olahm unto him and his zera after him.</p>
<p>און דאָס איז די זאַך EXO 29:1 וואָס דו זאָלסט טאָן צו זיי, זיי צו הייליקן צו זיין כהנים צו מיר: נעם איין יונגן אָקס און צוויי ווידערס אָן אַ פֿעלער. edit</p>	<p>EXO 29:1 un dos iz di zach vos du zolst ton tsu ze, ze tsu heiliken tsu zain koyanim tsu mir: nem ein yungen oks un tsvei viders on a feler.</p>	<p>EXO 29:1 And this is the thing that thou shalt do unto them to set them apart as kodesh, to minister unto Me in the kohen's office: Take one bull calf, and two rams temimim (without blemish) ,</p>
<p>און אומגעזייערט ברויט, EXO 29:2 און אומגעזייערטע חלות פֿאַרמישט מיט אייל, און אומגעזייערטע קוכנס באַשמירט מיט אייל; פֿון וויצענעם זעמלמעל זאָלסטו זיי מאַכן. edit</p>	<p>EXO 29:2 un umgezaiert broit, un umgezaierte chlut farmisht mit eil, un umgezaierte kuchns bashmirt mit eil; fun veitsenem zemelmel zolstu ze machen.</p>	<p>EXO 29:2 And lechem matzot, and challot matzot mixed with shemen, and wafers matzot smeared with shemen; of fine wheat flour shalt thou make them.</p>
<p>און זאָלסט זיי אַרײַנטאָן EXO 29:3 אין איין קאַרב, און זיי גענענען אין דעם קאַרב, מיט דעם אָקס און מיט די צוויי</p>	<p>EXO 29:3 un zolst ze arainton in ein korb, un ze genenen in dem korb, mit dem oks un mit di tsvei viders.</p>	<p>EXO 29:3 Thou shalt put them into sal echad (one basket) ; bring them near in the sal, with the bull and the two rams.</p>

<p>ווידערס. edit</p>		
<p>EXO 29:4 און אַהרֶנען און זײַנע זין זאָלסטו מאַכן גענענען צום אײַנגאַנג פֿון אוהל-מועד, און זאָלסט זיי וואַשן מיט וואַסער. edit</p>	<p>EXO 29:4 un Aharonen un zaine zin zolstu machen genenen tsum ingang fun ohl-moed, un zolst zei vashen mit vaser.</p>	<p>EXO 29:4 And Aharon and his banim thou shalt bring unto the petach of the Ohel Mo'ed, and shalt immerse them with mayim.</p>
<p>EXO 29:5 און זאָלסט נעמען די קליידער, און אָנקליידן אַהרֶנען דאָס כַּתְּנֶת, און דעם מְעִיל פֿון אַפֹּד, און דעם אַפֹּד, און דעם אים אָנגורטן מיט דעם חֶשֶׁב פֿון אַפֹּד. edit</p>	<p>EXO 29:5 un zolst nemen di kleider, un onkleiden Aharonen dos ch̄t̄net, un dem maeil fun Ephod, un dem Ephod, un dem chushen, un im ongurten mit dem chesheb fun Ephod.</p>	<p>EXO 29:5 And thou shalt take the begadim, and put upon Aharon the kesones, and the Me'il HaEphod, and the Ephod, and the Choshen, and gird him with the Cheishev HaEphod;</p>
<p>EXO 29:6 און זאָלסט אַנטאָן די מְצַנְפֶּת אויף זײַן קאַפּ, און אַרויפֿטאָן די הייליקע קרוין אויף דער מְצַנְפֶּת. edit</p>	<p>EXO 29:6 un zolst onton di mitsnefes oif zain kop, un aroifton di heilike kroin oif der mitsnefes.</p>	<p>EXO 29:6 And thou shalt put the Mitznefet upon his head, and put the Nezer HaKodesh upon the Mitznefet.</p>
<p>EXO 29:7 און זאָלסט נעמען דאָס אײל פֿון זאַלבונג, און אַרויפֿגיסן אויף זײַן קאַפּ, און אים זאַלֶבן. edit</p>	<p>EXO 29:7 un zolst nemen dos eil fun zalbung, un aroifgisen oif zain kop, un im zalben .</p>	<p>EXO 29:7 Then shalt thou take the Shemen HaMishchah, and pour it upon his head, and anoint him.</p>
<p>EXO 29:8 און זײַנע זין זאָלסטו מאַכן גענענען, און זיי אָנקליידן העמדלעך. edit</p>	<p>EXO 29:8 un zaine zin zolstu machen genenen, un zei onkleiden hemdlech.</p>	<p>EXO 29:8 And thou shalt bring near his banim, and put kuttanot upon them.</p>
<p>EXO 29:9 און זאָלסט זיי אָנגורטן אַ אַבֶּנֶט, אַהרֶנען און זײַנע זין, און זיי אָנבײַנדן היטלען, און די</p>	<p>EXO 29:9 un zolst zei ongurten a abanet, Aharonen un zaine zin, un zei onbinden hitlen, un di kehune zol zei geheren far an</p>	<p>EXO 29:9 And thou shalt gird them with Avnet, Aharon and his banim, and put the migba'ot on them; and the Kehunnah shall</p>

<p>כהונה זָאָל זיי געהערן פֿאַר אַן אייביקן געזעץ; און זאָלסט דערפֿילן די האַנט פֿון אַהרֿנען, און די האַנט פֿון זיינע זין. edit</p>	<p>eibiken gezets; un zolst derfilen di hant fun Aharonen, un di hant fun zaine zin.</p>	<p>be theirs for a chukkat olam; and thou shalt ordain Aharon and his banim.</p>
<p>EXO 29:10 און זאָלסט מאַכן גענענען דעם אָקס פֿאַרן אָהל-מוֹעֵד, און אַהרֿן און זיינע זין זאָלן אָנלענען זייערע הענט אויפֿן קאָפּ פֿון אָקס. edit</p>	<p>EXO 29:10 un zolst machen genenen dem oks faran ohl-moed, un Aharon un zaine zin zolen onlenen zeyere hent oifen kop fun oks.</p>	<p>EXO 29:10 And thou shalt cause a bull to be brought before the Ohel Mo'ed; Aharon and his banim shall put their hands upon the head of the bull.</p>
<p>EXO 29:11 און זאָלסט שעכטן דעם אָקס פֿאַר ה', ביים איינגאַנג פֿון אָהל-מוֹעֵד. edit</p>	<p>EXO 29:11 un zolst shechten dem oks far Hashem, baim ingang fun ohl-moed.</p>	<p>EXO 29:11 And thou shalt slaughter (<i>shachat</i>) the bull before HASHEM , by the petach of the Ohel Mo'ed.</p>
<p>EXO 29:12 און זאָלסט נעמען פֿון דעם בלוט פֿון אָקס, און אַרויפֿטאָן אויף די הערנער פֿון מזבח מיט דיין פֿינגער, און דאָס גאַנצע בלוט זאָלסטו אויסגיסן ביים גרונט פֿון מזבח. edit</p>	<p>EXO 29:12 un zolst nemen fun dem blut fun oks, un aroifton oif di herner fun mizbeyeche mit dain finger, un dos gantse blut zolstu oisgisen baim grunt fun mizbeyeche.</p>	<p>EXO 29:12 And thou shalt take of the dahm of the bull, and put it upon the karnot of the Mizbe'ach with thy finger, and pour all the dahm on the yesod (<i>base</i>) of the Mizbe'ach.</p>
<p>EXO 29:13 און זאָלסט נעמען דאָס גאַנצע פֿעטס וואָס באַדעקט די אינגעווייד, און דאָס רויטפֿלייש איבער דעם לעבער, און ביידע נירן, און דאָס פֿעטס וואָס אויף זיי, און דעמפֿן אויפֿן מזבח. edit</p>	<p>EXO 29:13 un zolst nemen dos gantse fets vos badekt di ingeveid, un dos roitfleish iber dem leber, un beide niren, un dos fets vos oif zei, un demfen oifen mizbeyeche.</p>	<p>EXO 29:13 And thou shalt take all the chelev that covereth the innards, and the diaphragm with the liver, and the two kidneys, and the chelev that is upon them, and burn them upon the Mizbe'ach.</p>

<p>און דאָס פֿלייש פֿון EXO 29:14 אָקס, און זײַן פֿעל, און זײַן מיסט, זאָלסטו פֿאַרברענען אין פֿײַער אויסן לאָגער; אַ זינדאָפֿער {קֶרְבֵּן חֲטָאת} איז דאָס. edit</p>	<p>EXO 29:14 un dos fleish fun oks, un zain fel, un zain mist, zolstu farbrenen in faier oisen lager; a zindopfer iz dos.</p>	<p>EXO 29:14 But the basar of the bull, and his hide, and his dung, shalt thou burn with eish outside the machaneh; it is a chattat.</p>
<p>און איין ווידער זאָלסטו נעמען, און אַהרן און זײַנע זין זאָלן אָנלענען זײַערע הענט אויפֿן קאָפּ פֿון ווידער. edit</p>	<p>EXO 29:15 un ein vider zolstu nemen, un Aharon un zaine zin zolen onlenen zeyere hent oifen kop fun vider.</p>	<p>EXO 29:15 Thou shalt also take one ram; and Aharon and his banim shall put their hands upon the head of the ram.</p>
<p>און זאָלסטו שעכטן דעם ווידער, און נעמען זײַן בלוט, און שפרענגען אויפֿן מזבח רונד אַרום. edit</p>	<p>EXO 29:16 un zolst shechten dem vider, un nemen zain blut, un shprengen oifen mizbeyechech rund arum.</p>	<p>EXO 29:16 And thou shalt slaughter the ram, and thou shalt take his dahm, and sprinkle it around upon the Mizbe'ach.</p>
<p>און דעם ווידער זאָלסטו צעשניידן אויף זײַנע שטיקער, און זאָלסטו וואַשן זײַנע אינגעווייד, און זײַנע קני, און זײ אַוועקלייגן צו זײַנע שטיקער, און צו זײַן קאָפּ. edit</p>	<p>EXO 29:17 un dem vider zolstu tseshnaiden oif zaine shtiker, un zolst vashen zaine ingeveid, un zaine kni, un zei avekleigen tsu zaine shtiker, un tsu zain kop.</p>	<p>EXO 29:17 And thou shalt cut the ayil (ram) into pieces, and wash the innards of him, and his legs, and put them with his pieces, and his head.</p>
<p>און זאָלסטו דעמפֿן דעם גאַנצן ווידער אויפֿן מזבח; אַ בראַנדאָפֿער {עֹלָה} איז דאָס צו ה'; אַ געשמאַקער ריח, אַ פֿײַער־אָפֿער {אַשָׁה} איז דאָס צו ה'. edit</p>	<p>EXO 29:18 un zolst demfen dem gantsen vider oifen mizbeyechech; a brandopfer iz dos tsu Hashem; a geshmaker reyechech, a faieropfer iz dos tsu Hashem.</p>	<p>EXO 29:18 And thou shalt burn the whole ram upon the Mizbe'ach: it is an olah unto HASHEM : it is a re'ach hannichoach, an offering made by eish unto HASHEM .</p>

<p>און זאָלסט נעמען דעם EXO 29:19 צווייטן ווידער, און אַהרן און זיינע זין זאָלן אָנלעגען זייערע הענט אויפֿן קאָפּ פֿון ווידער. edit</p>	<p>EXO 29:19 un zolst nemen dem tsveiten vider, un Aharon un zaine zin zolen onlenen zeyere hent oifen kop fun vider.</p>	<p>EXO 29:19 And thou shalt take the other ayil; and Aharon and his banim shall lay their hands upon the head of the ayil.</p>
<p>און זאָלסט שעכטן דעם EXO 29:20 ווידער, און נעמען פֿון זיין בלוט, און אַרויפֿטאָן אויפֿן רעכטן אויערלעפל פֿון אַהרנען, און אויפֿן רעכטן אויערלעפל פֿון זיינע זין, און אויפֿן דוימען פֿון זייער רעכטער האַנט, און אויפֿן דוימען פֿון זייער רעכטן פֿוס; און זאָלסט שפרענגען דאָס בלוט אויפֿן מזבח רונד אַרום. edit</p>	<p>EXO 29:20 un zolst shechten dem vider, un nemen fun zain blut, un aroifton oifen rechten oierlepl fun Aharonen, un oifen rechten oierlepl fun zaine zin, un oifen doimen fun zeyer rechter hant, un oifen doimen fun zeyer rechten fus; un zolst shprengen dos blut oifen mizbeyech rund arum.</p>	<p>EXO 29:20 Then shalt thou slaughter (<i>shachat</i>) the ayil, and take of his dahm, and put it upon the lobe of the right ear of Aharon, and upon the lobe of the right ear of his banim, and upon the thumb of their right yad, and upon the bohen of their right foot, and sprinkle the dahm upon the Mizbe'ach, all around.</p>
<p>און זאָלסט נעמען פֿון EXO 29:21 דעם בלוט וואָס אויפֿן מזבח, און פֿון דעם אייל פֿון זאָלבונג, און שפּריצן {נזה} אויף אַהרנען, און אויף זיינע קליידער, און אויף זיינע זין, און אויף די קליידער פֿון זיינע זין מיט אים; און ער און זיינע קליידער וועלן ווערן הייליק, און זיינע זין און די קליידער פֿון זיינע זין מיט אים. edit</p>	<p>EXO 29:21 un zolst nemen fun dem blut vos oifen mizbeyech, un fun dem eil fun zalbung, un shpritsen oif Aharonen, un oif zaine kleider, un oif zaine zin, un oif di kleider fun zaine zin mit im; un er un zaine kleider velen veren heilik, un zaine zin un di kleider fun zaine zin mit im.</p>	<p>EXO 29:21 And thou shalt take of the dahm that is upon the Mizbe'ach, and of the shemen hamishchah, and sprinkle it upon Aharon, upon his garments, upon his banim, upon the garments of his banim with him; he shall be set apart as kodesh, and his garments, his banim, his banim's garments with him.</p>

<p>און זאָלסט נעמען פֿון דעם ווידער דאָס פֿעטס, און דעם ווידל, און דאָס פֿעטס וואָס באַדעקט די אינגעווייד, און דאָס רויטפֿלייש פֿון לעבער, און ביידע נירן, און דאָס פֿעטס וואָס אויף זיי, און דעם רעכטן שענקל – וואָרום אַ ווידער פֿון דערפֿילונג איז דאָס – edit</p>	<p>EXO 29:22 un zolst nemen fun dem vider dos fets, un dem veidl, un dos fets vos badekt di ingeveid, un dos roitfleish fun leber, un beide niren, un dos fets vos oif zei, un dem rechten shenkl – vorem a vider fun derfilung iz dos –</p>	<p>EXO 29:22 Also thou shalt take of the ram the chelev and the tail, and the fat that covereth the innards, and the diaphragm with the liver, and the two kidneys, and the chelev that is on them, and the right thigh; for it is an ayil millu'im (<i>ram of ordination</i>) ;</p>
<p>און איין לאַבן ברויט, און איין חלה ברויט אויף אייל, און איין קוכן פֿון דעם קאַרב אומגעזייערטן ברויט וואָס פֿאַר ה'. edit</p>	<p>EXO 29:23 un ein laben broit, un ein chle broit oif eil, un ein kuchen fun dem korb umgezaierten broit vos far Hashem.</p>	<p>EXO 29:23 And one kekar lechem (<i>loaf of bread</i>) , and one challah of lechem shemen (<i>oily loaf of bread</i>) , and one wafer out of the basket of the matzot that is before HASHEM ;</p>
<p>און זאָלסט אַלצדינג אַרויפֿטאָן אויף די הענט פֿון אַהרֿנען, און אויף די הענט פֿון זיינע זין; און זאָלסט זיי אויפֿהייבן אַן אויפֿהייבונג פֿאַר ה'. edit</p>	<p>EXO 29:24 un zolst altsding aroifton oif di hent fun Aharonen, un oif di hent fun zaine zin; un zolst zei oifheiben an oifheibung far Hashem.</p>	<p>EXO 29:24 And thou shalt put all in the hands of Aharon, and in the hands of his banim; and shalt wave them for a tenufah before HASHEM .</p>
<p>און זאָלסט עס נעמען פֿון זייער האַנט, און דעמפֿן אויפֿן מזבח, איבער דעם בראַנדאָפֿער {עֹלָה}, פֿאַר אַ געשמאַקן ריח פֿאַר ה'; אַ פֿייעראָפֿער {אַשָׁה} איז דאָס</p>	<p>EXO 29:25 un zolst es nemen fun zeyer hant, un demfen oifen mizbeyeck, iber dem brandopfer, far a geshmaken reyeck far Hashem; a faieropfer iz dos tsu Hashem.</p>	<p>EXO 29:25 And thou shalt take them from their hands, and burn them upon the Mizbe'ach for an olah, for a re'ach hannichoach before HASHEM : it is an offering made by eish unto HASHEM .</p>

<p>צו ה' .edit</p>		
<p>און זאָלסט נעמען די ברוסט פֿון דעם ווידער פֿון דערפֿילונג וואָס פֿאַר אַהרנען, און זי אויפֿהייבן אַן אויפֿהייבונג פֿאַר ה'; און עס זאָל זײַן דיר צום חלק. edit</p>	<p>EXO 29:26 un zolst nemen di Brust fun dem vider fun derfilung vos far Aharonen, un zi oifheiben an oifheibung far Hashem; un es zol zain dir tsum Chelek.</p>	<p>EXO 29:26 And thou shalt take the breast of the ayil hamillu'im (ram of ordination) for Aharon, and wave it for a tenufah before HASHEM ; and it shall be thy portion.</p>
<p>און זאָלסט הייליקן די ברוסט פֿון אויפֿהייבונג, און דעם שענקל פֿון אָפֿשיידונג {תְּרוּמָה}, וואָס איז אויפֿגעהויבן געוואָרן, און וואָס איז אָפֿגעשיידט געוואָרן פֿון דעם ווידער פֿון דערפֿילונג, פֿון דעם וואָס פֿאַר אַהרנען און פֿאַר זײַנע זין. edit</p>	<p>EXO 29:27 un zolst heiligen di Brust fun oifheibung, un dem shenkl fun opscheidung, vos iz oifgehoiben gevoren, un vos iz opgescheidt gevoren fun dem vider fun derfilung, fun dem vos far Aharonen un far zaine zin.</p>	<p>EXO 29:27 And thou shalt set apart as kodesh the breast of the tenufah, and the thigh of the terumah, which is waved, and which is raised up, of the ayil hamillu'im, even of that which is for Aharon, and of that which is for his banim;</p>
<p>און עס זאָל געהערן צו אַהרנען און צו זײַנע קינדער, פֿאַר אַן אייביקן געזעץ, פֿון די קינדער פֿון ישׂראַל; וואָרום אַן אָפֿשיידונג {תְּרוּמָה} איז דאָס, און אַן אָפֿשיידונג זאָל עס זײַן, פֿון די קינדער פֿון ישׂראַל פֿון זייערע פֿרידאָפֿער {זֵבַח שְׁלָמִים}, זייער אָפֿשיידונג צו ה' .edit</p>	<p>EXO 29:28 un es zol gehen tsu Aharonen un tsu zaine kinder, far an eibiken gezets, fun di kinder fun Yisroel; vorem an opscheidung iz dos, un an opscheidung zol es zain, fun di kinder fun Yisroel fun zeyere fridopfer, zeyer opscheidung tsu Hashem.</p>	<p>EXO 29:28 And it shall be Aharon's and his banim's by a chok olam from the Bnei Yisroel; for it is a terumah; and it shall be a terumah from the Bnei Yisroel of the zivkhei shelemim of them, even their terumah unto HASHEM .</p>

<p>און די הייליקע קליידער EXO 29:29 פֿון אַהרנען זאָלן זײַן פֿאַר זײַנע זײַן נאָך אײַם, אויף צו זאָלן אין זײַ, און צו דערפֿילן זײַער האַנט אין זײַ. edit</p>	<p>EXO 29:29 un di heilike kleider fun Aharonen zolen zain far zaine zin noch im, oif tsu zalben in zei, un tsu derfilen zeyer hant in zei.</p>	<p>EXO 29:29 And the Bigdei Hakodesh of Aharon shall be his banim's after him, to be anointed therein, and to be ordained in them.</p>
<p>זיבן טעג זאָל זײַ אָנטאָן דער פֿון זײַנע זײַן, וואָס ווערט דער פֿהן אויף זײַן אָרט, דער וואָס קומט אין אוהל-מועד צו דינען אין הייליקטום. edit</p>	<p>EXO 29:30 ziben teg zol zai onton der fun zaine zin, vos vert der koyen oif zain ort, der vos kumt in ohl-moed tsu dinen in heiliktum.</p>	<p>EXO 29:30 And that ben that is kohen in his succession shall put them on shivat yamim, when he cometh into the Ohel Mo'ed to minister in HaKodesh.</p>
<p>און דעם ווידער פֿון דערפֿילונג זאָלסטו נעמען, און קאָכן זײַן פֿלייש אין אַ הייליקן אָרט. edit</p>	<p>EXO 29:31 un dem vider fun derfilung zolstu nemen, un kochen zain fleish in a heiliken ort.</p>	<p>EXO 29:31 And thou shalt take the ayil hamillu'im, and cook his basar in the Makom Kodesh.</p>
<p>און אַהרן און זײַנע זײַן זאָלן עסן דאָס פֿלייש פֿון דעם ווידער, און דאָס ברויט וואָס אין קאַרב, בײַם אײַנגאַנג פֿון אוהל-מועד. edit</p>	<p>EXO 29:32 un Aharon un zaine zin zolen esen dos fleish fun dem vider, un dos broit vos in korb, baim ingang fun ohl-moed.</p>	<p>EXO 29:32 And Aharon and his banim shall eat the basar of the ayil, and the lechem that is in the sal petach Ohel Mo'ed.</p>
<p>און דאָס זאָלן עסן מיט וואָס מען האָט מכֿפר געוואָרן דערמיט, כדי צו דערפֿילן זײַער האַנט, זײַ צו הייליקן; אַבער אַ פֿרעמדער זאָל דערפֿון נישט עסן, ווייל דאָס איז הייליק. edit</p>	<p>EXO 29:33 un dos zolen esen mit vs men hot mechaper gevoren dermit, kedei tsu derfilen zeyer hant, zai tsu heiliken; ober a fremder zol derfun nisht esen, vail dos iz heilik.</p>	<p>EXO 29:33 And they shall eat those things wherewith the kapporah was made, to ordain and to set them apart as kodesh; but a zar shall not eat thereof, because they are kodesh.</p>

<p>און אַז עס וועט EXO 29:34 איבערבלייבן פֿון דעם פֿלייש פֿון דערפֿילונג, אָדער פֿון דעם ברויט, ביז אין דער פֿרי, זאָלסטו פֿאַרברענען דאָס געבליבענע אין פֿייער; עס זאָל נישט געגעסן ווערן, וואָרום עס איז הייליק. edit</p>	<p>EXO 29:34 un az es vet iberblaiben fun dem fleish fun derfilung, oder fun dem broit, biz in der peire, zolstu farbrenen dos geplibene in faier; es zol nisht gegesen veren, vorem es iz heilik.</p>	<p>EXO 29:34 And if anything remains of the basar of the millu'im, or of the lechem, unto the boker, then thou shalt burn the remainder with eish; it shall not be eaten, because it is kodesh.</p>
<p>און זאָלסט טאָן צו EXO 29:35 אַהרנען און צו זיינע זין אַזוי ווי אַלץ וואָס איך האָב דיר באַפֿוילן; זיבן טעג זאָלסטו דערפֿילן זייער האַנט. edit</p>	<p>EXO 29:35 un zolst ton tsu Aharonen un tsu zaine zin azoi vi alts vos ich hob dir bafloien; ziben teg zolstu derfilen zeyer hant.</p>	<p>EXO 29:35 And thus shalt thou do unto Aharon, and to his banim, according to all things which I have commanded thee; shivat yamim shalt thou ordain them.</p>
<p>און אַן אָקס אַ EXO 29:36 זינדאָפֿפֿער {קרבֿן חטָאת} זאָלסטו מאַכן איטלעכן טאָג פֿאַר כִּפּוּרִים, און רייניקן דעם מזבח מיט דיין מכֿפר זיין אויף אים; און זאָלסט אים זאָלבן, אים צו הייליקן. edit</p>	<p>EXO 29:36 un an oks a zindopfer zolstu machen itlechen tog far chipriim, un reiniken dem mizbeyeche mit dain mechaper zain oif im; un zolst im zalben , im tsu heiliken.</p>	<p>EXO 29:36 And thou shalt offer every day the bull of the chattat for kippurim (blood atonements) ; and thou shalt purify the Mizbe'ach, when thou hast made a kapporah for it, and thou shalt anoint it, to set it apart as kodesh.</p>
<p>זיבן טעג זאָלסטו מכֿפר EXO 29:37 זיין אויפֿן מזבח, און אים הייליקן; און דער מזבח זאָל זיין אַ הייליקסטע הייליקייט; אַלץ וואָס רירט זיך אָן אָן מזבח זאָל ווערן הייליק. edit</p>	<p>EXO 29:37 ziben teg zolstu mechaper zain oifen mizbeyeche, un im heiliken; un der mizbeyeche zol zain a heilikste heilikeit; alts vos rirt zich on on mizbeyeche zol veren heilik.</p>	<p>EXO 29:37 Shivat yamim thou shalt make a kapporah for the Mizbe'ach, and set it apart as kodesh; and it shall be a Mizbe'ach kodesh kodashim; whatsoever toucheth the Mizbe'ach shall be kodesh.</p>

<p>און דאָס איז וואָס דו EXO 29:38 זאַלסט מאַכן אויפֿן מזבח: יאַריקע שעפּסן צוויי אַ טאָג, תמיד. edit</p>	<p>EXO 29:38 un dos iz vos du zolst machen oifen mizbeyeach: yorike shepsen tsvei a tog, tmid.</p>	<p>EXO 29:38 Now this is that which thou shalt offer upon the Mizbe'ach: two kevasim (lambs) of the first year each day tamid (continually) .</p>
<p>איינן שעפּס זאַלסטו EXO 29:39 מאַכן אין דער פֿרי, און דעם צווייטן שעפּס זאַלסטו מאַכן קעגן אָוונט. edit</p>	<p>EXO 29:39 ein Shaaphs zolstu machen in der peire, un dem tsveiten Shaaphs zolstu machen kegen ovent.</p>	<p>EXO 29:39 The one lamb thou shalt offer in the boker; and the other lamb thou shalt offer in the afternoon;</p>
<p>און אַ צענטל זעמלמעל EXO 29:40 פֿאַרמישט מיט געשלאָגענע אייל אַ פֿערטל הין, און אַ גיסאַפֿפֿער {נְסֹךְ} פֿון אַ פֿערטל הין ווייזן צו דעם איין שעפּס. edit</p>	<p>EXO 29:40 un a tsentl zemelmel farmisht mit geshlogene eil a fertl hin, un a gisopfer fun a fertl hin vain tsu dem ein Shaaphs.</p>	<p>EXO 29:40 And with the one lamb a tenth ephah of fine flour mixed with the fourth part of a hin of pressed shemen; and the fourth part of a hin of yayin for a nesekh (drink offering) .</p>
<p>און דעם צווייטן שעפּס EXO 29:41 זאַלסטו מאַכן קעגן אָוונט; אַזוי ווי דאָס שפּייזאַפֿפֿער {מִנְחָה} פֿון אין דער פֿרי, און אַזוי ווי זיין גיסאַפֿפֿער {נְסֹךְ}, זאַלסטו מאַכן צו אים, פֿאַר אַ געשמאַקן ריח, אַ פֿייעראַפֿפֿער {אַשָׁה} צו ה' . edit</p>	<p>EXO 29:41 un dem tsveiten Shaaphs zolstu machen kegen ovent; azoi vi dos shpaizopfer fun in der peire, un azoi vi zain gisopfer, zolstu machen tsu im, far a geshmaken reyeach, a faieropfer tsu Hashem.</p>	<p>EXO 29:41 And the other lamb thou shalt offer in the afternoon, and shalt do thereto according to the minchah of the boker, and according to the nesekh thereof, for a re'ach hannichoach, an offering made by eish unto HASHEM .</p>
<p>אַ שטענדיק EXO 29:42 בראַנדאַפֿפֿער {עֹלָה} אויף אייערע דור-דורות, ביים אינגאַנג פֿון אוהל-מועד, פֿאַר</p>	<p>EXO 29:42 a shtendik brandopfer oif eyere dor-dorut, baim ingang fun ohl-moed, far Hashem, vos dorten vel ich zich antpleken tsu ich, dorten tsu reden tsu dir.</p>	<p>EXO 29:42 This shall be an olat tamid throughout your dorot at the petach of the Ohel Mo'ed before HASHEM ; where I will meet you, to speak there unto</p>

<p>ה', וואָס דאַרטן וועל איך זיך אַנטפלעקן צו אייך, דאַרטן צו רעדן צו דיר. edit</p>		<p>thee.</p>
<p>און איך וועל זיך דאַרטן EXO 29:43 אַנטפלעקן צו די קינדער פֿון יִשְׂרָאֵל, און עס וועט געהייליקט ווערן מיט מיין פּראָכט. edit</p>	<p>EXO 29:43 un ich vel zich dorten antpleken tsu di kinder fun Yisroel, un es vet geheilikt veren mit main pracht.</p>	<p>EXO 29:43 And there I will meet by appointment with the Bnei Yisroel, and it shall be set apart as kodesh by My Kavod.</p>
<p>און איך וועל הייליקן EXO 29:44 דעם אוהל-מועד, און דעם מזבח; און אַהרנען און זיינע זין וועל איך הייליקן צו זיין פֿהנים צו מיר. edit</p>	<p>EXO 29:44 un ich vel heiliken dem ohl-moed, un dem mizbeyeche; un Aharonen un zaine zin vel ich heiliken tsu zain koyanim tsu mir.</p>	<p>EXO 29:44 And I will set apart as kodesh the Ohel Mo'ed, and the Mizbe'ach; and I will set apart as kodesh also both Aharon and his banim, to minister to Me in the kohen's office.</p>
<p>און איך וועל רוען EXO 29:45 צווישן די קינדער פֿון יִשְׂרָאֵל, און וועל זיי זיין צום אלקים. edit</p>	<p>EXO 29:45 un ich vel ruen tsvishen di kinder fun Yisroel, un vel ze zain tsum Elokim.</p>	<p>EXO 29:45 And I will dwell among the Bnei Yisroel, and will be their Elohim.</p>
<p>און זיי וועלן וויסן, אַז EXO 29:46 איך בין ה' זייער ג-ט, וואָס האַב זיי אַרויסגעצויגן פֿון לאַנד מצרים, כדי איך זאל רוען צווישן זיי. איך בין ה' זייער ג-ט. edit</p>	<p>EXO 29:46 un zei velen visen, az ich bin Hashem zeyer G-t, vos hob zei aroisgetsoigen fun land Mitsrayim, kedei ich zol ruen tsvishen ze. ich bin Hashem zeyer G-t.</p>	<p>EXO 29:46 And they shall have da'as that I am HASHEM Eloheihem, Who brought them forth out of Eretz Mitzrayim, to rest My dwelling among them; I am HASHEM Eloheihem.</p>
<p>און זאלסט מאַכן אַ EXO 30:1 מזבח פֿאַר רייכערונג פֿון וויירעד; פֿון שטים-האַלץ</p>	<p>EXO 30:1 un zolst machen a mizbeyeche far reicherung fun vairech; fun Sheetim-holts zolstu im machen.</p>	<p>EXO 30:1 And thou shalt make a Mizbe'ach to burn ketonet (<i>incense</i>) upon; of acacia wood shalt thou make it.</p>

<p>זאָלסטו אים מאַכן. edit</p>		
<p>אָן אייל זיין לענג, און אָן EXO 30:2 אייל זיין ברייט; פֿירעקעכדיק זאָל ער זיין, און צוויי איילן זיין הייד; פֿון אים גופא זאָלן זיין זיינע הערנער. edit</p>	<p>EXO 30:2 an eil zain leng, un an eil zain breit; firekechdik zol er zain, un tsvei ilen zain heich; fun im guf zolen zain zaine herner.</p>	<p>EXO 30:2 A cubit shall be the length thereof, and a cubit the width thereof; ravu'a (<i>foursquare, square</i>) shall it be; and two cubits shall be the height thereof; the karnenot thereof shall be of the same.</p>
<p>און זאָלסט אים EXO 30:3 איבערציען מיט ריינעם גאָלד, זיין אייבערדעק, און זיינע ווענט רונד אַרום, און זיינע הערנער; און זאָלסט מאַכן צו אים אַ גילדערנעם קראַנץ רונד אַרום. edit</p>	<p>EXO 30:3 un zolst im ibertsien mit reinem gold, zain eiberdek, un zaine vent rund arum, un zaine herner; un zolst machen tsu im a gildernem krants rund arum.</p>	<p>EXO 30:3 And thou shalt overlay it with zahav tahor, the top thereof, and the sides thereof all around, and the karnenot thereof; and thou shalt make unto it a crown of zahav all around.</p>
<p>און צוויי גילדערנע EXO 30:4 רינגען זאָלסטו מאַכן צו אים אונטער זיין קראַנץ; אויף זיינע צוויי פֿלאַנקען זאָלסטו זיי מאַכן – אויף זיינע צוויי זייטן, און זיי זאָלן זיין פֿאַר אויערן פֿאַר די שטאַנגען, אים צו טראָגן אויף זיי. edit</p>	<p>EXO 30:4 un tsvei gilderne ringen zolstu machen tsu im unter zain krants; oif zaine tsvei flanken zolstu zeï machen – oif zaine tsvei zaiten, un zeï zolen zain far oieren far di shtangen, im tsu trogen oif zeï.</p>	<p>EXO 30:4 And two tabe'ot zahav (<i>golden rings</i>) shalt thou make to it under the crown of it, by the two corners thereof, upon the two sides of it shalt thou make it; and they shall be for places for the carrying poles to bear it withal.</p>
<p>און זאָלסט מאַכן די EXO 30:5 שטאַנגען פֿון שטים-האַלץ, און זיי איבערציען מיט גאָלד. edit</p>	<p>EXO 30:5 un zolst machen di shtangen fun Sheetim-holts, un zeï ibertsien mit gold.</p>	<p>EXO 30:5 And thou shalt make the carrying poles of acacia wood, and overlay them with zahav.</p>
<p>און זאָלסט אים EXO 30:6</p>	<p>EXO 30:6 un zolst im avekshtelen</p>	<p>EXO 30:6 And thou shalt put it in</p>

<p>אָוועקשטעלן פֿאַר דעם פֿרוֹכֶת וואָס פֿאַר דעם אָרוֹן פֿון צייגנים {עֵדוֹת פֿון עֶשֶׂרֶת הַדְּבָרִים, סהדא, צייגע, עד הַתְּבִיעָה}, פֿאַר דעם דעק {כַּפֶּרֶת} וואָס איבער דעם עֵדוֹת, וואָס דאָרטן וועל איך זיך אַנטפלעקן צו דיר. edit</p>	<p>far dem Parochet vos far dem oren fun tseignim {eides fun eshrt hdbrim, shd, tseige, Iddo htbieh}, far dem dek vos iber dem eides, vos dorten vel ich zich antpleken tsu dir.</p>	<p>front of the Parochet that is before the Aron HaEdut, before the Kapporet that is over HaEdut, where I will set My meetings with thee.</p>
<p>EXO 30:7 און אַהרן זאָל רייכערן אויף אים וויִרעד פֿון שמעקעדיקע געווירצן; פֿרימאָרגן אין פֿרימאָרגן, ווען ער מאַכט צורעכט די רערלעך, זאָל ער עס רייכערן. edit</p>	<p>EXO 30:7 un Aharon zol reicheren oif im vairech fun shmekedike gevirtsen; frimorgen in frimorgen, ven er macht tsurecht di rerlech, zol er es reicheren.</p>	<p>EXO 30:7 And Aharon shall burn thereon spice ketoret every boker; when he cleaneth the nerot (lamps), he shall burn it.</p>
<p>EXO 30:8 און ווען אַהרן צינדט אָן די רערלעך קעגן אָוונט, זאָל ער עס רייכערן; אַ שטענדיקן וויִרעד פֿאַר ה' אויף אייערע דור-דורות. edit</p>	<p>EXO 30:8 un ven Aharon tsindt on di rerlech kegen ovent, zol er es reicheren; a shtendiken vairech far Hashem oif eyere dor-dorut.</p>	<p>EXO 30:8 And when Aharon lighteth the nerot (lamps) in the afternoon, he shall burn ketoret upon it, ketoret tamid before HASHEM throughout your dorot.</p>
<p>EXO 30:9 איר זאָלט נישט אויפֿברענגען אויף אים פֿרעמדן וויִרעד, אָדער אַ בראַנדאָפֿער {עֲלֵה} און אַ שפּייזאָפֿער {מִנְחָה}; און אַ גיסאָפֿער {גִּסְדָּ} זאָלט איר נישט גיסן אויף אים. edit</p>	<p>EXO 30:9 ir zolt nisht oifbrenge oif im fremden vairech, oder a brandopfer un a shpaizopfer; un a gisopfer zolt ir nisht gisen oif im.</p>	<p>EXO 30:9 Ye shall offer no ketoret zarah thereon, nor olah, nor minchah; neither shall ye pour nesekh thereon.</p>

<p>EXO 30:10 און אַהרן זאל מכפר זיין אויף זיינע הערנער איין מאל אין יאָר; מיט דעם בלוט פֿון דעם זינדאָפֿער {קָרָבֶן חֲטָאת} פֿון כִּפָּרִים זאל ער איין מאל אין יאָר מכפר זיין אויף אים, אויף אייערע דור-דורות; אַ הייליקסטע הייליקייט איז ער צו ה'. edit</p>	<p>EXO 30:10 un Aharon zol mechaper zain oif zaine herner ein mol in yor; mit dem blut fun dem zindopfer fun chipriim zol er ein mol in yor mechaper zain oif im, oif eyere dor-dorut; a heilikste heilikeit iz er tsu Hashem.</p>	<p>EXO 30:10 And Aharon shall make kapporah upon the karenot of it once in a year with the dahm of the chattat hakippurim; once in the year shall he make kapporah upon it throughout your dorot; it is kodesh kodashim unto HASHEM .</p>
<p>EXO 30:11 און ה' האָט גערעדט צו משהן, אַזוי צו זאָגן: edit</p>	<p>EXO 30:11 un Hashem hot geredt tsu Mosheen, azoi tsu zogen:</p>	<p>EXO 30:11 And HASHEM spoke unto Moshe, saying,</p>
<p>EXO 30:12 אַז דו וועסט אויפֿנעמען דעם מספר פֿון די קינדער פֿון ישׂראַל לויט זייער ציילונג, זאלן זיי געבן איטלעכער אַן אויסלייז פֿאַר זיין נפֿש צו ה', ווען מע ציילט זיי, כדי עס זאל נישט זיין צווישן זיי אַ מגפֿה, ווען מע ציילט זיי. edit</p>	<p>EXO 30:12 az du vest oifnemen dem Mispar fun di kinder fun Yisroel loit zeyer tseilung, zolen zei geben itlecher an oisleiz far zain nefesh tsu Hashem, ven me tseilt zei, kedei es zol nisht zain tsvishen zei a mageyfe, ven me tseilt zei.</p>	<p>EXO 30:12 When thou takest the census of the Bnei Yisroel after their number, then shall they give every man a kofer nafsho (<i>life price, atoning payment for his nefesh or soul</i>) unto HASHEM , when thou numberest them; that there be no negef (<i>plague</i>) among them, when thou numberest them.</p>
<p>EXO 30:13 דאָס זאלן זיי געבן, איטלעכער וואָס גייט אַריין אין דער ציילונג: אַ האַלבן שֶׁקֶל, אויפֿן הייליקן שֶׁקֶל – צוואַנציק גֵרָה אַ שֶׁקֶל – אַ האַלבן שֶׁקֶל אַן אָפֿשיידונג {תְּרוּמָה} צו ה'. edit</p>	<p>EXO 30:13 dos zolen zei geben, itlecher vos geit arain in der tseilung: a halben shekl, oifen heiliken shekl – tsvantsik geroh a shekl – a halben shekl an opsheidung tsu Hashem.</p>	<p>EXO 30:13 This they shall give, every one that passeth among them that are pekudim (<i>numbered, counted</i>) , half a shekel after the shekel of HaKodesh. (A shekel is twenty gerahs.) A half shekel shall be the terumah (<i>offering</i>) unto HASHEM .</p>

<p>איטלעכער וואָס גייט EXO 30:14 אַרײַן אין דער ציילונג, פֿון צוואַנציק יאָר אַלט און העכער, זאָל געבן די אַפשיידונג {תְּרוּמָה} פֿון ה'.</p> <p>edit</p>	<p>EXO 30:14 itlecher vos geit arain in der tseilung, fun tsvantsik yor alt un hecher, zol geben di opsheidung fun Hashem.</p>	<p>EXO 30:14 Every one that passeth among them that are numbered, from twenty years old and above, shall give a terumah (<i>offering</i>) unto HASHEM .</p>
<p>דער רייכער זאָל נישט EXO 30:15 מערן, און דער אַרימער זאָל נישט מינערן פֿון אַ האַלבן שֶׁקֶל, ביים געבן די אַפשיידונג {תְּרוּמָה} פֿון ה', כדי מִכַּפֵּר צו זײַן אויף אײערע נפֿשות. edit</p>	<p>EXO 30:15 der raicher zol nisht meren, un der orimer zol nisht mineren fun a halben shekl, baim geben di opsheidung fun Hashem, kedei mechaper tsu zain oif eyere nefoshes.</p>	<p>EXO 30:15 The oisher (<i>rich man</i>) shall not give more, and the poor shall not give less than half a shekel, when they give a terumah (<i>offering</i>) unto HASHEM , to make kapporah for your nefashot.</p>
<p>און זאָלסט נעמען דאָס EXO 30:16 געלט פֿון כִּפְּרִים, פֿון די קינדער פֿון יִשְׂרָאֵל, און זאָלסט עס געבן פֿאַר דער אַרבעט פֿון אוהל-מוֹעֵד, און עס זאָל זײַן די קינדער פֿון יִשְׂרָאֵל פֿאַר אַ דערמאָנונג פֿאַר ה', מִכַּפֵּר צו זײַן אויף אײערע נפֿשות. edit</p>	<p>EXO 30:16 un zolst nemen dos gelt fun chipriim, fun di kinder fun Yisroel, un zolst es geben far der arbet fun ohl-moed, un es zol zain di kinder fun Yisroel far a dermonung far Hashem, mechaper tsu zain oif eyere nefoshes.</p>	<p>EXO 30:16 And thou shalt take the kesef hakippurim of the Bnei Yisroel, and shalt appoint it for the Avodat Ohel Mo'ed (<i>Work, Service of the Tent of Appointed Meeting</i>) ; that it may be a zikaron unto the Bnei Yisroel before HASHEM , to make kapporah for your nefashot.</p>
<p>און ה' האָט גערעדט צו EXO 30:17 משהן, אַזוי צו זאָגן: edit</p>	<p>EXO 30:17 un Hashem hot geredt tsu Mosheen, azoi tsu zogen:</p>	<p>EXO 30:17 And HASHEM spoke unto Moshe, saying,</p>
<p>זאָלסט אויך מאַכן אַ EXO 30:18 האַנטפֿאַס פֿון קופּער, מיט זײַן געשטעל פֿון קופּער, זיך צו וואַשן; און זאָלסט אים</p>	<p>EXO 30:18 zolst oich machen a hantfas fun kuper, mit zain geshtel fun kuper, zich tsu vashen; un zolst im avekshtelen tsvishen ohl-moed un tsvishen</p>	<p>EXO 30:18 Thou shalt also make a Kiyor of nechoshet, and its Stand also of nechoshet, to wash withal; and thou shalt place it between the Ohel Mo'ed</p>

<p>אָוּעקשטעלן צווישן אוהל- מועד און צווישן מזבח, און אַרײַנטאָן אַהין וואַסער. edit</p>	<p>mizbeyeche, un arainton ahin vaser.</p>	<p>and the Mizbe'ach, and thou shalt put mayim therein.</p>
<p>און אַהרן און זײַנע זין זאָלן וואַשן פֿון אים זייערע הענט און זייערע פֿיס. edit</p>	<p>EXO 30:19 un Aharon un zaine zin zolen vashen fun im zeyere hent un zeyere fis.</p>	<p>EXO 30:19 For Aharon and his banim shall wash their hands and their feet thereat;</p>
<p>ווען זיי קומען אין אוהל- מועד, זאָלן זיי זיך וואַשן מיט וואַסער, כדי זיי זאָלן נישט שטאַרבן; אָדער ווען זיי געגענען צום מזבח צו דינען, צו דעמפֿן אַ פֿייעראָפֿער {אָשׂה} צו ה'. edit</p>	<p>EXO 30:20 ven zei kumen in ohl- moed, zolen zei zich vashen mit vaser, kedei zei zolen nisht shtarben; oder ven zei genenen tsum mizbeyeche tsu dinen, tsu demfen a faieropfer tsu Hashem.</p>	<p>EXO 30:20 When they go into the Ohel Mo'ed, they shall wash with mayim, that they die not; or when they come near to the Mizbe'ach to minister, to present offering made by eish unto HASHEM ;</p>
<p>און זיי זאָלן וואַשן זייערע הענט און זייערע פֿיס, כדי זיי זאָלן נישט שטאַרבן; און עס זאָל זיי זײַן אַן אייביק געזעץ, אים און זײַן זאַמען אויף דור-דורות. edit</p>	<p>EXO 30:21 un zei zolen vashen zeyere hent un zeyere fis, kedei zei zolen nisht shtarben; un es zol zei zain an eibik gezets, im un zain zomen oif dor-dorut.</p>	<p>EXO 30:21 So they shall wash their hands and their feet, that they die not; and it shall be a chok olam to them, even to him and to his zera throughout their dorot.</p>
<p>און ה' האָט גערעדט צו משהן, אַזוי צו זאָגן: edit</p>	<p>EXO 30:22 un Hashem hot geredt tsu Mosheen, azoi tsu zogen:</p>	<p>EXO 30:22 Moreover HASHEM spoke unto Moshe, saying,</p>
<p>דו נעם דיר אויך הויפטגעווירצן, פֿליסיקע מירע פֿינף הונדערט [שקל], און געווירציקן צימערניג אַ העלפֿט דערפֿון, צוויי הונדערט און</p>	<p>EXO 30:23 du nem dir oich hoiptgevirtsen, flisike mire finf hundert [shekl], un gevirtsiken tsimering a helft derfun, tsvei hundert un fuftsik, un gevirtsror tsvei hundred un fuftsik,</p>	<p>EXO 30:23 Take thou also unto thee choice spices, of pure myrrh five hundred shekel-weights, and of fragrant cinnamon half so much, even two hundred and fifty, and of fragrant cane spice two hundred and fifty,</p>

<p>פֹּפְצִיק, און געווירצראָר צוויי הונדערט און פֹּפְצִיק, edit</p>		
<p>און קאַנייל פֿינף EXO 30:24 הונדערט, אויפֿן הייליקן שְׁקֶל, און בוּימל אַ היין. edit</p>	<p>EXO 30:24 un kaneil finf hundert, oifen heiliken shekl, un boimel a hin.</p>	<p>EXO 30:24 And of cassia five hundred shekel-weights, after the shekel of HaKodesh, and of shemen zayit (oil olive) a hin:</p>
<p>און זאַלסט מאַכן EXO 30:25 דערפֿון אַן אייל פֿון הייליקער זאַלבונג, אַ בשמים צובאַרייט אַזוי ווי דער בשמים-מישער מאַכט; אַן אייל פֿון הייליקער זאַלבונג זאַל עס זיין. edit</p>	<p>EXO 30:25 un zolst machen derfun an eil fun heiliker zalbung, a b'shomaim tsubareit azoi vi der b'shomaim-misher macht; an eil fun heiliker zalbung zol es zain.</p>	<p>EXO 30:25 And thou shalt make it a shemen mishchat kodesh, an ointment of blended compound, the art of the perfumer; it shall be a shemen mishchat kodesh.</p>
<p>און זאַלסט זאַלבן EXO 30:26 דערמיט דעם אוהל-מועד, און דעם אַרון פֿון צייגנים {עדות פֿון עשרת הדברים, סהדא, צייגע, עד התביעה}, edit</p>	<p>EXO 30:26 un zolst zalben dermit dem ohl-moed, un dem oren fun tseignim {eides fun eshrt hdbrim, shd, tseige, Iddo htbieh},</p>	<p>EXO 30:26 And thou shalt anoint the Ohel Mo'ed therewith, and the Aron HaEdut,</p>
<p>און דעם שְׁלַחַן און אֵלֶּע EXO 30:27 זיינע כלים, און די מנורה און אירע כלים, און דעם מזבח פֿאַר וויירעד, edit</p>	<p>EXO 30:27 un dem Shelachen un ale zaine keilim, un di menoyre un ire keilim, un dem mizbeyeche far vairech,</p>	<p>EXO 30:27 And the Shulchan and all its utensils, the Menorah and its utensils, and the Mizbe'ach HaKetoret,</p>
<p>און דעם מזבח פֿאַר EXO 30:28 בראַנדאָפֿער {עֹלָה} און אֵלֶּע זיינע כלים, און דעם האַנטפֿאַס און זיין געשטעל. edit</p>	<p>EXO 30:28 un dem mizbeyeche far brandopfer un ale zaine keilim, un dem hantfas un zain geshtel.</p>	<p>EXO 30:28 And the Mizbe'ach HaOlah with all its utensils, and the Kiyor and its Stand.</p>
<p>און זאַלסט זיי הייליקן, EXO 30:29</p>	<p>EXO 30:29 un zolst zei heiliken, zei</p>	<p>EXO 30:29 And thou shalt set them</p>

<p>זיי זאָלן זײַן אַ הייליקסטע הייליקייט; אַלץ וואָס רירט זיך אַן זיי אָן זאָל ווערן הייליק. edit</p>	<p>zolen zain a heilikste heilikeit; alts vos rirt zich on zeï on zol veren heilik.</p>	<p>apart as kodesh, that they may be kodesh kodashim; whatsoever toucheth them shall be kodesh.</p>
<p>EXO 30:30 און אַהרנען און זײַנע זײַן זאָלסטו זאָלן און זיי הייליקן צו זײַן פּהנים צו מיר. edit</p>	<p>EXO 30:30 un Aharonen un zaine zin zolstu zalben un zeï heiliken tsu zain koyanim tsu mir.</p>	<p>EXO 30:30 And thou shalt anoint Aharon and his banim, and set them apart as kodesh, that they may minister unto Me in the kohen's office.</p>
<p>EXO 30:31 און צו די קינדער פֿון ישראל זאָלסטו רעדן, אזוי צו זאָגן: אַן אייל פֿון הייליקער זאָלבונוג זאָל דאָס זײַן צו מיר אויף אייערע דור-דורות. edit</p>	<p>EXO 30:31 un tsu di kinder fun Yisroel zolstu reden, azoi tsu zogen: an eil fun heiliker zalbung zol dos zain tsu mir oif eyere dor-dorut.</p>	<p>EXO 30:31 And thou shalt speak unto the Bnei Yisroel, saying, This shall be a shemen mishchat kodesh unto Me throughout your dorot.</p>
<p>EXO 30:32 אויף אַ מענטשנס לײַב זאָל עס נישט געגאָסן ווערן, און איר זאָלט נישט מאַכן אַזוינס, לויט דער צונויפֿמישונג דערפֿון; הייליק איז דאָס, הייליק זאָל עס אײַך זײַן. edit</p>	<p>EXO 30:32 oif a mentshns laib zol es nisht gegosen veren, un ir zolt nisht machen azoins, loit der tsunoifmishung derfun; heilik iz dos, heilik zol es ich zain.</p>	<p>EXO 30:32 Upon the basar adam shall it not be poured, neither shall ye make any other like it, after the formulation of it; it is kodesh, and it shall be kodesh unto you.</p>
<p>EXO 30:33 איטלעכער וואָס וועט צוברײַטן אַזוינס, אָדער וואָס וועט אַרויפֿטאָן דערפֿון אויף אַ פֿרעמדן, וועט פֿאַרשניטן {כרת} ווערן פֿון זײַן פֿאַלק. edit</p>	<p>EXO 30:33 itlecher vos vet tsubreiten azoins, oder vos vet aroifton derfun oif a fremden, vet farshniten veren fun zain folk.</p>	<p>EXO 30:33 Whosoever compoundeth any like it, or whosoever putteth any of it upon a zar, shall even be cut off from his people.</p>
<p>EXO 30:34 און ה' האָט געזאָגט צו משהן: נעם דיר שמעקעדיקע</p>	<p>EXO 30:34 un Hashem hot gezogt tsu Mosheen: nem dir shmekedike gevirtsen,</p>	<p>EXO 30:34 And HASHEM said unto Moshe, Take unto thee spices, stacte, and onycha, and</p>

<p>געוויירצן, טריפֿגעוויירץ, און רייכערנעגל, און גאלאבאָן; שמעקעדיקע געוויירצן, און לויטערן וויירעד; גלייך אויף גלייך זאלן זיי זיין. edit</p>	<p>trifgevirts, un reichernegl, un galaban; shmekedike gevirtsen, un loiteren vairech; gleich oif gleich zolen zei zain.</p>	<p>galbanum; these spices with pure frankincense; of each shall there be an equal weight;</p>
<p>EXO 30:35 און זאלסט מאַכן דערפֿון אַ רייכערוואַרג, אַ בשמים אַזוי ווי דער בשמים- מישער מאַכט, צוגעריכט מיט זאַלץ, ריין, הייליק. edit</p>	<p>EXO 30:35 un zolst machen derfun a reichervarg, a b'shomaim azoi vi der b'shomaim-misher macht, tsugericht mit zalts, rein, heilik.</p>	<p>EXO 30:35 And thou shalt make it a compound of spice, the art of a perfumer, mixed thoroughly together, tahor and kodesh;</p>
<p>EXO 30:36 און זאלסט דערפֿון דין צערייבן, און אַרויפֿטאַן דערפֿון פֿאַר דעם צייגנים {עדות פֿון עשרת הדברים, סהדא, צייגע, עד התביעה} אין אַוהל-מועד, וואָס דאַרטן וועל איך זיך אַנטפלעקן צו דיר; אַ הייליקסטע הייליקייט זאַל עס אייך זיין. edit</p>	<p>EXO 30:36 un zolst derfun din tseraiben, un aroifton derfun far dem tseignim {eides fun eshrt hdbrim, shd, tseige, Iddo lhtbieh} in ohl-moed, vos dorten vel ich zich antpleken tsu dir; a heilikste heilikeit zol es ich zain.</p>	<p>EXO 30:36 And thou shalt beat some of it very small, and place it in front of HaEdut in the Ohel Mo'ed, where I will set a meeting with thee; it shall be unto you kodesh kodashim.</p>
<p>EXO 30:37 און דאָס רייכערוואַרג וואָס דו וועסט מאַכן – לויט זיין צונויפֿמישונג זאַלט איר פֿאַר זיך נישט מאַכן; הייליק צו ה' זאַל עס דיר זיין. edit</p>	<p>EXO 30:37 un dos reichervarg vos du vest machen – loit zain tsunoifmischung zolt ir far zich nisht machen; heilik tsu Hashem zol es dir zain.</p>	<p>EXO 30:37 And as for the ketoret which thou shalt make, ye shall not make to yourselves according to the formulation thereof; it shall be unto thee kodesh for HASHEM .</p>
<p>EXO 30:38 איטלעכער וואָס וועט מאַכן אַזוינס, צו שמעקן</p>	<p>EXO 30:38 itlecher vos vet machen azoins, tsu shmeken derfun, vet farshniten veren fun zain folk.</p>	<p>EXO 30:38 Whosoever shall make its like, to smell it, shall even be cut off from his people.</p>

דערפֿון, וועט פֿאַרשניטן {כרת} ווערן פֿון זיין פֿאַלק. edit		
EXO 31:1 און ה' האָט געזאָגט צו משהן אַזוי צו זאָגן: edit	EXO 31:1 un Hashem hot gezogt tsu Mosheen azoi tsu zogen:	EXO 31:1 And HASHEM spoke unto Moshe, saying,
EXO 31:2 זע, איך האָב גערופֿן מיטן נאָמען בַּצְלָאֵל דֵּעַם זון פֿון אורי דעם זון פֿון חורן, פֿון שבֿט יהודה, edit	EXO 31:2 ze, ich hob gerufen miten nomen Betzalel dem zun fun Uri dem zun fun Chavran, fun sheyvet Yehudah,	EXO 31:2 See, I have called by shem Betzalel ben Uri, ben Chur, of the tribe of Yehudah;
EXO 31:3 און איך האָב אים אַנגעפֿילט מיט דעם רוּחַ אַלְקִים {רוּחַ הַקֹּדֶשׁ}, אין חכמה, און אין פֿאַרשטאַנדיקייט און אין קענשאַפֿט, און אין יעטוועדער מלאָכה, edit	EXO 31:3 un ich hob im ongefilt mit dem ruach Elokim, in chochme, un in forshtandikeit un in kenshaft, un in yetveder meloche,	EXO 31:3 And I have filled him with the Ruach Elohim, in chochmah, and in tevunah, and in da'as, and in kol melachah <i>(all workmanship)</i> ,
EXO 31:4 אויסצוקינצלען קונציקע זאַכן, צו אַרבעטן אין גאָלד, און אין זילבער, און אין קופּער; edit	EXO 31:4 oistsukintslen kuntsike zachen, tsu arbeten in gold, un in zilber, un in kuper;	EXO 31:4 To devise machashavot <i>(artistic designs)</i> , to work in zahav, and in kesef, and in nechoshet,
EXO 31:5 און אין שניידונג פֿון שטיינער צום איינפֿאַסן, און אין שניצונג פֿון האַלץ, צו אַרבעטן אין יעטוועדער מלאָכה. edit	EXO 31:5 un in shnaidung fun shteiner tsum infasen, un in shnitsung fun holts, tsu arbeten in yetveder meloche.	EXO 31:5 And in engraving gemstones, to set them, and in wood-carving, to work in kol melachah <i>(all manner of workmanship)</i> .
EXO 31:6 און איך, זע, האָב צוגעגעבן צו אים אַהליאַב דעם	EXO 31:6 un ich, ze, hob tsugegeben tsu im Oholiav dem	EXO 31:6 And I, hinei, I have given with him Oholiav ben

<p>זון פֿון אַחִיסָמָכֶן, פֿון שְׁבֵט דָן; און אין האַרצן פֿון אֵלֶּע קלוגהאַרציקע האָב איד אַרײַנגעגעבן חכמה, אַז זײ זאָלן מאַכן אַלץ וואָס איד האָב דיר באַפֿוילן: edit</p>	<p>zun fun Achisamachen, fun sheyvet Dan; un in hartsen fun ale klughartsike hob ich araingegeben chochme, az ze zolen machen alts vos ich hob dir bafoilen:</p>	<p>Achisamach, of the tribe of Dan; and in the hearts of all chacham lev I have put chochmah, that they may make all that I have commanded thee:</p>
<p>EXO 31:7 דעם אוהל-מועד, און דעם אַרון פֿאַרן צײַגנים {עֲדוֹת פֿון עשרת הדברים, סהדא, צײַגע, עד התביעה}, און דעם דעק {כַּפֶּרֶת} וואָס איבער אים, און אֵלֶּע כלים פֿון געצעלט {אָהֶל}; edit</p>	<p>EXO 31:7 dem ohl-moed, un dem oren faran tseignim {eides fun eshrt hdbrim, shd, tseige, Iddo htbieh}, un dem dek vos iber im, un ale keilim fun getselt;</p>	<p>EXO 31:7 The Ohel Mo'ed, and the Aron HaEdut, and the Kapporet that is thereupon, and all the utensils of the Ohel,</p>
<p>EXO 31:8 און דעם טיש און זײַנע כלים, און די רײַנע מנורה און אֵלֶּע אירע כלים, און דעם מזבח פֿאַר ווײַרעד; edit</p>	<p>EXO 31:8 un dem tish un zaine keilim, un di reine menoyre un ale ire keilim, un dem mizbeyech far vairech;</p>	<p>EXO 31:8 And the Shulchan and its utensils, and the Menorah Hatehorah with all its utensils, and the Mizbe'ach HaKetoret,</p>
<p>EXO 31:9 און דעם מזבח פֿאַר בראַנדאָפֿער {עֹלָה} און אֵלֶּע זײַנע כלים, און דעם האַנטפֿאַס און זײַן געשטעל; edit</p>	<p>EXO 31:9 un dem mizbeyech far brandopfer un ale zaine keilim, un dem hantfas un zain geshtel;</p>	<p>EXO 31:9 And the Mizbe'ach HaOlah with all its utensils, and the Kiyor and its Stand,</p>
<p>EXO 31:10 און די געשטריקטע קליידער, און די הייליקע קליידער פֿאַר אַהרן דעם כֹּהֵן, און די קליידער פֿון זײַנע זין, אויף צו טאַן די כּהונה; edit</p>	<p>EXO 31:10 un di geshtrikte kleider, un di heilike kleider far Aharon dem koyen, un di kleider fun zaine zin, oif tsu ton di kehune;</p>	<p>EXO 31:10 And the Bigdei Haserad (Knit Garments), and the Bigdei HaKodesh for Aharon the kohen, and the garments of his banim, to minister in the kohen's office,</p>

<p>און דאָס אייל פֿון EXO 31:11 זאַלבונג, און דעם ווירעד פֿון שמעקעדיקע געווירצן פֿאַרן הייליקטום; אַזוי ווי אַלץ וואָס איך האָב דיר באַפֿוילן, זאָלן זיי טאָן. edit</p>	<p>EXO 31:11 un dos eil fun zalbung, un dem vairech fun shmekedike gevirtsen faran heiliktum; azoi vi alts vos ich hob dir bafuilen, zolen zei ton.</p>	<p>EXO 31:11 And the Shemen Hamishchah, and Ketoret spices for HaKodesh; according to all that I have commanded thee shall they do.</p>
<p>און ה' האָט געזאָגט צו משהן, אַזוי צו זאָגן: edit</p>	<p>EXO 31:12 un Hashem hot gezogt tsu Mosheen, azoi tsu zogen:</p>	<p>EXO 31:12 And HASHEM spoke unto Moshe, saying,</p>
<p>דו רעד אויך צו די EXO 31:13 קינדער פֿון ישׂראַל, אַזוי צו זאָגן: איר זאָלט נאָר אָפהיטן מינע שבתים, וואָרום אַ צייכן איז דאָס צווישן מיר און צווישן אייך אויף אייערע דור- דורות, כדי איר זאָלט וויסן, אַז איך ה' הייליק אייך. edit</p>	<p>EXO 31:13 du red oich tsu di kinder fun Yisroel, azoi tsu zogen: ir zolt nor ophiten maine Shabetaim, vorem a tseichen iz dos tsvishen mir un tsvishen ich oif eyere dor-dorut, kedei ir zolt visen, az ich Hashem heilik ich.</p>	<p>EXO 31:13 Speak thou also unto the Bnei Yisroel, saying, Verily My Shabbatot ye shall be shomer over; for it is an ot (sign) between Me and you throughout your dorot; that ye may have da'as that I am HASHEM Who doth set thee apart as kodesh.</p>
<p>און איר זאָלט היטן EXO 31:14 שבת, וואָרום ער איז הייליק פֿאַר אייך; דער וואָס פֿאַרשוועכט אים, זאָל טייטן געטייט ווערן; וואָרום איטלעכער וואָס טוט אין אים אַן אַרבעט, יענע זעל זאָל פֿאַרשניטן {כרת} ווערן פֿון צווישן איר פֿאַלק. edit</p>	<p>EXO 31:14 un ir zolt hiten shbt, vorem er iz heilik far ich; der vos farshvecht im, zol teiten geteit veren; vorem itlecher vos tut in im an arbet, yene zel zol farshniten veren fun tsvishen ir folk.</p>	<p>EXO 31:14 Ye shall be shomer Shabbos therefore; for it is kodesh unto you; every one that is chillul Shabbos (desecrates Shabbos) shall surely be put to death; for whosoever doeth any work therein, that nefesh shall be cut off from among his people.</p>
<p>זעקס טעג זאָל געטאָן EXO 31:15</p>	<p>EXO 31:15 zeks teg zol geton veren arbet, ober oifen zibeten tog zol</p>	<p>EXO 31:15 Sheshet yamim may work be done; but in the Yom</p>

<p>ווערן אַרבעט, אָבער אויפֿן זיבעטן טאָג זאָל זיין אַ שבת פֿון רוונג, הייליק צו ה'; איטלעכער וואָס טוט אַן אַרבעט אין טאָג פֿון שבת, זאָל טייטן געטייט ווערן. edit</p>	<p>zain a shbt fun ruung, heilik tsu Hashem; itlecher vos tut an arbet in tog fun shbt, zol teiten geteit veren.</p>	<p>HaShevi'i is Shabbos HaShabbaton, kodesh to HASHEM ; whosoever doeth any work in the Yom HaShabbos, he shall surely be put to death.</p>
<p>EXO 31:16 און די קינדער פֿון ישׂראַל זאָלן היטן שבת, צו האַלטן שבת אויף זייערע דור-דורות; אַן אייביקער בְּרִית. edit</p>	<p>EXO 31:16 un di kinder fun Yisroel zolen hiten shbt, tsu halten shbt oif zeyere dor-dorut; an eibiker bris.</p>	<p>EXO 31:16 Wherefore the Bnei Yisroel shall be shomer Shabbos, to observe Shabbos throughout their dorot, for a brit olam.</p>
<p>EXO 31:17 צווישן מיר און צווישן די קינדער פֿון ישׂראַל איז דאָס אַ צייכן אויף אייביק, אַז זעקס טעג האָט ה' געמאַכט דעם הימל און די ערד, און אויפֿן זיבעטן טאָג האָט ער אויפֿגעהערט און גערוט. edit</p>	<p>EXO 31:17 tsvishen mir un tsvishen di kinder fun Yisroel iz dos a tseichen oif eibik, az zeks teg hot Hashem gemacht dem himel un di erd, un oifen zibeten tog hot er oifgehert un gerut.</p>	<p>EXO 31:17 It is an ot between Me and the Bnei Yisroel l'olam; for in sheshet yamim HASHEM made Shomayim and HaAretz, and on Yom HaShevi'i He rested (<i>shavat, ceased working</i>) , and was refreshed.</p>
<p>EXO 31:18 און ער האָט געגעבן משהן, ווי ער האָט געענדיקט רעדן מיט אים אויפֿן באַרג סיני, די צוויי לוחות פֿון צייגנים {עדות פֿון עשרת הדברים, סהדא, צייגע, עד התביעה}, שטיינערנע לוחות געשריבן מיט דעם פֿינגער פֿון אלקים. edit</p>	<p>EXO 31:18 un er hot gegeben Mosheen, vi er hot geendikt reden mit im oifen barg Sinai, di tsvei luches fun tseignim {eides fun eshrt hdbrim, shd, tseige, Iddo htbieh}, shtainerne luches geshriben mit dem finger fun Elokim.</p>	<p>EXO 31:18 And He gave unto Moshe, when He had made an end of speaking with him upon Mt. Sinai, two Luchot HaEdut (<i>Tablets of the Testimony</i>) , Luchot Even (<i>Tablets of Stone</i>) , written with the Etzba Elohim (<i>Finger of G-d</i>) .</p>

<p>הָאָט דאָס פֿאַלק האָט EXO 32:1 און ווי דאָס פֿאַלק האָט געזען, אַז משה זאַמט זיך אַראָפּצונידערן פֿון באַרג, אַזוי האָט דאָס פֿאַלק זיך איינגעזאַמלט אַרום אַהרֹנען, און זיי האָבן צו אים געזאָגט: שטיי אויף, מאַך אונדז אַ אַלקים ג-טס וואָס זאָל גיין פֿאַר אונדז; וואָרום דער דאָזיקער מאַן משה, וואָס האָט אונדז אויפֿגעבראַכט פֿון לאַנד מצְרַיִם, ווייסן מיר נישט וואָס מיט אים איז געוואָרן. edit</p>	<p>EXO 32:1 un vi dos folk hot gezen, az Moshe zamt zich aroptsunideren fun barg, azoi hot dos folk zich ingezamlt arum Aharonen, un zei hoben tsu im gezogt: shtei oif, mach undz a Elokim G-ts vos zol gein far undz; vorem der doziker man Moshe, vos hot undz oifgebracht fun land Mitsrayim, veisen mir nisht vos mit im iz gevoren.</p>	<p>EXO 32:1 And when HaAm saw that Moshe delayed to come down from HaHar, HaAm gathered themselves together unto Aharon, and said unto him, Up, make us elohim (<i>g-ds</i>), which shall go before us; for as for this Moshe, the ish that brought us up out of Eretz Mitzrayim, we know not what is become of him.</p>
<p>EXO 32:2 האָט אַהרֹן צו זיי געזאָגט: נעמט אַראָפּ די גילדערנע אוירינגען וואָס אין די אויערן פֿון אייערע ווייבער, אייערע זין, און אייערע טעכטער, און ברענגט צו מיר. edit</p>	<p>EXO 32:2 hot Aharon tsu zei gezogt: nemt arop di gilderne oiringen vos in di oieren fun eyere vaiber, eyere zin, un eyere techter, un brengt tsu mir.</p>	<p>EXO 32:2 And Aharon said unto them, Take off the rings of zahav in the ears of your nashim, of your banim, and of your banot, and bring them unto me.</p>
<p>EXO 32:3 האָט דאָס גאַנצע פֿאַלק אַראָפּגענומען פֿון זיך די גילדערנע אוירינגען וואָס אין זייערע אויערן, און געבראַכט צו אַהרֹנען. edit</p>	<p>EXO 32:3 hot dos gantse folk aropgenumen fun zich di gilderne oiringen vos in zeyere oieren, un gebracht tsu Aharonen.</p>	<p>EXO 32:3 And kol HaAm removed the rings of zahav which were in their ears, and brought them unto Aharon.</p>
<p>EXO 32:4 און ער האָט צוגענומען פֿון זייער האַנט, און האָט עס</p>	<p>EXO 32:4 un er hot tsugenumen fun zeyer hant, un hot es oisgefuremt mit a cheret, un hot</p>	<p>EXO 32:4 And he received them at their yad, and fashioned it with a cheret, after he had made it</p>

<p>אויסגעפֿורעמט מיט אַ קֶרֶט, און האָט דערפֿון געמאַכט אַ געגאַסן קאַלב; און זיי האָבן געזאַגט: דאָס איז דיין ג-טס, יִשְׂרָאֵל, וואָס האָט דיך אויפֿגעבראַכט פֿון לאַנד מִצְרַיִם. edit</p>	<p>derfun gemacht a gegosen kalb; un ze i hoben gezogt: dos iz dain G-ts, Yisroel, vos hot dich oifgebracht fun land Mitsrayim.</p>	<p>an Egel Masekhah (Molten Calf) ; and they said, These be thy elohim, O Yisroel, which brought thee up out of Eretz Mitzrayim.</p>
<p>EXO 32:5 און ווי אַהרן האָט דאָס געזען, אַזוי האָט ער געבויט פֿאַר אים אַ מזבח, און אַהרן האָט אויסגערופֿן און געזאַגט: אַ יום-טובֿ צו ה' איז מאָרגן. edit</p>	<p>EXO 32:5 un vi Aharon hot dos gezen, azoi hot er geboit far im a mizbeyeche, un Aharon hot oisgerufen un gezogt: a yom- Tov tsu Hashem iz morgen.</p>	<p>EXO 32:5 And when Aharon saw it, he built a Mizbe'ach before it; and Aharon made proclamation, and said, Tomorrow is a chag (feast) to HASHEM .</p>
<p>EXO 32:6 און זיי האָבן זיך געפֿעדערט אויף מאָרגן, און האָבן אויפֿגעבראַכט בראַנדאָפֿער {עֹלָה}, און גענענט פֿרידאָפֿער {זֶבַח שְׁלָמִים}; און דאָס פֿאַלק האָט זיך געזעצט עסן און טרינקען, און זיי זיינען אויפֿגעשטאַנען זיך צו שפּילן. edit</p>	<p>EXO 32:6 un ze i hoben zich gefedert oif morgen, un hoben oifgebracht brandopfer, un genent fridopfer; un dos folk hot zich gezetst esen un trinken, un ze i zainen oifgeshtanen zich tsu shpilen.</p>	<p>EXO 32:6 And they rose up early the next day, and offered olot, and brought shelamim; and HaAm sat down to eat and to drink, and rose up letzachek (to revel) .</p>
<p>EXO 32:7 האָט ה' גערעדט צו משהן: גיי נידער אַראָפֿ, וואָרום פֿאַרדאַרבן געוואָרן איז דיין פֿאַלק, וואָס דו האָסט אויפֿגעבראַכט פֿון לאַנד</p>	<p>EXO 32:7 hot Hashem geredt tsu Mosheen: gei nider arop, vorem fardorben gevoren iz dain folk, vos du host oifgebracht fun land Mitsrayim;</p>	<p>EXO 32:7 And HASHEM said unto Moshe, Go, get thee down; for thy people, which thou broughtest out of Eretz Mitzrayim, have corrupted themselves;</p>

<p>מצרים; edit</p>		
<p>EXO 32:8 זיי האָבן זיך גיך אָפּגעקערט פֿון דעם וועג וואָס איך האָב זיי באַפֿוילן; זיי האָבן זיך געמאַכט אַ געגאָסן קאַלב, און האָבן זיך געבוקט צו אים, און זיי האָבן מקריבֿ געווען צו אים, און געזאָגט: דאָס איז דיין ג-טס, ישׂראֵל, וואָס האָט דיך אויפֿגעבראַכט פֿון לאַנד מצרים. edit</p>	<p>EXO 32:8 zeï hoben zich gich opgekert fun dem veg vos ich hob zeï bafuilen; zeï hoben zich gemacht a gegosen kalb, un hoben zich gebukt tsu im, un zeï hoben makrev geven tsu im, un gezogt: dos iz dain G-ts, Yisroel, vos hot dich oifgebracht fun land Mitsrayim.</p>	<p>EXO 32:8 They have turned aside quickly from HaDerech which I commanded them; they have made them an Egel Masekhah, and have bowed down to it, and have sacrificed thereunto, and said, These be thy elohim, O Yisroel, which have brought thee up out of the Eretz Mitzrayim.</p>
<p>EXO 32:9 און ה' האָט געזאָגט צו משהן: איך האָב געזען דאָס דאַזיקע פֿאַלק, ערשט עס איז אַ האַרטנעקיק פֿאַלק; edit</p>	<p>EXO 32:9 un Hashem hot gezogt tsu Mosheen: ich hob gezen dos dozike folk, ersht es iz a hartnekik folk;</p>	<p>EXO 32:9 And HASHEM said unto Moshe, I have seen this people, and, hinei, it is an Am Kesheh Oref (<i>stiffnecked, obstinate people</i>);</p>
<p>EXO 32:10 און אַצונד לאַז מיך, און מיין צאַרן {אַף} וועט גרימען אויף זיי, און איך וועל זיי פֿאַרלענדן, און וועל דיך מאַכן פֿאַר אַ גרויס פֿאַלק. edit</p>	<p>EXO 32:10 un atsund loz mich, un main tsoren vet grimen oif zeï, un ich vel zeï farlenden, un vel dich machen far a grois folk.</p>	<p>EXO 32:10 Now therefore let Me alone, that My wrath may burn hot against them, and that I may consume them; I will make of thee a Goy Gadol.</p>
<p>EXO 32:11 האָט משה געבעטן פֿאַר ה' זיין ג-ט, און ער האָט געזאָגט: פֿאַר וואָס, ה', זאַל גרימען דיין צאַרן אויף דיין פֿאַלק, וואָס דו האָסט אַרויסגעצויגן פֿון לאַנד מצרים</p>	<p>EXO 32:11 hot Moshe gebeten far Hashem zain G-t, un er hot gezogt: far vos, Hashem, zol grimen dain tsoren oif dain folk, vos du host aroisgetsoigen fun land Mitsrayim mit grois koiech un mit a shtarker hant?</p>	<p>EXO 32:11 And Moshe besought HASHEM Elohav, and said, HASHEM, why doth Thy wrath burn hot against Thy people, which Thou hast brought forth out of Eretz Mitzrayim with ko'ach gadol, and with a yad chazakah?</p>

<p>מיט גרויס כּוּחַ און מיט אַ שטאַרקער האַנט? edit</p>		
<p>פֿאַר וואָס זאָלן זאָגן די מִצְרַיִם, אַזוי צו זאָגן: צום בייזן האַט ער זיי אַרויסגעצויגן, כדי זיי צו הרגען אין די בערג, און זיי צו פֿאַרלענדן פֿון דעם געזיכט פֿון דער ערד? קער זיך אַפּ פֿון דיין גרימצאָרן, און האַב חרטה אויף דעם בייז צו דיין פֿאַלק. edit</p>	<p>EXO 32:12 far vos zolen zogen di Mitsrayim, azoi tsu zogen: tsum beizen hot er ze i aroisgetsoigen, kedei ze i tsu hrgen in di berg, un ze i tsu farlenden fun dem gezicht fun der erd? ker zich op fun dain grimtsoren, un hob charote oif dem beiz tsu dain folk.</p>	<p>EXO 32:12 Why should the Egyptians speak, and say, For ra'ah (<i>evil intent</i>) did He bring them out, to slay them in the mountains, and to consume them from the face of ha'adamah? Turn from Thy fierce wrath, and relent of the ra'ah against Thy people.</p>
<p>דערמאָן זיך אָן אַבְרָהָם, אָן יצחק, און אָן ישׂרָאֵל, דיִינע קנעכט, וואָס דו האָסט זיי געשוואָרן ביי זיך, און האָסט צו זיי גערעדט: איך וועל מערן אייער זאַמען אַזוי ווי די שטערן פֿון הימל, און דאָס דאָזיקע גאַנצע לאַנד וואָס איך האַב געזאָגט, וועל איך געבן צו אייער זאַמען, און זיי וועלן עס אַרבן אויף אייביק. edit</p>	<p>EXO 32:13 dermon zich on Avraham, on Yitzchak, un on Yisroel, daine knecht, vos du host ze i geshvoren bai zich, un host tsu ze i geredt: ich vel meren ier zomen azoi vi di shteren fun himel, un dos dozike gantse land vos ich hob gezogt, vel ich geben tsu ier zomen, un ze i velen es arben oif eibik.</p>	<p>EXO 32:13 Remember Avraham, Yitzchak, and Yisroel, Thy avadim, to whom Thou swore by Thine own Self, and saidst unto them, I will multiply your zera as the kokhavim of Shomayim, and kol haaretz hazot that I have spoken of will I give unto your zera, and they shall inherit it l'olam.</p>
<p>האַט ה' חרטה געהאַט אויף דעם בייז וואָס ער האָט געזאָגט צו טאָן צו זיין פֿאַלק. edit</p>	<p>EXO 32:14 hot Hashem charote gehat oif dem beiz vos er hot gezogt tsu ton tsu zain folk.</p>	<p>EXO 32:14 And HASHEM relented of the ra'ah which He thought to do unto His people.</p>

<p>און משה האָט זיך EXO 32:15 אומגעקערט, און האָט אַראָפּגענידערט פֿון באַרג, מיט די צוויי לוחות פֿון צייגנים {עדות פֿון עשרת הדברים, סהדא, צייגע, עד התביעה} איז זיין האָנט, לוחות באַשריבן פֿון זייערע ביידע זייטן; פֿון דער זייט און פֿון יענער זייט זיינען זיי געווען באַשריבן. edit</p>	<p>EXO 32:15 un Moshe hot zich umgekert, un hot aropgenidert fun barg, mit di tsvei luches fun tseignim {eides fun eshrt hdbrim, shd, tseige, Iddo htbieh} in zain hant, luches bashriben fun zeyere beide zaiten; fun der zeit un fun yener zeit zainen ze geven bashriben.</p>	<p>EXO 32:15 And Moshe turned, and went down from HaHar, and the two Luchot HaEdut were in his yad; the Luchot were written on both their sides; on the one side and on the other were they written.</p>
<p>און די לוחות זיינען EXO 32:16 געווען די אַרבעט פֿון אַלקים, און דער כתב איז געווען דער כתב פֿון אַלקים, אויסגעקריצט אויף די לוחות. edit</p>	<p>EXO 32:16 un di luches zainen geven di arbet fun Elokim, un der ksav iz geven der ksav fun Elokim, oisgekritst oif di luches.</p>	<p>EXO 32:16 And the Luchot were the ma'aseh Elohim, the writing was the Mikhtav Elohim, engraved upon the Luchot.</p>
<p>און יהושוע האָט EXO 32:17 געהערט דעם קול פֿון דעם פֿאַלק אין זיין שאַלן, און ער האָט געזאָגט צו משה: אַ קול פֿון מלחמה איז אין לאַגער. edit</p>	<p>EXO 32:17 un Yehoshua hot gehert dem kol fun dem folk in zain Shealen, un er hot gezogt tsu Mosheen: a kol fun milchome iz in lager.</p>	<p>EXO 32:17 And when Yehoshua heard the kol HaAm as they shouted, he said unto Moshe, There is a noise of milchamah in the machaneh.</p>
<p>האָט ער געזאָגט: עס EXO 32:18 איז נישט אַ קול פֿון געשריי פֿון גבורה, און נישט אַ קול פֿון געשריי פֿון שוואַכקייט; אַ קול פֿון זינגען הער איך. edit</p>	<p>EXO 32:18 hot er gezogt: es iz nisht a kol fun geshrei fun gevure, un nisht a kol fun geshrei fun shvachkeit; a kol fun zingen her ich.</p>	<p>EXO 32:18 And he said, It is not the voice of them that shout for gevurah, neither is it the voice of them that cry of chalushah; but the noise of them that sing that I hear.</p>

<p>און עס איז געווען, ווי EXO 32:19 ער האָט גענענט צום לאַגער, און האָט געזען דאָס קאַלב און די טענץ, אַזוי האָט געגרימט דער צאָרן פֿון משה, און ער האָט אַ וואָרף געטאַן פֿון זיינע הענט די לוחות, און האָט זיי צעבראַכן אונטערן באַרג. edit</p>	<p>EXO 32:19 un es iz geven, vi er hot genent tsum lager, un hot gezen dos kalb un di tents, azoi hot gegrimt der tsoren fun Mosheen, un er hot a vorf geton fun zaine hent di luches, un hot zei tsebrachen unteren barg.</p>	<p>EXO 32:19 And it came to pass, as soon as he came nigh unto the machaneh, that he saw the Egel, and the mecholot (<i>dancing</i>) ; and the anger of Moshe burned hot, and he threw the Luchot out of his hands, and broke them at the foot of HaHar.</p>
<p>און ער האָט גענומען EXO 32:20 דאָס קאַלב, וואָס זיי האָבן געמאַכט, און האָט פֿאַרברענט אין פֿייער, און צעמאַלן ביז וואַנען עס איז געוואָרן דין, און האָט צעשאַטן אויפֿן וואַסער, און געגעבן טרינקען די קינדער פֿון ישׂראַל. edit</p>	<p>EXO 32:20 un er hot genumen dos kalb, vos zei hoben gemacht, un hot farbrent in faier, un tsemolen biz vanen es iz gevoren din, un hot tseshoten oifen vaser, un gegeben trinken di kinder fun Yisroel.</p>	<p>EXO 32:20 And he took the Egel which they had made, and burned it in the eish, and ground it to powder, and scattered it upon the mayim, and made the Bnei Yisroel drink of it.</p>
<p>און משה האָט געזאָגט EXO 32:21 צו אַהרֹנען: וואָס האָט דיר דאָס דאַזיקע פֿאַלק געטאַן, וואָס דו האָסט געבראַכט אויף אים אַ גרויסע זינד? edit</p>	<p>EXO 32:21 un Moshe hot gezogt tsu Aharonen: vos hot dir dos dozike folk geton, vos du host gebracht oif im a groise zind?</p>	<p>EXO 32:21 And Moshe said unto Aharon, What did this people unto thee, that thou hast brought so chata'ah gedolah upon them?</p>
<p>האָט אַהרֹן געזאָגט: זאַל EXO 32:22 נישט גרימען דער צאָרן פֿון מיין האַר; דו קענסט דאָס פֿאַלק, אַז ער איז שלעכט. edit</p>	<p>EXO 32:22 hot Aharon gezogt: zol nisht grimen der tsoren fun main Har; du kenst dos folk, az er iz shlecht.</p>	<p>EXO 32:22 And Aharon said, Let not the anger of adoni burn hot; thou knowest HaAm, that they are prone to rah (<i>evil</i>) .</p>
<p>האָבן זיי צו מיר EXO 32:23</p>	<p>EXO 32:23 hoben zei tsu mir gezogt: mach undz a G-ts vos zol gein</p>	<p>EXO 32:23 For they said unto me, Make for us elohim, which shall</p>

<p>געזאָגט: מאַך אונדז אַ ג-טס וואָס זאַל גיין פֿאַר אונדז, וואָרום דער דאָזיקער מאַן משה, וואָס האָט אונדז אויפֿגעבראַכט פֿון לאַנד מִצְרַיִם, ווייסן מיר נישט וואָס מיט אים איז געוואָרן. edit</p>	<p>far undz, vorem der doziker man Moshe, vos hot undz oifgebracht fun land Mitsrayim, weisen mir nisht vos mit im iz gevoren.</p>	<p>go before us; for as for this Moshe, the ish that brought us up out of Eretz Mitzrayim, we know not what is become of him.</p>
<p>EXO 32:24 האָב איך צו זיי געזאָגט: ווער עס האָט גאַלד, נעמט אַראָפֿ פֿון זיך; און זיי האָבן מיר געגעבן, און איך האָב עס אַריינגעוואָרפֿן אין פֿייער, און עס איז אַרויסגעקומען דאָס דאָזיקע קאַלב. edit</p>	<p>EXO 32:24 hob ich tsu zei gezogt: ver es hot gold, nemt arop fun zich; un zei hoben mir gegeben, un ich hob es araingevorfen in faier, un es iz aroisgekumen dos dozike kalb.</p>	<p>EXO 32:24 And I said unto them, Whosoever hath any zahav, let them remove it. So they gave it me; then I cast it into the eish, and there came out this Egel.</p>
<p>EXO 32:25 און משה האָט געזען דאָס פֿאַלק, אַז עס איז צעווילדערט, ווייל אַהרן האָט עס צעווילדערט, צו שאַנד ביי זייערע פֿייער. edit</p>	<p>EXO 32:25 un Moshe hot gezen dos folk, az es iz tsevildert, vail Aharon hot es tsevildert, tsu shand bai zeyere faint.</p>	<p>EXO 32:25 And when Moshe saw that HaAm were exposed; (for Aharon had exposed them to derision among their enemies;)</p>
<p>EXO 32:26 האָט משה זיך געשטעלט אין טויער פֿון לאַגער, און האָט געזאָגט: ווער פֿאַר ה', צו מיר! האָבן זיך איינגעזאַמלט צו אים אַלע קינדער פֿון לוי. edit</p>	<p>EXO 32:26 hot Moshe zich geshtelt in toier fun lager, un hot gezogt: ver far Hashem, tsu mir! hoben zich ingezamlt tsu im ale kinder fun Levi.</p>	<p>EXO 32:26 Then Moshe stood in the sha'ar of the machaneh, and said, Who is on HASHEM 's side? Let him rally unto me. And all the Bnei Levi gathered themselves together unto him.</p>
<p>EXO 32:27 און ער האָט צו זיי</p>	<p>EXO 32:27 un er hot tsu zei gezogt: azoi hot gezogt Hashem Elochei</p>	<p>EXO 32:27 And he said unto them, Thus saith HASHEM Elohei</p>

<p>געזאָגט: אַזוי האָט געזאָגט ה' אלוקי ישראל: טוט אָן איטלעכער זיין שווערד אויף זיין דיך, גייט דורך הין און צוריק פֿון טויער צו טויער אין לאַגער, און הרגעט איטלעכער זיין ברודער, און איטלעכער זיין חבֿר, און איטלעכער זיין קרובֿ. edit</p>	<p>Yisroel: tut on itlecher zain shverd oif zain dich, geit durch hin un tsurik fun toier tsu toier in lager, un harget itlecher zain bruder, un itlecher zain chever, un itlecher zain korev.</p>	<p>Yisroel, Put every man his cherev by his side, and go in and out from sha'ar to sha'ar throughout the machaneh, and slay every man his brother, and every man his companion, and every man his neighbor.</p>
<p>EXO 32:28 האָבן די קינדער פֿון לוי געטאָן אַזוי ווי דאָס וואָרט פֿון משהן, און עס זיינען געפֿאלן פֿון פֿאַלק אין יענעם טאָג אַרום דריי טויזנט מאָן. edit</p>	<p>EXO 32:28 hoben di kinder fun Levi geton azoi vi dos vort fun Mosheen, un es zainen gefalen fun folk in yenem tog arum drai toizent man.</p>	<p>EXO 32:28 And the Bnei Levi did according to the word of Moshe; and there fell of HaAm that day about three thousand men.</p>
<p>EXO 32:29 און משה האָט געזאָגט: דערפֿילט אייער האַנט היינט צו ה', ווייל איטלעכער איז געווען אַקעגן זיין זון, און אַקעגן זיין ברודער, און כּדי אייך היינט צו געבן אַ ברכה. edit</p>	<p>EXO 32:29 un Moshe hot gezogt: derfilt ier hant haint tsu Hashem, vail itlecher iz geven akegen zain zun, un akegen zain bruder, un kedei ich haint tsu geben a brocha.</p>	<p>EXO 32:29 For Moshe had said, Consecrate yourselves today to HASHEM , even every man against his ben, and against his brother; that He may bestow upon you a brocha this day.</p>
<p>EXO 32:30 און עס איז געווען אויף מאָרגן, האָט משה געזאָגט צום פֿאַלק: איר האָט געזינדיקט אַ גרויסע זינד; און אַצונד וועל איך אַרויפֿגיין צו ה', אפֿשר וועל איך מכֿפר זיין</p>	<p>EXO 32:30 un es iz geven oif morgen, hot Moshe gezogt tsum folk: ir hot gezindikt a groise zind; un atsund vel ich aroifgein tsu Hashem, efsher vel ich mechaper zain oif ier zind.</p>	<p>EXO 32:30 And it came to pass on the next day, that Moshe said unto HaAm, Ye have sinned a chata'ah gedolah; and now I will go up unto HASHEM ; perhaps I can make kapporah for your chattat.</p>

<p>אויף אייער זינד. edit</p>		
<p>הָאָט מֹשֶׁה זָיךְ EXO 32:31 אומגעקערט צו ה', און הָאָט געזאָגט: אַיך בעט דיך, דאָס דאָזיקע פֿאַלק הָאָט געזינדיקט אַ גרויסע זינד, און זיי האָבן זיך געמאַכט אַ ג-טס פֿון גאָלד. edit</p>	<p>EXO 32:31 hot Moshe zich umgekert tsu Hashem, un hot gezogt: ich bet dich, dos dozike folk hot gezindikt a groise zind, un ze hoben zich gemacht a G-ts fun gold.</p>	<p>EXO 32:31 And Moshe returned unto HASHEM , and said, Oh, this people have sinned a chata'ah gedolah, and have made for themselves elohei zahav.</p>
<p>אויז, אַצונד, אויב דו וועסט פֿאַרגעבן זייער זינד – און אויב נישט, מעק מיך אויס, אַיך בעט דיך, פֿון דיין בוך וואָס דו האָסט געשריבן. edit</p>	<p>EXO 32:32 iz, atsund, oib du vest fargeben zeyer zind – un oib nisht, mek mich ois, ich bet dich, fun dain buch vos du host geschriben.</p>	<p>EXO 32:32 Yet now, if Thou wilt forgive their chattat but if not, blot me, now, out of Thy Sefer which Thou hast written.</p>
<p>הָאָט ה' געזאָגט צו משהן: ווער עס הָאָט געזינדיקט צו מיר, אים וועל אַיך אויסמעקן פֿון מיין בוך. edit</p>	<p>EXO 32:33 hot Hashem gezogt tsu Mosheen: ver es hot gezindikt tsu mir, im vel ich oismeken fun main buch.</p>	<p>EXO 32:33 And HASHEM said unto Moshe, Whosoever hath sinned against Me, him will I blot out of My Sefer.</p>
<p>און אַצונד גיי פֿיר דאָס דאָזיקע פֿאַלק אַהין וווּ אַיך האָב דיר געזאָגט; זע, מיין מלאך וועט גיין דיר פֿאַרויס; אַבער אין דעם טאָג, וואָס אַיך רעכנן זיך, וועל אַיך זיך רעכענען מיט זיי פֿאַר זייער זינד. edit</p>	<p>EXO 32:34 un atsund gei fir dos dozike folk ahin vu ich hob dir gezogt; ze, main malech vet gein dir forois; ober in dem tog, vos ich rechen zich, vel ich zich rechenen mit ze far zeyer zind.</p>	<p>EXO 32:34 Therefore now go, lead HaAm unto the place of which I have spoken unto thee; hinei, Malachi shall go before thee; nevertheless in the yom when I visit I will visit their sin upon them.</p>

<p>EXO 32:35 און ה' האָט געפּלאָגט דאָס פֿאַלק פֿאַר וואָס זיי האַבן געמאַכט דאָס קאַלב, וואָס אַהרן האָט געמאַכט. edit</p>	<p>EXO 32:35 un Hashem hot geplagt dos folk far vos zei hoben gemacht dos kalb, vos Aharon hot gemacht.</p>	<p>EXO 32:35 And HASHEM plagued HaAm, because they made the Egel, which Aharon made.</p>
<p>EXO 33:1 און ה' האָט גערעדט צו משהן: קום, גיי אַרויף פֿון דאַנען, דו און דאָס פֿאַלק וואָס דו האָסט אויפֿגעבראַכט פֿון לאַנד מצרים, צו דעם לאַנד וואָס איך האָב געשוואָרן צו אַברהמען, צו יצחקן, און צו יעקבֿן, אַזוי צו זאָגן: צו דיין זאַמען וועל איך עס געבן – edit</p>	<p>EXO 33:1 un Hashem hot geredt tsu Mosheen: kum, gei aroifblikendik fun danen, du un dos folk vos du host oifgebracht fun land Mitsrayim, tsu dem land vos ich hob geshvoren tsu Avrahamen, tsu Yitzchaken, un tsu Yaakoven, azoi tsu zogen: tsu dain zomen vel ich es geben –</p>	<p>EXO 33:1 And HASHEM said unto Moshe, Depart, and go from here, thou and HaAm which thou hast brought up out of Eretz Mitsrayim, unto HaAretz which I swore unto Avraham, to Yitzchak, and to Ya'akov, saying, Unto thy zera will I give it;</p>
<p>EXO 33:2 און איך וועל שיקן דיר פֿאַרויס אַ מלאַך, און וועל פֿאַרטרייבן דעם כּנעני, דעם אַמורי, און דעם חתי, און דעם פרזי, דעם חוי, און דעם יבּוסי – edit</p>	<p>EXO 33:2 un ich vel shiken dir forois a malech, un vel fartraiben dem Kenaani, dem Imri, un dem Chitti, un dem Perizzi, dem Chivi, un dem Yevusi –</p>	<p>EXO 33:2 And I will send a Malach before thee; and I will drive out the Kena'ani, the Emori, the Chitti, the Perizzi, the Chivi, and the Yevusi;</p>
<p>EXO 33:3 צו אַ לאַנד וואָס פֿליסט מיט מילך און האָניק – וואָרום איך וועל נישט אַרויפֿגיין צווישן דיר, ווייל אַ האַרטנעקיק פֿאַלק ביסטו; איך קען דיד נאָך פֿאַרלענדן אויפֿן וועג. edit</p>	<p>EXO 33:3 tsu a land vos flist mit milch un honik – vorem ich vel nisht aroifgein tsvishen dir, vail a hartnekik folk bistu; ich ken dich noch farlenden oifen veg.</p>	<p>EXO 33:3 Unto an Eretz zavat cholov and devash; for I will not go up in the midst of thee; for thou art an Am Kesheh Oref (<i>stiffnecked, obstinate people</i>) ; lest I consume thee in HaDerech.</p>

<p>הָאָט דאָס פֿאַלק EXO 33:4 געהערט דעם דאָזיקן שלעכטן אַנזאַג, און זיי האָבן געטרױערט, און האָבן קײנער נישט אָנגעטאַן זײַן צירונג אויף זיך. edit</p>	<p>EXO 33:4 hot dos folk gehert dem doziken schlechten onzog, un zei hoben getroiert, un hoben keiner nisht ongeton zain tsirung oif zich.</p>	<p>EXO 33:4 And when HaAm heard these evil tidings, they mourned; and no ish did put on him his ornamental attire.</p>
<p>EXO 33:5 און ה' האָט געזאָגט צו משהן: זאָג צו די קינדער פֿון יִשְׂרָאֵל: איר זײַט אַ האַרטנעקיק פֿאַלק; איין רגע ווען אײך זאָל אַרױפֿגיין צױשן דיר, וועל אײך דײך פֿאַרלענדן. און אַצונד נעם אַראָפּ דײַן צירונג פֿון זיך, און אײך וועל באַטראַכטן, וואָס אײך זאָל טאָן צו דיר. edit</p>	<p>EXO 33:5 un Hashem hot gezogt tsu Mosheen: zog tsu di kinder fun Yisroel: ir zeit a hartnekik folk; ein rege ven ich zol aroifgein tsvishen dir, vel ich dich farlenden. un atsund nem arop dain tsirung fun zich, un ich vel batrachten, vos ich zol ton tsu dir.</p>	<p>EXO 33:5 For HASHEM had said unto Moshe, Say unto the Bnei Yisroel, Ye are an Am Kesheh Oref; I will come up into the midst of thee in a moment, and consume thee; therefore now put off thy ornamental attire from thee, that I may decide what to do unto thee.</p>
<p>EXO 33:6 האָבן די קינדער פֿון יִשְׂרָאֵל זיך אויסגעטאַן זײער צירונג פֿון באַרג חױבֿ אָן. edit</p>	<p>EXO 33:6 hoben di kinder fun Yisroel zich oisgeton zeyer tsirung fun barg Chorev on.</p>	<p>EXO 33:6 And the Bnei Yisroel stripped themselves of their ornamental attire by Mt. Chorev.</p>
<p>EXO 33:7 און משה פֿלעגט נעמען דאָס געצעלט {אָהֶל}, און פֿלעגט עס זיך אויפֿשטעלן אויסן לאַגער, ווײַט פֿון לאַגער, און פֿלעגט עס רופֿן אױהֶל- מוֹעֵד. און עס איז געװען, אײטלעכער וואָס האָט געזוכט</p>	<p>EXO 33:7 un Moshe flegt nemen dos getselt, un flegt es zich oifshtelen oisen lager, vait fun lager, un flegt es rufen ohl- moed. un es iz geven, itlecher vos hot gezucht Hashem, flegt aroisgein tsum ohl-moed vos oisen lager.</p>	<p>EXO 33:7 And Moshe would take the Ohel, and pitch it outside the machaneh, afar off from the machaneh, and called it the Ohel Mo'ed. And it came to pass, that every one which sought HASHEM went out unto the Ohel Mo'ed, which was outside the machaneh.</p>

<p>ה', פֿלעגט אַרויסגיין צום אזהל-מועד וואָס אויסן לאַגער. edit</p>		
<p>און עס איז געווען, ווי EXO 33:8 משה איז אַרויסגעגאַנגען צום געצעלט {אָהַל}, אזוי פֿלעגט דאָס גאַנצע פֿאָלק זיך אויפֿשטעלן, און שטיין איטלעכער אין איינגאַנג פֿון זיין געצעלט {אָהַל}, און נאַכקוקן משה, ביז ער גייט אַריין אין געצעלט {אָהַל}. edit</p>	<p>EXO 33:8 un es iz geven, vi Moshe iz aroisgegangen tsum getselt, azoi flegt dos gantse folk zich oifshtelen, un shtein itlecher in ingang fun zain getselt, un nochkuken Mosheen, biz er geit arain in getselt.</p>	<p>EXO 33:8 And it came to pass, when Moshe went out unto the Ohel, that kol HaAm rose up, and stood every man at his petach ohel, and watched after Moshe, until he was gone into the Ohel.</p>
<p>און עס איז געווען, ווי EXO 33:9 משה איז אַריינגעגאַנגען אין געצעלט {אָהַל}, פֿלעגט אַראָפֿנידערן דער וואָלקנזייל, און שטיין ביים איינגאַנג פֿון געצעלט {אָהַל}, און ה' פֿלעגט רעדן מיט משה. edit</p>	<p>EXO 33:9 un es iz geven, vi Moshe iz araingegangen in getselt, flegt aropnideren der volknzail, un shtein baim ingang fun getselt, un Hashem flegt reden mit Mosheen.</p>	<p>EXO 33:9 And it came to pass, as Moshe entered into the Ohel, the Amnud of the Anan descended, and stood at the petach Ohel, and HASHEM would speak with Moshe.</p>
<p>און דאָס גאַנצע פֿאָלק EXO 33:10 פֿלעגט זען דעם וואָלקנזייל שטיין ביים איינגאַנג פֿון געצעלט, און דאָס גאַנצע פֿאָלק פֿלעגט אויפֿשטיין, און זיך בוקן איטלעכער ביים איינגאַנג פֿון זיין געצעלט {אָהַל}. edit</p>	<p>EXO 33:10 un dos gantse folk flegt zen dem volknzail shtein baim ingang fun getselt, un dos gantse folk flegt oifshtein, un zich buken itlecher baim ingang fun zain getselt.</p>	<p>EXO 33:10 And kol HaAm saw the Ammud of the Anan stand at the petach Ohel; and kol HaAm rose up and worshiped, every man in his petach ohel.</p>

<p>EXO 33:11 און ה' פֿלעגט רעדן צו משהן פנים אָל פנים, אַזוי ווי אַ מענטש רעדט צו זײַן חבֿר. און ער פֿלעגט זיך אומקערן אין לאַגער, אָבער זײַן באַדינער יְהוֹשׁוּעַ דער זון פֿון נון, אַ יונגער מאַן, פֿלעגט נישט אָפטרעטן פֿון געצעלט</p> <p>{אָהל}. edit</p>	<p>EXO 33:11 un Hashem flegt reden tsu Mosheen ponem el ponem, azoi vi a mentsh redt tsu zain chever. un er flegt zich umkeren in lager, ober zain badiner Yehoshua der zun fun Nun, a yunger man, flegt nisht optreten fun getselt.</p>	<p>EXO 33:11 And HASHEM spoke unto Moshe face to face, as an ish speaketh unto his re'a. And he returned into the machaneh; but his mesharet Yehoshua ben Nun, a na'ar, departed not out of the Ohel.</p>
<p>EXO 33:12 און משה האָט געזאָגט צו ה': זע, דו זאָגסט צו מיר: ברענג אויף דאָס דאָזיקע פֿאַלק, אָבער דו האָסט מיך נישט געלאָזט וויסן, וועמען דו וועסט שיקן מיט מיר. דו האָסט דאָך געזאָגט: איך האָב דיך דערקענט מיטן נאָמען, און האָסט אויך געפֿונען חן אין מײַנע אויגן. edit</p>	<p>EXO 33:12 un Moshe hot gezogt tsu Hashem: ze, du zogstu tsu mir: breng oif dos dozike folk, ober du host mich nisht gelozt visen, vemen du vest shiken mit mir. du host doch gezogt: ich hob dich derkent miten nomen, un host oich gefunen chein in maine oigen.</p>	<p>EXO 33:12 And Moshe said unto HASHEM , See, Thou sayest unto me, Bring this people onward; and Thou hast not let me know whom Thou wilt send with me. Yet Thou hast said, I know thee by shem, and thou hast also found chen (<i>grace, unmerited favor</i>) in My sight.</p>
<p>EXO 33:13 און אַצונד, אויב, איך בעט דיך, איך האָב געפֿונען חן אין דײַנע אויגן, לאַז מיך וויסן, איך בעט דיך, דײַנע וועגן, אַז איך זאָל דיך קענען, כדי איך זאָל געפֿינען חן אין דײַנע אויגן; און זע אַז דאָס דאָזיקע פֿאַלק איז דאָך דײַן פֿאַלק. edit</p>	<p>EXO 33:13 un atsund, oib, ich bet dich, ich hob gefunen chein in daine oigen, loz mich visen, ich bet dich, daine vegem, az ich zol dich kenen, kedei ich zol gefinen chein in daine oigen; un ze az dos dozike folk iz doch dain folk.</p>	<p>EXO 33:13 Therefore, now, if I have found chen in Thy sight, show me now Thy Derech, that I may have da'as of Thee, that I may find chen in Thy sight; and consider that this nation is Thy people.</p>

<p>הָאָט ער געזאָגט: מײַן EXO 33:14 פנים וועט מיטגיין, און איך וועל דיך באַרוען. edit</p>	<p>EXO 33:14 hot er gezogt: main ponem vet mitgein, un ich vel dich baruen.</p>	<p>EXO 33:14 And He said, My Presence shall go with thee, and I will give thee rest.</p>
<p>הָאָט ער צו אים EXO 33:15 געזאָגט: אויב דיין פנים גייט נישט מיט אונדז, זאָלסטו אונדז נישט אויפֿברענגען פֿון דאַנען. edit</p>	<p>EXO 33:15 hot er tsu im gezogt: oib dain ponem geit nisht mit undz, zolstu undz nisht oifbrenge fun danen.</p>	<p>EXO 33:15 And he said unto Him, If Thy Presence go not with me, bring us not up from here.</p>
<p>וואָרום מיט וואָס דען EXO 33:16 זאָל דערקענט ווערן, אַז איך האָב געפֿונען חן אין דייןע אויגן, איך און דיין פֿאַלק, אויב נישט דורך דיין גיין מיט אונדז, אַז מיר זאָלן אַפגעזאנדערט זײַן, איך און דיין פֿאַלק, פֿון אַלעם פֿאַלק וואָס אויפֿן געזיכט פֿון דער ערד? edit</p>	<p>EXO 33:16 vorem mit vos den zol derkent veren, az ich hob gefunen chein in daine oigen, ich un dain folk, oib nisht durch dain gein mit undz, az mir zolen opgezndert zain, ich un dain folk, fun alem folk vos oifen gezicht fun der erd?</p>	<p>EXO 33:16 For how then shall it be known that I and Thy people have found chen in Thy sight? Is it not in that Thou goest with us? So shall we be made distinct as separate, I and Thy people, from all the people that are upon the face of ha'adamah.</p>
<p>הָאָט ה' געזאָגט צו EXO 33:17 משהן: אויך די דאָזיקע זאָך וואָס דו האָסט געזאָגט, וועל איך טאָן, ווייל דו האָסט געפֿונען חן אין מײַנע אויגן, און איך האָב דיך דערקענט מיטן נאָמען. edit</p>	<p>EXO 33:17 hot Hashem gezogt tsu Mosheen: oich di dozike zach vos du host gezogt, vel ich ton, vail du host gefunen chein in maine oigen, un ich hob dich derkent miten nomen.</p>	<p>EXO 33:17 And HASHEM said unto Moshe, I will do this thing also that thou hast spoken; for thou hast found chen in My sight, and I know thee by shem.</p>
<p>הָאָט ער געזאָגט: לאָז EXO 33:18</p>	<p>EXO 33:18 hot er gezogt: loz mich zen dain pracht, ich bet dich.</p>	<p>EXO 33:18 And he said, show me now Thy kavod.</p>

<p>מיד זען דיין פראַכט, איד בעט דיך. edit</p>		
<p>הָאָט ער געזאָגט: איד EXO 33:19 וועל מאַכן פֿאַרבייגיין אַל מיין גוטסקייט פֿאַר דיין פנים, און איד וועל אויסרופֿן פֿאַר דיר דעם נאָמען ה'; און איד וועל לייטזעליקן וועמען איד וועל לייטזעליקן, און וועל דערבאַרימען וועמען איד וועל דערבאַרימען. edit</p>	<p>EXO 33:19 hot er gezogt: ich vel machen farbaigein al main gutskeit far dain ponem, un ich vel oisrufen far dir dem nomen Hashem; un ich vel laitzeliken vemen ich vel laitzeliken, un vel derbarimen vemen ich vel derbarimen.</p>	<p>EXO 33:19 And He said, I will make kol tuvi (all My goodness) pass in front of thee, and I will call out with the Shem of HASHEM before thee; and will be gracious to whom I will be gracious, and will show rachamim on whom I will show rachamim.</p>
<p>און ער האָט געזאָגט: קענסט נישט זען מיין פנים, וואָרום אַ מענטש קען מיד נישט זען און בלייבן לעבן. edit</p>	<p>EXO 33:20 un er hot gezogt: kenst nisht zen main ponem, vorem a mentsh ken mich nisht zen un blaiben leben.</p>	<p>EXO 33:20 And He said, Thou canst not see My face; for there shall no adam see Me, and live.</p>
<p>און ה' האָט געזאָגט: אָן איז אַן אָרט ביי מיר; זאָלסטו זיך שטעלן אויפֿן פֿעלז. edit</p>	<p>EXO 33:21 un Hashem hot gezogt: on iz an ort bai mir; zolstu zich shtelen oifen felz.</p>	<p>EXO 33:21 And HASHEM said, Hinei, there is a place near Me, and thou shalt stand upon the tzur;</p>
<p>און עס וועט זיין, ווען מיין פראַכט גייט פֿאַרביי, וועל איד דיד אַרײַנטאָן אין אַ שפּאַלט פֿון דעם פֿעלז, און איד וועל אַרויפֿדעקן מיין האַנט אויף דיר, ביז איד וועל פֿאַרבייגיין. edit</p>	<p>EXO 33:22 un es vet zain, ven main pracht geit farbai, vel ich dich arainton in a shpalt fun dem felz, un ich vel aroifdeken main hant oif dir, biz ich vel farbaigein.</p>	<p>EXO 33:22 And it shall come to pass, while My kavod passeth by, that I will put thee in a cleft of the tzur, and will cover thee with My yad until I pass by;</p>
<p>און אַז איד וועל אָפּטאָן EXO 33:23</p>	<p>EXO 33:23 un az ich vel opton main</p>	<p>EXO 33:23 And I will take away</p>

<p>מִיַּיִן הָאֵנֶט, וועסטו זען מײַן רוקן; אָבער מײַן פנים קען נישט געזען ווערן. edit</p>	<p>hant, vestu zen main ruchen; ober main ponem ken nisht gezen veren.</p>	<p>Mine yad, and thou shalt see My back; but My face shall not be seen.</p>
<p>EXO 34:1 און ה' האָט געזאָגט צו משהן: האַק דיר אויס צוויי שטיינערנע לוחות אַזוי ווי די ערשטע, און אײַך וועל אויפֿשרײַבן אויף די לוחות די ווערטער וואָס זײַנען געווען אויף די ערשטע לוחות, וואָס דו האָסט צעבראַכן. edit</p>	<p>EXO 34:1 un Hashem hot gezogt tsu Mosheen: hak dir ois tsvei shtainerne luches azoi vi di ershte, un ich vel oifshraiben oif di luches di verter vos zainen geven oif di ershte luches, vos du host tsebrachen.</p>	<p>EXO 34:1 And HASHEM said unto Moshe, Chisel thee two Luchot Avanim like the first ones; and I will write upon these Luchot the devarim that were on the Luchot HaRishonim, which thou broke.</p>
<p>EXO 34:2 און זײ אָנגעברײט אין דער פֿרי, און גײ אַרויף אין דער פֿרי אויפֿן באַרג סיני, און שטעל זיך פֿאַר מיר דאָרטן אויפֿן שפיץ באַרג. edit</p>	<p>EXO 34:2 un zei ongebreit in der peire, un gei aroifblikendik in der peire oifen barg Sinai, un shtel zich far mir dorten oifen shpits barg.</p>	<p>EXO 34:2 And be ready in the boker, and come up in the boker unto Mt.Sinai, and present thyself there to Me on the rosh HaHar.</p>
<p>EXO 34:3 און קײן מענטש זאָל נישט אַרויפֿגיין מיט דיר, און קײן מענטש זאָל אויך נישט געזען ווערן אויפֿן גאַנצן באַרג; אַפֿילו די שאָף און די רינדער זאָלן זיך נישט פֿיטערן אַקעגן יענעם באַרג. edit</p>	<p>EXO 34:3 un kein mentsh zol nisht arofgein mit dir, un kein mentsh zol oich nisht gezen veren oifen gantsen barg; afile di shof un di rinder zolen zich nisht fiteren akegen yenem barg.</p>	<p>EXO 34:3 And no ish shall come up with thee, neither let any ish be seen throughout kol HaHar; neither let the tzon nor herd graze in front of that Har.</p>
<p>EXO 34:4 האָט ער אויסגעהאַקט צוויי שטיינערנע לוחות אַזוי ווי די ערשטע; און משה האָט זיך</p>	<p>EXO 34:4 hot er oisgehakt tsvei shtainerne luches azoi vi di ershte; un Moshe hot zich gefedert in der peire, un iz</p>	<p>EXO 34:4 And he chiseled two Luchot Avanim like the first ones; and Moshe rose up early in the boker, and went up unto</p>

<p>געפֿעדערט אין דער פֿרי, און איז אַרויפֿגעגאַנגען אויפֿן באַרג סיני, אַזוי ווי ה' האָט אים באַפֿוילן, און ער האָט גענומען אין זײַן האַנט די צוויי שטיינערנע לוחות. edit</p>	<p>aroiſgegangen oifen barg Sinai, azoi vi Hashem hot im bafoilen, un er hot genumen in zain hant di tsvei shtainerne luches.</p>	<p>Mt.Sinai, as HASHEM had commanded him, and took in his yad the two Luchot Avanim.</p>
<p>EXO 34:5 און ה' האָט אַראָפֿגענידערט אין דעם וואַלקן; און ער האָט זיך געשטעלט מיט אים דאָרטן; און ער האָט גערופֿן דעם נאָמען ה'. edit</p>	<p>EXO 34:5 un Hashem hot aropgenidert in dem volken; un er hot zich geshtelt mit im dorten; un er hot gerufen dem nomen Hashem.</p>	<p>EXO 34:5 And HASHEM descended in the anan, and stood with him there, and called out the Shem of HASHEM .</p>
<p>EXO 34:6 און ה' איז פֿאַרבייגעגאַנגען פֿאַר זײַן פנים, און האָט אויסגערופֿן: ה', ה' איז אַ דערבאַרימדיקער און לײַטזעליקער אַל, איינגעהאַלטן אין צאָרן {אַף}, און רײַך אין גענאָד {חֶסֶד} און וואַרהייט {אַמֶּת}; edit</p>	<p>EXO 34:6 un Hashem iz farbaigegangen far zain ponem, un hot oisgerufen: Hashem, Hashem iz a derbarimdiker un laitzeliker El, ingehalten in tsoren, un raich in genod;</p>	<p>EXO 34:6 And HASHEM passed by before him, and proclaimed, HASHEM , HASHEM El Rachum v'Channun, slow to anger, and abundant in chesed and emes,</p>
<p>EXO 34:7 ער האַלט גענאָד ביזן טויזנטסטן גליד, ער פֿאַרטראָגט זינד און פֿאַרברעכן און חטאים, נאָר שענקען שענקט ער נישט; ער רעכנט זיך פֿאַר די זינד פֿון די פֿאַטערס, מיט די קינדער, און</p>	<p>EXO 34:7 er halt genod bizen toizntsten glid, er fartrogt zind un farbrechen un chatoim, nor shenken shenkt er nisht; er rechent zich far di zind fun di foters, mit di kinder, un mit di kindskinder, miten driten un miten firten dor.</p>	<p>EXO 34:7 Preserving chesed for thousands, forgiving avon and pesha and chatta'ah, and by no means leaving the guilty unpunished; visiting the avon of the avot upon the banim, and upon the bnei banim, unto the third and to the fourth</p>

<p>מיט די קינדסקינדער, מיטן דריטן און מיטן פֿירטן דור. edit</p>		<p>generation.</p>
<p>האָט משה זיך גענייגט אויף גיך צו דער ערד, און זיך געבוקט. edit</p>	<p>EXO 34:8 hot Moshe zich geneigt oif gich tsu der erd, un zich gebukt.</p>	<p>EXO 34:8 And Moshe made haste, and bowed his head toward the ground, and worshiped.</p>
<p>און ער האָט געזאָגט: אויב, איך בעט דיך, איך האָב געפֿונען חן אין דייע אױגן, אַדנִי, זאַל, איך בעט דיך, אַדנִי גיין צווישן אונדז, וואָרום אַ האַרטנעקיק פֿאַלק איז דאָס; און זאַלסט פֿאַרגעבן אונדזער זינד און אונדזער חטא, און אונדז מאַכן פֿאַר דיין אַרב. edit</p>	<p>EXO 34:9 un er hot gezogt: oib, ich bet dich, ich hob gefunen chein in daine oigen, Adonoi, zol, ich bet dich, Adonoi gein tsvishen undz, vorem a hartnekik folk iz dos; un zolst fargeben undzer zind un undzer chet, un undz machen far dain Arav.</p>	<p>EXO 34:9 And he said, If now I have found chen in Thy sight, Adonoi, let Adonoi, now, go among us; although it is an Am Kesheh Oref; and forgive avoneinu and chattateinu, and take us for Thine nachalah.</p>
<p>האָט ער געזאָגט: זע, איך פֿאַרשניידן {כרת} אַ בונד {בְּרִית}; אַנטקעגן פֿאַר דיין גאַנצן פֿאַלק וועל איך טאָן ווונדער וואָס זיינען נישט באַשאַפֿן געוואָרן אויף דער גאַנצער ערד, און צווישן אַלע אומות; און דאָס גאַנצע פֿאַלק, וואָס דו ביסט צווישן אים, וועט זען די טוונג פֿון ה' וואָס איך טו מיט דיר, אַז זי איז פֿאַרכטיק. edit</p>	<p>EXO 34:10 hot er gezogt: ze, ich farshnaiden a bund; antkegen far dain gantsen folk vel ich ton vunder vos zainen nisht bashafen gevoren oif der gantser erd, un tsvishen ale umes; un dos gantse folk, vos du bist tsvishen im, vet zen di tuung fun Hashem vos ich tu mit dir, az zi iz forchtik.</p>	<p>EXO 34:10 And He said, Hinei, I cut a brit; before all thy people I will do nifla'ot, such as have not been done in kol ha'aretz, nor in kol HaGoyim; and kol HaAm among which thou art shall see the ma'aseh HASHEM ; for it is a norah that I will do with thee.</p>

<p>היט דיר וואָס איך EXO 34:11 באַפֿעל דיר הייַנט; זע, איך פֿאַרטרייב פֿון פֿאַר דיר דעם אַמורי, און דעם פֿנעני, און דעם חתי, און דעם פֿרוזי, און דעם חוי, און דעם יבֿוסי. edit</p>	<p>EXO 34:11 hit dir vos ich bafel dir haint; ze, ich fartraib fun far dir dem Imri, un dem Kenaani, un dem Chitti, un dem Perizzi, un dem Chivi, un dem Yevusi.</p>	<p>EXO 34:11 Be thou shomer over that which I command thee this day; hinei, I drive out before thee the Emori, and the Kena'ani, and the Chitti, and the Perizzi, and the Chivi, and the Yevusi.</p>
<p>היט זיך, זאָלסט נישט שליסן {כרת} אַ בְּרִית דעם באָווינער פֿון דעם לאַנד וואָס דו קומסט דערויף, כדי ער זאָל נישט זיין פֿאַר אַ שטרױכלונג צווישן דיר. edit</p>	<p>EXO 34:12 hit zich, zolst nisht shlisen a bris dem bavoiner fun dem land vos du kumst deroif, kedei er zol nisht zain far a shtroichlung tsvishen dir.</p>	<p>EXO 34:12 Be shomer over thyself, lest thou make a brit with the inhabitants of HaAretz whither thou goest, lest it be for a mokesh (snare) in the midst of thee;</p>
<p>נייערט זייערע מזבחות זאָלט איר צעשטויסן, און זייערע זיילשטיינער זאָלט איר צעברעכן, און זייערע געצנביימער זאָלט איר אַפּהאַקן {כרת}. edit</p>	<p>EXO 34:13 naiert zeyere mizbeyches zolt ir tseshtoisien, un zeyere zailshteiner zolt ir tsebrechen, un zeyere getsnbeimer zolt ir ophaken.</p>	<p>EXO 34:13 But ye shall destroy their mizbechot, break their matzebot, and cut down their asherah (sacred trees, poles) ;</p>
<p>וואָרום טאַרסט זיך נישט בוקן צו אַן אַנדער ג-ט, ווייל ה' – זיין נאָמען איז קנאַ, אַן אַל קנּוּא איז ער. edit</p>	<p>EXO 34:14 vorem torst zich nisht buken tsu an ander G-t, vail Hashem – zain nomen iz kano; an El kanu iz er.</p>	<p>EXO 34:14 For thou shalt worship no el acher; for HASHEM , Whose Shem is Jealous, is El Kahah;</p>
<p>טאַמער וועסטו שליסן {כרת} אַ בְּרִית די באָווינער פֿון לאַנד, און זיי וועלן זיין פֿאַרפֿירט נאָך זייערע ג-טער,</p>	<p>EXO 34:15 tomer vestu shlisen a bris di bavoiner fun land, un ze velen zain farfirt noch zeyere G-ter, un shlachten tsu zeyere G-ter, velen ze dich rufen, un vest esen fun zeyer</p>	<p>EXO 34:15 Lest thou make a brit with the inhabitants of HaAretz, and they go a-whoring after eloheihem, and do sacrifice unto eloheihem, and one invite thee, and thou eat of his zevach</p>

<p>און שלאַכטן צו זייערע ג-טער, וועלן זיי דיד רופֿן, און וועסט עסן פֿון זייער שלאַכטאָפֿער; edit</p>	<p>shlachtopfer;</p>	<p><i>(sacrifice, i.e., participate in his pagan worship) ;</i></p>
<p>און וועסט נעמען פֿון זייערע טעכטער פֿאַר דיִינע זין, און זייערע טעכטער וועלן זיין פֿאַרפֿירט נאָך זייערע ג-טער, און וועלן פֿאַרפֿירן דיִינע זין נאָך זייערע ג-טער. edit</p>	<p>EXO 34:16 un vest nemen fun zeyere techter far daine zin, un zeyere techter velen zain farfirt noch zeyere G-ter, un velen farfired daine zin noch zeyere G-ter.</p>	<p>EXO 34:16 And thou take of their banot unto thy banim, and their banot go a-whoring after their elohim, and make thy banim go a-whoring after their elohim.</p>
<p>קייִן געגאָסענע ג-טער זאָלסטו דיר נישט מאַכן. edit</p>	<p>EXO 34:17 kein gegosene G-ter zolstu dir nicht machen.</p>	<p>EXO 34:17 Thou shalt make thee no elohei massekhah.</p>
<p>דעם יום-טובֿ פֿון מצות זאָלסטו היטן: זיבן טעג זאָלסטו עסן מצות, אזוי ווי איך האָב דיר באַפֿוילן, אין דער געשטעלטער צייט אין חודש אָבֿיבֿ, וואָרום אין חודש אָבֿיבֿ ביסטו אַרויסגעגאַנגען פֿון מצרים. edit</p>	<p>EXO 34:18 dem yom-Tov fun matsus zolstu hiten: ziben teg zolstu esen matsus, azoi vi ich hob dir bafuilen, in der geshtelter tsait in chodesh oviv, vorem in chodesh oviv bistu aroisgegangen fun Mitsrayim.</p>	<p>EXO 34:18 The Chag Hamatzot shalt thou be shomer over. Shivat yamim thou shalt eat matzot, as I commanded thee, in the mo'ed of the month Aviv; for in the month Aviv thou camest out from Mitsrayim.</p>
<p>איטלעכס וואָס עפֿנט דעם טראַכט געהערט צו מיר; און פֿון דיִין גאַנצן פֿיד זאָלסטו הייליקן דעם זָכר, דעם ערשטלינג פֿון אַקס און שעפֿס. edit</p>	<p>EXO 34:19 itlecher vos efent dem tracht gehert tsu mir; un fun dain gantsen fich zolstu heiligen dem Zecher, dem ershtling fun oks un Shaaphs.</p>	<p>EXO 34:19 All that openeth the rechem (womb) is Mine; and every firstling among thy cattle, whether ox or seh, that is zachar.</p>

<p>EXO 34:20 און דעם ערשטלינג פֿון אן אייזל זאָלסטו אויסלייזן מיט אַ שעפּס; און אויב דו וועסט נישט אויסלייזן, זאָלסטו אים אָפּהאַקן דאָס געניק. יעטוועדער בכּוֹר פֿון דיינע זין זאָלסטו אויסלייזן. און מע זאָל זיך נישט ווייזן פֿאַר מיר מיט ליידיקן. edit</p>	<p>EXO 34:20 un dem ershtling fun an eizl zolstu oisleizen mit a Shaaphs; un oib du vest nisht oisleizen, zolstu im ophaken dos genik. yetveder bchor fun daine zin zolstu oisleizen. un me zol zich nisht vaizen far mir mit leidiken.</p>	<p>EXO 34:20 But the firstling of a donkey thou shalt redeem with a seh; and if thou redeem him not, then shalt thou break his neck. Kol bechor of thy banim thou shalt redeem. And none shall appear before Me empty.</p>
<p>EXO 34:21 זעקס טעג זאָלסטו אַרבעטן, און אויפֿן זיבעטן טאָג זאָלסטו רוען; אַפֿילו אין אַקערצייט און אין שניטצייט זאָלסטו רוען. edit</p>	<p>EXO 34:21 zeks teg zolstu arbeten, un oifen zibeten tog zolstu ruen; afile in akertsait un in shnitsait zolstu ruen.</p>	<p>EXO 34:21 Sheshet yamim thou shalt work, but on the yom hashevi'i thou shalt rest; in plowing and in harvest thou shalt rest.</p>
<p>EXO 34:22 און דעם יום-טובֿ פֿון שבֿועות זאָלסטו דיר מאַכן, ביי די ערשטצייטיקע פֿון ווייצשניט; און דעם יום-טובֿ פֿון איינזאַמלונג ביים אומדריי פֿון יאָר. edit</p>	<p>EXO 34:22 un dem yom-Tov fun shvues zolstu dir machen, bai di ershttsaitike fun veitsshnit; un dem yom-Tov fun inzamlung baim umdrei fun yor.</p>	<p>EXO 34:22 And thou shalt observe Chag Shavu'os, with the firstfruits the ketzir chittim (<i>wheat harvest</i>) , and the Chag HaAsif (<i>Festival of Ingathering, Harvesttime</i>) shall be at the tekufat hashanah (<i>changing, turning of the year</i>) .</p>
<p>EXO 34:23 דריי מאָל אין יאָר זאָלן אַלע דיינע מאַנספּאַרשויען זיך ווייזן פֿאַר דעם האָר ה', אלוקי ישׂראֵל. edit</p>	<p>EXO 34:23 drai mol in yor zolen ale daine mansparshoinen zich vaizen far dem Har Hashem, Elochei Yisroel.</p>	<p>EXO 34:23 Shalosh in the year shall all your men children appear before HaAdon HASHEM Elohei Yisroel.</p>
<p>EXO 34:24 וואָרום איך וועל פֿאַריאַגן די פֿעלקער פֿון פֿאַר</p>	<p>EXO 34:24 vorem ich vel fariogen di felker fun far dir, un vel derbreiteren dain gemark; un</p>	<p>EXO 34:24 For I will drive out the Goyim before thee, and enlarge thy borders; neither shall any</p>

<p>דיר, און וועל דערברייטערן דיין געמאַרק; און קיינער וועט נישט גלוסטן דיין לאַנד, ווען דו גייסט אַרויף זיך ווייזן פֿאַר ה' דיין ג-ט דריי מאָל אין יאָר. edit</p>	<p>keiner vet nisht glusten dain land, ven du Gaist aroifblikendik zich vaizen far Hashem dain G-t drai mol in yor.</p>	<p>man covet thy land, when thou shalt go up to appear before HASHEM Eloheicha shalosh in the shanah.</p>
<p>EXO 34:25 זאַלסט נישט מקריב זיין מיט חֶמֶץ דאָס בלוט פֿון מיין שלאַכטאָפֿפֿער, און דאָס שלאַכטאָפֿפֿער פֿון דעם יום- טובֿ פֿון פֿסח זאָל נישט איבערנעכטיקן ביז אין דער פֿרי. edit</p>	<p>EXO 34:25 zolst nisht makrev zain mit chomets dos blut fun main shlachtopfer, un dos shlachtopfer fun dem yom-Tov fun Paseach zol nisht ibernechtiken biz in der peire.</p>	<p>EXO 34:25 Thou shalt not offer the dahm of My zevach with chametz; neither shall the zevach of the Chag HaPesach be left overnight unto the boker.</p>
<p>EXO 34:26 די ערשטע פֿרוכט פֿון דיין לאַנד זאַלסטו ברענגען אין הויז פֿון ה' דיין ג-ט. זאַלסט נישט קאָכן אַ ציקעלע אין זיין מוטערס מילך. edit</p>	<p>EXO 34:26 di ershte frucht fun dain land zolstu brengen in hoiz fun Hashem dain G-t. zolst nisht kochen a tsikele in zain muters milch.</p>	<p>EXO 34:26 The reshit bikkurim of thy land thou shalt bring unto the Beis HASHEM Eloheicha. Thou shalt not cook a kid in cholov immo.</p>
<p>EXO 34:27 און ה' האָט געזאָגט צו משהן: שרייב דיר אויף די דאָזיקע ווערטער, וואָרום לויט די דאָזיקע ווערטער האָב איך פֿאַרשניידן {כרת} אַ בונד {בְּרִית} מיט דיר און מיט ישׂראֵל. edit</p>	<p>EXO 34:27 un Hashem hot gezogt tsu Mosheen: shraib dir oif di dozike verter, vorem loit di dozike verter hob ich farshnaiden a bund mit dir un mit Yisroel.</p>	<p>EXO 34:27 And HASHEM said unto Moshe, Write thou these devarim; for according to these devarim I have cut a brit with thee and with Yisroel.</p>
<p>EXO 34:28 און ער איז דאָרטן געווען מיט ה' פֿערציק טעג</p>	<p>EXO 34:28 un er iz dorten geven mit Hashem fertsik teg un fertsik necht; kein broit hot er nisht</p>	<p>EXO 34:28 And he was there with HASHEM arba'im yom and arba'im lailah; he did neither</p>

<p>און פֿערציק נעכט; קיין ברויט האָט ער נישט געגעסן, און קיין וואַסער האָט ער נישט געטרונקען. און ער האָט אויפֿגעשריבן אויף די לוחות די ווערטער פֿון דעם בְּרִית, די צען געבאָט. edit</p>	<p>gegesen, un kein vaser hot er nisht getrunken. un er hot oifgeschriben oif di luches di verter fun dem bris, di Tzoan gebot.</p>	<p>eat lechem, nor drink mayim. And he wrote upon the Luchot the Divrei HaBrit (<i>Words of the Covenant</i>), the Aseres Hadevarim (<i>Ten Commandments</i>).</p>
<p>EXO 34:29 און עס איז געווען, אַז משה האָט אַראָפֿגענידערט פֿון באַרג סיני – און די צוויי לוחות פֿון צייגנים {עדות פֿון עשרת הדברים, סהדא, צייגע, עד התביעה} זיינען געווען אין משהס האַנט, ווען ער האָט אַראָפֿגענידערט פֿון באַרג – האָט משה נישט געוואָסט, אַז די הויט פֿון זײַן פנים האָט געשטראַלט פֿון זײַן רעדן מיט אים. edit</p>	<p>EXO 34:29 un es iz geven, az Moshe hot aropgenidert fun barg Sinai – un di tsvei luches fun tseignim {eides fun eshrt hdbrim, shd, tseige, Iddo htbieh} zainen geven in Moshes hant, ven er hot aropgenidert fun barg – hot Moshe nisht gevust, az di hoit fun zain ponem hot geshtralt fun zain reden mit im.</p>	<p>EXO 34:29 And it came to pass, when Moshe came down from Mt. Sinai with the two Luchot HaEdut in the yad Moshe, when he came down from HaHar, that Moshe had no da'as that the ohr (<i>skin</i>) of his face had become radiant when he had spoken with Him.</p>
<p>EXO 34:30 און אַהרן און אַלע קינדער פֿון ישְׂרָאֵל האָבן געזען משה, ערשט די הויט פֿון זײַן פנים שטראַלט, און זיי האָבן מורא געהאַט צו גענענען צו אים. edit</p>	<p>EXO 34:30 un Aharon un ale kinder fun Yisroel hoben gezen Mosheen, ersht di hoit fun zain ponem shtralt, un zeı hoben moire gehat tsu genenen tsu im.</p>	<p>EXO 34:30 And when Aharon and kol Bnei Yisroel saw Moshe, hinei, the ohr (<i>skin</i>) of his face was radiant; and they were afraid to come near him.</p>
<p>EXO 34:31 האָט זיי משה צוגערופֿן, און אַהרן, און אַלע פֿירשטן</p>	<p>EXO 34:31 hot zeı Moshe tsugerufen, un Aharon, un ale</p>	<p>EXO 34:31 And Moshe called unto them; and Aharon and kol</p>

<p>פֿון דער עדה האָבן זיך אומגעקערט צו אים, און משה האָט צו זיי גערעדט. edit</p>	<p>firshten fun der eide hoben zich umgekert tsu im, un Moshe hot tsu zei geredt.</p>	<p>HaNesi'im of the Edah returned unto him; and Moshe spoke with them.</p>
<p>EXO 34:32 און דערנאָך האָבן גענענט אַלע קינדער פֿון יִשְׂרָאֵל, און ער האָט זיי באַפֿוילן אַלץ וואָס ה' האָט מיט אים גערעדט אויפֿן באַרג סיני. edit</p>	<p>EXO 34:32 un dernoach hoben genent ale kinder fun Yisroel, un er hot zei bafuilen alts vos Hashem hot mit im geredt oifen barg Sinai.</p>	<p>EXO 34:32 And afterward kol Bnei Yisroel came near; and he gave them in commandment all that HASHEM had spoken with him in Mt Sinai.</p>
<p>EXO 34:33 און ווי משה האָט געענדיקט רעדן מיט זיי, האָט ער אָנגעטאָן אויף זיין פנים אַ צודעק. edit</p>	<p>EXO 34:33 un vi Moshe hot geendikt reden mit ze, hot er ongeton oif zain ponem a tsudek.</p>	<p>EXO 34:33 When Moshe had finished speaking with them, he put a masveh (<i>veil, mask</i>) on his face.</p>
<p>EXO 34:34 און אַז משה איז געקומען פֿאַר ה' צו רעדן מיט אים, פֿלעגט ער אָפּטאָן דעם צודעק ביז זיין אַרויסגיין; און ער פֿלעגט אַרויסגיין און רעדן צו די קינדער פֿון יִשְׂרָאֵל דאָס וואָס ער איז באַפֿוילן געוואָרן. edit</p>	<p>EXO 34:34 un az Moshe iz gekumen far Hashem tsu reden mit im, flegt er opton dem tsudek biz zain aroisgein; un er flegt araisgein un reden tsu di kinder fun Yisroel dos vos er iz bafuilen gevoren.</p>	<p>EXO 34:34 But when Moshe went in before HASHEM to speak with Him, he took the masveh off, until he came out. And he came out, and spoke unto the Bnei Yisroel that which he was commanded.</p>
<p>EXO 34:35 און די קינדער פֿון יִשְׂרָאֵל פֿלעגן זען דעם פנים פֿון משה, אַז די הויט פֿון משה פנים שטראַלט; און משה פֿלעגט ווידער אָנטאָן דעם צודעק אויף זיין פנים, ביז</p>	<p>EXO 34:35 un di kinder fun Yisroel flegen zen dem ponem fun Mosheen, az di hoit fun Moshes ponem shtralt; un Moshe flegt vider onton dem tsudek oif zain ponem, biz er iz araingegangen tsu reden mit im.</p>	<p>EXO 34:35 And the Bnei Yisroel saw the face of Moshe, that the ohr of the face of Moshe was radiant; and Moshe put the masveh upon his face again, until he went in to speak with Him.</p>

<p>ער איז אַרײַנגעגאַנגען צו רעדן מיט אים. edit</p>		
<p>און משה האָט EXO 35:1 אײַנגעזאַמלט די גאַנצע עדה פֿון די קינדער פֿון ישׂראַל, און האָט צו זיי געזאָגט: דאָס זײַנען די ווערטער וואָס ה' האָט באַפֿוילן זיי צו טאָן: edit</p>	<p>EXO 35:1 un Moshe hot ingezamlt di gantse eide fun di kinder fun Yisroel, un hot tsu zei gezogt: dos zainen di verter vos Hashem hot bafoilen zei tsu ton:</p>	<p>EXO 35:1 And Moshe assembled kol Adat Bnei Yisroel, and said unto them, These are the Devarim which HASHEM hath commanded, that ye should do them.</p>
<p>זעקס טעג זאָל געטאָן ווערן אַרבעט, אָבער אויפֿן זיבעטן טאָג זאָל אײַך זײַן הייליק, אַ שַׁבַּת פֿון שַׁבָּתֹן צו ה'; אײַטלעכער וואָס טוט אין אים אַן אַרבעט, זאָל געטייט ווערן. edit</p>	<p>EXO 35:2 zeks teg zol geton veren arbet, ober oifen zibeten tog zol ich zain heilik, a shabot fun shabotun tsu Hashem; itlecher vos tut in im an arbet, zol geteit veren.</p>	<p>EXO 35:2 Sheshet yamim shall work be done, but on the Yom HaShevi'i shall be to you [plural] Kodesh Shabbos Shabbaton to HASHEM ; whosoever doeth work therein shall be put to death.</p>
<p>איר זאָלט נישט אָנצײַנדן קײַן פֿײַער אין אַלע אײַערע ווױנערטער אין טאָג פֿון שבת. edit</p>	<p>EXO 35:3 ir zolt nisht ontsinden kein faier in ale eyere voinerter in tog fun shbt.</p>	<p>EXO 35:3 Ye shall kindle no eish throughout your habitations upon Yom HaShabbos.</p>
<p>און משה האָט געזאָגט צו דער גאַנצער עדה פֿון די קינדער פֿון ישׂראַל, אזוי צו זאָגן: דאָס איז די זאַך וואָס ה' האָט באַפֿוילן, אזוי צו זאָגן: edit</p>	<p>EXO 35:4 un Moshe hot gezogt tsu der gantser eide fun di kinder fun Yisroel, azoi tsu zogen: dos iz di zach vos Hashem hot bafoilen, azoi tsu zogen:</p>	<p>EXO 35:4 And Moshe spoke unto kol Adat Bnei Yisroel, saying, This is the thing which HASHEM commanded, saying,</p>
<p>נעמט אײַך אַן אַפֿשײַדונג {תְּרוּמָה} צו ה',</p>	<p>EXO 35:5 nemt ich an opscheidung tsu Hashem, itlecher vos zain harts iz vilik zol zi brengen, di</p>	<p>EXO 35:5 Take ye from among you a terumah (offering) unto HASHEM ; all of nediv lev of</p>

<p>איטלעכער וואָס זײַן האַרץ איז ווייליק זאָל זי ברענגען, די אַפשיידונג פֿון ה', גאָלד, און זילבער, און קופּער; edit</p>	<p>opsheidung fun Hashem, gold, un zilber, un kuper;</p>	<p>him, let him bring it, a terumat HASHEM , zahav, and kesef, and nechoshet,</p>
<p>EXO 35:6 און בלאַע וואָל, און פורפל, און ווערמילרויט, און ליינען און ציגנהאַר; edit</p>	<p>EXO 35:6 un bloe vol, un purpl, un vermilroit, un lainen un tsignhor;</p>	<p>EXO 35:6 And turquoise, and purple, and scarlet wool, and fine linen, and goat hair,</p>
<p>EXO 35:7 און רויטגעפֿאַרבטע ווידערפֿעלן, און תַּח־ש־פֿעלן, און שטים-האַלץ; edit</p>	<p>EXO 35:7 un roitgefarbte viderfelen, un tachash-felen, un Sheetim- holts;</p>	<p>EXO 35:7 And red-dyed ram skins, and tachash skins, and acacia wood,</p>
<p>EXO 35:8 און אייל פֿאַר דער לייכטונג, און בשמים פֿאַר דעם אייל פֿון זאַלבונג, און פֿאַר דעם וויירעך פֿון שמעקעדיקע געווירצן; edit</p>	<p>EXO 35:8 un eil far der laichtung, un b'shomaim far dem eil fun zalbung, un far dem vairech fun shmekedike gevirtsen;</p>	<p>EXO 35:8 And shemen for the light, and spices for shemen hamishchah, and for the aromatic ketoret,</p>
<p>EXO 35:9 און אַניקלשטיינער, און שטיינער צום איינפֿאַסן, פֿאַרן אַפֿוד און פֿאַרן חושן. edit</p>	<p>EXO 35:9 un oniklshtainer, un shtainer tsum infasen, faran Ephod un faran chushen.</p>	<p>EXO 35:9 And shoham stones, and gemstones to be set for the Ephod, and for the Choshen.</p>
<p>EXO 35:10 און אַלע קלוגהאַרציקע צווישן אייך זאָלן קומען און מאַכן אַלץ וואָס ה' האָט באַפֿוילן; edit</p>	<p>EXO 35:10 un ale klughartsike tsvishen ich zolen kumen un machen alts vos Hashem hot bafoilen:</p>	<p>EXO 35:10 And kol chacham lev among you shall come, and make all that HASHEM hath commanded:</p>
<p>EXO 35:11 דעם מישכן, זײַן געצעלט, און זײַן צודעק, זײַנע האַקן, און זײַנע ברעטער, זײַנע ריגלען, זײַנע זײַלן, און זײַנע</p>	<p>EXO 35:11 dem mishken, zain getselt, un zain tsudek, zaine hoken, un zaine breter, zaine riglen, zaine zailen, un zaine shvelen;</p>	<p>EXO 35:11 The Mishkan, its Ohel, and its Mikhseh, its hooks, and its kerashim (planks) , its crossbars, its ammudim, and its sockets,</p>

<p>שוועלן; edit</p>		
<p>דעם אָרון און זײַנע שטאַנגען, דעם דעק {כַּפֶּרֶת} און דעם פֿרוֹכֶת פֿון צווישנשייד; edit</p>	<p>EXO 35:12 dem oren un zaine shtangen, dem dek un dem Parochet fun tsvishnsheid;</p>	<p>EXO 35:12 The Aron, and the carrying poles thereof, with the Kapporet, and the Parochet HaMasach,</p>
<p>דעם טיש און זײַנע שטאַנגען, און אַלע זײַנע כּלים, און דאָס ברויט פֿון אָנגעזיכט {לחם הפנים}; edit</p>	<p>EXO 35:13 dem tish un zaine shtangen, un ale zaine keilim, un dos broit fun ongezicht;</p>	<p>EXO 35:13 The Shulchan, and its carrying poles, and all its utensils, and the Lechem HaPanim,</p>
<p>און די מנורה פֿאַר לייכטונג, און אירע כּלים, און אירע רערלעך, און דאָס אייל פֿאַר לייכטונג; edit</p>	<p>EXO 35:14 un di menoyre far laichtung, un ire keilim, un ire rerlech, un dos eil far laichtung;</p>	<p>EXO 35:14 The Menorat HaMaohr, and its utensils, and its nerot (lamps) , with the Shemen HaMaohr,</p>
<p>און דעם מזבח פֿאַר וויירעך און זײַנע שטאַנגען, און דאָס אייל פֿון זאַלבונג, און דעם וויירעך פֿון שמעקעדיקע געווירצן; און דעם טירפֿאַרהאַנג צום איינגאַנג פֿון מישכן; edit</p>	<p>EXO 35:15 un dem mizbeyeche far vairech un zaine shtangen, un dos eil fun zaltung, un dem vairech fun shmekedike gevirtsen; un dem tirforhang tsum ingang fun mishken;</p>	<p>EXO 35:15 And the Mizbe'ach HaKetoret, and its carrying poles, and the Shemen HaMishchah, and the ketoret spices, and the masach hapetach at the petach of the Mishkan,</p>
<p>דעם מזבח פֿאַר בראַנדאָפֿער {עֹלָה} און די קופערנע זיף וואָס צו אים, זײַנע שטאַנגען, און אַלע זײַנע כּלים; דעם האַנטפֿאַס און זײַן געשטעל; edit</p>	<p>EXO 35:16 dem mizbeyeche far brandopfer un di kuperne Zipe vos tsu im, zaine shtangen, un ale zaine keilim; dem hantfas un zain geshtel;</p>	<p>EXO 35:16 The Mizbe'ach HaOlah, with its mikhbar hanechoshet, its carrying poles, and all its utensils, the Kiyor, and its Stand,</p>

<p>EXO 35:17 די אַרומהאַנגען פֿון הויף, זיינע זיילן, און זיינע שוועלן, און דעם טויערפֿאַרהאַנג פֿון הויף; edit</p>	<p>EXO 35:17 di arumhangen fun hoif, zaine zailen, un zaine shvelen, un dem toierforhang fun hoif;</p>	<p>EXO 35:17 The curtains of the khatzer, its ammudim, and its sockets, and the masach Sha'ar HaKhatzer,</p>
<p>EXO 35:18 די פֿלעקלעך פֿון מישכן, און די פֿלעקלעך פֿון הויף, און זייערע שטריק; edit</p>	<p>EXO 35:18 di fleklech fun mishken, un di fleklech fun hoif, un zeyere shtrik;</p>	<p>EXO 35:18 The tent pegs of the Mishkan, and the tent pegs of the khatzer, and their cords,</p>
<p>EXO 35:19 די געשטריקטע קליידער אויף צו דינען אין הייליקטום, די הייליקע קליידער פֿאַר אַהרן דעם כהן, און די קליידער פֿון זיינע זין, אויף צו טאַן די כהונה. edit</p>	<p>EXO 35:19 di geshtrikte kleider oif tsu dinen in heiliktum, di heilike kleider far Aharon dem koyen, un di kleider fun zaine zin, oif tsu ton di kehune.</p>	<p>EXO 35:19 The Bigdei HaSerad leSharet baKodesh (to do service in HaKodesh), the Bigdei HaKodesh for Aharon the kohen, and the garments of his banim, to minister in the kohen's office.</p>
<p>EXO 35:20 און די גאַנצע עדה פֿון די קינדער פֿון ישׂראל איז אַרויסגעגאַנגען פֿון פֿאַר משהן. edit</p>	<p>EXO 35:20 un di gantse eide fun di kinder fun Yisroel iz aroisgegangen fun far Mosheen.</p>	<p>EXO 35:20 And all the Adat Bnei Yisroel departed from the presence of Moshe.</p>
<p>EXO 35:21 און זיי זיינען געקומען, איטלעכער איינער וואָס זיין האַרץ האָט אים געטריבן, און איטלעכער וואָס זיין גייסט האָט אים באַוויליקט; זיי האָבן געבראַכט די אַפשיידונג {תְּרוּמָה} פֿון ה', פֿאַר דער אַרבעט פֿון אוהל-מועד, און פֿאַר זיין גאַנצן דינסט, און</p>	<p>EXO 35:21 un zei zainen gekumen, itlecher einer vos zain harts hot im getriben, un itlecher vos zain Gaist hot im bavilikt; zei hoben gebracht di opsheidung fun Hashem, far der arbet fun ohl-moed, un far zain gantsen dinst, un far di heilike kleider.</p>	<p>EXO 35:21 And they came, every one whose lev moved him, and every one of nedevah ruach of him, and they brought terumat HASHEM to the work of the Ohel Mo'ed, and for kol avodat of it, and for the Bigdei HaKodesh.</p>

<p>פֶּאָר די הייליקע קליידער. edit</p>		
<p>און עס זיינען געקומען EXO 35:22 מענער מיט ווייבער, איטלעכער וואָס זיין האַרץ איז געווען וויליק; זיי האָבן געבראַכט נאַזרינגען, און אוירינגען, און פֿינגערלעך, און האַלדזבענדער – אַלערליי גילדערנע זאַכן; איטלעכער איינער וואָס האָט אויפֿגעהויבן אַן אויפֿהייבונג פֿון גאָלד צו ה'. edit</p>	<p>EXO 35:22 un es zainen gekumen mener mit vaiber, itlecher vos zain harts iz geven vilik; ze hoben gebracht nozringen, un oiringen, un fingerlech, un haldzbender – alerlei gilderne zachen; itlecher einer vos hot oifgehoiben an oifhebung fun gold tsu Hashem.</p>	<p>EXO 35:22 And they came, both anashim and nashim, as many as were nediv lev, and brought bracelets, and face-adornment rings, and rings, and body ornaments, all jewelry of zahav; and every ish that offered offered a tenufat zahav unto HASHEM .</p>
<p>און איטלעכער איינער וואָס ביי אים האָט זיך געפֿונען בלאַע וואָל, און פּורפל, און ווערמילרויט, און ליינען, און ציגנהאַר, און רויטגעפֿאַרבטע ווידערפֿעלן, און תַּח־ש-פֿעלן, האָט געבראַכט. edit</p>	<p>EXO 35:23 un itlecher einer vos bai im hot zich gefunen bloe vol, un purpl, un vermilroit, un lainen, un tsignhor, un roitgefarbte viderfelen, un tachash-felen, hot gebracht.</p>	<p>EXO 35:23 And kol ish, with whom was found turquoise, and purple, and scarlet wool, and fine linen, and goat hair, and dyed red rams skin, and tachash skins, brought them.</p>
<p>און איטלעכער וואָס האָט אַפֿגעשיידט אַן אַפֿשיידונג {תְּרוּמָה} פֿון זילבער און קופּער, האָט געבראַכט די אַפֿשיידונג {תְּרוּמָה} פֿון ה'; און איטלעכער וואָס ביי אים האָט זיך געפֿונען שטִים-האַלץ פֶּאָר אַלערליי מלאַכות פֿון</p>	<p>EXO 35:24 itlecher vos hot opgesheidt an opsheidung fun zilber un kuper, hot gebracht di opsheidung fun Hashem; un itlecher vos bai im hot zich gefunen Sheetim-holts far alerlei meloches fun der arbet, hot gebracht.</p>	<p>EXO 35:24 Every one that did offer a terumat kesef and nechoshet brought the terumat HASHEM ; and found acacia wood for any melachet haAvodah, brought it.</p>

<p>דער אַרבעט, האָט געבראַכט. edit</p>		
<p>און אַלע קלוגהאַרציקע EXO 35:25 ווייבער האָבן מיט זייערע הענט געשפונען, און האָבן געבראַכט דאָס געשפינס, די בלאַע וואָל, און דעם פּורפּל, דאָס ווערמילרויט, און דעם ליינען. edit</p>	<p>EXO 35:25 un ale klughartsike vaiber hoben mit zeyere hent geshpunen, un hoben gebracht dos geshpins, di bloe vol, un dem purpl, dos vermilroit, un dem lainen.</p>	<p>EXO 35:25 And every isha that was chachmat lev spun with her hands, and brought the spun yarn, both of turquoise, and of purple, and of scarlet, and of fine linen.</p>
<p>און אַלע ווייבער וואָס EXO 35:26 זייער האַרץ האָט זיי געטריבן מיט חכמה, האָבן געשפונען די ציגנהאַר. edit</p>	<p>EXO 35:26 un ale vaiber vos zeyer harts hot ze getriben mit chochme, hoben geshpunen di tsignhor.</p>	<p>EXO 35:26 And all the nashim whose lev stirred them up in chochmah spun goat hair.</p>
<p>און די פּירשטן האָבן EXO 35:27 געבראַכט די אָניקלשטיינער, און די שטיינער צום איינפאַסן, פֿאַרן אַפֿוד און פֿאַרן חושן; edit</p>	<p>EXO 35:27 un di firshten hoben gebracht di oniklshtainer, un di shtainer tsum infasen, faran Ephod un faran chushen;</p>	<p>EXO 35:27 And the nesi'im brought shoham stones, and gemstones to be set, for the Ephod, and for the Choshen;</p>
<p>און די בשמים, און דאָס EXO 35:28 אייל, פֿאַר לייכטונג, און פֿאַר דעם אייל פֿון זאַלבונג, און פֿאַר דעם וויירעך פֿון שמעקעדיקע געווירצן. edit</p>	<p>EXO 35:28 un di b'shomaim, un dos eil, far laichtung, un far dem eil fun zaltung, un far dem vairech fun shmekedike gevirtsen.</p>	<p>EXO 35:28 And spice, and shemen for the light, and for the shemen hamishchah, and for the ketoret spices.</p>
<p>די קינדער פֿון ישׂראַל EXO 35:29 האָבן געבראַכט פֿריוויליקע נדבות צו ה' – איטלעכער מאָן</p>	<p>EXO 35:29 di kinder fun Yisroel hoben gebracht fraivilike nedoves tsu Hashem – itlecher man un froi vos zeyer harts hot zei bavilikt tsu brengen far der</p>	<p>EXO 35:29 The Bnei Yisroel brought a nedavah unto HASHEM , kol ish and isha, with nadav lev of them brought for kol hamelachah, which HASHEM</p>

<p>און פֿרוי וואָס זייער האַרץ האָט זיי באַוויליקט צו ברענגען פֿאַר דער גאַנצער אַרבעט, וואָס ה' האָט באַפֿוילן דורך משהן צו מאַכן. edit</p>	<p>gantser arbet, vos Hashem hot bafoilen durch Mosheen tsu machen.</p>	<p>had commanded to be done through Moshe.</p>
<p>EXO 35:30 און משה האָט געזאָגט צו די קינדער פֿון ישׂראַל: זעט, ה' האָט גערופֿן מיטן נאָמען בצלאל דעם זון פֿון אורי דעם זון פֿון חורן, פֿון שבֿט יהודה. edit</p>	<p>EXO 35:30 un Moshe hot gezogt tsu di kinder fun Yisroel: zet, Hashem hot gerufen miten nomen Betzalel dem zun fun Uri dem zun fun Chavran, fun sheyvet Yehudah.</p>	<p>EXO 35:30 And Moshe said unto the Bnei Yisroel, See, HASHEM hath called by shem Betzalel ben Uri, ben Chur, of the tribe of Yehudah;</p>
<p>EXO 35:31 און ער האָט אים אַנגעפֿילט מיט דעם רוַח אַלקים, אין חכמה, אין פֿאַרשטאַנדיקייט, און אין קענשאַפֿט, און אין יעטוועדער מלאַכה; edit</p>	<p>EXO 35:31 un er hot im ongefilt mit dem ruach Elokim, in chochme, in forshtandikeit, un in kenshaft, un in yetveder meloche;</p>	<p>EXO 35:31 And He hath filled him with the Ruach Elohim, in chochmah, in understanding, and in da'as, and in all manner of workmanship;</p>
<p>EXO 35:32 און אויסצוקינצלען קונציקע זאַכן, צו אַרבעטן אין גאָלד, און אין זילבער, און אין קופּער; edit</p>	<p>EXO 35:32 un oistsukintslen kuntsike zachen, tsu arbeten in gold, un in zilber, un in kuper;</p>	<p>EXO 35:32 And to make machashavot (<i>artistic works</i>), to work in zahav, and in kesef, and in nechoshet,</p>
<p>EXO 35:33 און אין שניידונג פֿון שטיינער צום איינפֿאַסן, און אין שניצונג פֿון האַלץ, צו אַרבעטן אין יעטוועדער קונציקער מלאַכה. edit</p>	<p>EXO 35:33 un in shnaidung fun shtainer tsum infasen, un in shnitsung fun holts, tsu arbeten in yetveder kuntsiker meloche.</p>	<p>EXO 35:33 And in the cutting of gems, to set them, and in wood carving, to make every melech machshevet (<i>work of art</i>) .</p>

<p>אויך צו לערנען אַנדערע EXO 35:34 האַט ער אַרײַנגעגעבן אין זײַן האַרצן, אים, און אָהליאַב דעם זון פֿון אַחיסמֶכּן, פֿון שׁבֿט דָן. edit</p>	<p>EXO 35:34 oich tsu lernen andere hot er araingegeben in zain hartsen, im, un Oholiav dem zun fun Achisamachen, fun sheyvvet Dan.</p>	<p>EXO 35:34 And He hath given him the ability to teach, both he, and Oholiav ben Achisamach, of the tribe of Dan.</p>
<p>ער האָט זיי אַנגעפֿילט EXO 35:35 מיט קלוגהאַרציקייט צו מאַכן יעטוועדער מלאָכה פֿונעם מײַנסטער, און פֿונעם קינצלער, און פֿונעם שטיקער אין בלאָער וואָל און אין פורפֿל, אין ווערמילרויט און אין לײַנען און פֿונעם וועבער – פֿון די וואָס מאַכן אַלערליי מלאָכות, און קינצלען אויס קונציקע זאַכן. edit</p>	<p>EXO 35:35 er hot zei ongefilt mit klughartsikeit tsu machen yetveder meloche funem mainster, un funem kintsler, un funem shtiker in bloer vol un in purpl, in vermilroit un in lainen un funem veber – fun di vos machen alerlei meloches, un kintslen ois kuntsike zachen.</p>	<p>EXO 35:35 Them hath He filled with chochmat lev, to do all manner of artistic work, of the carver, and of the weaver of artistic design work, and of the embroiderer, in turquoise, and in purple, in scarlet wool, and in fine linen, and of the weaver, even of them that do artistic work, and of those that make artistic designs.</p>
<p>און בצֵּלָאֵל און אָהליאַב, EXO 36:1 און אַלע קלוגהאַרציקע לײַט, וואָס ה' האָט אַרײַנגעגעבן חכמה און פֿאַרשטאַנדיקייט אין זיי, צו וויסן ווי צו טאָן יעטוועדער מלאָכה פֿון דער אַרבעט פֿון הייליקטום, זאַלן מאַכן אַזוי ווי אַלץ וואָס ה' האַט באַפֿוילן. edit</p>	<p>EXO 36:1 un Betzalel un Oholiav, un ale klughartsike lait, vos Hashem hot araingegeben chochme un forshtandikeit in zei, tsu visen vi tsu ton yetveder meloche fun der arbet fun heiliktum, zolen machen azoi vi alts vos Hashem hot bafoilen.</p>	<p>EXO 36:1 Then Betzalel and Oholiav, and kol ish chacham lev, in whom HASHEM gave chochmah and tevunah to have da'as to do all manner of work for the Avodas HaKodesh, according to all that HASHEM had commanded.</p>
<p>און משה האָט גערופֿן EXO 36:2 בצֵּלָאֵל, און אָהליאַב, און</p>	<p>EXO 36:2 un Moshe hot gerufen Betzalelen, un Oholiaven, un</p>	<p>EXO 36:2 And Moshe called Betzalel and Oholiav, and kol ish</p>

<p>איטלעכן קלוגהאַרציקן מאַן, וואָס ה' האָט אַרײַנגעגעבן חכמה אין זײַן האַרצן, איטלעכן וואָס זײַן האַרץ האָט אים געטריבן צו גענענען צו דער אַרבעט, זי צו טאָן. edit</p>	<p>itlechen klughartsiken man, vos Hashem hot araingegeben chochme in zain hartsen, itlechen vos zain harts hot im getriben tsu genenen tsu der arbet, zi tsu ton.</p>	<p>chacham lev, in whose lev HASHEM had given chochmah, even every one whose lev stirred him up to come unto the work to do it;</p>
<p>EXO 36:3 און זיי האָבן גענומען פֿון משהן די גאַנצע אָפּשיידונג {תְּרוּמָה} וואָס די קינדער פֿון יִשְׂרָאֵל האָבן געבראַכט פֿאַר דער מלאַכה פֿון דער אַרבעט פֿון הייליקטום, כדי זי צו מאַכן. און די האָבן נאָך אַלץ געהאַלטן אין ברענגען צו אים פֿרײַוויליקע נדבֿות, פֿרימאַרגן אין פֿרימאַרגן. edit</p>	<p>EXO 36:3 un zei hoben genumen fun Mosheen di gantse opscheidung vos di kinder fun Yisroel hoben gebracht far der meloche fun der arbet fun heiliktum, kedei zi tsu machen. un di hoben noch alts gehalten in brengen tsu im fraivilike nedoves, frimorgen in frimorgen.</p>	<p>EXO 36:3 And they received of Moshe kol haterumah, which the Bnei Yisroel had brought for the work of the Avodas HaKodesh, to make it withal. And they brought yet unto him nedavah every boker.</p>
<p>EXO 36:4 זײַנען געקומען אַלע קלוגע לײַט וואָס האָבן געמאַכט די גאַנצע אַרבעט פֿון הייליקטום, איטלעכער מאַן פֿון זײַן אַרבעט וואָס ער האָט געטאָן, edit</p>	<p>EXO 36:4 zainen gekumen ale kluge lait vos hoben gemacht di gantse arbet fun heiliktum, itlecher man fun zain arbet vos er hot geton,</p>	<p>EXO 36:4 And all the chachamim, that wrought all the work of HaKodesh, came every man from his work which they were doing;</p>
<p>EXO 36:5 און זיי האָבן געזאָגט צו משהן, אַזוי צו זאָגן: דאָס פֿאַלק ברענגט מער ווי עס איז נייטיק צו דער אַרבעט, פֿאַר דער מלאַכה וואָס ה' האָט</p>	<p>EXO 36:5 un zei hoben gezogt tsu Mosheen, azoi tsu zogen: dos folk brengt mer vi es iz neitik tsu der arbet, far der meloche vos Hashem hot bafoilen zi tsu machen.</p>	<p>EXO 36:5 And they spoke unto Moshe, saying, HaAm bring much more than enough for the Avodah of the work, which HASHEM commanded to do.</p>

<p>באַפֿוילן זי צו מאַכן. edit</p>		
<p>EXO 36:6 האָט משה באַפֿוילן, און מע האָט אַרויסגעלאָזט אַן אויסרוף אין לאַגער, אַזוי צו זאָגן: קיין מאַן און קיין פֿרוי זאָל מער נישט מאַכן אַרבעט פֿאַר דער הייליקער אַפֿשיידונג {תְּרוּמָה}. און דאָס פֿאַלק איז אַפּגעהאַלטן געוואָרן פֿון ברענגען. edit</p>	<p>EXO 36:6 hot Moshe bafoilen, un me hot aroisgelozt an oisruf in lager, azoi tsu zogen: kein man un kein froi zol mer nisht machen arbet far der heiliker opsheidung. un dos folk iz opgehalten gevoren fun brengen.</p>	<p>EXO 36:6 And Moshe gave commandment, and they caused it to be proclaimed throughout the machaneh, saying, Let neither ish nor isha make any more work for the terumat HaKodesh. So HaAm were restrained from bringing.</p>
<p>EXO 36:7 און דאָס אויסגעאַרבעטע איז זיי געווען גענוג פֿאַר דער גאַנצער אַרבעט, זי צו מאַכן, און נאָך איבערצולאָזן. edit</p>	<p>EXO 36:7 un dos oisgearbete iz zeiven genug far der gantser arbet, zi tsu machen, un noch ibertsulozen.</p>	<p>EXO 36:7 For the work had been sufficient for all the work to do it v'hoter.</p>
<p>EXO 36:8 און אַלע קלוגהאַרציקע צווישן די וואָס האָבן געטאַן די אַרבעט, האָבן געמאַכט דעם מישכן אין צען פֿאַרהאַנגען; פֿון געדרייטן ליינען, און בלאַער וואָל, און פּורפּל, און ווערמילרויט; מיט פּרוּבִים, קונציק אויסגעאַרבעט האָט מען זיי געמאַכט. edit</p>	<p>EXO 36:8 un ale klughartsike tsvishen di vos hoben geton di arbet, hoben gemacht dem mishken in Tzoan forhangen; fun gedraiten lainen, un bloer vol, un purpl, un vermilroit; mit Keruvim, kuntsik oisgearbet hot men zeigemacht.</p>	<p>EXO 36:8 And kol chacham lev among them that wrought the work of the Mishkan made ten curtains of fine linen, twisted with turquoise, and purple, and scarlet wool; with keruvim in a woven artistic design made he them.</p>
<p>EXO 36:9 די לענג פֿון איטלעכן פֿאַרהאַנג אַכט און צוואַנציק</p>	<p>EXO 36:9 di leng fun itlechen forhang acht un tsvantsik ilen, un di breit fun itlechen forhang</p>	<p>EXO 36:9 The length of each curtain was twenty and eight cubits, and the width of each curtain</p>

<p>איילן, און די ברייט פֿון איטלעכן פֿאַרהאַנג פֿיר איילן; איין מאָס פֿאַר אַלע פֿאַרהאַנגען. edit</p>	<p>fir ilen; ein mos far ale forhangen.</p>	<p>four cubits; the curtains were all of the one size.</p>
<p>EXO 36:10 און מע האָט באַהעפֿט פֿינף פֿאַרהאַנגען איינעם צום אַנדערן, אויך די אַנדערע פֿינף פֿאַרהאַנגען האָט מען באַהעפֿט איינעם צום אַנדערן. edit</p>	<p>EXO 36:10 un me hot baheft finf forhangen einem tsum anderen, oich di andere finf forhangen hot men baheft einem tsum anderen.</p>	<p>EXO 36:10 And he joined five curtains one unto another; and the other five curtains he joined one unto another.</p>
<p>EXO 36:11 און מע האָט געמאַכט שלייפֿן פֿון בלאָער וואָל אויף דעם זוים פֿון איין פֿאַרהאַנג אין עק פֿון איין באַהעפֿטונג; אַזוי האָט מען געמאַכט אויף דעם זוים פֿון דעם עקסטן פֿאַרהאַנג אין דער צווייטער באַהעפֿטונג. edit</p>	<p>EXO 36:11 un me hot gemacht shleifen fun bloer vol oif dem zoim fun ein forhang in ek fun ein baheftung; azoi hot men gemacht oif dem zoim fun dem eksten forhang in der tsveiter baheftung.</p>	<p>EXO 36:11 And he made loops of turquoise wool on the edge of one curtain at the end of the first set; likewise he made them along the edge of the end curtains of the second set.</p>
<p>EXO 36:12 פֿופֿציק שליפֿן האָט מען געמאַכט אויף דעם איין פֿאַרהאַנג, און פֿופֿציק שליפֿן האָט מען געמאַכט אויף דעם ברעג פֿון דעם פֿאַרהאַנג וואָס אין דער צווייטער באַהעפֿטונג; די שליפֿן זיינען געווען איינער קעגן אַנדערן. edit</p>	<p>EXO 36:12 fuftsik shleifen hot men gemacht oif dem ein forhang, un fuftsik shleifen hot men gemacht oif dem breg fun dem forhang vos in der tsveiter baheftung; di shleifen zainen geven einer kegen anderen.</p>	<p>EXO 36:12 Fifty loops made he in one curtain, and fifty loops made he in the end curtain in the second set; the loops were to be opposite one another.</p>

<p>און מע האָט געמאַכט EXO 36:13 פּוֹפְצִיק גילדערנע האָקן, און מע האָט באַהעפֿט די פֿאַרהאַנגען איינעם צום אַנדערן מיט די האָקן, און דער מישכן איז געווען אַחַד. edit</p>	<p>EXO 36:13 un me hot gemacht fuftsik gilderne hoken, un me hot baheft di forhangen einem tsum anderen mit di hoken, un der mishken iz geven echad.</p>	<p>EXO 36:13 And he made fifty hooks of zahav, and joined the curtains one unto another with the hooks; so it became Mishkan Echad.</p>
<p>און מע האָט געמאַכט EXO 36:14 פֿאַרהאַנגען פֿון ציגנהאַר פֿאַר אַ געזעלט איבערן מישכן; עלף פֿאַרהאַנגען האָט מען זיי געמאַכט. edit</p>	<p>EXO 36:14 un me hot gemacht forhangen fun tsignhor far a getselt iberen mishken; elf forhangen hot men zei gemacht.</p>	<p>EXO 36:14 And he made curtains of goat hair for the Ohel over the Mishkan; eleven curtains he made them.</p>
<p>די לענג פֿון איטלעכן EXO 36:15 פֿאַרהאַנג דרייסיק איילן, און די ברייט פֿון איטלעכן פֿאַרהאַנג פֿיר איילן; איין מאָס פֿאַר די עלף פֿאַרהאַנגען. edit</p>	<p>EXO 36:15 di leng fun itlechen forhang draisik ilen, un di breit fun itlechen forhang fir ilen; ein mos far di elf forhangen.</p>	<p>EXO 36:15 The length of one curtain was thirty cubits, and four cubits was the width of one curtain; the eleven curtains were of the one size.</p>
<p>און מע האָט באַהעפֿט EXO 36:16 פֿינף פֿאַרהאַנגען באַזונדער, און זעקס פֿאַרהאַנגען באַזונדער. edit</p>	<p>EXO 36:16 un me hot baheft finf forhangen bazunder, un zeks forhangen bazunder.</p>	<p>EXO 36:16 And he joined five curtains into a set, and six curtains into a set.</p>
<p>און מע האָט געמאַכט EXO 36:17 פּוֹפְצִיק שלייפֿן אויף דעם זוים פֿון דעם עקסטן פֿאַרהאַנג אין איין באַהעפֿטונג, און פּוֹפְצִיק שלייפֿן האָט מען געמאַכט אויף דעם זוים פֿון דעם</p>	<p>EXO 36:17 un me hot gemacht fuftsik shleifen oif dem zoim fun dem eksten forhang in ein baheftung, un fuftsik shleifen hot men gemacht oif dem zoim fun dem forhang in der tsveiter baheftung.</p>	<p>EXO 36:17 And he made fifty loops upon the uttermost edge of the curtain at the end of the set, and fifty loops made he upon the edge of the curtain of the other set.</p>

<p>פֶּאָרְהאַנג אין דער צווייטער באַהעפֿטונג. edit</p>		
<p>EXO 36:18 און מע האָט געמאַכט פֿופֿציק קופּערנע האָקן צו באַהעפֿטן דאָס געצעלט, אַז עס זאָל זײַן איינס {אַחַד}. edit</p>	<p>EXO 36:18 un me hot gemacht fuftsik kuperne hoken tsu baheften dos getselt, az es zol zain eins.</p>	<p>EXO 36:18 And he made fifty hooks of nechoshet to attach the Ohel together, that it might be echad (one) .</p>
<p>EXO 36:19 און מע האָט געמאַכט אַ צודעק פֿאַר דעם געצעלט, פֿון רויטגעפֿאַרבטע ווידערפֿעלן, און אַ צודעק פֿון תַּחַש-פֿעלן פֿון אויבן. edit</p>	<p>EXO 36:19 un me hot gemacht a tsudek far dem getselt, fun roitgefarbte viderfelen, un a tsudek fun tachash-felen fun oiben.</p>	<p>EXO 36:19 And he made a Mikhseh (Cover) for the Ohel of dyed red ram skin, and a tachash hide Mikhseh above that.</p>
<p>EXO 36:20 און מע האָט געמאַכט די ברעטער צום מישכן, פֿון שטים-האַלץ, שטייעדיק. edit</p>	<p>EXO 36:20 un me hot gemacht di breter tsum mishken, fun Sheetim-holts, shteyedik.</p>	<p>EXO 36:20 And he made kerashim (planks) for the Mishkan of acacia wood, standing erect.</p>
<p>EXO 36:21 צען איילן די לענג פֿון אַ ברעט, און אַן אייל און אַ האַלב די ברייט פֿון איטלעכן ברעט. edit</p>	<p>EXO 36:21 Tzoan ilen di leng fun a bret, un an eil un a halb di breit fun itlechen bret.</p>	<p>EXO 36:21 The length of a keresh (plank) was ten cubits, and the width of a keresh one cubit and a half.</p>
<p>EXO 36:22 צוויי צאַפּנס צו איטלעכן ברעט, איינער קעגן אַנדערן אַזוי ווי שטאַפּלען. אַזוי האָט מען געמאַכט צו אַלע ברעטער פֿון מישכן. edit</p>	<p>EXO 36:22 tsvei tsapns tsu itlechen bret, einer kegen anderen azoi vi shtaplen. azoi hot men gemacht tsu ale breter fun mishken.</p>	<p>EXO 36:22 One keresh had two yadot (projections, tenons) , equally distant one from another; thus did he make for all the kerashim of the Mishkan.</p>
<p>EXO 36:23 און מע האָט געמאַכט די ברעטער פֿאַרן מישכן: צוואַנציק ברעטער פֿאַר דער</p>	<p>EXO 36:23 un me hot gemacht di breter faran mishken: tsvantsik breter far der dorem-zeit tsu dorem.</p>	<p>EXO 36:23 And he made kerashim (frames) for the Mishkan; twenty kerashim for the negev (south) side southward;</p>

<p>edit דרום-זייט צו דרום.</p>		
<p>EXO 36:24 און פֿערציק זילבערנע שוועלן האָט מען געמאַכט אונטער די צוואַנציק ברעטער: צו צוויי שוועלן אונטער איין ברעט פֿאַר זיינע צוויי צאַפֿנס, צו צוויי שוועלן אונטער איין ברעט פֿאַר זיינע צוויי צאַפֿנס.</p> <p>edit</p>	<p>EXO 36:24 un fertsik zilberne shvelen hot men gemacht unter di tsvantsik breter: tsu tsvei shvelen unter ein bret far zaine tsvei tsapns, tsu tsvei shvelen unter ein bret far zaine tsvei tsapns.</p>	<p>EXO 36:24 And arba'im sockets of kesef he made under the twenty kerashim; two sockets under one keresh for its two tenons, and two sockets under another keresh for its two tenons.</p>
<p>EXO 36:25 און פֿאַר דער צווייטער זייט פֿון מישכן, צו צפֿון-זייט, האָט מען געמאַכט צוואַנציק ברעטער,</p> <p>edit</p>	<p>EXO 36:25 un far der tsveiter zeit fun mishken, tsu tsofen-zeit, hot men gemacht tsvantsik breter,</p>	<p>EXO 36:25 And for the other side of the Mishkan, which is toward the north, he made twenty kerashim,</p>
<p>EXO 36:26 און זייערע פֿערציק זילבערנע שוועלן: צו צוויי שוועלן אונטער איין ברעט, צו צוויי שוועלן אונטער איין ברעט.</p> <p>edit</p>	<p>EXO 36:26 un zeyere fertsik zilberne shvelen: tsu tsvei shvelen unter ein bret, tsu tsvei shvelen unter ein bret.</p>	<p>EXO 36:26 And their arba'im sockets of kesef; two sockets under one keresh, and two sockets under another keresh.</p>
<p>EXO 36:27 און פֿאַר דער הינטערשטער זייט פֿון מישכן, צו מערבֿ, האָט מען געמאַכט זעקס ברעטער.</p> <p>edit</p>	<p>EXO 36:27 un far der hintershter zeit fun mishken, tsu mayrev, hot men gemacht zeks breter.</p>	<p>EXO 36:27 And for the sides of the Mishkan westward he made six kerashim.</p>
<p>EXO 36:28 און צוויי ברעטער האָט מען געמאַכט פֿאַר די ווינקלען פֿון דעם מישכן, אויף דער הינטערשטער זייט.</p> <p>edit</p>	<p>EXO 36:28 un tsvei breter hot men gemacht far di vinklen fun dem mishken, oif der hintershter zeit.</p>	<p>EXO 36:28 And two kerashim made he for the corners of the Mishkan in the back.</p>

<p>און זיי זיינען געווען EXO 36:29 אָרײַנגעפּאַסט אונטן, און דעס גלייכן זיינען זיי געווען אָרײַנגעפּאַסט אויבן ביז צום ערשטן רינג; אַזוי האָט מען געמאַכט ביי זיי ביידן, פֿאַר די צוויי ווינקלען. edit</p>	<p>EXO 36:29 un zei zainen geven araingepast unten, un des glaichen zainen zei geven araingepast oiben biz tsum ershten ring; azoi hot men gemacht bai zei beiden, far di tsvei vinklen.</p>	<p>EXO 36:29 And they were doubled at the bottom, and joined together; at the top thereof, there was one ring; thus he did to both of them in both the corners.</p>
<p>און עס זיינען געווען EXO 36:30 אַכט ברעטער מיט זייערע זילבערנע שוועלן – זעכצן שוועלן: צו צוויי שוועלן, צו צוויי שוועלן אונטער איין ברעט. edit</p>	<p>EXO 36:30 un es zainen geven acht breter mit zeyere zilberne shvelen – zechtsen shvelen: tsu tsvei shvelen, tsu tsvei shvelen unter ein bret.</p>	<p>EXO 36:30 And there were eight kerashim; and their sockets were sixteen sockets of kesef, under every keresh two sockets.</p>
<p>און מע האָט געמאַכט EXO 36:31 ריגלען פֿון שטים-האַלץ: פֿינף פֿאַר די ברעטער פֿון איין זייט מישכן, edit</p>	<p>EXO 36:31 un me hot gemacht riglen fun Sheetim-holts: finf far di breter fun ein zeit mishken,</p>	<p>EXO 36:31 And he made crossbars of acacia wood; five for the kerashim of the one side of the Mishkan,</p>
<p>און פֿינף ריגלען פֿאַר די EXO 36:32 ברעטער פֿון דער צווייטער זייט מישכן, און פֿינף ריגלען פֿאַר די ברעטער פֿון מישכן אויף דער הינטערשטער זייט, צו מערב. edit</p>	<p>EXO 36:32 un finf riglen far di breter fun der tsveiter zeit mishken, un finf riglen far di breter fun mishken oif der hintershter zeit, tsu mayrev.</p>	<p>EXO 36:32 And five crossbars for the kerashim of the other side of the Mishkan, and five crossbars for the kerashim of the Mishkan for the sides westward.</p>
<p>און מע האָט געמאַכט EXO 36:33 דעם מיטלסטן ריגל דורכצורִיגלען אין מיטן פֿון די</p>	<p>EXO 36:33 un me hot gemacht dem mitlsten rigl durchtsuriglen in miten fun di breter fun ek tsu ek.</p>	<p>EXO 36:33 And he made the middle crossbar to extend within the kerashim from the one end to the other.</p>

<p>ברעטער פֿון עק צו עק. edit</p>		
<p>און די ברעטער האָט EXO 36:34 מען איבערגעצויגן מיט גאָלד, און מע האָט געמאַכט צו זיי רינגען פֿון גאָלד, אויערן פֿאַר די ריגלען; און מע האָט איבערגעצויגן די ריגלען מיט גאָלד. edit</p>	<p>EXO 36:34 un di breter hot men ibergetsoigen mit gold, un me hot gemacht tsu ze ringen fun gold, oieren far di riglen; un me hot ibergetsoigen di riglen mit gold.</p>	<p>EXO 36:34 And he overlaid the kerashim with zahav, and made their rings of zahav to be housing for the crossbars, and overlaid the crossbars with zahav.</p>
<p>און מע האָט געמאַכט EXO 36:35 דעם פֿרוֹכֶת פֿון בלאַער וואָל, און פּורפּל, און ווערמילרויט, און געדרייטן ליינען; קונציק אויסגעאַרבעט האָט מען אים געמאַכט, מיט כּרוֹבִים. edit</p>	<p>EXO 36:35 un me hot gemacht dem Parochet fun bloer vol, un purpl, un vermilroit, un gedraiten lainen; kuntsik oisgearbet hot men im gemacht, mit Keruvim.</p>	<p>EXO 36:35 And he made a Parochet of turquoise, and purple, and scarlet wool, and twisted fine linen; with keruvim made he it of artistic embroidery.</p>
<p>און מע האָט געמאַכט EXO 36:36 צו אים פֿיר זיילן פֿון שטים-האַלץ, און זיי איבערגעצויגן מיט גאָלד, מיט זייערע העקלעך פֿון גאָלד; און מע האָט אויסגעגאַסן צו זיי פֿיר זילבערנע שוועלן. edit</p>	<p>EXO 36:36 un me hot gemacht tsu im fir zailen fun Sheetim-holts, un ze ibergetsoigen mit gold, mit zeyere heklech fun gold; un me hot oisgegosen tsu ze fir zilberne shvelen.</p>	<p>EXO 36:36 And he made thereunto four ammudim of acacia wood, and overlaid them with zahav; their hooks were of zahav; and he cast for them four sockets of kesef.</p>
<p>און מע האָט געמאַכט אַ פֿאַרהאַנג פֿאַר דעם איינגאַנג פֿון געצעלט, פֿון בלאַער וואָל, און פּורפּל, און ווערמילרויט, און געדרייטן ליינען, EXO 36:37</p>	<p>EXO 36:37 un me hot gemacht a forhang far dem ingang fun getselt, fun bloer vol, un purpl, un vermilroit, un gedraiten lainen, geshtikte arbet;</p>	<p>EXO 36:37 And he made a Masach for the petach of the Ohel of turquoise, and purple, and scarlet wool, and twisted fine linen, the work of artistic embroidery;</p>

<p>edit; געשטיקטע אַרבעט;</p>		
<p>EXO 36:38 און פֿינף זיילן צו אים, מיט זייערע העקלעד; און מע האָט איבערגעצויגן זייערע קעף און זייערע רייפֿבענדער מיט גאָלד. און זייערע פֿינף שוועלן זיינען געווען קופּער. edit</p>	<p>EXO 36:38 un finf zailen tsu im, mit zeyere heklech; un me hot iibergetsoigen zeyere kef un zeyere reifbender mit gold. un zeyere finf shvelen zainen geven kuper.</p>	<p>EXO 36:38 And the five ammudim of it with their hooks; and he overlaid their tops and their bands with zahav; but their five sockets were of nechoshet.</p>
<p>EXO 37:1 און בצלאל האָט געמאַכט דעם אָרון פֿון שֵׁטִים-האַלץ, צוויי איילן און אַ האַלב זיין לענג, און אַן אייל און אַ האַלב זיין ברייט, און אַן אייל און אַ האַלב זיין הייך. edit</p>	<p>EXO 37:1 un Betzalel hot gemacht dem oren fun Sheetim-holts, tsvei ilen un a halb zain leng, un an eil un a halb zain breit, un an eil un a halb zain heich.</p>	<p>EXO 37:1 And Betzalel made the Aron of acacia wood; two cubits and a half was the length of it, and a cubit and a half the width of it, and a cubit and a half the height of it;</p>
<p>EXO 37:2 און ער האָט אים איבערגעצויגן מיט ריינעם גאָלד פֿון אינעווייניק און פֿון אויסנווייניק, און געמאַכט צו אים אַ גילדערנעם קראַנץ רונד אַרום. edit</p>	<p>EXO 37:2 un er hot im iibergetsoigen mit reinem gold fun ineveinik un fun oisenveinik, un gemacht tsu im a gildernem krants rund arum.</p>	<p>EXO 37:2 And he overlaid it with zahav tahor within and without, and made a crown of zahav all around.</p>
<p>EXO 37:3 און ער האָט אויסגעגאָסן צו אים פֿיר גילדערנע רינגען פֿאַר זיינע פֿיר פֿיס; צוויי רינגען אויף זיין איין זייט, און צוויי רינגען אויף זיין צווייטער זייט. edit</p>	<p>EXO 37:3 un er hot oisgegosen tsu im fir gilderne ringen far zaine fir fis; tsvei ringen oif zain ein zeit, un tsvei ringen oif zain tsveiter zeit.</p>	<p>EXO 37:3 And he cast for it four rings of zahav, to be set by the four corners of it; even two rings upon the one side of it, and two rings upon the other side of it.</p>
<p>EXO 37:4 און ער האָט געמאַכט</p>	<p>EXO 37:4 un er hot gemacht</p>	<p>EXO 37:4 And he made carrying</p>

<p>שטאַנגען פֿון שטים-האַלץ, און זיי איבערגעצויגן מיט גאַלד. edit</p>	<p>shtangen fun Sheetim-holts, un zei ibergetsoigen mit gold.</p>	<p>poles of acacia wood, and overlaid them with zahav.</p>
<p>EXO 37:5 און ער האָט אַרײַנגעצויגן די שטאַנגען אין די רינגען אויף די זײַטן פֿון אַרון, צו טראָגן דעם אַרון. edit</p>	<p>EXO 37:5 un er hot araingetsoigen di shtangen in di ringen oif di zaiten fun oren, tsu trogen dem oren.</p>	<p>EXO 37:5 And he put the carrying poles into the rings on the sides of the Aron, to bear the Aron.</p>
<p>EXO 37:6 און ער האָט געמאַכט אַ דעק {כַּפֶּרֶת} פֿון רײַנעם גאַלד, צוויי איילן און אַ האַלב זײַן לענג, און אַן אייל און אַ האַלב זײַן ברייט. edit</p>	<p>EXO 37:6 un er hot gemacht a dek fun reinem gold, tsvei ilen un a halb zain leng, un an eil un a halb zain breit.</p>	<p>EXO 37:6 And he made the Kapporet of zahav tahor; two cubits and a half was the length thereof, and one cubit and a half the width thereof.</p>
<p>EXO 37:7 און ער האָט געמאַכט צוויי כּרוּבִים פֿון גאַלד; געהאַמערט האָט ער זיי געמאַכט, אויף ביידע עקן פֿון דעק {כַּפֶּרֶת}: edit</p>	<p>EXO 37:7 un er hot gemacht tsvei Keruvim fun gold; gehamert hot er zeu gemacht, oif beide Akan fun dek:</p>	<p>EXO 37:7 And he made two keruvim of zahav, hammered out of one piece made he them, on the two ends of the Kapporet;</p>
<p>EXO 37:8 איין כּרוּבִ בײַם עק פֿון דער זײַט, און איין כּרוּבִ בײַם עק פֿון דער אַנדער זײַט; פֿון דעק {כַּפֶּרֶת} גופּא האָט ער געמאַכט די כּרוּבִים אויף זײַנע ביידע עקן. edit</p>	<p>EXO 37:8 ein Keruv baim ek fun der zeit, un ein Keruv baim ek fun der ander zeit; fun dek guf hot er gemacht di Keruvim oif zaine beide Akan.</p>	<p>EXO 37:8 One keruv on the end on this side, and another keruv on the other end on that side; from the Kapporet made he the keruvim on the two ends thereof.</p>
<p>EXO 37:9 און די כּרוּבִים האָבן אויסגעשפּרייט זייערע פֿליגלען צו דער הייד, edit</p>	<p>EXO 37:9 un di Keruvim hoben oisgeshpreit zeyere fliglen tsu der heich, shiremendik mit zeyere fliglen iber dem dek, mit</p>	<p>EXO 37:9 And the keruvim spread out their wings on high, and covered with their wings over the Kapporet, with their faces</p>

<p>שירעמענדיק מיט זייערע פֿליגלען איבער דעם דעק {כִּפְרֹת}, מיט זייערע פנימער איינער קעגן אַנדערן; צום דעק {כִּפְרֹת} צו זיינען געווען די פנימער פֿון די כרוֹבִים. edit</p>	<p>zeyere penemer einer kegen anderen; tsum dek tsu zainen geven di penemer fun di Keruvim.</p>	<p>one to another; even toward the Kapporet were the faces of the keruvim.</p>
<p>EXO 37:10 און ער האָט געמאַכט דעם טיש {שְׁלֶחָן} פֿון שְׁטִים- האַלץ, צוויי איילן זיין לענג, און אַן אייל זיין ברייט, און אַן אייל און אַ האַלב זיין הייך. edit</p>	<p>EXO 37:10 un er hot gemacht dem tish fun Sheetim-holts, tsvei ilen zain leng, un an eil zain breit, un an eil un a halb zain heich.</p>	<p>EXO 37:10 And he made the Shulchan of acacia wood: two cubits was the length thereof, and a cubit the width thereof, and a cubit and a half the height thereof;</p>
<p>EXO 37:11 און ער האָט אים איבערגעצויגן מיט ריינעם גאָלד, און געמאַכט צו אים אַ גילדערנעם קראַנץ רונד אַרום. edit</p>	<p>EXO 37:11 un er hot im ibergetsoigen mit reinem gold, un gemacht tsu im a gildernem krants rund arum.</p>	<p>EXO 37:11 And he overlaid it with zahav tahor, and made thereunto a crown of zahav all around.</p>
<p>EXO 37:12 און ער האָט געמאַכט צו אים אַ לייסט פֿון אַ האַנטברייט רונד אַרום, און געמאַכט אַ גילדערנעם קראַנץ צו זיין לייסט רונד אַרום. edit</p>	<p>EXO 37:12 un er hot gemacht tsu im a laist fun a hantbreit rund arum, un gemacht a gildernem krants tsu zain laist rund arum.</p>	<p>EXO 37:12 Also he made thereunto a misgeret (moulding, rim) of a handbreadth all around; and made a crown of zahav for the misgeret thereof all around.</p>
<p>EXO 37:13 און ער האָט אויסגעגאַסן פֿאַר אים פֿיר גילדערנע רינגען, און אַרויפֿגעטאַן די רינגען אויף די פֿיר ווינקלען וואָס אויף זיינע פֿיר פֿיס. edit</p>	<p>EXO 37:13 un er hot oisgegosen far im fir gilderne ringen, un aroifgeton di ringen oif di fir vinklen vos oif zaine fir fis.</p>	<p>EXO 37:13 And he cast for it four rings of zahav, and put the rings upon the four corners of its four legs thereof.</p>

<p>לעבן דעם לייסט זיינען EXO 37:14 געווען די רינגען, אויערן פֿאַר די שטאַנגען, צו טראָגן דעם טיש {שְׁלֶחָן}. edit</p>	<p>EXO 37:14 leben dem laist zainen geven di ringen, oieren far di shtangen, tsu trogen dem tish.</p>	<p>EXO 37:14 Over against the misgeret were the rings, the housing for the carrying poles to bear the Shulchan.</p>
<p>EXO 37:15 און ער האָט געמאַכט די שטאַנגען פֿון שְׁטִים-האַלץ, און זיי איבערגעצויגן מיט גאָלד, צו טראָגן דעם טיש {שְׁלֶחָן}. edit</p>	<p>EXO 37:15 un er hot gemacht di shtangen fun Sheetim-holts, un zei ibergetsoigen mit gold, tsu trogen dem tish.</p>	<p>EXO 37:15 And he made the carrying poles of acacia wood, and overlaid them with zahav, to bear the Shulchan.</p>
<p>EXO 37:16 און ער האָט געמאַכט די בלים וואָס אויפֿן טיש {שְׁלֶחָן}, זיינע שיסלען, און זיינע שאַלן, און זיינע בעכערס, און די קאַנען וואָס מיט זיי ווערט געגאַסן, פֿון ריינעם גאָלד. edit</p>	<p>EXO 37:16 un er hot gemacht di keilim vos oifen tish, zaine shislen, un zaine Shealen, un zaine bechers, un di kanen vos mit ze vert gegosen, fun reinem gold.</p>	<p>EXO 37:16 And he made the utensils which were upon the Shulchan, its dishes, and its pans, and its bowls, and its pitchers for pouring nesekh, of zahav tahor.</p>
<p>EXO 37:17 און ער האָט געמאַכט די מנורה פֿון ריינעם גאָלד: געהאַמערט האָט ער געמאַכט די מנורה, איר פֿוסגעשטעל, און איר שטאַם; אירע בעכערלעך – אירע קנעף און אירע בלומען – זיינען געווען פֿון איר גופֿא. edit</p>	<p>EXO 37:17 un er hot gemacht di menoyre fun reinem gold: gehamert hot er gemacht di menoyre, ir fuseshtel, un ir shtam; ire becherlech – ire knef- un ire blumen – zainen geven fun ir guf.</p>	<p>EXO 37:17 And he made the Menorah of zahav tahor; of hammered-out work made he the Menorah; its base and its shaft, and its cups, its knobs, its flowers, were of the same;</p>
<p>EXO 37:18 און זעקס רערן זיינען אַרויסגעגאַנגען פֿון אירע זייטן, </p>	<p>EXO 37:18 un zeks reren zainen aroisgegangen fun ire zaiten, drai reren fun der menoyre fun</p>	<p>EXO 37:18 And six branches going out of the sides thereof; three branches of the Menorah out of</p>

<p>דריי רערן פֿון דער מנורה פֿון איר איין זייט, און דריי רערן פֿון דער מנורה פֿון איר צווייטער זייט; edit</p>	<p>ir ein zeit, un drai reren fun der menoyre fun ir tsveiter zeit;</p>	<p>the one side thereof, and three branches of the Menorah out of the other side thereof;</p>
<p>דריי מאַנדלקווייטיקע בעכערלעך פֿון אַ קנאָפּ מיט אַ בלום אויף איין רער, און דריי מאַנדלקווייטיקע בעכערלעך פֿון אַ קנאָפּ מיט אַ בלום אויפֿן אַנדער רער; אַזוי פֿאַר די זעקס רערן וואָס זיינען אַרויסגעאַנגען פֿון דער מנורה. edit</p>	<p>EXO 37:19 drai mandlkveitike becherlech fun a knop·mit a blum oif ein rer, un drai mandlkveitike becherlech fun a knop·mit a blum oifen ander rer; azoi far di zeks reren vos zainen aroisgegangen fun der menoyre.</p>	<p>EXO 37:19 Shloshah cups made like almonds in one branch, a knob and a flower; and three cups made like almonds in another branch, a knob and a flower; so throughout the six branches going out of the Menorah.</p>
<p>און אויף דער מנורה אַליין פֿיר מאַנדלקווייטיקע בעכערלעך – אירע קנעפּ און אירע בלומען; edit</p>	<p>EXO 37:20 un oif der menoyre alein fir mandlkveitike becherlech – ire knef·un ire blumen;</p>	<p>EXO 37:20 And in the Menorah were four cups made like almonds, its knobs, and its flowers;</p>
<p>און אַ קנאָפּ אונטער צוויי רערן פֿון איר, און אַ קנאָפּ אונטער צוויי רערן פֿון איר, און אַ קנאָפּ אונטער צוויי רערן פֿון איר, פֿאַר די זעקס רערן וואָס זיינען אַרויסגעאַנגען פֿון איר. edit</p>	<p>EXO 37:21 un a knop·unter tsvei reren fun ir, un a knop·unter tsvei reren fun ir, un a knop·unter tsvei reren fun ir, far di zeks reren vos zainen aroisgegangen fun ir.</p>	<p>EXO 37:21 And a knob under two branches of the same, and a knob under two branches of the same, and a knob under two branches of the same, according to the six branches going out of it.</p>
<p>אירע קנעפּ און אירע רערן זיינען געווען פֿון איר</p>	<p>EXO 37:22 ire knef·un ire reren zainen geven fun ir guf, in gantsen ein oishamerung fun</p>	<p>EXO 37:22 Their knobs and their branches were of the same: all of it was one hammered-out</p>

<p>גופא, אין גאַנצן איין אויסהאַמערונג פֿון ריינעם גאַלד. edit</p>	<p>reinem gold.</p>	<p>work of zahav tahor.</p>
<p>און ער האָט געמאַכט אירע זיבן רערלעך, און אירע צווענגלעך, און אירע אַשפֿענדלעך, פֿון ריינעם גאַלד. edit</p>	<p>EXO 37:23 un er hot gemacht ire ziben rerlech, un ire tsvenglech, un ire ashfendlech, fun reinem gold.</p>	<p>EXO 37:23 And he made its seven nerot (lamps), and its tongs, and its spoons, of zahav tahor.</p>
<p>פֿון אַ צענטנער ריינעם גאַלד האָט ער זי געמאַכט מיט אַלע אירע כלים. edit</p>	<p>EXO 37:24 fun a tsentner reinem gold hot er zi gemacht mit ale ire keilim.</p>	<p>EXO 37:24 Of a talent of zahav tahor made he it, and all the utensils thereof.</p>
<p>און ער האָט געמאַכט דעם מזבח פֿאַר וויירעך, פֿון שטים-האַלץ, אַן אייל זיין לענג, און אַן אייל זיין ברייט, פֿירעקעכדיק, און צוויי איילן זיין הייך; פֿון אים גופא זיינען געווען זיינע הערנער. edit</p>	<p>EXO 37:25 un er hot gemacht dem mizbeyeche far vairech, fun Sheetim-holts, an eil zain leng, un an eil zain breit, firekechdik, un tsvei ilen zain heich; fun im guf zainen geven zaine herner.</p>	<p>EXO 37:25 And he made the Mizbe'ach HaKetoret of acacia wood; the length of it was a cubit, and the width of it a cubit; it was ravu'a (square, foursquare); and two cubits was the height of it; from it were its karenot.</p>
<p>און ער האָט אים איבערגעצויגן מיט ריינעם גאַלד, זיין אייבערדעק, און זיינע ווענט רונד אַרום, און זיינע הערנער; און ער האָט געמאַכט צו אים אַ גילדערנעם קראַנץ רונד אַרום. edit</p>	<p>EXO 37:26 un er hot im ibergetsoigen mit reinem gold, zain eiberdek, un zaine vent rund arum, un zaine herner; un er hot gemacht tsu im a gildernem krants rund arum.</p>	<p>EXO 37:26 And he overlaid it with zahav tahor, both the top of it, and the sides thereof all around, and the karenot of it; also he made unto it a crown of zahav all around.</p>
<p>און צוויי גילדערנע EXO 37:27</p>	<p>EXO 37:27 un tsvei gilderne ringen</p>	<p>EXO 37:27 And he made two rings</p>

<p>רינגען האָט ער געמאַכט צו אים אונטער זיין קראַנג אויף זיינע צוויי פֿלאַנקען – אויף זיינע צוויי זייטן, פֿאַר אויערן פֿאַר די שטאַנגען, אים צו טראָגן אויף זיי. edit</p>	<p>hot er gemacht tsu im unter zain krants oif zaine tsvei flanken – oif zaine tsvei zaiten, far oieren far di shtangen, im tsu trogen oif zei.</p>	<p>of zahav for it under the crown thereof, by the two corners of it, upon the two sides thereof, to be housing for the carrying poles to bear it withal.</p>
<p>EXO 37:28 און ער האָט געמאַכט די שטאַנגען פֿון שטים-האַלץ, און זיי איבערגעצויגן מיט גאַלד. edit</p>	<p>EXO 37:28 un er hot gemacht di shtangen fun Sheetim-holts, un zei ibergetsoigen mit gold.</p>	<p>EXO 37:28 And he made the carrying poles of acacia wood, and overlaid them with zahav.</p>
<p>EXO 37:29 און ער האָט געמאַכט דאָס הייליקע אייל פֿון זאַלבונג, און דעם ריינעם וויירעך פֿון שמעקעדיקע געווירצן, אַזוי ווי דער בשמים- מישער מאַכט. edit</p>	<p>EXO 37:29 un er hot gemacht dos heilike eil fun zaltung, un dem reinem vairech fun shmekedike gevirtsen, azoi vi der b'shomaim-misher macht.</p>	<p>EXO 37:29 And he made the Shemen HaMishchah Kodesh, and the ketoret spices, tahor, according to the artistic work of a perfumer.</p>
<p>EXO 38:1 און ער האָט געמאַכט דעם מזבח פֿאַר בראַנדאָפֿער {עֲלֶה}, פֿון שטים-האַלץ, פֿינף איילן זיין לענג, און פֿינף איילן זיין ברייט, פֿירעקעכדיק, און דריי איילן זיין הייך. edit</p>	<p>EXO 38:1 un er hot gemacht dem mizbeyeche far brandopfer, fun Sheetim-holts, finf ilen zain leng, un finf ilen zain breit, firekechdik, un drai ilen zain heich.</p>	<p>EXO 38:1 And he made the Mizbe'ach HaOlah of acacia wood; five cubits was the length thereof, and five cubits the width thereof; it was ravu'a <i>(square, foursquare)</i>; and three cubits the height thereof.</p>
<p>EXO 38:2 און ער האָט געמאַכט זיינע הערנער אויף זיינע פֿיר ווינקלען; פֿון אים גופֿא זיינען</p>	<p>EXO 38:2 un er hot gemacht zaine herner oif zaine fir vinklen; fun im guf zainen geven zaine herner; un er hot im</p>	<p>EXO 38:2 And he made the karenot thereof on the four corners of it; the karenot thereof were from it; and he overlaid it with</p>

<p>געווען זיינע הערנער; און ער האָט אים איבערגעצויגן מיט קופער. edit</p>	<p>ibergetsoigen mit kuper.</p>	<p>nechoshet.</p>
<p>און ער האָט געמאַכט אַלע כלים פֿון מזבח, די טעף, און די שופֿלען, און די שפרענגבעקנס, די גאַפֿלען, און די פֿייערפֿאַנען; אַלע זיינע כלים האָט ער געמאַכט פֿון קופער. edit</p>	<p>EXO 38:3 un er hot gemacht ale keilim fun mizbeyeche, di tef, un di shuflen, un di shprengbekns, di goplen, un di faierfanen; ale zaine keilim hot er gemacht fun kuper.</p>	<p>EXO 38:3 And he made all the Klei HaMizbe'ach, the pots, and the shovels, and the sprinkling basins, and the meat hooks, and the firepans; all the utensils thereof made he of nechoshet.</p>
<p>און ער האָט געמאַכט צום מזבח אַ קופערנע זיף פֿון נעצאַרבעט אונטער זיין געזימס, פֿון אונטן ביז זיין העלפֿט. edit</p>	<p>EXO 38:4 un er hot gemacht tsum mizbeyeche a kuperne Zipe fun netsarbet unter zain gezims, fun unten biz zain helft.</p>	<p>EXO 38:4 And he made for the Mizbe'ach a mikhbar (<i>grate, netting</i>), a meshwork of nechoshet under the encompassing border thereof downward unto the middle of it.</p>
<p>און ער האָט אויסגעגאַסן פֿיר רינגען פֿאַר די פֿיר עקן פֿון דער קופערנער זיף, אויערן פֿאַר די שטאַנגען. edit</p>	<p>EXO 38:5 un er hot oisgegosen fir ringen far di fir Akan fun der kuperner Zipe, oieren far di shtangen.</p>	<p>EXO 38:5 And he cast four rings for the four ends of the mikhbar of nechoshet, to be housing for the carrying poles.</p>
<p>און ער האָט געמאַכט די שטאַנגען פֿון שטים-האַלץ, און זיי איבערגעצויגן מיט קופער. edit</p>	<p>EXO 38:6 un er hot gemacht di shtangen fun Sheetim-holts, un zei ibergetsoigen mit kuper.</p>	<p>EXO 38:6 And he made the carrying poles of acacia wood, and overlaid them with nechoshet.</p>
<p>און ער האָט אַרײַנגעצויגן די שטאַנגען אין די רינגען אויף די זייטן פֿון</p>	<p>EXO 38:7 un er hot araingetsoigen di shtangen in di ringen oif di zaiten fun mizbeyeche, im tsu</p>	<p>EXO 38:7 And he put the carrying poles into the rings on the sides of the Mizbe'ach, to bear it</p>

<p>מזבֿח, אים צו טראָגן אויף זיי; הויל אינעווייניק, פֿון ברעטער, האַט ער אים געמאַכט. edit</p>	<p>trogen oif zei; hoil ineveinik, fun breter, hot er im gemacht.</p>	<p>withal; he made the Mizbe'ach hollow with luchot.</p>
<p>EXO 38:8 און ער האָט געמאַכט דעם האַנטפֿאַס פֿון קופּער, און זיין געשטעל פֿון קופּער, פֿון די שפיגלען פֿון די ווייבער וואָס פֿלעגן זיך איינזאַמלען ביים איינגאַנג פֿון אוהל-מועד. edit</p>	<p>EXO 38:8 un er hot gemacht dem hantfas fun kuper, un zain geshtel fun kuper, fun di shpiglen fun di vaiber vos flegen zich inzamlen baim ingang fun ohl-moed.</p>	<p>EXO 38:8 And he made the Kiyor of nechoshet, and the stand of it of nechoshet, of the mirrors of the tzve'ot, who assembled at the petach Ohel Mo'ed.</p>
<p>EXO 38:9 און ער האָט געמאַכט דעם הויף: פֿאַר דער דרום- זייט צו דרום, אַרומהאַנגען פֿון הויף פֿון געדרייטן ליינען, הונדערט איילן; edit</p>	<p>EXO 38:9 un er hot gemacht dem hoif: far der dorem-zeit tsu dorem, arumhangen fun hoif fun gedraiten lainen, hundert ilen;</p>	<p>EXO 38:9 And he made the khatzer; on the south side southward the hangings of the khatzer were of twisted fine linen, a hundred cubits;</p>
<p>EXO 38:10 די זיילן דערצו צוואַנציק, און זייערע שוועלן צוואַנציק, פֿון קופּער; די העקלעך פֿון די זיילן, און זייערע רייפֿבענדער, פֿון זילבער. edit</p>	<p>EXO 38:10 di zailen dertsu tsvantsik, un zeyere shvelen tsvantsik, fun kuper; di heklech fun di zailen, un zeyere reifbender, fun zilber.</p>	<p>EXO 38:10 Their ammudim were twenty, and their sockets of nechoshet twenty; the hooks of the ammudim and their bands were of kesef.</p>
<p>EXO 38:11 און פֿאַר דער צפֿון-זייט, הונדערט איילן; די זיילן דערצו צוואַנציק, און זייערע שוועלן צוואַנציק, פֿון קופּער; די העקלעך פֿון די זיילן, און זייערע רייפֿבענדער, פֿון</p>	<p>EXO 38:11 un far der tsofen-zeit, hundert ilen; di zailen dertsu tsvantsik, un zeyere shvelen tsvantsik, fun kuper; di heklech fun di zailen, un zeyere reifbender, fun zilber.</p>	<p>EXO 38:11 And for the north side the hangings were a hundred cubits, their ammudim were twenty, and their sockets of nechoshet twenty; the hooks of the ammudim and their bands of kesef.</p>

<p>זילבער. edit</p>		
<p>און פֿאַר דער מערבֿ- זייט, אַרומהאַנגען פֿון פֿופֿציק איילן; די זיילן דערצו צען, און זייערע שוועלן צען; די העקלעך פֿון די זיילן, און זייערע רייפֿבענדער, פֿון זילבער. edit</p>	<p>EXO 38:12 un far der mayrev-zeit, arumhangen fun fuftsik ilen; di zailen dertsu Tzoan, un zeyere shvelen Tzoan; di heklech fun di zailen, un zeyere reifbender, fun zilber.</p>	<p>EXO 38:12 And for the west side were hangings of fifty cubits, their ammodim ten, and their sockets ten; the hooks of the ammudim and their bands of kesef.</p>
<p>און פֿאַר דער מזרח- זייט צו זונאוּפֿגאַנג, פֿופֿציק איילן. edit</p>	<p>EXO 38:13 un far der mizrech-zeit tsu zunoifgang, fuftsik ilen.</p>	<p>EXO 38:13 And for the east side eastward fifty cubits.</p>
<p>אַרומהאַנגען פֿאַר איין זייט פֿון טויער, פֿופֿצן איילן; די זיילן דערצו דריי, און זייערע שוועלן דריי. edit</p>	<p>EXO 38:14 arumhangen far ein zeit fun toier, fuftsien ilen; di zailen dertsu drai, un zeyere shvelen drai.</p>	<p>EXO 38:14 The hangings of the one side of the entrance were fifteen cubits; their ammodim shloshah, and their sockets shloshah.</p>
<p>און אַזוי אויף דער צווייטער זייט; אי אויף דער זייט אי אויף דער אַנדער זייט פֿון טויער פֿון הויף אַרומהאַנגען פֿופֿצן איילן; די זיילן דערצו דריי, און זייערע שוועלן דריי. edit</p>	<p>EXO 38:15 un azoi oif der tsveiter zeit; i oif der zeit i oif der ander zeit fun toier fun hoif arumhangen fuftsien ilen; di zailen dertsu drai, un zeyere shvelen drai.</p>	<p>EXO 38:15 And for the other side. On each side of the khatzer, were hangings of fifteen cubits; their ammodim shloshah, and their sockets shloshah.</p>
<p>אַלע אַרומהאַנגען פֿון הויף רונד אַרום, פֿון געדרייטן ליינען. edit</p>	<p>EXO 38:16 ale arumhangen fun hoif rund arum, fun gedraiten lainen.</p>	<p>EXO 38:16 All the hangings of the khatzer all around were of twisted fine linen.</p>

<p>און די שוועלן צו די EXO 38:17 זיילן, פֿון קופער: די העקלעד פֿון די זיילן, און זייערע רייפֿבענדער, פֿון זילבער; און דער איבערצוג פֿון זייערע קעפֿ, פֿון זילבער; און זיי זיינען געווען אַרומגערייפֿט מיט זילבער, אַלע זיילן פֿון הויף. edit</p>	<p>EXO 38:17 un di shvelen tsu di zailen, fun kuper: di heklech fun di zailen, un zeyere reifbender, fun zilber; un der ibertsug fun zeyere kef, fun zilber; un zei zainen geven arumgereift mit zilber, ale zailen fun hoif.</p>	<p>EXO 38:17 And the sockets for the ammudim were of nechoshet; the hooks of the ammudim and their bands of kesef; and the overlying of their tops of kesef; and all the ammudim of the khatzer were banded with kesef.</p>
<p>און דער EXO 38:18 טויערפֿאַרהאַנג פֿון הויף איז געווען געשטיקטע אַרבעט, פֿון בלאַער וואָל, און פֿורפל, און ווערמילרויט, און געדרייטן ליינען; און צוואַנציק איילן די לענג, און די הייך – פֿאַר ברייט – פינף איילן, גלייך מיט די אַרומהאַנגען פֿון הויף. edit</p>	<p>EXO 38:18 un der toierforhang fun hoif iz geven geshtikte arbet, fun bloer vol, un purpl, un vermilroit, un gedraiten lainen; un tsvantsik ilen di leng, un di heich – far breit – finf ilen, gleich mit di arumhangen fun hoif.</p>	<p>EXO 38:18 And the masach for the sha'ar of the khatzer was the artistic work of an embroiderer, of turquoise, and purple, and scarlet wool, and twisted fine linen; and twenty cubits was the length, and the height in width was five cubits, corresponding to the hangings of the khatzer.</p>
<p>און די זיילן דערצו פֿיר, EXO 38:19 און זייערע שוועלן פֿיר, פֿון קופער; זייערע העקלעד, פֿון זילבער, דער איבערצוג פֿון זייערע קעפֿ, און זייערע רייפֿבענדער, פֿון זילבער; edit</p>	<p>EXO 38:19 un di zailen dertsu fir, un zeyere shvelen fir, fun kuper; zeyere heklech, fun zilber, der ibertsug fun zeyere kef, un zeyere reifbender, fun zilber;</p>	<p>EXO 38:19 And their ammudim were four, and their sockets of nechoshet four; their hooks of kesef, and the overlying of their tops and their bands of kesef.</p>
<p>און אַלע פֿלעקלעד פֿון EXO 38:20 מישכן און פֿון הויף רונד אַרום, פֿון קופער. edit</p>	<p>EXO 38:20 un ale fleklech fun mishken un fun hoif rund arum, fun kuper.</p>	<p>EXO 38:20 And all the tent pegs of the Mishkan, and of the khatzer all around, were of nechoshet.</p>

<p>דאָס זײַנען די EXO 38:21 איבערצײלונגען פֿון מישכן, דעם מישכן פֿון צײַגנים {עדות פֿון עשרת הדברים, סהדא, צײַגע, עד התביעה}, וואָס זײַנען איבערגעצײלט געוואָרן לויט דעם מויל פֿון משהן דורך דער אַרבעט פֿון די לױים אונטער דער האַנט פֿון איתמר דעם זון פֿון אַהרן דעם כהן. – edit</p>	<p>EXO 38:21 dos zainen di ibertseilungen fun mishken, dem mishken fun tseignim {eides fun eshrt hdbrim, shd, tseige, Iddo htbieh}, vos zainen ibergetseilt gevoren loit dem moil fun Mosheen durch der arbet fun di Leviim unter der hant fun Itamar dem zun fun Aharon dem koyen. –</p>	<p>EXO 38:21 These are the pekudei Mishkan, even of the Mishkan HaEdut, as it was recorded, according to the command of Moshe, for the Avodat HaLevi'im, by the yad of Itamar ben Aharon the kohen.</p>
<p>EXO 38:22 און בצלאַל דער זון פֿון אורי דעם זון פֿון חורן, פֿון שבֿט יהודה, האָט געמאַכט אַלץ וואָס ה' האָט באַפֿוילן משהן. edit</p>	<p>EXO 38:22 un Betzalel der zun fun Uri dem zun fun Chavran, fun sheyvet Yehudah, hot gemacht alts vos Hashem hot bafoilen Mosheen.</p>	<p>EXO 38:22 And Betzalel ben Uri ben Chur, of the tribe of Yehudah, made all that HASHEM commanded Moshe.</p>
<p>EXO 38:23 און מיט אים איז געווען אַהליאַב דער זון פֿון אַחיסמֿכן, פֿון שבֿט דן, אַ מײַנסטער, און אַ קינצלער, און אַ שטיקער אין בלאַער וואָל, און אין פֿורפל, און אין ווערמילרויט, און אין לײַנען. – edit</p>	<p>EXO 38:23 un mit im iz geven Oholiav der zun fun Achisamachen, fun sheyvet Dan, a mainster, un a kintsler, un a shtiker in bloer vol, un in purpl, un in vermilroit, un in lainen. –</p>	<p>EXO 38:23 And with him was Oholiav ben Achisamach, of the tribe of Dan, an artistic carver, weaver, and an embroiderer in turquoise, and in purple, and in scarlet wool, and fine linen.</p>
<p>EXO 38:24 דאָס גאַנצע גאָלד וואָס איז פֿאַרטאָן געוואָרן אויף דער אַרבעט בײַ דער גאַנצער</p>	<p>EXO 38:24 dos gantse gold vos iz farton gevoren oif der arbet bai der gantser arbet fun heiliklum, dos gold fun der oifheibung, iz</p>	<p>EXO 38:24 All the zahav that was occupied for the work in all the work of HaKodesh, even the zahav of the tenufah, was</p>

<p>אַרבעט פֿון הייליקטום, דאָס גאַלד פֿון דער אויפֿהייבונג, איז געווען ניין און צוואַנציק צענטנער, און זיבן הונדערט און דרייסיק שקל, אויפֿן הייליקן שקל. edit</p>	<p>geven nain un tsvantsik tsentner, un ziben hundert un draisik shekl, oifen heiliken shekl.</p>	<p>twenty and nine talents, and seven hundred and thirty shekels, after the shekel of HaKodesh.</p>
<p>EXO 38:25 און דאָס זילבער פֿון דער ציילונג פֿון דער עדה איז געווען הונדערט צענטנער, און טויזנט און זיבן הונדערט און פֿינף און זיבעציק שקל, אויפֿן הייליקן שקל. edit</p>	<p>EXO 38:25 un dos zilber fun der tseilung fun der eide iz geven hundert tsentner, un toizent un ziben hundert un finf un zibetsik shekl, oifen heiliken shekl.</p>	<p>EXO 38:25 And the kesef of them that were numbered of HaEdah was a hundred talents, and a thousand seven hundred and threescore and fifteen shekels, after the shekel of HaKodesh:</p>
<p>EXO 38:26 אַ בקע אויף אַ קאַפּ, אַ האַלבער שקל, אויפֿן הייליקן שקל, פֿאַר אַיטלעכן וואָס איז אַריינגעגאַנגען אין דער ציילונג, פֿון צוואַנציק יאָר אַלט און העכער, פֿאַר זעקס הונדערט טויזנט און דריי טויזנט און פֿינף הונדערט און פֿופֿציק. edit</p>	<p>EXO 38:26 a bkae oif a kop, a halber shekl, oifen heiliken shekl, far itlechen vos iz araingegangen in der tseilung, fun tsvantsik yor alt un hecher, far zeks hundert toizent un drai toizent un finf hundert un fuftsik.</p>	<p>EXO 38:26 A bekah for every man, that is, half a shekel, after the shekel of HaKodesh, for every one that went to be numbered, from twenty years old and upward, for six hundred thousand and three thousand and five hundred and fifty men.</p>
<p>EXO 38:27 און די הונדערט צענטנער זילבער זיינען געווען אויף אויסצוגיסן די שוועלן פֿון הייליקטום, און די שוועלן פֿון פֿרוּכֶּת; הונדערט שוועלן פֿון הונדערט צענטנער, אַ</p>	<p>EXO 38:27 un di hundert tsentner zilber zainen geven oif oistsugisen di shvelen fun heiliktum, un di shvelen fun Parochet; hundert shvelen fun hundert tsentner, a tsentner oif a shvel.</p>	<p>EXO 38:27 And of the hundred talents of kesef were cast the sockets of HaKadosh, and the sockets of the Parochet; a hundred sockets of the hundred talents, a talent for a socket.</p>

<p>צענטנער אויף אַ שוועל. edit</p>		
<p>און פֿון די טויזנט און זיבן הונדערט און פֿינף און זיבעציק האָט מען געמאַכט העקלעך צו די זיילן, און איבערגעצויגן זייערע קעפּ, און זיי אַרומגערייפֿט. edit</p>	<p>EXO 38:28 un fun di toizent un ziben hundred un finf un zibetsik hot men gemacht heklech tsu di zailen, un ibergetsoigen zeyere kef, un zeiarumgereift.</p>	<p>EXO 38:28 And of the thousand seven hundred seventy and five shekels he made hooks for the ammudim, and overlaid their tops, and made bands for them.</p>
<p>און דאָס קופער פֿון דער אויפֿהייבונג איז געווען זיבעציק צענטנער, און צוויי טויזנט און פֿיר הונדערט שְקָל. edit</p>	<p>EXO 38:29 un dos kuper fun der oifhebung iz geven zibetsik tsentner, un tsvei toizent un fir hundred shekl.</p>	<p>EXO 38:29 And the nechoshet of the tenufah was seventy talents, and two thousand and four hundred shekels.</p>
<p>און מע האָט דערפֿון געמאַכט די שוועלן פֿון דעם איינגאַנג פֿון אוהל-מועד, און דעם קופערנעם מזבח, און די קופערנע זיף וואָס צו אים, און אַלע בליים פֿון מזבח, edit</p>	<p>EXO 38:30 un me hot derfun gemacht di shvelen fun dem ingang fun ohl-moed, un dem kupernem mizbeyechech, un di kuperne Zipe vos tsu im, un ale keilim fun mizbeyechech,</p>	<p>EXO 38:30 And therewith he made the sockets to the petach Ohel Mo'ed, and the Mizbe'ach HaNechoshet, and the mikhbar hanechoshet for it, and all the Klei HaMizbe'ach,</p>
<p>און די שוועלן פֿון הויף רונד אַרום, און די שוועלן פֿון דעם טויער פֿון הויף, און אַלע פֿלעקלעך פֿון מישכן, און אַלע פֿלעקלעך פֿון הויף רונד אַרום. edit</p>	<p>EXO 38:31 un di shvelen fun hoif rund arum, un di shvelen fun dem toier fun hoif, un ale fleklech fun mishken, un ale fleklech fun hoif rund arum.</p>	<p>EXO 38:31 And the sockets of the khatzer all around, and the sockets of the khatzer sha'ar, and all the tent pegs of the Mishkan, and all the tent pegs of the khatzer all around.</p>
<p>און פֿון דער בלאָער וואָל, און דעם פּורפּל, און דעם</p>	<p>EXO 39:1 un fun der bloer vol, un dem purpl, un dem vermilroit, hot men gemacht di geshtrikte</p>	<p>EXO 39:1 And from the turquoise, and purple, and scarlet wool, they made bigdei serad</p>

<p>ווערמילרויט, האָט מען געמאַכט די געשטריקטע קליידער אויף צו דינען אין הייליקטום, און געמאַכט די הייליקע קליידער וואָס פֿאַר אַהרנען, אַזוי ווי ה' האָט באַפֿוילן משהן. edit</p>	<p>kleider oif tsu dinen in heiliktum, un gemacht di heilike kleider vos far Aharonen, azoi vi Hashem hot bafoilen Mosheen.</p>	<p><i>(elaborately woven garments)</i> for service in HaKodesh, and made Bigdei Hakodesh for Aharon; as HASHEM commanded Moshe.</p>
<p>און מע האָט געמאַכט דעם אַפֿוד פֿון גאַלד, בלאַע וואָל, און פּורפּל, און ווערמילרויט, און געדרייטן ליינען. edit</p>	<p>EXO 39:2 un me hot gemacht dem Ephod fun gold, bloer vol, un purpl, un vermilroit, un gedraiten lainen.</p>	<p>EXO 39:2 And he made the Ephod of zahav, turquoise, and purple, and scarlet wool, and twisted fine linen.</p>
<p>און מע האָט אויסגעשלאָגן בלעכן פֿון גאַלד, און צעהאַקט אויף פֿעדים, אויף אַרייַנצואַרבעטן אין דער בלאַע וואָל, און אין דעם פורפּל, און אין דעם ווערמילרויט, און אין דעם ליינען, מיט קונציקער אַרבעט. edit</p>	<p>EXO 39:3 un me hot oisgeschlogen blechen fun gold, un tsehakt oif fedim, oif araintsuarbeten in der bloer vol, un in dem purpl, un in dem vermilroit, un in dem lainen, mit kuntsiker arbet.</p>	<p>EXO 39:3 And they did hammer the zahav into thin sheets, and cut threads, to work into the turquoise, and into the purple, and into the fine linen, the artistic weaver's work.</p>
<p>אַקסלבענדער האָט מען צו אים געמאַכט, באַהעפֿטע; ביי זיינע ביידע עקן איז ער געווען באַהעפֿט. edit</p>	<p>EXO 39:4 akslbender hot men tsu im gemacht, bahefte; bai zaine beide Akan iz er geven baheft.</p>	<p>EXO 39:4 They made attaching ketefot <i>(shoulder straps)</i> for it, which were attached to its two [upper] ends.</p>
<p>און זיין גאַרטל באַנד וואָס אויף אים, איז געווען פֿון</p>	<p>EXO 39:5 un zain gartlband vos oif im, iz geven fun im guf, azoi vi</p>	<p>EXO 39:5 And the Cheishev <i>(Belt)</i> of his Ephod, which is upon it,</p>

<p>אים גוֹפֵא, אַזוי ווי זײַן אַרבעט, פֿון גאַלד, בלאַער וואָל, און פורפל, און ווערמילרויט, און געדרײַטן לײַנען, אַזוי ווי ה' האַט באַפֿוילן משהן. edit</p>	<p>zain arbet, fun gold, bloer vol, un purpl, un vermilroit, un gedraiten lainen, azoi vi Hashem hot bafoilen Mosheen.</p>	<p>was of the same according to the work thereof; of zahav, turquoise, and purple, and scarlet wool, and twisted linen; as HASHEM commanded Moshe.</p>
<p>EXO 39:6 און מע האָט געמאַכט די אַניקלשטיינער איינגעראַמט אין איינפֿאַסונגען פֿון גאַלד, אויסקערײַצט ווי אויסקריצונגען פֿון אַ זיגל, לויט די נעמען פֿון די קינדער פֿון ישׂראַל. edit</p>	<p>EXO 39:6 un me hot gemacht di oniklshtainer ingeramt in infasungen fun gold, oisgekritst vi oiskritsungen fun a zigl, loit di nemen fun di kinder fun Yisroel.</p>	<p>EXO 39:6 And they made the avnei shoham (onyx stones) , set in settings of zahav, engraved, like chotam (signet ring) is engraved, according to the Shemot Bnei Yisroel.</p>
<p>EXO 39:7 און מע האָט זיי אַרויפֿגעטאַן אויף די אַקסלבענדער פֿון אַפֿוד – שטיינער פֿון דערמאַנונג פֿאַר די קינדער פֿון ישׂראַל, אַזוי ווי ה' האָט באַפֿוילן משהן. edit</p>	<p>EXO 39:7 un me hot zei aroifgeton oif di akslbender fun Ephod – shtainer fun dermonung far di kinder fun Yisroel, azoi vi Hashem hot bafoilen Mosheen.</p>	<p>EXO 39:7 And he fastened them upon the Kitfot HaEphod, that they should be Avnei Zikaron (Memorial Stones) unto the Bnei Yisroel; as HASHEM commanded Moshe.</p>
<p>EXO 39:8 און מע האָט געמאַכט דעם חושן קונציק אויסגעאַרבעט, אַזוי ווי די אַרבעט פֿון אַפֿוד, פֿון גאַלד, בלאַער וואָל, און פורפל, און ווערמילרויט, און געדרײַטן לײַנען. edit</p>	<p>EXO 39:8 un me hot gemacht dem chushen kuntsik oisgearbet, azoi vi di arbet fun Ephod, fun gold, bloer vol, un purpl, un vermilroit, un gedraiten lainen.</p>	<p>EXO 39:8 And he made the Choshen of artistic weaver's work, like the workmanship of the Ephod; of zahav, turquoise, and purple, and scarlet wool, and fine twisted linen.</p>
<p>EXO 39:9 פֿירעקעכדיק איז ער</p>	<p>EXO 39:9 firekechdik iz er geven; getopt hot men gemacht dem</p>	<p>EXO 39:9 It was ravu'a (square) ; they made the Choshen folded</p>

<p>געוועזן; געטאָפּלט האָט מען געמאַכט דעם חושן, אַ שפּאַן זיין לענג, און אַ שפּאַן זיין ברייט, געטאָפּלט. edit</p>	<p>chushen, a shpan zain leng, un a shpan zain breit, getoplt.</p>	<p>double; a span was the length thereof, and a span the width thereof, being doubled.</p>
<p>EXO 39:10 און מע האָט אַרײַנגעזעצט אין אים פֿיר צײלן שטיינער: אַ צײל פֿון רובין, טאַפּאַז, און שמאַראַק, אײן צײל; edit</p>	<p>EXO 39:10 un me hot araingezest in im fir tseilen shtainer: a tseil fun rubin, tafaz, un shmorak, ein tseil;</p>	<p>EXO 39:10 And they set in it four rows of gemstones; the first row was an odem, a pitdah, and barekes; this was the first row.</p>
<p>EXO 39:11 און די צווייטע צײל: גאַרפֿונקל, סאַפֿירשטיין, און דימענט; edit</p>	<p>EXO 39:11 un di tsveite tseil: garfunkl, sapirshtein, un diment;</p>	<p>EXO 39:11 And the second row, a nofech, sapphire, and yahalom.</p>
<p>EXO 39:12 און די דריטע צײל: יאַכצום, אַגאַט, און אַמעטיסט; edit</p>	<p>EXO 39:12 un di drite tseil: yachtsum, agat, un ametist;</p>	<p>EXO 39:12 And the third row, a leshem, shevo, and achlamah.</p>
<p>EXO 39:13 און די פֿירטע צײל: גאַלדשטיין, אָניקל, און יאַשפֿיז; אײַנגעראַמט אין אײַנפֿאַסונגען פֿון גאַלד אין זײערע אײַנזעצונגען. edit</p>	<p>EXO 39:13 un di firte tseil: goldshstein, onikl, un yashpiz; ingeramt in infasungen fun gold in zeyere inzetsungen.</p>	<p>EXO 39:13 And the fourth row, a tarshish, shoham, and yashfeh; they were set in zahav in their settings.</p>
<p>EXO 39:14 און די שטיינער זײנען געווען לויט די נעמען פֿון די קינדער פֿון ישׂראַל, צוועלף, לויט זײערע נעמען, ווי אויסקריצונגען פֿון אַ זיגל, איטלעכער לויט זײן נאָמען,</p>	<p>EXO 39:14 un di shtainer zainen geven loit di nemen fun di kinder fun Yisroel, tselv, loit zeyere nemen, vi oiskritsungen fun a zigl, itlecher loit zain nomen, akegen di tselv shvotim.</p>	<p>EXO 39:14 And the gemstones were according to the Shemot Bnei Yisroel, Shteym Esreh (Twelve) , according to their Shemot, like the engravings of a chotam (signet ring), every one with shmo, according to the Shneyim Asar Shevet.</p>

<p>edit אַקעגן די צוועלף שבטים.</p>		
<p>EXO 39:15 און מע האָט געמאַכט צום חושן געדרייטע קייטן, פֿלעכטאַרבעט, פֿון ריינעם גאַלד. edit</p>	<p>EXO 39:15 un me hot gemacht tsum chushen gedreite keiten, flechtarbet, fun reinem gold.</p>	<p>EXO 39:15 And they made upon the Choshen sharsherot (chains) at the ends braided artistic work of zahav tahor.</p>
<p>EXO 39:16 און מע האָט געמאַכט צוויי איינפֿאַסונגען פֿון גאַלד, און צוויי גילדערנע רינגען, און מע האָט אַרויפֿגעטאַן די צוויי רינגען אויף די צוויי עקן פֿון חושן. edit</p>	<p>EXO 39:16 un me hot gemacht tsvei infasungen fun gold, un tsvei gilderne ringen, un me hot aroifgeton di tsvei ringen oif di tsvei Akan fun chushen.</p>	<p>EXO 39:16 And they made two mishbetzot (filigrees) of zahav, and two rings of zahav; and put the two rings in the two ends of the Choshen.</p>
<p>EXO 39:17 און מע האָט אַריינגעטאַן די צוויי גילדערנע פֿלעכטן אין די צוויי רינגען אויף די עקן פֿון חושן. edit</p>	<p>EXO 39:17 un me hot araingeton di tsvei gilderne flechten in di tsvei ringen oif di Akan fun chushen.</p>	<p>EXO 39:17 And they fastened the two ropes of zahav into the two rings on the ends of the Choshen.</p>
<p>EXO 39:18 און די צוויי עקן פֿון די צוויי פֿלעכטן האָט מען אַרויפֿגעטאַן אויף די צוויי איינפֿאַסונגען, און זיי אַרויפֿגעטאַן אויף די אַקסלבענדער פֿון אַפֿוד, אויף זיין פֿאַדערזייט. edit</p>	<p>EXO 39:18 un di tsvei Akan fun di tsvei flechten hot men aroifgeton oif di tsvei infasungen, un zeï aroifgeton oif di akslbender fun Ephod, oif zain foderzait.</p>	<p>EXO 39:18 And the [other] two ends of the two ropes they fastened in the two filigree settings, and put them on the ketefot HaEphod toward its front.</p>
<p>EXO 39:19 און מע האָט געמאַכט צוויי גילדערנע רינגען, און אַרויפֿגעזעצט אויף די צוויי עקן פֿון חושן, ביי זיין זוים</p>	<p>EXO 39:19 un me hot gemacht tsvei gilderne ringen, un aroifgezetst oif di tsvei Akan fun chushen, bai zain zoim vos tsu der zeit fun Ephod, ineveinik tsu.</p>	<p>EXO 39:19 And they made two rings of zahav, and put them on the two ends of the Choshen, upon the lower border therof, on the inside toward the Ephod.</p>

<p>וואָס צו דער זײַט פֿון אַפֿוד, אינעווייניק צו. edit</p>		
<p>און מע האָט געמאַכט EXO 39:20 צוויי גילדערנע רינגען, און זיי אַרויפֿגעטאָן אויף די צוויי אַקסלבענדער פֿון אַפֿוד, פֿון אונטן, אויף זײַן פֿאַדערזײַט, בײַ זײַן באַהעפֿטונג, איבער דעם חֶשֶׁב פֿון אַפֿוד. edit</p>	<p>EXO 39:20 un me hot gemacht tsvei gilderne ringen, un ze aroi fgeton oif di tsvei akslbender fun Ephod, fun unten, oif zain foderzait, bai zain baheftung, iber dem chesheb fun Ephod.</p>	<p>EXO 39:20 And they made two other rings of zahav, and put them on the two kitfot HaEphod on the bottom, toward the front thereof, opposite the seam thereof, above the Cheishev HaEphod.</p>
<p>און מע האָט צוגעשנירט EXO 39:21 דעם חושן דורך זײַנע רינגען צו די רינגען פֿון אַפֿוד, מיט אַ שנור פֿון בלאָער וואָל, כדי ער זאָל זײַן אויף דעם חֶשֶׁב פֿון אַפֿוד, און דער חושן זאָל זיך נישט אַראָפֿרוקן פֿון אַפֿוד; אַזוי ווי ה' האָט באַפֿוילן משהן. edit</p>	<p>EXO 39:21 un me hot tsugesnirt dem chushen durch zaine ringen tsu di ringen fun Ephod, mit a shnur fun bloer vol, kedei er zol zain oif dem chesheb fun Ephod, un der chushen zol zich nisht aropruken fun Ephod; azoi vi Hashem hot bafloien Mosheen.</p>	<p>EXO 39:21 And they did bind the Choshen by its rings unto the rings of the Ephod with a turquoise woolen cord, that it might be above the Cheishev HaEphod, and that the Choshen might not be loosed from the Ephod; as HASHEM commanded Moshe.</p>
<p>און מע האָט געמאַכט EXO 39:22 דעם מאַנטל פֿון אַפֿוד, וועבאַרבעט, פֿון לויטער בלאָער וואָל. edit</p>	<p>EXO 39:22 un me hot gemacht dem mantl fun Ephod, vebarbet, fun loiter bloer vol.</p>	<p>EXO 39:22 And he made the Me'il HaEphod of artistic weaver's work, all of turquoise wool.</p>
<p>און די עפֿענונג פֿון דעם EXO 39:23 מאַנטל איז געווען אין זײַן מיטן, אַזוי ווי די עפֿענונג פֿון אַ פֿאַנצערעהעמד, מיט אַ זײַט און דער עפֿענונג פֿון דעם EXO 39:23</p>	<p>EXO 39:23 un di efenung fun dem mantl iz geven in zain miten, azoi vi di efenung fun a pantserhemd, mit a zoim bai zain efenung rund arum, er zol zich nisht tseraisen.</p>	<p>EXO 39:23 And there was a head opening in the top of the Me'il, in its center, like the opening of a coat of mail, with a border all around about the head opening, that it should not be torn.</p>

<p>בִּי זֵיין עֶפֶענונג רונד אַרום, ער זאָל זיך נישט צערייסן. edit</p>		
<p>און מע האָט געמאַכט אויף די ברעגן פֿון דעם מאַנטל מילגרוימען פֿון בלאָער וואָל, און פּורפל, און ווערמילרויט, געצווערנט. edit</p>	<p>EXO 39:24 un me hot gemacht oif di bregen fun dem mantl milgroimen fun bloer vol, un purpl, un vermilroit, getsvernt.</p>	<p>EXO 39:24 And they made upon the hems of the Me'il pomegranates of turquoise, and purple, and scarlet wool, and twisted linen.</p>
<p>און מע האָט געמאַכט גלעקלעך פֿון ריינעם גאָלד, און אַרויפֿגעטאָן די גלעקלעך צווישן די מילגרוימען אויף די ברעגן פֿון דעם מאַנטל רונד אַרום, צווישן די מילגרוימען: edit</p>	<p>EXO 39:25 un me hot gemacht gleklech fun reinem gold, un aroiageton di gleklech tsvishen di milgroimen oif di bregen fun dem mantl rund arum, tsvishen di milgroimen:</p>	<p>EXO 39:25 And they made bells of zahav tahor, and put the bells between the pomegranates upon the hem of the Me'il, all around between the pomegranates;</p>
<p>אַ גלעקל און אַ מילגרוים, אַ גלעקל און אַ מילגרוים, אויף די ברעגן פֿון דעם מאַנטל רונד אַרום, אויף צו דינען; אַזוי ווי ה' האָט באָפוילן משהן. edit</p>	<p>EXO 39:26 a glekl un a milgroim, a glekl un a milgroim, oif di bregen fun dem mantl rund arum, oif tsu dinen; azoi vi Hashem hot bafoilen Mosheen.</p>	<p>EXO 39:26 A bell and a pomegranate, a bell and a pomegranate, all around the hem of the Me'il to minister in; as HASHEM commanded Moshe.</p>
<p>און מע האָט געמאַכט ליינענע העמדלעך, וועבאַרבעט, פֿאַר אַהרנען און פֿאַר זיינע זין; edit</p>	<p>EXO 39:27 un me hot gemacht lainene hemdlech, vebarbet, far Aharonen un far zaine zin;</p>	<p>EXO 39:27 And they made the kuttanot (tunics) of fine linen of artistic weaver's work for Aharon, and for his banim,</p>
<p>און די ליינענע מִצְנֶפֶת, און די שיינע היטלען פֿון</p>	<p>EXO 39:28 un di lainene mitsnefes, un di sheine hitlen fun lainen, un di lainene hoizen fun</p>	<p>EXO 39:28 And a Mitznefet of fine linen, Pa'arei HaMigba'ot of fine linen, mikhnesei bahd,</p>

<p>ליינען, און די ליינענע הויזן פֿון געדרייטן ליינען; edit</p>	<p>gedraiten lainen;</p>	
<p>און דעם גארטל פֿון EXO 39:29 געדרייטן ליינען, און בלאָער וואָל, און פּורפֿל, און ווערמילרויט, געשטיקטע אַרבעט, אַזוי ווי ה' האָט באַפֿוילן משהן. edit</p>	<p>EXO 39:29 un dem gartel fun gedraiten lainen, un bloer vol, un purpl, un vermilroit, geshtikte arbet, azoi vi Hashem hot bafailen Mosheen.</p>	<p>EXO 39:29 And an Avnet of fine linen, and turquoise, and purple, and scarlet wool, of artistic embroidery; as HASHEM commanded Moshe.</p>
<p>און מע האָט געמאַכט EXO 39:30 דאָס שטערנבלעך, די הייליקע קרוין, פֿון ריינעם גאָלד, און אויפֿגעשריבן אויף אים אַ געשריפֿטס, ווי אויסקריצונגען פֿון אַ זיגל הייליק צו ה' . edit</p>	<p>EXO 39:30 un me hot gemacht dos shternblech, di heilike kroin, fun reinem gold, un oifgeschriben oif im a geshrifts, vi oiskritsungen fun a zigl <i>heilik tsu Hashem</i> .</p>	<p>EXO 39:30 And they made the Tzitz Nezer HaKodesh of zahav tahor, and engraved upon it an inscription, like to the engravings of a chotam, KODESH LAHASHEM.</p>
<p>און מע האָט EXO 39:31 אַרויפֿגעטאָן אויף אים אַ שנור פֿון בלאָער וואָל, כדי אים אַנצוטאָן אויף דער מִצְנֶפֶת פֿון אויבן, אַזוי ווי ה' האָט באַפֿוילן משהן. edit</p>	<p>EXO 39:31 un me hot aroifgeton oif im a shnur fun bloer vol, kedei im ontsuton oif der mitsnefes fun oiben, azoi vi Hashem hot bafailen Mosheen.</p>	<p>EXO 39:31 And they tied unto it a turquoise cord, to fasten it on the Mitznefet above; as HASHEM commanded Moshe.</p>
<p>אַזוי איז פֿאַרענדיקט EXO 39:32 געוואָרן די גאַנצע אַרבעט פֿון דעם מישכן פֿון אוהל-מועד; און די קינדער פֿון ישׂראֵל האַבן געטאָן אַזוי ווי אַלץ וואָס ה' האָט באַפֿוילן משהן; גענוי</p>	<p>EXO 39:32 azoi iz farendikt gevoren di gantse arbet fun dem mishken fun ohl-moed; un di kinder fun Yisroel hoben geton azoi vi alts vos Hashem hot bafailen Mosheen; genoi azoi hoben zei geton.</p>	<p>EXO 39:32 Thus was all the work of the Mishkan of the Ohel Mo'ed finished; and the Bnei Yisroel did according to all that HASHEM commanded Moshe, so did they.</p>

<p>אַזוי האָבן זיי געטאַן. edit</p>		
<p>EXO 39:33 און זיי האָבן געבראַכט דעם מישכן צו משהן: דאָס געצעלט און אַלע זיינע זאַכן, זיינע האָקן, זיינע ברעטער, זיינע ריגלען, און זיינע זיילן, און זיינע שוועלן; edit</p>	<p>EXO 39:33 un zeı hoben gebracht dem mishken tsu Mosheen: dos getselt un ale zaine zachen, zaine hoken, zaine breter, zaine riglen, un zaine zailen, un zaine shvelen;</p>	<p>EXO 39:33 And they brought the Mishkan unto Moshe, the Ohel, and all its utensils, its hooks, its kerashim, its crossbars, and its ammudim, and its sockets,</p>
<p>EXO 39:34 און דעם צודעק פֿון רויטגעפֿאַרבטע ווידערפֿעלן, און דעם צודעק פֿון תַּח־ש-פֿעלן, און דעם פֿרוֹכֶת פֿון צווישנשייד; edit</p>	<p>EXO 39:34 un dem tsudek fun roitgefarbte viderfelen, un dem tsudek fun tachash-felen, un dem Parochet fun tsvishnsheid;</p>	<p>EXO 39:34 And the Mikhseh of red-dyed ram skins, and the Mikhseh of tachash skins, and the Parochet HaMasach,</p>
<p>EXO 39:35 דעם אָרון פֿון צייגנים {עֲדוֹת פֿון עֶשְׂרֵת הַדְּבָרִים, סהדא, צייגע, עד התביעה}, און זיינע שטאַנגען, און דעם דעק {כַּפֶּרֶת}; edit</p>	<p>EXO 39:35 dem oren fun tseignim {eides fun eshrt hdbrim, shd, tseige, Iddo htbieh}, un zaine shtangen, un dem dek;</p>	<p>EXO 39:35 The Aron HaEdut, and the carrying poles thereof, and the Kapporet,</p>
<p>EXO 39:36 דעם טיש {שְׁלֶחָן} אַלע זיינע כלים, און דאָס ברויט פֿון אָנגעזיכט {לחם הפנים}; edit</p>	<p>EXO 39:36 dem tish ale zaine keilim, un dos broit fun ongezicht;</p>	<p>EXO 39:36 The Shulchan, and all the utensils thereof, and the Lechem HaPanim,</p>
<p>EXO 39:37 די ריינע מנורה, אירע רערלעך – די רערלעך אויף אָנצורייכטן – און אַלע אירע כלים, און דאָס אייל פֿאַר לייכטונג; edit</p>	<p>EXO 39:37 di reine menoyre, ire rerlech – di rerlech oif ontsurichten – un ale ire keilim, un dos eil far laichtung;</p>	<p>EXO 39:37 The Menorah Hatehorah, with the nerot (lamps) thereof, even with the nerot (lamps) of the order prescribed, and all the utensils thereof, and the Shemen HaMaohr,</p>

<p>און דעם גילדערנעם EXO 39:38 מזבח, און דאָס אייל פֿון זאַלבונוג, און דעם ווירעד פֿון שמעקעדיקע געווירצן, און דעם טירפֿאַרהאַנג פֿון געצעלט; edit</p>	<p>EXO 39:38 un dem gildernem mizbeyeche, un dos eil fun zalbung, un dem vairech fun shmekedike gevirtsen, un dem tirforhang fun getselt;</p>	<p>EXO 39:38 And the Mizbe'ach Hazahav, and the Shemen HaMishchah, and the aromatic ketoret, and the Masach petach HaOhel,</p>
<p>דעם קופערנעם מזבח, און די קופערנע זיף וואָס צו אים, זיינע שטאַנגען, און אַלע זיינע פֿלים; דעם האַנטפֿאַס און זיין געשטעל; edit</p>	<p>EXO 39:39 dem kupernem mizbeyeche, un di kuperne Zipe vos tsu im, zaine shtangen, un ale zaine keilim; dem hantfas un zain geshtel;</p>	<p>EXO 39:39 The Mizbe'ach Hanechoshet, and its mikhbar hanechoshet (<i>grate, netting of copper</i>), its carrying poles, and all its utensils, the Kiyor and its Stand,</p>
<p>די אַרומהאַנגען פֿון הויף, זיינע זיילן, און זיינע שוועלן, און דעם פֿאַרהאַנג צום טויער פֿון הויף, זיינע שטריק, און זיינע פֿלעקלעך, און אַלע אַרבעטגעצייג פֿון דעם מישכן פֿון אוהל-מועד; edit</p>	<p>EXO 39:40 di arumhangen fun hoif, zaine zailen, un zaine shvelen, un dem forhang tsum toier fun hoif, zaine shtrik, un zaine fleklech, un ale arbetgetsag fun dem mishken fun ohl-moed;</p>	<p>EXO 39:40 The curtains of the khatzer (<i>courtyard</i>), its ammudim, and its sockets, and the masach Sha'ar HaKhatzer, its cords, and its tent pegs, and all the utensils of the Avodas HaMishkan, for the Ohel Mo'ed,</p>
<p>די געשטריקטע EXO 39:41 קליידער אויף צו דינען אין הייליקטום, די הייליקע קליידער פֿאַר אַהרן דעם פֿהן, און די קליידער פֿון זיינע זין, אויף צו טאָן די כּהונה. edit</p>	<p>EXO 39:41 di geshtrikte kleider oif tsu dinen in heiliktum, di heilike kleider far Aharon dem koyen, un di kleider fun zaine zin, oif tsu ton di kehune.</p>	<p>EXO 39:41 The bigdei serad for service in HaKodesh, and the Bigdei Hakodesh for Aharon the kohen, and the garments of his banim, to minister in the kohen's office.</p>
<p>אַזוי ווי אַלץ וואָס ה' EXO 39:42 האַט באַפֿוילן משהן, אַזוי</p>	<p>EXO 39:42 azoi vi alts vos Hashem hot bafuilen Mosheen, azoi</p>	<p>EXO 39:42 According to all that HASHEM commanded Moshe, so</p>

<p>הָאָבֶן דִּי קִינְדֵר פֿון יִשְׂרָאֵל גַּעמאַכט די גאַנצע אַרבעט. edit</p>	<p>hoben di kinder fun Yisroel gemacht di gantse arbet.</p>	<p>the Bnei Yisroel did kol haAvodah.</p>
<p>און משה האָט געזען די גאַנצע אַרבעט, אַז זיי האָבן זי געמאַכט; אַזוי ווי ה' האָט באַפֿוילן, אַזוי האָבן זיי געמאַכט; און משה האָט זיי געבענטשט. edit</p>	<p>EXO 39:43 un Moshe hot gezen di gantse arbet, az zei hoben zi gemacht; azoi vi Hashem hot bafoilen, azoi hoben ze gemacht; un Moshe hot ze gebentsht.</p>	<p>EXO 39:43 And Moshe did inspect all the work, and, hinei, they had done it as HASHEM had commanded, even so had they done it; vayevarach otam Moshe (<i>and Moshe blessed them</i>) .</p>
<p>און ה' האָט גערעדט צו משהן, אַזוי צו זאָגן: edit</p>	<p>EXO 40:1 un Hashem hot geredt tsu Mosheen, azoi tsu zogen:</p>	<p>EXO 40:1 And HASHEM spoke unto Moshe, saying,</p>
<p>אין ערשטן טאָג פֿון ערשטן חודש זאָלסטו אויפֿשטעלן דעם מישכן פֿון אזהל-מועד. edit</p>	<p>EXO 40:2 in ershten tog fun ershten chodesh zolstu oifshtelen dem mishken fun ohl-moed.</p>	<p>EXO 40:2 On the first day of the first month shalt thou set up the Mishkan Ohel Mo'ed.</p>
<p>און זאָלסט אַרײַנטאָן אַהין דעם אָרון פֿון צײַגנים {עדות פֿון עשרת הדברים, סהדא, צײַגע, עד התביעה} צײַגנים {עדות פֿון עשרת הדברים, סהדא, צײַגע, עד התביעה}, און פֿאַרהענגען דעם אָרון מיטן פֿרוּכֶת. edit</p>	<p>EXO 40:3 un zolst arainton ahin dem oren fun tseignim {eides fun eshrt hdbrim, shd, tseige, Iddo htbieh} tseignim {eides fun eshrt hdbrim, shd, tseige, Iddo htbieh}, un farhengen dem oren miten Parochet.</p>	<p>EXO 40:3 And thou shalt place therein the Aron HaEdut, and thou shalt cover so as to screen the Aron with the Parochet.</p>
<p>און זאָלסט אַרײַנברענגען דעם טיש {שִׁלְחָן}, און אויסלייגן זײַן</p>	<p>EXO 40:4 un zolst arainbrenge dem tish, un oisleigen zain oisleigung; un zolst arainbrenge di menoyre, un ontsinden ire rerlech.</p>	<p>EXO 40:4 And thou shalt bring in the Shulchan, and set in order the things that are to be set in order upon it; and thou shalt bring in the Menorah, and</p>

<p>אויסלייגונג; און זאָלסט אַרײַנברענגען די מנורה, און אַנצײַנדן אירע רערלעך. edit</p>		<p>kindle the Nerot thereof.</p>
<p>EXO 40:5 און זאָלסט אַוועקשטעלן דעם גילדערנעם מזבח פֿאַר וויירעך, פֿאַר דעם אַרון פֿון צײַגנים {עדות פֿון עשרת הדברים, סהדא, צײַגע, עד התביעה}, און אַרױפֿטאָן דעם טירפֿאַרהאַנג צום מישכן. edit</p>	<p>EXO 40:5 un zolst avekshtelen dem gildernem mizbeyeche far vairrech, far dem oren fun tseignim {eides fun eshrt hdbrim, shd, tseige, Iddo htbieh}, un aroifton dem tirforhang tsum mishken.</p>	<p>EXO 40:5 And thou shalt place the Mizbe'ach Hazahav L'Ketoret before the Aron HaEdut, and set up the Masach HaPetach LaMishkan.</p>
<p>EXO 40:6 און זאָלסט אַוועקשטעלן דעם מזבח פֿאַר בראַנדאָפֿער {עלה}, פֿאַר דעם אײַנגאַנג פֿון דעם מישכן פֿון אוהל-מועד. edit</p>	<p>EXO 40:6 un zolst avekshtelen dem mizbeyeche far brandopfer, far dem ingang fun dem mishken fun ohl-moed.</p>	<p>EXO 40:6 And thou shalt set the Mizbe'ach HaOlah before the Petach Mishkan Ohel Mo'ed.</p>
<p>EXO 40:7 און זאָלסט אַוועקשטעלן דעם האַנטפֿאַס צווישן אוהל- מועד און צווישן מזבח, און אַרײַנטאָן אַהין וואַסער. edit</p>	<p>EXO 40:7 un zolst avekshtelen dem hantfas tsvishen ohl-moed un tsvishen mizbeyeche, un arainton ahin vaser.</p>	<p>EXO 40:7 And thou shalt set the Kiyor between the Ohel Mo'ed and the Mizbe'ach, and shalt place mayim therein.</p>
<p>EXO 40:8 און זאָלסט אויפֿשטעלן דעם הויף רונד אַרום, און אַרױפֿטאָן דעם טויערפֿאַרהאַנג פֿון הויף. edit</p>	<p>EXO 40:8 un zolst oifshtelen dem hoif rund arum, un aroifton dem toierforhang fun hoif.</p>	<p>EXO 40:8 And thou shalt set up the khatzer (court) all around, and hang up the Masach Sha'ar Hakhatzer.</p>
<p>EXO 40:9 און זאָלסט נעמען דאָס אייל פֿון זאַלבונג, און זאַלבו דעם מישכן, און אַלץ וואַס אין</p>	<p>EXO 40:9 un zolst nemen dos eil fun zalbung, un zalben dem mishken, un alts vos in im, un heiliken im un ale zaine zachen,</p>	<p>EXO 40:9 And thou shalt take the Shemen HaMishchah, and anoint the Mishkan, and all that is therein, and shalt set it apart</p>

<p>אים, און הייליקן אים און אַלע זיינע זאַכן, און ער זאַל זיין הייליק. edit</p>	<p>un er zol zain heilik.</p>	<p>as kodesh, and all the utensils thereof; and it shall be kodesh.</p>
<p>EXO 40:10 און זאַלסט זאַלבן דעם מזבח פֿאַר בראַנדאָפֿער {עֲלֵה}, און אַלע זיינע כלים, און הייליקן דעם מזבח; און דער מזבח זאַל זיין אַ הייליקסטע הייליקייט. edit</p>	<p>EXO 40:10 un zolst zalben dem mizbeyeche far brandopfer, un ale zaine keilim, un heiliken dem mizbeyeche; un der mizbeyeche zol zain a heilikste heilikeit.</p>	<p>EXO 40:10 And thou shalt anoint the Mizbe'ach HaOlah, and all its utensils, and set apart as kodesh the Mizbe'ach: and it shall be Mizbe'ach kodesh kodashim.</p>
<p>EXO 40:11 און זאַלסט זאַלבן דעם האַנטפֿאַס און זיין געשטעל, און אים הייליקן. edit</p>	<p>EXO 40:11 un zolst zalben dem hantfas un zain geshtel, un im heiliken.</p>	<p>EXO 40:11 And thou shalt anoint the Kiyor and its Stand, and set it apart as kodesh.</p>
<p>EXO 40:12 און זאַלסט מאַכן גענענען אַהרנען און זיינע זין צום איינגאַנג פֿון אוהל-מוֹעֵד, און זיי וואַשן מיט וואַסער. edit</p>	<p>EXO 40:12 un zolst machen genenen Aharonen un zaine zin tsum ingang fun ohl-moed, un zei vashen mit vaser.</p>	<p>EXO 40:12 And thou shalt bring near Aharon and his banim unto the Petach Ohel Mo'ed, and immerse them with mayim.</p>
<p>EXO 40:13 און זאַלסט אַנטאָן אַהרנען די הייליקע קליידער, און זאַלסט אים זאַלבן, און אים הייליקן, אַז ער זאַל זיין אַ כֹּהֵן צו מיר. edit</p>	<p>EXO 40:13 un zolst onton Aharonen di heilike kleider, un zolst im zalben , un im heiliken, az er zol zain a koyen tsu mir.</p>	<p>EXO 40:13 And thou shalt dress Aharon with the Bigdei Hakodesh, and anoint him, and set him apart as kodesh; that he may minister unto Me in the kohen's office.</p>
<p>EXO 40:14 און זאַלסט מאַכן גענענען זיינע זין, און זיי אַנטאָן העמדלעך. edit</p>	<p>EXO 40:14 un zolst machen genenen zaine zin, un zei onton hemdlech.</p>	<p>EXO 40:14 And thou shalt bring near his banim, and dress them with kuttanot:</p>
<p>EXO 40:15 און זאַלסט זיי זאַלבן, אַזוי ווי דו האַסט געזאַלבת</p>	<p>EXO 40:15 un zolst ze zalben , azoi vi du host gezalbt zeyer foter,</p>	<p>EXO 40:15 And thou shalt anoint them, as thou didst anoint their</p>

<p>זייער פֿאַטער, אַז זיי זאָלן זיין פֿהנים צו מיר; און זייער זאַלבונוג זאָל זיי זיין פֿאַר אַן אייביקער פֿהונה אויף זייערע דור-דורות. edit</p>	<p>az zei zolen zain koyanim tsu mir; un zeyer zalbung zol zei zain far an eibiker kehune oif zeyere dor-dorut.</p>	<p>av, that they may minister unto Me in the kohen's office: for their anointing shall surely be for them a kehunat olam throughout their dorot.</p>
<p>EXO 40:16 און משה האָט דאָס געטאַן; אַזוי ווי אַלץ וואָס ה' האָט אים באַפֿוילן, אַזוי האָט ער געטאַן. edit</p>	<p>EXO 40:16 un Moshe hot dos geton; azoi vi alts vos Hashem hot im bafoilen, azoi hot er geton.</p>	<p>EXO 40:16 Thus did Moshe; according to all that HASHEM commanded him, so did he.</p>
<p>EXO 40:17 און עס איז געווען אין ערשטן חודש אין צווייטן יאָר, אין ערשטן טאָג פֿון חודש, איז אויפֿגעשטעלט געוואָרן דער מישכן. edit</p>	<p>EXO 40:17 un es iz geven in ershten choidesh in tsveiten yor, in ershten tog fun chodesh, iz oifgeshtelt gevoren der mishken.</p>	<p>EXO 40:17 And it came to pass in the first month in the second year, on the first day of the month, that the Mishkan was erected.</p>
<p>EXO 40:18 און משה האָט אויפֿגעשטעלט דעם מישכן: ער האָט אַוועקגעלייגט זיינע שוועלן, און אַריינגעטאַן זיינע ברעטער, און אַריינגעצויגן זיינע ריגלען, און אויפֿגעשטעלט זיינע זיילן. edit</p>	<p>EXO 40:18 un Moshe hot oifgeshtelt dem mishken: er hot avekgeleigt zaine shvelen, un araingeton zaine breter, un araingetsoigen zaine riglen, un oifgeshtelt zaine zailen.</p>	<p>EXO 40:18 And Moshe erected the Mishkan, and fastened its sockets, and set up the kerashim thereof, and put in the crossbars thereof, and set up its ammudim.</p>
<p>EXO 40:19 און ער האָט פֿאַרשפּרייט דאָס געצעלט איבערן מישכן, און אַרויפֿגעטאַן דעם צודעק פֿון געצעלט אויבן איבער אים,</p>	<p>EXO 40:19 un er hot farshpreit dos getselt iberen mishken, un aroifgeton dem tsudek fun getselt oiben iber im, azoi vi Hashem hot Mosheen bafoilen.</p>	<p>EXO 40:19 And he spread the Ohel over the Mishkan, and put the Mikhseh of the Ohel on it from above; as HASHEM commanded Moshe.</p>

<p>אַזוי ווי ה' האָט משהן באַפּוילן. edit</p>		
<p>און ער האָט גענומען EXO 40:20 און אַרײַנגעלייגט דאָס צייגנים {עדות פֿון עשרת הדברים, סהדא, צייגע, עד התביעה} אין דעם אָרון, און אַרויפֿגעטאָן די שטאַנגען אויפֿן אָרון, און אַרויפֿגעלייגט דעם דעק {כַּפֶּרֶת} אויבן איבערן אָרון. edit</p>	<p>EXO 40:20 un er hot genumen un araingelegt dos tseignim {eides fun eshrt hdbrim, shd, tseige, Iddo htbieh} in dem oren, un aroifgeton di shtangen oifen oren, un aroifgeleigt dem dek oiben iberen oren.</p>	<p>EXO 40:20 And he took and placed HaEdut (<i>The Testimony</i>) , into HaAron, and set the carrying poles on the Aron, and put the Kapporet upon the Aron from above;</p>
<p>און ער האָט EXO 40:21 אַרײַנגעבראַכט דעם אָרון אין מישכן, און אַרויפֿגעטאָן דעם פֿרוֹכֶת פֿון צווישנשייד, און פֿאַרהאַנגען דעם אָרון פֿון צייגנים {עדות פֿון עשרת הדברים, סהדא, צייגע, עד התביעה}, אַזוי ווי ה' האָט משהן באַפּוילן. edit</p>	<p>EXO 40:21 un er hot arangebracht dem oren in mishken, un aroifgeton dem Parochet fun tsvishnsheid, un forhangen dem oren fun tseignim {eides fun eshrt hdbrim, shd, tseige, Iddo htbieh}, azoi vi Hashem hot Mosheen bafoilen.</p>	<p>EXO 40:21 And he brought the Aron into the Mishkan, and set up the Parochet HaMasach, and shielded with a covering over the Aron HaEdut; as HASHEM commanded Moshe.</p>
<p>און ער האָט EXO 40:22 אַרײַנגעשטעלט דעם טיש {שֻׁלְחָן} אין אוהל-מועד, אין צפֿון-זײַט מישכן, דרויסן פֿון פֿרוֹכֶת. edit</p>	<p>EXO 40:22 un er hot arangeshtelt dem tish in ohl-moed, in tsofen- zeit mishken, droisen fun Parochet.</p>	<p>EXO 40:22 And he put the Shulchan in the Ohel Mo'ed, upon the north side of the Mishkan, outside the Parochet.</p>
<p>און ער האָט EXO 40:23</p>	<p>EXO 40:23 un er hot oisgeleigt oif im an oisleigung fun broit, far</p>	<p>EXO 40:23 And he set the Lechem in order upon it before HASHEM ;</p>

<p>אויסגעלייגט אויף אים אַן אויסלייגונג פֿון ברויט {לֶחֶם}, פֿאַר ה', אַזוי ווי ה' האָט משהן באַפֿוילן. edit</p>	<p>Hashem, azoi vi Hashem hot Mosheen bafoilen.</p>	<p>as HASHEM had commanded Moshe.</p>
<p>EXO 40:24 און ער האָט אָוועקגעשטעלט די מנורה אין אזהל-מועד אַקעגן דעם טיש {שְׁלֶחַן} אין דרום-זייט מישכן. edit</p>	<p>EXO 40:24 un er hot avekgeshtelt di menoyre in ohl-moed akegen dem tish in dorem-zeit mishken.</p>	<p>EXO 40:24 And he put the Menorah in the Ohel Mo'ed, opposite the Shulchan, on the south side of the Mishkan.</p>
<p>EXO 40:25 און ער האָט אָנגעצונדן די רערלעך פֿאַר ה', אַזוי ווי ה' האָט משהן באַפֿוילן. edit</p>	<p>EXO 40:25 un er hot ongetsunden di rerlech far Hashem, azoi vi Hashem hot Mosheen bafoilen.</p>	<p>EXO 40:25 And he set up the nerot (<i>lamps</i>) before HASHEM ; as HASHEM commanded Moshe.</p>
<p>EXO 40:26 און ער האָט אָוועקגעשטעלט דעם גילדערנעם מזבח אין אזהל- מועד פֿאַרן פֿרוֹכֶת. edit</p>	<p>EXO 40:26 un er hot avekgeshtelt dem gildernem mizbeyeche in ohl-moed faran Parochet.</p>	<p>EXO 40:26 And he put the Mizbe'ach Hazahav in the Ohel Mo'ed before the Parochet;</p>
<p>EXO 40:27 און ער האָט גערייכערט אויף אים ווירעך פֿון שמעקעדיקע געווירצן, אַזוי ווי ה' האָט משהן באַפֿוילן. edit</p>	<p>EXO 40:27 un er hot gereichert oif im vairech fun shmekedike gevirtsen, azoi vi Hashem hot Mosheen bafoilen.</p>	<p>EXO 40:27 And he burned ketoret spices thereon; as HASHEM commanded Moshe.</p>
<p>EXO 40:28 און ער האָט אַרויפֿגעטאַן דעם טירפֿאַרהאַנג צום מישכן. edit</p>	<p>EXO 40:28 un er hot aroifgeton dem tirforhang tsum mishken.</p>	<p>EXO 40:28 And he set up the Masach HaPetach LaMishkan (<i>Curtain of the Entrance of the Tabernacle</i>) .</p>
<p>EXO 40:29 און דעם מזבח פֿאַר בראַנדאָפֿער {עֹלָה} האָט ער אָוועקגעשטעלט ביים</p>	<p>EXO 40:29 un dem mizbeyeche far brandopfer hot er avekgeshtelt baim ingang fun dem mishken fun ohl-moed, un oifgebracht</p>	<p>EXO 40:29 And he put the Mizbe'ach HaOlah at the Petach Mishkan Ohel Mo'ed, and offered upon it the olah (<i>burnt offering</i>) and</p>

<p>איינגאַנג פֿון דעם מישכן פֿון אזהל-מועד, און אויפֿגעבראַכט אויף אים דאָס בראַנדאָפֿער {עלה} און דאָס שפייזאָפֿער {מנחה}, אַזוי ווי ה' האָט משהן באַפֿוילן. edit</p>	<p>oif im dos brandopfer un dos shpaizopfer, azoi vi Hashem hot Mosheen bafoilen.</p>	<p>the minchah; as HASHEM commanded Moshe.</p>
<p>EXO 40:30 און ער האָט אַוועקגעשטעלט דעם האַנטפֿאַס צווישן אזהל-מועד און צווישן מזבח, און אַריינגעטאָן אַהין וואַסער, זיך צו וואַשן – edit</p>	<p>EXO 40:30 un er hot avekgeshtelt dem hantfas tsvishen ohl-moed un tsvishen mizbeyechech, un araingeton ahin vaser, zich tsu vashen –</p>	<p>EXO 40:30 And he set the Kiyor between the Ohel Mo'ed and the Mizbe'ach, and put mayim there, to wash withal.</p>
<p>EXO 40:31 כדי משה און אהרן און זיינע זין זאָלן דערפֿון וואַשן זייערע הענט און זייערע פֿיס; edit</p>	<p>EXO 40:31 kedei Moshe un Aharon un zaine zin zolen derfun vashen zeyere hent un zeyere fis;</p>	<p>EXO 40:31 And Moshe and Aharon and his banim washed their hands and their feet thereat;</p>
<p>EXO 40:32 ווען זיי קומען אין אזהל- מועד, און ווען זיי גענענען צום מזבח, זאָלן זיי זיך וואַשן – אַזוי ווי ה' האָט משהן באַפֿוילן. edit</p>	<p>EXO 40:32 ven zei kumen in ohl- moed, un ven zei genenen tsum mizbeyechech, zolen zei zich vashen – azoi vi Hashem hot Mosheen bafoilen.</p>	<p>EXO 40:32 When they went into the Ohel Mo'ed, and when they came near unto the Mizbe'ach, they washed; as HASHEM commanded Moshe.</p>
<p>EXO 40:33 און ער האָט אויפֿגעשטעלט דעם הויף רונד אַרום דעם מישכן און דעם מזבח, און אַרויפֿגעטאָן דעם טויערפֿאַרהאַנג פֿון הויף. און משה האָט געענדיקט די</p>	<p>EXO 40:33 un er hot oifgeshtelt dem hoif rund arum dem mishken un dem mizbeyechech, un aroifgeton dem toierforhang fun hoif. un Moshe hot geendikt di arbet.</p>	<p>EXO 40:33 And he erected the khatzer (courtyard) all around the Mishkan and the Mizbe'ach, and set up the Masach Sha'ar HaKhatzer. So Moshe finished the work.</p>

<p>אַרבעט. edit</p>		
<p>EXO 40:34 און דער וואַלקן האָט איינגעדעקט דעם אוהל-מועד, און די פראַכט פֿון ה' האָט אַנגעפֿילט דעם מישכן. edit</p>	<p>EXO 40:34 un der volken hot ingedekt dem ohl-moed, un di pracht fun Hashem hot ongefilt dem mishken.</p>	<p>EXO 40:34 Then the Anan covered the Ohel Mo'ed, and the Kavod HASHEM filled the Mishkan.</p>
<p>EXO 40:35 און משה האָט נישט געקענט אַריינגיין אין אוהל- מועד, ווייל דער וואַלקן האָט אויף אים גערוט, און די פראַכט פֿון ה' האָט אַנגעפֿילט דעם מישכן. edit</p>	<p>EXO 40:35 un Moshe hot nisht gekent arangein in ohl-moed, vail der volken hot oif im gerut, un di pracht fun Hashem hot ongefilt dem mishken.</p>	<p>EXO 40:35 And Moshe was not able to enter into the Ohel Mo'ed, because the [Shekinah] cloud abode thereon, and the Kavod HASHEM filled the Mishkan.</p>
<p>EXO 40:36 און ווען דער וואַלקן האָט זיך אויפֿגעהויבן פֿון מישכן, פֿלעגן די קינדער פֿון יִשְׂרָאֵל ציען אויף אַלע זייערע ציונגען. edit</p>	<p>EXO 40:36 un ven der volken hot zich oifgehoiben fun mishken, flegen di kinder fun Yisroel tsien oif ale zeyere tsiungen.</p>	<p>EXO 40:36 And when the Anan was taken up from over the Mishkan, the Bnei Yisroel went onward in all their journeys;</p>
<p>EXO 40:37 און אַז דער וואַלקן פֿלעגט זיך נישט אויפֿהייבן, פֿלעגן זיי נישט ציען, ביז דעם טאָג וואָס ער האָט זיך אויפֿגעהויבן. edit</p>	<p>EXO 40:37 un az der volken flegt zich nisht oifheiben, flegen zei nisht tsien, biz dem tog vos er hot zich oifgehoiben.</p>	<p>EXO 40:37 But if the Anan were not taken up, then they journeyed not till the day that it was taken up.</p>
<p>EXO 40:38 וואָרום דער וואַלקן פֿון ה' איז געווען אויפֿן מישכן ביי טאָג, און אַ פֿייער פֿלעגט זיין דרינען ביי נאַכט, פֿאַר די אויגן פֿון דעם גאַנצן הויז פֿון</p>	<p>EXO 40:38 vorem der volken fun Hashem iz geven oifen mishken bai tog, un a faier flegt zain drinen bai nacht, far di oigen fun dem gantsen hoiz fun Yisroel, in ale zeyere tsiungen.</p>	<p>EXO 40:38 For the Anan HASHEM was upon the Mishkan by day, and Eish was on it by night, in the sight of all the Bais Yisroel, throughout all their journeys.</p>

ישראל, אין אלע זייערע

[ציונגען](#). [edit](#)